Kmetijski inštitut Slovenije

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

# Poročilo o stanju kmetijstva, živilstva, gozdarstva in ribištva

# 2017

Poročilo je pripravil Kmetijski inštitut Slovenije (KIS) v sodelovanju s strokovno službo Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP) ter nekaterimi zunanjimi sodelavci kot del naloge Spremljanje razvoja kmetijstva v Sloveniji v letu 2018.

**Uredila**

Marjeta PINTAR

# AVTORJI POROČILA

Matej BEDRAČ (struktura kmetijskih gospodarstev, Program razvoja podeželja 2014–2020)

Sara BELE (cene)

Maja KOŽAR (makroekonomsko okolje, ekonomski rezultati kmetijstva, FADN)

Ben MOLJK, Jure BREČKO (obseg živinoreje, ekonomski rezultati po proizvodih)

Marjeta PINTAR (poraba kmetijskih pridelkov in stopnje samooskrbe, proračunske podpore kmetijstvu, zunanja trgovina z agroživilskimi proizvodi, ukrepi kmetijske politike)

Barbara ZAGORC (obseg rastlinske pridelave, ekonomski rezultati po proizvodih)

# GRADIVO ZA PRIPRAVO POROČILA SO PRISPEVALI

***Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano***

Saša BELAJ, Tanja POLAK BENKIČ, Metka CERJAK, Joži JERMAN CVELBAR (strokovne naloge v pridelavi kmetijskih rastlin)

Andreja BIZJAK s sodelavci (varna hrana, veterinarstvo in varstvo rastlin)

Jana ERJAVEC (podpore kmetijstvu na lokalni ravni, raziskovalna dejavnost)

Petra FILIPI (ribištvo)

Vida HOČEVAR (Program razvoja podeželja 2014–2020)

Tomaž HRASTAR (kmetijsko izobraževanje)

Sonja JURCAN (ekološko kmetovanje)

Robert REŽONJA, Alenka KORENJAK, Tomaž REMIC, Ana JURŠE, Marjetka JOŠT, Simon POLJANŠEK, Matevž ADAMIČ (gozdarstvo in lovstvo)

Alenka ROTTER, Silvester KRANJEC, Tomaž PRIMOŽIČ, Darko BRULC, Jernej ŠKOF (gospodarjenje s kmetijskimi zemljišči)

Martina ŠILC-ŽUŽEK (obvladovanje tveganj v kmetijstvu)

Jana TAVČAR (strokovne naloge v živinoreji)

***Sodelavci iz drugih organizacij, služb ipd.***

Aleš KUHAR, Biotehniška fakulteta, Oddelek za zootehniko, Katedra za agrarno politiko (živilskopredelovalna industrija)

Jože OČKO, Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, Sektor za kmetijsko svetovanje (kmetijska svetovalna služba)

Mitja PIŠKUR, Gozdarski inštitut Slovenije (gozdni lesni sortimenti)

Simona ŽOVLJE, Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS

**Fotografija na naslovnici**

Janko VERBIČ, KIS

Publikacija bo izšla v elektronski obliki in bo objavljena na spletni strani Kmetijskega inštituta Slovenije http://www.kis.si/.

# Kazalo vsebine

**POVZETEK POMEMBNEJŠIH UGOTOVITEV ... 12**
**1 STANJE V KMETIJSTVU ... 18**
1.1 Makroekonomsko okolje in mesto kmetijstva v gospodarstvu ... 18
1.2 Struktura kmetijskih gospodarstev v Sloveniji ... 19
1.2.1 Število kmetijskih gospodarstev in raba zemljišč ... 19
1.2.2 Zemljišča in raba zemljišč ... 20
1.2.3 Živinoreja ... 22
1.2.4 Delovna sila na kmetijskih gospodarstvih ... 25
1.2.5 Tipologija in ekonomska velikost kmetijskih gospodarstev ... 27
1.2.6 Dopolnilne dejavnosti na kmetijskih gospodarstvih ... 28
1.3 Obseg kmetijske proizvodnje ... 29
1.4 Poraba kmetijskih proizvodov in stopnje samooskrbe ... 34
1.5 Cene v kmetijstvu ... 37
1.6 Ekonomski rezultati kmetijstva ... 40
**2 PRORAČUNSKE PODPORE KMETIJSTVU ... 44**
2.1 Podpore kmetijstvu iz državnega proračuna ... 44
2.1.1 Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem ... 47
2.1.2 Proračunska izplačila za razvoj podeželja in kmetijsko strukturno politiko ... 48
2.1.3 Proračunska izplačila za splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva ... 52
2.2 Podpore kmetijstvu na lokalni ravni ... 54
**3 ZUNANJA TRGOVINA Z AGROŽIVILSKIMI PROIZVODI ... 57**
3.1 Blagovna menjava agroživilstva po skupinah blaga ... 57
3.2 Regionalna struktura blagovne menjave agroživilstva ... 61
**4 ŽIVILSKOPREDELOVALNA INDUSTRIJA ... 63**
4.1 Pomen živilskopredelovalne panoge v makroekonomskih agregatih in trendi v obsegu proizvodnje ... 63
4.2 Cene v živilskopredelovalni industriji ... 64
4.3 Poslovni rezultati živilskopredelovalne industrije ... 66
4.3.1 Poslovanje živilskopredelovalne panoge ... 66
4.3.2 Industrijska struktura in gospodarska gibanja po živilskopredelovalnih dejavnostih ... 69
**5 KMETIJSKA POLITIKA ... 75**
5.1 Ukrepi skupne kmetijske politike EU ... 75
5.1.1 Ukrepi v okviru skupne ureditve kmetijskih trgov ... 75
5.1.2 Neposredna plačila proizvajalcem ... 76
5.1.3 Program razvoja podeželja 2014–2020 ... 77
5.1.4 Drugi programi, sofinancirani s sredstvi EU ... 85
5.2 Drugi ukrepi kmetijske politike ... 85
**6 EKOLOŠKO KMETOVANJE ... 88**
**7 GOSPODARJENJE S KMETIJSKIMI ZEMLJIŠČI ... 90**
7.1 Obseg kmetijskih zemljišč ter površine z naravnimi in drugimi omejitvami rabe ... 90
7.1.1 Obseg kmetijskih zemljišč ... 90
7.1.2 Območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost, zavarovana območja in vodovarstvena območja ... 92
7.2 Zemljiške operacije ... 96

7.3 Varstvo kmetijskih zemljišč pred spreminjanjem namenske rabe ... 98
7.4 Gospodarjenje z zemljišči v okviru Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije 100
**8 JAVNE SLUŽBE IN DRUGE STORITVE ZA KMETIJSTVO ... 104**
8.1 Javna služba kmetijskega svetovanja ... 104
8.1.1 Aktivnosti kmetijske svetovalne službe v letu 2017 ... 104
8.1.2 Posebni poudarki dela javne kmetijske svetovalne službe v letu 2017 ... 106
8.2 Strokovne naloge v pridelavi kmetijskih rastlin ... 111
8.3 Strokovne naloge v živinoreji ... 120
8.4 Raziskovalna dejavnost ... 126
8.5 Kmetijsko izobraževanje ... 130
8.6 Kmetijsko knjigovodstvo po metodologiji FADN ... 130
8.6.1 Vzorec poročevalskih kmetijskih gospodarstev, vključenih v mrežo FADN ... 130
8.6.2 Osnovna proizvodna zmogljivost in ekonomska velikost po tipih kmetovanja ... 134
8.6.3 Ključni ekonomski rezultati knjigovodstva po metodologiji FADN ... 135
**9 VARNA HRANA, VETERINARSTVO IN VARSTVO RASTLIN ... 137**
9.1 Področje fitofarmacevtskih sredstev ... 137
9.2 Varna hrana ... 139
9.3 Krma ... 143
9.4 Veterinarstvo ... 144
9.5 Varstvo rastlin ... 145
**10 GOZDARSTVO IN LOVSTVO ... 147**
10.1 Gozdarstvo ... 147
10.1.1 Površina gozdov, lesna zaloga in posek lesa ... 147
10.1.2 Varstvo, obnova in nega gozdov ... 149
10.1.3 Dela na gozdnih prometnicah ... 151
10.1.4 Gozdni lesni sortimenti in druge gozdne dobrine ... 152
10.1.5 Proračunski izdatki za naloge na področju gozdarstva in lovstva ... 155
10.1.6 Znanstvenoraziskovalno delo in izobraževanje ... 156
10.1.7 Gozdarska inšpekcija ... 156
10.1.8 Mednarodno sodelovanje v gozdarstvu ... 157
10.2 Lovstvo ... 158
**11 RIBIŠTVO ... 162**
11.1 Morsko ribištvo in ribogojstvo ... 162
11.2 Sladkovodno ribištvo ... 164
11.3 Finančni ukrepi v ribištvu ... 165
**Statistične priloge ... 169**

# Kazalo preglednic


Preglednica 1: Pregled gospodarskih gibanj; 2012–2017 ....18

Preglednica 2: Število gospodarstev po rabi zemljišč in povprečna velikost kmetijskih gospodarstev po vrstah rabe; 2013 in 2016 ....20

Preglednica 3: Struktura kmetijskih gospodarstev po velikosti KZU; 2013 in 2016 ....21

Preglednica 4: Površina kmetijskih zemljišč v uporabi na KMG po statističnih regijah v Sloveniji v letu 2016 ....22

Preglednica 5: Število kmetijskih gospodarstev z živino, število živine in povprečno število živali na gospodarstvo; 2013 in 2016 ....23

Preglednica 6: Struktura kmetijskih gospodarstev po velikosti GVŽ; 2013 in 2016 ....23

Preglednica 7: Povprečno število živali na kmetijsko gospodarstvo po statističnih regijah v Sloveniji v letu 2016 ....24

Preglednica 8: Delovna sila v kmetijstvu; 2013 in 2016 ....25

Preglednica 9: Starostna struktura družinske delovne sile na družinskih kmetijah; 2013 in 2016 ....26

Preglednica 10: Izobrazba gospodarjev-upraviteljev na družinskih kmetijah; 2013 in 2016 ....27

Preglednica 11: Kmetijska gospodarstva, KZU in ekonomska velikost po glavnih tipih kmetovanja; 2016 ....27

Preglednica 12: Kmetijska gospodarstva, KZU, ekonomska velikost, GVŽ in PDM po velikostnih razredih ekonomske velikosti; 2016 ....28

Preglednica 13: Število družinskih kmetij z dopolnilnimi dejavnostmi; 2013 in 2016 ....29

Preglednica 14: Poraba kmetijskih proizvodov na prebivalca (kg); 2012–2017 ....34

Preglednica 15: Indeksi nominalnih cen kmetijskih pridelkov in inputov za kmetijstvo; 2012–2017 ....39

Preglednica 16: Osnovni agregati računa proizvodnje in dohodkov; 2013–2017 ....42

Preglednica 17: Proračunska izplačila za kmetijstvo (000 EUR); 2013–2017 ....44

Preglednica 18: Struktura proračunskih izplačil za kmetijstvo, po osnovnih skupinah ukrepov in viru financiranja (000 EUR); 2013–2017 ....46

Preglednica 19: Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem (000 EUR); 2013–2017 ....48

Preglednica 20: Izplačane odškodnine in druga izredna plačila (000 EUR); 2013–2017 ....48

Preglednica 21: Proračunska izplačila za razvoj podeželja in kmetijsko strukturno politiko (000 EUR); 2013–2017 ....50

Preglednica 22: Proračunska izplačila za posodabljanje in prestrukturiranje kmetijskih gospodarstev (000 EUR); 2013–2017 ....50

Preglednica 23: Proračunska izplačila za izboljšanje kmetijske infrastrukture ter za podporo organiziranosti, predelavi, trženju in promociji agroživilstva (000 EUR); 2013–2017 ....51

Preglednica 24: Proračunska izplačila za ukrepe v podporo podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu (000 EUR); 2013–2017 ....52

Preglednica 25: Proračunska izplačila za splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva (000 EUR); 2013–2017 ....53

Preglednica 26: Proračunska izplačila za raziskovalne, razvojne, svetovalne in strokovne storitve za kmetijstvo (000 EUR); 2013–2017 ....53

Preglednica 27: Proračunska izplačila za ukrepe, povezane z varnostjo in kakovostjo hrane in krme (000 EUR); 2013–2017 ....54
Preglednica 28: Proračunska izplačila za druge splošne storitve (000 EUR); 2013–2017 ....54
Preglednica 29: Podpore kmetijstvu, izplačane na lokalni ravni (000 EUR); 2013–2017 ....55
Preglednica 30: Blagovna menjava agroživilskih proizvodov; 2013–2017 ....57
Preglednica 31: Izvoz in uvoz agroživilstva po skupinah blaga; 2016 in 2017 ....59
Preglednica 32: Izvoz in uvoz agroživilstva po skupinah držav (mio EUR); 2012–2017 ....61
Preglednica 33: Indeksi obsega industrijske proizvodnje (predhodno leto = 100); 2012–2017 ....64
Preglednica 34: Indeksi cen pri proizvajalcih (nominalno, predhodno leto = 100); 2012–2017 ....65
Preglednica 35: Gibanje pomembnejših kazalnikov poslovanja živilskopredelovalne industrije; 2012–2017 ....67
Preglednica 36: Deleži proizvodnje hrane in pijač (10 + 11) v predelovalni dejavnosti (C); 2012–2017 ....68
Preglednica 37: Osnovni kazalniki strukture živilskopredelovalne panoge v letu 2017 ....70
Preglednica 38: Kazalniki uspešnosti poslovanja živilskopredelovalnih dejavnosti; 2016 in 2017 ....74
Preglednica 39: Neposredna plačila po uredbah za leti 2016 (izplačano do 31. 5. 2017) in 2017 (izplačano do 31. 5. 2018) ....77
Preglednica 40: Izplačana sredstva PRP 2014–2020 po ukrepih in podukrepih (000 EUR) (do 31. 12. 2017) ....79
Preglednica 41: Primerjava izvajanja operacij KOPOP v letih 2015–2017 ....82
Preglednica 42: Izplačana izravnalna plačila območjem z naravnimi ali drugimi omejitvami po uredbah za leti 2016 in 2017 (subvencijsko leto) ....83
Preglednica 43: Izplačana izravnalna plačila za ukrep dobrobit živali po uredbah za leti 2016 in 2017 (subvencijsko leto) ....84
Preglednica 44: Pregled sredstev po aktivnostih tehnične pomoči (000 EUR; do 31. 12. 2017) ....85
Preglednica 45: Izplačana proračunska sredstva za sofinanciranje zavarovalnih premij, zavarovana kmetijska zemljišča in število zavarovanih živali; 2012–2017 ....86
Preglednica 46: Število ekoloških kmetij in površina zemljišč v nadzoru ekološkega kmetovanja; 2011–2017 ....88
Preglednica 47: Obseg površin, vključenih v nadzor ekološkega kmetovanja po kulturah oziroma načinu rabe (ha); 2011–2017 ....88
Preglednica 48: Število živali na kmetijah, vključenih v nadzor ekološkega kmetovanja; 2011–2017 ....89
Preglednica 49: Evidenca dejanske rabe kmetijskih zemljišč; 2006 in 2016–2017 ....90
Preglednica 50: Evidenca GERK; 2006 in 2016–2017 ....92
Preglednica 51: Površina KZU in GERK KZU (ha) na območjih z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost ....93
Preglednica 52: Površina KZU in GERK KZU (ha) na območjih Natura 2000 ....93
Preglednica 53: Površina KZU in GERK KZU (ha) na zavarovanih območjih ....94
Preglednica 54: Površina KZU in GERK KZU (ha) na vodovarstvenih območjih (VVO); 2017 ....96
Preglednica 55: Odmera nadomestila za vzdrževanje hidromelioracijskih sistemov, 2011–2017 ....98
Preglednica 56: Spremembe namenske rabe kmetijskih zemljišč in spremembe nekmetijskih namenskih rab v kmetijsko namensko rabo po občinah po OPN, ki so začeli veljati leta 2017, ter skupne površine kmetijskih zemljišč po uveljavitvi OPN ....99

Preglednica 57: Površina kmetijskih zemljišč (ha) znotraj območij državnih prostorskih načrtov (DPN), sprejetih v letu 2017 ....100
Preglednica 58: Zemljišča po dejanski rabi (ha) v registru osnovnih sredstev Sklada, 2014–2017....100
Preglednica 59: Licitiranje zakupnine v letu 2017 ....101
Preglednica 60: Osnovni kazalniki gospodarjenja Sklada s kmetijskimi zemljišči, 2014–2017 ....102
Preglednica 61: Prikaz časa (ure), porabljenega za posamezne naloge kmetijske svetovalne službe v letu 2017 v primerjavi s programom ....104
Preglednica 62: Število organizacij v živinoreji v letu 2017....120
Preglednica 63: Mlečnosti kontroliranih krav (standardna laktacija) po pasmah; 2016 in 2017 ....121
Preglednica 64: Število rejcev ter število ovc in koz v kontroli; 2016 in 2017 ....123
Preglednica 65: Število kobil, vpisanih v rodovniške knjige, po pasmah; 2010–2017 ....124
Preglednica 66: Število matic v rodovniški knjigi kranjske čebele, 2010–2017 ....125
Preglednica 67: Raziskave v kmetijstvu, ki jih financira MKGP; 2016 in 2017 ....128
Preglednica 68: Število vpisanih dijakov in študentov po področjih izobraževanja; 2012–2017 ....130
Preglednica 69: Število poročevalskih kmetijskih gospodarstev v vzorčnem okviru za nabor ter v načrtovanem in dejanskem vzorcu FADN; 2012–2016....131
Preglednica 70: Število kmetijskih gospodarstev po tipih kmetovanja (TF8) in ekonomski velikosti v načrtovanem in dejanskem vzorcu FADN; 2012–2016....131
Preglednica 71: Osnovni proizvodni potencial in ekonomska velikost kmetijskih gospodarstev v vzorcu FADN po tipih kmetovanja (TF8); 2012–2016....134
Preglednica 72: Osnovni ekonomski rezultati knjigovodstva FADN (EUR/gospodarstvo); 2012–2016....135
Preglednica 73: Število izvedenih ocen in izdanih odločb v postopku odobritve aktivnih snovi in izdaje odločb o registraciji oziroma dovoljenjih za FFS v letu 2017....137
Preglednica 74: Število izdanih odločb, opravljenih tečajev in pregledov v prometu ter uporabi FFS na dan 31. 12. 2017 ....137
Preglednica 75: Število opravljenih pregledov in ugotovljenih nepravilnosti v letu 2017 ....138
Preglednica 76: Število pregledov in ugotovljenih nepravilnosti po vsebinskih področjih – promet s FFS v letu 2017....139
Preglednica 77: Pregledi glede označevanja; 2015–2017....140
Preglednica 78: Število odobrenih obratov in klavnic; 2010–2017 ....141
Preglednica 79: Število zaklanih živali po vrstah, pregledanih s strani UVHVVR; 2015–2017 ....142
Preglednica 80: Proizvodnja živil živalskega izvora v odobrenih obratih (kg); 2015–2017....142
Preglednica 81: Število opravljenih preiskav na bolezni v letu 2017 ....144
Preglednica 82: Možni posek, evidentirana količina poseka in delež realizacije; 2016 in 2017 ....149
Preglednica 83: Posek v slovenskih gozdovih po vrstah sečnje ($m^3$); 2017 ....149
Preglednica 84: Sanitarni posek (000 $m^3$); 2007–2017....150
Preglednica 85: Obseg opravljenih varstvenih del v gozdovih (število dni); 2007–2017 ....150
Preglednica 86: Število gozdnih požarov in površina pogorišč; 2007–2017....150
Preglednica 87: Struktura obnove in nege gozdov; 2014–2017 ....151
Preglednica 88: Gradnja in rekonstrukcija gozdnih vlak (km); 2007–2017 ....151
Preglednica 89: Struktura virov financiranja za vzdrževanje gozdnih cest; 2007–2017 ....152

Preglednica 90: Gozdni lesni sortimenti, pridobljeni v Sloveniji (000 $m^3$); 2015–2017 .....152
Preglednica 91: Izvoz gozdnih lesnih sortimentov (000 $m^3$); 2013–2017 .....153
Preglednica 92: Uvoz gozdnih lesnih sortimentov (000 $m^3$); 2013–2017 .....153
Preglednica 93: Odkupne cene gozdnih lesnih sortimentov iz zasebnih gozdov (EUR/$m^3$, brez DDV).....154
Preglednica 94: Poraba proračunskih sredstev za naloge na področju gozdarstva in lovstva (000 EUR); 2013–2017 .....155
Preglednica 95: Pregled odstrela in ugotovljenih izgub divjadi in velikih zveri; 2008–2017 .....159
Preglednica 96: Odstrel in ugotovljene izgube na 100 ha površine v letu 2017 .....159
Preglednica 97: Škode, ki jih povzročata rastlinojeda divjad in divji prašič; 2008–2017 .....159
Preglednica 98: Ocena strukture škod na kmetijskih kulturah, ki jih povzročajo divjad in velike zveri; 2008–2017.....160
Preglednica 99: Prikaz opravljenih biotehniških del; 2008–2017.....160
Preglednica 100: Ulov, iztovor in vzreja morskih rib, glavonožcev, rakov in školjk (t); 2012–2017.....162
Preglednica 101: Delovno aktivno prebivalstvo v morskem ribištvu in akvakulturi (marikulturi); 2013–2016 .....163
Preglednica 102: Vsa plovila v registru ribiških plovil ter aktivna plovila po dolžini in opremi; 2012–2017 .....164
Preglednica 103: Ulov in vzreja sladkovodnih rib (t); 2012–2017.....165
Preglednica 104: Število delovno aktivnih oseb v sladkovodnem ribogojstvu; 2012–2016.....165
Preglednica 105: Proračunska sredstva za ribištvo; 2013–2017.....166

# Kazalo slik


Slika 1: Število kmetijskih gospodarstev in površina po velikostnih razredih KZU; 2000–2016 .....21
Slika 2: Število kmetijskih gospodarstev in GVŽ po velikostnih razredih GVŽ; 2000–2016 .....24
Slika 3: Indeksi kmetijske proizvodnje (2015 = 100); 2005–2017 .....30
Slika 4: Spremembe skupne površine in struktura kmetijske zemlje v uporabi .....30
Slika 5: Skupna površina in setvena struktura njiv .....31
Slika 6: Površine in rastlinski pridelki v letu 2017 v primerjavi z letom 2016 (%) .....32
Slika 7: Število živali konec leta (000); 2005–2017 .....33
Slika 8: Živinorejska proizvodnja v letu 2017 v primerjavi z letom 2016 (%) .....33
Slika 9: Samooskrba z rastlinskimi pridelki (%); 2012–2017 .....35
Slika 10: Samooskrba z osnovnimi živalskimi proizvodi (%); 2012–2017 .....36
Slika 11: Indeksi cen kmetijskih pridelkov pri pridelovalcih (realno; 2015 = 100); 2005–2017.....37
Slika 12: Spremembe cen rastlinskih pridelkov v letu 2017 v primerjavi z letom 2016 (%).....38
Slika 13: Spremembe cen v živinoreji v letu 2017 v primerjavi z letom 2016 (%) .....38
Slika 14: Spremembe cen inputov za kmetijstvo v letu 2017 v primerjavi z letom 2016 (%) .....39
Slika 15: Osnovni kazalniki ekonomskih računov za kmetijstvo (realno; stalne cene 2015); 2005–2017 .....40
Slika 16: Proračunska izplačila za kmetijstvo (mio EUR); 2005–2017 .....44
Slika 17: Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem (mio EUR); 2005–2017 .....47
Slika 18: Proračunska izplačila za razvoj podeželja in kmetijsko strukturno politiko (mio EUR); 2005–2017 .....49
Slika 19: Proračunska sredstva za splošne storitve za kmetijstvo (mio EUR); 2005–2017 .....52
Slika 20: Izvoz in uvoz ter zunanjetrgovinska bilanca agroživilskih proizvodov (mio EUR); 2005–2017 .....57
Slika 21: Zunanjetrgovinska bilanca agroživilstva po tarifnih skupinah (mio EUR); 2016 in 2017 .....60
Slika 22: Struktura izvoza in uvoza agroživilstva po skupinah držav; 2012–2017 .....62
Slika 23: Delež proizvodnje živil in pijač v dodani vrednosti in zaposlenosti (%); 2005–2016 .....63
Slika 24: Indeks obsega industrijske proizvodnje (2015 = 100); 2005–2017 .....64
Slika 25: Indeksi cen živil in pijač ter proizvodov predelovalnih dejavnosti pri proizvajalcih (realno; 2015 = 100); 2005–2017 .....65
Slika 26: Indeksi cen živilskih proizvodov pri proizvajalcih v primerjavi z indeksi cen kmetijskih pridelkov, energentov in plač (2015 = 100); 2005–2017 .....66
Slika 27: Produktivnost in dodana vrednost na zaposlenega v živilskopredelovalni industriji v primerjavi s predelovalnimi dejavnostmi (indeks C = 100); 2005–2017 .....69
Slika 28: Neto dobiček/izguba živilskopredelovalne industrije po dejavnostih (mio EUR); 2016 in 2017 .....71
Slika 29: Območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost (OMD).....93
Slika 30: Območje Natura 2000 .....94
Slika 31: Narodni, regijski in krajinski parki.....95
Slika 32: Vodovarstvena območja.....95

Slika 33: Odstopanje dejanskega od načrtovanega vzorca FADN po tipih kmetovanja (TF8) in razredih ekonomske velikosti (načrtovani vzorec = 0 %); 2012–2016.....132

Slika 34: Krčitve v kmetijske namene v urbani in primestni krajini v letu 2017.....147

Slika 35: Struktura lesne zaloge po drevesnih vrstah v letu 2017 .....148

# Kazalo okvirjev

Okvir 1: Struktura kmetijskih gospodarstev ..... 19
Okvir 2: Cene v kmetijstvu ..... 39
Okvir 3: Ekonomski računi za kmetijstvo ..... 41
Okvir 4: Klasifikacija ukrepov kmetijske politike ..... 45
Okvir 5: Zunanja trgovina z agroživilskimi proizvodi ..... 58
Okvir 6: Kazalniki uspešnosti poslovanja živilskopredelovalne industrije ..... 68
Okvir 7: FADN (Farm Accountancy Data Network) ..... 133

## POVZETEK POMEMBNEJŠIH UGOTOVITEV

*Poročilo obravnava osnovne rezultate slovenskega kmetijstva, živilstva, gozdarstva in ribištva v letu 2017. Pripravljeno je na podlagi podatkov Statističnega urada RS, Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter drugih uradnih virov, ki so bili na voljo do 31. maja 2018, izjemoma tudi pozneje. Vsi vrednostni kazalniki so prikazani v evrih. Serije podatkov, ki so izvirno izražene v tolarjih, so preračunane v evre po povprečnem tečaju Banke Slovenije za posamezno leto. V poročilu prikazani podatki so zaokroženi, zato lahko pride do odstopanja od podatkov SURS in drugih podatkov.*

*Tudi v letu 2017 se je slovensko gospodarstvo še naprej krepilo. Gospodarska rast je bila najvišja v zadnjem desetletju, in sicer se je bruto domači proizvod povečal za 5,0 %. Razmere so se občutno izboljšale tudi na trgu dela. Zaposlenost je narasla za 2,8 %, stopnja brezposelnosti se je še dodatno znižala (registrirana z 11,2 % na 9,5 %, anketna z 8,0 % na 6,6 %). Leta 2017 je bila inflacija nekoliko višja, in sicer na letni ravni 1,7-odstotna, v povprečju leta pa 1,4-odstotna.*

### *Stanje v kmetijstvu*

*Podatki zadnjega strukturnega raziskovanja kmetijstva v letu 2016 kažejo, da se nadaljuje trend zmanjševanja števila kmetijskih gospodarstev. Povprečno kmetijsko gospodarstvo obdeluje 6,9 ha kmetijskih zemljišč, kar je skoraj četrtino več kot leta 2000. Velikostna struktura gospodarstev se počasi izboljšuje, saj je delež gospodarstev, ki obdelujejo več kot 20 ha kmetijskih zemljišč v uporabi, glede na leto 2000 za več kot 1,5-krat večji. Ta gospodarstva zdaj obdelujejo že tretjino vseh KZU, kar je približno 17 odstotnih točk več kot leta 2000. Živinorejska gospodarstva so leta 2016 v povprečju redila 7,5 glave velike živine na gospodarstvo, kar je za skoraj četrtino več kot leta 2000. Tudi velikostna struktura se je v primerjavi s popisom iz leta 2000 precej izboljšala. Delež gospodarstev, ki redijo več kot 30 GVŽ, se je je v letih 2000–2016 povečal in je 1,5-krat večji, ta gospodarstva pa redijo 39 % vseh GVŽ (za 16 odstotnih točk več kot v letu 2000).*

*Podobno velja tudi za socio-ekonomske kazalnike. Produktivnost dela, merjena s polnovrednimi delovnimi močmi na 100 ha KZU se je v obdobju 2000–2016 povečala za četrtino. Starostna struktura gospodarjev ostaja neugodna, saj je povprečna starost gospodarjev 57 let. Skrb vzbujajoče je tudi, da se med tistimi, ki delajo na kmetijah, zmanjšuje delež mlajših od 25 let in povečuje delež starejših od 65 let. V tem obdobju se je izboljšala izobrazbena struktura gospodarjev. Leta 2016 je imela polovica gospodarjev dokončano eno izmed stopenj kmetijske izobrazbe, v letu 2000 pa je bilo takšnih le 16 %.*

*V letu 2016 je bilo v določeno vrsto rastlinske oziroma živinorejske pridelave usmerjenih 69 % kmetijskih gospodarstev, ki so upravljala tri četrtine (75 % kmetijske zemlje v uporabi). Delež specializiranih kmetijskih gospodarstev in delež kmetijske zemlje v uporabi, ki jo ta gospodarstva obdelujejo, se v zadnjih desetih letih ni bistveno spremenil. Po ekonomski velikosti je bilo v letu 2016 skoraj 60 % kmetijskih gospodarstev v razredu do 8.000 EUR standardnega prihodka, dobra četrtina gospodarstev pa je bila v razredu med 8.000 in 25.000 EUR. Le dobra desetina kmetijskih gospodarstev (14 %) je dosegla ali presegla ekonomsko velikost 25.000 tisoč EUR, ta velikostni razred pa je skupaj ustvaril skoraj dve tretjini standardnega prihodka.*

*Leto 2017 je bilo za kmetijsko pridelavo izrazito neugodno. Obseg proizvodnje kmetijskih proizvodov se je po začasnih statističnih podatkih zmanjšal za slabih 10 %, pri čemer je bil obseg rastlinske pridelave manjši za 19 %, obseg živinoreje pa se je povečal za 2 %. Najbolj je leto 2017 zaznamovala spomladanska pozeba, ki je močno prizadela sadno drevje in*

*vinograde po vsej državi, pa tudi suša in druge vremenske ujme. Letina sadja je bila daleč najslabša doslej, količinsko podpovprečna letina grozdja pa je bila vsaj odlične kakovosti. Tudi za večino njivskih posevkov je bila letina 2017 slabša, hektarski pridelki so bili večinoma podpovprečni tudi v primerjavi z daljšim obdobjem (izjema so nekatere vrste strnega žita, zelenjadnice in soja). Površina kmetijske zemlje v rabi kmetijskih gospodarstev se je glede na leto prej razmeroma malo povečala (+0,8 %), pri čemer se je največ povečala površina trajnega travinja (+1,1 %), površina njiv in vrtov pa je ostala skoraj na ravni leta prej. Leta 2017 je bilo več površin kot v predhodnem letu namenjenih pridelavi zelene krme z njiv, suhih stročnic, hmelja, krmnih korenovk, podobno je bilo površin žita in krompirja, manj pa je bilo na njivah oljnic in zelenjadnic. V povprečju so bili skupni pridelki pri večini skupin kmetijskih rastlin manjši. Večji kot leta 2016 so bili zaradi večjih površin skupni pridelki soje, oljne ogrščice, nekaterih vrst strnega žita (ječmen, rž in oves) in krmnih korenovk ter oljk. Pridelek sadja je bil več kot prepolovljen, pridelek grozdja pa je bil še za 5 % manjši kot v neugodnem letu 2016.*

*V živinoreji v letu 2017 beležimo povečanje prirastov pri pitovnih piščancih, prašičih in drobnici, večja je bila tudi proizvodnja jajc, medtem ko prireja mleka ostaja na ravni leta 2016. Nekoliko manjši je bil prirast goveda, že drugo leto zapored pa je zaradi neugodnih vremenskih razmer (za okoli 40 %) manjša tudi proizvodnja medu.*

*Domača poraba v letu 2017 se je med rastlinskimi pridelki opazno povečala le pri sladkorju, med živalskimi proizvodi pa pri jajcih. Pri jajcih je bila dosežena največja poraba doslej. Poraba mesa se je zmanjšala zaradi manjše porabe prašičjega mesa, pri čemer sta se porabi govejega in perutninskega mesa povečali. Poraba perutninskega mesa je bila v letu 2017 celo največja doslej. Porabe koruze, krompirja in zelenjave so ostale precej podobne predhodnemu letu, malenkostno pa so se zmanjšale poraba pšenice, sadja in mleka. Poraba mleka se je že tretje leto zapored zmanjšala in bila pod ravnijo povprečne porabe na prebivalca v zadnjem petletnem obdobju. Najbolj opazno se je zmanjšala poraba medu, nekoliko pa tudi pa tudi poraba riža ter mesa drobnice.*

*Stopnje samooskrbe, ki zaradi sprememb v obsegu pridelave in porabe med leti precej nihajo, so bile leta 2017 višje kot leto prej le pri mesu in mleku, znižale pa so se pri vseh pomembnejših rastlinskih pridelkih ter jajcih in medu. Podobno kot v letu prej je bila domača prireja večja od domače porabe pri mleku (stopnja samooskrbe 134 %), mesu govedi (110 %) in perutninskem mesu (109 %), pri čemer so se stopnje samooskrbe v primerjavi z letom prej še povišale. Predvsem zaradi manjše porabe sta se povišali tudi samooskrba z mesom drobnice (90 %) in prašičjim mesom (38 %). Nižja kot v predhodnem letu je bila samooskrba z jajci (90 %), predvsem neugodne vremenske razmere pa so vplivale na nižje stopnje samooskrb pri rastlinskih pridelkih in medu. Stopnja samooskrbe z žitom je bila 63-odstotna, znižanje pa je predvsem posledica majhnega pridelka koruze. Pri krompirju je ob ponovno manjši skupni pridelavi kot leto prej stopnja samooskrbe (50 %) med najnižjimi doslej. Nižja kot v letu prej je bila tudi samooskrba z zelenjavo (39 %), najbolj pa se vpliv slabe letina izraža pri sadju in medu. Samooskrba s sadjem je po dveh slabih letinah padla na 15 % in je močno pod ravnijo povprečja zadnjih let, samooskrba z medom pa se je znižala na 45 %, pri čemer je padec stopnje ublažila občutno manjša domača poraba.*

*V letu 2017 so se cene kmetijskih pridelkov na agregatni ravni po treh letih padanja ponovno zvišale. Glede na leto 2016 so bile cene v povprečju višje za 8,9 % (realno višje za 7,3 %), pri čemer so se zvišale tako odkupne cene rastlinskih pridelkov kot tudi cene živalskih proizvodov. Cene rastlinskih pridelkov so bile na skupni ravni leta 2017 za 10,8 % (realno za 9,3 %) višje kot leta 2016 in so tako višje od zadnjega petletnega povprečja (2012–2016). V povprečju so se najbolj zvišale cene sadja (+32 %), žita (+12 %) in zelenjadnic (+5 %), višje*

*odkupne cene kot v predhodnem letu pa so bile tudi pri večini drugih pomembnejših rastlinskih pridelkov. Izjeme so cene hmelja in oljnic, pri katerih je bilo zabeleženo znižanje (–8 %). V živinoreji so bile v povprečju cene višje za 7,7 % (realno višje za 6,2 %). Najbolj se je zvišala cena mleka (+20 %), višje pa so bile tudi odkupne cene prašičev (+8 %) in govedi (+4 %). Znižale so se cene perutnine, cene jajc in jagnjet pa so ostale blizu ravni leta 2016 (nižje za slab odstotek). V letu 2016 so bile ob zvišanju cen kmetijskih pridelkov za 0,8 % višje tudi cene proizvodnih inputov za kmetijstvo (realno nižje za 0,6 %). Med pomembnejšimi skupinami inputov so bile višje cene energije (+9 %) in veterinarskih storitev (+5 %), nižje pa cene mineralnih gnojil (–11 %) in krmil (–2 %). Pri drugih inputih so bile spremembe cen dvosmerne, vendar manjše od 2 %. Cenovno-stroškovno razmerje v kmetijstvu se je zato v letu 2017 izboljšalo in je najugodnejše po letu 2008.*

*Ekonomski rezultati kmetijstva so se leta 2017 na skupni ravni izrazito poslabšali v primerjavi z letom prej (SURS, druga ocena). Neto dodana vrednost kmetijstva se je v primerjavi z letom 2016 ponovno izrazito zmanjšala, in sicer za okoli tretjino (–31 %), faktorski dohodek kmetijstva pa se je zmanjšal za okoli 15 %. Ob manjši vrednosti proizvodnje (okoli 1,17 milijarde EUR) in hkrati nekoliko višji vmesni porabi je faktorski dohodek znašal približno 414 milijonov EUR oziroma nekaj več kot 5.200 EUR na polnovredno delovno moč. Padec dohodkov je v tem letu ponovno posledica izrazitega padca fizičnega obsega proizvodnje v rastlinski pridelavi, predvsem v sadjarstvu, pri žitih, krmnih in industrijskih rastlinah ob nekoliko bolj ugodnih cenovno-stroškovnih razmerjih na agregatni ravni.*

### *Proračunski odhodki za kmetijstvo*

*Proračunska izplačila iz državnega proračuna, povezana s kmetijstvom (322,8 mio EUR), so bila leta 2017 za 3 % večja kot leta 2016, pri čemer so se za 9 % povečala izplačila iz državnih sredstev in za odstotek sredstva iz proračuna EU. Delež financiranja ukrepov s strani EU se je tako zmanjšal na 71 % (leta 2016 73 %). Največ proračunskih sredstev je bilo tudi v letu 2017 namenjenih tržnim ukrepom in neposrednim podporam (52 %) ter ukrepom razvoja podeželja (36 %), delež, namenjen financiranju splošnih storitev za kmetijstvo, pa je ostal razmeroma majhen (12 %). V okviru prvega stebra kmetijske politike so se izplačila glede na leto 2016 povečala za 2 %. Precej več sredstev je bilo namenjenih odškodninam in drugim izrednim plačilom (predvsem sanaciji posledic pozebe v letu 2016) ter tudi ukrepom, ki znižujejo stroške kmetovanja (predvsem izplačilom za sofinanciranje zavarovalnih premij), medtem ko je bilo za neposredna plačila izplačanih za odstotek manj sredstev.*

*V okviru ukrepov strukturne politike in politike razvoja podeželja so se izplačila v primerjavi s skromnimi izplačili v letu 2016 povečala za 3 %, kar je predvsem posledica nekaj večjih izplačil v okviru ukrepov krepitve konkurenčnosti kmetijstva in podpore podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu. Kljub povečanju teh sredstev pa zaradi nezadostnega izvajanja oziroma izplačevanja ukrepov Programa razvoja podeželja 2014–2020 sredstva v letu 2017 ostajajo skromna. Manj sredstev kot v letu 2016 pa je bilo zaradi različne medletne dinamike izplačil za območja z omejenimi dejavniki izplačanih v okviru ukrepov, ki zagotavljajo okoljske in druge družbene koristi.*

*Izplačila sredstev za financiranje splošnih storitev za kmetijstvo so bila glede na leto 2016 večja za 9 %, pri čemer so bila precej večja sredstva namenjena nadzoru nad varnostjo in kakovostjo hrane in krme. Več sredstev je bilo namenjenih tudi raziskovalnim, razvojnim, svetovalnim in strokovnim storitvam, manj sredstev pa je bilo predvsem zaradi prenosa pristojnosti s kmetijskega na gospodarsko ministrstvo glede Kobilarne Lipica namenjenih drugim splošnim storitvam.*

### *Zunanja trgovina z agroživilskimi proizvodi*

*Krepitev gospodarstva je ponovno vplivala tudi na skupno blagovno menjavo agroživilskih proizvodov, ki se je v letu 2017 po začasnih podatkih povečala za dobrih 8 %, pri čemer je bil izvoz večji za slabih 12 %, uvoz pa za 7 %. Pokritost uvoza z izvozom je zrasla na 54,5 % (leta 2016 52,2 %), ob tem pa se je nekoliko povečal primanjkljaj, ki je znašal 1.061 milijonov EUR (leta 2016 1.044 mio EUR).*

*Slovenija ostaja vrednostno neto uvoznica pri večini carinskih tarif agroživilskih proizvodov. Vrednostni presežek v blagovni menjavi je bil tudi v letu 2017 dosežen pri izdelkih iz mesa in živih živalih, pri čemer se je bilanca v obeh skupinah še izboljšala. Po začasnih podatkih je bil zunanjetrgovinski presežek dosežen tudi v skupinah razna živila, oljna semena in plodovi ter mleko in mlečni izdelki, kjer bilanca predvsem na račun velikega izvoza sira, skute in fermentiranih izdelkov izkazuje presežek. Večji primanjkljaj kot v letu prej je bil pri sadju, krmi, vrtninah, pijačah ter sladkorju, medtem ko se je primanjkljaj pri mesu in žitu zmanjšal. V regionalni strukturi izvoza in uvoza v letu 2017 ni bilo velikih sprememb. Večina blagovne menjave agroživilskih proizvodov je podobno kot v predhodnih letih potekala z državami EU, pri čemer se je z vstopom Hrvaške v EU delež te skupine držav še povečal (leta 2017 75 % izvoza in 85 % uvoza), zunanjetrgovinski primanjkljaj pa v letu 2017 povečal in presegel milijardo EUR. Pomembne zunanjetrgovinske partnerice so ostale tudi države nekdanje Jugoslavije (brez Hrvaške 14 % izvoza, 3 % uvoza), s katerimi je bilanca ostala pozitivna tudi v letu 2017, presežek pa nekoliko nad ravnijo preteklega leta (114 mio EUR).*

### *Živilskopredelovalna industrija*

*Živilskopredelovalna industrija je poslovno leto 2017, ob sicer manjši rasti kot leto prej, zaključila s pozitivnim izidom. Po desetletju izrazitih nihanj se je poslovanje panoge stabiliziralo. Obseg proizvodnje se je v letu 2017 v dejavnosti proizvodnje živil povečal za okoli 6 %, kar je občutno več kot leto prej, še vedno pa nekoliko pod povprečjem rasti predelovalnih dejavnosti (+8,6 %). Obseg proizvodnje pijač se je povečal za okoli 1 %, kar je sicer manj kot v letu prej, kljub temu pa gre za pozitivno ohranitev rasti in s tem prekinitev večletnega upadanja obsega proizvodnje. Glede na leto prej so se proizvajalčeve cene živil v letu 2017 nominalno zvišale za 1,6 % (realno +0,2 %), cene pijač pa so se znižale za 1,1 % (realno –2,5 %).*

*Poslovni rezultati živilskopredelovalne industrije so se v letu 2017 na agregatni ravni ponovno nekoliko izboljšali, saj je dejavnost izkazala 94,5 milijona EUR čistega dobička in 13,5 milijona EUR čiste izgube ter poslovno leto končala z neto čistim dobičkom v višini 81 milijonov EUR (leta 2016 76,3 mio EUR). V primerjavi z letom prej je bil čisti dobiček realno večji za 6 %, čista izguba za okoli 15 %, neto čisti dobiček pa za skoraj 5 %. Enako kot v letu prej je bil negativni neto finančni rezultat izkazan le v predelavi rib in predelavi sladkorja, v drugih dejavnostih pa so izkazovali neto dobiček. Izstopa izrazita rast neto čistega dobička v predelavi drugih prehrambenih izdelkov, tradicionalno visok dobiček pa izkazujejo tudi v pivovarstvu in proizvodnji brezalkoholnih pijač. Neto dobiček je bil večji tudi v dejavnosti predelave sadja in vrtnin, v preostalih dejavnostih pa so izkazani neto dobički večinoma nižji kot v predhodnem letu, kar je mogoče povezati z rastjo cen kmetijskih surovin ter stroškov dela.*

*V predelavi mleka so se prihodki realno povečali za okoli desetino, čemur pa ni sledila dobičkovnost. Panoga je sicer poslovno zaključila z dobičkom, a je le-ta realno za petino nižji kot v letu prej. Ponovno se je občutno povečala izvozna aktivnost te dejavnosti. V letu 2017 je mlečnopredelovalna industrija okoli 39 % prihodkov od prodaje ustvarila z izvozom, kar je za okoli 4 odstotne točke več kot leto prej. Tudi v letu 2017 je povečana izvozna aktivnost*

*izraz povečanih pritiskov uvoženega blaga na domači trg, deloma pa tudi posledica strateških premikov vodilnih podjetij, ki imajo proizvodne obrate ali podjetja v skupini v sosednjih državah.*

*Prihodki v mesnopredelovalni industriji so se leta 2017 povečali občutno manj kot v mlečnopredelovalni industriji, stroškovno-prihodkovna razmerja pa so primerljiva. Dejavnost je dosegla okoli 2-odstotno realno rast prihodkov ob 1-odstotni rasti dodane vrednosti, kar se je izrazilo v 7,5 milijona EUR neto dobička. Prihodki na tujih trgih so bili v letu 2017 realno višji za okoli 6 %, kar je občutno manjša rast kot v predhodnem letu. Tudi v letu 2017 ostajata povečevanje uvoznih pritiskov in izrazito intenzivna cenovna konkurenca pomembna dejavnika poslovanja mesnopredelovalne industrije. Hkrati pa so podjetja na domačem trgu soočena s porastom povpraševanja po izdelkih slovenskega porekla, kar izboljšuje položaj tistih, ki imajo vzpostavljene vertikalne oskrbne sisteme s slovenskimi rejci.*

### *Ukrepi kmetijske politike*

*V letu 2017 se je nadaljevalo izvajanje shem: osnovno plačilo, zelena komponenta, dodatek za mlade kmete in vzporedno shema za male kmete, ob tem pa so imela kmetijska gospodarstva možnost uveljavljati tudi proizvodno vezana plačila za strna žita, zelenjadnice, rejo govedi in proizvodnjo mleka v gorskih območjih. Z letom 2017 je bila ukinjena podpora za beljakovinske rastline ter na novo uvedeno plačilo za območja z naravnimi omejitvami, ki se dodeljuje za kmetijske površine na gorskem območju z nagibom od najmanj 35 % do 50 % in z nagibom najmanj 50 %. Višina nacionalne ovojnice se je zaradi pravila zunanje konvergence zmanjšala na 136 milijonov EUR (leta 2016 137 mio EUR).*

*Nadaljevalo se je tudi izvajanje ukrepov, ki so opredeljeni v PRP 2014–2020. V celotnem programskem obdobju se bo izvajalo 14 ukrepov, za katere je na voljo 1.107 milijonov EUR. Do konca leta je bilo za dvanajst ukrepov in tehnično pomoč odobrenih skoraj 460 milijonov EUR oziroma 42 % razpoložljivih sredstev programa, pri čemer je bilo 291 milijonov EUR (26 %) tudi že izplačanih. Večina izplačil (81 %) odpade na ukrepe, ki se izvajajo v okviru kampanje zbirnih vlog in se nanašajo na vsakoletna izplačila nadomestil za okoljske ukrepe, dobrobit živali in težje pridelovalne razmere. Za nekatere ukrepe (osnovne storitve in obnova vasi na podeželju, ustanovitev skupin in organizacij proizvajalcev) tudi v letu 2017 še niso bili objavljeni javni razpisi.*

*Poleg rednih ukrepov so se leta 2017 izvajali tudi nekateri začasni izredni ukrepi pomoči nekaterim sektorjem, namenjeni ublažitvi poslabšanja ekonomskega položaja pridelovalcev zaradi motenj na trgu. V tem okviru je bila finančna pomoč namenjena pridelovalcem v sektorju sadja in zelenjave (težave zaradi ruskega embarga) ter mleka (težave zaradi znižanja cen). V okviru pomoči ob neugodnih vremenskih razmerah in drugih nepredvidljivih dogodkih sta bili med drugim izplačani državna pomoč za odpravo posledic pozebe in snega v sadjarstvu in vinogradništvu v letu 2016 ter finančna pomoč čebelarjem, sredstva, namenjena odpravi posledic pozebe v sadjarstvu in vinogradništvu v letu 2017 in odpravi posledic škode v kmetijstvu zaradi suše, pa bodo bremenila proračun v letu 2018.*

### *Gozdarstvo in lovstvo*

*Površina gozdov (1.180.281 ha) se je leta 2017 glede na leto 2016 po podatkih gozdnogospodarskih načrtov malce zmanjšala, gozdnatost pa je dosegala 58,2 %. V slovenskih gozdovih je bilo v letu 2017 posekanega 5,0 milijona $m^3$ lesa, od tega 3,3 milijona $m^3$ iglavcev in 1,7 milijona $m^3$ listavcev. V primerjavi z letom 2016 se je posek zmanjšal za 1,1 milijona $m^3$ in je obsegal 75 % možnega poseka po gozdnogospodarskih načrtih. Zmanjšanje poseka je posledica zmanjšanja intenzivne sečnje s podlubniki napadenih*

*iglavcev v letu 2016 in tudi manjše sečnje listavcev. Delež sanitarnega poseka v celoletnem poseku je bil 51 %, kar je občutno več kot povprečje 1994–2013 (29 %) in nekoliko manj kot leta 2014 (66 %), ko je bil delež sanitarnega poseka največji doslej.*

*V letu 2017 so bila v gozdovih vseh lastništev skupno opravljena negovalna dela na površini 3.740 ha, kar je slabih 8 % več kot v letu prej. Glede na letni program vlaganj v gozdove je to 36 % negovalnih del, glede na načrtovano nego v gozdnogospodarskih načrtih pa 28 %.*

*V letu 2017 je bilo zgrajenih 9 km gozdnih cest, kar je 5 km oziroma 27 % manj kot v letu 2016. Obseg gradenj gozdnih cest se je zmanjšal tako v zasebnih kot v državnih gozdovih. Za vzdrževanje 12.620 km gozdnih cest je bilo v letu 2017 iz vseh razpoložljivih virov porabljenih 4,72 milijona EUR, kar je 10 % manj kot v letu prej. Najpomembnejši vir za vzdrževanje gozdnih cest so pristojbine lastnikov gozdov, tem pa sledijo proračunska sredstva države in občin. V letu 2017 je bilo zgrajenih oziroma pripravljenih (brez rekonstrukcij) tudi skupaj 458 km gozdnih vlak (16 % več kot leta 2016), od tega v zasebnih gozdovih 367 km in v državnih gozdovih 91 km.*

*Podobno kot v letu 2016 je bila proizvodnja gozdnih lesnih sortimentov v letu 2017 (4,6 milijona $m^3$) zaradi sanacije škod zaradi podlubnikov glede na povprečje v zadnjem desetletju še vedno na visoki ravni. Pri tem je bila proizvodnja sortimentov listavcev v primerjavi z rekordnim letom 2016 manjša za 15 %, proizvodnja sortimentov iglavcev pa manjša za 17 %. V Sloveniji največ okroglega lesa predelajo podjetja v industriji žaganega lesa (nad 1 mio $m^3$ v letu 2017), sledijo industrije lesnih kompozitov, mehanske celuloze in kemikalij, ki so skupno predelale okoli pol milijona $m^3$. Velik porabnik okroglega lesa so gospodinjstva, ki porabijo letno nad 1 milijon $m^3$ lesa za kurjavo, vendar del tega izvira tudi iz negozdnih virov.*

*Celoten izvoz se je po dolgoletnem obdobju rasti v letu 2017 glede na predhodno leto zmanjšal za 12 % (na 2,7 mio $m^3$), pri čemer se je izvoz okroglega industrijskega lesa iglavcev zmanjšal za slabo četrtino, izvoz okroglega industrijskega lesa listavcev pa je ostal na ravni leta prej. Izvoz hlodovine iglavcev za žago in furnir je predstavljal 58 % proizvedene količine teh sortimentov. V primerjavi z letom 2016 se je izvoz hlodovine iglavcev za žago in furnir zmanjšal za 30 %, vendar je bil kljub temu na visoki ravni (1,3 milijona $m^3$). Nasprotno pa se je izrazito povečal izvoz v kategoriji lesa za kurjavo (+50 %), ki pa po ocenah Gozdarskega inštituta Slovenije izvira tudi iz uvoza. Glavni smeri izvoza gozdno-lesnih sortimentov sta Avstrija in Italija. Izvoz v ti dve državi se razlikuje po strukturi, saj se v Italijo izvaža predvsem les slabše kakovosti listavcev, v Avstrijo pa hlodovina iglavcev.*

*Podatki o odstrelu in izgubah v letu 2017 niso pomembno drugačni kot v letu prej, razen pri divjem prašiču in jelenjadi, pri katerih se je odvzem v primerjavi z letom 2016 pomembno povečal (divji prašič +38 %; navadni jelen +16 %). Osnovna usmeritev ob sprejemljivem vplivu na njihovo življenjsko okolje ostaja ohranjanje vrstne pestrosti avtohtonih vrst divjadi. Posegi v populacije divjadi, obseg izvedenih biotehniških del in škode v okolju, ki jo povzroča divjad, kažejo, da se težave generalno umirjajo. Škoda, ki jo povzročata rastlinojeda divjad in prašič, precej niha in se je leta 2017 po treh letih zmanjševanja povečala za dobro tretjino.*

*V letu 2017 je bilo za financiranje in sofinanciranje nalog javne gozdarske službe, ki jo izvajata Zavod za gozdove Slovenije in Gozdarski inštitut Slovenije, izplačanih 21,1 milijona EUR javnih sredstev oziroma za 5 % več kot v predhodnem letu. Za financiranje in sofinanciranje nalog, ki jih določa Zakon o gozdovih, pa je bilo v letu 2017 izplačanih 24,3 milijona EUR, kar je 4 % več kot v letu prej.*

# 1 STANJE V KMETIJSTVU

## 1.1 Makroekonomsko okolje in mesto kmetijstva v gospodarstvu

Leta 2017 se je slovensko gospodarstvo še naprej krepilo. Gospodarska rast je bila najvišja v zadnjem desetletju, in sicer se je bruto domači proizvod (BDP) povečal za 5,0 % (leta 2016 +3,1 %) ter dosegel predkrizno raven. Ključni dejavnik gospodarske rasti je bil tudi v letu 2017 izvoz (realno večji za 10,6 %; največja rast v zadnjem desetletju), še naprej se je krepila tudi domača potrošnja (za +4,1 %). Večja domača potrošnja je posledica tako krepitve zasebne potrošnje (+3,2 %) zaradi nadaljnjega izboljševanja razmer na trgu dela kot tudi občutnega povečanja bruto investicij v osnovna sredstva v letu 2017 (za +10,3 %; leta 2016 –3,6 %) in nadaljnje krepitve državne potrošnje (+2,3 %).

*Preglednica 1: Pregled gospodarskih gibanj; 2012–2017*

| | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
|---|---|---|---|---|---|---|
| Prebivalstvo (000; 1. 7.) | 2.056 | 2.059 | 2.062 | 2.063 | 2.064 | 2.066 |
| Realne stopnje rasti BDP (%) | –2,7 | –1,1 | 3,0 | 2,3 | 3,1 | 5,0 |
| BDP (mio EUR) | 36.076 | 36.239 | 37.615 | 38.837 | 40.418 | 43.278 |
| Dodana vrednost po dejavnostih (mio EUR) | 31.299 | 31.294 | 32.515 | 33.578 | 35.010 | 37.644 |
| Struktura dodane vrednosti: – kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo (A) (%) | 2,1 | 2,1 | 2,3 | 2,3 | 2,2 | 2,1 |
| – industrija (B, C, D, E) (%) | 25,9 | 26,7 | 27,1 | 27,1 | 27,1 | 27,5 |
| – gradbeništvo (F) (%) | 5,8 | 5,3 | 5,7 | 5,5 | 5,2 | 5,6 |
| – storitve (G do U) (%) | 66,3 | 66,0 | 64,8 | 65,1 | 65,5 | 64,8 |
| Zaposlenost (000) | 937 | 927 | 930 | 942 | 960 | 986 |
| Struktura zaposlenosti: – kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo (A) (%) | 8,2 | 8,3 | 8,2 | 8,0 | 7,7 | 7,4 |
| – industrija (B, C, D, E) (%) | 22,8 | 22,6 | 22,6 | 22,6 | 22,7 | 22,8 |
| – gradbeništvo (F) (%) | 7,2 | 6,8 | 6,7 | 6,6 | 6,4 | 6,4 |
| – storitve (G do U) (%) | 61,7 | 62,3 | 62,6 | 62,8 | 63,2 | 63,4 |
| BDP na prebivalca (EUR) | 17.540 | 17.596 | 18.244 | 18.823 | 19.576 | 20.951 |
| BDP na prebivalca po kupni moči (SKM; EUR) | 21.800 | 21.900 | 22.700 | 23.800 | 24.100 | 25.400 |
| BDP na prebivalca po kupni moči (SKM EU–28 = 100; %) | 82 | 82 | 82 | 82 | 83 | 85 |
| Delež izdatkov za hrano, pijačo in tobak v končni porabi gospodinjstev (%) | 20,7 | 20,5 | 20,5 | 20,8 | 20,1 | : |
| Brezposelnost po anketi (%) | 8,9 | 10,1 | 9,7 | 9,0 | 8,0 | 6,6 |
| Registrirana brezposelnost (%) | 12,0 | 13,1 | 13,1 | 12,3 | 11,2 | 9,5 |
| Inflacija v povprečju leta (%) | 2,6 | 1,8 | 0,2 | –0,5 | –0,1 | 1,4 |
| Izvoz blaga (mio EUR) | 21.061 | 21.549 | 22.936 | 23.940 | 24.971 | 28.222 |
| Uvoz blaga (mio EUR) | 22.078 | 22.114 | 22.580 | 23.305 | 24.112 | 27.562 |
| Saldo menjave proizvodov s tujino (mio EUR) | –1.017 | –565 | 355 | 635 | 859 | 660 |
| Saldo tekočega računa plačilne bilance (% BDP) | 2,1 | 4,4 | 5,8 | 4,4 | 5,2 | 6,4 |
| Javnofinančni saldo (% BDP) | –3,1 | –4,3 | –3,4 | –3,2 | –1,6 | –0,7 |

Vir: SURS, preračuni KIS, UMAR, Eurostat (SKM)

Ob splošnem izboljševanju domačih gospodarskih razmer so se v letu 2017 občutno izboljšale tudi razmere na trgu dela. Po podatkih nacionalnih računov se je zaposlenost povečala že četrto leto zapored, in sicer za 2,8 %. Ob tem se je stopnja registrirane brezposelnosti v povprečju leta znižala za 1,7 odstotne točke (na 9,5 %; najnižja po letu 2009), stopnja anketne brezposelnosti pa se je znižala za 1,4 odstotne točke (na 6,6 %; najnižja po letu 2009). Nominalna rast povprečne bruto plače na zaposlenega je bila v letu 2017 ponovno nekoliko višja; v primerjavi s predhodnim letom se je nominalno zvišala za 2,7 %, realno pa za 1,3 %. Rast bruto plač je bila v javnem sektorju enaka kot v zasebnem (nominalno +2,9 %, realno +1,5 %). V zasebnem sektorju je rast posledica visoke aktivnosti, dobrih poslovnih rezultatov in visoke rasti zaposlenosti, v javnem sektorju pa posledica odprave nekaterih plačnih anomalij in rednih napredovanj (UMAR, 2018a).

Leta 2017 je bila inflacija nekoliko višja, na letni ravni 1,7-odstotna, v povprečju leta pa 1,4-odstotna. K višji letni inflaciji so največ prispevale višje cene hrane in naftnih derivatov. Leta 2017 je bil ponovno zabeležen presežek na tekočem računu plačilne bilance, v medletni primerjavi največji doslej, in sicer je dosegel 6,4 % BDP. K povečanju sta največ prispevala višja presežka v menjavi blaga in storitev (UMAR, 2018a).

Po podatkih nacionalnih računov je kmetijstvo skupaj z lovstvom, gozdarstvom in ribištvom leta 2017 k skupni ustvarjeni dodani vrednosti prispevalo 2,1 % (leta 2016 2,2 %), k skupni zaposlenosti pa 7,4 % (leta 2016 7,7 %). Delež zaposlenosti v kmetijstvu med leti niha še naprej nekoliko bolj kot delež kmetijstva v skupni dodani vrednosti.

## 1.2 Struktura kmetijskih gospodarstev v Sloveniji

### 1.2.1 Število kmetijskih gospodarstev in raba zemljišč

V letu 2017 so bili objavljeni končni podatki vzorčnega raziskovanja strukture kmetijskih gospodarstev, ki je bilo izvedeno junija 2016. Konec junija so bili objavljeni podatki o rabi zemljišč, številu živine in delovne sile na kmetijskih gospodarstvih, ob koncu leta pa še podatki o standardnem prihodku in tipu kmetijskih gospodarstev.

**Okvir 1: Struktura kmetijskih gospodarstev**

Popis kmetijskih gospodarstev je statistično raziskovanje, s katerim se zbirajo osnovni podatki o stanju in razvojnih trendih na področju kmetijstva in ki ga izvaja Statistični urad Republike Slovenije (SURS). Vsakih deset let se opravi popis vseh gospodarstev, v vmesnih, zakonsko določenih rokih, pa se izvajajo vzorčna raziskovanja.

V raziskovanje strukture kmetijskih gospodarstev so vključena vsa tista kmetijska gospodarstva, ki imajo:

– najmanj 1 ha kmetijskih zemljišč, ali

– najmanj 10 arov kmetijskih zemljišč in 90 arov gozda, ali

– najmanj 30 arov vinogradov in/ali sadovnjakov, ali

– redijo 2 ali več glav velike živine (GVŽ), ali

– imajo od 15 do 30 arov vinogradov in redijo od 1 do 2 GVŽ, ali

– imajo več kot 50 panjev čebel, ali

– pridelujejo vrtnine, zelišča, gojene gobe, cvetje in okrasne rastline za prodajo.

V vzorčno raziskovanje strukture kmetijskih gospodarstev je vključenih 15–20 % kmetijskih gospodarstev. Vzorec je pripravljen tako, da so v vzorčno raziskovanje vključena vsa velika kmetijska gospodarstva (kmetijska podjetja in družinske kmetije) in naključno izbrana manjša. Podatki se zbirajo s telefonskim anketiranjem, po pošti in z uporabo različnih administrativnih zbirk podatkov.

Poleg podatkov, zbranih na terenu, so bili neposredno uporabljeni tudi podatki iz upravnih virov oziroma različnih registrov (register kmetijskih gospodarstev, centralni register goveda, centralni register čebelnjakov, register pridelovalcev grozdja in vina) in evidenc (evidenca ekoloških pridelovalcev in predelovalcev, evidenca dopolnilnih dejavnosti) pri MKGP ter vlog za neposredna plačila v kmetijstvu (podatki o posejanih površinah).

Po podatkih vzorčnega raziskovanja se v Sloveniji s kmetijsko dejavnostjo ukvarja nekaj manj kot 70 tisoč kmetijskih gospodarstev (KMG). Nadaljuje se trend zmanjševanja števila KMG, saj se je v zadnjih treh letih (od vzorčnega raziskovanja v letu 2013) njihovo število zmanjšalo za dobrih dva tisoč (–3 %), v primerjavi z letom 2000, ko je bil izveden prvi evropsko primerljiv popis kmetijskih gospodarstev, pa se je njihovo število zmanjšalo za okoli petino oziroma za skoraj 17 tisoč gospodarstev.

V letu 2016 so KMG uporabljala nekaj manj kot 480 tisoč ha kmetijskih zemljišč, kar je 0,5 % več kot leta 2013. Tudi v primerjavi z letom 2000 ta sprememba ni bila tako izrazita kot pri številu KMG, v celotnem obravnavanem obdobju pa se je površina celo zmanjšala za dober

odstotek. Posledično se je povečala povprečna velikost KMG, ki zdaj znaša 6,9 hektarja kmetijske zemlje v uporabi (KZU) na gospodarstvo. To je kar dobre 4 % več kot v letu 2013 in kar 22 % več kot v letu 2000.

### 1.2.2 Zemljišča in raba zemljišč

V letu 2016 so KMG gospodarila s 495 tisoč ha kmetijskih zemljišč, od katerih so imela v uporabi skoraj 480 tisoč ha. V strukturi kmetijskih zemljišč v uporabi trajni travniki in pašniki še vedno zajemajo več kot polovico (57 %), njive in vrtovi 37 % ter trajni nasadi slabih 6 % vseh površin. V celotnem obravnavanem obdobju 2000–2016 se ti deleži niso bistveno spremenili.

Leta 2016 je nekaj več kot 60 tisoč KMG obdelovalo 276 tisoč ha travinja. V primerjavi z letom 2013 se površina ni pomembno spremenila, v primerjavi z letom 2000 pa se je zmanjšala za dobre 3 %. V povprečju so ta KMG imela 4,6 ha travinja, kar je za skoraj petino več kot leta 2000, pri čemer pri analizi niso upoštevani skupni travniki in pašniki. Površina leteh se je v letih 2000–2016 zmanjšala (z 22.786 ha na 8.812 ha).

Po podatkih iz leta 2016 je 66.675 KMG obdelovalo skoraj 177 tisoč ha njiv. To je slaba 2 % več kot pred tremi leti in dobre 3 % več kot leta 2000. V povprečju so ta gospodarstva obdelovala 2,6 ha njiv, kar je za četrtino več kot leta 2000.

Število gospodarstev s sadovnjaki in oljčniki se je v letu 2016 v primerjavi z letom 2013 zmanjšalo za 6 %. Ta KMG so obdelovala nekaj več kot 11 tisoč ha nasadov, kar je slabih 6 % več kot pred tremi leti. V povprečju so ta gospodarstva obdelovala 0,5 ha sadovnjakov, kar je skoraj 80 % več kot leta 2000.

Med gospodarstvi se je v letu 2016 najbolj zmanjšalo število gospodarstev, ki so imela vinograde. V primerjavi z letom 2013 jih je bilo za 13 % manj. Zmanjšale so se tudi površine pod vinogradi, ki jih je bilo leta 2016 6 % manj kot pred tremi leti (15.241 ha). Ker se je število gospodarstev zmanjšalo bolj kot površina pod vinogradi, se je nekoliko povečala povprečna površina na gospodarstvo, ki je v letu 2016 znašala 0,7 ha. V primerjavi z letom 2000 se je povprečna površina povečala za 40 %.

*Preglednica 2: Število gospodarstev po rabi zemljišč in povprečna velikost kmetijskih gospodarstev po vrstah rabe; 2013 in 2016*

| | Število gospodarstev | | Indeks | Površina rabe (ha) | | Indeks | Povprečno št. ha/gospodarstvo | | Indeks |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | 2013 | 2016 | 2016/13 | 2013 | 2016 | 2016/13 | 2013 | 2016 | 2016/13 |
| KMG s KZU | 72.277 | 69.820 | 96,6 | 477.023 | 479.589 | 100,5 | 6,6 | 6,9 | 104,1 |
| KMG z njivami in vrtovi | 68.744 | 66.675 | 97,0 | 173.697 | 176.518 | 101,6 | 2,5 | 2,6 | 104,8 |
| KMG s sadovnjaki in oljčniki | 21.994 | 20.717 | 94,2 | 10.700 | 11.297 | 105,6 | 0,5 | 0,5 | 112,1 |
| KMG z vinogradi | 26.480 | 23.041 | 87,0 | 16.234 | 15.241 | 93,9 | 0,6 | 0,7 | 107,9 |
| KMG s trajnim travinjem* | 62.301 | 60.401 | 97,0 | 276.047 | 276.244 | 100,1 | 4,4 | 4,6 | 103,2 |

* brez skupnih travnikov in pašnikov
Vir: SURS

Na proces koncentracije kmetijskih zemljišč kažejo tudi spremembe velikostne strukture KMG. Delež gospodarstev, ki imajo v uporabi nad 20 ha kmetijskih zemljišč, se še zmeraj povečuje. V primerjavi z letom 2013 se je povečal za 0,8 odstotne točke, kmetijska zemlja, ki jo ta KMG uporabljajo, pa obsega skoraj 34 % skupne površine kmetijske zemlje v uporabi, kar je slabe 3 odstotne točke več kot leta 2013.

*Preglednica 3: Struktura kmetijskih gospodarstev po velikosti KZU; 2013 in 2016*

| | Kmetijska gospodarstva | | | | | Kmetijska zemlja v uporabi (KZU)* | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | Število | | Indeks | Struktura (%) | | Površina (ha) | | Indeks | Struktura (%) | |
| | 2013 | 2016 | 2016/13 | 2013 | 2016 | 2013 | 2016 | 2016/13 | 2013 | 2016 |
| < 20 ha | 68.773 | 65.932 | 95,9 | 95,2 | 94,4 | 330.493 | 318.897 | 96,5 | 69,3 | 66,5 |
| >= 20 ha | 3.505 | 3.888 | 110,9 | 4,8 | 5,6 | 146.531 | 160.692 | 109,7 | 30,7 | 33,5 |
| **Skupaj** | **72.277** | **69.820** | **96,6** | **100,0** | **100,0** | **477.023** | **479.589** | **100,5** | **100,0** | **100,0** |

* brez skupnih travnikov in pašnikov
Vir: SURS

Število KMG in kmetijska zemlja v uporabi v velikostnih razredih do 20 ha KZU sta se v primerjavi z letom 2000 zmanjšala za dobro petino. Zmanjševanje števila gospodarstev v teh razredih je potekalo dokaj enakomerno v celotnem medpopisnem obdobju, razen KMG v velikostnem razredu do 5 ha KZU. V tem velikostnem razredu se je število gospodarstev močno zmanjšalo v letih 2000–2005, pozneje pa je bil padec nekoliko manj izrazit.

*Slika 1: Število kmetijskih gospodarstev in površina po velikostnih razredih KZU; 2000–2016*

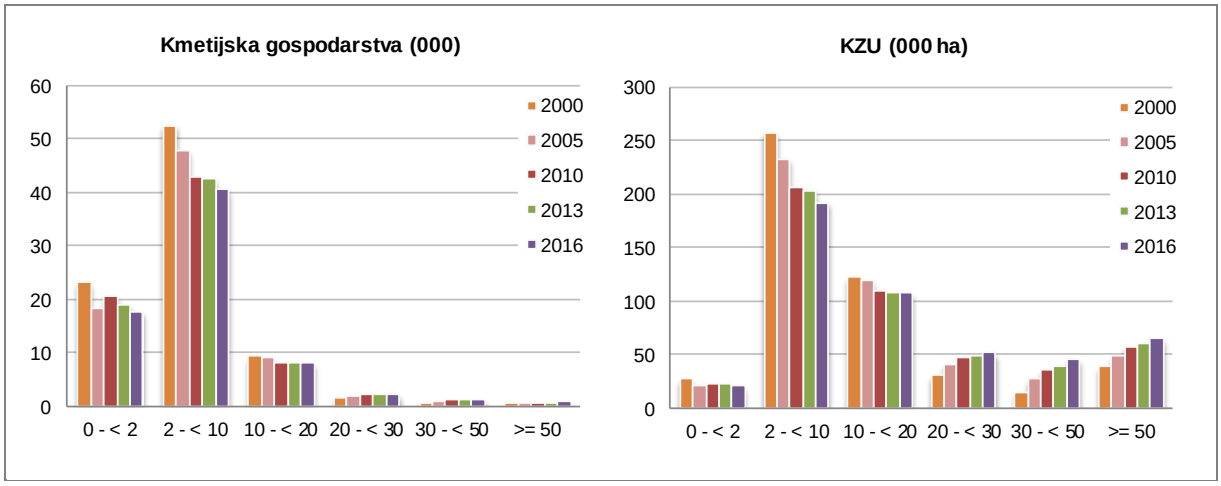


Vir: SURS

Število KMG in površina kmetijske zemlje v uporabi sta se v letih 2000–2016 najbolj zmanjšala v velikostnih razredih do 10 ha KZU (za okoli četrtino), kljub temu je v teh velikostnih razredih še vedno velika večina KMG (83 %), ki obdeluje kar 44 % KZU.

Velikost KMG po rabi kmetijskih zemljišč se med regijami precej razlikuje. V povprečju so največja KMG v pomurski regiji, kjer so v letu 2016 obdelovali 8,7 ha kmetijskih zemljišč v uporabi. To je dobro četrtino (+27 %) več, kot je povprečje v Sloveniji, in kar 80 % več kot v obalno-kraški regiji, kjer so kmetijska gospodarstva s 4,8 ha v povprečju najmanjša.

Zaradi naravnih razmer in posledično poudarjenega pomena poljedelstva daleč največ njiv v povprečju obdelujejo gospodarstva v pomurski regiji (7,5 ha), medtem ko KMG v zasavski, primorsko-notranjski in obeh primorskih regijah v povprečju obdelujejo le od 0,2 do 0,8 ha njiv.

Po rabi travinja izstopa predvsem primorsko-notranjska regija, kjer KMG v povprečju obdelujejo 8,1 ha travnikov in pašnikov. To je 3,5 ha več kot znaša slovensko povprečje in skoraj štirikrat več kot znaša povprečna površina travinja v pomurski regiji.

*Preglednica 4: Površina kmetijskih zemljišč v uporabi na KMG po statističnih regijah v Sloveniji v letu 2016*

| | KZU | Njive | Trajni nasadi | Trajni travniki in pašniki |
|---|---|---|---|---|
| Pomurska | 8,7 | 7,5 | 0,6 | 1,7 |
| Podravska | 7,2 | 4,3 | 0,9 | 3,1 |
| Koroška | 7,5 | 1,3 | 0,5 | 6,0 |
| Savinjska | 6,2 | 1,5 | 0,5 | 4,7 |
| Zasavska | 5,9 | 0,5 | 0,5 | 5,3 |
| Posavska | 5,7 | 2,2 | 0,8 | 3,5 |
| Jugovzhodna Slovenija | 6,0 | 1,8 | 0,3 | 4,5 |
| Osrednjeslovenska | 7,8 | 2,2 | 0,3 | 5,9 |
| Gorenjska | 7,1 | 1,9 | 0,4 | 5,4 |
| Primorsko-notranjska | 8,6 | 0,8 | 0,4 | 8,1 |
| Goriška | 5,8 | 0,5 | 1,7 | 5,5 |
| Obalno-kraška | 4,8 | 0,4 | 1,5 | 5,7 |
| **SLOVENIJA** | **6,9** | **2,6** | **0,7** | **4,6** |

Vir: SURS

Po povprečni površini trajnih nasadov na gospodarstvo izstopata predvsem obe primorski statistični regiji, kjer v povprečju obdelujejo okoli 1,5 ha trajnih nasadov na gospodarstvo.

### 1.2.3 Živinoreja

Po podatkih vzorčnega raziskovanja iz leta 2016 se v Sloveniji z živinorejo ukvarja 55.782 KMG, kar je skoraj 22 tisoč oziroma dobra četrtina manj (–28 %) kot leta 2000. Samo v zadnjih treh letih se je število živinorejskih gospodarstev zmanjšalo za skoraj dva tisoč oziroma dobre 3 %.

Glede na vrsto reje je bilo v letih 2000–2016 gospodarstev, ki redijo prašiče, skoraj polovico manj (–49 %), močno se je zmanjšalo tudi število gospodarstev z govedom (–42 %). Pri perutnini in kuncih se je število gospodarstev zmanjšalo za okoli tretjino, manj pa je bilo tudi gospodarstev s kozami (–4 %). V tem obdobju se je povečalo le število gospodarstev, ki redijo ovce (+42 %), konje (+24 %) ali jelenjad (+114 %).

V zadnjih treh letih se je za okoli petino zmanjšalo število KMG, ki gojijo jelenjad, zmanjšanje števila gospodarstev s prašiči, govedom in konji pa ni bilo tako izrazito (–4 %). Pri drugih vrstah živali se število KMG ni pomembno spremenilo, izjema so gospodarstva, ki redijo koze (+14 %).

Še bolj izrazito kot pri rabi kmetijske zemlje se procesi specializacije kažejo v živinoreji. V letu 2016 se je z živinorejo ukvarjalo 80 % vseh gospodarstev, kar je 10 odstotnih točk manj kot leta 2000. Največ gospodarstev je v letu 2016 redilo perutnino (54 % vseh) in govedo (47 % vseh), prašiče pa so redili na tretjini kmetijskih gospodarstev.

KMG so v letu 2016 redila 418.684 glav velike živine (GVŽ) oziroma 11 % manj kot leta 2000. Največje zmanjšanje števila živine v primerjavi z letom 2000 je opazno pri prašičih (–55 %), kuncih (–39 %) in perutnini (–7 %), medtem ko je zmanjšanje števila govedi manj izrazito (–3 %). V zadnjih treh letih se je trend upadanja števila živali nekoliko upočasnil, izjema je število konjev in jelenjadi, pri katerih se je število živali zmanjšalo za desetino. Močno se je povečalo število perutnine, ki je v primerjavi z letom 2013 večje za dobro četrtino.

*Preglednica 5: Število kmetijskih gospodarstev z živino, število živine in povprečno število živali na gospodarstvo; 2013 in 2016*

| | Število gospodarstev | | Indeks | Število živine | | Indeks | Št. glav/ gospodarstvo | | Indeks |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | 2013 | 2016 | 2016/13 | 2013 | 2016 | 2016/13 | 2013 | 2016 | 2016/13 |
| Gospodarstva z govedom | 34.087 | 32.805 | 96,2 | 462.066 | 486.014 | 105,2 | 13,6 | 14,8 | 109,3 |
| Krave molznice | 9.770 | 9.572 | 98,0 | 103.849 | 111.115 | 107,0 | 10,6 | 11,6 | 109,2 |
| Druge krave | 18.928 | 16.131 | 85,2 | 65.207 | 60.679 | 93,1 | 3,4 | 3,8 | 109,2 |
| Gospodarstva s prašiči | 23.700 | 22.649 | 95,6 | 287.498 | 273.359 | 95,1 | 12,1 | 12,1 | 99,5 |
| Gospodarstva s perutnino | 36.657 | 37.840 | 103,2 | 4.858.025 | 6.222.661 | 128,1 | 132,5 | 164,4 | 124,1 |
| Gospodarstva s konji | 6.029 | 5.766 | 95,6 | 21.832 | 19.453 | 89,1 | 3,6 | 3,4 | 93,2 |
| Gospodarstva z ovcami | 6.243 | 6.150 | 98,5 | 130.657 | 134.929 | 103,3 | 20,9 | 21,9 | 104,8 |
| Gospodarstva s kozami | 4.022 | 4.598 | 114,3 | 34.542 | 38.564 | 111,6 | 8,6 | 8,4 | 97,7 |
| Gospodarstva s kunci | 8.300 | 8.672 | 104,5 | 96.218 | 109.753 | 114,1 | 11,6 | 12,7 | 109,2 |
| Gospodarstva z jelenjadjo | 505[M] | 406[M] | 80,4 | 9.745 | 8.790 | 90,2 | 19,3 | 21,7 | 112,2 |
| **Gospodarstva z živino (GVŽ)** | **57.749** | **55.782** | **96,6** | **399.349** | **418.684** | **104,8** | **6,9** | **7,5** | **108,5** |

M – manj natančna ocena-previdna uporaba
Vir: SURS

Zaradi večjega zmanjšanja števila KMG od zmanjšanja števila živine se je povprečno število GVŽ na gospodarstvo povečalo s 6,1 v letu 2000 na 7,5 v letu 2016 (+24 %). Povprečno število GVŽ na gospodarstvo je enakomerno naraščalo v celotnem obravnavanem obdobju, razen leta 2013, ko se je zmanjšalo na 6,9, kar je predvsem posledica zmanjšanja števila prašičev.

Proces koncentracije v živinoreji je opazen pri vseh vrstah živine razen kuncev in jelenjadi, najbolj izrazit in enakomeren pa je v govedoreji. KMG z govedom so leta 2016 v povprečju redila 14,8 glave, kar je 5,9 glave več kot leta 2000. Povprečno število krav molznic na gospodarstvo se je v enakem obdobju več kot podvojilo (na 11,6 glave), za tretjino (+34 %) pa je večje tudi povprečno število drugih krav (3,8 glave na gospodarstvo). Nasprotno se je pri prašičih od leta 2000 do 2016 celo zmanjšalo povprečno število živali na gospodarstvo (– 11 %), kar je v celoti posledica dogajanj po letu 2007. Od leta 2000 do 2007 se je povprečno število prašičev na gospodarstvo namreč povečalo s 13,5 na 17,2 glave, nato pa se je zaradi velikega zmanjšanja števila živali do leta 2016 zmanjšalo na 12,1 glave.

*Preglednica 6: Struktura kmetijskih gospodarstev po velikosti GVŽ; 2013 in 2016*

| | Kmetijska gospodarstva | | | | | Število glav velike živine (GVŽ) | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | Število | | Indeks | Struktura (%) | | Število | | Indeks | Struktura (%) | |
| | 2013 | 2016 | 2016/13 | 2013 | 2016 | 2013 | 2016 | 2016/13 | 2013 | 2016 |
| < 30 GVŽ | 55.442 | 53.121 | 95,8 | 96,0 | 95,2 | 263.068 | 256.283 | 97,4 | 65,9 | 61,2 |
| >= 30 GVŽ | 2.306 | 2.661 | 115,4 | 4,0 | 4,8 | 136.281 | 162.402 | 119,2 | 34,1 | 38,8 |
| **Skupaj** | **57.748** | **55.782** | **96,6** | **100,0** | **100,0** | **399.349** | **418.685** | **104,8** | **100,0** | **100,0** |

Vir: SURS

Velikostna struktura na živinorejskih gospodarstvih se je v primerjavi s popisom iz leta 2000 precej izboljšala. Delež KMG, ki redijo več kot 30 GVŽ, se je v letih 2000–2016 povečal za 1,5-krat (z 1,9 na 4,8 odstotne točke), ta gospodarstva pa redijo 39 % vseh GVŽ, kar je 16 odstotnih točk več kot v letu 2000.

*Slika 2: Število kmetijskih gospodarstev in GVŽ po velikostnih razredih GVŽ; 2000–2016*

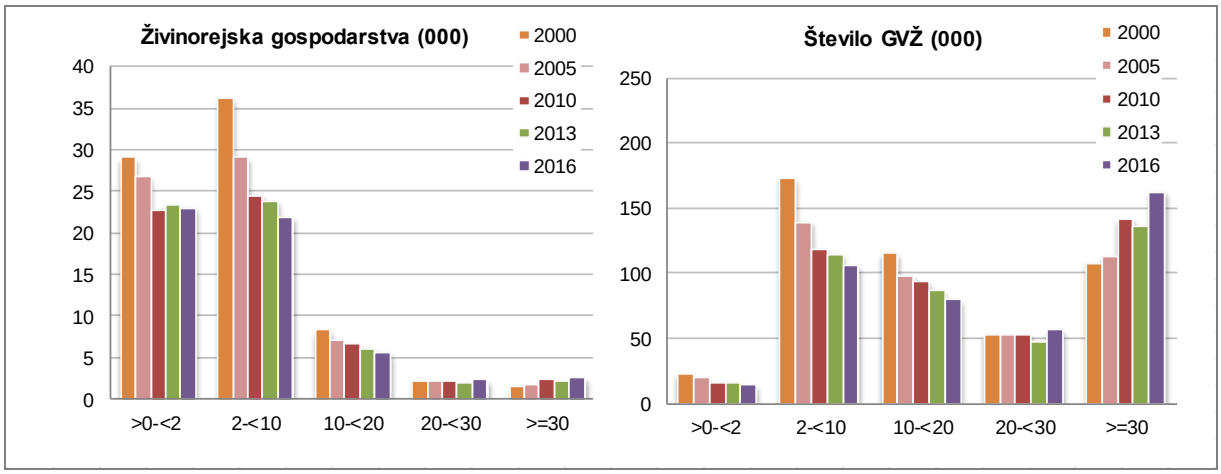


Vir: SURS

Tudi v okviru živinorejske proizvodnje obstajajo velike strukturne razlike med statističnimi regijami. V letu 2016 se je z živinorejo največ KMG ukvarjalo v podravski (16 %) in savinjski (15 %) statistični regiji. V teh dveh regijah redijo tretjino vseh GVŽ v Sloveniji. V povprečju so največja živinorejska gospodarstva v gorenjski regiji, kjer redijo 10,3 GVŽ na gospodarstvo, To je kar skoraj dvakrat več kot v obalno-kraški regiji, kjer redijo samo 3,7 GVŽ na gospodarstvo.

*Preglednica 7: Povprečno število živali na kmetijsko gospodarstvo po statističnih regijah v Sloveniji v letu 2016*

| | GVŽ | Govedo | Prašiči | Perutnina |
|---|---|---|---|---|
| Pomurska | 6,4 | 22,5 | 24,0 | 243,4$^{M}$ |
| Podravska | 8,2 | 19,6 | 11,7 | 355,3 |
| Koroška | 9,7 | 14,2 | 3,8$^{M}$ | 196,3$^{M}$ |
| Savinjska | 8,2 | 12,9 | 4,3 | 154,0 |
| Zasavska | 6,5$^{M}$ | 10,0$^{M}$ | : | 70,4$^{M}$ |
| Posavska | 5,2 | 11,6$^{M}$ | 8,4$^{M}$ | 30,9$^{M}$ |
| Jugovzhodna Slovenija | 6,0 | 14,2 | 7,3$^{M}$ | 23,8 |
| Osrednjeslovenska | 9,6 | 15,7 | 42,1 | 194,6 |
| Gorenjska | 10,3 | 16,7 | 6,0$^{M}$ | 45,1$^{M}$ |
| Primorsko-notranjska | 7,7$^{M}$ | 12,7$^{M}$ | 5,4$^{M}$ | : |
| Goriška | 5,3 | 10,8 | 5,8$^{M}$ | 67,8$^{M}$ |
| Obalno-kraška | 3,7 | 10,1$^{M}$ | 10,3$^{M}$ | 151,4$^{M}$ |
| **SLOVENIJA** | **7,5** | **14,8** | **12,1** | **164,4** |

M- manj natančna ocena-previdna uporaba
Vir: SURS

V savinjski, osrednjeslovenski in podravski regiji je skoraj polovica (48 %) vseh KMG, ki redijo govedo, ta gospodarstva pa redijo polovico vseh govedi. Največjo koncentracijo govedorejske proizvodnje je mogoče zaslediti v pomurski regiji, kjer v povprečju redijo dobrih 22 glav goveda na KMG. To je 1,25-krat več kot v obalno-kraški in zasavski regiji, kjer redijo 10 glav na gospodarstvo.

Intenzivna reja prašičev je skoncentrirana predvsem v pomurski, podravski in osrednjeslovenski regiji, kjer je skoraj polovica vseh prašičerejskih gospodarstev. V teh treh regijah redijo več kot 76 % celotne črede prašičev v Sloveniji. Po številu prašičev na gospodarstvo izstopa predvsem osrednjeslovenska regija s povprečno 42 prašiči na KMG. To je kar desetkrat več kot v koroški regiji, kjer redijo manj kot štiri prašiče na KMG.

V okviru perutninarske proizvodnje regionalno izstopa podravska regija, kjer v povprečju redijo 355 kljunov na KMG. Sledi ji pomurska regija z 243 kljuni na KMG. V teh dveh regijah je več kot polovica (52 %) vse perutnine, kar kaže na to, da je v teh dveh regijah skoncentrirana večina specializirane reje perutnine v Sloveniji.

Procesi koncentracije števila živine potekajo nekoliko hitreje kot procesi koncentracije kmetijske zemlje na gospodarstvih. Povprečno število živali na KMG se je v obdobju 2000–2016 razen leta 2013 dokaj enakomerno povečevalo. To je predvsem posledica opuščanja proizvodnje v večini proizvodnih usmeritev, še posebej v prašičereji. Čeprav se je velikostna struktura v večjih velikostnih razredih v primerjavi z letom 2000 precej izboljšala, procesi koncentracije in specializacije na večjih KMG še vedno potekajo prepočasi. Še vedno je v velikostnih razredih do 10 GVŽ kar 80 % vseh živinorejskih gospodarstev, ki redijo skoraj tretjino vseh GVŽ.

### 1.2.4 Delovna sila na kmetijskih gospodarstvih

Na KMG je v letu 2016 delalo 199.071 oseb, kar je dobra 2 % manj kot v letu 2013 in skoraj četrtina manj kot leta 2000. Velika večina jih dela na družinskih kmetijah (97 %), preostali pa v kmetijskih podjetjih in zadrugah. V celotnem obravnavanem obdobju 2000–2016 se to razmerje ni bistveno spremenilo. Potrebno je poudariti, da v navedenem številu oseb, ki so delale na KMG, nista upoštevana sezonska delovna sila in vložek dela strojnih storitev na družinskih kmetijah.

*Preglednica 8: Delovna sila v kmetijstvu; 2013 in 2016*

| | Število | | Indeks | Struktura (%) | |
|---|---|---|---|---|---|
| | 2013 | 2016 | 2016/13 | 2013 | 2016 |
| **ŠTEVILO OSEB** | | | | | |
| Redno in sezonsko zaposleni v podjetjih in zadrugah | 5.266 | 5.358 | 101,7 | 2,6 | 2,7 |
| Redno zaposleni na družinskih kmetijah | 354[M] | 544[M] | 153,7 | 0,2 | 0,3 |
| Družinska delovna sila | 197.998 | 193.169 | 97,6 | 97,2 | 97,0 |
| – gospodar (upravitelj) | 72.176 | 69.671 | 96,5 | 35,4 | 35,0 |
| – drugi družinski člani | 125.822 | 123.498 | 98,2 | 61,8 | 62,0 |
| **Skupaj delovna sila v kmetijstvu** | **203.618** | **199.071** | **97,8** | **100,0** | **100,0** |
| **ŠTEVILO PDM** | | | | | |
| Zaposleni v podjetjih in zadrugah | 1.942 | 2.078 | 107,0 | 2,3 | 2,6 |
| Plačana delovna sila na kmetijah | 246 | 359 | 145,9 | 0,3 | 0,4 |
| Sezonska delovna sila na kmetijah | 2.658 | 3.255 | 122,5 | 3,2 | 4,1 |
| Sezonska delovna sila v kmetijskih podjetjih in zadrugah | 389 | 494 | 127,0 | 0,5 | 0,6 |
| Družinska delovna sila | 77.286 | 73.587 | 95,2 | 93,4 | 92,0 |
| – gospodar (upravitelj) | 38.866 | 36.609 | 94,2 | 47,0 | 45,8 |
| – drugi družinski člani | 38.420 | 36.978 | 96,2 | 46,4 | 46,2 |
| Strojne storitve na družinskih kmetijah | 210 | 177 | 84,3 | 0,3 | 0,2 |
| Strojne storitve v kmetijskih podjetjih in zadrugah | 15 | 17 | 113,3 | 0,0 | 0,0 |
| **Skupaj zaposlenost v kmetijstvu** | **82.746** | **79.967** | **96,6** | **100,0** | **100,0** |
| PDM/100 ha KZU | 17,3 | 16,7 | 98,8 | – | – |
| PDM/gospodarstvo | 1,14 | 1,14 | 96,1 | – | – |
| **ŠTEVILO OSEB** | | | 100,1 | – | – |

M- manj natančna ocena-previdna uporaba
Vir: SURS

Vložek dela skupaj s sezonskim in priložnostnim delom ter strojnimi storitvami, izražen v polnovrednih delovnih močeh (PDM), je leta 2016 znašal 79.967 PDM. To je dobre 3 % manj kot leta 2013 in kar četrtina (–26 %) manj kot ob popisu leta 2000.

Skoraj tretjino vseh polnovrednih delovnih moči predstavlja kmetijska delovna sila v podravski in savinjski statistični regiji, najmanjši delež (manj kot 2 %) pa prispeva zasavska statistična regija.

Povprečno število PDM na kmetijsko gospodarstvo se v zadnjih treh letih skoraj ni spremenilo in znaša 1,14 PDM/gospodarstvo. Za slabe 4 % pa se je zmanjšal vložek dela na enoto površine kmetijske zemlje v uporabi, ki znaša okoli 17 PDM na 100 ha KZU. V primerjavi z letom 2000, ko je znašal vložek dela na enoto površine kmetijske zemlje v uporabi 22 PDM na 100 ha KZU, se je delovna intenzivnost pomembno izboljšala.

Povprečno število PDM na kmetijsko gospodarstvo se med slovenskimi statističnimi regijami giblje med 0,89 PDM (notranjsko-kraška regija) in 1,33 PDM (koroška regija). Povprečno število PDM na hektar kmetijske zemlje v uporabi je v notranjsko-kraški regiji enkrat nižje (0,10 PDM/ha KZU) kot v posavski in savinjski regiji (0,21 PDM/ha KZU).

*Preglednica 9: Starostna struktura družinske delovne sile na družinskih kmetijah; 2013 in 2016*

| | Število | | Indeks | Struktura (%) | |
|---|---|---|---|---|---|
| | 2013 | 2016 | 2016/13 | 2013 | 2016 |
| **Družinska delovna sila skupaj** | **197.998** | **193.169** | **97,6** | **100,0** | **100,0** |
| < 25 let | 23.001 | 16.494 | 71,7 | 11,6 | 8,5 |
| 25–34 let | 27.055 | 24.201 | 89,5 | 13,7 | 12,5 |
| 35–44 let | 32.321 | 31.137 | 96,3 | 16,3 | 16,1 |
| 45–54 let | 40.452 | 39.997 | 98,9 | 20,4 | 20,7 |
| 55–64 let | 38.807 | 40.087 | 103,3 | 19,6 | 20,8 |
| >= 65 let | 36.362 | 41.254 | 113,5 | 18,4 | 21,4 |
| **Povprečna starost gospodarjev-upraviteljev** | **56** | **57** | **101,8** | **–** | **–** |
| **Povprečna starost drugih družinskih članov** | **43** | **46** | **107,0** | **–** | **–** |
| Gospodar-upravitelj | 72.176 | 69.671 | 96,5 | 36,5 | 36,1 |
| Drugi družinski člani | 125.822 | 123.498 | 98,2 | 63,5 | 63,9 |

Vir: SURS

Starostna struktura ljudi, ki delajo na družinskih kmetijah, je še vedno neugodna, v zadnjih treh letih se je celo poslabšala. Povprečna starost gospodarjev-upraviteljev je tako 57 let, kar je eno leto več kot v letu 2013.

V zadnjih treh letih se je poslabšala tudi povprečna starost drugih družinskih članov, ki zdaj znaša 46 let (leta 2013 43 let). Skrb vzbujajoče je, da se je v strukturi delovne sile delež mlajših od 25 let, ki delajo na kmetiji, zmanjšal za tri odstotne točke. Nasprotno se je za tri odstotne točke povečal delež starejših od 65 let.

Počasi, a vztrajno, se izboljšuje izobrazbena struktura gospodarjev-upraviteljev na družinskih kmetijah. Tistih, ki so brez izobrazbe oziroma imajo samo osnovnošolsko izobrazbo, je bilo v letu 2016 dobra četrtina (28 %), kar je štiri odstotne točke manj kot leta 2013. V primerjavi z letom 2000 se je ta delež zmanjšal za 42 odstotnih točk. Vzporedno s tem se je povečal delež gospodarjev s poklicno ali srednjo izobrazbo in tudi tistih z višjo ali visoko izobrazbo.

Podobne spremembe so se v navedenem obdobju dogajale tudi pri kmetijski izobrazbi gospodarjev. V obdobju 2000–2016 se je delež gospodarjev, ki imajo samo praktične izkušnje v kmetijstvu, zmanjšal za kar 34 odstotnih točk. To pomeni, da ima skoraj polovica gospodarjev dokončano vsaj eno izmed oblik kmetijske izobrazbe. V zadnjih treh letih se je izrazito povečalo število gospodarjev z različnimi oblikami formalne kmetijske izobrazbe.

*Preglednica 10: Izobrazba gospodarjev-upraviteljev na družinskih kmetijah; 2013 in 2016*

| | Število | | Indeks | Struktura (%) | |
|---|---|---|---|---|---|
| | 2013 | 2016 | 2016/13 | 2013 | 2016 |
| **Splošna izobrazba** | | | | | |
| Brez izobrazbe ali nepopolna osnovna izobrazba | 1.949 | 1.832[M] | 94,0 | 2,7 | 2,6 |
| Osnovna izobrazba | 20.953 | 17.567 | 83,8 | 29,0 | 25,2 |
| Nižja ali srednja izobrazba | 42.477 | 42.256 | 99,5 | 58,9 | 60,7 |
| Višja ali visoka izobrazba | 6.798 | 8.016 | 117,9 | 9,4 | 11,5 |
| **Kmetijska izobrazba** | | | | | |
| Samo praktične izkušnje | 36.152 | 34.969 | 96,7 | 50,1 | 50,2 |
| Tečaji iz kmetijstva | 27.618 | 24.720 | 89,5 | 38,3 | 35,5 |
| Poklicna ali srednja izobrazba | 6.835 | 7.907 | 115,7 | 9,5 | 11,3 |
| Višja ali visoka izobrazba | 1.570 | 2.074 | 132,1 | 2,2 | 3,0 |
| **Gospodarji skupaj** | **72.176** | **69.671** | **96,5** | **100,0** | **100,0** |

M- manj natančna ocena-previdna uporaba
Vir: SURS

### 1.2.5 Tipologija in ekonomska velikost kmetijskih gospodarstev

V Sloveniji je bilo v letu 2016 v samo eno vrsto rastlinske oziroma živinorejske pridelave usmerjenih 69 % kmetijskih gospodarstev. V okviru specializirane rastlinske pridelave prevladujejo gospodarstva, ki so usmerjena v poljedelstvo (19 %), in gospodarstva, ki so usmerjena v gojenje trajnih nasadov, kamor se uvršča dobra desetina (13 %) vseh KMG. Med specializiranimi živinorejskimi gospodarstvi prevladujejo gospodarstva s pašno živino, saj jo redi kar 36 % vseh KMG. Slaba tretjina (31 %) KMG se ukvarja z mešano pridelavo, bodisi mešano rastlinsko pridelavo bodisi mešano živinorejo ali pa kombinacijo obojega.

*Preglednica 11: Kmetijska gospodarstva, KZU in ekonomska velikost po glavnih tipih kmetovanja; 2016*

| | Gospodarstva | | KZU | | Standardni prihodek | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | Število | Delež (%) | ha | Delež (%) | 000 EUR | Delež (%) |
| Poljedelstvo | 13.413 | 19,2 | 80.114 | 16,7 | 106.024 | 9,1 |
| Vrtnarstvo | 432[M] | 0,6 | 1.678[M] | 0,3 | 27.631 | 2,4 |
| Trajni nasadi | 9.189 | 13,1 | 28.153 | 5,9 | 160.069 | 13,8 |
| Pašna živinoreja | 24.983 | 35,7 | 242.447 | 50,6 | 503.913 | 43,5 |
| Prašičereja in perutninarstvo | 410 | 0,6 | 5.248 | 1,1 | 93.768 | 8,1 |
| Mešana rastlinska pridelava | 5.720 | 8,2 | 23.544 | 4,9 | 60.449 | 5,2 |
| Mešana živinoreja | 3.793 | 5,4 | 21.048 | 4,4 | 42.767 | 3,7 |
| Mešano rastlinska prid. živinoreja | 11.962 | 17,1 | 77.356 | 16,1 | 164.152 | 14,2 |
| **Skupaj** | **69.902** | **100,0** | **479.588** | **100,0** | **1.158.773** | **100,0** |

M- manj natančna ocena-previdna uporaba
Vir: SURS

Specializirana kmetijska gospodarstva so v letu 2016 upravljala tri četrtine (75 %) kmetijske zemlje v uporabi. V okviru celotne specializirane rastlinske pridelave je nekaj več kot petina vse kmetijske zemlje v uporabi (22 %), od tega v okviru poljedelske pridelave nekaj manj kot 17 %. Več kot polovico kmetijske zemlje v uporabi (51 %) uporabljajo KMG, ki so usmerjena v rejo travojede živine.

Kmetijska gospodarstva so v letu 2016 dosegla skupni standardni prihodek v višini 1,15 milijarde EUR. Več kot tri četrtine vsega prihodka so prispevala specializirana kmetijska gospodarstva, od njih pa največ gospodarstva, ki so bila usmerjena v pašno živinorejo (43 %).

Glede na velikostne razrede ekonomske velikosti je bilo v letu 2016 skoraj 60 % KMG v razredih do 8.000 EUR. Ta gospodarstva so skupaj ustvarila 13 % standardnega prihodka, upravljala skoraj četrtino (24 %) vseh kmetijskih zemljišč v uporabi, redila dobro desetino (13 %) vseh GVŽ, na njih pa je delalo dobrih 40 % vseh PDM v kmetijstvu. Dobra četrtina gospodarstev in 22 % standardnega prihodka je v razredih ekonomske velikosti med 8.000 in 25.000 EUR, v teh razredih je okoli 30 % KZU, GVŽ in PDM. Le dobra desetina kmetijskih gospodarstev (14 %) dosega ali presega ekonomsko velikost 25.000 tisoč EUR, ta velikostni razred pa skupaj ustvari skoraj dve tretjini standardnega prihodka.

*Preglednica 12: Kmetijska gospodarstva, KZU, ekonomska velikost, GVŽ in PDM po velikostnih razredih ekonomske velikosti; 2016*

| | Kmetijska gospodarstva | | KZU | | Standardni prihodek | | GVŽ | | PDM | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | Število | Delež (%) | ha | Delež (%) | 000 EUR | Delež (%) | Število | Delež (%) | Število | Delež (%) |
| do 8.000 EUR | 41.107 | 58,8 | 116.558 | 24,3 | 154.750 | 13,4 | 55.597 | 13,3 | 32.546 | 40,7 |
| od 8.000 do 25.000 EUR | 19.175 | 27,4 | 142.469 | 29,7 | 257.778 | 22,2 | 110.354 | 26,4 | 25.119 | 31,4 |
| 25.000 EUR in več | 9.621 | 13,8 | 220.562 | 46,0 | 746.245 | 64,4 | 252.734 | 60,4 | 22.303 | 27,9 |
| **Skupaj** | **69.903** | **100,0** | **479.589** | **100,0** | **1.158.773** | **100,0** | **418.685** | **100,0** | **79.968** | **100,0** |

Vir: SURS, preračuni KIS

Struktura KMG glede na tip kmetovanja se razlikuje tudi med statističnimi regijami. Največji delež gospodarstev, usmerjenih v rejo pašne živine, je v savinjski regiji, skoraj polovica tistih, ki se ukvarjajo s poljedelsko proizvodnjo, pa v pomurski regiji. Ta regija prevladuje tudi v razredu mešane rastlinske pridelave. Podravska regija ima največji delež specializiranih KMG, ki se ukvarjajo z vrtnarstvom, prašičerejo in perutninarstvom ter mešano rastlinsko-živinorejsko pridelavo. S sadjarstvom in vinogradništvom kot glavnim tipom kmetovanja se ukvarja največ KMG v goriški regiji. Največ KMG, ki so usmerjena v mešano živinorejsko proizvodnjo pa je v jugovzhodni Sloveniji.

### 1.2.6 Dopolnilne dejavnosti na kmetijskih gospodarstvih

Z dopolnilnimi dejavnostmi se je v letu 2016 ukvarjalo 18 % vseh kmetijskih gospodarstev, kar je za skoraj 7 odstotnih točk več kot leta 2013 in za kar 13 odstotnih točk več kot leta 2000. Po podatkih vzorčnega raziskovanja iz leta 2016 se je več kot tri četrtine vseh kmetijskih gospodarstev, ki opravljajo dopolnilno dejavnost na kmetiji, ukvarjalo z gozdarstvom. Med drugimi pa izstopajo še različne oblike predelave hrane (12 %), turizem na kmetijskih gospodarstvih (5 %) in komunalne storitve (5 %). V primerjavi z letom 2013 se je močno povečalo število gospodarstev, ki se ukvarjajo s proizvodnjo in trženjem energije iz obnovljivih virov energije, najbolj pa se je zmanjšalo število gospodarstev, ki se v okviru dopolnilnih dejavnosti ukvarjajo z drugimi dejavnostmi, povezanimi s pridelavo hrane (– 45 %).

*Preglednica 13: Število družinskih kmetij z dopolnilnimi dejavnostmi; 2013 in 2016*

| | Število | | Indeks | Struktura (%) | |
|---|---|---|---|---|---|
| | 2013 | 2016 | 2016/13 | 2013 | 2016 |
| Gospodarstva z vsaj eno dopolnilno dejavnostjo | 11.676 | 12.486 | 106,9 | | |
| Predelava mesa | 337[M] | 257[M] | 76,3 | 2,9 | 2,1 |
| Predelava mleka | 241[M] | 264[M] | 109,5 | 2,1 | 2,1 |
| Predelava sadja in zelenjave | 342[M] | 403[M] | 117,8 | 2,9 | 3,2 |
| Druge dejavnosti, povezane s predelavo hrane | 1.135[M] | 623[M] | 54,9 | 9,7 | 5,0 |
| Predelava lesa | 520[M] | 415[M] | 79,8 | 4,5 | 3,3 |
| Opravljanje storitev s kmetijsko mehanizacijo za druge | 262[M] | 243[M] | 92,7 | 2,2 | 1,9 |
| Turizem na kmetijskem gospodarstvu | 726[M] | 665[M] | 91,6 | 6,2 | 5,3 |
| Domača obrt | 181[M] | 153[M] | 84,5 | 1,6 | 1,2 |
| Ribogojstvo | 61 | 20[M] | 32,8 | 0,5 | 0,2 |
| Gozdarske storitve | 239[M] | 153[M] | 64,0 | 2,0 | 1,2 |
| Gozdarstvo | 8.705 | 9.809 | 112,7 | 74,6 | 78,6 |
| Komunalne storitve | 391[M] | 626[M] | 160,1 | 3,3 | 5,0 |
| Proizvodnja in trženje energije iz obnovljivih virov energije | 96[M] | 167[M] | 174,0 | 0,8 | 1,3 |
| Drugo | 81 | 303[M] | 374,1 | 0,7 | 2,4 |

M- manj natančna ocena-previdna uporaba
Vir: SURS

## 1.3 Obseg kmetijske proizvodnje

Obseg kmetijske proizvodnje, zlasti rastlinske, je močno odvisen od naravnih razmer. Po letu 2011 so bile vremenske razmere zelo spremenljive, kar se je pokazalo v velikih spremembah obsega proizvodnje. Spremenljive vremenske razmere s pogostimi ekstremnimi dogodki so rastlinsko pridelavo podobno kot v preteklih letih zelo zaznamovale tudi v letu 2017.

Jesen leta 2016 je bila nadpovprečno topla in sončna, v septembru pa tudi suha. Temperaturne razmere so bile za jesensko setev ozimin in njihovo poznejšo rast zelo ugodne. Sledilo je zimsko obdobje, ko so bile temperature po večini države nekoliko nižje od dolgoletnega povprečja. Prav tako sta bili pod povprečjem količina padavin in število dni s snežno odejo. Vegetacijsko obdobje se je začelo zgodaj z zelo toplim in sončnim vremenom v marcu 2017, ko je vodni primanjkljaj v tleh zaradi pomanjkanja padavin oviral rast ozimnega in jarega žita. Drugo polovico aprila je po obdobju nadpovprečnih temperatur zaznamovala močna pozeba, ki je bila posledica pritoka polarne zračne mase in je še najbolj prizadela sadno drevje in vinsko trto po vsej državi. V maju se je aprilsko pomanjkanje padavin nadaljevalo in neugodno vplivalo na rast kmetijskih pridelkov. Zgodnje poletna suša se je stopnjevala tudi v poletnih mesecih in najbolj prizadela JV in JZ Slovenije, kjer so zabeležili ekstremne sušne razmere. Poletje je bilo nadpovprečno vroče, s petimi vročinskimi valovi, vmesnimi ohladitvami in podpovprečnimi količinami padavin. Dolgotrajna suša je povzročila veliko škodo na kmetijskih posevkih v smislu količine pridelka in ožigov. V avgustu so državo prizadeli tudi pogosti močni nalivi in neurja s točo. Zaradi nadpovprečne količine padavin in števila deževnih dni v začetku jeseni je bilo marsikje ovirano spravilo jesenskih pridelkov in priprava tal za jesensko setev.

Začasni podatki ekonomskih računov kmetijstva (SURS, druga ocena) kažejo, da je bila rastlinska pridelava v letu 2017 manjša za skoraj petino (–18,5 %), obseg živinorejske proizvodnje pa je bil nekoliko večji v primerjavi s predhodnim letom (+1,9 %). Skupni obseg proizvodnje kmetijskih proizvodov je bil v primerjavi z letom 2016 manjši za okoli desetino in približno dvajsetino pod povprečjem zadnjih nekaj let.

Zaradi občutnega zmanjšanja obsega pridelave v letu 2017 v primerjavi z letom prej (predvsem sadja in žit), se je prispevek rastlinske pridelave k bruto vrednosti proizvodnje kmetijskih proizvodov v letu 2017 zmanjšal za 6 odstotnih točk in dosegel polovico (49,7 %).

*Slika 3: Indeksi kmetijske proizvodnje (2015 = 100); 2005–2017*

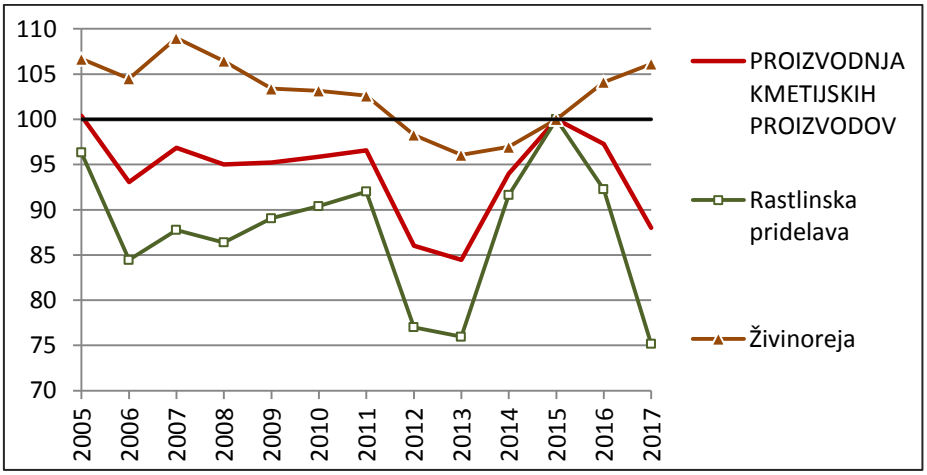


Vir: SURS

Površina kmetijskih zemljišč v uporabi kmetijskih gospodarstev, ki se je ob precejšnjih medletnih nihanjih dolgoročno zmanjševala, se je v zadnjih šestih letih ustalila na približno 480 tisoč hektarjih.

Leta 2017 je bilo po podatkih letne statistike rastlinske pridelave v uporabi okoli 481,4 tisoč hektarjev kmetijskih zemljišč, kar je 0,8 % več kot leto prej (477,7 tisoč ha). Površina trajnega travinja se je povečala za 1,1 % (na 279,2 tisoč ha) in površina trajnih nasadov za 0,7 % (na 27,8 tisoč ha), površina njiv pa je s 174,4 tisoč hektarjev ostala skoraj na ravni leta prej (+0,3 %).

*Slika 4: Spremembe skupne površine in struktura kmetijske zemlje v uporabi*

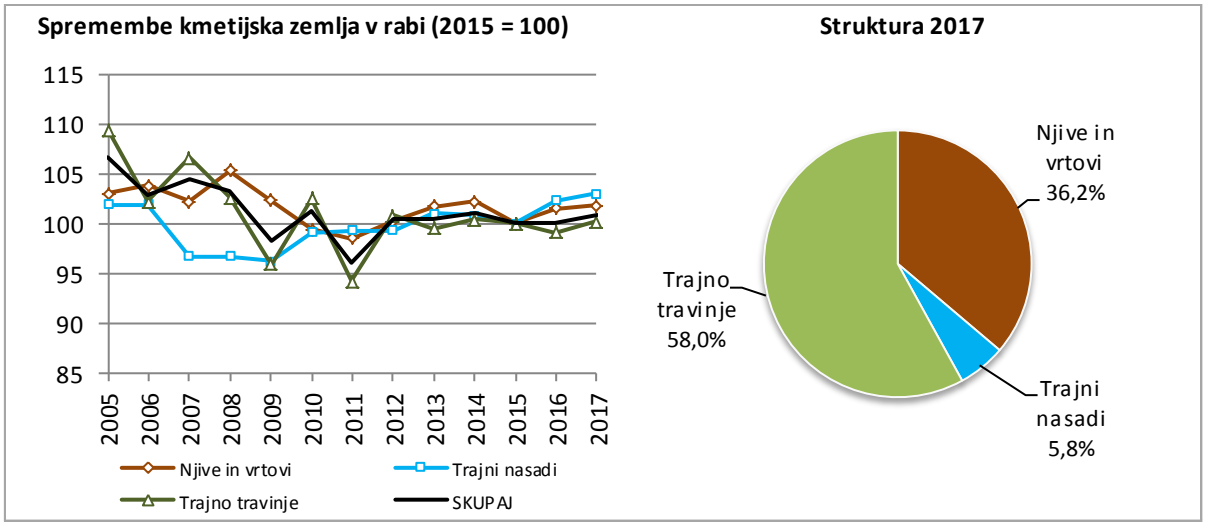


Vir: SURS

Podobno kot v preteklih letih je bila tudi v letu 2017 več kot polovica njiv namenjena pridelavi žita (55 %), kjer prevladujeta koruza za zrnje in pšenica, skoraj tretjina (32 %) pa pridelavi zelene krme, pri čemer prevladujejo silažna koruza in krmne koševine (trava, detelja, lucerna, travne, travno-deteljne in deteljno-travne mešanice). Spremembe setvene strukture

so med leti razmeroma majhne. V letu 2017 so se med pomembnejšimi skupinami pridelkov glede na leto prej deleži v setveni strukture najbolj spremenili pri pšenici (manjši za 2 odstotni točki), koruzi za zrnje (večji za eno odstotno točko) in drugem žitu (večji za 0,7 odstotne točke).

*Slika 5: Skupna površina in setvena struktura njiv*

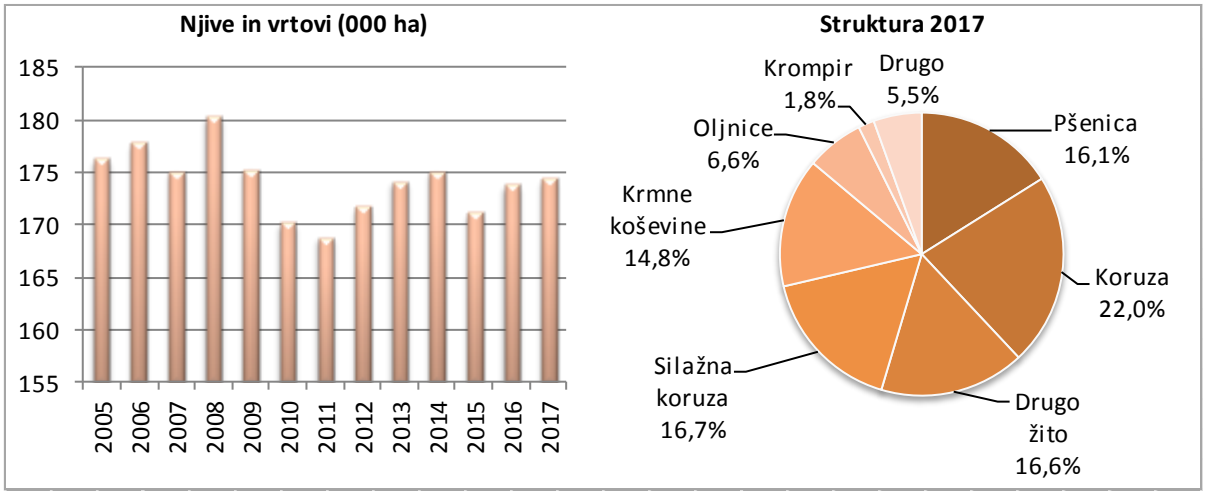


Vir: SURS

Leta 2017 je bilo več površin kot v predhodnem letu namenjenih pridelavi suhih stročnic (+4 %), hmelja (+7 %), zelene krme z njiv (+2 %) in po dolgih letih tudi krmnih korenovk (+9 %), zmanjšale so se površine oljnic (–2 %) in zelenjadnic (–1 %), blizu ravni predhodnega leta oziroma na ravni predhodnega leta pa so ostale površine z žitom (+0,1 %) in krompirjem.

Žito je bilo v letu 2017 posejano na dobrih 98 tisoč hektarjih, manjše so bile površine s pšenico in piro (–11 %) ter tritikalo (–5 %), površine drugih vrst žita pa so se povečale. Površin s koruzo za zrnje je bilo več za 5 %, ječmena za 6 %, rži za 11 %, ovsa za 9 % in drugega žita za 13 %. Pridelavi oljnic je bilo namenjenih približno 11 tisoč hektarjev. Po treh letih rasti se je površina oljnih buč zmanjšala za 17 %, mnogo več pa je bilo oljne ogrščice (+9 %), soje (+18 %) in sončnic (+24 %). Površine za pridelavo zelene krme so leta 2017 obsegale okoli 62 tisoč hektarjev (leta 2016 okoli 61 tisoč ha), pri čemer je bilo več njiv namenjenih koruzi za siliranje (+2 %) in po dveh letih zmanjševanja tudi travam, travnim mešanicam, travno-deteljnim mešanicam in deteljno-travnim mešanicam (+5 %), manj pa deteljam in lucerni (–3 %) in tudi drugim enoletnim posevkom (–6 %).

Letina 2017 je bila za večino njivskih posevkov slabša kot v letu prej. Pri vseh pomembnejših njivskih posevkih, razen pri ječmenu, so bili hektarski pridelki manjši kot v ugodnem letu prej. Še posebej je bila letina slaba pri koruzi za zrnje (–25 %), oljnih bučah (–26 %), hmelju (–19 %) in zeleni krmi z njiv (–19 %). Večinoma so bili hektarski pridelki podpovprečni tudi v primerjavi z daljšim obdobjem, izjema so nekatere vrste strnega žita (ječmen, tritikala, rž in oves), zelenjadnice in soja.

Skupni pridelki so bili v letu 2017 manjši pri vseh pomembnejših skupinah njivskih posevkov in tudi na trajnem travinju. Skupni pridelek žita (okoli 547 tisoč ton) je bil zaradi manjših hektarskih pridelkov za 14 % manjši kot leta 2016. Pridelek pšenice in pire se je prav tako zmanjšal za 14 % (na 141 tisoč ton), pridelek koruze za zrnje pa kar za 21 % (na 272 tisoč ton). Skupni pridelek oljnic se je zmanjšal na 20 tisoč ton, od tega je bilo zaradi večje površine pridelane več oljne ogrščice (+5 %) in soje (+4 %), zaradi manjših površin in zelo slabe letine pa pomembno manj oljnih buč (–39 %). Pridelali so tudi za 13 % manj hmelja, za

slabo desetino manj krompirja in zelenjadnic ter 7 % manj suhih stročnic. Močno se je zmanjšal tudi pridelek krme s trajnega travinja in nekoliko manj tudi pridelek zelene krme z njiv. Več kot leta prej pa je bilo pridelanih krmnih korenovk. Skupni pridelki so bili v letu 2017 pod povprečjem obdobja 2012–2016 pri žitu, krompirju, zeleni krmi z njiv, krmi s trajnega travinja in krmnih korenovkah, nadpovprečni pa so bili predvsem zaradi večjih površin v zadnjih letih pri oljnicah, suhih stročnicah, hmelju in zelenjadnicah.

*Slika 6: Površine in rastlinski pridelki v letu 2017 v primerjavi z letom 2016 (%)*

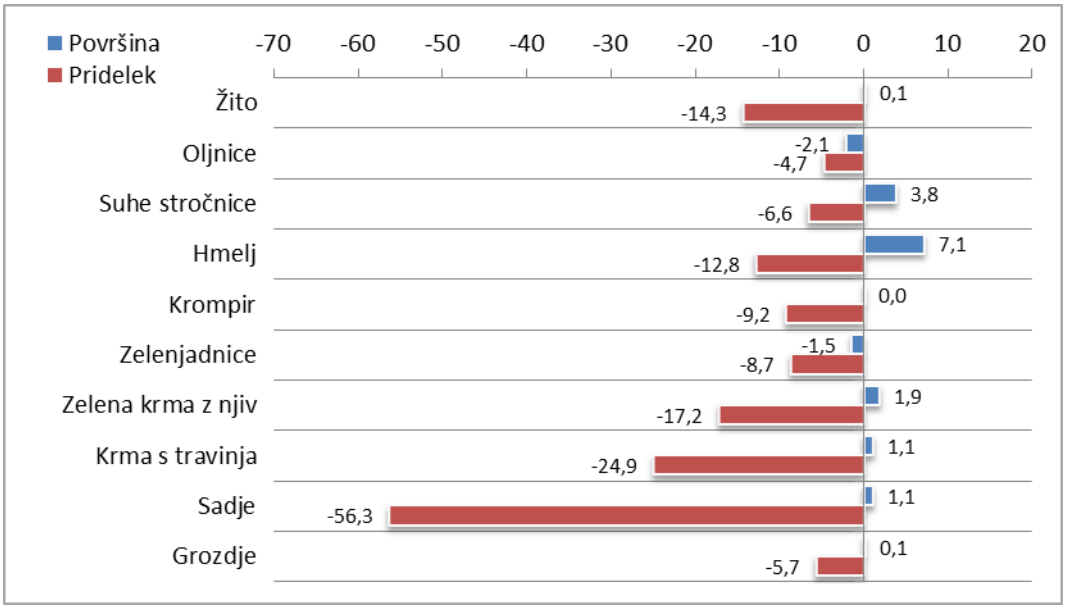


Vir: SURS

V letu 2017 so se največje negativne spremembe v rastlinski pridelavi zgodile v sadjarstvu. Skupna pridelava sadja je bila predvsem zaradi izredno hude spomladanske pozebe še za dobro polovico manjša (–56 %) kot v zelo slabem letu prej in najmanjša do zdaj. V intenzivnih sadovnjakih so obrali le slabih 25 tisoč ton (–58 %) ali le slabo tretjino sadja v primerjavi s povprečjem zadnjih petih let, v ekstenzivnih nasadih pa so pridelali za 54 % manj sadja oziroma le 15 tisoč ton.

Leto 2017 je bilo zelo neugodno tudi za vinogradništvo. Letina grozdja je bila količinsko podpovprečna, vendar je bila vsaj kakovost grozdja odlična. Skupni pridelek grozdja je znašal približno 89 tisoč ton, kar je še 6 % manj od skromnega pridelka leta 2016 in desetino pod povprečjem obdobja 2012–2016.

V živinoreji so spremembe v obsegu proizvodnje praviloma manjše kot v rastlinski pridelavi, čeprav so tudi pri tem med leti opazna nihanja. Dolgoročen rahel trend zmanjševanja proizvodnje na agregatni ravni se je, kot kažejo podatki, ustavil. Negativen trend v živinoreji je bil večinoma posledica zmanjševanja obsega prašičereje, pri čemer je povečevanje obsega perutnine v zadnjih letih blažilo agregatno zmanjševanje obsega prireje. V letu 2017 se je živinorejska proizvodnja povečala že drugo leto zapored.

Število govedi je v zadnjih letih rahlo naraščalo, leta 2017 pa se je v primerjavi z letom prej nekoliko zmanjšalo. Tako je bilo konec leta na kmetijskih gospodarstvih okoli 480 tisoč glav govedi (–2 %), od tega 169 tisoč krav (–2 %). Pri prašičih so se sicer običajna ciklična nihanja po letu 2006 spremenila v trend zmanjševanja staleža, ki pa se je po letu 2012 upočasnil. Konec leta 2017 so v Sloveniji redili okoli 257 tisoč prašičev, kar je v primerjavi z letom 2016 manj za 3 %, v primerjavi z letom 2006 pa jih je bilo manj za več kot polovico (–55 %). Zmanjševanje staleža drobnice, ki je bilo opaženo po letu 2009 in se je leta 2014

prekinilo, se je ponovno nadaljevalo v letu 2017. Tako se je število drobnice v primerjavi z letom 2016 zmanjšalo na 134 tisoč glav (–6 %).

*Slika 7: Število živali konec leta (000); 2005–2017*

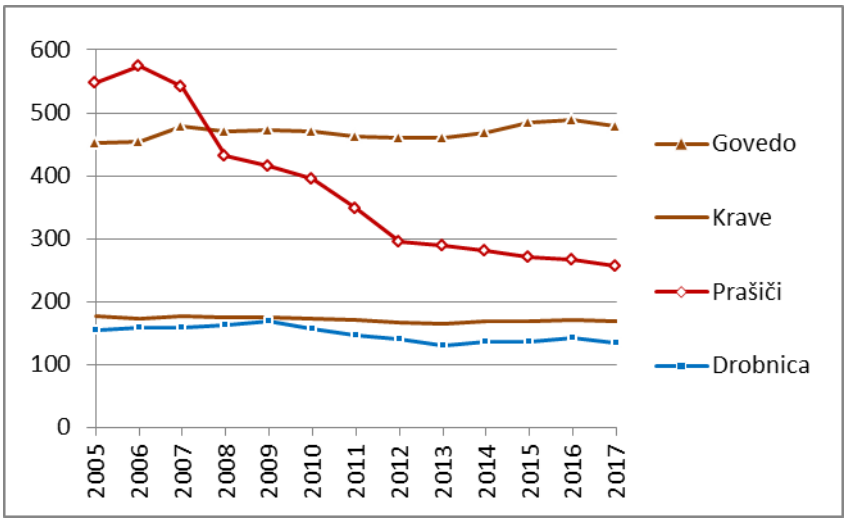


Vir: SURS

Začasni statistični podatki o živinoreji kažejo, da se je leta 2017 obseg proizvodnje, razen v govedoreji in v čebelarstvu, povečal pri večini živinorejskih proizvodenj.

Prirast govedi, ki se je po začasnih podatkih zmanjšal za slab odstotek, je še vedno za 5 % presegel povprečje zadnjega petletnega obdobja (okoli 77 tisoč ton). Ob za slab odstotek večjem številu krav molznic (109 tisoč) se je nekoliko povečala tudi skupna količina namolzenega mleka (+0,7 %), ki je s 654 tisoč tonami blizu ravni pred desetletjem. Tako kot leto prej je tudi leta 2017 oddaja mleka v mlekarne zajela dobrih 88 % vsega namolzenega mleka. V mlekarne je bilo oddanih okoli 579 tisoč ton kravjega mleka oziroma 0,7 % več kot leta 2016 in tudi največ doslej. Delež oddanega mleka tujim mlekarnam (neposreden izvoz surovega mleka) se je v letu 2017 ponovno zmanjšal in je po statističnih podatkih znašal 32 %, še leto prej pa skoraj 37 %.

*Slika 8: Živinorejska proizvodnja v letu 2017 v primerjavi z letom 2016 (%)*

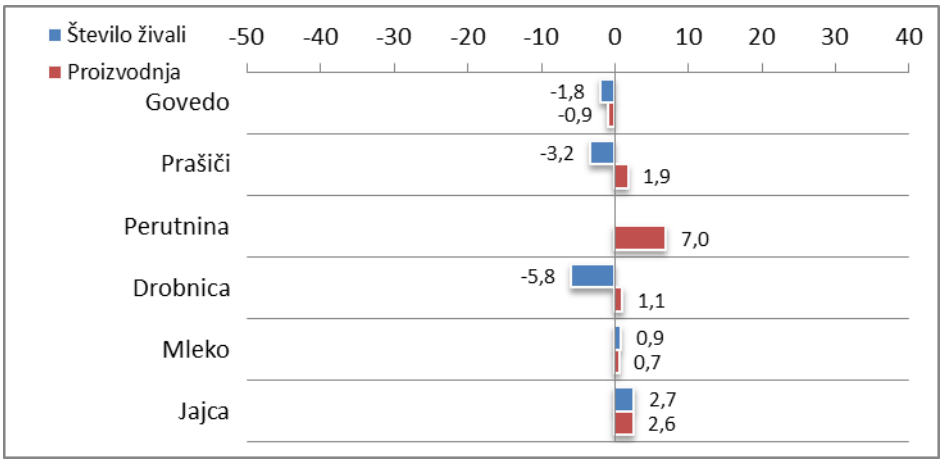


Vir: SURS

Prašičerejska proizvodnja, ki se je vse do leta 2013 zmanjševala in v zadnjih letih niha, se je v letu 2017 drugo leto zapored povečala, in to kljub nekoliko manjšemu staležu živali ob koncu leta. Čeprav je bilo leta 2017 skoteno, v slovenskih klavnicah pa zaklano manj

prašičev kot leto prej, je bil zaradi zakola izven klavnic, deloma pa tudi zaradi upada izvoza živih živali, prirast prašičev za približno 2 % večji kot leto prej.

Tudi pri perutnini se je prirast v letu 2017 v primerjavi s predhodnim letom leto povečal (+7 %) in je znašal okoli 96 tisoč ton, kar je največ do zdaj. Za odstotek večji je bil tudi prirast drobnice, čeprav se je število drobnice zmanjšalo za slabih 6 %.

Po začasnih statističnih podatkih je bila proizvodnja jajc v letu 2017 največja do zdaj (397 mio) in se je v primerjavi z letom prej povečala za slabe 3 %, za podoben odstotek pa se je povečalo tudi število nesnic. Po manj ugodnem letu 2016 za pridelavo medu so bile razmere za medenje v letu 2017 še mnogo slabše, zaradi česar se je natočilo za skoraj 40 % manj medu kot leta 2016 oziroma 60 % manj kot ugodnega leta 2015.

## 1.4 Poraba kmetijskih proizvodov in stopnje samooskrbe

Poraba kmetijskih proizvodov za prehrano se med leti precej spreminja. V letu 2017 se je po začasnih podatkih med pomembnejšimi rastlinskimi pridelki povečala le poraba sladkorja in rži, poraba koruze je ostala enaka porabi v predhodnem letu, porabe drugih rastlinskih proizvodov, razen riža, pa so bile le malenkostno manjše od predhodnega leta (do 2 %).

*Preglednica 14: Poraba kmetijskih proizvodov na prebivalca (kg); 2012–2017*

| | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017* | Indeks 2017/16 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Žito | 85,4 | 83,0 | 88,6 | 89,9 | 90,3 | 89,8 | 99,4 |
| *– pšenica* | 70,5 | 68,2 | 75,4 | 76,3 | 76,1 | 74,7 | 98,1 |
| *– rž* | 2,2 | 2,3 | 2,9 | 2,1 | 2,3 | 2,3 | 101,0 |
| *– koruza* | 9,9 | 9,3 | 6,4 | 7,3 | 8,0 | 8,0 | 100,0 |
| Riž | 5,5 | 5,7 | 5,6 | 4,9 | 5,0 | 4,7 | 94,5 |
| Krompir | 63,3 | 59,6 | 62,4 | 68,3 | 68,5 | 68,2 | 99,5 |
| Zelenjava | 95,3 | 96,4 | 103,9 | 109,9 | 113,4 | 113,2 | 99,8 |
| Sadje | 113,0 | 129,4 | 131,1 | 134,2 | 122,7 | 121,2 | 98,8 |
| Sladkor | 36,1 | 34,5 | 36,9 | 35,2 | 33,6 | 36,8 | 109,4 |
| Meso | 88,1 | 82,2 | 85,0 | 88,3 | 94,2 | 93,2 | 98,9 |
| *– meso govedi* | 18,9 | 18,6 | 18,1 | 19,0 | 20,0 | 20,8 | 104,1 |
| *– meso prašičev* | 37,7 | 35,5 | 36,8 | 37,0 | 40,7 | 37,8 | 92,7 |
| *– perutninsko meso* | 27,7 | 24,8 | 27,0 | 28,9 | 30,0 | 31,0 | 103,5 |
| Mleko | 225,9 | 218,6 | 219,9 | 218,7 | 213,2 | 209,7 | 98,3 |
| Jajca | 9,1 | 10,3 | 9,8 | 11,1 | 10,7 | 11,5 | 107,9 |
| Med | 1,0 | 1,4 | 1,1 | 1,4 | 1,1 | 0,9 | 81,1 |

* začasni podatki
Vir: SURS, KIS

Poraba pšenice za prehrano na prebivalca je bila v letu 2017 75 kg (v ekvivalentu moke). Za dober kilogram je bila nižja od porabe v letu 2016 in hkrati za dober kilogram nad povprečjem zadnjega petletnega obdobja. Poraba koruze je ostala enaka kot v predhodnem letu (8 kg) in tudi blizu ravni zadnjega petletnega obdobja (8,2 kg). Tudi poraba rži ostaja podobna kot predhodno leto (2,3 kg) in na ravni zadnjega petletnega obdobja.

Poraba riža se je v letu 2017 ponovno zmanjšala (–6 % glede na leto 2016); s 4,7 kg je bila za dobro desetino manjša od povprečne porabe zadnjega petletnega obdobja (5,3 kg). Porabi krompirja in zelenjave ostajata na ravni predhodnega leta, pri čemer je poraba krompirja z 68 kg za 6 % nad zadnjim petletnim povprečjem, poraba zelenjave pa s 113 kg za skoraj desetino nad zadnjim petletnim povprečjem. Poraba sadja je bila v letu 2017 121 kg. V primerjavi z letom prej je bila manjša za odstotek, v primerjavi z zadnjim petletnim

obdobjem pa za 4 %. Nasprotno pa je bila leta 2017 večja poraba sladkorja (37 kg). Z 9 % je bila večja od porabe v letu 2016 in za 4 % večja glede na povprečno porabo zadnjih petih let.

Obojesmerno so se v letu 2017 v primerjavi z letom 2016 gibale tudi porabe pomembnejših živalskih proizvodov, saj se je poraba jajc povečala, poraba mesa, mleka in medu pa zmanjšala. Poraba mesa (93 kg) se je v letu 2017 zmanjšala za kilogram. Najbolj je k manjši porabi prispevala manjša poraba prašičjega mesa (38 kg), ki je bila za 7 % manjša od leta prej, sicer pa na ravni zadnjega petletnega obdobja. Za 4 % večja kot v letu prej je bila poraba govejega mesa (21 kg), ki se je v zadnjih treh letih ponovno povečevala in je v povprečju zadnjih petih let znašala 19 kg. Večja (+3 %) kot v letu prej je bila tudi poraba perutninskega mesa. Z 31 kg je bila poraba perutninskega mesa največja doslej in je za 12 % presegla povprečno porabo obdobja 2012–2016. Po povečanju porabe v letu 2016 je bila poraba mesa drobnice v letu 2017 ponovno manjša (0,9 kg).

Z 210 kg se je poraba mleka že tretje leto zapored zmanjšala in bila za 2 % manjša v primerjavi z letom 2016 in za dobre 4 % manjša tudi od zadnjega petletnega povprečja. Manjša kot v letu 2016 je bila tudi poraba medu, ki v zadnjih letih izrazito niha. Z 0,9 kg je bila za skoraj petino manjša od leta prej (1,1 kg) oziroma za 28 % manjša od povprečja 2012–2016. Večja kot v letu prej pa je bila z 8-odstotnim povečanjem poraba jajc. Z 11,5 kg je bila poraba jajc največja doslej in je za 13 % presegla povprečno porabo zadnjih petih let.

Stopnja samooskrbe, ki kaže, v kakšnem obsegu domača proizvodnja pokriva domačo porabo, je pri rastlinskih pridelkih močno odvisna od obsega pridelave, ki med leti niha predvsem zaradi letine. To se je izrazito pokazalo tudi v letu 2017, saj so predvsem zaradi neugodnih vremenskih razmer stopnje samooskrbe pri vseh pomembnejših rastlinskih proizvodih nižje kot v predhodnem letu.

*Slika 9: Samooskrba z rastlinskimi pridelki (%); 2012–2017*

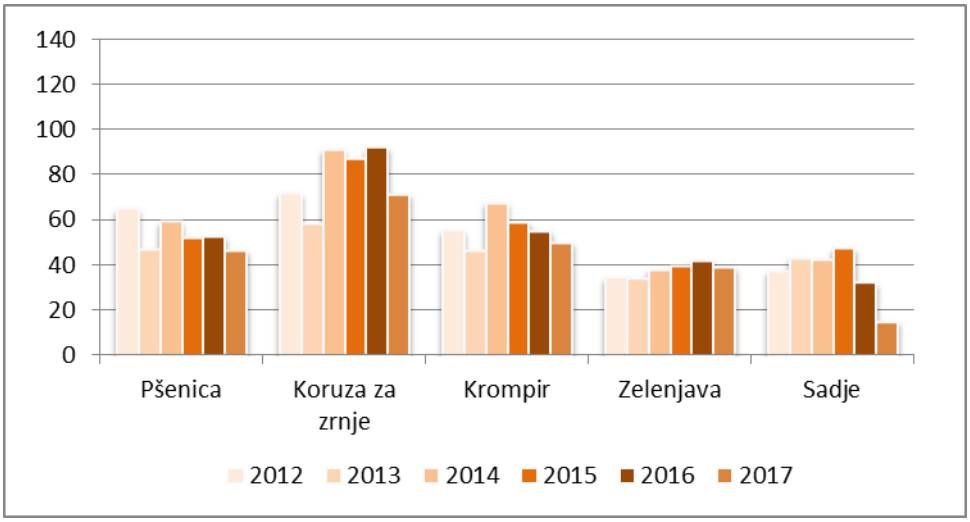


Vir: SURS, KIS

Stopnja samooskrbe z žitom v letu 2017 (63 %) je bila ob mnogo manjšem pridelku in skoraj nespremenjeni domači porabi za 11 odstotnih točk nižja od sicer visoke stopnje samooskrbe predhodne letine in za dobrih 6 odstotnih točk nižja od zadnjega petletnega povprečja. Razen rži, ovsa in ječmena so se stopnje pri vseh drugih vrstah žita znižale. Stopnja samooskrbe s pšenico, ki je leta 2017 znašala dobrih 46 %, je bila 9 odstotnih točk pod povprečno stopnjo zadnjih petih let (55 %). Nižja stopnja samooskrbe je predvsem posledica manjših površin, namenjenih pridelavi pšenice, in nekoliko tudi slabšega pridelka. Mnogo manjši pridelek ob celo večjih površinah, namenjenih pridelavi koruze, ter nekoliko večja

domača poraba sta vplivala na 21 odstotnih točk nižjo stopnjo samooskrbe s koruzo v letu 2017. Z 71 % je bila stopnja samooskrbe za 9 odstotnih točk nižja od petletnega povprečja. 74-odstotna stopnja samooskrbe z ječmenom je v letu 2017 ostala nespremenjena, saj se je ob večjem pridelku povečala tudi domača poraba, za skoraj 14 odstotnih točk pa se je povišala stopnja samooskrbe z ržjo. Povišanje stopnje (na 61 %) je posledica pridelave rži na večjih površinah in nekoliko manjše domače porabe.

Za skoraj desetino manjši hektarski pridelek je vplival na znižanje stopnje samooskrbe s krompirjem. 50-odstotna stopnja je bila med najnižjimi in je bila za 7 odstotnih točk nižja od zadnjega petletnega povprečja. Za tri odstotne točke nižja kot v letu 2016 je bila tudi stopnja samooskrbe z zelenjavo, vendar je bila z 39 % še vedno za odstotno točko višja kot petletno povprečje. Vpliv izjemno neugodnih vremenskih razmer v letu 2017 se najbolj izrazito kaže pri sadju. Komaj 15-odstotna samooskrba je bila še za 17 odstotnih točk nižja od sicer tudi nizke stopnje samooskrbe v letu 2016 oziroma skoraj 26 odstotnih točk nižja od zadnjega petletnega povprečja (40 %).

Pri živalskih proizvodih so v primerjavi s stopnjami samooskrbe z rastlinskimi pridelki dosežene stopnje samooskrbe višje in nekoliko stabilnejše. V letu 2017 so bile višje stopnje samooskrbe v primerjavi z letom prej dosežene pri mesu in mleku, nižji stopnji samooskrbe pa pri jajcih in medu.

*Slika 10: Samooskrba z osnovnimi živalskimi proizvodi (%); 2012–2017*

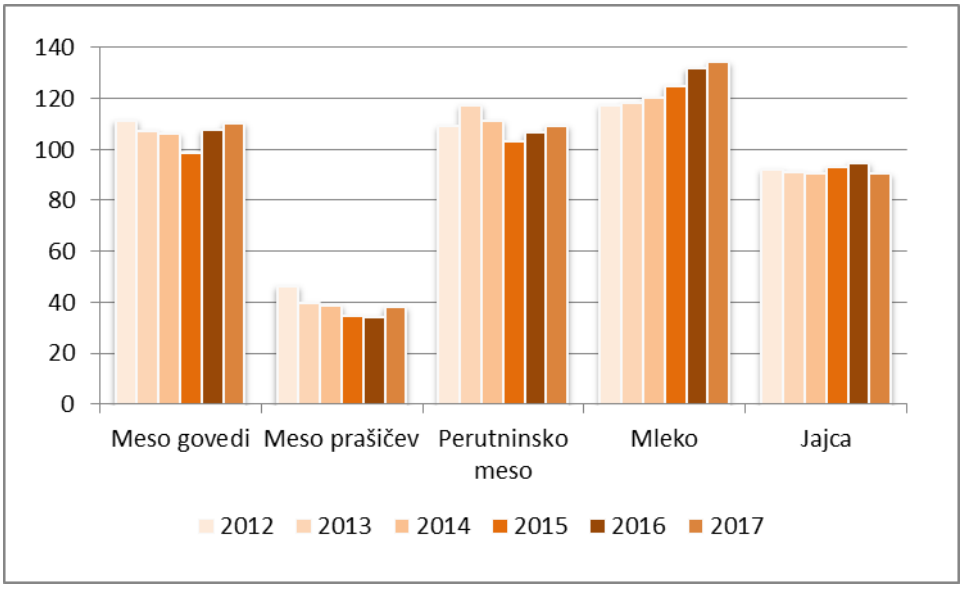


Vir: SURS, KIS

Zaradi precejšnjega povečanja domače prireje ob malenkost manjši domači porabi se je stopnja samooskrbe z mesom v letu 2017 ponovno zvišala. Dosegla je dobrih 81 % in bila za 5 odstotnih točk višja od predhodne ter za 2 odstotni točki višja od povprečja zadnjih petih let. Pri posameznih vrstah mesa se dosežene stopnje samooskrbe precej razlikujejo, so se pa v letu 2107 povsod zvišale. Stopnja samooskrbe z govejim mesom, ki se je leta 2015 znižala celo pod 100, se je s 108 % zvišala na dobrih 110 % v letu 2017 in bila za 4 odstotne točke višja od povprečja zadnjih petih let. Ob šibki rasti domače prireje in opaznem zmanjšanju domače porabe se je zvišala stopnja samooskrbe s prašičjim mesom (38 %) in je bila odstotno točko nižja od povprečja obdobja 2012–2016. V zadnjih dveh letih se zaradi večje domače prireje spet povišuje stopnja samooskrbe s perutninskim mesom, ki je bila v letu 2017 s 109 % na ravni zadnjega petletnega povprečja. Tudi stopnja samooskrbe z

mesom drobnice se je povišala (na dobrih 90 %). Zaradi večje domače prireje in manjše porabe je bila 9 odstotnih točk višja kot v letu 2016 in blizu povprečja obdobja 2012–2016.

V letu 2017 je bila višja stopnja samooskrbe dosežena tudi pri mleku. Višja stopnja samooskrbe je bila ponovno posledica nekoliko večje proizvodnje in manjše porabe. Z dobrimi 134 % je bila za 3 odstotne točke višja od samooskrbe leta 2016 in za kar 12 odstotnih točk nad povprečjem zadnjih petih let. Nižji kot leta 2016 sta bili v letu 2017 stopnji samooskrbe z jajci in medom. Ker se je domača poraba jajc povečala bolj kot domača proizvodnja jajc, se je samooskrba z jajci znižala na dobrih 90 %. Tako kot v letu 2013 je to najnižja samooskrba doslej in je za dve odstotni točki nižja od povprečja obdobja 2012–2016. Samooskrba z medom med leti precej niha. V letu 2017 je precejšnje zmanjšanje domače porabe ob izjemno slabi letini medu ublažilo znižanje samooskrbe z medom. Le-ta se je znižala na 45 % in bila za 12 odstotnih točk pod povprečjem zadnjih petih let.

## 1.5 Cene v kmetijstvu

Cene kmetijskih pridelkov pri pridelovalcih po podatkih statistike v zadnjem desetletju močno nihajo. V letu 2017 so se cene kmetijskih pridelkov po treh letih padanja ponovno zvišale. Na letni ravni so bile cene v primerjavi z letom 2016 nominalno višje za 8,9 %. Ob upoštevanju inflacije (+1,4 %) so se cene realno zvišale za 7,3 %. Zvišale so se tako cene živalskih proizvodov kot tudi cene rastlinskih pridelkov, pri čemer je bila rast odkupnih cen rastlinskih pridelkov izrazitejša.

*Slika 11: Indeksi cen kmetijskih pridelkov pri pridelovalcih (realno; 2015 = 100); 2005–2017*

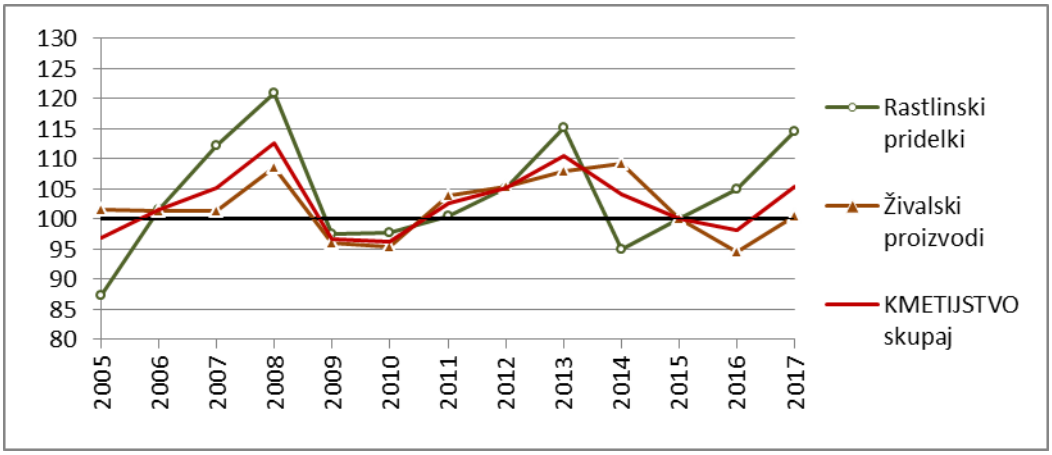


Vir: SURS, preračuni KIS

Cene rastlinskih pridelkov so bile na skupni ravni v letu 2017 nominalno višje kot leto prej za 10,8 % (realno višje za 9,3 %) in so tako višje od povprečja cen zadnjih petih let (2012–2016).

V povprečju se je leta 2017 najbolj zvišala cena sadja (+32 %). V primerjavi z letom 2016 je bila občutno višja tudi cena žita (+12 %), predvsem pšenice (+14 %) in koruze za zrnje (+13 %). Povišanje cen je bilo zabeleženo tudi pri zelenjadnicah (+5 %), grozdju za predelavo ter vinu (oboje dobre 3 %), cena krompirja pa je ostala blizu ravni predhodnega leta (+1 %). Od pomembnejših rastlinskih pridelkov so se v primerjavi s predhodnim letom znižale cene hmelja in oljnic (oboje za okoli –8 %).

*Slika 12: Spremembe cen rastlinskih pridelkov v letu 2017 v primerjavi z letom 2016 (%)*

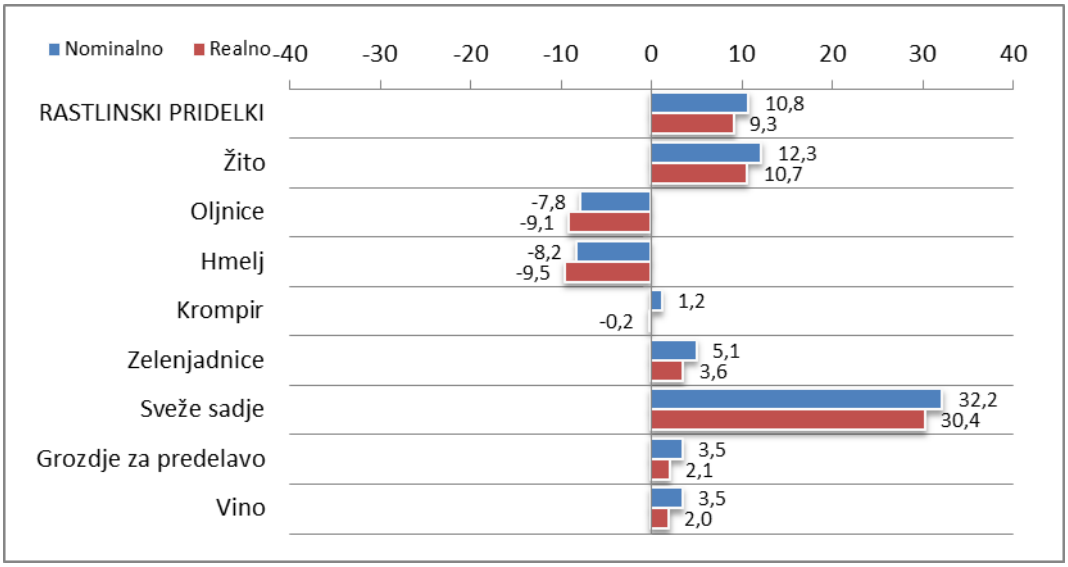


Vir: SURS, preračuni KIS

Cene živali in živalskih proizvodov so bile v letu 2017 nominalno višje kot leto prej za 7,7 %. Realno pa so bile v tem letu višje za 6,2 % in kot take na ravni leta 2015. Najbolj se je v primerjavi s prejšnjim letom povečala odkupna cena mleka (+20 %), ki se je v predhodnih dveh letih intenzivno zniževala, zdaj pa je dosegla raven cen let 2011 in 2012. Povišale so se tudi odkupne cene prašičev (+8 %), goveda (+4 %) in medu. Nižje so bile odkupne cene perutnine (–6 %), za manj kot odstotek pa tudi cene jagnjet in jajc.

*Slika 13: Spremembe cen v živinoreji v letu 2017 v primerjavi z letom 2016 (%)*

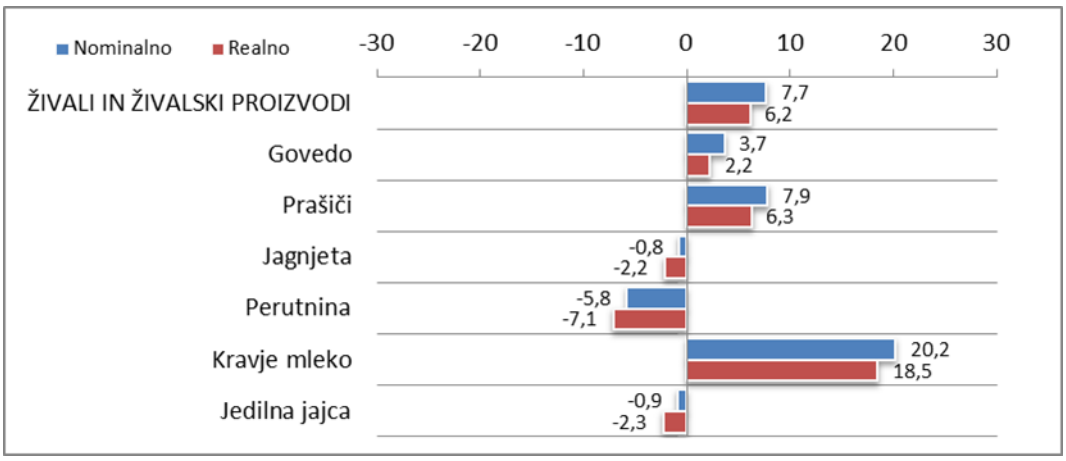


Vir: SURS, preračuni KIS

Ob zvišanju cen kmetijskih pridelkov so se v letu 2017 rahlo zvišale tudi cene proizvodnih inputov za kmetijstvo. Cene proizvodov in storitev za tekočo porabo v kmetijstvu (inputi 1) so bile v povprečju nominalno za 0,3 % višje kot leta 2016, ob upoštevanju inflacije pa so bile realno nižje za 1,1 %. Cene vseh inputov (skupaj z inputi za investicije) so se zvišale za 0,8 %, realno pa so bile nižje za 0,6 %. Na majhno povprečno zvišanje cen inputov za kmetijstvo leta 2017 so vplivale dvosmerne spremembe cen posameznih inputov. Med pomembnejšimi skupinami inputov so bile višje cene energije (+9 %) in veterinarskih storitev (+5 %), nižje pa cene mineralnih gnojil (–11 %) in krmil (–2 %). Na agregatno spremembo cen so nekoliko vplivale tudi majhne spremembe cen drugih inputov, ki so se po skupinah spremenile za manj kot 2 %.

## Okvir 2: Cene v kmetijstvu

Z letom 2018 je Statistični urad RS premaknil bazo za izračun indeksov cen z leta 2010 na leto 2015 in na podlagi uteži novega baznega leta indekse cen kmetijskih pridelkov in cen inputov preračunal za obdobje od leta 2010 dalje. Zaradi sprememb uteži so se nekoliko spremenili tudi skupni indeksi cen, vendar glavne ugotovitve glede gibanja cen ostajajo podobne kot po stari seriji podatkov.

Letni indeksi se računajo na podlagi mesečnih indeksov cen in baznih mesečnih uteži, ki se za rastlinske pridelke po mesecih razlikujejo (upoštevani sezonska pridelava in prodaja). Ker se dejanske mesečne uteži med leti nekoliko spreminjajo, pri čemer so mesečne uteži za izračun letnih indeksov stalne, to pomeni, da lahko pri cenah kmetijskih pridelkov indeksi, izračunani na podlagi mesečnih indeksov, pomembno odstopajo od indeksov, izračunanih iz absolutnih povprečnih letnih cen posameznih kmetijskih pridelkov.

Izvedeni kazalnik za analizo cen v kmetijstvu je cenovno-stroškovno razmerje (*terms of trade*), ki je izračunano kot razmerje med indeksom cen kmetijskih pridelkov pri pridelovalcih in indeksom cen inputov. Če je ta indeks večji od 100, to pomeni ugodnejše cenovno razmerje kot v baznem letu (večje povišanje oziroma manjše znižanje cen kmetijskih pridelkov od cen inputov), indeks pod 100 pa kaže na poslabšanje tega razmerja.

*Cenovno-stroškovno razmerje = indeks cen kmetijskih pridelkov/indeks cen inputov * 100*

*Slika 14: Spremembe cen inputov za kmetijstvo v letu 2017 v primerjavi z letom 2016 (%)*

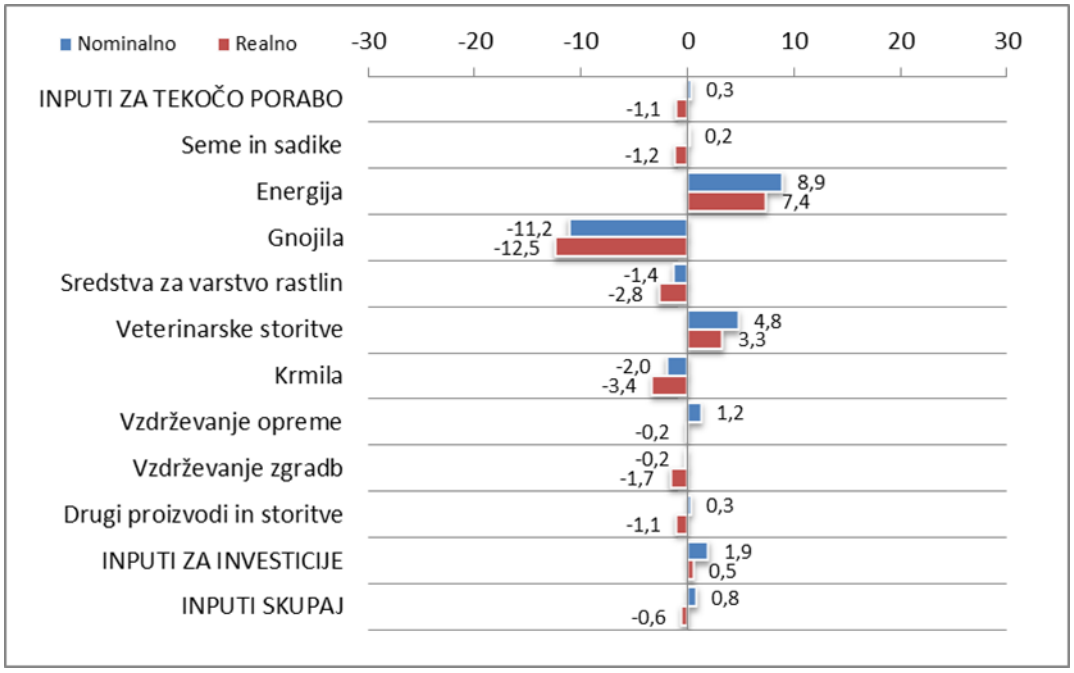


Vir: SURS, preračuni KIS

Zaradi večje rasti cen kmetijskih pridelkov od rasti cen inputov za kmetijstvo se je v letu 2017 cenovno-stroškovno razmerje (primerjava indeksov cen kmetijskih pridelkov in cen inputov) izboljšalo in je najugodnejše po letu 2008.

*Preglednica 15: Indeksi nominalnih cen kmetijskih pridelkov in inputov za kmetijstvo; 2012–2017*

| | Predhodno leto = 100 | | | | | | 2015 = 100 | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| Kmetijski pridelki pri pridelovalcih | 105,1 | 106,9 | 94,4 | 95,5 | 98,2 | 108,9 | 103,8 | 110,9 | 104,7 | 100,0 | 98,2 | 106,9 |
| Inputi za kmetijstvo (1 + 2) | 104,1 | 102,5 | 96,3 | 97,4 | 98,4 | 100,8 | 104,0 | 106,7 | 102,7 | 100,0 | 98,4 | 99,2 |
| Razmerje kmetijski pridelki/inputi | 101,0 | 104,3 | 98,1 | 98,1 | 99,8 | 108,0 | 99,7 | 104,0 | 102,0 | 100,0 | 99,8 | 107,8 |

Vir: SURS, preračuni KIS

## 1.6 Ekonomski rezultati kmetijstva

Ekonomski rezultati kmetijstva med leti običajno precej nihajo, saj so odvisni predvsem od obsega proizvodnje in cenovno-stroškovnih razmerij. Dohodki v kmetijstvu v letu 2017 so bili po začasnih podatkih ekonomskih računov za kmetijstvo (SURS, druga ocena) izrazito nižji kot v letu 2016 ter najnižji po letu 2009.

Poslabšanje ekonomskih rezultatov v letu 2017 je predvsem posledica precejšnjega padca vrednosti rastlinske pridelave (predvsem sadja, žita, industrijskih in krmnih rastlin) ob nekoliko večji vrednosti živinoreje. V primerjavi z letom prej so bila cenovno-stroškovna razmerja na agregatni ravni ponovno nekoliko ugodnejša, kar pa ni ublažilo posledic izrazito manjših pridelkov rastlinske pridelave. Po začasnih podatkih ekonomskih računov so se cene kmetijskih pridelkov v letu 2017 na skupni ravni realno zvišale za okoli 4 %, cene vmesne potrošnje pa ostale na ravni leta prej.

Neto dodana vrednost kmetijstva se je v letu 2017 izrazito zmanjšala, in sicer realno skoraj za tretjino, faktorski dohodek kmetijstva pa je bil po začasni oceni statistike za skoraj 15 % nižji kot v predhodnem letu.

*Slika 15: Osnovni kazalniki ekonomskih računov za kmetijstvo (realno; stalne cene 2015); 2005–2017*

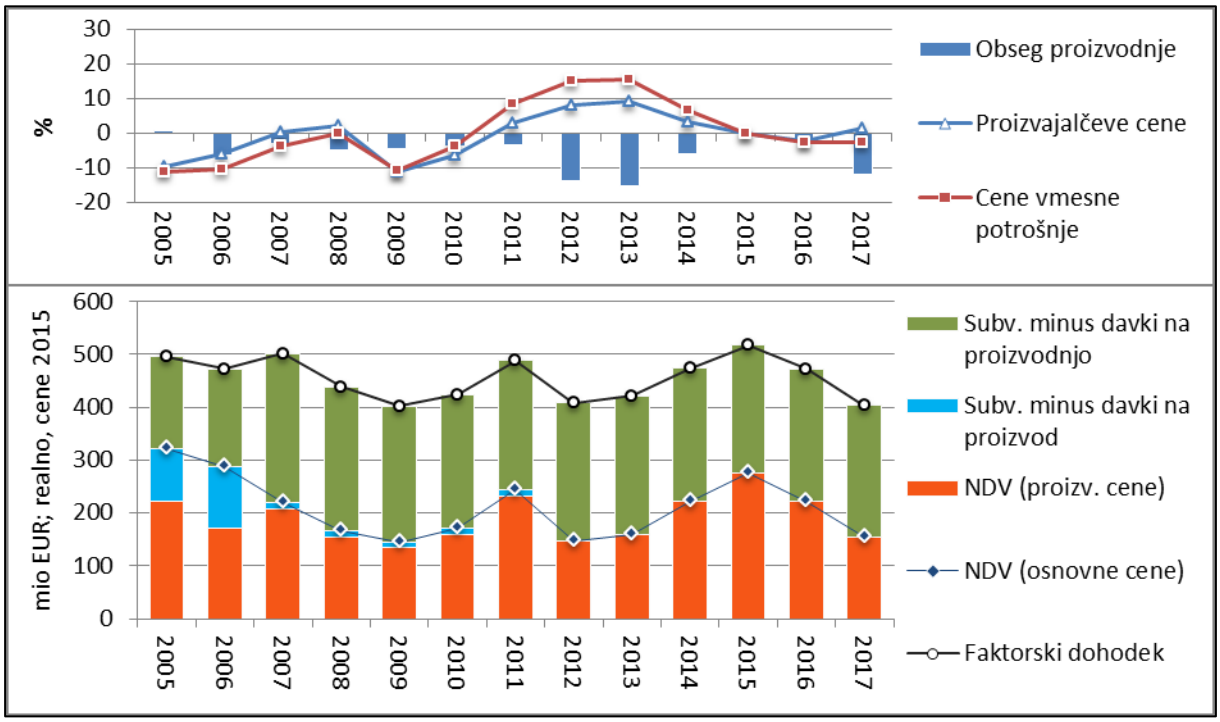


Vir: Eurostat (2017: začasni podatki), preračuni KIS

Vrednost kmetijske proizvodnje po osnovnih cenah je leta 2017 znašala okoli 1,17 milijarde EUR, kar je realno za skoraj 6 % manj kot leto prej. Skoraj dve tretjini vrednosti zavzema vmesna potrošnja (759 mio EUR). V primerjavi s predhodnim letom se je vmesna poraba malce povečala (+1,2 %), kar je ob ponovno manjši vrednosti proizvodnje prispevalo k 16-odstotnem padcu bruto dodane vrednosti (na 415 mio EUR). Na vrednost vmesne potrošnje so vplivali predvsem višji stroški krme in energije ob sočasno nižjih stroških gnojil kot v letu prej.

## Okvir 3: Ekonomski računi za kmetijstvo

Ekonomski računi za kmetijstvo (ERK) so v bistvu satelitski račun nacionalnih računov, ki upošteva posebnosti kmetijstva. Za članice EU je izdelava ERK po enotni metodologiji obvezni del rednih statističnih raziskovanj. ERK vključujejo proizvodne enote po načelu aktivnosti in praviloma zajemajo samo kmetijsko proizvodnjo na kmetijskih gospodarstvih in strojne storitve za kmetijstvo (brez drugih dejavnosti, razen neločljivih, in brez kmetijske proizvodnje izven kmetijskih gospodarstev).

ERK sestavljajo niz medsebojno povezanih računov in preglednic. Račun proizvodnje beleži transakcije, povezane s proizvodnim procesom, izdelan je po načelu bruto proizvodnje. Zajema tudi del proizvodnje, ki hkrati predstavlja vmesno potrošnjo znotraj kmetijstva (npr. voluminozna krma). Vsebuje podatke o proizvodnji (o količini, cenah in vrednosti), vmesni potrošnji po vrstah, potrošnji fiksnega kapitala in izračun osnovnih kategorij dohodka.

Račun proizvodnje je izdelan po t. i. osnovnih cenah. Osnovne cene so proizvajalčeve cene oziroma nabavne cene vložkov, povečane za subvencije na proizvode in zmanjšane za morebitne davke na proizvode. Med subvencije na proizvode se uvrščajo proizvodno specifične subvencije, ki so praviloma v funkciji cenovne politike (npr. splošni dodatki k cenam, nekatera plačila na površino ali glavo živali, regresi ipd.).

Osnovne kategorije dohodka so bruto dodana vrednost kot razlika med vrednostjo proizvodnje in vmesno potrošnjo ter neto dodana vrednost kot razlika med bruto dodano vrednostjo in potrošnjo fiksnega kapitala. Če od neto dodane vrednosti, ki je prva sestavina računa dohodka, odštejemo davke na proizvodnjo in prištejemo subvencije na proizvodnjo, dobimo faktorski dohodek. Med subvencije na proizvodnjo se uvrščajo proizvodno nespecifična plačila (npr. izravnalna plačila za težje pridelovalne razmere, okoljska plačila, državne pomoči ob naravnih nesrečah ipd., po reformi neposrednih plačil pa tudi regionalna enotna plačila na površino), ki neposredno povečujejo dohodek iz kmetijstva. Faktorski dohodek je dohodek, ki kmetijskim gospodarstvom ostane za nadomeščanje vseh proizvodnih dejavnikov (zemlja, kapital, delo).

***Osnovne sestavine računa proizvodnje in računa faktorskega dohodka v okviru ERK***

<table>
<tr><td colspan="5">Vrednost proizvodnje po osnovnih cenah</td></tr>
<tr><td colspan="4">Vrednost proizvodnje po proizvajalčevih cenah</td><td>Subvencije na proizvod<br>minus<br>Davki na proizvod</td></tr>
<tr><td>Vmesna potrošnja</td><td colspan="4">Bruto dodana vrednost</td></tr>
<tr><td></td><td rowspan="2">Poraba stalnega kapitala</td><td colspan="2" rowspan="2">Neto dodana vrednost</td><td>Subvencije na proizvodnjo<br>minus<br>Davki na proizvodnjo</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="3">Faktorski dohodek</td></tr>
</table>

Zadnja postavka delitve dohodka v okviru ERK je podjetniški dohodek. Dobimo ga, če k faktorskemu dohodku prištejemo prejete obresti in odštejemo sredstva za zaposlene (plače), najemnine za zemljo in plačane obresti. Račun kapitala v ERK ni popoln in vsebuje samo podatke o bruto in neto investicijah in transferjih kapitala. Med transferje kapitala se uvrščajo proračunska plačila, ki se nanašajo na osnovna sredstva v kmetijstvu (npr. podpore za investicije), in drugi transferji kapitala, namenjeni neposredno kmetijskim gospodarstvom (npr. podpore za sanacijo gospodarstev).

Vsi izračuni v okviru ERK so izdelani po tekočih cenah. Za izračun realnih sprememb (po stalnih cenah) se uporablja implicitni deflator bruto domačega proizvoda. Seznam proizvodov na strani kmetijske proizvodnje in vmesne potrošnje je precej podroben, spremembe vseh vrednostnih kazalnikov pa so dezagregirane v indekse obsega in indekse cen. ERK zato dajejo podatke za analizo sprememb v strukturi ter obsegu in cenah po vseh sestavinah računov.

Indeksi cen v okviru ekonomskih računov za kmetijstvo večinoma niso neposredno primerljivi z indeksi cen, izračunanimi v okviru statističnega raziskovanja cen v kmetijstvu, čeprav sta seznama skupin proizvodov podobna. Razlog je v različnih metodoloških izhodiščih obeh statističnih raziskovanj.

Do leta 2003 so vse subvencije (na proizvode in na proizvodnjo) v ekonomske račune za kmetijstvo vključene v višini dejansko izplačanih proračunskih sredstev za te namene v posameznem koledarskem letu, z letom 2004 pa se je ta metodologija spremenila. Od leta 2004 SURS pri oceni višine subvencij praviloma upošteva odobrena plačila v posameznem subvencijskem letu, ne glede na to, kdaj so bila dejansko izplačana. Praviloma je velik del dohodkovnih subvencij za tekoče leto izplačan v naslednjem koledarskem letu, zato so razlike med odobrenimi in izplačanimi zneski v določenem letu lahko velike.

Kljub nekoliko manjši porabi stalnega kapitala (–3 %) ter ohranitvi drugih subvencij in davkov na proizvodnjo na ravni predhodnega leta je faktorski dohodek dosegel 414 milijonov EUR, kar je realno izrazito manj kot v predhodnem letu (–15 %). V primerjavi s preteklim petletnim povprečjem (2012–2016) je faktorski dohodek v letu 2017 realno za 12 % nižji. Število polnovrednih delovnih moči (PDM) v kmetijstvu se je v letu 2017 nekoliko zmanjšalo (–1,3 %). Faktorski dohodek na PDM se je zmanjšal za okoli 13 % in je znašal 5.243 EUR/PDM, kar je 29 % povprečja EU–28 (leta 2016 37 %).

*Preglednica 16: Osnovni agregati računa proizvodnje in dohodkov; 2013–2017*

| | Mio EUR (tekoče cene) | | | | | 2017/2016 | Realno (2015 = 100) | | | | | 2017/2016 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017* | | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017* | |
| Vrednost proizvodnje po osnovnih cenah | 1.160,3 | 1.227,0 | 1.276,7 | 1.222,0 | 1.173,1 | 96,0 | 92,5 | 97,1 | 100,0 | 94,9 | 89,5 | 94,4 |
| Vmesna potrošnja | 752,8 | 751,2 | 743,3 | 737,2 | 758,6 | 102,9 | 103,1 | 102,1 | 100,0 | 98,3 | 99,4 | 101,2 |
| BDV po osnovnih cenah | 407,5 | 475,7 | 533,5 | 484,7 | 414,5 | 85,5 | 77,8 | 90,1 | 100,0 | 90,1 | 75,7 | 84,1 |
| Poraba stalnega kapitala | 250,5 | 256,5 | 258,1 | 259,7 | 256,2 | 98,6 | 98,8 | 100,4 | 100,0 | 99,7 | 96,7 | 97,0 |
| NDV po osnovnih cenah | 157,0 | 219,2 | 275,4 | 225,0 | 158,3 | 70,4 | 58,0 | 80,4 | 100,0 | 81,0 | 56,0 | 69,2 |
| Druge subvencije na proizvodnjo | 258,9 | 251,0 | 243,5 | 252,7 | 257,0 | 101,7 | 108,2 | 104,1 | 100,0 | 102,9 | 102,9 | 100,0 |
| Drugi davki na proizvodnjo | 1,4 | 1,3 | 1,4 | 1,4 | 1,4 | 101,6 | 98,2 | 95,3 | 100,0 | 99,1 | 99,0 | 99,9 |
| **Faktorski dohodek** | **414,5** | **468,9** | **517,5** | **476,3** | **413,9** | **86,9** | **81,5** | **91,5** | **100,0** | **91,2** | **77,9** | **85,4** |
| Število zaposlenih (000 PDM) | 82,7 | 81,8 | 81,4 | 80,0 | 78,9 | 98,7 | 101,7 | 100,5 | 100,0 | 98,3 | 97,0 | 98,7 |
| **FD/PDM (EUR)** | **5.009** | **5.732** | **6.359** | **5.956** | **5.243** | **88,0** | **80,2** | **91,0** | **100,0** | **92,8** | **80,3** | **86,5** |
| FD/PDM EU–28 (EUR) | **15.985** | **16.366** | **16.133** | **16.222** | **17.846** | **110,0** | **101,6** | **103,0** | **100,0** | **101,0** | **109,5** | **108,4** |

* začasni podatki
Vir: Eurostat, preračuni KIS

V letu 2017 so neugodni kazalniki dohodka na agregatni ravni ponovno posledica slabih ekonomskih razmer v rastlinski pridelavi v vseh panogah. K temu so prispevali najslabši ekonomski rezultati zadnjega obdobja v sadjarstvu in pridelavi žit (izrazit padec fizičnega obsega, višje odkupne cene). V primerjavi z letom prej je bila vrednost pridelave sadja zaradi prepolovitve pridelka, kljub za četrtino višjim cenam, manjša skoraj za tretjino, vrednost pridelave žit pa je bila nižja za okoli desetino. Vrednost proizvodnje v letu 2017 je bila izrazito nižja tudi pri industrijskih rastlinah (manjši pridelek, nižje cene), pa tudi pri drugih rastlinskih proizvodnih usmeritvah so bili ekonomski kazalniki v primerjavi s predhodnim letom manj ugodni predvsem zaradi manjših pridelkov.

V okviru živinoreje začasni statistični podatki kažejo na povečanje vrednosti proizvodnje, predvsem zaradi v povprečju višjih cen (4 %), pa tudi nekoliko višjega prirasta kot v letu prej (+2 %). Pri tem je bila rast obsega prireje živali malce intenzivnejša od rasti obsega živalskih proizvodov (prireja živali: 3 %; živalski proizvodi: +1 %). Vrednost prireje živali se je zvišala za okoli 2 % v primerjavi s predhodnim letom predvsem zaradi povečanja vrednosti prireje goveda (večji prirast in višje cene) ter vrednosti prašičereje (znatna rast cen). Vrednost živalskih proizvodov se je v povprečju zaradi občutnega povišanja vrednosti prireje mleka (višje cene) povečala za 13 %.

Ocene na podlagi modelnih kalkulacij za ključne kmetijske proizvode kažejo, da so se v letu 2017 v okviru rastlinske pridelave stroškovno-cenovna razmerja zlasti zaradi višjih odkupnih cen v nekaterih panogah (sadje, grozdje, žito) večinoma izboljšala v primerjavi z letom prej. Vendar to ni preprečilo izrazitega poslabšanja ekonomskega položaja pridelovalcev zaradi slabih letin. Še izrazitejši padec dohodkov v kmetijstvu na skupni ravni je ublažilo izboljšanje dohodkovnega položaja v živinoreji. Pri tem se je v primerjavi z letom prej stroškovno-cenovno razmerje izrazito izboljšalo pri prireji mleka (še vedno pa je ostala pod zadnjim petletnim povprečjem), izboljšanje je bilo tudi v prašičereji. Pri reji goveda, drobnice in

perutnine ter pri prireji jajc so se stroškovno-cenovna razmerja malce poslabšala oziroma ostala na ravni predhodnega leta.

# 2 PRORAČUNSKE PODPORE KMETIJSTVU

## 2.1 Podpore kmetijstvu iz državnega proračuna

Večino podpor na državni ravni, namenjenih kmetijstvu in razvoju podeželja, pri nas zagotavlja proračun Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP). V letu 2017 je realizacija proračuna MKGP skupaj z organi v sestavi znašala 385,4 milijona EUR. Od tega je bilo za ukrepe kmetijske politike porabljenih 298,7 milijona EUR oziroma dobrih 77 % celotnega proračuna. Preostala sredstva so bila namenjena gozdarstvu in ribištvu (10 %) ter administrativnim in drugim stroškom ministrstva in organov v sestavi (13 %). V letu 2017 je bilo za sanacijo posledic pozebe v letu 2016 iz naslova državnih pomoči izplačanih 3,5 milijona EUR. Skupaj s temi sredstvi in vračilom trošarine za pogonsko gorivo, porabljeno v kmetijstvu in gozdarstvu, ki ga kmetijska gospodarstva uveljavljajo pri Ministrstvu za finance (MF), so proračunska izplačila za kmetijstvo v letu 2017 znašala 322,8 milijona.

*Preglednica 17: Proračunska izplačila za kmetijstvo (000 EUR); 2013–2017*

| | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 | Indeks 2017/16 |
|---|---|---|---|---|---|---|
| PRORAČUN MKGP IN ORGANOV V SESTAVI* | 617.335 | 743.532 | 398.099 | 380.645 | 385.391 | 101,2 |
| Operativni in upravni stroški | 236.336 | 389.624 | 49.209 | 55.901 | 49.887 | 89,2 |
| Proračunski transferji gozdarstvu (MKGP) | 22.491 | 22.260 | 23.009 | 29.426 | 35.679 | 121,3 |
| Proračunski transferji ribištvu (MKGP) | 5.559 | 5.311 | 3.545 | 2.977 | 1.151 | 38,7 |
| PRORAČUNSKI TRANSFERJI KMETIJSTVU (MKGP)** | 352.950 | 326.337 | 322.337 | 292.342 | 298.674 | 102,2 |
| PRORAČUNSKI TRANSFERJI KMETIJSTVU IZ DRUGIH VIROV | 22.271 | 24.035 | 20.205 | 20.352 | 24.114 | 118,5 |
| Državna pomoč ob naravnih nesrečah (proračunska rezerva) | 5.604 | 5.223 | 0 | 0 | 3.500 | – |
| Vračilo trošarine za gorivo (MF) | 16.667 | 18.812 | 20.205 | 20.352 | 20.614 | 101,3 |
| **Skupaj proračunska izplačila za kmetijstvo**** | **375.221** | **350.372** | **342.542** | **312.694** | **322.789** | **103,2** |

* v letih 2013–2014 skupaj z Ministrstvom za okolje (MKO)
** brez izplačil škode po divjadi, ki je vključena med transferje gozdarstvu
Vir: MKGP, MF, preračuni KIS

Proračunske podpore kmetijstvu so po vstopu Slovenije v EU, ko so se v financiranje in sofinanciranje večine ukrepov vključili evropski skladi, močno povečale, s programskim obdobjem 2007–2013 pa se je rast ustavila. Po letu 2014 so se ta sredstva nekoliko zmanjšala, saj proračunska izplačila v zadnjih štirih letih v povprečju znašajo okoli 333 milijonov EUR.

*Slika 16: Proračunska izplačila za kmetijstvo (mio EUR); 2005–2017*

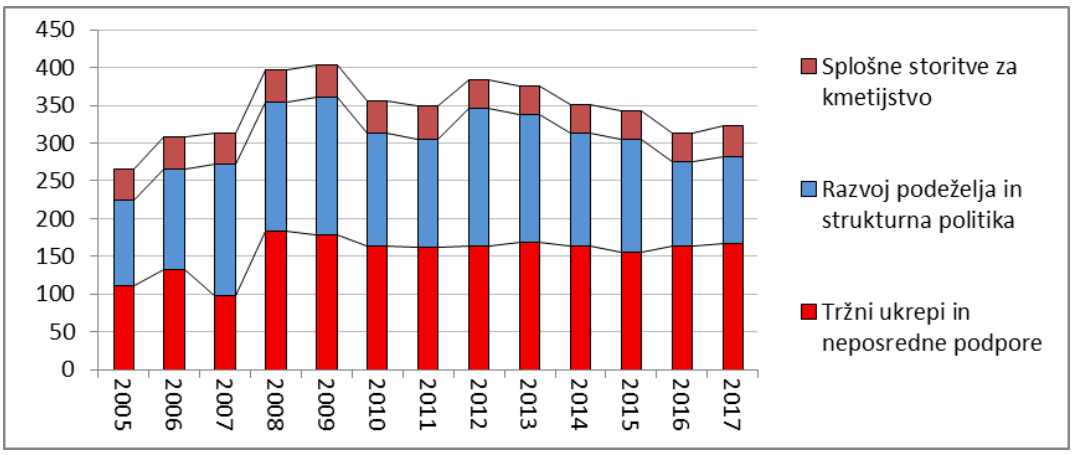


Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

## Okvir 4: Klasifikacija ukrepov kmetijske politike

Proračunska izplačila za kmetijstvo zajemajo samo ukrepe kmetijske politike, ki predstavljajo neposredno ali posredno podporo kmetijstvu. Večino teh izplačil pokriva proračun Ministrstva za kmetijstvo, v posameznih letih pa se določena sredstva zagotavljajo tudi v okviru proračuna drugih ministrstev. Pri izračunu proračunskih izplačil za kmetijstvo je proračun MKGP očiščen za vse postavke, ki se nanašajo neposredno na programe drugih gospodarskih dejavnosti (npr. gozdarstvo, ribištvo) ali na financiranje upravne infrastrukture (npr. plače zaposlenih, materialni stroški, splošni projekti), dodana pa so izplačila iz drugih proračunskih virov, ki so namenjena kmetijstvu (npr. vračilo trošarin za gorivo).

Za potrebe analize proračunskih podpor kmetijstvu so vsi ukrepi kmetijske politike v posameznem letu razporejeni po vrstah politike in skupinah ukrepov po enotnih načelih oziroma shemi APMC (*Agricultural Policy Measures Classification*), kar omogoča neposredno primerjavo podatkov v časovni seriji in s tem spremljanje sprememb v kmetijski politiki. Shema APMC deli ukrepe kmetijske politike v tri osnovne stebre:

1. Tržni ukrepi in neposredne podpore proizvajalcem zajemajo ukrepe, s katerimi kmetijska politika posredno (ukrepi za podporo trgu) ali neposredno (vse oblike neposrednih podpor kmetijskim gospodarstvom) podpira dohodek kmetijskih proizvajalcev.
2. Razvoj podeželja in kmetijska strukturna politika zajemata ukrepe, s katerimi kmetijska politika podpira trajnostni razvoj kmetijstva in podeželja. To skupino sestavljajo ukrepi, ki so namenjeni povečanju učinkovitosti in konkurenčnosti pridelave, predelave in trženja kmetijskih proizvodov in živil (ekonomski cilji), ukrepi za zagotavljanje ekosistemskih storitev (okoljski cilji) ter ukrepi v podporo nekmetijskim dejavnostim na podeželju in podeželskemu prebivalstvu (družbeni cilji).
3. Splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva praviloma zajemajo ukrepe, s katerimi kmetijska politika podpira delovanje javnih služb in druge infrastrukture ter izvedbo raznih projektov, ki so pomembni za razvoj kmetijstva, ne morejo pa biti prepuščeni samo tržni pobudi.

***Klasifikacija proračunskih podpor kmetijstvu po skupinah ukrepov (APMC)***

| Tržni ukrepi in neposredne podpore proizvajalcem | Razvoj podeželja in kmetijska strukturna politika | Splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva |
|---|---|---|
| **Ukrepi za podporo trgu**<br>– izvozne podpore<br>– tržni ukrepi<br>– operativni stroški intervencijskih ukrepov<br>**Neposredne podpore kmetijskim proizvajalcem**<br>Neposredna plačila in ukrepi za zniževanje stroškov<br>– neposredna plačila proizvajalcem<br>– ukrepi za zniževanje stroškov<br>Odškodnine in druga izredna plačila<br>– kompenzacijska plačila za zmanjšanje proizvodnje<br>– izredna pomoč na posameznih trgih<br>– druge odškodnine in nadomestila | **Ukrepi za krepitev konkurenčnosti agroživilstva**<br>– posodabljanje in prestrukturiranje kmetijskih gospodarstev<br>– izboljšanje kmetijske infrastrukture<br>– organiziranost, predelava, trženje in promocija agroživilstva<br>**Ukrepi za zagotavljanje okoljskih in drugih družbenih koristi**<br>– plačila kmetovalcem na območjih z naravnimi in drugimi omejitvami<br>– plačila kmetovalcem za kmetijsko-okoljske storitve in dobrobit živali<br>**Ukrepi v podporo podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu**<br>– razvoj gozdarstva in gozdno-lesne verige<br>– razvoj nekmetijskih dejavnosti na podeželju<br>– podeželska infrastruktura, osnovne storitve in obnova vasi<br>– krepitev lokalnih razvojnih pobud (Leader) | **Raziskovalne, razvojne, svetovalne in strokovne storitve**<br>– raziskave in razvoj<br>– svetovalna služba<br>– kmetijsko šolstvo in infrastruktura<br>– strokovne naloge<br>**Nadzor nad varnostjo in kakovostjo**<br>– ukrepi na področju veterinarstva<br>– fitosanitarne naloge in ukrepi ter varstvo sort<br>– ukrepi na področju kakovosti hrane in krme<br>**Druge splošne storitve**<br>– podpore nevladnim organizacijam<br>– tehnična pomoč<br>– drugo |

Shema APMC se opira na kombinacijo koncepta razporeditve ukrepov kmetijske politike po stebrih, ki se uporablja v EU, in razporeditve proračunskih transferjev kmetijstvu glede na tip upravičenca in način plačila, ki se uporablja za spremljanje kmetijske politike v okviru OECD (metodologija OECD/PSE). Glede na to, da se oba izhodiščna koncepta (EU in OECD) z leti nekoliko spreminjata, se temu smiselno prilagaja tudi APMC. V tem okviru so bili leta 2016 vsi ukrepi iz Programa razvoja podeželja, ki se nanašajo na gozdarstvo in gozdno-lesno verigo, prerazporejeni med ukrepe v podporo podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu kot posebna skupina podpor nekmetijskim dejavnostim na podeželju (prej skupina v okviru ukrepov za krepitev konkurenčnosti). Poleg tega je bila ponekod nekoliko spremenjena hierarhija skupin ukrepov (nekatere združene, nekatere podrobneje deljene, nekatere ukinjene), za večjo jasnost in razumljivost pa so spremenjeni tudi nekateri nazivi skupin ukrepov. Te spremembe niso vplivale na višino podpor po stebrih kmetijske politike, spremenila pa se je struktura podpor v okviru drugega stebra kmetijske politike.

Vsakoletno razporeditev proračunskih izplačil po skupinah ukrepov pripravlja Kmetijski inštitut Slovenije v sodelovanju z MKGP. Izračun temelji na podatkih o realizaciji proračuna za posamezno leto po proračunskih porabnikih in proračunskih postavkah, ki jih zagotavlja Ministrstvo za finance, in podrobni interni zbirki podatkov o realizaciji proračuna po namenih, ki jih zagotavlja MKGP (ARSKTRP). Posamezni ukrepi so razporejeni po vrstah in skupinah ukrepov glede na njihove osnovne značilnosti. Če celotna proračunska postavka vsebinsko (po namenu) ustreza neki skupini ukrepov, je v to skupino razvrščena v celoti, drugače pa samo tisti njen del, ki ustreza tej skupini. Pri takšnem pristopu posamezne skupine ukrepov niso vedno neposredno primerljive s proračunskimi postavkami, skupna masa izplačanih sredstev pa se v celoti ujema z realizacijo proračuna.

Realizacija proračuna zajema dejanska izplačila v določenem koledarskem letu. Ker pogosto prihaja do zamika med prevzetimi obveznostmi in izplačili, se realizacija lahko nanaša tudi na ukrepe (obveznosti) iz predhodnega leta (ali let). To pomeni, da v posameznem letu zaradi poravnavanja že prevzetih obvez lahko nastanejo proračunski izdatki tudi za ukrepe, ki v tekočem letu niso bili uporabljeni, ali pa novi ukrepi še nimajo pripadajočih proračunskih izdatkov.

Skromna proračunska izplačila za kmetijstvo v letu 2016 (313 mio EUR) so se v letu 2017 povečala za 3 %. Najbolj, za 9 %, so se povečala izplačila za splošne storitve v podporo kmetijstvu, medtem ko so bila izplačila za razvoj podeželja in strukturno politiko večja za 3 %, za tržne ukrepe in neposredne podpore pa je bilo namenjenih 2 % več izplačil.

*Preglednica 18: Struktura proračunskih izplačil za kmetijstvo, po osnovnih skupinah ukrepov in viru financiranja (000 EUR); 2013–2017*

| **Skupaj (SLO + EU)** | **2013** | **2014** | **2015** | **2016** | **2017** | **Indeks 2017/16** |
|---|---|---|---|---|---|---|
| SKUPAJ PRORAČUNSKA IZPLAČILA ZA KMETIJSTVO | 375.221 | 350.372 | 342.542 | 312.694 | 322.789 | 103,2 |
| Tržni ukrepi in neposredne podpore proizvajalcem | 169.217 | 163.987 | 155.430 | 163.889 | 166.855 | 101,8 |
| Razvoj podeželja in kmetijska strukturna politika | 169.011 | 149.518 | 149.479 | 112.131 | 115.876 | 103,3 |
| Splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva | 36.993 | 36.867 | 37.633 | 36.674 | 40.058 | 109,2 |
| **Struktura po skupinah ukrepov** | | | | | | |
| SKUPAJ PRORAČUNSKA IZPLAČILA ZA KMETIJSTVO | 100 % | 100 % | 100 % | 100 % | 100 % | |
| Tržni ukrepi in neposredne podpore proizvajalcem | 45 % | 47 % | 45 % | 52 % | 52 % | |
| Razvoj podeželja in kmetijska strukturna politika | 45 % | 43 % | 44 % | 36 % | 36 % | |
| Splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva | 10 % | 11 % | 11 % | 12 % | 12 % | |
| **Slovenija** | | | | | | |
| SKUPAJ PRORAČUNSKA IZPLAČILA ZA KMETIJSTVO | 108.501 | 96.880 | 92.077 | 84.264 | 92.137 | 109,3 |
| Tržni ukrepi in neposredne podpore proizvajalcem | 37.311 | 29.143 | 22.510 | 23.511 | 28.387 | 120,7 |
| Razvoj podeželja in kmetijska strukturna politika | 37.650 | 33.931 | 36.113 | 27.930 | 28.451 | 101,9 |
| Splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva | 33.540 | 33.806 | 33.455 | 32.823 | 35.299 | 107,5 |
| **EU** | | | | | | |
| SKUPAJ PRORAČUNSKA IZPLAČILA ZA KMETIJSTVO | 266.720 | 253.492 | 250.465 | 228.430 | 230.651 | 101,0 |
| Tržni ukrepi in neposredne podpore proizvajalcem | 131.906 | 134.844 | 132.920 | 140.377 | 138.467 | 98,6 |
| Razvoj podeželja in kmetijska strukturna politika | 131.361 | 115.587 | 113.366 | 84.202 | 87.425 | 103,8 |
| Splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva | 3.453 | 3.061 | 4.179 | 3.851 | 4.759 | 123,6 |
| **Delež EU** | | | | | | |
| SKUPAJ PRORAČUNSKA IZPLAČILA ZA KMETIJSTVO | 71 % | 72 % | 73 % | 73 % | 71 % | |
| Tržni ukrepi in neposredne podpore proizvajalcem | 78 % | 82 % | 86 % | 86 % | 83 % | |
| Razvoj podeželja in kmetijska strukturna politika | 78 % | 77 % | 76 % | 75 % | 75 % | |
| Splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva | 9 % | 8 % | 11 % | 11 % | 12 % | |

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Ob vstopu Slovenije v EU je skupni evropski proračun prevzel tudi financiranje in sofinanciranje ukrepov, ki so del skupne kmetijske politike, pri čemer je delež sredstev, ki jih prispeva EU, postopoma naraščal. V letu 2017 se je delež sredstev iz evropskih virov predvsem na račun izplačil proračunske rezerve, namenjenih odpravi posledic pozebe, v primerjavi z letom 2016 nekoliko zmanjšal in je znašal 71 %. Pri tržnih ukrepih in neposrednih podporah je tako proračun EU leta 2017 prispeval 83 % sredstev, pri ukrepih strukturne politike in politike razvoja podeželja pa 75 %. Precej manjši delež sredstev EU je

pri splošnih storitvah za kmetijstvo (12 %), ki v glavnem niso predmet skupne kmetijske politike in se zato financirajo pretežno iz domačih virov.

### 2.1.1 Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem

Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem so po letu 2009 razmeroma stabilna, na ravni okoli 163 milijonov EUR.[1] Nihanja so predvsem posledica različne dinamike izplačil glede na prevzete obveznosti, deloma pa tudi sprememb v obsegu posebnih (izrednih) ukrepov.

*Slika 17: Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem (mio EUR); 2005–2017*

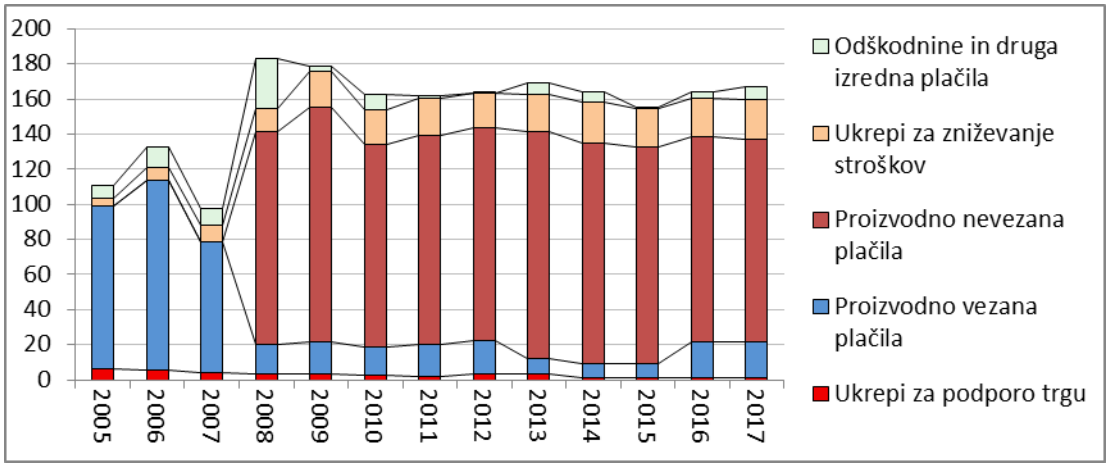


Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Leta 2017 je bilo za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem skupaj izplačanih 166,9 milijona EUR oziroma slaba 2 % več kot leto prej. Od tega je bilo okoli 81 % sredstev porabljenih za neposredna plačila, 14 % za ukrepe za zniževanje stroškov, preostala sredstva pa so bila izplačana za odškodnine in druga izredna plačila ter za ukrepe za podporo trgu (skupaj 5 %). Za ukrepe za podporo trgu je bilo porabljenih 1,1 milijona EUR, pri čemer so bila sredstva skoraj v celoti namenjena podpori porabe v obliki sheme šolskega sadja in zelenjave.

Za vse oblike neposrednih plačil je bilo v letu 2017 izplačanih 135,8 milijona EUR ali odstotek manj kot v predhodnem letu. Izplačila so se skoraj v celoti nanašala na obveznosti po uredbah za leto 2016. V obliki proizvodno nevezanih plačil, med katera po reformi Skupne kmetijske politike 2014–2020 (SKP) spadajo sheme osnovnega plačila, zelene komponente in mladih kmetov in so v celoti financirana iz proračuna EU, je bilo izplačanih 115,5 milijona EUR (85 % neposrednih plačil). V obliki plačil za strna žita, mleko v gorskih območjih, rejo govedi, zelenjadnice in beljakovinske rastline, ki po reformi SKP 2014–2020 sestavljajo proizvodno vezana plačila, pa je bilo leta 2017 izplačanih 20,3 milijona EUR. Obe skupini izplačil sta bili za odstotek manjši od izplačil v predhodnem letu.

[1] Zmanjšanje izplačil v letu 2007 in nato izjemno povečanje v letu 2008 sta bila posledica prenosa neposrednih plačil za tekoče leto (2007) po novi shemi v celoti v breme proračuna za naslednje leto (2008), poleg tega so bila v okviru reforme trga sladkorja v letu 2008 izvršena tudi (enkratna) izplačila nadomestil pridelovalcem sladkorne pese zaradi opustitve pridelave.

*Preglednica 19: Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem (000 EUR); 2013–2017*

| | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 | Indeks 2017/16 |
|---|---|---|---|---|---|---|
| **Ukrepi za podporo trgu** | **3.653** | **927** | **944** | **1.032** | **1.105** | **107,1** |
| Izvozne podpore (EU) | 2 | 0 | 0 | 0 | 0 | – |
| Podpore porabi kmetijskih proizvodov | 3.651 | 927 | 944 | 1.032 | 1.105 | 107,1 |
| *Programi za ogrožene osebe (EU + SLO)* | *5* | *4* | *3* | *4* | *4* | *97,1* |
| *Šolsko mleko (EU)* | *817* | *899* | *940* | *1.028* | *1.101* | *107,1* |
| *Šolsko sadje in zelenjava (EU + SLO)* | *2.830* | *24* | *0* | *0* | *0* | – |
| **Ukrepi neposrednih podpor proizvajalcem** | **165.564** | **163.060** | **154.486** | **162.857** | **165.750** | **101,8** |
| Neposredna plačila proizvajalcem (EU + SLO) | 137.873 | 134.242 | 131.720 | 137.353 | 135.811 | 98,9 |
| Ukrepi za zniževanje stroškov kmetovanja (SLO) | 21.337 | 22.908 | 22.123 | 21.760 | 22.860 | 105,1 |
| *Vračilo trošarine za gorivo* | *16.667* | *18.812* | *20.205* | *20.352* | *20.614* | *101,3* |
| *Podpore za zavarovanje* | *4.670* | *4.097* | *1.918* | *1.408* | *2.245* | *159,5* |
| Odškodnine in druga izredna plačila (EU + SLO) | 6.353 | 5.910 | 644 | 3.744 | 7.080 | 189,1 |
| **Tržni ukrepi in neposredne podpore kmetijstvu** | **169.217** | **163.987** | **155.430** | **163.889** | **166.855** | **101,8** |

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Za ukrepe zniževanja stroškov kmetovanja je bilo porabljenih 22,9 milijona EUR ali 5 % več kot leta 2016. Predvsem ponovno večji interes zavarovanja površin z žitom je vplival na višja izplačila za sofinanciranje zavarovalnih premij (+60 %), nekaj večja so bila tudi vračila trošarin za gorivo, porabljeno v kmetijstvu (+1 %).

Za odškodnine in druga izredna plačila je bilo v letu 2017 izplačanih 7,1 milijona EUR, od tega največ v obliki državne pomoči upravičencem za sanacijo posledic pozebe v letu 2016 (3,5 mio EUR). Izredna pomoč je bila drugo leto zapored namenjena mlečni proizvodnji (2,4 mio EUR), zadnja tri leta pa tudi trgu sadja in zelenjave (ruski embargo). Zaradi neugodnih vremenskih razmer v letu 2017 in posledično zmanjšanega medenja je bila izredna pomoč izplačana tudi čebelarjem. Ukrepe na trgu sadja in zelenjave v celoti financira EU, izredna pomoč mlečni proizvodnji je približno 50-odstotno sofinancirana, medtem ko so vsa preostala izplačila v letu 2017 bremenila državni proračun.

*Preglednica 20: Izplačane odškodnine in druga izredna plačila (000 EUR); 2013–2017*

| | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
|---|---|---|---|---|---|
| Izredni ukrepi na trgu sadja in zelenjave (ruski embargo) (EU) | 0 | 0 | 475 | 860 | 610 |
| Izredna pomoč mlečni proizvodnji (na kg) (EU + SLO) | 0 | 0 | 0 | 2.190 | 2.367 |
| Izredna pomoč prašičereji (težke ekonomske razmere) (EU + SLO) | 0 | 0 | 0 | 548 | 0 |
| Izredna pomoč čebelarstvu (SLO) | 138 | 395 | 4 | 0 | 521 |
| Izredna pomoč pridelavi zelenjave (SLO) | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Izredna pomoč za izpad krme v živinorejski proizvodnji (SLO) | 0 | 0 | 0 | 0 | 16 |
| Sanacija posledic naravnih nesreč (SLO) | 0 | 65 | 124 | 4 | 9 |
| Sanacija posledic naravnih nesreč (rezerve) (SLO) | 5.604 | 5.223 | 0 | 0 | 3.500 |
| Odškodnina za področje varne hrane (SLO) | 611 | 226 | 41 | 131 | 50 |
| Izredna nadomestila zaradi živalskih bolezni (SLO) | 0 | 0 | 0 | 11 | 7 |
| **Odškodnine in druga izredna plačila (EU + SLO)** | **6.353** | **5.910** | **644** | **3.744** | **7.080** |

* vključuje odškodnine v povezavi z zdravstvenim varstvom rastlin in živali ter drugimi ukrepi s področja varne hrane
Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

### 2.1.2 Proračunska izplačila za razvoj podeželja in kmetijsko strukturno politiko

Hitra rast proračunskih podpor v okviru politike razvoja podeželja, ki je bila značilna za prva leta po vstopu Slovenije v EU, ko je sofinanciranje večine ukrepov v velikem deležu prevzel Evropski kmetijski sklad, se je po letu 2007 umirila, v novem programskem obdobju 2014–2020 pa so izplačila za nekatere ukrepe še vedno precej majhna. Poraba proračunskih

sredstev za posamezno skupino ukrepov med leti precej niha, kar še posebej velja za izravnalna plačila za območja z omejenimi dejavniki za kmetijsko proizvodnjo (OMD). Za ta ukrep se dinamika izplačil glede na prevzete obveznosti iz leta v leto močno spreminja, kar vpliva tudi na višino izplačil v koledarskem letu.

*Slika 18: Proračunska izplačila za razvoj podeželja in kmetijsko strukturno politiko (mio EUR); 2005–2017*

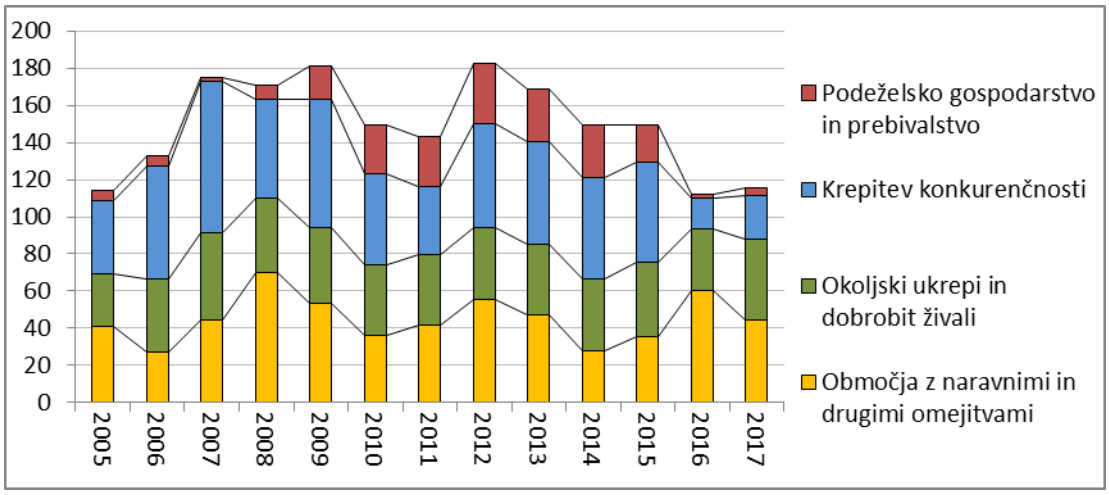


Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Za ukrepe kmetijske strukturne politike in politike razvoja podeželja je bilo v letu 2017 iz proračuna skupaj izplačanih 115,9 milijona EUR, kar je le 3 % več v primerjavi s prav tako skromnimi izplačili v letu prej. Od tega je bilo okoli 76 % porabljenih za izravnalna plačila kmetijskim gospodarstvom, povezana z naravnimi omejitvami, okoljem, ekoloških kmetovanjem in dobrobitjo živali (87,7 milijona EUR).

Glede na leto 2016 so se ta izplačila zmanjšala za okoli 6 %, pri čemer so bila izplačila podpor za območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost (44,4 milijona EUR) manjša za okoli 27 %. Zmanjšanje teh plačil je posledica dinamike izplačevanja, saj so bile v letu 2016 s temi izplačili poravnane preostale obveznosti iz leta 2015 (skoraj 63 % prevzetih obveznosti za to leto) skupaj z nekaterimi obveznostmi še iz preteklih let in okoli 82 % prevzetih obveznosti za uredbeno leto 2016, medtem ko so bile z izplačili v letu 2017 poravnane preostale obveznosti iz leta 2016 in okoli 88 % prevzetih obveznosti za uredbeno leto 2017.

V primerjavi z nekoliko manjšimi izplačili v letu 2016 so bila sredstva namenjena kmetijsko-okoljsko-podnebnim plačilom (28,9 milijona EUR) in plačilom za ekološko kmetovanje (8,7 milijona EUR) v letu 2017 večja za 19 % oziroma 15 %, z njimi pa so bile izplačane odobrene vloge za uredbeno leto 2016, ki so bile v celoti prenesene v izplačilo iz proračuna za leto 2017 (načelo n + 1), ter poračunane nekatere obveznosti iz preteklih let.

Skoraj 3,7-krat večja kot leto prej so bila izplačila za ukrep dobrobiti živali, pri čemer so se izplačila nanašala na obveznosti iz leta 2016. Povečanje plačil je posledica razširitve ukrepa, kajti izplačila so se v predhodnih letih nanašala le na prašičerejo, v letu 2017 pa tudi na govedorejo (ukrep je bil uveden v letu 2016 in izplačan v 2017). V letu 2017 se je ukrep iz prašičereje in govedoreje razširil še na ovčerejo, vendar bodo ta sredstva zaradi zamika izplačil bremenila šele prihodnji proračun.

*Preglednica 21: Proračunska izplačila za razvoj podeželja in kmetijsko strukturno politiko (000 EUR); 2013–2017*

| | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 | Indeks 2017/16 |
|---|---|---|---|---|---|---|
| **Ukrepi za krepitev konkurenčnosti agroživilstva*** | **55.066** | **54.011** | **53.496** | **16.200** | **23.832** | **147,1** |
| Posodabljanje in prestrukturiranje kmetijskih gospodarstev | 32.983 | 34.065 | 30.385 | 12.080 | 18.770 | 155,4 |
| Izboljšanje kmetijske infrastrukture | 6.916 | 9.370 | 8.711 | 1.714 | 1.403 | 81,8 |
| Organiziranost, predelava, trženje in promocija agroživilstva | 15.167 | 10.576 | 14.400 | 2.406 | 3.659 | 152,1 |
| **Ukrepi za zagotavljanje okoljskih in drugih družbenih koristi** | **85.457** | **66.838** | **75.683** | **93.659** | **87.692** | **93,6** |
| Izravnalna plačila kmetovalcem na OMD | 46.995 | 27.688 | 35.642 | 60.550 | 44.392 | 73,3 |
| Plačila za kmetijsko-okoljske-podnebne storitve (KOPOP) | 29.923 | 29.601 | 28.655 | 24.300 | 28.857 | 118,8 |
| Plačila za ekološko kmetovanje | 8.540 | 9.549 | 10.007 | 7.587 | 8.734 | 115,1 |
| Plačila za zagotavljanje dobrobiti živali v kmetijstvu | 0 | 0 | 1.380 | 1.222 | 5.710 | 467,3 |
| **Ukrepi v podporo podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu*** | **28.487** | **28.670** | **20.299** | **2.273** | **4.351** | **191,5** |
| Podpore razvoju gozdarstva in gozdno-lesne verige | 6.121 | 3.072 | 1.570 | 1.128 | 3.788 | 335,9 |
| Vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti na podeželju | 5.868 | 11.829 | 9.116 | 31 | 153 | 487,1 |
| Podeželska infrastruktura, osnovne storitve in obnova vasi | 9.125 | 8.237 | 6.570 | 0 | 120 | – |
| Krepitev lokalnih razvojnih pobud (LEADER) | 7.373 | 5.532 | 3.043 | 1.113 | 290 | 26,1 |
| **Razvoj podeželja in strukturna politika** | **169.011** | **149.518** | **149.479** | **112.131** | **115.876** | **103,3** |

* podpore gozdarstvu, vključno z gozdarskimi vsebinami v okviru ukrepa dodajanje vrednosti kmetijskim in gozdarskim proizvodom, so prerazporejene iz skupine ukrepov za krepitev konkurenčnosti v skupino ukrepov v podporo podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Izplačila za ukrepe, ki so namenjeni krepitvi konkurenčnosti agroživilstva, so bila v letu 2017 za slabo polovico večja od sicer izjemno skromnih izplačil v letu prej. Za te ukrepe je bilo tako porabljenih okoli 21 % vseh sredstev za razvoj podeželja in strukturno politiko (23,8 milijona EUR).

*Preglednica 22: Proračunska izplačila za posodabljanje in prestrukturiranje kmetijskih gospodarstev (000 EUR); 2013–2017*

| | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 | Indeks 2017/16 |
|---|---|---|---|---|---|---|
| **Podpore naložbam na kmetijskih gospodarstvih** | **18.909** | **25.041** | **29.720** | **5.225** | **9.474** | **181,3** |
| Naložbe v posodobitev kmetijske proizvodnje – PRP (EU + SLO) | 14.689 | 20.533 | 25.166 | 555 | 4.975 | 896,3 |
| Naložbe v prestrukturiranje vinogradov (EU) | 4.220 | 4.508 | 4.554 | 4.670 | 4.499 | 96,4 |
| **Druge strukturne podpore kmetijskim gospodarstvom** | **14.074** | **9.024** | **665** | **6.855** | **9.296** | **135,6** |
| Pomoč za zagon kmetijske dejavnosti – mladi kmetje – PRP (EU + SLO) | 13.062 | 8.393 | –170 | 6.241 | 8.538 | 136,8 |
| Sodelovanje v shemah kakovosti proizvodov – PRP (EU + SLO) | 104 | 119 | 137 | 0 | 166 | – |
| Uporaba storitev svetovanja – PRP (EU + SLO) | 0 | 0 | 247 | 154 | 240 | 155,9 |
| Druge podpore kmetijskim gospodarstvom | 908 | 512 | 450 | 461 | 353 | 76,6 |
| *FADN – nadomestila kmetom (SLO)* | *75* | *63* | *65* | *86* | *72* | *83,5* |
| *Pomoč ob nepredvidenih dogodkih (SLO)* | *223* | *215* | *102* | *91* | *62* | *67,7* |
| *Program podpor čebelarstvu – pomoč čebelarjem (EU + SLO)* | *600* | *234* | *284* | *284* | *220* | *77,4* |
| *Druge podpore (SLO)* | *10* | *0* | *0* | *0* | *0* | – |
| **Posodabljanje in prestrukturiranje kmetijskih gospodarstev** | **32.983** | **34.065** | **30.385** | **12.080** | **18.770** | **155,4** |

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Kljub 55-odstotnemu povečanju izplačanih sredstev za posodabljanje in prestrukturiranje kmetijskih gospodarstev v letu 2017 glede na leto 2016 so bila izplačila še vedno mnogo manjša od izplačil v letih 2014 in 2015. Zmanjšanje izplačil v tej skupini ukrepov je zaradi prehoda v novo programsko obdobje še vedno predvsem posledica izpada izplačil za naložbe v posodobitev kmetijskih gospodarstev. V letu 2017 je bilo za ta namen izplačanih 5 milijonov EUR, pri čemer so glavnino predstavljala prva izplačila v okviru novega programskega obdobja, nekaj izplačil pa je bilo namenjenih preostalim obveznostim iz

naslova podpor naložbam v posodobitev kmetijske proizvodnje iz preteklega programskega obdobja PRP.

Po izpadu izplačil podpor za mlade kmete v letu 2015 zaradi prehoda v novo programsko obdobje, prvih izplačilih v letu 2016, so se izplačila v letu 2017 povečala, saj je bilo za ta namen izplačanih 8,5 milijona EUR.

Za izboljšanje kmetijske infrastrukture je bilo v letu 2017 porabljenih še manj sredstev kot v letu 2016 (le 1,4 milijona EUR), kar je še skoraj petino manj kot leta 2016 oziroma le 16 % izplačil v letu 2015. Zmanjšanje sredstev je posledica izpada plačil, namenjenih kmetijski infrastrukturi, saj v zadnjih dveh letih ni bilo izplačil. Tako je bilo največ sredstev (0,8 milijona EUR) izplačanih za ukrep zgodnjega upokojevanja kmetov, ki se v novem programskem obdobju ne izvaja več.

Izplačila v skupini ukrepov, namenjenih organiziranosti, predelavi, trženju in promociji agroživilstva, so se v letu 2017 povečala za dobro polovico, vendar je bilo tem ukrepom namenjenih le 3,7 milijona EUR. V primerjavi z izplačili ob koncu preteklega programskega obdobja (2014 in 2015) je bila v letu 2017 podobna raven izplačila le v okviru ukrepov trženja in promocije kmetijskih proizvodov in živil, bistveno manj sredstev pa je bilo izplačanih v okviru naložb v skladiščenje, predelavo in trženje, kjer so se prva izplačila v okviru novega programskega obdobja šele začela.

*Preglednica 23: Proračunska izplačila za izboljšanje kmetijske infrastrukture ter za podporo organiziranosti, predelavi, trženju in promociji agroživilstva (000 EUR); 2013–2017*

| | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 | Indeks 2017/16 |
|---|---|---|---|---|---|---|
| **Izboljšanje kmetijske infrastrukture** | **6.916** | **9.370** | **8.711** | **1.714** | **1.403** | **81,8** |
| Naložbe v zemljiške operacije | 4.444 | 6.857 | 6.747 | 288 | 305 | 105,9 |
| *Zemljiške operacije (SLO)* | *247* | *424* | *275* | *288* | *305* | *105,9* |
| *Infrastruktura, povezana z razvojem kmetijstva – PRP (EU + SLO)* | *4.197* | *6.432* | *6.471* | *0* | *0* | *–* |
| Zgodnje upokojevanje kmetov – PRP (EU + SLO) | 2.377 | 2.215 | 1.640 | 1.082 | 757 | 70,0 |
| Program podpor čebelarstvu – splošne storitve (EU + SLO) | 94 | 298 | 325 | 345 | 341 | 99,0 |
| **Organiziranost, predelava, trženje in promocija agroživilstva** | **15.167** | **10.576** | **14.400** | **2.406** | **3.659** | **152,1** |
| Skupine in organizacije proizvajalcev *(EU + SLO)* | 1.220 | 1.890 | 2.404 | 18 | 0 | – |
| *Ustanavljanje skupin proizvajalcev – PRP* | *144* | *31* | *11* | *0* | *0* | *–* |
| *Informativne in promocijske aktivnosti skupin proizvajalcev – PRP* | *1.076* | *1.858* | *2.393* | *18* | *0* | *–* |
| Naložbe v skladiščenje, predelavo in trženje kmet. proizv. in živil (EU + SLO) | 11.464 | 6.495 | 9.508 | 372 | 1.423 | 382,5 |
| Trženje in promocija kmetijskih proizvodov in živil | 2.483 | 2.191 | 2.488 | 2.016 | 2.237 | 110,9 |
| *Spodbujanje tržnega združevanja primarnih proizvajalcev (SLO)* | *188* | *323* | *308* | *133* | *0* | *–* |
| *Informiranje in promocija kmetijskih in živilskih proizvodov (SLO)* | *730* | *470* | *629* | *777* | *715* | *92,0* |
| *Programi informiranja in promocije (EU + SLO)* | *377* | *737* | *766* | *389* | *663* | *170,3* |
| *Tržne dejavnosti vinogradniško-vinarskega sektorja (SLO)* | *367* | *291* | *306* | *349* | *314* | *89,9* |
| *Promocija vina na tretjih trgih (EU)* | *821* | *370* | *480* | *368* | *543* | *147,6* |
| *Promocija živilskopredelovalne industrije na tretjih trgih (SLO)* | *0* | *0* | *0* | *0* | *2* | *–* |

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Izplačila v podporo podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu so v letu 2017 obsegala 4,4 milijona EUR, kar je sicer dobrih 90 % več kot leto prej, a hkrati le dobro petino sredstev, izplačanih v letu 2015. Večina sredstev je bila namenjena razvoju gozdarstva (87 %), od tega največ povečanju gospodarske vrednosti gozdov (2,3 mio EUR). Bistveno manjša kot v letu 2016 so bila tudi izplačila v okviru krepitve lokalnih razvojnih spodbud (LEADER).

*Preglednica 24: Proračunska izplačila za ukrepe v podporo podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu (000 EUR); 2013–2017*

| | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 | Indeks 2017/16 |
|---|---|---|---|---|---|---|
| Podpore razvoju gozdarstva in gozdno-lesne verige | 6.121 | 3.072 | 1.570 | 1.128 | 3.788 | 335,9 |
| *Odprava škode v gozdovih – PRP (EU + SLO)* | *0* | *0* | *0* | *0* | *755* | – |
| *Gozdna infrastruktura – PRP (EU + SLO)* | *875* | *272* | *79* | *1* | *707* | – |
| *Povečanje gospodarske vrednosti gozdov – PRP (EU + SLO)* | *2.602* | *806* | *290* | *43* | *2.326* | – |
| *Dodajanje vrednosti gozdarskim proizvodom – PRP (EU + SLO)* | *2.645* | *1.994* | *1.202* | *1.084* | *0* | – |
| Vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti na podeželju | 5.868 | 11.829 | 9.116 | 31 | 153 | 487,1 |
| *Diverzifikacija v nekmetijske dejavnosti – PRP (EU + SLO)* | *2.076* | *4.787* | *5.475* | *0* | *0* | – |
| *Ustanavljanje in razvoj mikropodjetij – PRP (EU + SLO)* | *3.792* | *7.041* | *3.641* | *31* | *153* | *487,1* |
| Podeželska infrastruktura, osnovne storitve in obnova vasi | 9.125 | 8.237 | 6.570 | 0 | 120 | – |
| *Infrastruktura na podeželju – PRP (EU + SLO)* | *2.096* | *1.216* | *0* | *0* | *0* | – |
| *Obnova vasi – PRP (EU + SLO)* | *4.771* | *6.110* | *5.696* | *0* | *120* | – |
| *Ohranjanje dediščine podeželja – PRP (EU + SLO)* | *2.258* | *911* | *873* | *0* | *0* | – |
| Krepitev lokalnih razvojnih pobud (LEADER) (EU + SLO) | 7.373 | 5.532 | 3.043 | 1.113 | 290 | 26,1 |
| **Ukrepi v podporo podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu** | **28.487** | **28.670** | **20.299** | **2.273** | **4.351** | **191,5** |

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

### 2.1.3 Proračunska izplačila za splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva

Proračunska sredstva za splošne storitve za kmetijstvo, ki predstavljajo posredno obliko podpore sektorju, so se po daljšem obdobju razmeroma stabilne višine in strukture po letu 2011 precej zmanjšala, v letu 2017 pa ponovno nekoliko povečala.

*Slika 19: Proračunska sredstva za splošne storitve za kmetijstvo (mio EUR); 2005–2017*

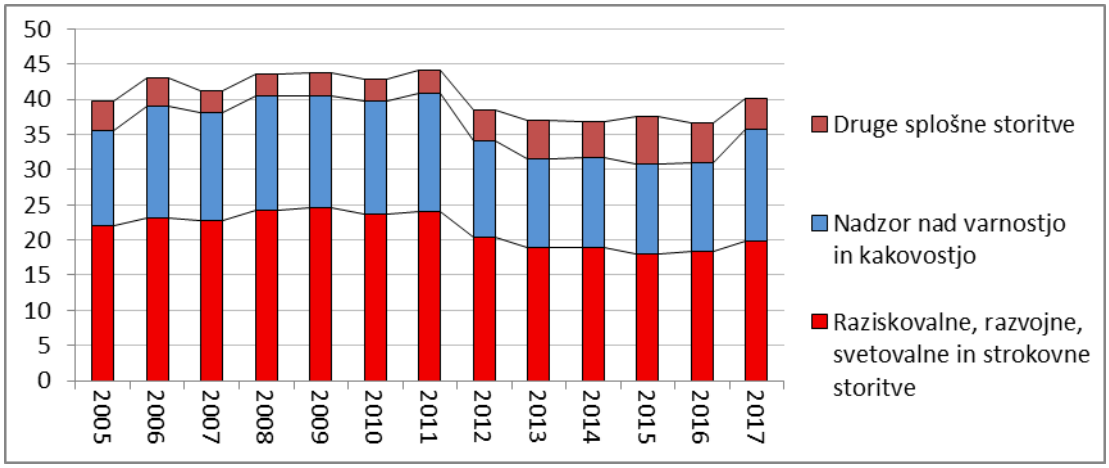


Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Za financiranje in sofinanciranje splošnih storitev za kmetijstvo je bilo v letu 2017 porabljenih 40,1 milijona EUR, kar je 9 % več kot leta 2016. Polovica teh sredstev je bila namenjena raziskovalnim, razvojnim, svetovalnim in strokovnim storitvam. Ukrepi, povezani z varnostjo in kakovostjo hrane in krme, so zajemali 39 % vseh izplačil v tej skupini ukrepov, preostalih 11 % pa je bilo namenjenih financiranju in sofinanciranju drugih splošnih nalog in storitev.

*Preglednica 25: Proračunska izplačila za splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva (000 EUR); 2013–2017*

| | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 | Indeks 2017/16 |
|---|---|---|---|---|---|---|
| Raziskovalne, razvojne, svetovalne in strokovne storitve | 18.940 | 18.901 | 18.088 | 18.339 | 19.880 | 108,4 |
| Nadzor nad varnostjo in kakovostjo hrane in krme | 12.669 | 12.869 | 12.633 | 12.713 | 15.781 | 124,1 |
| Druge splošne storitve | 5.384 | 5.097 | 6.913 | 5.623 | 4.398 | 78,2 |
| **Splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva** | **36.993** | **36.867** | **37.633** | **36.674** | **40.058** | **109,2** |

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Za raziskovalne, razvojne, svetovalne in strokovne storitve je bilo v letu 2017 izplačanih 19,9 milijona EUR. Trend zmanjševanja sredstev se je tako v letu 2016 ustavil, v letu 2017 pa je bilo izplačanih še za dobrih 8 % več sredstev.

V tej skupini ukrepov je bilo okoli 43 % sredstev porabljenih za financiranje delovanja javnih svetovalnih služb v kmetijstvu, pri čemer so se sredstva za ta namen v primerjavi z letom prej povečala za 7 %. Podoben delež v tej skupini splošnih storitev zavzemajo tudi strokovne naloge (45 %), katerih obseg financiranja se je leta 2017 prav tako povečal (+4 %). Še nekoliko bolj (za 18 %) so se povečala sredstva, namenjena raziskavam in razvoju, najbolj (za 112 %) pa so se, zaradi majhnih izplačil v letu 2016, povečala izplačila za kmetijsko izobraževanje in usposabljanje.

*Preglednica 26: Proračunska izplačila za raziskovalne, razvojne, svetovalne in strokovne storitve za kmetijstvo (000 EUR); 2013–2017*

| | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 | Indeks 2017/16 |
|---|---|---|---|---|---|---|
| **Raziskave in razvoj** | **1.397** | **1.450** | **1.453** | **1.609** | **1.897** | **117,9** |
| Kmetijsko znanstveno-raziskovalno delo (SLO) | 830 | 814 | 770 | 770 | 790 | 102,6 |
| Naloge genske banke (SLO) | 170 | 165 | 168 | 172 | 167 | 96,7 |
| Pomembni nacionalni projekti (SLO) | 217 | 213 | 217 | 218 | 228 | 104,4 |
| FADN – obdelava podatkov (EU + SLO) | 156 | 194 | 167 | 79 | 224 | 282,6 |
| ERA – NET EUPHRESCO (EU) | 3 | 8 | 1 | 5 | 5 | 97,7 |
| ERA – NET Kmetijstvo (EU + SLO) | 0 | 0 | 101 | 119 | 188 | 158,2 |
| Drugi projekti in operativna podpora (SLO) | 20 | 56 | 29 | 245 | 296 | 120,8 |
| **Svetovalna služba (SLO)** | **8.396** | **8.228** | **7.732** | **7.940** | **8.487** | **106,9** |
| Kmetijska svetovalna služba | 7.186 | 7.034 | 6.534 | 6.725 | 7.270 | 108,1 |
| Sektor za kmetijsko svetovanje pri KGZS | 633 | 629 | 621 | 638 | 641 | 100,5 |
| Svetovalna služba za čebelarstvo | 577 | 565 | 577 | 577 | 577 | 100,0 |
| **Kmetijsko šolstvo in infrastruktura** | **1.027** | **961** | **738** | **300** | **637** | **212,2** |
| Sofinanciranje kmetijskega izobraževanja (praktični pouk) (SLO) | 168 | 164 | 168 | 168 | 168 | 100,0 |
| Državno in svetovno tekmovanje v oranju (SLO) | 33 | 32 | 33 | 33 | 16 | 47,9 |
| Usposabljanje za delo v kmetijstvu in gozdarstvu – PRP (EU + SLO) | 827 | 764 | 391 | 99 | 453 | 456,3 |
| Demonstracijske aktivnosti – PRP (EU + SLO) | 0 | 0 | 146 | 0 | 0 | – |
| **Strokovne naloge v kmetijstvu (SLO)** | **8.120** | **8.262** | **8.165** | **8.490** | **8.858** | **104,3** |
| Strokovne naloge v rastlinski proizvodnji | 705 | 656 | 655 | 702 | 769 | 109,4 |
| Strokovne naloge v hmeljarstvu | 351 | 283 | 290 | 299 | 297 | 99,4 |
| Strokovne naloge v oljkarstvu | 0 | 150 | 149 | 152 | 201 | 132,2 |
| Poskusni centri za sadjarstvo in vinogradništvo | 626 | 492 | 486 | 499 | 547 | 109,7 |
| Žlahtnjenje | 0 | 250 | 250 | 254 | 293 | 115,4 |
| Fitofarmacevtska sredstva | 0 | 77 | 100 | 231 | 254 | 109,8 |
| Strokovne naloge v živinoreji | 6.438 | 6.355 | 6.235 | 6.353 | 6.497 | 102,3 |
| **Raziskovalne, razvojne, svetovalne in strokovne storitve** | **18.940** | **18.901** | **18.088** | **18.339** | **19.880** | **108,4** |

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Za naloge na veterinarskem in fitosanitarnem področju ter druge naloge, povezane z varnostjo in kakovostjo hrane in krme, je bilo leta 2017 izplačanih 15,8 milijona EUR (+24 %), od tega dobrih 84 % za ukrepe na področju veterine.

Skupna izplačila za veterinarske ukrepe so se v primerjavi z letom 2017 povečala za skoraj 31 %, izplačila za storitve na fitosanitarnem področju za 12 %, medtem ko se je financiranje storitev na področju kakovosti hrane in krme zmanjšalo za 60 %.

*Preglednica 27: Proračunska izplačila za ukrepe, povezane z varnostjo in kakovostjo hrane in krme (000 EUR); 2013–2017*

| | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 | Indeks 2017/16 |
|---|---|---|---|---|---|---|
| **Ukrepi na področju veterinarstva** | **10.395** | **10.610** | **10.311** | **10.066** | **13.156** | **130,7** |
| Predpisano in preventivno varstvo živali in ukrepi (SLO) | 5.596 | 6.063 | 5.354 | 4.874 | 8.070 | 165,6 |
| Ukrepi v veterini (EU + SLO) | 2.108 | 1.788 | 2.198 | 2.192 | 2.051 | 93,5 |
| Identifikacija in registracija živali (SLO) | 629 | 620 | 631 | 636 | 641 | 100,7 |
| Odstranjevanje klavničnih odpadkov (SLO) | 2.061 | 2.140 | 2.128 | 2.364 | 2.394 | 101,3 |
| **Fitosanitarni ukrepi ter varstvo in registracija sort** | **1.909** | **1.854** | **1.858** | **2.184** | **2.441** | **111,8** |
| Zdravstveno varstvo rastlin (SLO) | 1.169 | 1.137 | 1.128 | 1.190 | 1.242 | 104,4 |
| Ukrepi za varstvo rastlin (EU + SLO) | 28 | 27 | 28 | 251 | 365 | 145,7 |
| Fitofarmacevtska sredstva (SLO) | 385 | 368 | 384 | 401 | 445 | 111,1 |
| Varstvo in registracija sort rastlin (SLO) | 328 | 321 | 318 | 342 | 388 | 113,3 |
| **Ukrepi na področju kakovosti hrane in krme (SLO)** | **365** | **405** | **464** | **463** | **184** | **39,8** |
| **Nadzor nad varnostjo in kakovostjo hrane in krme** | **12.669** | **12.869** | **12.633** | **12.713** | **15.781** | **124,1** |

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Med drugimi splošnimi storitvami, za katere je bilo leta 2017 skupaj izplačanih 4,4 milijona EUR oziroma 22 % manj kot leta 2016, je bila večina sredstev namenjena tehnični pomoči v okviru PRP 2014–2020 (4,0 milijona EUR). Zmanjšanje sredstev je predvsem posledica ukinitve izplačil, namenjenih Kobilarni Lipica, saj so se z novelo zakona o Kobilarni Lipica pristojnosti prenesle s kmetijskega na gospodarsko ministrstvo.

*Preglednica 28: Proračunska izplačila za druge splošne storitve (000 EUR); 2013–2017*

| | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 | Indeks 2017/16 |
|---|---|---|---|---|---|---|
| **Podpora nevladnim organizacijam (SLO)** | **200** | **214** | **305** | **326** | **341** | **104,5** |
| Stanovsko in interesno povezovanje | 200 | 214 | 264 | 279 | 287 | 102,9 |
| Varuh odnosov v verigi preskrbe s hrano | 0 | 0 | 42 | 47 | 54 | 114,2 |
| **Tehnična pomoč – PRP (EU + SLO)** | **2.324** | **2.041** | **3.490** | **3.413** | **4.000** | **117,2** |
| **Drugo (SLO)** | **2.859** | **2.843** | **3.117** | **1.884** | **57** | **3,0** |
| Obramba pred točo | 57 | 51 | 57 | 57 | 57 | 99,8 |
| Kobilarna Lipica | 2.803 | 2.792 | 3.060 | 1.827 | 0 | – |
| **Druge splošne storitve** | **5.384** | **5.097** | **6.913** | **5.623** | **4.398** | **78,2** |

Vir: MKGPO, ARSKTRP, preračuni KIS

## 2.2 Podpore kmetijstvu na lokalni ravni

Kmetijska dejavnost je deležna podpor za razvoj kmetijstva in podeželja tudi s strani lokalnih skupnosti (občine) in regionalnih javnih skladov (Javni sklad malega gospodarstva Goriške, Javni sklad RS za regionalni razvoj in razvoj podeželja). Dajalci pomoči sredstva kmetijstvu pretežno dodeljujejo po priglašenih shemah državnih pomoči po Uredbi Komisije (EU) 702/2014 (skupinske izjeme na področju kmetijstva), v manjši meri pa tudi na podlagi priglašenih shem *de minimis* pomoči po Uredbi Komisije (EU) 1408/2013.

Izmed 212 občin in dveh javnih skladov je bilo konec leta 2017 priglašenih 154 shem državnih pomoči po skupinskih izjemah na področju kmetijstva. Na podlagi razpisov je bila pomoč za ukrepe po skupinskih izjemah iz lokalnih javnih virov dodeljena po 146 shemah. Na lokalnem nivoju je bilo konec leta 2017 priglašenih tudi 36 shem *de minimis* pomoči primarni kmetijski proizvodnji, od tega je bila pomoč v letu 2017 dodeljena po 23 shemah.

Za podpore kmetijstvu je bilo iz sredstev na lokalni ravni v letu 2017 namenjenih skupaj 5,52 milijona EUR. Podpore po shemah državnih pomoči so primerljive z letom 2016, izrazito pa je povečanje pomoči po shemah *de minimis* (7-krat več).

Struktura državnih pomoči (skupinske izjeme v kmetijstvu) se po namenih, v primerjavi z zadnjimi leti, ni pomembneje spremenila. Največ sredstev (90 %) je bilo namenjenih za sofinanciranje naložb na kmetijskih gospodarstvih, predvsem v obliki pomoči za nakup kmetijske mehanizacije. Pomembnejši delež zavzema še pomoč za plačilo zavarovalnih premij za zavarovanje kmetijske proizvodnje (4 %) ter tehnična podpora kmetijskemu sektorju (4 %), v okviru katere je bilo največ sredstev namenjenih dejavnostim prenosa znanja in informiranja v kmetijskem sektorju.

Podobno kot v predhodnih letih je bilo tudi v letu 2017 največ sredstev (99,5 %) dodeljenih z instrumentom dotacij. Preostale državne pomoči so bile dodeljene v obliki ugodnih posojil iz javnih virov in subvencionirane obrestne mere.

*Preglednica 29: Podpore kmetijstvu, izplačane na lokalni ravni (000 EUR); 2013–2017*

| | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 | Indeks 2017/16 |
|---|---|---|---|---|---|---|
| Zavarovalne premije | 61,2 | 45,1 | 80,8 | 130,8 | 152,9 | 116,9 |
| Naložbe v kmetijska gospodarstva | 3.384,0 | 3.264,2 | 2.347,2 | 3.242,9 | 3363,4 | 103,7 |
| Naložbe v zvezi s predelavo in trženjem kmetijskih proizvodov | – | – | 22,5 | 39,7 | 36,3 | 91,4 |
| Arondacija kmetijskih zemljišč | 13,5 | 9,1 | 3,2 | 5,1 | 6,7 | 131,4 |
| Proizvodnja in trženje kakovostnih kmetijskih proizvodov | 5,5 | 2,3 | 0,3 | 0,0 | 0,0 | – |
| Ohranjanje in varstvo tradicionalne krajine in stavb | 39,4 | 48,9 | 53,7 | 75,8 | 48,3 | 63,7 |
| Tehnična podpora kmetijskemu sektorju | 547,9 | 572,8 | 153,4 | 153,8 | 135,0 | 87,8 |
| *– izobraževanje in usposabljanje kmetovalcev* | *374,7* | *396,2* | *120,4* | *137,5* | *119,7* | *87,1* |
| *– organizacija forumov, tekmovanj, razstav in sejmov* | *131,5* | *1,5* | *11,1* | *11,3* | *15,3* | *135,4* |
| *– svetovalne storitve* | *28,5* | *28,7* | *0,0* | *0,0* | *0,0* | – |
| *– drugo (katalogi, spletišča, nadomeščanje kmetov ...)* | *13,2* | *146,3* | *21,9* | *5,0* | *0,0* | – |
| Tehnična podpora gozdarskemu sektorju (*prenos znanja in informiranje)* | – | – | 8,4 | 4,4 | 4,4 | 100,0 |
| Ohranjanje in razvoj kmetijstva in podeželja (*de minimis* – občine) | 48,2 | 39,4 | 170,1 | 222,1 | 1.781,7 | 802,2 |
| **Skupaj** | **4.099,7** | **3.981,7** | **2.839,6** | **3.870,2** | **5.524,3** | **142,7** |

Vir: MKGP

Ukrepi, ki se financirajo na lokalni ravni, so podobni ukrepom, ki se financirajo iz državnega proračuna. Dajalci državnih pomoči po skupinskih izjemah oziroma smernicah so zato zavezani pravilu kumulacije pomoči, kar pomeni, da morajo pred dodelitvijo pomoči medsebojno ugotoviti, da za isti namen upravičenec ni prejel pomoči iz drugega naslova oziroma, da intenzivnost pomoči ne presega dovoljene stopnje pomoči oziroma zgornje meje, ki je dovoljena s predpisi EU.

*De minimis* pomoči na lokalnem nivoju so namenjene izvajanju ukrepov za ohranjanje oziroma povečevanje rodovitnosti tal, olajšavam pri plačilu komunalnega prispevka, manjše občine pa celotna sredstva za kmetijstvo dodeljujejo preko shem *de minimis* (pomoči za naložbe na kmetijska gospodarstva, sofinanciranje zavarovalnih premij, tehnično podporo kmetijskemu sektorju in podobno).

Za dodeljene pomoči po pravilu *de minimis* je vzpostavljena centralna evidenca v okviru ministrstva. Dajalci pomoči pred dodelitvijo pomoči ministrstvu pošljejo poizvedbo o že dodeljenih *de minimis* pomočeh v zadnjih treh letih, da se prepreči čezmerno izplačilo pomoči na upravičenca, ki je na področju kmetijstva po novih predpisih za obdobje 2014–2020 omejeno na 15.000 EUR kadar koli v treh proračunskih letih, hkrati pa skupna *de minimis* pomoč na nacionalni ravni ne sme presegati 1 % vrednosti letne proizvodnje. Dajalci pomoči so zavezani preveriti tudi *de minimis* pomoči, dodeljene po pravilih *de minimis* pomoči za gospodarstvo pri Ministrstvu za finance, da tudi skupna kumulacija vseh *de minimis* pomoči ne preseže omejitve 200.000 EUR kadar koli v treh proračunskih letih.

# 3 ZUNANJA TRGOVINA Z AGROŽIVILSKIMI PROIZVODI

Po začasnih podatkih za leto 2017 se je blagovna menjava občutno povečala in dosegla največjo vrednost doslej. Opazno večja je bila tudi blagovna menjava agroživilskih proizvodov, ki je v letu 2017 dosegla 3,6 milijarde EUR. Na večjo blagovno menjavo sta vplivala večji izvoz in uvoz, pri čemer se je izvoz povečal za slabih 12 %, uvoz pa je bil večji za 7 %. Kljub hitrejši rasti izvoza se je bilanca (–1.061 milijonov EUR) v primerjavi z letom prej še poslabšala, primanjkljaj pa je bil največji doslej. Leta 2017 se je ponovno izboljšala pokritost uvoza z izvozom, saj je izvoz pokril 54,5 % uvoza (leta 2016 52,2 %), kar je največ po osamosvojitvi Slovenije. Ker se je celotna blagovna menjava povečala še nekoliko bolj kot blagovna menjava agroživilstva, so deleži agroživilstva malenkost nižji kot v predhodnih dveh letih. V letu 2017 je zunanja trgovina z agroživilskimi proizvodi zajela 6,5 % vse blagovne menjave in predstavljala 4,5 % slovenskega blagovnega izvoza, delež uvoza agroživilstva pa se je zmanjšal za 0,5 odstotne točke (na 8,5 %).

*Preglednica 30: Blagovna menjava agroživilskih proizvodov; 2013–2017*

| | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017* | Indeks 2017/16 |
|---|---|---|---|---|---|---|
| Blagovna menjava agroživilstva (mio EUR) | 2.818,2 | 2.937,5 | 3.157,5 | 3.319,0 | 3.598,7 | 108,4 |
| – izvoz (mio EUR) | 887,7 | 967,6 | 1.060,1 | 1.137,6 | 1.269,0 | 111,5 |
| – uvoz (mio EUR) | 1.930,5 | 1.969,9 | 2.097,4 | 2.181,3 | 2.329,7 | 106,8 |
| – bilanca (mio EUR) | –1.042,8 | –1.002,3 | –1.037,3 | –1.043,7 | –1.060,7 | 101,6 |
| Pokritost uvoza z izvozom (%) | 46,0 | 49,1 | 50,5 | 52,2 | 54,5 | |
| Delež agroživilskih proizvodov v skupni blagovni menjavi (%) | 6,5 | 6,5 | 6,7 | 6,8 | 6,5 | |
| Delež agroživilskih proizvodov v skupnem izvozu blaga (%) | 4,1 | 4,2 | 4,4 | 4,6 | 4,5 | |
| Delež agroživilskih proizvodov v skupnem uvozu blaga (%) | 8,7 | 8,7 | 9,0 | 9,0 | 8,5 | |

* začasni podatki
Vir: SURS, preračuni KIS

*Slika 20: Izvoz in uvoz ter zunanjetrgovinska bilanca agroživilskih proizvodov (mio EUR); 2005–2017*

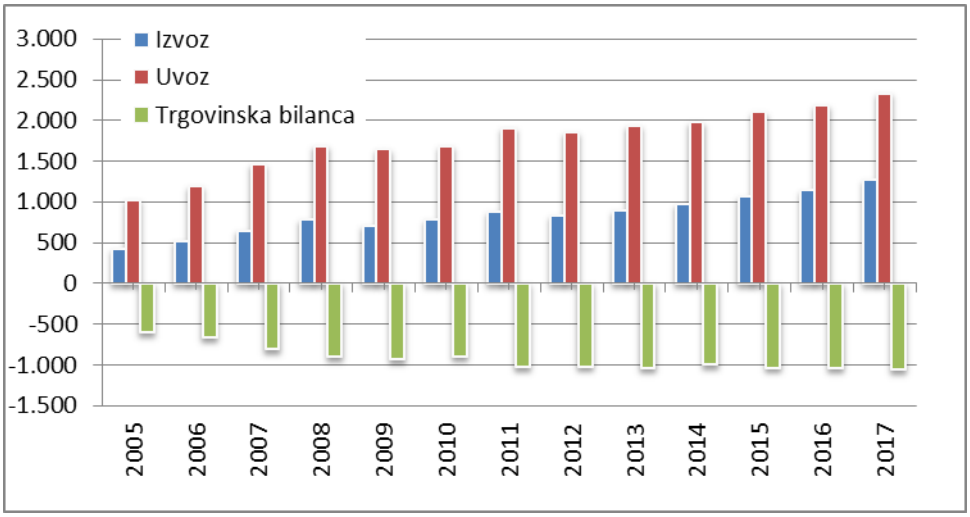


Vir: SURS, preračuni KIS

## 3.1 Blagovna menjava agroživilstva po skupinah blaga

V letu 2017 se je izvoz v vseh pomembnejših skupinah agroživilskih proizvodov, razen skupin ostanki in odpadki živil, krma ter pijače, alkoholi in kis, vrednostno povečal. Najbolj,

kar za 39 %, se je povečal izvoz v skupini razna živila. Le-ta se zelo povečuje in je bil v letu 2017 skoraj 4-krat večji kot pred desetimi leti.

### Okvir 5: Zunanja trgovina z agroživilskimi proizvodi

Podatki o zunanji trgovini z agroživilskimi proizvodi temeljijo na klasifikaciji proizvodov po kombinirani nomenklaturi (KN) carinske tarife. Pojem »kombinirana nomenklatura« carinske tarife pomeni poimenovanje posameznih oddelkov, poglavij in podpoglavij, tarifnih številk ter opomb, temeljna pravila razvrščanja blaga po kombinirani nomenklaturi in številčne oznake nomenklature. KN temelji na mednarodnem usklajenem sistemu imen in šifriranja blaga. Blago uvršča v oddelke (21 oddelkov – rimske številke), poglavja (2-mestna raven) in podpoglavja (4-mestna raven) na podlagi 8-mestnih tarifnih številk, ki so v celoti usklajene z EU (kombinirana nomenklatura EU ne predvideva nacionalne členitve tarifnih postavk na devetem mestu, zato tudi v statistiki zunanje trgovine od leta 2004 naprej prikazuje SURS podatke na 8-mestni ravni tarifne postavke). Hkrati zadovoljuje zahteve carinske tarife, zunanjetrgovinske statistike ter trgovinske, kmetijske in drugih politik, ki se nanašajo na izvoz ali uvoz blaga. Skrbnik KN je Evropska komisija, v Sloveniji pa Ministrstvo za gospodarstvo. Osvežuje se enkrat letno.

Od 1. 5. 2004 SURS podatke o blagovni menjavi Slovenije s tujino pridobiva iz dveh ločenih virov: Intrastata in Extrastata. Intrastat je statistika blagovne menjave med državami članicami EU (mesečno statistično raziskovanje). Podatki se zbirajo neposredno od podjetij, ki trgujejo s podjetji iz držav članic, poročajo pa jih na statističnem obrazcu. Poročevalske enote za Intrastat v danem poročevalskem obdobju so tako podjetja, ki so v predhodnem letu vsaj pri enem toku blaga (skupni izvoz ali uvoz) presegla t. i. vključitveni prag. V danem poročevalskem obdobju se v zajetje vključujejo tudi gospodarski subjekti, ki so prag presegli med letom. Poročevalske enote poročajo samo za tisti tok blaga (odpreme oziroma prejeme blaga), pri katerem so prag presegle. Podatki za države EU za obdobje od maja 2004 naprej vključujejo tudi ocene za vrednost menjave podjetij pod vključitvenim pragom.

Extrastat je statistika blagovne menjave držav članic EU z državami nečlanicami. Vir podatkov so carinske deklaracije oziroma enotna carinska listina (ECL), ki spremlja blago pri prehodu državne meje. Extrastat je vsebinsko odvisen tudi od domače carinske zakonodaje, ki je bila 1. 5. 2004 dokončno usklajena z evropsko (TARIC). V Extrastatu so zajete vse transakcije blaga, ki se glede na metodologijo vključujejo v zajetje, ne glede na višino statistične vrednosti, in neto mase (statistični prag ni določen).

Vrednost uvoženega/izvoženega blaga SURS prikazuje kot statistično vrednost. To je carinska vrednost oziroma transakcijska vrednost blaga, ki se ji deloma ali v celoti prištejejo ali odštejejo stroški prevoza, natovarjanja, raztovarjanja, zavarovanja idr., glede na v pogodbi prikazane dobavne pogoje. Pri izvozu je vrednost prikazana po pariteti tipa FOB (vključena transakcijska vrednost blaga in vrednost storitev za dostavo blaga do meje države izvoznice), pri uvozu pa po pariteti tipa CIF (poleg transakcijske vrednosti je vključena še vrednost storitev za dostavo blaga do meje države uvoznice). Količino uvoženega/izvoženega blaga SURS prikazuje v neto masi, če jo je glede na vrsto proizvoda mogoče določiti, in v posebni merski enoti pri tistih proizvodih, kjer je ta predpisana v KN. Povprečna vrednost blaga je skupna vrednost vsega blaga, razvrščenega v isto osemmestno šifro KN carinske tarife, izračunana na količinsko mersko enoto.

Kot kmetijski in živilski proizvodi so šteti vsi proizvodi iz poglavij od 01 do 24 kombinirane nomenklature carinske tarife. Seznam carinskih tarif oziroma proizvodov, ki se uvrščajo med agroživilske, ni v celoti usklajen z EU. Po opredelitvi EU se med agroživilske proizvode v okviru statistike zunanje trgovine uvrščajo proizvodi iz poglavij od 01 do 24 carinske tarife, brez rib in ribjih proizvodov (brez carinske tarife 03; 051191; 1604; 1605; 19022010 in 23012000). Poleg tega se v skladu s sporazumom med EU in Svetovno trgovinsko organizacijo med agroživilske proizvode uvrščajo tudi posamezni proizvodi iz drugih poglavij (carinske tarife 290543, 290544, 290545 3301, 3501–3505, 380910, 382311, 382312, 382313, 382319, 382370, 382460, 4101–4103, 4301, 5001–5003, 5101–5103, 5201–5203, 5301, 5302). Zaradi zagotavljanja primerljivosti podatkov v časovni seriji vsi podatki o zunanji trgovini z agroživilskimi proizvodi zajemajo poglavja od 01 do 24 kombinirane nomenklature.

Regionalna struktura blagovne menjave agroživilskih proizvodov je prikazana po naslednjih skupinah držav: stare članice EU (EU–15), nove članice EU (EU–10, EU–2 in EU–HR), države na ozemlju nekdanje Jugoslavije (Bosna in Hercegovina, Srbija, Črna gora, Makedonija) in druge države (vse druge države, razen naštetih).

V letu 2017 je bil občutno večji tudi izvoz mleka in mlečnih izdelkov (+24 %), sadja (+17 %) ter mesa in izdelkov iz mesa (za 12 oziroma za 10 %). V vseh omenjenih skupinah so bili doseženi izvozi vrednostno največji doslej. Izvoz mleka in mlečnih izdelkov se je po zmanjšanju leta 2015 znova povečal in močno presegel doslej največjo vrednost izvoza v letu 2014. Tudi v večini manj pomembnih skupin je bil izvoz v letu 2017 vrednostno večji kot

v letu 2016; predvsem je povečanje izvoza opazno v skupini žive živali (za tretjino). Kar za četrtino manjši izvoz pa je bil dosežen v skupini ostanki in odpadki živil, krma, ki sicer med leti precej niha. V primerjavi z velikim izvozom v letih 2015 in 2016 je bil vrednostno nekoliko manjši izvoz (za 5 %) dosežen v skupini pijače, alkoholi in kis.

Struktura izvoza v letu 2017 se je predvsem zaradi velikega izvoza v skupini razna živila na eni strani ter manjšega izvoza v skupini ostanki in odpadki živil, krma na drugi strani malce spremenila. Največji delež je s 15 odstotki zajela skupina razna živila, sledi pa ji izvoz mleka in mlečnih izdelkov, ki je v preteklih letih zajemal največji delež (v letu 2017 14 %, v letu 2016 12 %). Odstotno točko manjši izvoz kot v letu 2016 je bil dosežen v skupini pijače, alkoholi in kis (zmanjšanje z 10 % v letu 2016 na 9 % v letu 2017), 8-odstotni delež pa je po zmanjšanju zavzela skupina ostanki in odpadki živil, krma (v letu 2016 12 %). Stabilne, 8-odstotne deleže v zadnjih letih dosegata tudi izvoz izdelkov iz mesa in pa izvoz mesa (skupaj 16 %). Pri drugih skupinah so bile spremembe manjše.

*Preglednica 31: Izvoz in uvoz agroživilstva po skupinah blaga; 2016 in 2017*

| | | Izvoz | | | | | Uvoz | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | Mio EUR | | 2017 | % | | Mio EUR | | 2017 | % | |
| CT | Ime | 2016 | 2017* | 2016 | 2016 | 2017* | 2016 | 2017* | 2016 | 2016 | 2017* |
| 01 | Žive živali | 46,0 | 60,9 | 132,5 | 4,0 | 4,8 | 25,7 | 29,5 | 114,6 | 1,2 | 1,3 |
| 02 | Meso in drugi klavnični proizvodi | 85,4 | 95,5 | 111,9 | 7,5 | 7,5 | 226,5 | 225,7 | 99,6 | 10,4 | 9,7 |
| 03 | Ribe, raki | 9,3 | 8,6 | 92,2 | 0,8 | 0,7 | 63,8 | 64,3 | 100,9 | 2,9 | 2,8 |
| 04 | Mlečni izdelki, jajca, med | 140,7 | 175,1 | 124,5 | 12,4 | 13,8 | 148,4 | 173,8 | 117,1 | 6,8 | 7,5 |
| 05 | Proizvodi živalskega porekla | 2,1 | 2,5 | 118,3 | 0,2 | 0,2 | 5,5 | 7,6 | 137,8 | 0,3 | 0,3 |
| 06 | Živo drevje, čebulnice, cvetje | 11,9 | 13,3 | 112,2 | 1,0 | 1,0 | 45,9 | 50,3 | 109,7 | 2,1 | 2,2 |
| 07 | Užitne vrtnine | 22,6 | 22,6 | 99,7 | 2,0 | 1,8 | 114,4 | 123,8 | 108,2 | 5,2 | 5,3 |
| 08 | Užitno sadje | 64,4 | 75,4 | 117,0 | 5,7 | 5,9 | 194,6 | 221,5 | 113,8 | 8,9 | 9,5 |
| 09 | Kava, čaj, začimbe | 20,7 | 26,5 | 128,0 | 1,8 | 2,1 | 53,5 | 66,5 | 124,2 | 2,5 | 2,9 |
| 10 | Žita | 34,8 | 51,5 | 147,8 | 3,1 | 4,1 | 66,6 | 82,1 | 123,2 | 3,1 | 3,5 |
| 11 | Proizvodi mlinske industrije | 8,4 | 13,5 | 161,8 | 0,7 | 1,1 | 31,2 | 32,8 | 105,2 | 1,4 | 1,4 |
| 12 | Oljna semena in plodovi | 42,5 | 50,0 | 117,8 | 3,7 | 3,9 | 37,8 | 35,9 | 94,9 | 1,7 | 1,5 |
| 13 | Šelak, gume, ekstrakti | 12,2 | 13,4 | 110,3 | 1,1 | 1,1 | 12,3 | 13,3 | 108,1 | 0,6 | 0,6 |
| 14 | Rastlinski material za pletarstvo | 0,0 | 0,0 | 130,7 | 0,0 | 0,0 | 0,6 | 0,8 | 137,2 | 0,0 | 0,0 |
| 15 | Masti in olja | 23,8 | 25,6 | 107,8 | 2,1 | 2,0 | 74,0 | 75,2 | 101,7 | 3,4 | 3,2 |
| 16 | Izdelki iz mesa | 90,8 | 99,7 | 109,8 | 8,0 | 7,9 | 72,0 | 78,0 | 108,3 | 3,3 | 3,3 |
| 17 | Sladkor in sladkorni proizvodi | 31,3 | 21,0 | 67,0 | 2,8 | 1,7 | 62,9 | 66,8 | 106,2 | 2,9 | 2,9 |
| 18 | Kakav in kakavovi izdelki | 18,0 | 19,0 | 105,8 | 1,6 | 1,5 | 97,2 | 95,6 | 98,3 | 4,5 | 4,1 |
| 19 | Izdelki iz žit, moke, škroba, mleka | 62,6 | 71,6 | 114,3 | 5,5 | 5,6 | 153,9 | 168,0 | 109,2 | 7,1 | 7,2 |
| 20 | Izdelki iz vrtnin, sadja | 13,4 | 13,4 | 100,1 | 1,2 | 1,1 | 85,6 | 94,1 | 109,9 | 3,9 | 4,0 |
| 21 | Razna živila | 138,3 | 192,2 | 139,0 | 12,2 | 15,1 | 167,2 | 176,7 | 105,7 | 7,7 | 7,6 |
| 22 | Pijače, alkoholi in kis | 116,4 | 111,1 | 95,5 | 10,2 | 8,8 | 142,7 | 148,9 | 104,3 | 6,5 | 6,4 |
| 23 | Ostanki in odpadki živil, krma | 139,5 | 104,6 | 75,0 | 12,3 | 8,2 | 233,1 | 230,2 | 98,8 | 10,7 | 9,9 |
| 24 | Tobak | 2,5 | 1,8 | 72,5 | 0,2 | 0,1 | 65,8 | 68,2 | 103,7 | 3,0 | 2,9 |
| | **Skupaj** | **1.137,6** | **1.269,0** | **111,5** | **100,0** | **100,0** | **2.181,3** | **2.329,7** | **106,8** | **100,0** | **100,0** |

* začasni podatki
Vir: SURS, preračuni KIS

Vrednostni uvoz agroživilskih proizvodov v letu 2017 je bil malenkostno manjši v najpomembnejših dveh skupinah (ostanki in odpadki živil, krma in meso), medtem ko se je v vseh ostalih pomembnejših skupinah povečal. Najbolj, za 17 %, se je povečal uvoz mleka in mlečnih izdelkov ter uvoz sadja (za 14 %). Večji je bil tudi uvoz izdelkov iz žita, moke, škroba ali mleka (za 9 %), vrtnin (+8 %), raznih živil (+6 %) ter pijač, alkoholov in kisa (+4 %). V vseh omenjenih skupinah je bil uvoz vrednostno največji doslej. Medtem ko se je vrednostni uvoz mesa v zadnjih letih povečeval, začasni podatki trenutno kažejo na malenkost manjši uvoz kot v letu 2016 (za 0,4 % v primerjavi z do zdaj največjim uvozom v letu 2016), za 1 % je bil v

letu 2017 manjši tudi uvoz v najpomembnejši skupini – ostanki in odpadki živil, krma. V primerjavi z letom 2016 so bile spremembe deležev pri skoraj vseh skupinah manjše od odstotne točke. Največje deleže v uvozu zavzemajo skupine ostanki in odpadki živil, krma, meso in sadje (vsaka po 10 %), razna živila (8 %) ter mleko in mlečni izdelki in izdelki iz žita, moke, škroba ali mleka (vsaka po 7 %).

Pozitivna zunanjetrgovinska bilanca je bila v letu 2017 podobno kot v predhodnih letih dosežena pri živih živalih in izdelkih iz mesa, začasni podatki pa v letu 2017 kažejo na presežek tudi v skupinah razna živila, oljna semena in plodovi, mleko in mlečni izdelki ter šelak, gume itd. V primerjavi z letom 2016 se je zunanjetrgovinski presežek v skupini žive živali povečal za dobro polovico in presegel presežek iz let 2012 in 2013. Od leta 2012 naprej se presežek vsakoletno povečuje v skupini izdelki iz mesa, pri čemer se je v letu 2017 povečal za dobrih 15 % glede na leto prej. V letu 2017 podatki prvič kažejo na presežek v skupini razna živila, drugo leto zapored pa tudi v skupini oljna semena in plodovi. Pri drugih skupinah proizvodov je bil uvoz v letu 2017 vrednostno večji od izvoza. Največji primanjkljaj je bil znova pri sadju in mesu (ki sta glede na leto prej zamenjala mesti), v skupini ostanki in odpadki živil, krma, pri vrtninah in v skupini izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka. Razen skupine meso, kjer se je primanjkljaj glede na leto prej zmanjšal (–8 %), se je v vseh omenjenih skupinah primanjkljaj povečal, najbolj izrazito v skupinah ostanki in odpadki živil, krma (+34 %) in sadje (+12 %).

*Slika 21: Zunanjetrgovinska bilanca agroživilstva po tarifnih skupinah (mio EUR); 2016 in 2017*

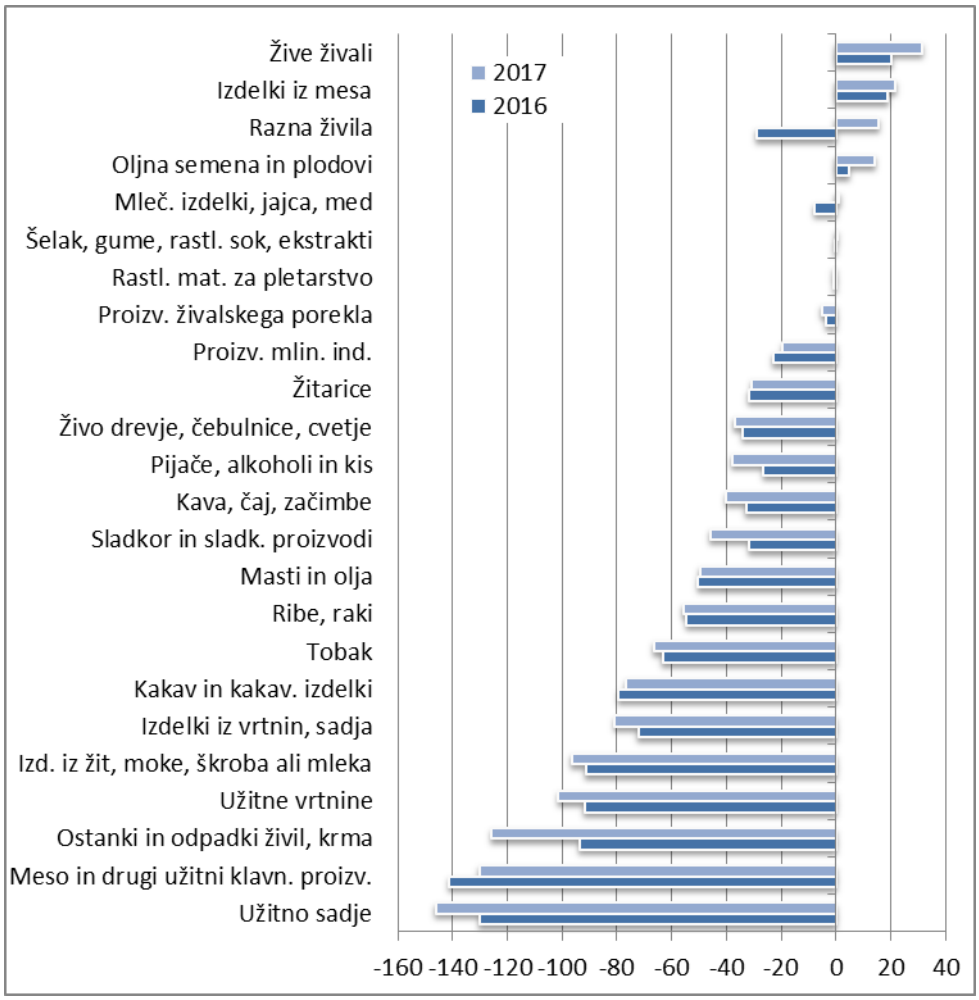


Vir: SURS, preračuni KIS

V zadnjem desetletju so opazna precejšnja nihanja v bilanci mleka in mlečnih izdelkov (v to skupino spadajo tudi jajca in med), ki je bila do leta 2009 pozitivna. Primanjkljaj v zadnjih letih precej niha, po začasnih podatkih za leto 2017 pa bilanca predvsem na račun velikega izvoza sira, skute in fermentiranih izdelkov izkazuje presežek. Največji delež te bilance zajema trgovina s surovim mlekom in smetano, pri čemer se je izvoz v letu 2017 povečal le vrednostno (višja odkupna cena ob manjši izvoženi količini mleka in smetane).

## 3.2 Regionalna struktura blagovne menjave agroživilstva

Z vključitvijo Slovenije v Evropsko unijo blagovna menjava agroživilstva v glavnem poteka z državami EU. Od leta 2007, ko sta se k EU priključili Romunija in Bolgarija, je blagovna menjava z EU obsegala nekaj manj kot tri četrtine vse blagovne menjave, leta 2013, ko se je k EU priključila še Hrvaška, pa se je delež blagovne menjave agroživilskih proizvodov povečal na dobre štiri petine (delež držav nekdanje Jugoslavije se je skoraj prepolovil). Hrvaška je namreč za Slovenijo zelo pomembna zunanjetrgovinska partnerica. V letu 2017 je Slovenija vrednostno največ izvozila na Hrvaško (v letu 2016 druga najpomembnejša država), pri uvozu pa je bila Hrvaška tretja najpomembnejša država (v letu 2016 četrta).

*Preglednica 32: Izvoz in uvoz agroživilstva po skupinah držav (mio EUR); 2012–2017*

| | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017* | Indeks 2017/16 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **IZVOZ** | **827,1** | **887,7** | **967,6** | **1.060,1** | **1.137,6** | **1.269,0** | **111,5** |
| EU–28 | 590,5 | 646,8 | 722,4 | 805,7 | 880,1 | 951,2 | 108,1 |
| *EU–15* | 394,9 | 417,1 | 428,7 | 465,0 | 504,4 | 547,4 | 108,5 |
| *EU–10* | 95,1 | 107,8 | 104,2 | 122,8 | 115,3 | 107,9 | 93,6 |
| *EU–2* | 14,0 | 15,1 | 17,6 | 21,2 | 20,7 | 30,1 | 145,1 |
| *EU–Hrvaška* | 86,5 | 106,8 | 171,9 | 196,7 | 239,6 | 265,7 | 110,9 |
| Nekdanja Jug. (brez Hrvaške) | 154,3 | 157,8 | 162,6 | 166,3 | 168,6 | 179,0 | 106,2 |
| Druge države | 82,3 | 83,2 | 82,6 | 88,1 | 88,9 | 138,8 | 156,1 |
| **UVOZ** | **1.850,8** | **1.930,5** | **1.969,9** | **2.097,4** | **2.181,3** | **2.329,7** | **106,8** |
| EU–28 | 1.611,0 | 1.690,9 | 1.719,3 | 1.786,7 | 1.854,7 | 1.991,9 | 107,4 |
| *EU–15* | 1.158,0 | 1.233,0 | 1.228,3 | 1.234,7 | 1.254,4 | 1.312,8 | 104,7 |
| *EU–10* | 322,1 | 322,0 | 297,6 | 300,4 | 314,7 | 348,8 | 110,8 |
| *EU–2* | 15,8 | 18,7 | 26,5 | 24,2 | 20,5 | 24,8 | 121,3 |
| *EU–Hrvaška* | 115,0 | 117,1 | 166,8 | 227,4 | 265,1 | 305,5 | 115,2 |
| Nekdanja Jug. (brez Hrvaške) | 61,5 | 70,5 | 55,9 | 57,0 | 60,9 | 65,1 | 106,9 |
| Druge države | 178,3 | 169,2 | 194,7 | 253,6 | 265,7 | 272,7 | 102,6 |
| **BILANCA** | **–1.023,7** | **–1.042,8** | **–1.002,3** | **–1.037,3** | **–1.043,7** | **–1.060,7** | **101,6** |
| EU–28 | –1.020,5 | –1.044,1 | –996,9 | –981,0 | –974,6 | –1.040,7 | |
| *EU–15* | –763,0 | –815,9 | –799,6 | –769,7 | –750,0 | –765,4 | |
| *EU–10* | –227,0 | –214,2 | –193,4 | –177,5 | –199,3 | –240,9 | |
| *EU–2* | –1,9 | –3,6 | –8,9 | –3,0 | 0,3 | 5,2 | |
| *EU–Hrvaška* | –28,6 | –10,4 | 5,0 | –30,7 | –25,5 | –39,7 | |
| Nekdanja Jug. (brez Hrvaške) | 92,8 | 87,3 | 106,6 | 109,3 | 107,7 | 113,9 | |
| Druge države | –96,0 | –86,0 | –112,1 | –165,5 | –176,8 | –133,9 | |

* začasni podatki
Vir: SURS, preračuni KIS

V letu 2017 se je blagovna menjava z EU–28 (primerjava zaradi izključitve vpliva širitve EU upošteva EU–28 tudi v preteklih letih), predvsem zaradi večje blagovne menjave z EU–15 in Hrvaško, povečala za skoraj 8 %, pri čemer se je izvoz povečal za enak odstotek, uvoz pa je bil večji za dobrih 7 %. Zaradi 6 % večjega izvoza in 7 % večjega uvoza se je povečala tudi blagovna menjava z državami na ozemlju nekdanje Jugoslavije (+6 %). Več kot polovico

večji izvoz in 3 % večji uvoz pa sta v letu 2017 vplivala na 16-odstotno rast blagovne menjave z drugimi državami.

Regionalna struktura izvoza tudi v letu 2017 ohranja osnovne značilnosti iz preteklih let, pri čemer je opazno rahlo zmanjšanje deleža izvoza v države EU–28 (75 %, leta 2016 77 %). Za odstotno točko je manjši tudi delež izvoza v države nekdanje Jugoslavije (14 %, leta 2016 15 %), medtem ko se je delež izvoza v druge države povečal za 3 odstotne točke (na 11 %).

*Slika 22: Struktura izvoza in uvoza agroživilstva po skupinah držav; 2012–2017*

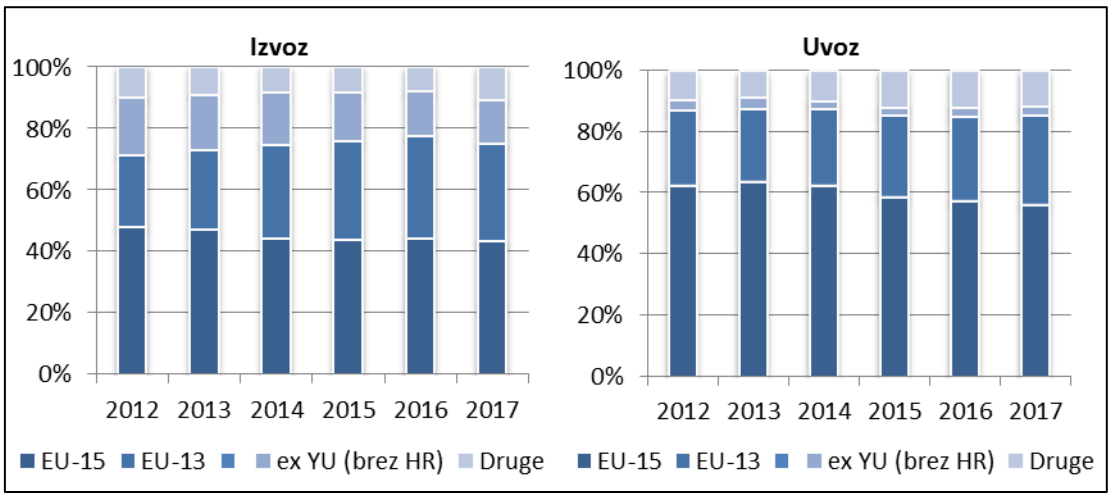


Vir: SURS, preračuni KIS

Malenkost večje so v zadnjih letih spremembe v strukturi uvoza, pri čemer se je do leta 2015 zaradi zmanjševanja deleža uvoza iz drugih držav povečeval delež uvoza iz držav EU–28. V letih 2015–2017 pa struktura uvoza ostaja praktično nespremenjena; delež uvoza iz EU–28 znaša 85 %, iz drugih držav 12 %, medtem ko je iz držav na območju nekdanje Jugoslavije uvoženih okoli 3 % agroživilskih proizvodov.

V letu 2017 temeljne značilnosti zunanjetrgovinske bilance po skupinah držav ostajajo nespremenjene. Primanjkljaj z državami EU–28 se je kljub hitrejši rasti izvoza v primerjavi z uvozom povečal in po treh letih ponovno presegel milijardo EUR (1.041 milijonov EUR). Saldo blagovne menjave z državami na ozemlju nekdanje Jugoslavije (114 milijonov EUR) je bil tudi v letu 2017 pozitiven in se je še nekoliko povečal, zaradi velikega izvoza pa se je za skoraj četrtino zmanjšal primanjkljaj v trgovini z drugimi državami (na 134 milijonov EUR).

# 4 ŽIVILSKOPREDELOVALNA INDUSTRIJA

## 4.1 Pomen živilskopredelovalne panoge v makroekonomskih agregatih in trendi v obsegu proizvodnje

Slovenska živilskopredelovalna industrija[2] k skupni dodani vrednosti nacionalnega gospodarstva v zadnjih letih prispeva okoli 1,5 %, k skupni zaposlenosti pa okoli 1,7 %.

*Slika 23: Delež proizvodnje živil in pijač v dodani vrednosti in zaposlenosti (%); 2005–2016*

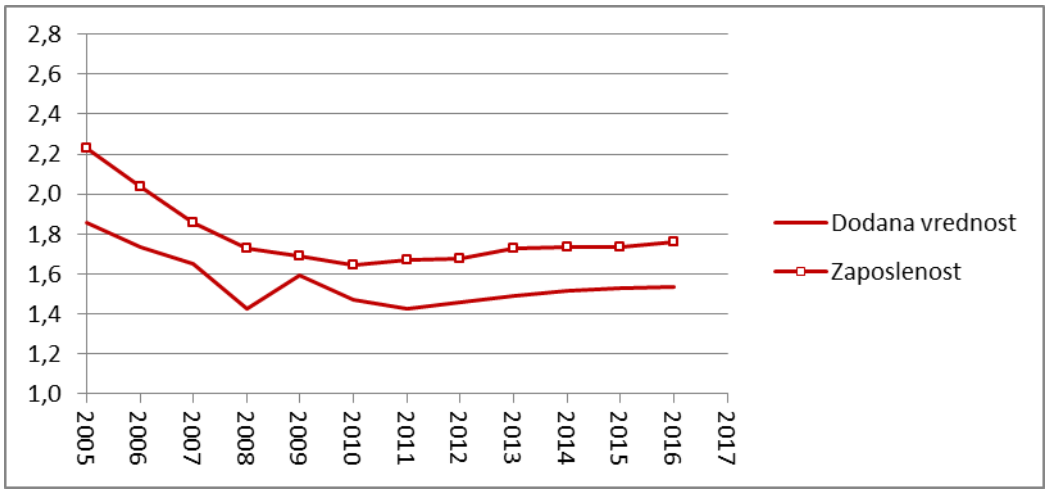


Vir: SURS

Oba deleža sta po letu 2010 razmeroma stabilna in kažeta na zaustavitev negativnih trendov v živilskopredelovalni industriji, vseeno pa sta občutno manjša kot na začetku opazovanega obdobja. Vzroki za hitro zmanjševanje deležev, ki jih v makroekonomskih agregatih prispeva živilskopredelovalna industrija, so močni konkurenčni pritiski ob hitri liberalizaciji zunanje trgovine po pristopu Slovenije k EU ter ukinitev sistema izvoznih nadomestil. Med dejavnike stagnacije gre umestiti tudi procese specifične lastniške konsolidacije, ki so opazno zavrli poslovanje v nekaterih največjih podjetjih, v nekaterih primerih do tolikšne mere, da so šla podjetja v stečaj.

Na zaustavitev negativnih trendov v živilskopredelovalni industriji kažejo tudi podatki o obsegu proizvodnje. V letu 2017 se je trend rasti obsega industrijske proizvodnje nadaljeval; obseg predelovalnih dejavnosti (C) že drugo leto zapored beleži več kot 8-odstotno letno rast in je za več kot 10 odstotnih točk presegel raven iz vrha konjunkture v letu 2008.

[2] V živilskopredelovalno industrijo je zajeta proizvodnja živil (C10), pijač (C11) in tobačnih izdelkov (C12), pri čemer v Sloveniji ni proizvodnje tobačnih izdelkov.

*Slika 24: Indeks obsega industrijske proizvodnje (2015 = 100); 2005–2017*

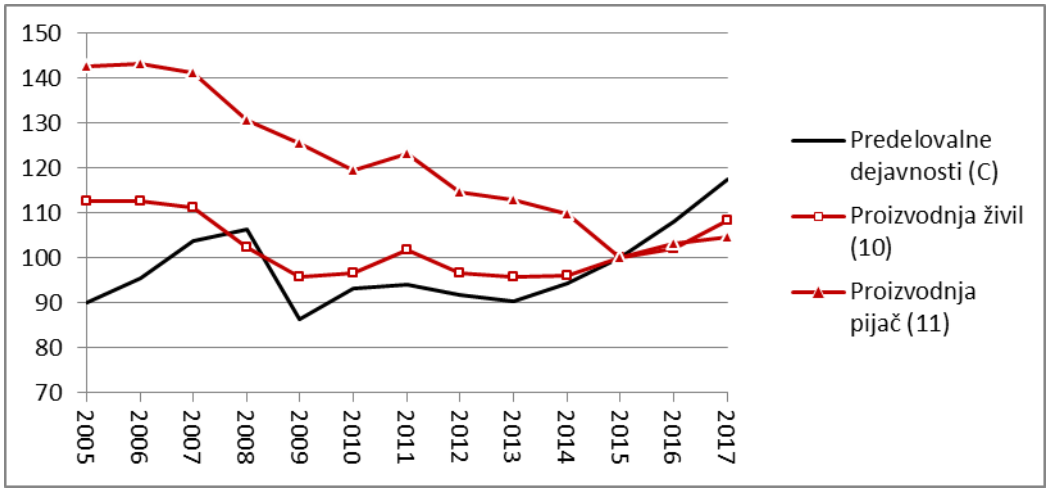


Vir: SURS

Po relativno skromni rasti v letu prej beleži v letu 2017 rekordno rast fizičnega obsega proizvodnje tudi dejavnost proizvodnje živil (C10). Obseg proizvodnje se je v tej dejavnosti na letni ravni povečal za okoli 6 %, kar je nadaljevanje triletnega trenda rasti, vendar je obseg še vedno za okoli pet odstotnih točk nižji kot v letih pred pristopom Slovenije k EU. V dejavnosti proizvodnja pijač (C11) je bila v letu 2017 letna rast industrijske proizvodnje 1,4-odstotna, kar je nekoliko manj kot v letu prej, kljub temu pa gre za nadaljevanje trenda rasti iz predhodnega leta po desetletju strmega zmanjševanja obsega.

*Preglednica 33: Indeksi obsega industrijske proizvodnje (predhodno leto = 100); 2012–2017*

| | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017* |
|---|---|---|---|---|---|---|
| Predelovalne dejavnosti (C) | 97,7 | 98,5 | 104,2 | 106,0 | 108,2 | 108,6 |
| **Proizvodnja živil (10)** | **95,0** | **99,0** | **100,3** | **104,2** | **102,1** | **106,1** |
| **Proizvodnja pijač (11)** | **93,0** | **98,4** | **97,3** | **91,1** | **103,1** | **101,4** |

* začasni podatki
Vir: SURS

## 4.2 Cene v živilskopredelovalni industriji

Proizvajalčeve cene v dejavnosti proizvodnje živil (C10) so se v letu 2017 realno minimalno povečale v primerjavi z letom prej, kar je prekinilo triletno obdobje stalnega zniževanja. Kljub minimalni rasti pa je raven proizvajalčevih cen blizu najnižje ravni v opazovanem obdobju. Nasprotno pa so se proizvajalčeve cene v dejavnosti proizvodnje pijač (C11) po dveh zaporednih letih opazne rasti v letu 2017 znižale, in sicer realno na približno raven iz leta 2014.

Ugodni trendi gibanja proizvajalčevih cen so bili zabeleženi v agregatu predelovalnih dejavnosti (C), saj je rast v letu 2017 kompenzirala padec iz leta prej 2016, ko so se cene realno znižale na najnižjo raven v opazovanem obdobju.

*Slika 25: Indeksi cen živil in pijač ter proizvodov predelovalnih dejavnosti pri proizvajalcih (realno; 2015 = 100); 2005–2017*

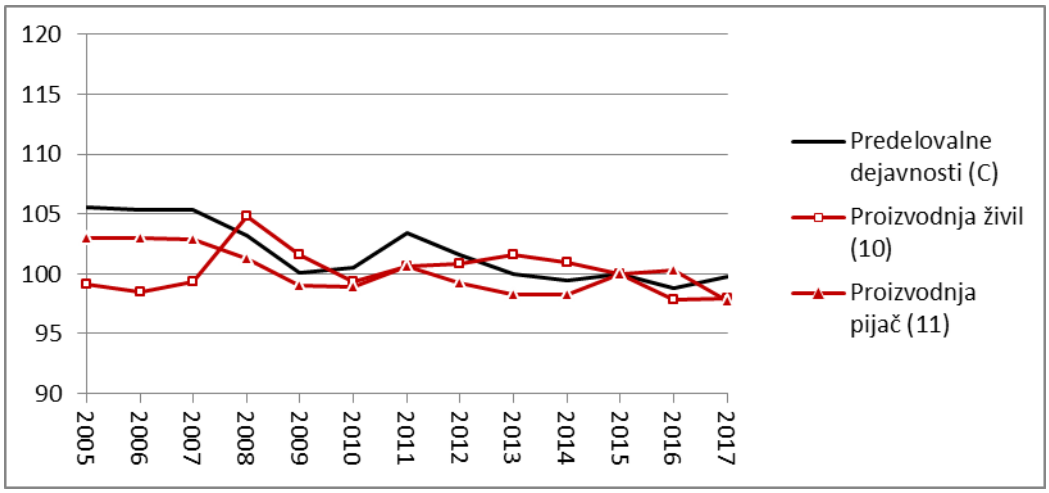


Vir: SURS

V letu 2017 so se v primerjavi z letom prej cene v povprečju pri predelovalnih dejavnostih (C) zvišale za 2,4 % (realno +1,0 %). Skupne cene živil in pijač (C10 + 11) so se v letu 2017 v primerjavi z letom prej zvišale za 1,2 % (realno –0,3 %), pri čemer so se cene proizvajalcih živil (C10) zvišale nominalno za 1,6 % (realno +0,2 %), cene pri proizvajalcih pijač (C11) pa so se nominalno znižale za 1,1 % (realno za –2,5 %).

*Preglednica 34: Indeksi cen pri proizvajalcih (nominalno, predhodno leto = 100); 2012–2017*

| | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
|---|---|---|---|---|---|---|
| Predelovalne dejavnosti (C) | 100,9 | 100,1 | 99,7 | 100,0 | 98,7 | 102,4 |
| Proizvodnja živil in pijač (10 + 11) | 102,5 | 102,2 | 99,7 | 99,0 | 98,2 | 101,2 |
| **Proizvodnja živil (10)** | **102,8** | **102,5** | **99,6** | **98,5** | **97,8** | **101,6** |
| **Proizvodnja pijač (11)** | **101,2** | **100,8** | **100,1** | **101,3** | **100,2** | **98,9** |

Vir: SURS

Primerjava indeksov cen živil pri proizvajalcih z gibanjem cen ključnih kategorij proizvodnih vložkov kaže, da se je triletni trend izboljšanja cenovno-stroškovnega razmerja za proizvodnjo živil v primerjavi s cenami kmetijskih proizvodov obrnil v negativno smer. Kmetijski proizvodi, ki predstavljajo pomembne proizvodne stroške v živilskih podjetjih, so se v povprečju podražili bolj, kot so se povečale cene v živilskopredelovalni industriji. V zadnjem letu pa se je občutno izboljšalo cenovno-stroškovno razmerje za proizvodnjo živil v primerjavi s cenami energentov; le-ti so se v povprečju podražili manj, kot so se povečale cene v živilskopredelovalni industriji.

Negativno, le z manjšo intenzivnostjo se giblje tudi razmerje indeksa stroškov dela v živilskopredelovalni industriji, kjer je statistika za leto 2017 ugotovila 3,5-odstotno rast plač, kar je preseglo letno rast proizvajalčevih cen v dejavnosti. Razmerje med indeksom cen živil in plač se je tako poslabšalo že četrto leto zapored, kar občutijo predvsem v delovno intenzivnih panogah. V letu 2017 je na poslovni izid živilskopredelovalnih podjetij najbolj vplivalo poslabšanje cenovno-stroškovnih paritet med živili in kmetijskimi surovinami oziroma živili in energenti.

*Slika 26: Indeksi cen živilskih proizvodov pri proizvajalcih v primerjavi z indeksi cen kmetijskih pridelkov, energentov in plač (2015 = 100); 2005–2017*

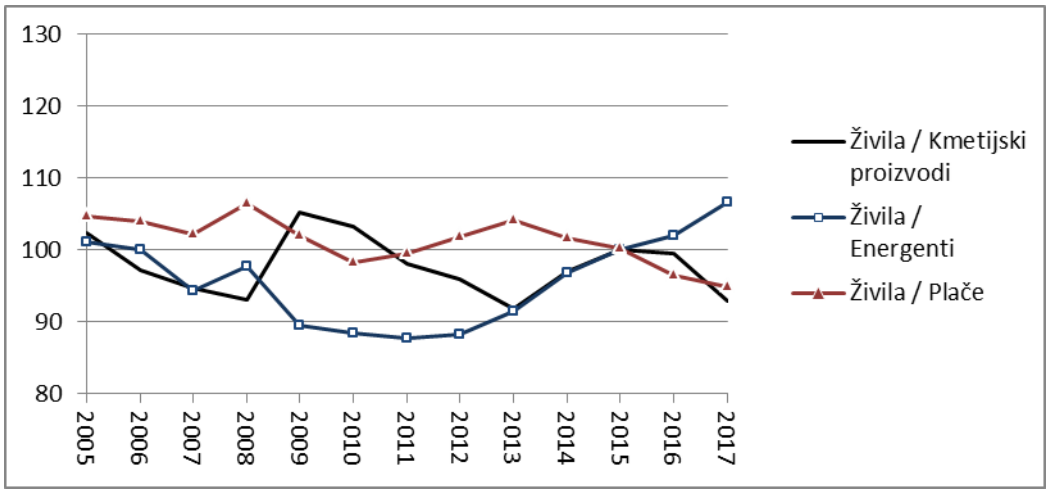


Vir: SURS

## 4.3 Poslovni rezultati živilskopredelovalne industrije

### 4.3.1 Poslovanje živilskopredelovalne panoge

V letu 2017 je živilskopredelovalna industrija v 733 podjetjih zaposlovala 13.683 delavcev. Trend povečevanja števila zaposlenih in števila podjetij se je nadaljeval tudi v letu 2017, pri čemer se je stopnja rasti pri številu zaposlenih v primerjavi s predhodnim letom prepolovila, stopnja rasti števila podjetij pa je primerljiva. Panoga je zaposlovala 2,6 % več delavcev kot leto prej, kar je zelo verjetno posledica povečanega obsega industrijske proizvodnje v letu 2017, deloma pa tudi zmanjševanja deleža delavcev, zaposlenih prek agencij, v korist redne zaposlitve. Povprečno število zaposlenih na podjetje se je v letu 2017 ponovno povečalo, medtem ko je bil do leta značilen dolgoletni trend zmanjševanja. V preteklem obdobju je namreč rast števila zaposlenih v večini let zaostajala za dinamiko rasti novoustanovljenih podjetij, kar je vodilo v negativne strukturne trende. Tako so v letu 2017 živilskopredelovalna podjetja v povprečju zaposlovala 18,7 delavca, kar je pod povprečjem predelovalnih dejavnosti (21,9 delavca na podjetje).

Živilskopredelovalna podjetja so v letu 2017 upravljala 2,20 milijarde EUR bilančnih sredstev, kar je realno 5,3 % več kot v predhodnem letu, ko je panoga pri tem kazalniku dosegla dolgoletno dno. Leto 2017 je prvo v zadnjih šestih letih s stalnim realnim povečanjem obsega sredstev. V tem obdobju se je obseg sredstev zmanjševal predvsem zaradi zmanjšanja vrednosti kapitalskih naložb (odpisi) oziroma njihove odprodaje, tovrstni neugodni trendi v poslovanju podjetij pa se bodo umirili.

Prihodki živilskopredelovalne panoge (C10 + C11) so v letu 2017 znašali 2,16 milijarde EUR, kar je realno okoli 4 % več kot v predhodnem letu. To je v nekajletnem obdobju prvo opaznejše povečanje prihodkov od prodaje ter posledica občutnega povečanja fizičnega obsega proizvodnje in višjih cen pri proizvajalcih. Gibanja cen v dejavnosti proizvodnje pijač so bila sicer neugodna, vendar sta rast obsega proizvodnje in rast cen v agregatu prispevali k realni rasti obsega prihodkov.

Tudi v letu 2017 se nadaljuje izredno ugoden trend povečevanja izvozne aktivnosti, in sicer že četrto leto zapored. Vrednost izvoza se je tako realno povečala za 11 %, na 599 milijonov EUR, kar je rekordna rast v analiziranem obdobju. Kazalnik izvozne usmerjenosti, ki meri delež izvoznih prihodkov v celotnih prihodkih od prodaje, je dosegel rekordnih 27,8 %.

*Preglednica 35: Gibanje pomembnejših kazalnikov poslovanja živilskopredelovalne industrije; 2012–2017*

| | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 | Indeks (realno) 2017/16 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Število podjetij | 617 | 642 | 689 | 704 | 719 | 733 | 101,9 |
| Število zaposlenih | 12.886 | 12.516 | 12.498 | 12.658 | 13.336 | 13.683 | 102,6 |
| Sredstva (mio EUR) | 2.484 | 2.363 | 2.250 | 2.193 | 2.064 | 2.204 | 105,3 |
| Prihodki od prodaje (mio EUR) | 2.010 | 1.995 | 2.009 | 2.062 | 2.053 | 2.156 | 103,5 |
| Prihodki od izvoza (mio EUR) | 449 | 439 | 466 | 501 | 532 | 599 | 111,0 |
| Izvozna usmerjenost (%) | 22,3 | 22,0 | 23,2 | 24,3 | 25,9 | 27,8 | 107,2 |
| Produktivnost (000 EUR) | 156,0 | 159,4 | 160,8 | 162,9 | 154,0 | 157,6 | 100,9 |
| Dodana vrednost (mio EUR) | 430 | 431 | 444 | 465 | 484 | 499 | 101,6 |
| Dodana vrednost na zaposlenega (000 EUR) | 33,4 | 34,4 | 35,5 | 36,7 | 36,3 | 36,5 | 99,0 |
| Čisti dobiček (mio EUR) | 24,8 | 38,4 | 70,6 | 85,5 | 87,9 | 94,5 | 106,0 |
| Čista izguba (mio EUR) | 51,7 | 59,9 | 36,2 | 15,2 | 11,6 | 13,5 | 114,6 |
| Neto čisti dobiček/izguba (mio EUR) | –27,0 | –21,6 | 34,4 | 70,3 | 76,3 | 81,0 | 104,7 |
| Dobiček/izguba na zaposlenega (000 EUR) | –2,1 | –1,7 | 2,8 | 5,6 | 5,7 | 5,9 | 102,0 |
| Donosnost sredstev (ROA) (%) | –1,09 | –0,91 | 1,53 | 3,21 | 3,70 | 3,67 | 99,4 |
| Donosnost prodaje (ROS) (%) | –1,34 | –1,08 | 1,71 | 3,41 | 3,72 | 3,76 | 101,1 |

Vir: AJPES, lastni preračuni

Produktivnost, merjena s prihodki od prodaje na zaposlenega, je bila v letu 2017 le nekoliko višja (za okoli 1 %; leta 2016 –5 %). V povprečju je zaposleni v živilskopredelovalni dejavnosti v letu 2017 ustvaril 158 tisoč EUR prihodkov. Neugodno gibanje pa je opazno pri kazalniku dodane vrednosti na zaposlenega, ki je v letu 2017 znašala 36,5 tisoč EUR, kar je realno za okoli 1 % manj kot v letu prej. Celotna živilskopredelovalna panoga je v letu 2017 sicer ustvarila realno za skoraj 2 % več skupne dodane vrednosti kot v predhodnem letu, a je bila rast zaposlenih nekoliko višja, kar je povzročilo padec relativnega kazalnika. Rasti dodane vrednosti v letu 2017 je sledilo izboljšanje ključnih kazalnikov dobičkovnosti. Panoga je poslovno leto zaključila z 81 milijoni EUR neto čistega dobička (realno +5 %), kar je nadaljevanje povečevanja pozitivnega poslovnega rezultata že četrto leto zapored.

Nerevidirani izkazani dobiček je znašal okoli 94 milijonov EUR (realno +6 %), izkazana izguba pa okoli 13 milijonov EUR (realno okoli +15 %). Neto čisti dobiček na zaposlenega je znašal 5.920 EUR (leta 2016 5.720 EUR), kar je realno okoli 2 % več kot v letu prej. Poleg kazalnika neto dobička se je izboljšal še kazalnik donosnosti prodaje (ROS), ki je znašal 3,76 % (leta 2016 3,72 %), medtem ko se je donosnost sredstev (ROA) v zadnjem letu le malce znižala. Izkazani neto čisti dobiček je znašal 3,67 % vrednosti sredstev (leta 2016 3,70 %), pri čemer je znižanje povezano z že opisano hitrejšo rastjo vrednosti sredstev kot izkazanega neto dobička v letu 2017.

**Okvir 6: Kazalniki uspešnosti poslovanja živilskopredelovalne industrije**

Kazalniki, ki temeljijo na podatkih iz računovodskih bilanc, so pogosto vključeni v analizo konkurenčnosti in uspešnosti poslovanja industrijskih panog. Pri analizi uspešnosti poslovanja slovenske živilskopredelovalne industrije so uporabljeni podatki, ki jih pripravlja Agencija za javnopravne evidence in storitve (AJPES). Metodologija za izračun kazalnikov računovodske analize je bila povzeta po slovenskih računovodskih standardih ter nemških in francoskih standardih računovodske analize.

Prihodki na tujih trgih = čisti prihodki od prodaje na trgu EU (AOP 115) + čisti prihodki od prodaje na trgu izven EU (AOP 118)

Izvozna usmerjenost = prihodki na tujih trgih/čisti prihodki od prodaje (AOP 110)

Dodana vrednost = kosmati donos od poslovanja (AOP 126) – stroški blaga, materiala in storitev (AOP 128) – drugi poslovni odhodki (AOP 148)

Neto čisti dobiček oziroma izguba = čisti dobiček poslovnega leta (AOP 200) – čista izguba poslovnega leta (AOP 201)

Produktivnost = čisti prihodki od prodaje (AOP 110)/povprečno število zaposlenih (AOP 188)

Dodana vrednost na zaposlenega = dodana vrednost/povprečno število zaposlenih (AOP 188)

Neto čisti dobiček oziroma izguba na zaposlenega = neto čisti dobiček oziroma izguba/povprečno število zaposlenih (AOP 188)

Donosnost sredstev (ROA) = neto čisti dobiček oziroma izguba/sredstva (AOP 001)

Donosnost prodaje (ROS) = neto čisti dobiček oziroma izguba/čisti prihodki od prodaje (AOP 110)

Primerjava gibanja ključnih kazalnikov poslovanja v živilskopredelovalni industriji (C10 + C11) in v agregatu predelovalne dejavnosti (C) kaže, da se je relativni položaj živilskopredelovalnih podjetij v letu 2017 večinoma poslabšal v primerjavi z letom prej. Delež živilskopredelovalne industrije v prihodkih od prodaje predelovalnih dejavnosti se je zmanjšal na 7,6 % (leta 2016 8,1 %), delež v dodani vrednosti pa na 6,3 % (leta 2016 6,7 %). Le nekoliko sta se zmanjšala tudi deleža živilskopredelovalne industrije v dobičku in izgubi. Kljub občutni rasti izvoznih prihodkov se je delež živilskopredelovalne industrije v prihodkih predelovalnih dejavnosti od izvoza ohranil na ravni zadnjih dveh let (3 %), prav tako se je ohranil delež v številu podjetij (9 %), nekoliko pa se je v letu 2017 zmanjšal delež živilskopredelovalne industrije v skupnem številu zaposlenih v predelovalnih dejavnostih (C).

*Preglednica 36: Deleži proizvodnje hrane in pijač (10 + 11) v predelovalni dejavnosti (C); 2012–2017*

| | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
|---|---|---|---|---|---|---|
| Število podjetij | 8,6 | 8,8 | 9,0 | 8,9 | 9,0 | 9,0 |
| Število zaposlenih | 7,9 | 7,8 | 7,8 | 7,7 | 7,9 | 7,7 |
| Sredstva | 11,0 | 10,6 | 10,2 | 9,9 | 8,9 | 8,9 |
| Prihodki od prodaje | 8,9 | 8,8 | 8,5 | 8,4 | 8,1 | 7,6 |
| Dodana vrednost | 7,2 | 7,0 | 6,8 | 6,8 | 6,7 | 6,3 |
| Dobiček | 2,9 | 3,9 | 6,0 | 6,4 | 6,0 | 5,8 |
| Izguba | 12,5 | 9,3 | 11,9 | 6,9 | 7,9 | 7,8 |
| Prihodki od izvoza | 3,0 | 2,9 | 2,9 | 3,0 | 3,0 | 3,0 |

Vir: AJPES, lastni preračuni

Relativna produktivnost v živilstvu (C10 + 11) v primerjavi s povprečjem produktivnosti v predelovalni industriji (C) je v letu 2017 ponovno padla, vendar občutno manj kot v letu prej. V letu 2017 je produktivnost v živilskopredelovalni industriji prvič v zadnjih dveh desetletjih padla pod povprečje predelovalnih dejavnosti (okoli –1 %), medtem ko je desetletno povprečje relativne produktivnosti živilskopredelovalne industrije za več kot deset odstotnih točk nad produktivnostjo v predelovalnih dejavnostih (C). Rezultat se je torej v zadnjih letih izrazito poslabšal. Podobno nazadovanje je opazno tudi pri dodani vrednosti na

zaposlenega, pri čemer je živilstvo po tem kazalniku že osmo leto zapored pod povprečjem predelovalnih dejavnosti, in sicer v letu 2017 za okoli 18 %.

*Slika 27: Produktivnost in dodana vrednost na zaposlenega v živilskopredelovalni industriji v primerjavi s predelovalnimi dejavnostmi (indeks C = 100); 2005–2017*

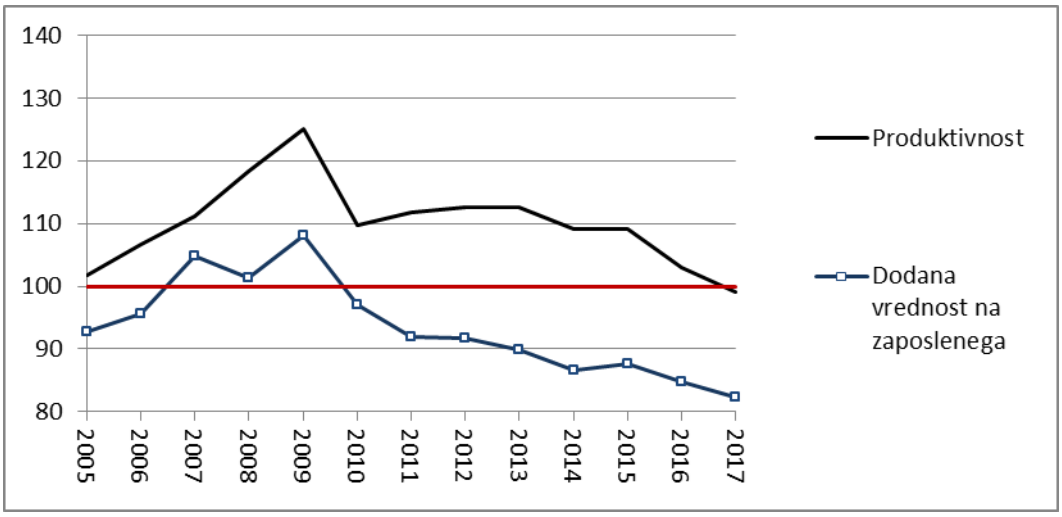


Vir: AJPES, lastni preračuni

### 4.3.2 Industrijska struktura in gospodarska gibanja po živilskopredelovalnih dejavnostih

Strukturni kazalniki najpomembnejših dejavnosti živilskopredelovalne industrije so se v letu 2017 nekoliko spremenili, večinoma na stanje v letu 2015. Pekarstvo je kljub zmanjšanju deleža v številu zaposlenih (na 32 %; leta 2016 34 %) ostalo najpomembnejši delodajalec v panogi; kljub zmanjšanju v zadnjem letu še vedno ostaja tudi dejavnost z največjim deležem v številu podjetij (47 %; leta 2016 49 %). V primerjavi z letom prej se je delež pekarstva v prihodkih malce znižal (za okoli pol odstotne točke), vendar je pekarstvo s 17-odstotnim deležem ostalo druga najpomembnejša dejavnost živilskopredelovalne industrije po prihodkih. Največji delež prihodkov še vedno prispeva mesnopredelovalna industrija (32 %), ki je drugi največji zaposlovalec (31 % zaposlenih) in tretja dejavnost po številu registriranih podjetij, pri čemer sta oba strukturna deleža v letu 2017 ostala na ravni predhodnega leta. Mlečnopredelovalna industrija je s skoraj 16-odstotnim deležem tretja najpomembnejša dejavnost po prihodkih in je v letu 2017 po tem kazalniku izkazala opazno rast (+1 odstotna točka).

Po deležu prihodkov od prodaje na tujih trgih se že nekaj let najvišje uvršča proizvodnja drugih prehrambnih izdelkov, ki je v letu 2017 prispevala dobrih 27 % prihodkov celotnega izvoza živilske dejavnosti. Ta delež se je v primerjavi z letom 2016 znižal za več kot pol odstotne točke, v primerjavi z deležem izpred petih let pa celo za šest odstotnih točk. Kot kaže, je v tej dejavnosti prišlo do zastoja izvozne aktivnosti zaradi zunanjetrgovinskih ovir na ruskem trgu, kamor so podjetja iz te dejavnosti v preteklosti izvažala otroško hrano. Na drugo mesto po deležu izvoza je uvrščena mesnopredelovalna industrija s četrtino oziroma 1,2 odstotne točke manj kot v letu prej, kar je prvo opazno znižanje po triletnem obdobju rasti izvoznega deleža. Predelava mleka, ki je tretja najpomembnejša izvozna dejavnost, je delež v agregatnem izvozu v letu 2017 ponovno pomembno povečala (+2,3 odstotne točke) in dosegla skoraj 22-odstotni delež.

Po prispevku k dodani vrednosti živilskopredelovalne panoge je v letu 2017 prišlo zgolj do manjših sprememb med vodilnimi dejavnostmi. Po tem kazalniku je pekarstvo dejavnost z

največjim prispevkom (24 %), kar je sicer več kot pol odstotne točke manj kot v letu prej. Sledi dejavnost predelave mesa, ki je v letu 2017 prispevala okoli 23 % dodane vrednosti. Tretja najpomembnejša dejavnost po prispevku k dodani vrednosti je znova proizvodnja drugih živilskih izdelkov (13 %; ohranitev glede na leto prej, vendar občutno manjši delež kot v letu 2015). Z okoli 12-odstotnim deležem sledita dejavnosti predelava mleka in pivovarstvo.

Po deležu v izkazanem čistem dobičku je v letu 2017 ponovno najpomembnejša dejavnost proizvodnja drugih živilskih izdelkov, ki je ustvarila skoraj četrtino celotne vrednosti, sledita pivovarstvo (16 %) in predelava mesa (15 %). Dejavnost pekarstva, ki je v letu 2016 prispevala največji delež dobička (19 %), pa je v letu 2017 svoj prispevek znižala na okoli 13 %. V letu 2017 sta mesnopredelovalna industrija in pekarstvo pridelala okoli 70 % izkazane čiste izgube; prva dejavnost je prispevala okoli 48 %, druga pa okoli 22 %.

*Preglednica 37: Osnovni kazalniki strukture živilskopredelovalne panoge v letu 2017*

| | Število podjetij | Število zaposlenih | Prihodki od prodaje | Prihodki na tujih trgih | Dodana vrednost | Čisti dobiček | Čista izguba |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Proizvodnja živil in pijač (mio EUR) (10 + 11) | 733 | 13.683 | 2.156 | 599 | 499 | 94,5 | 13,5 |
| **Struktura (%; 10 + 11 = 100 %)** | | | | | | | |
| **10 Proizvodnja živil** | **88,1** | **91,2** | **89,0** | **92,1** | **82,7** | **77,1** | **89,9** |
| 10.1 Proizv. mesa in mesnih izdelkov | 13,4 | 30,7 | 32,0 | 25,2 | 22,6 | 14,8 | 48,4 |
| 10.2 Pred. in konzerviranje rib, rakov | 0,7 | 0,7 | 0,2 | 0,0 | 0,3 | 0,0 | 2,4 |
| 10.3 Pred. in konzerviranje sadja in zelenjave | 5,2 | 4,3 | 4,4 | 5,5 | 5,9 | 10,7 | 1,7 |
| 10.4 Proizv. rastlinskih in živalskih olj in maščob | 0,8 | 0,8 | 1,4 | 1,0 | 0,8 | 0,3 | 0,1 |
| 10.5 Predelava mleka | 4,2 | 10,2 | 15,7 | 21,9 | 11,9 | 9,0 | 1,1 |
| 10.6 Mlinarstvo, proizv. škroba in škrobnih izd. | 1,2 | 0,4 | 0,6 | 0,7 | 0,4 | 0,4 | 0,0 |
| 10.7 Proizvodnja pekarskih izdelkov in testenin | 47,1 | 32,4 | 16,7 | 8,3 | 24,2 | 13,5 | 21,7 |
| 10.8 Proizvodnja drugih prehrambnih izdelkov | 13,9 | 8,7 | 13,1 | 27,4 | 13,0 | 24,3 | 8,3 |
| 10.9 Proizvodnja krmil in hrane za hišne živali | 1,6 | 3,0 | 4,9 | 2,1 | 3,6 | 4,0 | 6,1 |
| **11 Proizvodnja pijač** | **11,9** | **8,8** | **11,0** | **7,9** | **17,3** | **22,9** | **10,1** |
| 11.2 Proizvodnja vina iz grozdja | 3,7 | 1,2 | 0,8 | 0,3 | 1,2 | 0,7 | 1,9 |
| 11.5 Proizvodnja piva | 4,4 | 4,6 | 7,2 | 5,4 | 11,9 | 16,1 | 1,8 |
| 11.7 Proizvodnja brezalkoholnih pijač in vod | 2,5 | 2,9 | 3,0 | 2,3 | 4,1 | 6,0 | 6,2 |

Vir: AJPES, lastni preračuni

Po nerevidiranih podatkih sta poslovno leto 2017 z neto izgubo zaključili dve dejavnosti živilskopredelovalne industrije, in sicer predelava rib (C10.2; neto izguba okoli 324 tisoč EUR) in predelava sladkorja (C10.81; neto izguba okoli 4 tisoč EUR). Največje podjetje v državi, ki se ukvarja s predelavo rib, je spremenilo registracijo dejavnosti, tako da se subjekti, ki v letu 2017 izkazujejo rezultat za to dejavnost, ukvarjajo predvsem s trgovino in gostinstvom. Razmere so specifične tudi v drugi dejavnosti, ki je izkazala izgubo. V proizvodnji sladkorja je že več let registrirano le eno podjetje, ki ustvari le okoli 3 tisoč EUR prihodkov in ne izvaja predelovalne dejavnosti (v letu 2018 pa je prenehalo poslovati).

Ostale dejavnosti živilskopredelovalne industrije so v letu 2017 izkazale neto dobiček, pri čemer najbolj izstopa rast v dejavnosti proizvodnje drugih živilskih izdelkov, ki je poslovno leto zaključila s skoraj 22 milijoni EUR dobička (realno +50 %). Izkazani neto dobiček so v letu 2017 občutno povečali tudi v dejavnostih proizvodnje piva (15 mio EUR; realno +32 %) in proizvodnje brezalkoholnih pijač (4,8 mio EUR; realno +34 %), za skoraj desetino pa je izkazani dobiček večji tudi v dejavnosti predelave sadja in vrtnin (10 mio EUR).

V preostalih dobičkonosnih dejavnostih je rezultat v letu 2017 večinoma upadel. Tako je mesnopredelovalna industrija izkazala realno za petino nižji neto čisti dobiček, enako znižanje je bilo zabeleženo tudi za dejavnost predelave mleka. V pekarstvu, ki je v predhodnem letu izkazalo rekordno 40-odstotno rast dobička (realno), se je neto čisti dobiček

v letu 2017 realno znižal za skoraj tretjino glede na leto prej; v podobnem obsegu se je znižal tudi v mlinarstvu. Ključni razlog za upad profitabilnosti je najverjetneje rast cen vhodnih surovin predvsem v tistih dejavnostih, kjer kmetijske surovine predstavljajo velik delež stroškov.

*Slika 28: Neto dobiček/izguba živilskopredelovalne industrije po dejavnostih (mio EUR); 2016 in 2017*

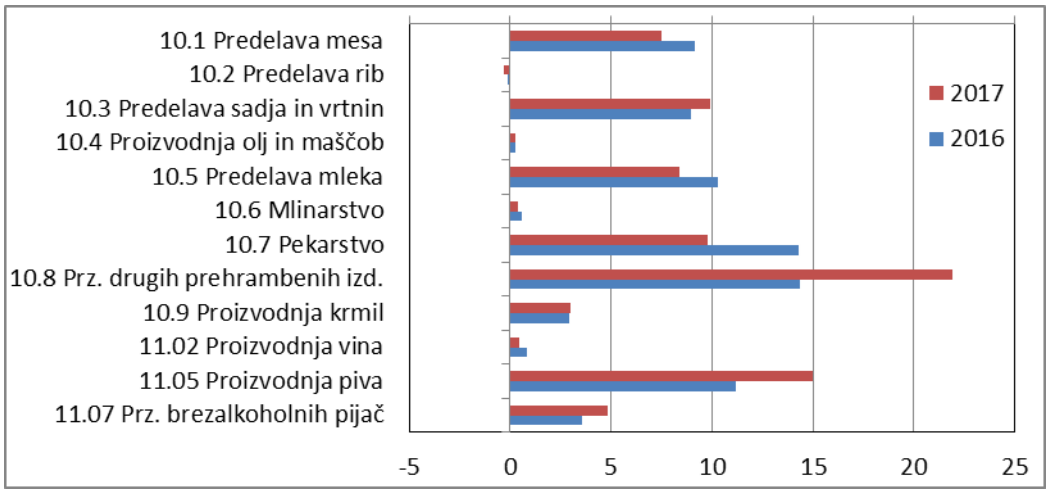


Vir: AJPES, lastni preračuni

V povprečju so živilskopredelovalna podjetja z 27,8-odstotno izvozno usmerjenostjo, ki jo merimo z deležem prihodkov od izvoza v celotnih prihodkih od prodaje, še vedno opazno pod povprečjem slovenskih predelovalnih podjetij. Predelovalne dejavnosti (C) so leta 2017 z izvozom ustvarila 71,5 % vseh prihodkov od izvoza. Pri tem je treba poudariti, da se je v zadnjem letu ta kazalnik v živilskopredelovalni industriji izboljšal za skoraj 2 odstotni točki, v agregatu predelovalnih dejavnosti pa za okoli 1 odstotno točko. Prav tako živilskopredelovalna industrija močno izstopa po rasti izvozne aktivnosti v zadnjih petih letih, ko se je delež prihodkov na tujih trgih v celotnih prihodkih od prodaje povečal za skoraj 6 odstotnih točk (predelovalne dejavnosti za skoraj 5 odstotnih točk). Gre za pomembne strukturne premike, ki kažejo na strateško preusmeritev slovenskih živilskopredelovalnih podjetij.

Enako kot v nekaj letih prej je tudi v letu 2017 največji delež prihodkov od izvoza v celotnih prihodkih od prodaje ustvarila dejavnost proizvodnje drugih prehrambnih izdelkov (58 % prihodkov), pri čemer se je vrednost tega kazalnika v primerjavi z letom prej še malce zvišala. Po izvozni usmerjenosti sledita predelava mleka, ki je v 2017 na tujih trgih ustvarila skoraj 39 % prihodkov (+4 odstotne točke), in predelava sadja in vrtnin 34-odstotnim deležem izvoza v prihodkih (+1 odstotna točka). Ponovno je bila izrazita rast izvozne usmerjenosti zabeležena v mlinarstvu, ki v preteklosti ni spadalo med izrazite izvoznike, predvsem zaradi narave proizvodov in slabe konkurenčnosti Slovenije na področju pridelave žit. V letu 2017 so podjetja v tej dejavnosti na tujih trgih prodala 32 % prihodkov od prodaje (leta 2016 25 %). V primerjavi z letom prej se je izvozna usmerjenost malce povišala tudi v dejavnosti predelave mesa (na 21,8 %), v dejavnosti proizvodnje brezalkoholnih pijač pa malce znižala (na 21,4 %).

V letu 2017 so najvišjo produktivnost, merjeno s prihodki od prodaje na zaposlenega, v živilski panogi dosegli v oljarstvu (275 tisoč EUR; realno +6 %), sledi mlinarstvo (259 tisoč EUR, realno +3,5 %) in proizvodnja krme (256 tisoč EUR; realno –3,6 %). Te tri dejavnosti se že nekaj let uvrščajo na vrh po kazalniku produktivnosti, kar gre pripisati predvsem

tehnološkim značilnostim proizvodnega procesa (avtomatizirana proizvodnja in nizka delovna intenzivnost). V letu 2017 je v dejavnosti predelava mleka že drugo leto zapored opazno zniževanje produktivnosti, in sicer je zaposleni v povprečju ustvaril približno 241 tisoč EUR prihodkov (realno –1,7 %). Najnižjo produktivnost v živilskopredelovalni panogi je v letu 2017 dosegla predelava rib (48 tisoč EUR), sledita pekarstvo (81 tisoč EUR na zaposlenega; okoli realno +2,4 %) in proizvodnja vina (104 tisoč EUR; realno +1,3 %). Povprečna produktivnost živilske industrije (C10 + 11) je znašala 158 tisoč EUR (realno +1 %).

Po dodani vrednosti na zaposlenega je bilo tudi leta 2017 na prvem mestu pivovarstvo s 94 tisoč EUR, pri čemer je bila dodana vrednost na zaposlenega realno okoli 14 % večja kot leto prej. Po tem kazalniku je pivovarstvo še vedno daleč nad povprečjem živilskopredelovalne panoge (36,5 tisoč EUR). V proizvodnji drugih prehrambnih izdelkov so v letu 2017 ustvarili 55 tisoč EUR dodane vrednosti na zaposlenega, kar je nadaljevanje trenda zniževanja iz predhodnega leta (realno –5 %). V letu 2017 se je v predelavi sadja in vrtnin dodana vrednost na zaposlenega v zadnjem letu ponovno nekoliko povečala, in sicer na okoli 50 tisoč EUR (realno +1 %). V predelavi mleka se nadaljuje trend precejšnjega zniževanja dodane vrednosti; z okoli 42 tisoč EUR dodane vrednosti na zaposlenega je ta kazalnik realno nižji za 9 % glede na leto prej. Med dejavnosti z najnižjo dodano vrednostjo na zaposlenega se praviloma zaradi strukturnih značilnosti uvrščata dejavnosti predelava mesa in pekarstvo, ki sta v letu 2017 obe izkazali okoli 27 tisoč EUR dodane vrednosti na zaposlenega. V primerjavi z letom prej je dodana vrednost na zaposlenega v mesnopredelovalni dejavnosti realno nižja za okoli 4 %, v pekarstvu pa realno višja za okoli 1 %.

Poslovni izid v živilskopredelovalni industriji je bil v letu 2017 primerljiv z letom prej. Celotna dejavnost je dosegla okoli 6 tisoč EUR neto dobička na zaposlenega, kar je okoli 2-odstotna realna rast v primerjavi z letom prej.

V letu 2017 so najvišji dobiček na zaposlenega dosegli v pivovarstvu, in sicer 24 tisoč EUR (realno +46 %), sledila je proizvodnja drugih živilskih izdelkov z okoli 19 tisoč EUR (realno +41 %), pri obeh dejavnostih je bilo zabeleženo močno povečanje tega kazalnika v primerjavi z letom prej. Opazno rast dobička na zaposlenega v letu 2017 izkazuje tudi proizvodnja brezalkoholnih pijač, ki je z 12 tisoč EUR realno višja za okoli četrtino, realno za okoli 8 % pa je bila višja rast dobička v predelavi sadja in vrtnin (17 tisoč EUR dobička na zaposlenega). V mesnopredelovalni dejavnosti se je dobiček na zaposlenega že tretje leto zaporedoma znižal na 1,8 tisoč EUR (realno –23 %), še izrazitejše zmanjšanje je bilo zabeleženo za dejavnosti predelave mleka in v pekarstvu. V primerjavi z letom prej je bil v letu 2017 dobiček na zaposlenega v mlekarstvu realno nižji za 29 % (6 tisoč EUR), v pekarstvu pa realno nižji za okoli tretjino (2 tisoč EUR). Z neto izgubo okoli 4 tisoč EUR na zaposlenega sta leto 2017 zaključili dejavnosti predelava rib in proizvodnja sladkorja. V letu 2017 je živilskopredelovalna industrija v primerjavi s povprečjem predelovalnih dejavnosti (C) izkazala za skoraj tretjino nižji neto čisti dobiček na zaposlenega, kar kaže na nadaljnje zaostajanje živilstva.

Najboljšo dobičkovnost je v letu 2017 ponovno dosegala dejavnost predelave sadja in vrtnin, pri kateri je dobiček dosegal 10,4 % prihodkov (ROS) in 9,1 % sredstev (ROA), pri čemer je za oba kazalnika dosežena letna rast za okoli 1 odstotno točko. V pivovarstvu, ki je v letu 2017 dosegalo skoraj 10-odstotno vrednost kazalnika ROS (več kot +2 odstotni točki), je neto dobiček dosegal 5,4 % vrednosti sredstev (ROA; +1 odstotna točka); rast obeh kazalnikov v primerjavi z letom prej je skladna s spremembami dodane vrednosti in gibanja prihodkov. Proizvodnja drugih prehrambnih izdelkov je leto 2017 zaključila s 7,7-odstotno donosnostjo prodaje in 6,9-odstotno donosnostjo sredstev, kar je pri obeh kazalnikih izrazito povečanje v primerjavi s predhodnim letom (oba kazalnika +2 odstotni točki). Po

dobičkovnosti sledi proizvodnja brezalkoholnih pijač (ROS: 7,6 %, ROA: 4,9 %). Donosnost prodaje je v tej dejavnosti zrasla za 1,5 odstotne točke, donosnost sredstev pa za skoraj 2 odstotni točki. Po opazni rasti v letu prej sta se kazalnika donosnost prodaje in sredstev v dejavnosti predelava mleka v letu 2017 ponovno opazneje znižala; kazalnik ROS je padel na vrednost 2,5 % (leta 2016 3,4 %), kazalnik ROA pa na 3,8 % (leta 2016 5,0 %). V pekarstvu, ki je v letu prej doseglo izrazito dobre rezultate donosnosti, je dobičkovnost v letu 2017 ponovno padla. Neto čisti dobiček je tako dosegal 2,7 % prihodkov od prodaje in 2,6 % sredstev (pri obeh znižanje za nekaj več kot odstotno točko).

Kljub izrazitim raznosmernim spremembam kazalnikov dobičkovnosti v posameznih dejavnostih v letu 2017 je živilskopredelovalna industrija agregatno ohranila raven iz leta prej. Donosnost prodaje je bila višja za desetinko odstotne točke (3,8 %), donosnost sredstev celotne živilskopredelovalne industrije pa na ravni predhodnega leta (3,7 %). Oba kazalnika sta za živilsko industrijo izrazito nižja, kot je povprečje za predelovalne dejavnosti (C; ROS: 5,2 %, ROA: 5,9 %).

*Preglednica 38: Kazalniki uspešnosti poslovanja živilskopredelovalnih dejavnosti; 2016 in 2017*

| | Izvozna usmerjenost (%) | | Produktivnost (000 EUR) | | Dodana vrednost na zaposlenega (000 EUR) | | Dobiček/izguba na zaposlenega (000 EUR) | | Donosnost prodaje (ROS) (%) | | Donosnost sredstev (ROA) (%) | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **DEJAVNOST** | **2016** | **2017** | **2016** | **2017** | **2016** | **2017** | **2016** | **2017** | **2016** | **2017** | **2016** | **2017** |
| C PREDELOVALNE DEJAVNOSTI | 70,2 | 71,5 | 149,6 | 159,1 | 42,9 | 44,3 | 7,8 | 8,2 | 5,2 | 5,2 | 5,8 | 5,9 |
| **Proizvodnja živil in pijač (10 + 11)** | 25,9 | 27,8 | 154,0 | 157,6 | 36,3 | 36,5 | 5,7 | 5,9 | 3,7 | 3,8 | 3,7 | 3,7 |
| 10 Proizvodnja živil | 26,8 | 28,7 | 151,0 | 153,9 | 33,3 | 33,1 | 5,0 | 4,9 | 3,3 | 3,2 | 3,7 | 3,4 |
| 10.1 Proizvodnja mesa in mesnih izdelkov | 21,1 | 21,8 | 167,6 | 164,3 | 27,6 | 26,8 | 2,3 | 1,8 | 1,4 | 1,1 | 1,7 | 1,4 |
| 10.2 Pred. in konzerviranje rib, rakov | 0,2 | 0,1 | 47,2 | 47,6 | 20,8 | 17,7 | –1,5 | –3,6 | –3,1 | –7,7 | –1,4 | –0,3 |
| 10.3 Pred. in konzerviranje sadja in zelenjave | 33,4 | 34,3 | 167,5 | 162,9 | 48,8 | 50,2 | 15,4 | 16,9 | 9,2 | 10,4 | 8,0 | 9,1 |
| 10.4 Proizvodnja rastlinskih in živalskih olj in maščob | 19,7 | 20,8 | 256,0 | 274,8 | 35,0 | 35,8 | 2,3 | 2,3 | 0,9 | 0,8 | 1,4 | 1,3 |
| 10.5 Pred. mleka | 34,6 | 38,7 | 242,2 | 241,5 | 45,7 | 42,3 | 8,2 | 6,0 | 3,4 | 2,5 | 5,0 | 3,8 |
| 10.6 Mlinarstvo, proizvodnja škroba in škrobnih izd. | 24,8 | 31,6 | 246,3 | 258,7 | 43,8 | 40,3 | 11,4 | 7,5 | 4,6 | 2,9 | 6,6 | 4,2 |
| 10.7 Proizvodnja pekarskih izdelkov in testenin | 11,8 | 13,8 | 78,0 | 81,0 | 26,5 | 27,2 | 3,2 | 2,2 | 4,1 | 2,7 | 4,0 | 2,6 |
| 10.8 Proizvodnja drugih prehranskih izdelkov | 57,7 | 57,9 | 232,0 | 239,0 | 57,2 | 54,9 | 12,9 | 18,5 | 5,6 | 7,7 | 4,6 | 6,9 |
| 10.9 Proizvodnja krmil in hrane za hišne živali | 11,9 | 12,1 | 262,0 | 256,3 | 41,9 | 43,8 | 7,3 | 7,2 | 2,8 | 2,8 | 3,3 | 3,3 |
| 11 Proizvodnja pijač | 18,7 | 20,1 | 182,6 | 195,7 | 65,1 | 71,4 | 12,5 | 16,8 | 6,8 | 8,6 | 3,7 | 4,8 |
| 11.2 Proizvodnja vina iz grozdja | 9,3 | 9,2 | 101,0 | 103,9 | 38,2 | 37,7 | 5,1 | 2,7 | 5,1 | 2,6 | 2,1 | 1,0 |
| 11.5 Proizvodnja piva | 18,7 | 20,8 | 217,8 | 245,0 | 81,1 | 94,1 | 16,0 | 23,7 | 7,4 | 9,7 | 4,3 | 5,4 |
| 11.7 Proizvodnja brezalk. pijač in vod | 21,8 | 21,4 | 156,7 | 159,4 | 48,6 | 50,8 | 9,6 | 12,1 | 6,1 | 7,6 | 3,1 | 4,9 |

Vir: AJPES, lastni izračuni

# 5 KMETIJSKA POLITIKA

## 5.1 Ukrepi skupne kmetijske politike EU

### 5.1.1 Ukrepi v okviru skupne ureditve kmetijskih trgov

Obseg in vloga ukrepov skupne kmetijske politike (SKP), ki so namenjeni urejanju kmetijskih trgov in se v celoti ali deloma financirajo s sredstvi iz skupnega proračuna EU, se v splošnem postopoma zmanjšujeta. V zadnjih letih se pri nas v tem okviru sredstva namenjajo prestrukturiranju vinogradov, promocijskim aktivnostim, raznim ukrepom za povečanje porabe kmetijskih proizvodov in ukrepom v čebelarstvu.

Tako kot v preteklih letih so bili tudi v letu 2017 po obsegu sredstev najpomembnejši ukrepi na trgu vina, ki zajemajo podpore prestrukturiranju vinogradniških površin (za 262 ha v letu 2017) in promocijo vina na tretjih trgih za povečanje prepoznavnosti slovenskih vin. Podpore se dodeljujejo za že izvedena dela oziroma aktivnosti, financirane pa so v celoti s sredstvi EU.

EU v celoti financira tudi shemo šolskega mleka, ki se izvaja v obliki povračila za dobavo mleka in nekaterih mlečnih izdelkov šolskim ustanovam. Status prejemnika pomoči ima 100 izobraževalnih ustanov, izplačila iz tega naslova pa vsa leta ostajajo skromna. Shemo šolskega sadja, v okviru katere šole lahko pridobijo pomoč za nabavo sadja in zelenjave za brezplačno razdelitev otrokom, EU sofinancira 75-odstotno. V šolskem letu 2016/17 je bilo v ta ukrep vključenih 427 šol s 161.695 učenci. S šolskim letom 2016/17 se je shema šolskega sadja in zelenjave in mleka zaključila, ukrep pa se nadaljuje v obliki združene sheme šolskega sadja in zelenjave in mleka ter mlečnih izdelkov.

Med redne ukrepe podpore trgom spada tudi sofinanciranje akcij informiranja in promocije na notranjem trgu EU in tretjih trgih s ciljem povečanja ugleda kmetijskih proizvodov s poreklom v EU. Za podporo tovrstnim programom, izbranim na podlagi javnih razpisov, je EU v letu 2017 prispevala 84,1 % sredstev. V letu 2017 se je izvajalo sedem programov, in sicer promocija mlečnih izdelkov v tretjih državah (GIZ mlekarstva Slovenije), kraške mesnine na slovenskem trgu in promocija mesnih izdelkov iz svinjskega mesa na srbskem trgu (GIZ mesne industrije), kranjska klobasa na slovenskem trgu (GIZ kranjska klobasa), SMGO, kraški med, kočevski med (Čebelarska zveza Slovenije), ptujski luk (Panonski vrtovi) ter promocija prekmurske gibanice in šunke (Društvo za promocijo in zaščito prekmurskih dobrot).

Program ukrepov v čebelarstvu EU sofinancira 50-odstotno. Program za obdobje 2017–2019 zajema tehnično pomoč čebelarjem in organizacijam čebelarjev (sofinanciranje čebelarske opreme, pomoč začetnikom, usposabljanje in izobraževanje o čebelarjenju), zatiranje škodljivcev in bolezni čebel, zlasti varoze, racionalizacijo sezonske selitve panjev (sofinanciranje nakupa novih sredstev za prevoz čebel na pašo), podporo laboratorijem za analizo čebeljih pridelkov, podporo pri obnovi čebeljega fonda v EU (spodbujanje osnovne odbire in menjave čebeljih matic, subvencioniranje vzreje čebeljih matic, financiranje spremljanja kakovosti vzrejenih matic kranjske čebele, testiranje in odbira čebeljih družin), financiranje sodelovanja z organi za izvajanje programov aplikativnih raziskav ter spremljanja trga.

Poleg rednih ukrepov so se v letu 2017 izvajali tudi nekateri začasni ukrepi pomoči nekaterim sektorjem, namenjeni ublažitvi poslabšanja ekonomskega položaja pridelovalcev zaradi motenj na trgu. Na trgu sadja in zelenjave se je tako nadaljevalo izvajanje izrednih ukrepov, ki so bili uvedeni v letu 2014 kot odziv na motnje na trgu zaradi ruskega embarga (prepoved

uvoza iz EU). V tem okviru so pridelovalci nekaterih vrst sadja in zelenjave lahko uveljavljali finančno nadomestilo za izpad dohodka zaradi umika s trga (brezplačna razdelitev ali oddaja pridelka humanitarnim organizacijam in nekaterim ustanovam ali brezplačna oddaja ali prodaja predelovalnim obratom; povračilo na kilogram oddanega pridelka). Ukrep, ki je v letu 2017 zajel 1.592 ton sadja in zelenjave, v celoti financira EU in se je z letom 2017 zaključil.

Zaradi krize v sektorju mleka med letoma 2015 in 2016 je bila v septembru 2016 uvedena izjemna izravnalna pomoč proizvajalcem mleka, ki v obdobju januar–marec 2017 niso povečali proizvodnje mleka glede na referenčno obdobje (januar–marec 2016). Pomoč v višini 3,5 EUR/100 kg oddanega mleka je septembra 2017 prejelo 2.742 upravičencev, ki so v omenjenem tromesečju v mlekarne oddali 63.568 ton mleka (v referenčnem obdobju 73.153 ton). Omenjeno pomoč 50-odstotno sofinancira EU.

Septembra 2016 je bil uveden tudi nov začasni izredni ukrep v obliki podpore za zmanjšanje proizvodnje kravjega mleka (0,14 EUR/kg za tiste količine mleka, ki se niso dobavile v mlekarno). Ukrep je zajemal štiri redukcijska obdobja (oktober–december 2016, november 2016–januar 2017, december 2016–februar 2017, januar–marec 2017) in je bremenil evropski proračun leta 2017.

### 5.1.2 Neposredna plačila proizvajalcem

Vsebine posameznih shem plačil se v primerjavi z letom 2016 niso bistveno spremenile. Pri neposrednih plačilih ostaja osrednja shema osnovno plačilo v obliki plačilnih pravic. V letu 2017 se je nadaljevalo izvajanje zelene komponente, ki je obvezna, nosilcem KMG pa so bila na voljo tudi plačilo za mlade kmete, proizvodno vezane podpore in tudi shema za male kmete za tiste nosilce KMG, ki so se vanjo vključili v letu 2015. Proizvodno vezane podpore so bile namenjene strnemu žitu, mleku v gorskih območjih, reji govedi in zelenjadnicam, z letom 2017 pa je bila ukinjena podpora za beljakovinske rastline (preseganje nacionalne referenčne količine hektarjev za beljakovinske rastline v letih 2015 in 2016).

Obstoječim shemam se je v letu 2017 pridružila nova shema, tj. plačilo za območja z naravnimi omejitvami, ki se dodeljuje za kmetijske površine na gorskem območju z nagibom od najmanj 35 % do 50 % (regija I) in z nagibom najmanj 50 % (regija II). Do plačila so bile upravičene kmetijske površine, za katere KMG uveljavlja tudi osnovno plačilo oziroma aktivira plačilno pravico.

Nespremenjeni so ostali splošni pogoji za prejemanje neposrednih plačil, ki jih je uvedla reforma (t. i. aktiven kmet, minimalna velikost KMG, zmanjšanje izplačil pri večjih KMG), spremenjeni pa so bili nekateri pogoji upravičenosti pri podpori za mleko v gorskem območju in pri podpori za zelenjadnice ter obdobje setve naknadnih posevkov za površine z ekološkim pomenom (zelena komponenta).

V letu 2017 se je višina nacionalne ovojnice zaradi pravila zunanje konvergence zmanjšala na 136,003 mio EUR (leta 2016 136,997 mio EUR), zaradi uvedbe nove sheme in ukinitve podpore za beljakovinske rastline pa je nekoliko spremenjena tudi delitev sredstev znotraj ovojnice.

Agencija je odločbe za izplačilo neposrednih plačil za leto 2017 začela izdajati sredi januarja 2018, večina izplačil pa je bila izvedena do konca februarja 2018. Do 31. maja 2018 je bilo 56.339 kmetijskim gospodarstvom izplačanih 134,6 milijona EUR neposrednih plačil, od tega 117,1 milijona EUR za sheme proizvodno nevezanih plačil (87,0 %) in 17,4 milijona EUR za sheme proizvodno vezanih plačil (13,0 %).

*Preglednica 39: Neposredna plačila po uredbah za leti 2016 (izplačano do 31. 5. 2017) in 2017 (izplačano do 31. 5. 2018)*

| | Število KMG | | Število enot | | Izplačano (000 EUR) | | Povprečno (EUR/enoto) | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | 2016 | 2017 | 2016 | 2017 | 2016 | 2017 | 2016 | 2017 |
| **Proizvodno vezana plačila (ha; glava)** | | | | | **20.342** | **17.448** | | |
| Podpora za beljakovinske rastline | 5.845 | 34 | 11.229 | 22 | 2.697 | 7 | 240,2 | 307,5 |
| Podpora za strna žita | 20.990 | 19.688 | 55.834 | 53.513 | 6.807 | 6.763 | 121,9 | 126,4 |
| Podpora za zelenjadnice | 877 | 912 | 1.672 | 1.853 | 2.063 | 1.909 | 1.234,3 | 1.030,1 |
| Podpora za rejo govedi (biki in voli) | 16.940 | 16.465 | 77.332 | 78.296 | 4.045 | 4.027 | 52,3 | 51,4 |
| Podpora za mleko v gorskih območjih | 2.924 | 2.916 | 36.303 | 36.270 | 4.730 | 4.743 | 130,3 | 130,8 |
| **Proizvodno nevezana plačila (ha)** | | | | | **115.183** | **117.143** | | |
| Shema osnovnega plačila | 56.282 | 56.247 | 445.148 | 444.616 | 71.730 | 71.715 | 161,1 | 161,3 |
| Plačilo za zeleno komponento | 56.297 | 56.265 | 445.192 | 444.738 | 40.702 | 40.669 | 91,4 | 91,4 |
| Dodatno plačilo za mlade kmete | 4.181 | 4.342 | 44.097 | 44.971 | 2.750 | 2.633 | 62,4 | 58,6 |
| Plačilo za območja z naravnimi omejitvami | | 14.829 | | 35.804 | | 2.125 | | 59,4 |
| **SKUPAJ neposredna plačila** | **56.418** | **56.339** | | | **135.525** | **134.590** | | |

Vir: ARSKTRP

V primerjavi z uredbenim letom 2016 (stanje 31. maja 2017) je bilo za uredbeno leto 2017 izplačanih 0,7 % manj neposrednih plačil, število kmetijskih gospodarstev, ki so ta plačila prejela, pa je ostalo podobno. Uvedene spremembe shem za uredbeno leto 2017 so vplivale na nekoliko spremenjeno strukturo izplačil; zaradi ukinitve podpore za beljakovinske rastline je bilo za 14 % manj izplačil v obliki proizvodno vezanih podpor, zaradi uvedbe nove sheme plačil za območja z naravnimi omejitvami pa so bila izplačila v okviru proizvodno nevezanih podpor za slaba 2 % večja.

### 5.1.3 Program razvoja podeželja 2014–2020

V okviru politike razvoja podeželja se je leta 2017 nadaljevalo izvajanje ukrepov, ki so opredeljeni v Programu razvoja podeželja 2014–2020 (PRP 2014–2020). Ključne usmeritve politike razvoja podeželja v tem programskem obdobju so:

– prenos znanja in inovacij,

– pospešitev procesov strukturnega prilagajanja v kmetijstvu,

– spodbujanje razvoja kratkih oskrbnih verig, izboljšanje trženja in dvig kakovosti lokalno pridelanih proizvodov,

– ohranjanje naravnih virov in prilagajanje podnebnim spremembam,

– trajnostno izkoriščanje gozdov, izboljšanje trženja in povečanje konkurenčnosti v gozdarstvu,

– razvoj endogenih potencialov podeželja in zelenih delovnih mest.

V celotnem programskem obdobju je za ukrepe razvoja podeželja na voljo dobre 1,1 milijarde EUR, pri čemer je 838 milijonov EUR zagotovljenih iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP), preostanek pa iz državnega proračuna.

V programskem obdobju 2014–2020 se bo v okviru PRP izvajalo 14 ukrepov, med katerimi nekateri vključujejo enega ali več podukrepov. Za te ukrepe je namenjenih 96,5 % razpoložljivih sredstev, preostanek pa je namenjen tehnični pomoči in plačilu obveznosti predhodnega programskega obdobja za ukrep zgodnje upokojevanje. Stopnja sofinanciranja EKSRP za ukrepe prenos znanja in dejavnosti informiranja, pomoč za zagon dejavnosti za

mlade kmete, ustanovitev skupin in organizacij proizvajalcev, sodelovanje in LEADER znaša 80 %, za preostale ukrepe pa je stopnja sofinanciranja 75-odstotna.

Evropska komisija je v letu 2017 potrdila tretjo spremembo programa, ki prinaša lažje izvajanje ukrepa prenos znanja, možna je vključitev novih pridelovalcev v shemo izbrana kakovost za sadje, v okviru ukrepa sodelovanje pa se uvaja pavšalni način obračunavanja stroškov, kar prinaša poenostavitev za upravičence in plačilno agencijo. Tudi pri ukrepu LEADER so bile pripravljene spremembe, ki omogočajo poenostavljene oblike obračunavanja stroškov zaposlenih.

Zaradi posledic naravnih nesreč in podnebnih sprememb v sektorju vrtnin, sadjarstvu in vinogradništvu so se v okviru investicijskih ukrepov povečale stopnje sofinanciranja s 30 % na 50 %, delež pa je v primeru, da je investitor mlad kmet, mogoče povečati do 75 %.

V okviru ukrepa KOPOP so pri operaciji posebni traviščni habitati glede na regionalizacijo Slovenije opredeljeni datumi (od 20. 5 do 30. 6.), ko je raba travinja prepovedana. Prav tako so bile uvedene nove zahteve in omejitve za mokrotne travnike. Upravičenci prejmejo višje plačilo za pozno košnjo oziroma če ne gnojijo mokrotnih travnikov z organskimi gnojili.

Do konca leta 2017 je bilo objavljenih 32 javnih razpisov (od tega 14 v letu 2017) v skupni višini 265 milijonov EUR, od katerih jih je bilo 19 tudi že zaključenih. Za dvanajst ukrepov in tehnično pomoč je bilo odobrenih skoraj 460 milijonov EUR ali 42 % razpoložljivih sredstev programa, pri čemer je bilo nekaj več kot 291 milijonov EUR (26 %) tudi že izplačanih. Samo v letu 2017 je bilo izplačanih nekaj manj kot 113 milijonov EUR.

V okviru ukrepa **prenos znanja in dejavnosti informiranja** se je izvajal podukrep podpora za dejavnosti poklicnega usposabljanja in pridobivanja spretnosti. Glavni namen podukrepa je usposabljanje ob vstopu ali v času izvajanja ukrepov ekološko kmetovanje, KOPOP in dobrobit živali ter usposabljanje na področju trženja, upravljanja, varnega dela v gozdu, pridobivanja digitalnih spretnosti itd. V celotnem programskem obdobju je za ta podukrep namenjenih 11,5 milijona EUR. Do konca leta 2017 je bilo objavljenih osemnajst javnih naročil (šest v letu 2017), od katerih so bile za šestnajst od njih že podpisane pogodbe z izvajalci v skupni vrednosti 1,3 milijona EUR. Za deset javnih naročil je bilo že izplačanih 699 tisoč EUR.

Cilj podukrepa **podpora za pomoč pri uporabi storitev svetovanja** je izboljšati specifična znanja in obveščenost tistih, ki se želijo vključiti v ukrepe ekološko kmetovanje, KOPOP in dobrobit živali. V celotnem programskem obdobju je za ta podukrep namenjenih 10,8 milijona EUR. Do konca leta 2017 je bilo v okviru tega ukrepa objavljenih enajst javnih naročil v skupni vrednosti 1,4 milijona EUR, pri čemer so bile s sedmimi izvajalci že podpisane pogodbe. Do konca leta 2017 je bilo izplačanih 5 javnih naročil v skupni vrednosti 641 tisoč EUR. Sredstva so bila izplačana 1.298 udeležencem, ki so se udeležili svetovanj s področja priprave in izdelave programov dobrobiti živali (861 udeležencev) ter izdelave načrta preusmeritve KMG v ekološko kmetovanje (437 udeležencev).

Pri ukrepu **sheme kakovosti za kmetijske proizvode in živila** je mogoče pridobiti podporo za novo sodelovanje v shemah kakovosti. Cilj podukrepa je povečati dodano vrednost in količino proizvodov iz shem kakovosti, vzpostavljenih v skladu z nacionalno zakonodajo. V celotnem programskem obdobju je za ta podukrep namenjenih 3,4 milijona EUR. Do zdaj sta bila objavljena dva javna razpisa. Na prvi javni razpis je prispelo 86 vlog, od katerih je bilo odobrenih 68. Do konca leta 2017 je bilo odobrenih 1,9 milijona EUR, od katerih je bilo 166 tisoč EUR tudi že izplačanih. Drugi javni razpis je bil objavljen ob koncu leta 2017, vendar zanj še ni bilo izdanih odločb. Skupaj s prevzetimi obveznostmi iz prejšnjega programskega obdobja je bilo do zdaj izplačanih nekaj več kot 183 tisoč EUR.

*Preglednica 40: Izplačana sredstva PRP 2014–2020 po ukrepih in podukrepih (000 EUR) (do 31. 12. 2017)*

| Šifra | Ukrep | Razpoložljiva sredstva | Odobrena sredstva | Izplačana sredstva |
|---|---|---|---|---|
| **1.** | **Prenos znanja in dejavnosti informiranja** | **12.500,0** | **1.262,0** | **699,0** |
| 1.1 | Poklicno usposabljanje in pridobivanja spretnosti | 11.500,0 | 1.262,0 | 699,0 |
| 1.2 | Podpora za demonstracijske aktivnosti | 1.000,0 | | |
| **2.1** | **Pomoč pri uporabi svetovalnih storitev** | **10.768,0** | **1.432,8** | **640,6** |
| 3.1 | Sheme kakovosti za kmetijske proizvode in živila | 3.400,0 | 1.947,2 | 183,4 |
| **4.** | **Naložbe v fizična sredstva** | **206.465,8** | **90.661,4** | **21.406,2** |
| 4.1 | Naložbe v kmetijska gospodarstva | 98.634,0 | 57.025,0 | 10.653,3 |
| 4.2 | Naložbe v predelavo, trženje in razvoj kmet. proizvodov | 74.761,3 | 15.716,8 | 4.244,8 |
| 4.3 | Naložbe v kmetijsko-gozdarsko infrastrukturo, povezano z razvojem, posodabljanjem ali prilagoditvijo kmetijstva in gozdarstva | 33.070,6 | 17.919,6 | 6.508,1 |
| **6.** | **Razvoj kmetij in podjetij** | **123.011,3** | **30.958,9** | **14.963,8** |
| 6.1 | Pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete | 60.650,0 | 30.774,0 | 14.779,0 |
| 6.3 | Pomoč za zagon dejavnosti, namenjen razvoju majhnih kmetij | 20.000,0 | | |
| 6.4 | Naložbe v vzpostavitev nekmetijskih dejavnosti | 42.361,3 | 184,9 | 184,9 |
| **7.3** | **Podpora za širokopasovno infrastrukturo ter zagotavljanje dostopa do širokopasovnega interneta** | **10.000,0** | **119,9** | **119,9** |
| 8. | **Naložbe v razvoj in izboljšanje gozdov** | **59.481,1** | **15.887,4** | **4.341,8** |
| 8.4 | Odprava škode v gozdovih – naravne nesreče | 20.454,4 | 881,5 | 754,6 |
| 8.6 | Naložbe v gozd. tehn. ter predelavo, mobilizacijo in trženje gozd. proizv. | 39.026,7 | 15.005,9 | 3.587,2 |
| **9.** | **Ustanovitev skupin in organizacij proizvajalcev** | **2.228,0** | | |
| **10.** | **Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila** | **203.607,4** | **113.647,4** | **81.934,2** |
| 10.1 | Plačilo kmetijsko-okoljskih-podnebnih obveznosti (ukrep KOPOP) | 203.287,4 | 113.647,4 | 81.934,2 |
| 10.2 | Podpora za ohranjanje, trajnostno rabo in razvoj genskih virov v kmetijstvu | 320,0 | | |
| **11.** | **Ekološko kmetovanje** | **65.300,0** | **35.937,5** | **26.327,0** |
| 11.1 | Plačila za preusmeritev v ekološko kmetovanje | 16.978,0 | 9.617,3 | 4.322,8 |
| 11.2 | Plačila za ekološko kmetovanje | 48.322,0 | 26.310,3 | 22.004,1 |
| **13.** | **Plačila območjem z naravnimi ali drugimi posebnimi omejitvami** | **265.933,3** | **125.697,9** | **120.443,3** |
| 13.1 | Izplačilo nadomestil v gorskih območjih | 207.428,0 | 96.540,6 | 92.267,8 |
| 13.2 | Nadomestila za druga območja z naravnimi omejitvami | 10.637,3 | 7.525,5 | 7.300,1 |
| 13.3 | Nadomestila za druga območja s posebnimi omejitvami | 47.868,0 | 21.641,7 | 20.875,3 |
| **14.** | **Dobrobit živali** | **32.533,3** | **15.134,9** | **8.234,9** |
| **16.** | **Sodelovanje** | **20.062,5** | | |
| **19.** | **LEADER** | **53.365,6** | **16.426,5** | **1.403,6** |
| 19.1 | Pripravljalna podpora | 600,0 | 401,7 | 401,7 |
| 19.2 | Podpora za izvajanje operacij v okviru strategije lokalnega razvoja | 37.608,1 | 3.554,0 | 724,9 |
| 19.3 | Priprava in izvajanje dejavnosti sodelovanja lokalne akcijske skupine | 4.000,0 | 1.377,2 | 0,0 |
| 19.4 | Podpora za tekoče stroške in stroške animacije | 11.355,8 | 11.093,7 | 277,0 |
| | Tehnična pomoč | 33.261,3 | 8.960,5 | 8.960,5 |
| | Zgodnje upokojevanje 2007–2013 | 5.295,0 | 1.838,6 | 1.838,6 |
| | **Skupaj** | **1.107.212,7** | **459.912,8** | **291.496,7** |

Vir: MKGP

Ukrep **naložbe v osnovna sredstva** je namenjen razvoju kmetijstva, predelave ali trženja kmetijskih in živilskih proizvodov ter kmetijske in gozdarske infrastrukture. V programskem obdobju 2014–2020 je za ta ukrep namenjenih 206,5 milijona EUR. Ukrep se deli na tri podukrepe:

– podpora za naložbe v kmetijska gospodarstva,

– podpora za naložbe v predelavo/trženje in/ali razvoj kmetijskih proizvodov in

– podpora za naložbe v infrastrukturo, povezano z razvojem, posodabljanjem ali prilagoditvijo kmetijstva in gozdarstva.

Cilj podukrepa naložbe v KMG je povečati produktivnost ter okoljsko učinkovitost KMG. Do konca leta 2017 je bilo objavljenih sedem javnih razpisov v skupni višini 93 milijonov EUR.

Do zdaj je na razpise prispelo 1.735 vlog, izdanih pa je bilo 946 odločb v skupni višini 51,1 milijona EUR, pri čemer je bilo 4,7 milijona EUR tudi že izplačanih.

Cilj podukrepa podpora za naložbe v predelavo/trženje in/ali razvoj kmetijskih proizvodov je izboljšati konkurenčnost in okoljsko učinkovitost živilskopredelovalnih obratov ter povečati dodano vrednost kmetijskim proizvodom. Do konca leta 2017 so bili objavljeni trije javni razpisi. Na prvem javnem razpisu je bilo odobrenih 68 vlog v skupni višini 10,2 milijona EUR, od katerih je bilo že izplačanih 1,4 milijona EUR. Na drugem javnem razpisu, ki je bil namenjen velikim podjetjem, je bilo odobrenih 10 vlog v skupni vrednosti 2,6 milijona EUR, vendar še nobena vloga ni bila izplačana. Na tretji javni razpis sta prispeli 102 vlogi, vendar do konca leta 2017 odločbe še niso bile izdane.

Cilj podukrepa podpora za naložbe v infrastrukturo, povezano z razvojem, posodabljanjem ali prilagoditvijo kmetijstva in gozdarstva, je ureditev in izboljšanje kmetijske in gozdarske infrastrukture. V okviru tega podukrepa se izvajajo agromelioracije na komasacijskih območjih, izgradnja novih in posodobitev obstoječih namakalnih sistemov ter ureditev gozdne infrastrukture. V celotnem programskem obdobju je za ta podukrep namenjenih 33,1 milijona EUR. Do zdaj je bilo v okviru tega podukrepa objavljenih pet javnih razpisov, pri čemer so bili trije objavljeni v letu 2017. Na razpisu za gradnjo namakalnih sistemov, ki so namenjeni več uporabnikom, sta bili odobreni dve vlogi v skupni vrednosti 831 tisoč EUR, medtem ko na razpisih za ureditev gozdne infrastrukture in za izvedbo agromelioracij na komasacijskih območjih v letu 2017 odločbe še niso bile izdane.

V okviru ukrepa naložbe v osnovna sredstva so potekala tudi izplačila prenesenih obveznosti prejšnjega programskega obdobja in dela obveznosti, ki izhajajo iz pozitivno rešenih pritožb, za kar je bilo izplačanih 14,8 milijona EUR.

Namena ukrepa **razvoj kmetij in podjetij** sta vzpostavitev in razvoj kmetij ter nekmetijskih dejavnosti na podeželju. Ukrep je razdeljen na tri podukrepe:

– pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete,
– pomoč za zagon dejavnosti, namenjen razvoju majhnih kmetij, in
– podpora za naložbe v vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti.

Cilj podukrepa pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete je izboljšati starostno strukturo nosilcev KMG. Upravičenci so mladi kmetje, ki so na dan oddaje vloge stari od 18 do 40 let, so ustrezno usposobljeni in prvič vzpostavljajo KMG. V celotnem programskem obdobju je za ta ukrep namenjenih 60,7 milijona EUR. Do zdaj so bili za ta podukrep objavljeni trije javni razpisi (eden leta 2017), na katerih je bilo odobrenih 810 vlog v skupni vrednosti 30,8 milijona EUR. Do konca leta 2017 je bilo izplačanih 14,8 milijona EUR.

Cilj podukrepa pomoč za zagon dejavnosti, namenjen razvoju majhnih kmetij, je izboljšati konkurenčnost majhnih kmetij, ohraniti in izboljšati potencial za pridelavo, predelavo oziroma trženje kmetijskih proizvodov, povečati produktivnost ter ekonomsko in okoljsko učinkovitost majhnih kmetij. V letu 2017 je bil objavljen prvi javni razpis v višini 20,0 milijona EUR, ki se je zaprl konec januarja 2018. Na razpis je prispelo 4.038 vlog, vendar odločbe še niso bile izdane.

V letu 2017 so se nadaljevale aktivnosti za začetek izvajanja finančnih instrumentov v Sloveniji, prek katerih se bodo podpirale naložbe v vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti. V okviru tega podukrepa je bilo do konca leta 2017 izplačanih 185 tisoč EUR, pri čemer gre za izplačila prevzetih obveznosti prejšnjega programskega obdobja.

V okviru ukrepa **osnovne storitve in obnova vasi na podeželju** se v tem programskem obdobju izvaja podukrep podpora za širokopasovno infrastrukturo, za katerega je na voljo 10 milijonov EUR. Do konca leta 2017 se ta podukrep še ni začel izvajati, iz naslova prevzetih obveznosti iz prejšnjega programskega obdobja pa je bilo izplačanih skoraj 120 tisoč EUR.

V okviru ukrepa **naložbe v razvoj gozdnih območij in izboljšanje sposobnosti gozdov** za preživetje se izvajata dva podukrepa:

– podpora za odpravo škode v gozdovih zaradi gozdnih požarov ter naravnih nesreč in katastrofičnih dogodkov ter
– podpora za naložbe v gozdarske tehnologije ter predelavo, mobilizacijo in trženje gozdnih proizvodov.

Cilji prvega podukrepa je odprava škode in obnova gozda, poškodovanega v naravni nesreči, ter ureditev gozdnih vlak, ki so potrebne za sanacijo gozdov. V celotnem programskem obdobju je za ta namen predvidenih 20,5 milijona EUR. Do zdaj sta bila za ureditev gozdnih vlak in odpravo škode v gozdovih objavljena dva javna razpisa (eden v letu 2017) in eno javno naročilo za nakup sadik gozdnega drevja. Na razpisu za odpravo škode in obnovo gozda je bilo odobrenih 153 vlog v skupni vrednosti 372 tisoč EUR, pri čemer je bilo za 109 vlog že izplačanih 245 tisoč EUR. S tem denarjem so obnovili 212 ha gozda. Odobrena in izplačana je bila tudi ena vloga za nakup gozdnega drevja v višini 132 tisoč EUR, s čimer so na novo zasadili nekaj manj kot 50 ha gozda. Na razpisu za ureditev gozdnih vlak je bilo odobrenih 95 vlog v skupni vrednosti 378 tisoč EUR odobrenih sredstev, ki so bila do konca leta 2017 tudi že izplačana. Zgrajenih je bilo skoraj 88 km gozdnih vlak.

V okviru drugega podukrepa je mogoče kandidirati za naložbe v nakup nove mehanizacije in opreme za sečnjo in spravilo lesa ter naložbe v predindustrijsko predelavo lesa. Za ta ukrep je v programskem obdobju 2014–2020 namenjenih 39,0 milijona EUR. Do zdaj sta bila objavljena dva javna razpisa za nakup nove mehanizacije in opreme za sečnjo in spravilo lesa ter dva razpisa za naložbe v predindustrijsko predelavo lesa. Za nakup mehanizacije in opreme je bilo odobrenih 342 vlog, za katere je bilo dodeljenih 9,8 milijona EUR. Do konca leta 2017 je bilo za ta namen že izplačanih 2,2 milijona EUR. Na prvem javnem razpisu za naložbe v predindustrijsko predelavo lesa je bilo odobrenih 70 vlog v skupni višini 3,8 milijona EUR. Do zdaj so bile že zaključene štiri naložbe, za katere je bilo izplačanih 55 tisoč EUR. Drugi javni razpis, ki je bil objavljen v decembru 2017, pa je bil konec leta 2017 še odprt.

V okviru tega podukrepa je bilo izplačanih tudi 1,3 milijona EUR zaostalih obveznosti iz prejšnjega programskega obdobja.

Cilj ukrepa **ustanovitev skupin in organizacij proizvajalcev** je povečati povezanost in tržno usmerjenost v kmetijskem ter gozdarskem sektorju prek organizirane prodaje in skupnega nastopa na trgu. Za ta ukrep je v celotnem programskem obdobju na voljo 2,2 milijona EUR, vendar se do konca leta 2017 še ni začel izvajati.

**Ukrep kmetijsko-okoljska-podnebna plačila** je tudi v novem programskem obdobju namenjeni spodbujanju nadstandardnih zahtev sonaravnih kmetijskih praks, ki so poleg ohranjanja biotske raznovrstnosti in krajine, usmerjenosti v ustrezno gospodarjenje z vodami in upravljanje tal, bolj usmerjena v blažitev in prilagajanje kmetovanja podnebnim spremembam. Razdeljen je na dva podukrepa:

– plačila kmetijsko-okoljskih-podnebnih obveznosti (KOPOP),
– podpora za ohranjanje, trajnostno rabo in razvoj genetskih virov v kmetijstvu.

Podukrep KOPOP se v tem programskem obdobju izvaja na podlagi 19 vnaprej določenih operacij, v katere se KMG vključi prostovoljno. Operacije vključujejo obvezne in izbirne zahteve ali pa posamezne operacije predstavljajo samostojne zahteve. Upravičenci lahko izbirajo med vsemi operacijami, pri čemer morajo v okviru posamezne operacije izbrati vse obvezne zahteve, lahko pa izberejo tudi eno ali več izbirnih zahtev.

V celotnem programskem obdobju je za kmetijsko-okoljska-podnebna plačila namenjenih 203,3 milijona EUR. Do konca leta 2017 je bilo v okviru podukrepa KOPOP izplačanih 81,9 milijona EUR. Samo v letu 2017 je bilo izplačanih 28,9 milijona EUR, pri čemer gre za izplačila obveznosti v okviru kampanje zbirnih vlog 2016 in vračil ter pritožb za obveznosti iz preteklega programskega obdobja. Podprtih je bilo 6.331 kmetijskih gospodarstev, ki so vložila 27.390 zahtevkov za 338.433 ha površin (bruto).

V okviru kampanje zbirnih vlog za leto 2017 je 6.748 kmetijskih gospodarstev vložilo 26.744 zahtevkov za 347.004 ha površin. Ocenjuje se, da bo v okviru kampanje zbirnih vlog 2017 za ukrep KOPOP izplačanih 31,7 milijona EUR.

*Preglednica 41: Primerjava izvajanja operacij KOPOP v letih 2015–2017*

| Operacija KOPOP | **2015** (izplačano) | | **2016** (izplačano) | | **2017** (vloge) | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | **Število KMG** | **Neto površina (ha)** | **Število KMG** | **Neto površina (ha)** | **Število KMG** | **Neto površina (ha)** |
| Poljedelstvo in zelenjadarstvo | 2.706 | 58.867 | 2.894 | 62.731 | 2.883 | 63.696 |
| Hmeljarstvo | 34 | 527 | 37 | 590 | 37 | 655 |
| Vodni viri | 1.868 | 34.694 | 1.965 | 36.526 | 1.970 | 37.104 |
| Sadjarstvo | 218 | 937 | 461 | 1.973 | 458 | 1.999 |
| Vinogradništvo | 472 | 2.948 | 1.056 | 5.775 | 1.083 | 6.431 |
| Posebni traviščni habitati | 531 | 3.200 | 648 | 3.641 | 658 | 3.854 |
| Traviščni habitati metuljev | 186 | 468 | 255 | 582 | 262 | 610 |
| Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov | 177 | 1.063 | 213 | 1.240 | 220 | 1.292 |
| Steljniki | 8 | 14 | 8 | 15 | 8 | 15 |
| Ohranjanje habitatov strmih travnikov | 266 | 350 | 283 | 371 | 282 | 394 |
| Grbinasti travniki | 6 | 12 | 5 | 6 | 5 | 9 |
| Reja domačih živali na območju pojavljanja velikih zveri | 38 | 1.061 | 77 | 1.915 | 79 | 2.020 |
| Planinska paša | 113 | 5.300 | 122 | 5.709 | 130 | 5.860 |
| Visokodebelni travniški sadovnjaki | 591 | 617 | 688 | 719 | 702 | 761 |
| Reja lokalnih pasem, ki jim grozi prenehanje reje | 613 | 4.816* | 760 | 5.933* | 759 | 6.471* |
| Ohranjanje rastlinskih genetskih virov, ki jim grozi genetska erozija | 995 | 9.467 | 1.354 | 13.780 | 1.416 | 14.778 |
| Trajno travninje I | 209 | 1.472 | 225 | 1.518 | 222 | 1.565 |
| Trajno travninje II | 757 | 5.571 | 836 | 5.929 | 820 | 6.062 |
| Ohranjanje mejic | – | – | – | – | 98 | 131,7** |
| Pridelava semen materiala avtohtonih in tradicionalnih sort kmet. rastlin | – | – | 0 | 0 | 2 | 7 |

* število GVŽ
** kilometrov
Vir: MKGP

V primerjavi s subvencijskim letom 2016 je število KMG, ki so vložili zahtevke v okviru ukrepa KOPOP, ostalo praktično nespremenjeno, vključene površine pa so se povečale za dobra dva odstotka. Med operacijami je skoraj polovica KMG (43 %) izvajala operacijo poljedelstvo in zelenjadarstvo, sledita pa operaciji vodni viri (29 %) in ohranjanje rastlinskih genetskih virov, ki jim grozi genetska erozija (21 %). Glede na prejete vloge se je pri vseh operacijah, razen operacije steljniki, povečala vključenost površin. Najbolj so se povečale površine pri

operaciji grbinasti travniki (+45 %) ter v vinogradništvu in hmeljarstvu, kjer so se prijavljene površine povečale za 11 %.

Za podukrep podpora za ohranjanje, trajnostno rabo in razvoj genetskih virov v kmetijstvu je v celotnem programskem obdobju na voljo 320 tisoč EUR. Do konca leta 2017 so bile ugotovljene potrebe in opredeljene naloge v okviru tega podukrepa, ki se bo začel izvajati v letu 2018.

Ukrep **ekološko kmetovanje** se izvaja preko dveh podukrepov, ki vključujeta plačila za preusmeritev v prakse in metode ekološkega kmetovanja ter plačila za izvajanje teh praks in metod. V programskem obdobju 2014–2020 je temu ukrepu namenjenih 65,3 milijona EUR. V dosedanjem obdobju izvajanja ukrepa je bilo izplačanih 26,3 milijona EUR, pri čemer je bilo samo leta 2017 izplačanih 8,7 milijona EUR. V okviru kampanje zbirnih vlog 2016 je 2.850 kmetijskih gospodarstev, ki so obdelovala 35.409 ha KZU, dobilo izplačanih 6,6 milijona EUR, za preusmeritev v ekološko kmetovanje pa je 1.292 kmetijskih gospodarstev, ki so obdelovala 5.989 ha KZU, dobilo izplačanih 2,1 milijona EUR.

V okviru kampanje zbirnih vlog za leto 2017 je 3.409 vlagateljev vložilo zahtevke za 44.521 ha površin. V primerjavi z letom 2016 se je število KMG povečalo za okoli štiri odstotke, obseg vključenih površin pa se je povečal za 6 %. V letu 2017 bo za ta ukrep izplačanih okoli 9,6 milijona EUR.

Cilji ukrepa **plačila območjem z naravnimi ali drugimi posebnimi omejitvami (OMD)** so ohranitev obdelanosti kmetijskih zemljišč, ohranjanje poseljenosti podeželskih območij in zagotavljanje javnih dobrin na območjih s težjimi pridelovalnimi razmerami. Za ta ukrep je v programskem obdobju 2014–2020 namenjenih 265,9 milijona EUR.

Podobno kot v predhodnem letu je ARSKTRP odločbe za izravnalna plačila za OMD za leto 2017 začela izdajati že novembra 2017, do konca maja 2018 pa je bilo skupaj izplačanih nekaj več kot 42 milijonov EUR. Plačila je prejelo 46.743 kmetijskih gospodarstev za 330.622 ha kmetijskih zemljišč. Število KMG, površine in skupna izplačana sredstva so bili podobni kot v subvencijskem letu 2016.

*Preglednica 42: Izplačana izravnalna plačila območjem z naravnimi ali drugimi omejitvami po uredbah za leti 2016 in 2017 (subvencijsko leto)*

| | **Uredba 2016** (izplačano do 31. 5. 2017) | | | **Uredba 2017** (izplačano do 31. 5. 2018) | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | **KMG** | **ha** | **000 EUR** | **KMG** | **ha** | **000 EUR** |
| Gorska območja | 34.135 | 238.770 | 32.059,5 | 34.233 | 240.267 | 32.270,9 |
| Območja s posebnimi omejitvami | 9.959 | 74.176 | 7.242,5 | 9.919 | 74.342 | 7.240,5 |
| Druga | 2.600 | 15.962 | 2.504,8 | 2.591 | 16.013 | 2.507,3 |
| **Skupaj OMD** | **46.694** | **328.908** | **41.806,8** | **46.743** | **330.622** | **42.018,7** |

Vir: ARSKTRP

Plačila za ukrep **dobrobit živali** spodbujajo rejce k izvajanju nadstandardnih oblik reje živali. Ukrep se je začel izvajati leta 2014 v prašičereji. V letu 2016 se je ukrep razširil na področje govedoreje, z letom 2017 pa še na rejo drobnice. V celotnem programskem obdobju je za ta ukrep namenjenih 32,5 milijona EUR.

V okviru kampanje zbirnih vlog za leto 2016 je zahtevke za dobrobit prašičev oddalo 229 gospodarstev, ki so vložila 748 zahtev. Največ zahtev je bilo za 10 % večjo neovirano talno površino na žival v skupinskih boksih za tekače in pitance (303) in plemenske svinje (136) ter dodatno ponudbo voluminozne krme za plemenske svinje in mladice (131). Do konca

avgusta 2017 je 225 kmetijskih gospodarstev dobilo izplačanih nekaj manj kot dva milijona EUR.

*Preglednica 43: Izplačana izravnalna plačila za ukrep dobrobit živali po uredbah za leti 2016 in 2017 (subvencijsko leto)*

| | Uredba 2016 (izplačano do 31. 8. 2017) | | Uredba 2017 (izplačano do 31. 5. 2018) | |
|---|---|---|---|---|
| | **KMG** | **000 EUR** | **KMG** | **000 EUR** |
| Prašiči | 225 | 1.982,1 | 247 | 2.039,4 |
| Govedo | 6.765 | 3.739,1 | 7.377 | 4.394,7 |
| Drobnica | | | 590 | 102,1 |
| **Skupaj** | **6.990** | **5.721,2** | **8.214** | **6.536,1** |

Vir: ARSKTRP, MKGP

V okviru kampanje zbirnih vlog za leto 2017 je zahtevke za dobrobit prašičev oddalo 256 gospodarstev, ki so vložila 879 zahtev. V primerjavi s subvencijskem letom 2016 se je število KMG povečalo za 12 %, število vloženih zahtevkov pa za 18 %. Do konca maja 2018 je 247 kmetijskih gospodarstev dobilo izplačanih dobra dva milijona EUR.

Pri ukrepu dobrobit živali v govedoreji se mora govedo v obdobju med 1. aprilom in 15. novembrom pasti najmanj 120 dni, obvezno je zatiranje zajedavcev na podlagi predhodne korprološke analize in vodenje dnevnika paše. Podpora se izplača kot plačilo na GVŽ, ki znaša 53,4 EUR/GVŽ.

V okviru kampanje zbirnih vlog 2016 je 6.832 kmetijskih gospodarstev oddalo vlogo za 75.119 GVŽ, v okviru kampanje zbirnih vlog 2017 pa je 7.483 kmetijskih gospodarstev vložilo zahtevke za 90.009 GVŽ. V primerjavi s subvencijskim letom 2016 se je število KMG povečalo za 10 %, medtem ko se je število GVŽ, vključenih v ukrep, povečalo za 20 %. Do konca maja 2018 je 7.377 kmetijskih gospodarstev dobilo izplačanih 4,4 milijona EUR.

Od leta 2017 lahko v okviru tega ukrepa sodelujejo tudi rejci drobnice. Za pridobitev plačil morajo upravičenci izvajati pašo drobnice, opraviti obvezno zatiranje notranjih zajedavcev na podlagi predhodne korprološke analize in ažurno voditi register drobnice na gospodarstvu. Plačilo, ki se dodeli za najmanj 2 GVŽ, znaša 27,6 EUR/GVŽ. V okviru kampanje zbirnih vlog 2017 se je v operacijo drobnica vključilo 601 kmetijsko gospodarstvo, ki je uveljavljalo 3.892 GVŽ. Do konca maja 2018 je 590 kmetijskih gospodarstev prejelo 102 tisoč EUR.

Ukrep **LEADER** je postal del širšega pristopa lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost (CLLD), pri čemer poleg Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja sodelujeta tudi Evropski sklad za pomorstvo in ribištvo ter Evropski sklad za regionalni razvoj. V okviru PRP je za celotno programsko obdobje na voljo dobrih 53 milijonov EUR. V Sloveniji v programskem obdobju 2014–2020 deluje 37 lokalnih akcijskih skupin. Za te so potrjene strategije lokalnega razvoja, ki se bodo izvajale na celotni površini države.

Do konca leta 2017 je bilo izplačanih 1,4 milijona EUR, pri čemer je bilo 402 tisoč EUR izplačanih v okviru priprave strategij lokalnega razvoja, 725 tisoč EUR se nanaša na izplačilo projektov za prevzete obveznosti iz preteklega programskega obdobja, 277 tisoč EUR pa je bilo izplačanih za tekoče stroške in stroške animacije lokalnih akcijskih skupin.

Namen **tehnične pomoči** je zagotoviti učinkovito izvajanje programa. V okviru tehnične pomoči se izvajajo razne študije in vrednotenja, zagotavljajo se sredstva za upravljanje PRP in podpirajo aktivnosti Mreže za podeželje. Za vse te aktivnosti je v celotnem programskem obdobju namenjenih 33,3 milijona EUR. Do konca leta 2017 je bilo izplačanih skoraj 9,0 milijona EUR, od tega 4,0 milijona EUR samo leta 2017.

*Preglednica 44: Pregled sredstev po aktivnostih tehnične pomoči (000 EUR; do 31. 12. 2017)*

| Aktivnost | Razpoložljivo | Izplačano skupaj | 2017 | Izplačano/ razpoložljivo |
|---|---|---|---|---|
| Študije in vrednotenja | 4.989,2 | 890,8 | 527,3 | 17,9 |
| Upravljanje PRP 2014–2020 | 24.280,8 | 7.590,1 | 3.357,6 | 31,3 |
| Mreža za podeželje | 3.991,4 | 479,6 | 122,4 | 12,0 |
| **Skupaj** | **33.261,4** | **8.960,5** | **4.007,3** | **26,9** |

Vir: MKGP

V okviru študij in vrednotenj je bilo v letu 2017 izplačanih 527 tisoč EUR, ki so bili porabljeni za pripravo naknadnega vrednotenje PRP 2007–2013, presojo rezultatov PRP 2014–2020, izvedbo monitoringa ciljnih vrst metuljev ter pripravo študije o oceni zalog ogljika v nadzemni lesni biomasi na kmetijskih zemljiščih. Največ sredstev je bilo namenjenih upravljanju programa, kamor med drugim spadajo tudi izvedba raznih izobraževanj in usposabljanj, priprava strokovnih mnenj, izdelava informacijskih sistemov in nakup računalniške opreme ter izvajanje kontrol. Za te aktivnosti je bilo leta 2017 porabljenih skoraj 3,4 milijona EUR. Za izvedbo aktivnosti informiranja in obveščanja javnosti ter aktivnosti usposabljanja, sodelovanja in povezovanja je bilo v okviru Mreže za podeželje v letu 2017 izplačanih 122 tisoč EUR.

### 5.1.4 Drugi programi, sofinancirani s sredstvi EU

Poleg ukrepov prvega in drugega stebra skupne kmetijske politike EU sofinancira tudi nekatere ukrepe na področju veterinarstva, varstva rastlin in nekatere druge splošne projekte (FADN, ERA-NET), ki pa so po obsegu sredstev precej skromnejši.

Evropska komisija ukrepe v veterini sofinancira do 50 %, v nekaterih primerih pa v določenem najvišjem znesku. Izvajajo se na podlagi odobrenega programa za izkoreninjenje, spremljanje in preprečevanje posamezne živalske bolezni.

Na področju varstva rastlin EU s 50-odstotnim deležem sofinancira ukrepe za preprečevanje vnosa in širjenja ter zatiranje rastlinskih karantenskih škodljivih organizmov.

EK redno namenja sredstva tudi za financiranje delovanja mreže za zbiranje računovodskih podatkov o dohodkih in poslovanju kmetijskih gospodarstev (FADN – Farm Accountancy Data Network), in sicer v delu, ki se nanaša na vnos, obdelavo in arhiviranje računovodskih podatkov s poročevalskih kmetij. Nadomestila poročevalskim kmetijam za vodenje računovodstva po metodologiji FADN in drugi operativni stroški se financirajo z državnimi sredstvi.

## 5.2 Drugi ukrepi kmetijske politike

Po vstopu Slovenije v EU se število ukrepov, ki se v celoti financirajo samo iz državnega proračuna, zmanjšuje. Ukrepi, ki dopolnjujejo ukrepe skupne kmetijske politike, se deloma izvajajo v obliki državnih pomoči, ki jih je treba priglasiti EK, deloma pa v obliki pomoči po pravilu *de minimis*, ki je zaradi omejene višine na upravičenca dovoljena brez posebnih dodatnih omejitev. Po novih predpisih za obdobje 2014–2020 višina pomoči *de minimis* ne sme presegati 15.000 EUR na upravičenca v katerem koli obdobju treh proračunskih let, hkrati pa skupna pomoč *de minimis* na državni ravni ne sme presegati 1 % vrednosti letne proizvodnje. To velja tudi za splošne ukrepe, ki ne ogrožajo enotnega trga oziroma ne izkrivljajo konkurence.

V okviru državnih pomoči MKGP redno sofinancira zavarovalne premije za zavarovanje posevkov, nasadov in plodov pred nevarnostjo toče, požara, udara strele, pozebe, poplave in viharja ter zavarovanje živali pred nevarnostjo pogina, zakola ali usmrtitve zaradi bolezni. Namen ukrepa je zmanjšati tveganje v kmetijski proizvodnji s povečanjem obsega zavarovanja. Do sofinanciranja zavarovalne premije za zavarovanje primarne kmetijske proizvodnje so upravičena KMG, ki se ukvarjajo s proizvodnjo kmetijskih in ribiških proizvodov. Višina sofinanciranja je za leto 2017 za sofinanciranje posevkov, nasadov, plodov in živali znašala 20 % obračunane zavarovalne premije, razen za sofinanciranje sadja, kjer je višina sofinanciranja 40 % obračunane zavarovalne premije ter za hmelj in grozdje 30 % obračunane zavarovalne premije. Za sofinanciranje zavarovalnih premij lahko kmetijsko gospodarstvo uveljavlja tudi druge državne pomoči (npr. sofinanciranje iz občinskih sredstev), ki pa skupaj ne smejo presegati 65 % upravičenih stroškov zavarovalne premije. V imenu upravičencev sofinancirani del premije uveljavljajo zavarovalnice.

*Preglednica 45: Izplačana proračunska sredstva za sofinanciranje zavarovalnih premij, zavarovana kmetijska zemljišča in število zavarovanih živali; 2012–2017*

| | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
|---|---|---|---|---|---|---|
| **Izplačana sredstva (000 EUR)** | **4.387** | **4.670** | **4.097** | **1.918** | **1.408** | **2.245** |
| **Zavarovane površine, skupaj (ha)** | **46.971** | **42.681** | **38.343** | **41.486** | **36.762** | **45.448** |
| Sadje (intenzivni nasadi) | 1.230 | 1.255 | 1.107 | 976 | 1.328 | 1.120 |
| Hmelj | 683 | 775 | 996 | 1.051 | 1.249 | 1.347 |
| Vinogradi | 1.232 | 1.675 | 1.658 | 1.406 | 3.031 | 3.407 |
| Žito | 33.229 | 29.459 | 25.792 | 31.482 | 24.032 | 31.706 |
| Druge rastline | 10.597 | 9.517 | 8.790 | 6.570 | 7.122 | 7.868 |
| **Število zavarovanih živali, skupaj*** | **159.258** | **56.584** | **84.834** | **90.470** | **75.431** | **75.074** |
| Govedo | 49.501 | 33.641 | 33.904 | 34.140 | 22.261 | 30.814 |
| Prašiči | 106.116 | 19.561 | 45.365 | 52.762 | 50.444 | 41.723 |
| Konji, osli | 1.657 | 1.574 | 3.898 | 2.051 | 1.093 | 1.012 |
| Drobnica (ovce, koze) | 1.984 | 1.808 | 1.667 | 1.517 | 1.633 | 1.525 |

***** brez perutnine in rib
Vir: MKGP

Podobno kot v preteklih letih so se tudi v letu 2017 izvajali **ukrepi pomoči ob nepredvidljivih dogodkih**. Mednje spadajo pomoč KMG, prizadetim zaradi požara, strele, smrti, invalidnosti, nesposobnosti za delo ipd., izplačilo odškodnin, povezanih z zatiranjem rastlinskih in živalskih bolezni, ter občasni izredni ukrepi pomoči. V letu 2017 je bila tako izplačana izredna finančna pomoč za nadomestilo škode ob poginu živali zaradi vraničnega prisada (podpora na žival). Po pravilu *de minimis* je bila izplačana tudi finančna pomoč za izpad krme v živinorejski proizvodnji zaradi škode na njivskih površinah, posejanih s koruzo za zrnje ali silažno koruzo, ki je nastala v neurju s točo 29. avgusta 2016 v občini Pesnica in Šentilj. Konec leta 2017 so bila sredstva izplačana tudi čebelarjem, ki jim je nastala škoda zaradi slabih vremenskih razmer v letu 2017, zaradi katerih je prišlo do zmanjšanja medenja. Finančna pomoč v obliki plačila na čebeljo družino (6 EUR/panj) je bila dodeljena po pravilu *de minimis*.

Na podlagi Zakona o ukrepih za odpravo posledic pozebe in snega v kmetijski proizvodnji med 25. in 30. aprilom 2016 (Uradni list RS, št. 52/16) in končne ocene škode na kmetijskih pridelkih, večletnih nasadih in armaturah določenih pridelovalcev, ki znaša 44.280.700,88 EUR, je MKGP v letu 2017 pripravilo in objavilo Program odprave posledic pozebe in snega v sadjarstvu in vinogradništvu, na podlagi katerega je bilo v letu 2017 oškodovancem izplačanih 3,5 milijona EUR sredstev.

Pozeba je Slovenijo prizadela tudi v letu 2017. Na podlagi Zakona o ukrepih za odpravo posledic pozebe v kmetijski proizvodnji med 21. in 22. aprilom 2017 (Uradni list RS, št. 40/17) in na podlagi končne ocene škode na kmetijskih pridelkih, ki znaša 46.837.600,60 EUR, bo MKGP pripravilo Program odprave posledic pozebe v sadjarstvu in vinogradništvu v letu 2017. Vlada RS bo za odpravo posledic pozebe v letu 2018 zagotovila sredstva iz proračunske rezerve v višini 7 milijonov EUR.

V letu 2017 je Slovenijo prizadela še suša, ki se je v povezavi z močnimi vročinskimi valovi še posebej močno odražala v kmetijstvu. Na podlagi končne ocene škode, ki znaša 65.287.242,85 EUR, bo MKGP pripravilo Programa za odpravo posledic škode v kmetijstvu zaradi suše. Vlada RS bo za odpravo posledic suše v letu 2018 zagotovila sredstva iz proračunske rezerve v višini 7,043 milijona EUR. Suša je prizadela 48.275 ha žit in poljščin, 891 ha zelenjadnic, 763 ha sadovnjakov, 88.757 ha travinja, 1.018 ha hmelja in 1.680 ha vinogradov.

Med redne državne ukrepe spada ***podpora promocijskim in tržnim dejavnostim***, pri čemer se sredstva namenjajo vinogradniško-vinarskemu sektorju kot dopolnilo k ukrepom skupne kmetijske politike na trgu vina (sodelovanje na sejmih, tržne raziskave, svetovalne dejavnosti, izobraževanje vinarjev) ter za izvajanje raznih drugih projektov informiranja in promocije kmetijskih in živilskih proizvodov doma in v tujini ter za spodbujanje tržnega združevanja primarnih proizvajalcev določenih proizvodov (ekološki proizvodi, hmelj, pitani prašiči, sveže sadje in zelenjava).

Sredstva državnega proračuna se redno namenjajo tudi za ***zemljiške operacije*** oziroma upravljanje in investicijsko vzdrževanje javnih hidromelioracijskih sistemov ter vzdrževanje akumulacije Vogršček, tekoče vzdrževanje melioracijskih sistemov pa se večinoma financira iz zbranih prispevkov uporabnikov. V okviru domačih sredstev za zemljiško infrastrukturo se še vedno izvaja tudi ukrep sanacije nedokončanih komasacij, nove komasacije in naložbe v namakalno infrastrukturo pa so podprte v okviru programa razvoja podeželja.

Redno se izvajajo tudi številne ***splošne storitve za kmetijstvo***, med katere spadajo predvsem aktivnosti javnih služb in zavodov, strokovne in svetovalne naloge, izobraževanje in raziskovanje, nadzor kakovosti, spremljanje stanja in preventivni ukrepi na področju zdravstvenega varstva rastlin in živali ipd. Obseg dela in vsebine se določajo pretežno na podlagi sprejetih letnih programov dela, financirajo pa se skoraj v celoti z domačimi sredstvi.

Med ukrepi, ki ne spadajo v okvir pristojnosti resornega ministrstva, kaže omeniti **vračilo trošarine** za energente, ki se porabijo za pogon kmetijske in gozdarske mehanizacije. Od sredine leta 2009 odstotek vračila trošarine na plinsko olje za porabo v kmetijstvu in gozdarstvu znaša 70 %. Pravne osebe in samostojni podjetniki vračilo trošarine uveljavljajo že med letom, drugi upravičenci (fizične osebe) pa enkrat letno za preteklo leto. V letu 2017 je sprejet Pravilnik o načinu vračila trošarine za energente, ki se porabijo za kmetijsko in gozdarsko mehanizacijo, s katerim se je spremenila oziroma na novo opredelila normativna poraba goriva za uveljavljanje pravice do vračila trošarine za energente, porabljene za kmetijsko in gozdarsko mehanizacijo.

# 6 EKOLOŠKO KMETOVANJE

V letu 2017 je bilo v ekološko kontrolo vključenih 3.635 kmetijskih gospodarstev s 46.224 ha kmetijskih zemljišč v uporabi. Od teh je 3.190 gospodarstev že končalo preusmeritveno obdobje, ki traja najmanj 24 mesecev od prve prijave v kontrolo, in pridobilo ekološki certifikat. V letu 2017 je bilo v kontrolo vključenih tudi 393 predelovalnih obratov (15 obratov javne prehrane).

*Preglednica 46: Število ekoloških kmetij in površina zemljišč v nadzoru ekološkega kmetovanja; 2011–2017*

| | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Ekološke kmetije v kontroli (število) | 2.363 | 2.682 | 3.049 | 3.298 | 3.417 | 3.518 | 3.635 |
| – delež od vseh kmetij (%) | 3,1 | 3,6 | 4,1 | 4,6 | 4,7 | 5,0 | 5,2 |
| Ekološko obdelane površine v kontroli (ha) | 32.149 | 35.101 | 38.664 | 41.237 | 42.188 | 43.579 | 46.222 |
| – delež od vse KZU (%) | 6,8 | 7,6 | 8,4 | 8,7 | 8,7 | 9,0 | 9,6 |
| Število certifikatov | 1.999 | 2.104 | 2.232 | 2.537 | 2.699 | 2.933 | 3.190 |
| Biodinamične kmetije | 23 | 28 | 28 | 26 | 26 | 22 | 33 |

Vir: MKGP

Število KMG z ekološkim kmetovanjem je bilo v letu 2017 za dobre 3 % večje kot leta 2016. Skupno število KMG v sistemu nadzora tako zajema nekaj več kot 5 % vseh KMG.

Kmetijska zemljišča v uporabi z ekološko pridelavo v sistemu nadzora so se v letu 2017 glede na leto 2016 znova povečala, in to za 6,1 %. Obsegala so slabih 10 % vseh KZU.

Največje deleže kmetijskih zemljišč v uporabi z ekološko pridelavo v kontroli so tudi v letu 2017 zajemali travinje (83,8 %), poljščine na njivah (9,7 %), sadovnjaki (4,1 %) in vinogradi (1,2 %). Oljčniki in vrtnine so zavzemali manj kot 1 % skupne površine zemljišč z ekološkim kmetovanjem.

*Preglednica 47: Obseg površin, vključenih v nadzor ekološkega kmetovanja po kulturah oziroma načinu rabe (ha); 2011–2017*

| | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Travinje (vključno s travinjem na njivah) | 28.364,4 | 30.664,6 | 33.530,3 | 35.609,8 | 35.637,9 | 36.487,4 | 38.745,7 |
| Njive | 2.400,0 | 2.752,6 | 3.148,3 | 3.484,7 | 4.050,6 | 4.403,3 | 4.476,7 |
| Vinogradi | 287,2 | 323,9 | 401,3 | 419,7 | 494,8 | 535,7 | 559,4 |
| Oljčniki | 91,6 | 184,5 | 208,3 | 226,2 | 214,1 | 240,1 | 242,6 |
| Sadovnjaki skupaj | 857,9 | 994,4 | 1.148,3 | 1.268,1 | 1.477,6 | 1.616,7 | 1.881,2 |
| – intenzivna raba | 193,0 | 260,1 | 291,3 | 341,9 | 483,6 | 564,7 | 784,3 |
| – ekstenzivna raba | 664,8 | 734,3 | 857,0 | 926,1 | 994,0 | 1.051,3 | 1.096,9 |
| Vrtnine (na prostem in v zaščitenem prostoru) | 147,7 | 180,7 | 228,0 | 228,8 | 289,4 | 293,3 | 317,1 |
| Hmeljišča | | | | | 24,1 | 1,7 | 1,5 |
| **Skupaj** | **32.148,7** | **35.100,7** | **38.664,5** | **41.237,2** | **42.188,5** | **43.578,7** | **46.224,1** |

Vir: MKGP

Stalež živali na kmetijah, ki so v sistemu nadzora ekološkega kmetovanja, se iz leta v leto povečuje. Po številu živali je na prvem mestu perutnina, na drugem drobnica in na tretjem govedo.

*Preglednica 48: Število živali na kmetijah, vključenih v nadzor ekološkega kmetovanja; 2011–2017*

| | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Govedo | 22.915 | 22.977 | 25.168 | 27.359 | 30.592 | 33.397 | 35.095 |
| Drobnica | 40.588 | 41.081 | 40.101 | 42.238 | 41.654 | 42.698 | 44.030 |
| Kopitarji | 2.981 | 3.262 | 3.544 | 3.846 | 3.878 | 4.053 | 4.089 |
| Prašiči | 2.219 | 2.485 | 2.798 | 3.135 | 3.345 | 3.648 | 3.793 |
| Perutnina | 29.558 | 52.757 | 54.757 | 71.537 | 71.618 | 101.340 | 104.940 |
| Čebelje družine | 1.646 | 1.598 | 1.803 | 1.631 | 1.400 | 1.814 | 2.182 |
| Drugo (kunci, jelenjad itd.) | 2.560 | 3.018 | 3.173 | 3.590 | 3.571 | 3.873 | 3.723 |

Vir: SURS (MKGP)

V ekološki ponudbi so najbolj razširjeni proizvodi mlečni in mesni izdelki, sadni sokovi, mlevski izdelki, kis, jajca, jabolka, olja … Skupna masa mesa iz ekološke reje je v letu 2017 znašala 327 ton, od tega je bilo največ mesa govedi (275 ton). Namolzli so 6.051 ton ekološkega mleka, od tega je bilo največ kravjega mleka (5.714 ton), preostalo pa je bilo kozje in ovčje mleko. V letu 2017 je bilo pridelanih tudi 8.657.164 konzumnih ekoloških jajc.

Število KMG z ekološkim kmetovanjem v Sloveniji počasi narašča, vendar pa dinamika rasti ekološke pridelave ni zadovoljiva kljub finančnim podporam za ustanavljanje skupin proizvajalcev ter promocijo in trženje ter kljub podporam v obliki izravnalnih plačil na hektar za različno pridelavo kultur. Tudi struktura ekološke pridelave ne ustreza povpraševanju, saj je to največje pri svežih vrtninah, sadju in nemesnih predelanih živilih (mlevski in mlečni izdelki), v pridelavi pa prevladuje živinoreja oziroma travinje. Zato se še vedno kaže nujna potreba po ukrepih za povečanje količin ekoloških pridelkov in po organiziranem nastopanju na trgu, potrebni pa so tudi drugi ukrepi za celovit razvoj sektorja ekološkega kmetijstva in ekoloških živil.

Največje težave so na področju organiziranosti in povezovanja pridelovalcev, v premajhnem obsegu pridelave in predelave, zlasti sadja in zelenjave, ter na področju izobraževanja in svetovanja. Možnosti za nadaljnji razvoj so še precejšnje. Rezerve so na področju trženja, še posebej sadja in zelenjave. Povpraševanje po slovenskih ekoloških proizvodih narašča tudi v vzgojno-izobraževalnih zavodih, saj se čedalje več vrtcev odloča, da bo otrokom ponudilo ekološki zajtrk, malico ali kosilo. Tudi Zakon o javnih naročilih omogoča, da naročniki pri naročanju živil v javnih ustanovah (vrtci, šole) lahko dajejo prednost ekološkim in lokalno pridelanim živilom.

# 7 GOSPODARJENJE S KMETIJSKIMI ZEMLJIŠČI

## 7.1 Obseg kmetijskih zemljišč ter površine z naravnimi in drugimi omejitvami rabe

### 7.1.1 Obseg kmetijskih zemljišč

***Evidenca dejanske rabe kmetijskih zemljišč***

MKGP vodi evidenco dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč. Podatki se primarno zajemajo na podlagi ortofoto ločljivosti 0,5 × 0,5 m ter tudi na podlagi drugih virov (satelitskih posnetkov in terenskih ogledov). Zajem podatkov se izvaja digitalno v merilu 1 : 1000. Evidenca dejanske rabe v letu 2017 obsega v celoti obnovljene podatke za območje Slovenije, in sicer na podlagi ortofota iz let 2017 (32,9 %), 2016 (31,7 %) in 2015 (4,7 %) in 2014 (30,6 %). Metodologija zajema podatkov v evidenci dejanske rabe se je po letu 2005 nekoliko spremenila zaradi uvedbe grafičnih enot rabe kmetijskih gospodarstev (GERK). Zaradi uporabe evidence dejanske rabe za namen kontrole vpisanih GERK je bila potrebna natančnejša razmejitev med kmetijskimi in nekmetijskimi površinami, kar je vodilo v spremembo metodologije zajema podatkov. V okviru večjih površin pretežne rabe so se pred letom 2006 takšna območja generalizirala. GERK je lahko tudi v naselju, zato se dejanska raba v naseljih v primeru prijave GERK, ki je po ortofotu v kmetijski rabi, zajame po dejanskem stanju. Kontrole površin na kraju samem prav tako vplivajo na spremembo podatkov v evidenci.

Po evidenci dejanske rabe kmetijskih zemljišč je v Sloveniji največ travniških površin. Trajni travniki, skupaj z barjanskimi travniki in kmetijskimi zemljišči, poraslimi z gozdnim drevjem, so v letu 2017 zavzemali 54,3 % vseh kmetijskih zemljišč. Sledijo njive (26,9 %), ekstenzivni sadovnjaki (4,2 %), vinogradi (2,8 %) in intenzivni sadovnjaki (0,6 %), preostalih kmetijskih zemljišč v uporabi pa je zelo malo (manj kot 1 %).

*Preglednica 49: Evidenca dejanske rabe kmetijskih zemljišč; 2006 in 2016–2017*

| Šifra | Raba | Površina (ha) | | | Indeks | Indeks | Struktura (%) | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | 2006 | 2016 | 2017 | 2017/06 | 2017/16 | 2006 | 2016 | 2017 |
| 1100 | Njiva | 181.336 | 182.013 | 181.854 | 100,3 | 99,9 | 27,5 | 26,9 | 26,9 |
| 1160 | Hmeljišče | 2.077 | 1.831 | 1.833 | 88,3 | 100,1 | 0,3 | 0,3 | 0,3 |
| 1180 | Trajne rastline na njivskih površinah | 309 | 371 | 393 | 127,2 | 105,9 | 0,0 | 0,1 | 0,1 |
| 1190 | Rastlinjak | 105 | 148 | 151 | 143,8 | 102,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| 1211 | Vinograd | 22.278 | 18.955 | 18.681 | 83,9 | 98,6 | 3,4 | 2,8 | 2,8 |
| 1212 | Matičnjak | 37 | 49 | 46 | 124,3 | 93,9 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| 1221 | Intenzivni sadovnjak | 4.793 | 4.064 | 4.066 | 84,8 | 100,1 | 0,7 | 0,6 | 0,6 |
| 1222 | Ekstenzivni oziroma travniški sadovnjak | 20.688 | 27.766 | 28.275 | 136,7 | 101,8 | 3,1 | 4,1 | 4,2 |
| 1230 | Oljčnik | 1.618 | 2.131 | 2.332 | 144,1 | 109,4 | 0,2 | 0,3 | 0,3 |
| 1240 | Ostali trajni nasadi | 329 | 475 | 477 | 145,0 | 100,4 | 0,0 | 0,1 | 0,1 |
| 1300 | Trajni travnik | 369.662 | 353.081 | 349.883 | 94,7 | 99,1 | 56,1 | 52,1 | 51,8 |
| 1321 | Barjanski travnik | 6.458 | 5.762 | 5.738 | 88,9 | 99,6 | 1,0 | 0,9 | 0,9 |
| 1800 | Kmetijsko zemljišče, poraslo z gozdnim drevjem | 7.317 | 11.570 | 11.010 | 150,5 | 95,2 | 1,1 | 1,7 | 1,6 |
| | **Kmetijska zemljišča v uporabi skupaj** | **617.007** | **608.216** | **604.739** | **98,0** | **99,4** | **93,7** | **89,7** | **89,5** |
| 1410 | Kmetijsko zemljišče v zaraščanju | 21.594 | 24.230 | 24.532 | 113,6 | 101,3 | 3,3 | 3,6 | 3,6 |
| 1420 | Plantaža gozdnega drevja | 317 | 261 | 259 | 81,7 | 99,2 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| 1500 | Drevesa in grmičevje | 18.648 | 35.687 | 35.317 | 189,4 | 99,0 | 2,8 | 5,3 | 5,2 |
| 1600 | Neobdelano kmetijsko zemljišče | 1.107 | 9.432 | 11.099 | 1002,6 | 117,7 | 0,2 | 1,4 | 1,6 |
| | **Kmetijska zemljišča skupaj** | **658.673** | **677.826** | **675.946** | **102,6** | **99,7** | **100,0** | **100,0** | **100,0** |

Vir: MKGP

V kategoriji drevesa in grmičevje, ki vključuje mejice, skupine dreves in grmičevja ter obvodno zarast (ozki linijski pasovi), je 5,2 % kmetijskih površin. Ta vrsta rabe zajema biološko pestre habitate, koristne za kmetijstvo in okolje. Povečanje v kategoriji drevesa in grmičevje z 2,8 % leta 2006 na 5,2 % v letu 2017 je posledica usklajevanja podatkov z Zavodom za gozdove Slovenije (ZGS), saj je bila ta dejanska raba prej uvrščena pod gozd. Leta 2016 se delež teh površin ni več povečal zaradi usklajevanja podatkov z ZGS.

Čeprav je v zadnjih letih zaznati zmanjševanje površin v zaraščanju, se napredovanje zaraščanja kaže v prehodu v drugi dve kategoriji, v skupino dreves in grmičevja ter gozd. Vzroki za opuščanje kmetijskih zemljišč so različni, na primer starostna struktura lastnikov, nezainteresiranost lastnikov kmetijskih zemljišč za obdelovanje le-teh, otežena kmetijska pridelava zaradi strmin ali drugih naravnih omejitev, ki otežijo strojno obdelavo, itd.

V primerjavi z evidenco dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč v letu 2006 se struktura rabe kmetijskih zemljišč v letu 2017 ni pomembneje spremenila, podobna je ostala tudi skupna površina kmetijskih zemljišč. Med letoma je opaziti jasno izražen trend zaraščanja kmetijskih zemljišč, ki se je nekoliko ustavil, saj so v letih 2016 in 2017 kmetijska zemljišča v zaraščanju, drevesa in grmičevje skupaj zajemala okoli 8,8 % vseh kmetijskih površin. Med pomembnejšimi vrstami kmetijske rabe se je glede na leto 2006 najbolj povečala površina preostalih trajnih nasadov in ekstenzivnih sadovnjakov, kar je tudi posledica natančnejšega izločanja manjših površin travnikov, in ne toliko novega vzpostavljanja ekstenzivnih sadovnjakov. Površina oljčnikov po letu 2006 še vedno rahlo narašča, nekoliko pa se je zmanjšala površina intenzivnih sadovnjakov. Povečanje površine hmeljišč kljub naraščajočemu trendu v letu 2017 še vedno ne dosega obsega iz leta 2006. Rahel upad vinogradov se je nadaljeval tudi v letu 2017. Čeprav je rastlinjakov skupno le 151 ha, njihova površina stalno narašča; glede na leto 2006 se je povečala za 44 %. Površine neobdelanih kmetijskih zemljišč so deloma posledica krčitve gozda v kmetijske namene, gradnje plinovodov, agromelioracij ipd., pri čemer v času posnetka še ni bila vzpostavljena kmetijska raba. V veliki meri gre pri neobdelanih zemljiščih za travinje, ki ni pokošeno ali popaseno le začasno, in za površine, kjer se kmetovanje dejansko opušča.

Evidenca dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč kaže trend upadanja kmetijskih zemljišč v uporabi, medtem ko je v registru kmetijskih gospodarstev zaznati povečevanje prijavljenih kmetijskih zemljišč.

### *Identifikacijski sistem kmetijskih zemljišč – bloki in grafične enote rabe kmetijskih gospodarstev (GERK)*

Podatki evidence dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč, ki jo vodi MKGP, so tudi podlaga za vpis GERK in blokov. Leta 2015 je bil za izvajanje skupne kmetijske politike prvič uporabljen blok za referenčno parcelo identifikacijskega sistema za zemljišča. Kmetijska gospodarstva še naprej prijavljajo površine kot GERK, ki od leta 2006 predstavljajo referenčne parcele za potrebe dodeljevanja podpor v kmetijstvu, po prijavi pa se soležni GERK združijo v blok. Prednosti bloka so, da s tem postanejo upravičene tudi manjše površine različnih vrst rabe in ozki pasovi travinja, ki potekajo ob njivah. GERK so še naprej zelo pomembni zaradi natančne določitve vrste rabe zemljišča, kar je pomembno za pravilno izvedbo skupne kmetijske politike. GERK so vrisani na ortofoto posnetke po mejah dejanske rabe zemljišča in mejah uporabe tega zemljišča. Izločene morajo biti vse površine z neupravičeno vrsto rabe (npr. zelenice okoli hiš, zaraščene površine itd.).

Leta 2017 je bilo v register kmetijskih gospodarstev prijavljenih 486.047 ha GERK, od tega 485.874 ha kmetijskih zemljišč v uporabi. V primerjavi z letom 2006 so se kmetijska

zemljišča v uporabi povečala za 4.708 ha oziroma 1 %, v primerjavi z letom 2016 pa so se povečala za 1.539 ha oziroma dobrih 0,3 %.

Leta 2017 je bilo v šifrantu vrst rabe GERK uvedenih nekaj sprememb. Dodani sta bili vrsti rabe GERK začasno travinje in površine za ukrep odprave zaraščanja. Začasno travinje je orno zemljišče z namenom kontroliranega spremljanja pretvorbe rabe zemljišča v trajno travinje. Za ukrep odprave zaraščanja pa so uvedeni GERK, ki ne predstavljajo upravičenega zemljišča, za katere pa je odprava zaraščanja obveza, da se vzpostavi v upravičeno kmetijsko zemljišče.

*Preglednica 50: Evidenca GERK; 2006 in 2016–2017*

| Šifra | Raba | Površina (ha) | | | Indeks | Indeks | Struktura (%) | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | 2006 | 2016 | 2017 | 2017/06 | 2017/16 | 2006 | 2016 | 2017 |
| 1100 | Njiva | 172.507 | 170.328 | 169.582 | 98,3 | 99,6 | 35,4 | 35,2 | 34,9 |
| 1131 | Začasno travinje | – | – | 1.572 | | | – | – | 0,3 |
| 1150 | Njiva za rejo polžev | – | 28 | 16 | | 57,1 | – | 0,0 | 0,0 |
| 1160 | Hmeljišče | 1.902 | 1.485 | 1.589 | 83,5 | 107,0 | 0,4 | 0,3 | 0,3 |
| 1161 | Hmeljišče v premeni | – | 296 | 223 | | 75,3 | – | 0,1 | 0,1 |
| 1170 | Jagode na njivi | – | 109 | 101 | | 92,7 | – | 0,0 | 0,0 |
| 1180 | Trajne rastline na njivskih površinah | 270 | 409 | 431 | 159,6 | 105,4 | 0,1 | 0,1 | 0,1 |
| 1181 | Trajne rastline na njivskih površinah, kjer pridelava ni v tleh | – | 6 | 8 | | 133,3 | – | 0,0 | 0,0 |
| 1190 | Rastlinjak | 60 | 103 | 98 | 163,3 | 95,2 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| 1191 | Rastlinjak, kjer pridelava ni v tleh | – | 22 | 27 | | 122,7 | – | 0,0 | 0,0 |
| 1192 | Rastlinjak s sadnimi rastlinami | – | 4 | 10 | | 250,0 | – | 0,0 | 0,0 |
| 1211 | Vinograd | 15.432 | 15.454 | 15.416 | 99,9 | 99,8 | 3,2 | 3,2 | 3,2 |
| 1212 | Matičnjak | – | 44 | 46 | | 104,6 | – | 0,0 | 0,0 |
| 1221 | Intenzivni sadovnjak | 4.132 | 3.904 | 4.055 | 98,1 | 103,9 | 0,8 | 0,8 | 0,8 |
| 1222 | Ekstenzivni oz. travniški sadovnjak | 5.738 | 7.961 | 8.101 | 141,2 | 101,8 | 1,2 | 1,6 | 1,7 |
| 1230 | Oljčnik | 554 | 1.186 | 1.269 | 229,1 | 107,0 | 0,1 | 0,2 | 0,3 |
| 1240 | Ostali trajni nasadi | 415 | 456 | 461 | 111,1 | 101,1 | 0,1 | 0,1 | 0,1 |
| 1300 | Trajni travnik | 275.779 | 266.989 | 267.095 | 96,9 | 100,0 | 56,6 | 55,1 | 55,0 |
| 1320 | Travinje z razpršenimi neupravičenimi značilnostmi | – | 15.255 | 15.506 | | 101,7 | – | 3,1 | 3,2 |
| 1321 | Barjanski travnik | 4.091 | – | – | | | 0,8 | – | – |
| 1610 | Kmetijsko zemljišče v pripravi | – | 296 | 303 | | 102,4 | – | 0,1 | 0,1 |
| 1800 | Kmetijsko zemljišče, poraslo z gozdnim drevjem | 286 | – | – | | | 0,1 | – | – |
| | **Kmetijska zemljišča v uporabi** | **481.166** | **484.335** | **485.874** | **101,0** | **100,3** | **98,8** | **99,9** | **99,9** |
| 1410 | Kmetijsko zemljišče v zaraščanju | 3.093 | – | – | | | 0,6 | – | – |
| 1411 | Površine za ukrep odprava zaraščanja | – | – | 53 | | | – | – | 0,0 |
| 1420 | Plantaža gozdnega drevja | 336 | 79 | 85 | 25 | 107,6 | 0,1 | 0,0 | 0,0 |
| 1500 | Drevesa in grmičevje | 2.187 | – | – | | | 0,4 | – | – |
| 1600 | Neobdelano kmetijsko zemljišče | 423 | – | – | | | 0,1 | – | – |
| | **Kmetijska zemljišča skupaj** | **487.205** | **484.414** | **486.047** | **99,76** | **100,3** | **100,0** | **100,0** | **100,0** |

Vir: MKGP

### 7.1.2 Območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost, zavarovana območja in vodovarstvena območja

#### *Območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost*

V Sloveniji so območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost (OMD) določena na podlagi uredbe EU in potrjena s PRP 2014–2020. Glede na kriterije, ki se uporabljajo za določitev teh območij, se delijo v tri skupine, in sicer: gorska območja (GO), druga OMD (DO) in območja s posebnimi omejitvami (PO).

Leta 2017 je skupna površina KZU v OMD znašala 455.964 ha. Površine, ki so jih kmetovalci prijavili kot GERK v OMD, so znašale 356.981 ha in so pokrile 78,3 % površin KZU v OMD. Zemljišča, ki niso bila evidentirana kot GERK KZU v OMD, niso bila deležna podpore za OMD.

*Preglednica 51: Površina KZU in GERK KZU (ha) na območjih z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost*

| | Skupaj | Gorska | Druga | Posebne omejitve | SKUPAJ OMD |
|---|---|---|---|---|---|
| Skupna površina | | 1.467.573 | 81.196 | 202.482 | 1.751.251 |
| KZU – dejanska raba | **604.739** | 337.000 | 21.531 | 97.433 | 455.964 |
| GERK KZU | **485.874** | 261.334 | 16.950 | 78.697 | 356.981 |

Vir: MKGP

*Slika 29: Območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost (OMD)*

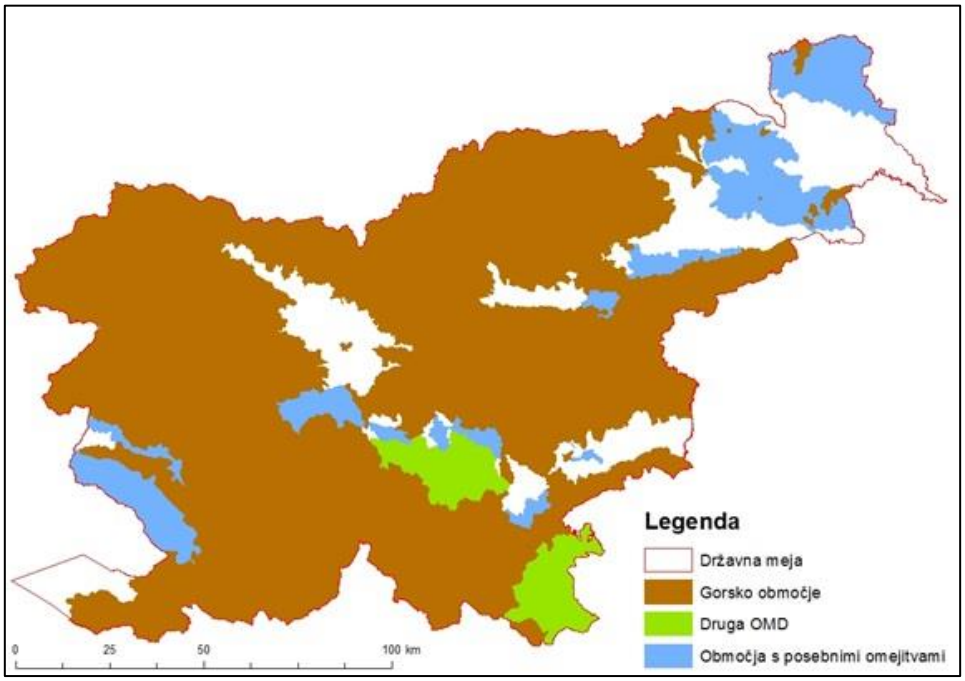


Vir: MKGP

### *Natura 2000*

Natura 2000 je evropsko omrežje posebnih varstvenih območij, ki so jih določile države članice EU. Njen glavni cilj je ohraniti biotsko raznovrstnost za prihodnje rodove. EU je omrežje Natura 2000 uvedla kot enega izmed pomembnih delov izvajanja habitatne direktive in direktive o pticah. Direktivi podpirata trajnostni razvoj, ki lahko zadovoljuje potrebe sedanjih rodov, hkrati pa ne škoduje potrebam prihodnjih. V omrežje Natura 2000 je v Sloveniji vključenih dobrih 37 % celotnega ozemlja.

*Preglednica 52: Površina KZU in GERK KZU (ha) na območjih Natura 2000*

| | Skupaj | Natura 2000 |
|---|---|---|
| Skupna površina | | 768.151 |
| KZU – dejanska raba | **604.739** | 150.654 |
| GERK KZU | **485.874** | 113.203 |

Vir: MKGP

Leta 2017 je skupna površina KZU na območjih Natura 2000 znašala 150.654 ha, v registru kmetijskih gospodarstev pa je bilo na teh območjih vpisanih 113.203 ha GERK KZU. Površine, ki jih kmetovalci prijavijo kot GERK na območjih Natura 2000, pokrijejo 75,1 % skupne površine KZU v teh območjih.

*Slika 30: Območje Natura 2000*

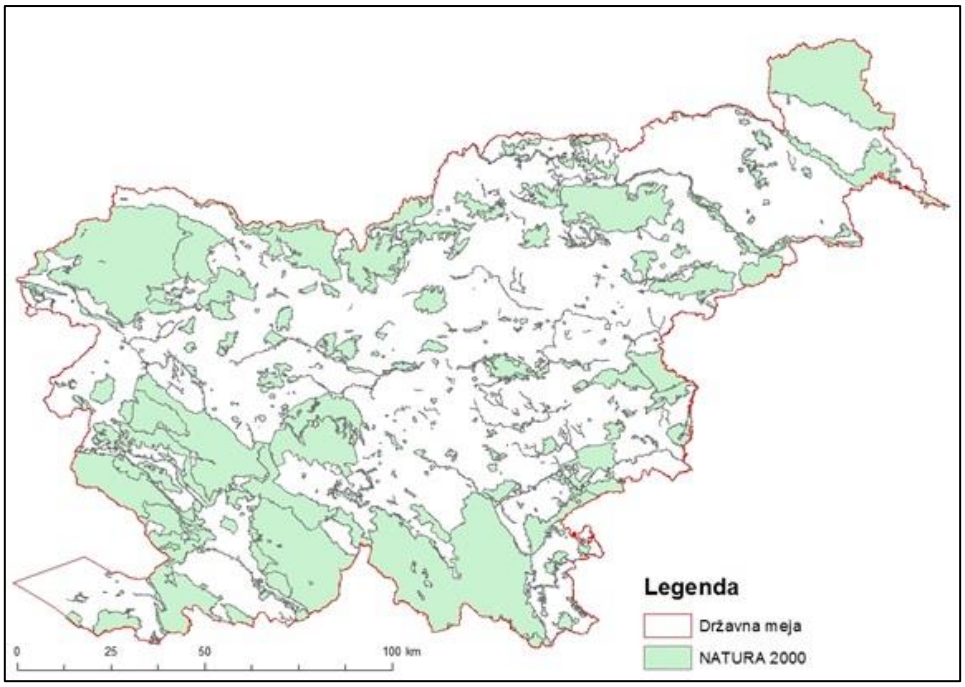


Vir: MKGP

### *Narodni, regijski in krajinski parki*

Slovenija ima kot ena izmed držav z najvišjo stopnjo biodiverzitete v EU trenutno z raznimi varstvenimi kategorijami zavarovanih 12 % svojega ozemlja. Zavarovanih območij oziroma parkov je 48, od teh je en narodni, trije regijski in 44 krajinskih parkov.

Skupna površina KZU v zavarovanih območjih je leta 2017 znašala 68.731 ha, kot GERK KZU na teh območjih pa je bilo v registru kmetijskih gospodarstev vpisanih 54.677 ha. Površine, ki so jih kmetovalci prijavili kot GERK v zavarovanih območjih, so tako pokrile 79,6 % skupne površine KZU na teh območjih.

*Preglednica 53: Površina KZU in GERK KZU (ha) na zavarovanih območjih*

| | | Parki | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| | **Skupaj** | **Narodni** | **Regijski** | **Krajinski** | **SKUPAJ parki** |
| Skupna površina | | 83.982 | 42.991 | 127.386 | 254. 359 |
| KZU – dejanska raba | **604.739** | 7.260 | 14.622 | 46.849 | 68.731 |
| GERK KZU | **485.874** | 4.020 | 11.790 | 38.867 | 54.677 |

Vir: MKGP

*Slika 31: Narodni, regijski in krajinski parki*

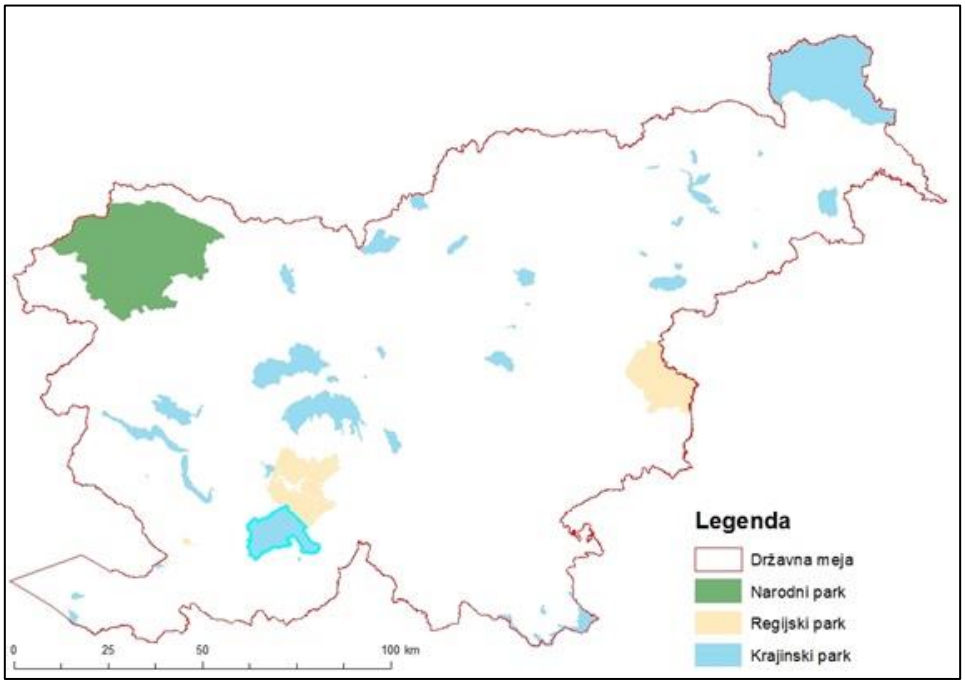


Vir: MKGP

### *Vodovarstvena območja*

Vodovarstvena območja (VVO) so ena najpomembnejših oblik zavarovanja vodnih teles, pomembnih za odvzem pitne vode. Takšen način zavarovanja je poznal Zakon o vodah iz leta 1981, na podlagi katerega so vodovarstvena območja določile občine. Novi Zakon o vodah, ki v slovenski pravni red prevzema zahteve direktive EU o ukrepih na področju vodne politike, pa prenaša pristojnost določanja vodovarstvenih območij na državo.

*Slika 32: Vodovarstvena območja*

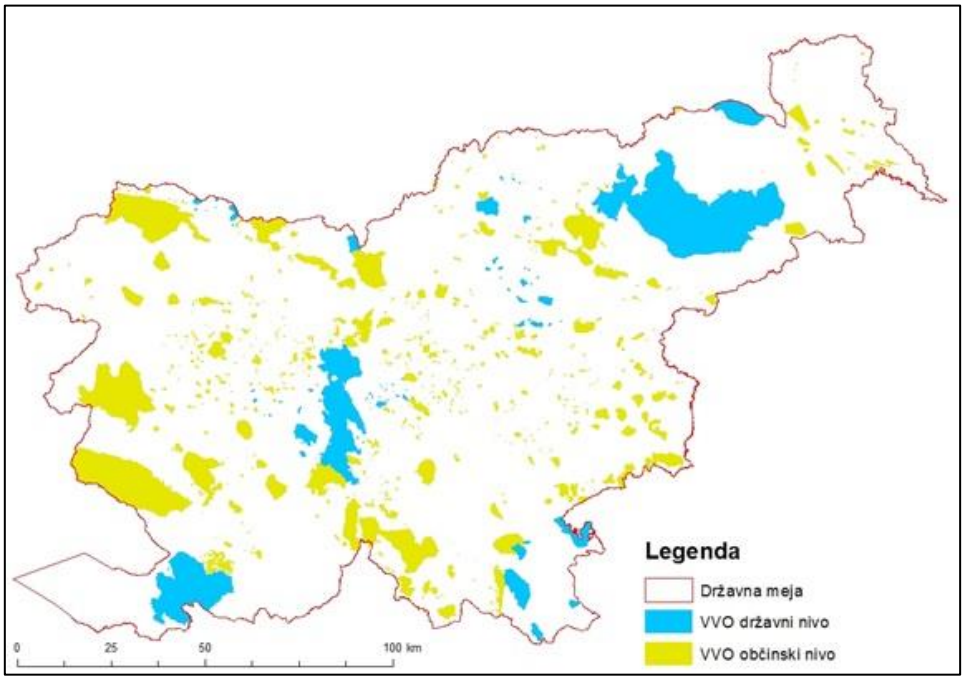


Vir: MKGP

VVO ureja 13 uredb, in sicer za vodno telo vodonosnikov Ruš, Vrbanskega platoja, Limbuške dobrave in Dravskega polja, vodno telo vodonosnikov Dravsko-ptujskega polja, vodno telo vodonosnika Apaškega polja, vodno telo vodonosnika Selniška dobrava, vodno telo vodonosnika Ljubljanskega polja, vodno telo vodonosnikov Ljubljanskega barja in okolice Ljubljane, vodno telo vodonosnikov Rižane, vodna telesa vodonosnikov za območja občin Šmartno ob Paki, Polzela in Braslovče, vodno telo vodonosnikov na območju občine Jezersko, vodno telo vodonosnikov na območju občine Jesenice, vodna telesa vodonosnikov na območju Slovenj Gradca, vodno telo vodonosnikov za območje Celja in Žalca ter vodna telesa vodonosnikov za območje občin Črnomelj, Metlika in Semič.

Z uredbami so določena VVO in vodovarstveni režimi. Na VVO so določene različne stopnje varovanja, ki so odvisne od naravnih značilnosti in stopnje ogroženosti vodonosnikov oziroma površinskih voda. Uredbe predvidevajo tri stopnje varovanja oziroma razvrstitve vodovarstvenih območij, in sicer: VVO I (najožja območja), na katerih velja najstrožji režim varovanja (prepovedana ali omejena raba mineralnih gnojil, gnojnice in gnojevke ter fitofarmacevtskih sredstev), VVO II (ožja območja) in VVO III (širša območja).

Poleg VVO, ki so določena z vladnimi uredbami, je še vedno veliko vodovarstvenih območij določenih z občinskimi odloki, ki so jih občinski sveti sprejeli do leta 2002 v skladu s takrat veljavnim Zakonom o vodah in se v skladu s prehodnimi določbami sedanjega zakona še uporabljajo.

V evidenci VVO, ki jo vodi Direkcija RS za vode, se vodovarstvena območja, določena z vladnimi uredbami, vodijo pod nazivom »državni nivo«, vodovarstvena območja, določena z občinskimi odloki, pa pod nazivom »občinski nivo«.

Površina vodovarstvenih območij v Sloveniji je leta 2017 znašala 349.374 ha ali 17,2 % površine države. Kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU) na teh območjih je bilo 93.685 ha, kmetovalci pa so na teh območjih prijavili 73.001 ha GERK KZU. Na območjih VVO I je bilo 2.444 ha KZU oziroma 2.204 ha GERK KZU.

*Preglednica 54: Površina KZU in GERK KZU (ha) na vodovarstvenih območjih (VVO); 2017*

| | | VVO skupaj | | VVO Državni nivo | | VVO Občinski nivo | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | **Skupaj** | **VVO** | **Od tega VVO I** | **VVO** | **Od tega VVO I** | **VVO** | **Od tega VVO I** |
| Skupna površina | | 349.374 | 8.211 | 142.360 | 4.380 | 207.014 | 3.831 |
| KZU – dejanska raba | **604.739** | 93.685 | 2.444 | 54.052 | 1.722 | 39.633 | 722 |
| GERK KZU | **485.874** | 73.001 | 2.204 | 43.874 | 1.612 | 29.127 | 592 |

Vir: MKGP

## 7.2 Zemljiške operacije

Razdrobljenost zemljišč je ena največjih razvojnih težav slovenskega kmetijstva. Da bi bila kmetijska gospodarstva v zaostrenih gospodarskih razmerah konkurenčna, bi bili potrebni koncentracija posesti, izboljšanje kakovosti zemljišč in prestrukturiranje kmetijskih gospodarstev. Slovenija se vse pogosteje sooča tudi s posledicami podnebnih sprememb, predvsem z daljšimi sušnimi obdobji, ki zaradi premalo namakalnih površin povzročajo velik izpad pridelkov in s tem dohodkov v kmetijstvu. Zaradi neprimernega upravljanja zemljišč v kmetijstvu in gozdarstvu, onesnaževanja, širjenja mestnih območij in podnebnih sprememb so, podobno kot v številnih delih Evrope, opazni procesi degradacije tal, vendar je dejansko škodo zaradi kompleksnosti problematike, manjkajočih podatkov o ogroženih območjih in ocen posredne škode težko oceniti.

Namena izvajanja zemljiških operacij, kot so komasacije, agromelioracije in hidromelioracije, sta izboljšanje posestne in zemljiške strukture ter izboljšanje pogojev obdelave kmetijskih zemljišč.

### *Komasacije*

Po podatkih MKGP v letu 2017 nove komasacije niso bile uvedene. Ključni problemi pri izvajanju komasacij so še vedno dolgotrajni komasacijski postopki. Predlog za uvedbo komasacijskega postopka se lahko vloži, če se s komasacijo strinjajo lastniki kmetijskih zemljišč, ki imajo v lasti več kot 67 % kmetijskih zemljišč na predvidenem komasacijskem območju.

### *Agromelioracije*

Za nezahtevne agromelioracije, med katere spadajo izravnava zemljišča, krčitev grmovja in dreves, izravnava mikrodepresij na njivskih površinah, nasipavanje rodovitne zemlje, odstranitev kamnitih osamelcev, ureditev obstoječih poljskih poti, ureditev gorskih in kraških pašnikov, apnenje, ureditev manjših odvodnjavanj na površini do 1 ha ter založno gnojenje, ni treba pridobiti odločbe o uvedbi agromelioracije. Če pa se predvidena nezahtevna agromelioracija izvede na območjih varovanj in omejitev po posebnih predpisih, pa je treba pridobiti ustrezna soglasja ali dovoljenja pristojnih organov.

Leta 2017 je MKGP z odločbo uvedlo devet zahtevnih agromelioracij na 9,8 ha kmetijskih zemljišč. Za izboljšanje fizikalnih, kemijskih in bioloških lastnosti tal ter izboljšanje dostopa na kmetijska zemljišča so bila izvedena naslednja agromelioracijska dela: izdelava in razgradnja teras, ureditev manjših odvodnjavanj, ureditev novih poljskih poti in nasipavanje zemljišč z rodovitno zemljo.

### *Hidromelioracije*

Hidromelioracije, med katere spadajo namakalni in osuševalni sistemi, so ukrep, ki omogoča usposobitev kmetijskih zemljišč v ekstenzivni rabi na območjih neugodnega vodnega režima z regulacijo vlage v tleh. Ti ukrepi so usmerjeni v gradnjo novih velikih namakalnih sistemov in gospodarjenje z obstoječimi velikimi hidromelioracijskimi sistemi. K tem vsebinam spadajo tudi storitve upravljanja hidromelioracijskih sistemov, storitve izdelave in vzdrževanja katastrov in evidenc hidromelioracij ter druge storitve, povezane s temi vsebinami.

Leta 2017 so se izvajale naloge v okviru programov upravljanja in vzdrževanja hidromelioracijskih sistemov po posameznih sklopih za leto 2017 na podlagi pogodb med upravljavcem sistemov in izvajalci. Na 222 hidromelioracijskih sistemih je vzdrževanje izvajal Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov v lasti RS, od tega na 196 osuševalnih sistemih in 26 namakalnih sistemih. Na 57 hidromelioracijskih sistemih so vzdrževanje izvajali lastniki zemljišč sami, od tega na 52 osuševalnih sistemih in 5 namakalnih sistemih. Skupno je evidentiranih 284 osuševalnih in javnih namakalnih sistemov, na katerih se izvaja upravljanje in vzdrževanje.

Leta 2017 je MKGP izdalo 10 odločb o uvedbi zasebnega namakalnega sistema na kmetijskih zemljiščih v skupni površini 68,2 ha.

Sredstva za vzdrževanje melioracijskih sistemov se zbirajo v skladu z Zakonom o kmetijskih zemljiščih. Upravljavec hidromelioracijskih sistemov, to je Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS, poskrbi za izvedbo vzdrževanja v skladu s potrjenimi letnimi programi, ki so usklajeni z razpoložljivimi zbranimi sredstvi za ta namen. Leta 2017 se je na podlagi sprejete odredbe izvedla vsakoletna odmera nadomestila za vzdrževanje hidromelioracij. V odmero je bilo

vključenih 227 hidromelioracijskih sistemov oziroma 16.526 zavezancev kot fizičnih oseb in 273 zavezancev kot pravnih oseb. Na preostalih 57 hidromelioracijskih sistemih je bilo dovolj sredstev iz preteklih let ali vzdrževanje izvajajo lastniki zemljišč sami ali pa se vzdrževanje ne izvaja (156 hidromelioracijskih sistemov). Zakonski postopek zbiranja sredstev za vzdrževanje in redno delovanje hidromelioracijskih sistemov se je prvič izvedel leta 2003. Od leta 2007 odmera vsako leto poteka nemoteno.

*Preglednica 55: Odmera nadomestila za vzdrževanje hidromelioracijskih sistemov, 2011–2017*

| | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Število hidromelioracijskih sistemov v odmeri | 213 | 213 | 213 | 108 | 216 | 224 | 227 |
| Zbrana sredstva (000 EUR) | 657 | 563 | 653 | 283 | 691 | 628 | 649 |

Vir: MKGP

Leta 2017 so se vzdrževalna dela izvajala glede na zbrana sredstva iz odmere za leto 2016 in ostanka sredstev iz preteklih let. Na 5 javnih lokalnih namakalnih sistemih so se vzdrževalna dela izvajala na skupno 1.273 ha kmetijskih zemljiščih. V največjem obsegu se je izvajala košnja trave na brežinah jarkov, v manjšem obsegu pa posek zarasti na brežinah, poglabljanje jarkov in popravila poti.

Akumulacija Vogršček je največja akumulacija in namakalni razvod v državi. Velikost akumulacije, ki znaša okrog 8 milijonov $m^3$ vodnega zajetja, je pomembna strateška in varnostna (glede stabilnosti pregrade) naloga, zato država in lastniki melioriranih zemljišč redno zagotavljajo sredstva za vzdrževanje tega namakalnega sistema in akumulacije.

## 7.3 Varstvo kmetijskih zemljišč pred spreminjanjem namenske rabe

Kmetijska zemljišča so naravna dobrina, pomembna za pridelavo hrane, varovanje okolja, ohranjanje kulturne krajine in poseljenosti podeželja ter opravljanje ekoloških funkcij. Ena od pomembnih nalog kmetijstva je zagotavljanje primerne stopnje samooskrbe in prehranske varnosti. Ker se obseg kmetijskih zemljišč zaradi intenzivne pozidave in zaraščanja teh zemljišč vztrajno zmanjšuje, je ena ključnih nalog zagotoviti njihovo obdelanost in ustrezno varstvo pred njihovo trajno spremembo.

Po podatkih MKGP je bilo v letu 2017 uveljavljenih 21 občinskih prostorskih načrtov (OPN in SD OPN), ki so se nanašali na spremembo namenske rabe kmetijskih zemljišč. Pri 28 občinah se je v letu 2017 spreminjal oziroma dopolnjeval le besedilni del OPN (spremembe prostorskih izvedbenih pogojev oziroma meril in pogojev za urejanje prostora) ali pa je šlo za minimalne grafične popravke izvedbenega dela oziroma se je spreminjala podrobna namenska raba znotraj stavbnih zemljišč.

Izračun sprememb namenske rabe zemljišč za posamezno občino je bil narejen z geografskim informacijskim sistemom ArcGIS, in sicer na podlagi vektorskih podatkov (*shp) namenske rabe prostora, ki je veljala pred uveljavitvijo OPN (obstoječa namenska raba), in namenske rabe prostora uveljavljenega OPN.

*Preglednica 56: Spremembe namenske rabe kmetijskih zemljišč in spremembe nekmetijskih namenskih rab v kmetijsko namensko rabo po občinah po OPN, ki so začeli veljati leta 2017, ter skupne površine kmetijskih zemljišč po uveljavitvi OPN*

| | Spremembe KZ – glede na obstoječo namensko rabo (ha) | | | Vračanje v KZ – glede na obstoječo namensko rabo (ha) | | | Površine KZ – po uveljavitvi OPN (ha) | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **Občina** | **Najboljša** | **Druga** | **Skupaj** | **Najboljša** | **Druga** | **Skupaj** | **Najboljša** | **Druga** | **Skupaj** |
| Slovenj Gradec | 189,7 | 95,8 | 285,5 | 26,5 | 7,0 | 33,5 | 3.903,6 | 1.692,7 | 5.596,3 |
| Šentilj | 34,8 | 18,3 | 53,0 | 11,0 | 12,5 | 23,5 | 2.967,5 | 672,1 | 3.639,6 |
| Grad | 6,7 | 46,3 | 52,9 | 1,1 | 7,0 | 8,1 | 443,7 | 1.496,2 | 1.939,9 |
| Markovci | 26,6 | 2,0 | 28,5 | 5,4 | 0,8 | 6,3 | 1.718,7 | 36,8 | 1.755,5 |
| Ribnica na Pohorju | 7,8 | 107,5 | 115,4 | 3,6 | 2,5 | 6,1 | 418,6 | 333,7 | 752,3 |
| Selnica ob Dravi | 12,9 | 3,7 | 16,6 | 2,1 | 5,8 | 7,9 | 1.039,2 | 698,7 | 1.737,8 |
| Dobrepolje | 26,2 | 28,3 | 54,5 | 10,4 | 33,1 | 43,5 | 974,7 | 1.386,3 | 2.361,0 |
| Moravske Toplice | 144,0 | 45,3 | 189,3 | 135,8 | 108,2 | 243,9 | 5.975,9 | 2.092,8 | 8.068,8 |
| Rače - Fram | 27,9 | 3,5 | 31,4 | 12,2 | 2,4 | 14,7 | 2.714,5 | 132,3 | 2.846,8 |
| Tišina (SD OPN 1) | 35,0 | 1,2 | 36,2 | 2,0 | 0,0 | 2,0 | 2.575,7 | 137,1 | 2.712,8 |
| Šenčur (SD OPN1) | 5,1 | 0,3 | 5,4 | 0,3 | 0,9 | 1,2 | 1.775,2 | 64,3 | 1.839,5 |
| Cerklje na Gorenskem (SD OPN 1) | 0,4 | 0,0 | 0,4 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 2.310,4 | 870,5 | 3.180,9 |
| Tržič (SD OPN 1) | 28,2 | 115,2 | 143,4 | 59,1 | 125,1 | 184,1 | 1.674,4 | 1.035,3 | 2.709,7 |
| Cerkno (SD OPN 2) | 0,1 | 0,0 | 0,1 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 1.066,9 | 2.612,8 | 3.679,7 |
| Hoče (SD OPN 2) | 77,0 | 0,0 | 77,0 | 15,3 | 0,0 | 15,3 | 1.605,4 | 241,4 | 1.846,7 |
| Horjul (SD OPN 1) | 12,3 | 0,0 | 12,3 | 6,6 | 0,0 | 6,6 | 1.138,1 | 0,0 | 1.138,1 |
| Mirna (SD OPN 2) | 0,2 | 0,0 | 0,2 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 540,9 | 552,4 | 1.093,3 |
| Jesenice (SD OPN 1) | 1,0 | 2,1 | 3,0 | 2,1 | 6,5 | 8,7 | 482,9 | 895,9 | 1.378,8 |
| Kranj (SD OPN 1) | 92,4 | 73,2 | 165,5 | 14,0 | 12,3 | 26,3 | 3.543,3 | 1.053,3 | 4.596,6 |
| Loška dolina (SD OPN 3) | 0,1 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 772,2 | 1.572,6 | 2.344,9 |
| Brda (SD OPN 1) | 11,9 | 7,1 | 19,0 | 2,1 | 11,1 | 13,2 | 2.173,5 | 1.144,2 | 3.317,6 |
| **Skupaj** | **740,1** | **549,6** | **1.289,6** | **309,4** | **335,3** | **644,7** | **39.815,3** | **18.721,3** | **58.536,6** |

Vir: MKGP

Podatek o spremembi kmetijskih zemljišč (spremembe KZ) se nanaša na spremembe namenske rabe kmetijskih zemljišč (najboljša in druga kmetijska zemljišča) v območja stavbnih zemljišč (stanovanja, centralne dejavnosti, proizvodne dejavnosti, posebna območja, zelene površine, prometne površine, komunikacijske infrastrukture, energetske infrastrukture, okoljske infrastrukture, območja obrambe v naselju, površine razpršene poselitve, razpršena gradnja) in območja drugih zemljišč (mineralne surovine, varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami, območja obrambe zunaj naselij, ostala območja).

Podatek o vračanju v kmetijska zemljišča (vračanje v KZ) se nanaša na spremembo nekmetijskih namenskih rab (stavbna in druga zemljišča) v kmetijsko namensko rabo (najboljša in druga kmetijska zemljišča).

Z uveljavitvijo 21 OPN v letu 2017 se je spremenila namenska raba 1.289,6 ha kmetijskih zemljišč. V občinah, za katere ima MKGP podatke o površinah (K1 in K2), je bilo spremenjenih 740,1 ha najboljših kmetijskih zemljišč, in sicer v stavbno ali drugo zemljišče. V kmetijsko namensko rabo je bilo spremenjenih 644,7 ha zemljišč, od tega 309,4 ha v najboljše kmetijsko zemljišče. Po podatkih MKGP sta bila v letu 2017 sprejeta dva državna prostorska načrta (DPN) s skupno površino 817,1 ha. Podatek o površini DPN se nanaša na celotno ureditveno območje DPN.

*Preglednica 57: Površina kmetijskih zemljišč (ha) znotraj območij državnih prostorskih načrtov (DPN), sprejetih v letu 2017*

| Vrsta DPN | Ime DPN | Površina obm. DPN | Površina KZ v obm. DPN (po namenski rabi) | Delež KZ v obm. DPN (%) |
|---|---|---|---|---|
| Cesta | Uredba o državnem prostorskem načrtu za državno cesto od priključka Šentrupert na avtocesti A1 Šentilj–Koper do priključka Velenje jug (Uradni list RS, št. 3/17) | 189,0 | 97,6 | 52 |
| Cesta | Uredba o državnem prostorskem načrtu za državno cesto od priključka Maline do MMP Metlika in priključka Črnomelj jug (Uradni list RS, št. 70/17) | 628,2 | 242,7 | 39 |
| | **Skupaj** | **817,2** | **340,3** | **42** |

Vir: MOP, Prostorski informacijski sistem, Zbirka prostorskih aktov

## 7.4 Gospodarjenje z zemljišči v okviru Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije

Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS (v nadaljevanju: Sklad) je bil ustanovljen leta 1993 z namenom, da gospodari s kmetijskimi zemljišči, kmetijami in gozdovi v lasti RS. To dejavnost je Sklad v celoti opravljal do 30. junija 2016, od 1. julija 2016 pa Sklad gospodari le s kmetijskimi zemljišči in kmetijami v lasti RS. Gospodarjenje z gozdovi v lasti RS je prevzela družba Slovenski državni gozdovi (SiDG). V skladu z Zakonom o gospodarjenju z gozdovi v lasti RS (ZGGLRS) Sklad še naprej opravlja določene naloge, ki se nanašajo na gozdove v lasti RS, predvsem v zvezi s postopki denacionalizacije, vračanjem zemljišč po zakonu, ki ureja izvrševanje kazenskih sankcij, vračanjem zemljišč po zakonu, ki ureja agrarne skupnosti, prenosi zemljišč in plačevanjem odškodnine za nezmožnost uporabe zemljišč, vrnjenih v postopkih denacionalizacije. Na dan 31. decembra 2017 je Sklad gospodaril z 59.386 ha kmetijskih zemljišč.

*Preglednica 58: Zemljišča po dejanski rabi (ha) v registru osnovnih sredstev Sklada, 2014–2017*

| Vrsta rabe | Šifra | 31. 12. 2014 | 31. 12. 2015 | 31. 12. 2016 | 31. 12. 2017 |
|---|---|---|---|---|---|
| Njiva | 1100 | 25.280 | 24.752 | 24.808 | 25.177 |
| Hmeljišče | 1160 | 986 | 976 | 968 | 988 |
| Trajne rastline na njivskih površinah | 1180 | 92 | 95 | 76 | 77 |
| Rastlinjak | 1190 | 10 | 10 | 9 | 9 |
| Vinograd | 1211 | 3.641 | 3.575 | 3.652 | 3.641 |
| Matičnjak | 1212 | 4 | 5 | 5 | 5 |
| Intenzivni sadovnjak | 1221 | 1.095 | 1.076 | 989 | 957 |
| Ekstenzivni oziroma travniški sadovnjak | 1222 | 563 | 601 | 628 | 663 |
| Oljčnik | 1230 | 747 | 795 | 833 | 896 |
| Ostali trajni nasadi | 1240 | 1 | 1 | 1 | 1 |
| Trajni travnik | 1300 | 17.383 | 18.025 | 17.823 | 17.520 |
| Barjanski travnik | 1321 | 634 | 625 | 619 | 605 |
| Kmetijsko zemljišče v zaraščanju | 1410 | 3.540 | 3.264 | 2.638 | 2.615 |
| Plantaža gozdnega drevja | 1420 | 145 | 76 | 73 | 71 |
| Drevesa in grmičevje | 1500 | 2.693 | 3.512 | 3.671 | 3.635 |
| Neobdelano kmetijsko zemljišče | 1600 | 1.043 | 757 | 991 | 1.118 |
| Kmetijsko zemljišče, poraslo z gozdnim drevjem | 1800 | 957 | 1.023 | 1.075 | 1.007 |
| Kmetijska zemljišča iz komasacije | | – | – | 821 | 401 |
| **Kmetijska zemljišča skupaj** | | **58.814** | **59.168** | **59.682** | **59.386** |
| Gozd | 2000 | 234.986 | 233.733 | –* | –* |
| Druga zemljišča | | 11.899 | 11.889 | 14.764 | 13.143 |
| **Skupaj** | | **305.699** | **304.790** | **74.446** | **72.529** |

* Sklad je do 30. junija 2016 gospodaril z 233.106 ha gozdov v lasti RS; po tem datumu je gozdove v lasti RS v upravljanje prevzela družba Slovenski državni gozdovi.

Vir: Sklad

### *Gospodarjenje s kmetijskimi zemljišči v lasti RS in upravljanju Sklada*

Sklad je imel leta 2017 sklenjenih 16.636 pogodb, in sicer za 53.317 ha kmetijskih zemljišč (vključene so zakupne pogodbe, najemne pogodbe in brezplačne zakupne pogodbe).

Od tega so imele pravne osebe sklenjenih 507 zakupnih pogodb za skupno površino 21.822 ha kmetijskih zemljišč, v povprečju 43 ha na osebo. Skupaj so pravne osebe plačale zakupnino za zemljišča v znesku 2.975.486 EUR, v povprečju 136,4 EUR/ha. V zakupu so imele 42,5 % vseh zemljišč, plačale pa 42,7 % vse zakupnine, ki jo je za zemljišča prejel Sklad. Fizične osebe so imele sklenjenih 15.978 zakupnih pogodb za skupno površino 29.502 ha kmetijskih zemljišč, v povprečju 1,8 ha na osebo. Skupaj so fizične osebe plačale 3.986.262 EUR zakupnine, v povprečju 135,1 EUR/ha. V zakupu so imele 57,5 % vseh zemljišč, plačale pa 57,3 % vse zakupnine, ki jo je za zemljišča prejel Sklad. Fizične in pravne osebe plačujejo zakupnino na podlagi istega cenika. Razlika v višini zakupnine med pravnimi in fizičnimi osebami se je vsa leta zmanjševala in danes znaša manj kot 1 %.

S 136 najemnimi pogodbami oddaja Sklad v najem še 1.367 ha zemljišč (za 146 ha se plačuje najemnina, 1.221 ha pa je v brezplačnem najemu Ministrstva za obrambo). Pri najemu s plačano najemnino znaša povprečna letna najemnina 523 EUR/ha. Šole in drugi državni organi imajo s skupno 15 zakupnimi pogodbami v brezplačnem zakupu še 626 ha zemljišč. Ministrstvo za obrambo ima v brezplačnem najemu še 1.221 ha kmetijskih zemljišč, skupaj je tako v brezplačnem pogodbenem razmerju 1.847 ha zemljišč.

Leta 2017 je Sklad opravil 94 postopkov izbire najboljšega ponudnika z licitacijo (leta 2016 120), in sicer za 379 parcelnih delov (leta 2016 797). Tako je bilo od vseh parcelnih delov, objavljenih na ponudbah za zakup (17.646), predmet licitacije 2,1 % parcelnih delov (leta 2016 4,8 %).

*Preglednica 59: Licitiranje zakupnine v letu 2017*

| | Število licitacij | Število parcel | Razpisana zakupnina (EUR) | Izlicitirana zakupnina (EUR) | Indeks |
|---|---|---|---|---|---|
| Jugovzhodna Slovenija | 9 | 21 | 1.388,5 | 3.482,2 | 251 |
| Osrednja Slovenija | 12 | 65 | 1.942,1 | 3.010,1 | 155 |
| Jugozahodna Slovenija | 39 | 126 | 5.342,6 | 16.448,2 | 308 |
| Severovzhodna Slovenija | 34 | 167 | 4.167,0 | 9.132,3 | 219 |
| **Skupaj** | **94** | **379** | **12.840,2** | **32.072,8** | **250** |

Vir: Sklad

Leta 2017 je bilo obnovljenih ali na novo sklenjenih 2.491 zakupnih pogodb oziroma 15,1 % glede na število vseh veljavnih zakupnih pogodb. Po površini obnovljene zakupne pogodbe obsegajo 30,7 % od vseh površin zemljišč v zakupu. Obnovljene oziroma na novo sklenjene so bile ena brezplačna zakupna pogodba in 27 najemnih pogodb.

S 705 ponudbami za zakup kmetijskih zemljišč je bilo z javnimi objavami ponujenih 1.696 ha kmetijskih zemljišč. Nekatera zemljišča so bila neuspešno ponujena že večkrat. Prvič objavljenih zemljišč je bilo za 951 ha.

Sklad je v letu 2017 kupil 654,4 ha kmetijskih zemljišč v skupni vrednosti 7.822.162 EUR. Od zneska 7.822.162 EUR se nakup v vrednosti 5.297.073 EUR oziroma 534,9232 ha nanaša na nakup zemljišč od Nadškofije Maribor, ki je bil finančno realiziran že v letu 2016 (zemljišča v pridobivanju), pogoji za vpis v zemljiško knjigo in posledično pripoznanje v registru zemljišč pa so bili izpolnjeni v obdobju februar–marec 2017.

*Preglednica 60: Osnovni kazalniki gospodarjenja Sklada s kmetijskimi zemljišči, 2014–2017*

| | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
|---|---|---|---|---|
| **Zakup** | | | | |
| Površina v zakupu (najem, brezplačni zakup), skupno (ha) | 54.803 | 54.303 | 54.119 | 53.317 |
| Zakupne pogodbe pravnih oseb | 23.313 | 22.513 | 22.437 | 21.822 |
| Zakupne pogodbe fizičnih oseb | 28.783 | 29.063 | 29.442 | 29.502 |
| Najemne pogodbe | – | 1.358 | 1.361 | 1.367 |
| Brezplačne zakupne pogodbe | – | 1.369 | 879 | 626 |
| Število zakupnih pogodb (najem, brezplačni zakup), skupno | 16.644 | 16.681 | 16.677 | 16.636 |
| Zakupne pogodbe pravnih oseb | 476 | 485 | 497 | 507 |
| Zakupne pogodbe fizičnih oseb | 16.033 | 16.061 | 16.035 | 15.978 |
| Najemne pogodbe | – | 119 | 130 | 136 |
| Brezplačne zakupne pogodbe | – | 16 | 15 | 15 |
| Prihodki od zakupnin in najemnin (EUR) | 7.524.863 | 7.655.324 | 7.917.523 | 7.216.034 |
| Povprečna zakupnina (EUR/ha) | 139 | 140 | 146 | 136 |
| Ponudbe za zakup (ha) | 1.540 | 1.950 | 1.613 | 1.696 |
| – od teh prvič objavljen razpis za zakup (ha) | 882 | 975 | 662 | 951 |
| Število obnovljenih oziroma novih zakupnih pogodb | 1.777 | 1.913 | 2.740 | 2.491 |
| Prvič oddano v zakup (ha) | 879 | 857 | 1.696 | 904 |
| **Proste kmetijske površine** | | | | |
| Vsa kmetijska zemljišča (ha) | 12.105 | 10.085 | 9.550 | 9.214 |
| Kmetijska zemljišča v uporabi (raba 1100 do 1321 in 1420) (ha) | 7.556 | 5.680 | 5.150 | 4.944 |
| GERK (ha) | 2.521 | 1.219 | 921 | 777 |
| **Nakupi in prodaje** | | | | |
| Nakup kmetijskih zemljišč (ha) | 111 | 104 | 113 | 119* |
| – od tega nakupi na varovanih območjih (ha) | 57 | 27 | 48 | 48* |
| Prodaja kmetijskih zemljišč (ha) | 8,61 | 8,98 | 7,50 | 45 |
| Prodaja stavbnih zemljišč (pozidanih po dejanski rabi) | 0,41 | 1,98 | 0,62 | 0,62 |
| V denacionalizaciji vrnjena kmetijska zemljišča (ha) | 237 | 370 | 471 | 336 |
| **Solastnina** | | | | |
| Solastniška površina Sklada v zakupu (ha) | 7.476 | 6.868 | 21.066** | – |
| Število solastniških parcelnih delov v zakupu | 7.766 | 7.589 | 39.784** | – |
| **Nedovoljeni posegi** | | | | |
| Število prijav nedovoljenih posegov | 36 | 10 | 11 | 15 |

* nakupi brez upoštevanja nakupa od Nadškofije Maribor
** podatek poleg solastnine vsebuje tudi soupravljavstvo z družbo Slovenski državni gozdovi (SiDG)
Vir: Sklad

V postopkih denacionalizacije je bilo v letu 2017 vrnjenih 2.428,5 ha zemljišč, od tega 336 ha kmetijskih zemljišč.

Sklad je aktiven udeleženec v izvajanju komasacij, pri čemer je leta 2017 v postopke komasacije vložil 6,1 ha zemljišč in iz komasacij pridobil 4,45 ha zemljišč. Komasacije se izvajajo zaradi racionalnejše rabe in smotrnejše obdelave kmetijskih zemljišč, vendar Sklad nima neposrednega vpliva na obseg komasacij, saj je le stranka v postopku. Poleg tega Sklad izvaja tudi javno službo upravljanja in vzdrževanja hidromelioracijskih sistemov.

Nadzor nad obdelavo zakupljenih zemljišč poteka v skladu z zakupno pogodbo in po Zakonu o kmetijskih zemljiščih mora zakupnik ta obdelovati na predpisan način in kot dober gospodar. V merilih za presojo, ali zakupnik ravna kot dober gospodar, je poudarjeno, da se morajo zemljišča redno obdelovati in vzdrževati, da se mora zagotavljati ohranjanje oziroma izboljševanje rodovitnosti tal ter da se ne smeta povzročati erozija in zbitost, skratka degradacija tal.

V skladu s Pravilnikom o podrobnejši opredelitvi obsega krajevne in stvarne pristojnosti območnih izpostav in upraviteljstev Sklada mora vsaka območna izpostava letno pregledati

obdelanost po površini 5 % vseh v zakup oddanih zemljišč svojega območja. Izbiro zakupnikov, katerih zemljišča bodo predmet kontrole, opravi računalnik. Dodatno kontrolo lahko odredi direktor Sklada.

V letu 2017 je bilo za kontrolo izbranih 9.905 parcel, ki jih Sklad oddaja v zakup 1.048 zakupnikom, v skupni površini 3.064 ha. Pregledanih je bilo 9.753 parcel oziroma 93 % izbranih parcel in v ta namen z zakupniki podpisanih 1.010 zapisnikov. Ugotovljenih je bilo 62 nedovoljenih posegov pri 51 zakupnikih ter neprimerno obdelanih 313 parcel pri 86 zakupnikih, pri čemer so bili zakupniki opozorjeni in pozvani, naj zemljišča obdelajo. Kontrolo izvedenosti ukrepov Sklad opravi v naslednjem letu. Nepregledanih je ostalo 152 parcel. Te se prenesejo in vključijo v seznam za kontrolo v letu 2018.

# 8 JAVNE SLUŽBE IN DRUGE STORITVE ZA KMETIJSTVO

## 8.1 Javna služba kmetijskega svetovanja

Delo kmetijske svetovalne službe je v letu 2017 temeljilo na programu dela za leto 2017. Vsebinsko se delo vsako leto nadgrajuje, glavni okvir dela pa je zakonodaja, ki opredeljuje javno službo kmetijskega svetovanja (Zakon o KGZS in Zakon o kmetijstvu).

Kmetijski svetovalci delujejo v oddelkih za kmetijsko svetovanje pri kmetijsko-gozdarskih zavodih, ki jih vodijo vodje oddelkov. Kmetijski svetovalci specialisti strokovno delujejo po panogah ali strokovnih področjih na celotnem območju oddelka (v regiji), izjemoma pa tudi na večjih območjih. Terenski svetovalci za kmečko družino in dopolnilne dejavnosti na kmetijah delujejo na izpostavah za kmetijsko svetovanje, praviloma na območju upravne enote, in sicer kot sestavni deli oddelkov za kmetijsko svetovanje. Na vsaki izpostavi je glede na merila (število kmetij, velikost enote, razvitost itd.) določeno število terenskih svetovalcev. Delo izpostave koordinira vodja izpostave.

Delo kmetijske svetovalne službe vodi, usmerja in nadzoruje sektor za kmetijstvo in gozdarstvo v okviru zborničnega urada KGZS. Glavnina programa dela sektorja za kmetijstvo in gozdarstvo so svetovanja v zvezi s tehnološkim, gospodarskim in okoljevarstvenim področjem opravljanja kmetijske dejavnosti, vodenje javne službe kmetijskega svetovanja (JSKS) in sodelovanje pri pripravi predpisov s področja kmetijstva in z njim povezanih področij.

### 8.1.1 Aktivnosti kmetijske svetovalne službe v letu 2017

Program dela JSKS, ki je bil v celoti izveden, je zajemal naslednje naloge:

1. tehnološko-okoljsko svetovanje in varovanje proizvodnih virov,
2. podjetniško svetovanje in poslovno povezovanje,
3. izvajanje ukrepov kmetijske politike,
4. krepitev razvojnega potenciala kmetijstva in podeželja,
5. splošne organizacijske naloge, naloge po naročilu MKGP in naloge, financirane iz drugih virov.

*Preglednica 61: Prikaz časa (ure), porabljenega za posamezne naloge kmetijske svetovalne službe v letu 2017 v primerjavi s programom*

| Naloga* | Program | Realizacija | Indeks |
|---|---|---|---|
| Tehnološko-okoljsko svetovanje in varovanje proizvodnih virov | 166.472 | 208.335 | 125,1 |
| Podjetniško svetovanje in poslovno povezovanje | 40.446 | 42.409 | 104,8 |
| Informiranje vlagateljev pri izvajanju drugih ukrepov kmetijske politike | 13.539 | 13.340 | 98,5 |
| Krepitev razvojnega potenciala kmetijstva in podeželja | 13.192 | 15.163 | 115,9 |
| Priprava strokovnih podlag za zakonodajne in druge dokumente ter naloge po naročilu MKGP | 5.680 | 5.175 | 91,1 |
| Vlaganje zahtevkov za ukrepe kmetijske politike – subvencijska kampanja (plača kmet) | 50.057 | 44.110 | 88,1 |
| Vodenje, poročanje, lastna organizacija dela in izobraževanje | 46.080 | 71.921 | 156,1 |
| Aktivnosti KGZ, financirane iz drugih virov | 136.520 | 68.747 | 50,4 |
| **Skupaj** | **471.986** | **469.200** | **99,4** |

* za podrobnejše informacije glej prilogo
Vir: KGZS

JSKS je veliko pozornosti namenila ciljnemu izobraževanju kmetov in članov njihovih družin, strokovni pomoči posameznim kmetijam pri prestrukturiranju, sodelovanju pri izvajanju programov razvoja podeželja, strokovni pomoči oblikam združevanja kmetov in kmetic ter mladih na podeželju, svetovanju in pomoči pri uveljavljanju ukrepov kmetijske politike,

sodelovanju z drugimi institucijami na področju kmetijstva in promociji slovenskega kmetijstva. S tem je uresničevala temeljne cilje dela JSKS, ki so skladni s cilji kmetijske politike v Sloveniji.

***Naloga 1: Tehnološko-okoljsko svetovanje in varovanje proizvodnih virov***

Ukrepi te dejavnosti so bili namenjeni predvsem kmetijskim gospodarstvom, ki potrebujejo visoko raven tehnoloških in podjetniških znanj, ob tem pa tudi znanj, ki se nanašajo na okoljske vsebine, povezane s kmetijstvom in predelavo hrane, saj je za njih kmetijstvo glavni ali najpomembnejši vir dohodka.

V okviru te dejavnosti so se izvajali svetovanje in izobraževanje v zvezi s tehnološkim in okoljevarstvenim področjem opravljanja kmetijske dejavnosti ter prenos znanj neposredno do uporabnikov in pomoč pri vključevanju znanstvenih in strokovnih dognanj v prakso. Ta dejavnost zajema tudi izobraževanje za izvajanje kmetijsko-okoljskih vsebin, svetovanje in druge aktivnosti v zvezi z navzkrižno skladnostjo, agrarne operacije in naloge zdravstvenega varstva rastlin – opazovalno-napovedovalne službe. V okviru te dejavnosti se je izvajalo izobraževanje kmetijskih svetovalcev in kmetov o novostih na vseh tehnoloških področjih. Velika pozornost je bila namenjena spodbujanju ekološkega kmetovanja, spodbujanju pridelave vrtnin, zdravstvenemu varstvu rastlin, živinoreji ter prilagajanju na podnebne spremembe. Ta dejavnost zajema tudi izvajanje PRP 2014–2020.

***Naloga 2: Podjetniško svetovanje in poslovno povezovanje***

V okviru te dejavnosti sta bila izvedena svetovanje in izobraževanje v zvezi z ekonomskim in podjetniškim svetovanjem ter poslovnim povezovanjem, namenjena spodbujanju in pomoči pri uvajanju dopolnilnih in dodatnih dejavnosti na kmetijah, ki iz osnovne kmetijske dejavnosti ne morejo dosegati ustreznega dohodka oziroma imajo interes za večji dohodek in več delovnih mest v družini, ki se ukvarja s kmetijsko dejavnostjo.

Poseben poudarek je bil na naslednjih aktivnostih:
- spodbujanje povezovanja kmetov za skupno trženje,
- vzpostavitev podpornega okolja za uvajanje socialnega podjetništva,
- informiranje novoustanovljenih in že delujočih socialnih podjetij in pomoč tem podjetjem,
- spodbujanje kmetov za sodelovanje v shemah višje kakovosti,
- spodbujanje kmetov k lokalni trajnostni pridelavi in oskrbi,
- izvajanje domačih projektov: tradicionalni slovenski zajtrk, vzpostavitev kratkih verig oskrbe, shema šolskega sadja in zelenjave, shema šolskega mleka,
- zagotavljanje vseh potrebnih informacij za vodenje knjigovodstva po metodologiji FADN vsem zainteresiranim kmetijam,
- svetovanje kmetijam ob prehodu na nov sistem obdavčitve,
- tehnološko-ekonomsko svetovanje.

***Naloga 3: Izvajanje ukrepov kmetijske politike***

Delo je bilo namenjeno uspešnemu in učinkovitemu izvajanju ukrepov kmetijske politike, predvsem z elektronskim izpolnjevanjem zbirnih vlog in zahtevkov ter svetovanjem in razlago odločb ter dopolnitev vlog kot pomoč kmetovalcem pri pridobivanju proračunskih sredstev.

***Naloga 4: Krepitev razvojnega potenciala kmetijstva in podeželja***

Nameni dejavnosti so bili organiziranje in strokovna pomoč pri delovanju raznih oblik povezovanja kmetov in prebivalcev na podeželju ter povezovanje vseh organizacijskih struktur razvoja podeželja. JSKS je sodelovala pri organizaciji strokovnih prireditev zvez in

društev. Ta dejavnost je vključevala tudi svetovanje o ustreznih agrotehničnih ukrepih ob škodah, nastalih zaradi naravnih nesreč.

### 8.1.2 Posebni poudarki dela javne kmetijske svetovalne službe v letu 2017

V programu dela za leto 2017 je bil večji poudarek na tehnološkem svetovanju, ki je bilo vsebinsko nadgrajeno in je sledilo temeljnim dolgoročnim ciljem. Področja svetovanja so bila razvoj rastlinske pridelave, živinoreje, morskega ribištva in ribogojstva, ekološkega kmetijstva, varne hrane, predelave in sheme kakovosti, ekonomike kmetijstva, razvoj podeželja, dopolnilne dejavnosti na kmetiji, delo z društvi in podeželsko mladino, nacionalna poklicna kvalifikacija, socialno podjetništvo, knjigovodstvo po metodologiji FADN, pomoč pri izpolnjevanju zbirnih vlog ter pripravi podukrepa pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete.

***Rastlinska pridelava***

Na področju celotne rastlinske pridelave je bilo svetovanje usmerjeno v problematiko posameznih področij rastlinske pridelave ter optimizacijo tehnologij v smeri okoljsko in ekonomsko sprejemljivejših rešitev. Omenjene vsebine se v okviru svetovanja povezujejo s širšimi vsebinami na področjih varovanja okolja, upravljanja voda in namakanja, podnebnih sprememb, specifičnih oblik povezovanja pridelovalcev, kmetijsko-zemljiške politike, prostorskega načrtovanja in graditve objektov.

Poseben poudarek je bil na svetovanju o izvedbi ustreznih tehnologij na območjih s posebnimi režimi kmetovanja (npr. vodovarstveni režim) in pri različnih načinih kmetovanja (ekološka pridelava, biodinamična pridelava, integrirana pridelava itd.). Nadaljevalo se je z aktivnostmi za popestritev kolobarja kot pomembnega člena okolju prijaznih tehnologij ter z uvajanjem na podnebne spremembe bolj prilagojenih rastlinskih vrst in sort kot tudi prilagojenih tehnologij pridelave. Veliko časa se je namenilo aktivnostim na področju gradnje namakalnih sistemov in izvedbe namakanja v posameznih panogah rastlinske pridelave kot tudi vodenju regionalnih skupin za namakanje.

Pomemben del svetovanja je bil usmerjen v obvladovanje škodljivih organizmov z opozarjanjem na varno delo s FFS, o novejših metodah varstva rastlin s poudarkom na integriranem varstvu, o ustrezni izvedbi aplikacij in izbiri FFS. V okviru teh aktivnosti je JSKS spremljala tudi pojave škodljivih organizmov in svetovala glede uporabe feromonskih vab in rumenih plošč.

Veliko časa je bilo namenjenega usposabljanju in vključevanju kmetov v razne ukrepe (na primer ekološko kmetovanje in KOPOP) in iskanju ustreznih tehnoloških rešitev pri izvedbi posameznih zahtev v okviru teh ukrepov in ustreznih tehnoloških rešitev pri izvedbi različnih zakonodajnih zahtev.

JSKS se je udeležila ali organizirala številne strokovne posvete, delavnice in demonstracije s področja rastlinske pridelave ter pripravljala dopolnitve in pripombe k zakonodaji in nekaterim programskim dokumentom kot tudi poročila o stanju posevkov in razmerah v različnih panogah rastlinske pridelave. Poleg tega je imela aktivno vlogo pri pripravi specifikacije za shemo Izbrana kakovost v sadjarstvu, pridobivanju registracij FFS, povezovanju pridelovalcev ter pri pripravi pobud za ustreznejše izvajanje ukrepov kmetijske politike, kot so na primer sprememba rokov košnje/paše v okviru Operacije posebni traviščni habitati v PRP 2014–2020, reševanje problematike kmetovanja na OOTT, podaljšanje roka setve prezimnnih posevkov, obdobje pokritosti tal z zeleno odejo idr. Del svojega časa so svetovalci posvetili tudi svetovanju o optimalni ureditvi pašnikov, pridelavi sadjevca ter negi mošta in vina.

### *Živinoreja, morsko ribištvo in ribogojstvo*

V okviru živinoreje je bilo svetovanje JSKS usmerjeno predvsem na področja govedoreje, prašičereje, reje drobnice, perutninarstva, ribištva, reje divjadi v oborah ter gradnje in adaptacije hlevov.

Pri govedoreji je bil poudarek na nadaljevanju aktivnosti glede uvajanja sodobnih, živalim prijaznih tehnologij reje, optimiranju krmnih obrokov za posamezne kategorije živali in izboljšanju kakovosti mleka. JSKS je svetovala o metodah spremljanja presnovnih motenj, področju okoljskih standardov, zdravju živali, dobrobiti živali, molzne rutine v povezavi z zdravjem vimena ter higienskim pridobivanjem mleka in seznanjala z razmerami na trgu. Aktivnosti so bile povezane tudi z reprogramiranjem investicijskih posojil v prirejo mleka, kjer je JSKS sodelovala pri ogledih, pripravljala poročila ter pomagala upravičencem pri prijavi in poročanju.

Na področju prašičereje je bilo delo JSKS usmerjeno predvsem v pripravo idejnih načrtov za hleve, svetovanje glede novih tehnologij reje, izdelavo programov dobrobit živali, pospeševanje dobrih praks na področju nakupa plemenskih živali, vodenja registra in remonta plemenske črede, osemenjevanja ter kondicije in prehrane plemenskih svinj.

Pri reji drobnice je potekala glavnina svetovanja v zvezi s prehrano mesnih ovc, vzrejo jagnjet, zdravjem živali ter dobrobiti živali in izvajanjem ukrepov KOPOP, rejcem so bile predstavljene tehnološke rešitve pri uporabi manj kakovostne nastrižene in neoprane ovčje volne.

JSKS je pripravljala mnenja glede proste reje nesnic in izvajanja nove zakonodaje glede odmikov v času zapore, rejcem perutnine je svetovala glede tehnologij reje, jih redno informirala o pojavu ptičje gripe in reševala težave zaradi vročinskega vala.

Na področju ribogojstva je potekalo svetovanje pri novogradnji in adaptaciji proizvodnih objektov ter glede novih tehnologij ribogojstva in analiz vode v ribogojnicah.

Pri vseh živinorejskih panogah je potekalo tudi svetovanje glede rekonstrukcij in novogradenj hlevov. Rejcem je JSKS pomagala pri pridobivanju dovoljenj za gradnjo, pripravljala strokovna mnenja za pridobitev različnih soglasij pri gradnjah hlevov, gnojišč in reji domačih živali na naravovarstvenih območjih.

V letu 2017 je JSKS pripravila številne strokovne pripombe in predloge za spremembo ukrepov KOPOP ter zakonodaje na področju predpisov dobrobiti živali in zaščite živali pri usmrtitvi. Aktivnosti so se intenzivirale tudi v smeri uvajanja in seznanja rejcev s prednostmi lokalnih pasem.

### *Ekološko kmetijstvo*

JSKS je svetovala ekološkim pridelovalcem in pomagala pri preusmeritvah kmetij v ekološko pridelavo in predelavo. Leto 2017 je bilo posvečeno usposabljanju svetovalcev iz vsebin ekološkega kmetovanja, zato je bila izvedena serija usposabljanj iz teh vsebin (pravila ekološkega kmetovanja, ekološko sadjarstvo, ekološka govedoreja, varstvo rastlin, dobra praksa biodinamičnega kmetovanja) s ciljem dvigniti raven znanja in število svetovalcev, ki bodo po reorganizaciji službe lahko delovali na tem področju. Nekaj svetovalcev je bilo vključenih v pridobivanje mednarodnega certifikata za svetovanje v biodinamičnem kmetovanju DEMETER. Leta 2017 je JSKS nadaljevala delo na področju ekološkega kmetijstva tako, da so odprta vprašanja s tega področja reševale strokovne skupine posameznih panog in pripravile rešitve. Predvsem so se reševala vprašanja na področju zagotovitve krme, odstranjevanja rogov, varstva rastlin in registracije fitofarmacevtskih

sredstev v ekološki pridelavi ter krme in krmnih dodatkov v ekološki živinoreji. V okviru strokovne skupine za ekološko kmetovanje je bilo organizirano srečanje s kontrolnimi organizacijami, kjer so bila pojasnjena nekatera odprta vprašanja. Nadaljevalo se je z aktivnostmi za registracijo ustreznih pripravkov za varstvo rastlin v ekološki pridelavi, zlasti na področju sadjarstva in zelenjadarstva. Na podlagi podatkov o stopnji napake na ukrepu ekološko kmetovanje so bili na podlagi analiz svetovalci temeljito informirani o naravi napak in najprimernejših rešitvah. Pripravljeni so bili predlogi vsebin za usposabljanje kmetov, vključenih v ekološko kmetovanje, potekalo je sodelovanje pri pripravi Uredbe o načinu in obveznostih izvajanja javne službe kmetijskega svetovanja in Pravilnika o pogojih glede prostorov, opremljenosti in kadrov, ki jih mora izpolnjevati izvajalec javne službe kmetijskega svetovanja s posredovanjem predlogov in pripomb. Za ta namen je bil pripravljen poseben dokument za interno obravnavo, ki predvideva ureditev svetovanja za to področje.

### *Varna hrana, pridelava in sheme kakovosti*

V okviru varne hrane je JSKS obravnavala vsebinsko zelo široko problematiko: označevanje živil, izračuni in navajanje hranilne vrednosti, sledljivost in navajanje porekla, voda za obrate predelave, označbe alergenov, ureditev prostorov za predelavo in dobra higienska praksa, registracija predelav, tehnološke ureditve klavnic in sirarn, odpadne vode, ravnanje z embalažo, obveznosti pri prevozu živil ipd. Obširno delo je JSKS opravila na področju higiene namakalnih vod, pripravljene so bile strokovne podlage in izdelana dobra higienska praksa pri namakanju.

JSKS je vzpostavila »info« točke za pomoč glede prispevka za promocijo in aktivno sodelovala pri pripravi specifikacije »izbrana kakovost« za sektor sadja in prašičjega mesa. Veliko časa je bilo namenjenega opredelitvi podskupine »kmečki«, ki smo ga uskladili z nacionalnim združenjem, izjemam pri neposredni prodaji za kmetije in izločitvi trgovskih blagovnih znamk v shemi »Izbrana kakovost«. Velik napor je bil vložen tudi v pripravo specifikacije »Slovenska potica«.

Tudi v letu 2017 je JSKS sodelovala na nacionalnih projektih (Tradicionalni slovenski zajtrk in Shema šolskega sadja in zelenjave) in se aktivno vključila v opredelitev metodologije jedilnega in neužitnega dela v organskih odpadkih v luči zmanjševanja količin zavržene hrane ter v pripravo strateškega koncepta kratkih dobavnih verig v praksi.

### *Ekonomika kmetijstva*

V okviru ekonomike kmetijstva so se spremljala dogajanja na trgu kmetijskih pridelkov, hrane in stroškov pridelave ter pripravljali različni scenariji ekonomskega položaja posameznih kmetijskih dejavnosti. Nadaljevale so se aktivnosti priprave spletne aplikacije kataloga kalkulacij v oblaku (KGZ Murska Sobota), ki so se začele v letu 2016. Ta bo poenotila metodologijo in omogočala redno posodabljanje vhodnih podatkov, večjo fleksibilnost in številne analize.

Leta 2016 je bila zastavljena priprava ekonomskih kazalnikov in raznih analiz poslovanja kmetij na podlagi njihovih dejanskih knjigovodskih podatkov (FADN ali dvostavno računovodstvo, na podlagi anket, administrativnih ali drugih podatkovnih virov). Leta 2017 so bili izjemno uspešno izvedeni prvi panožni krožki na podlagi empiričnih podatkov za mlečne kmetije.

Po tem, ko je bilo leto 2016 zaznamovano s sprejemanjem novega Zakona o ugotavljanju katastrskega dohodka in s spremembo Zakona o dohodnini, se je v letu 2017 obetala nova davčna reforma, predvsem na področju uveljavljanja normiranih odhodkov. Ohranile so se

ugodnosti na tem področju, poleg tega pa še uporaba vezane knjige računov brez prehodnega obdobja ter poenostavljeno poročanje o izstavljenih računih. Pripravljen je bil akcijski načrt za mlade kmete s področja davčne zakonodaje.

Pripravljena je bila razširjena in posodobljena izdaja brošure Dohodnina in kmetijstvo ter nova zgibanka o katastrskem dohodku kmetijskih in gozdnih zemljišč. Izdelana so bila navodila o davčni obravnavi investicijskih podpor glede na vrsto dejavnosti in možnosti uveljavljanja investicijskih olajšav. Razreševala so se številna vprašanja glede obveznosti vstopa v sistem DDV, izdajanja računov, novega izračuna katastrskega dohodka zaradi sprememb zajema dejanske rabe. Problematika davčne zakonodaje v kmetijstvu je bila predstavljena na konferenci Agrobiznis revije Finance, Zvezi podeželske mladine, sodelavcem KGZS in na sejmu Agra.

### *Razvoj podeželja*

Na področju razvoja podeželja je JSKS aktivno sodelovala z MKGP pri pripravi sprememb PRP 2014–2020, merilih za izbor operacij v okviru PRP 2014–2020 in izvedbenih uredb PRP. Izvedene so bile številne nove aktivnosti na področju priprave in posodobitve strokovnih podlag za izvajanje investicijske uredbe PRP.

Posodobljena so bila navodila in svetovalni list za svetovanje mladim prevzemnikom kmetij ob koncu petletnega obdobja. Nudeno je bilo svetovanje 386 mladim prevzemnikom, ki so uspešno kandidirali na petem javnem razpisu za mlade prevzemnike kmetij (PRP 2007–2013). V povezavi s tem je JSKS v sodelovanju z agencijo koordinirala osebno svetovanje upravičencem pri pripravi končnega poročila o opravljenem delu. JSKS je koordinirala tudi izdelavo letnih poročil o doseženih ekonomskih ciljih, ki so jih dolžni izdelati prejemniki PRP 2007–2013 še pet let po prejemu sredstev.

Sodelovanje je potekalo tudi z MKGP pri promociji ukrepa Sodelovanje in Mreža za razvoj podeželja.

### *Dopolnilne dejavnosti na kmetiji*

Strokovno delo je potekalo v sodelovanju z MKGP, MDDZS in MGRT pri pripravi sprememb in dopolnitev Uredbe o dopolnilnih dejavnostih na kmetiji, pri pripravi pilotnega projekta razvoja socialnovarstvenih storitev na kmetiji ter pri spremembah in dopolnitvah področne zakonodaje. Nudeni sta bili tudi strokovna pomoč pri pridobivanju dovoljenj za opravljanje dopolnilnih dejavnosti na kmetiji in pomoč pri reševanju posameznih kritičnih točk v procesih izvajanja dopolnilnih dejavnosti. Izvedena so bila številna predavanja, strokovna usposabljanja in ocenjevanja proizvodov. Pripravljeni so bili članki, delavnice, zgibanke in dve strokovni pospeševalni prireditvi (S kmetije za Vas in Dobrote slovenskih kmetij).

### *Delo z društvi in podeželsko mladino*

Opravljeno je bilo strokovno svetovanje v upravnih postopkih pri registraciji društev in pomoč pri pripravi ustreznih aktov, pomoč pri pridobivanju javnih in drugih sredstev za delovanje društev, sodelovanje pri izvedbi številnih tekmovanj in ocenjevanj v posameznih panogah s področja kmetijstva in v s kmetijstvom povezanih dejavnostih ter strokovne pospeševalne prireditve s podeželsko mladino (Kviz mladi in kmetijstvo, Državne kmečke igre in Izbor inovativnega mladega kmeta/kmetice).

### *Nacionalne poklicne kvalifikacije (NPK)*

Organizirano in izvedeno je bilo potrjevanje in preverjanje za 323 kandidatov, ki so želeli pridobiti nacionalno poklicno kvalifikacijo s področja kmetijstva oziroma živilstva. Kandidate se je usmerjalo pri pripravi osebnih zbirnih map in izbiri ustrezne NPK ter spodbujalo pri zbiranju dodatnih dokazil o praktični usposobljenosti.

### *Socialno podjetništvo*

Nudena je bila pomoč in svetovanje obstoječim in bodočim socialnim podjetnikom, največ pri ustanovitvi in registraciji socialnih podjetij, reševanju vprašanj v zvezi s pridobitvijo finančnih sredstev, zaposlovanju v okviru socialnih podjetij, izvajanju socialnovarstvenih storitev v socialnih podjetjih in realizaciji projektov. Aktivno sodelovanje je potekalo na več dogodkih (Razvoj socialne ekonomije v JV Evropi, delavnica na temo ustvarjanja delovnih mest in zaposlovanja na kmetijah, mednarodna konferenca 8. dnevi socialne ekonomije) ter z različnimi institucijami, ki delajo na področju socialnega podjetništva (MKGP, kabinet predsednika vlade), socialnimi podjetji in organizacijami, ki predstavljajo podporno okolje socialnemu podjetništvu (DPlac, Šent, Forum socialnega podjetništva, Cene Štupar).

### *Knjigovodstvo po metodologiji FADN*

Leta 2017 je JSKS zagotavljala uspešno izvajanje knjigovodstva FADN za vzorčne kmetije (901 kmetija) in obveznike iz PRP 2014–2020 (1.466 kmetij). Vzorčnim kmetijam se je zagotovilo informiranje, svetovanje, pomoč pri vzpostavitvi in vodenju knjigovodstva po metodologiji FADN ter pomoč pri izpolnjevanju obrazcev, obveznikom pa so bile zagotovljene ustrezne informacije glede poročanja o napredku kmetijskih gospodarstev po prejemu nepovratnih investicijskih sredstev iz naslova ukrepov PRP. Poseben poudarek je bil glede informiranja za vzpostavitev knjigovodstva FADN na kmetijah mladim prevzemnikom, za katere je bilo pripravljeno gradivo za izobraževanje. JSKS je sodelovala z notranjo organizacijsko enoto FADN pri MKGP, ki skrbi za delovanje mreže računovodskih podatkov. Pripravljena so bila poročila o opravljenem delu in analizi izvedbe kontrol na kmetijskih gospodarstvih, ki so bile vključene v vzorec FADN.

### *Pomoč pri izpolnjevanju zbirnih vlog*

KGZS je aktivno sodelovala z MKGP in ARSKTRP v skupini za izvedbo projekta elektronske oddaje zbirnih vlog. Izvedena so bila strokovna usposabljanja, informiranja in osebna svetovanja vlagateljem o vsebinah in postopkih izvajanja in vlaganja zahtevkov za ukrepe kmetijske politike. JSKS je v rednem roku za oddajo zbirnih vlog pomagala 56.235 vlagateljem pri izpolnjevanju, oddaji in dopolnjevanju zbirnih vlog, kar je 99,1 % vseh vlagateljev.

### *Mladi kmetje*

JSKS je sodelovala pri pripravi uredbe in razpisa za podukrep pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete. Za ta podukrep je bila zagotovljena pomoč pri pripravi 80 % vlog. KGZS je skupaj z MKGP in ZSPM podpisnik akcijskega načrta za delo z mladimi kmeti v obdobju 2014–2020, in sicer dokumenta Od mladega kmeta do skrbnega gospodarja. MKGP, ZSPM in KGZS skupaj zdaj že tradicionalno prirejajo srečanje mladih kmetov iz celotne Slovenije.

## 8.2 Strokovne naloge v pridelavi kmetijskih rastlin

V skladu z Zakonom o kmetijstvu se kot javna služba v kmetijstvu izvajajo strokovne naloge v pridelavi kmetijskih rastlin, v okviru katerih se na različnih lokacijah v Sloveniji preverjajo genetske lastnosti in uporabna vrednost sort v sortnih in tehnoloških poskusih ter izvaja selekcija in ekološka rajonizacija sort ter preizkušanje sort v različnih agroklimatskih razmerah ob uporabi različnih tehnologij pridelovanja. Te naloge se izvajajo s ciljem, da bi slovenskim pridelovalcem zagotovili kakovostno seme in sadilni material sort, ki v naših pridelovalnih razmerah dajejo kakovostne in stabilne pridelke ob čim manjši uporabi FFS in mineralnih gnojil, kakor tudi da bi zagotovili čim hitrejši prenos novih tehnologij pridelave v prakso.

### *Ohranjanje in trajnostna raba rastlinskih genskih virov za prehrano in kmetijstvo*

Za nadaljevanje usmerjenega in enotnega izvajanja nalog ohranjanja in trajnostne rabe rastlinskih genskih virov, ki je bilo opredeljeno v Programu RS za fitosanitarno področje za obdobje 2012–2015, je konec leta 2015 minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP) sprejel Program RS za ohranjanje in trajnostno rabo rastlinskih genskih virov za obdobje 2016–2017. Kot splošni cilji so v programu opredeljeni upravljanje področja ohranjanja in trajnostne rabe rastlinskih genskih virov, ukrepi za preprečevanje genske erozije, ohranjanje biotske raznovrstnosti in prilagajanje kmetovanja na spremenjene podnebne razmere, upravljanje mednarodnega sodelovanja, ureditev učinkovitega informacijskega sistema ter ustrezno ozaveščanje javnosti.

### *Slovenska rastlinska genska banka*

Glavni cilj Slovenske rastlinske genske banke (SRGB) je ohranjanje biotske raznovrstnosti rastlinskih genskih virov z zbiranjem, evidentiranjem in ohranjanjem slovenskega genskega materiala. V nacionalnih zbirkah na Kmetijskem inštitutu Slovenije (KIS), Biotehniški fakulteti (BF), Inštitutu za hmeljarstvo in pivovarstvo (IHPS) ter Fakulteti za biosistemske vede (FKBV) je bilo konec leta 2017 shranjenih preko 5.737 akcesij starih lokalnih sort, populacij, divjih sorodnikov gojenih rastlin in drugih samoniklih rastlinskih vrst. Med drugim so zbrani številni genski viri solate, čebule, zelja, fižola in ostalih zelenjadnic, krompirja, boba, pšenice, trav, detelj, zdravilnih rastlin in dišavnic, jagodičja, hmelja, sadnih vrst in vinske trte, poleg tega pa tudi slovenske sorte, ki so bile s programi žlahtnjenja, začetega neposredno po drugi svetovni vojni, vzgojene pri slovenskih žlahtniteljih in katerih pridelava se je opustila.

Dosedanji programi dela SRGB so bili usmerjeni predvsem v ohranitev obstoječih *ex situ* zbirk (izven naravnega okolja) z osnovnimi podatki o genskih virih, ne pa v sistematično opisovanje in ocenjevanje uporabne vrednosti genskih virov. Takšni podatki so na voljo le za omejeno število akcesij kot rezultat nekaterih ciljnih raziskovalnih projektov. Brez dodatnega preverjanja, selekcije in nadaljnjih postopkov ter registracije sort materiala iz rastlinske genske banke ni mogoče neposredno uporabljati za tržno semenarstvo, zato je treba to v prihodnje nadgraditi.

Do materiala v genski banki lahko dostopajo žlahtnitelji, raziskovalci in pridelovalci v okviru mednarodnega, t. i. večstranskega sistema izmenjave genskih virov. Iz avtohtonih populacij so bile tako že vzgojene nove slovenske sorte trav, detelje, fižola, zelja in pšenice ter nove sorte krompirja.

### *Žlahtnjenje kmetijskih rastlin*

MKGP v okviru strokovnih nalog v rastlinski proizvodnji od leta 2014 zagotavlja redna finančna sredstva tudi za nadaljevanje javnih programov žlahtnjenja (poleg že utečenega tovrstnega financiranja na področju hmeljarstva), in sicer žlahtnjenja krompirja, krmnih rastlin (izbranih vrst trav in metuljnic), zrnatih stročnic, ajde in zelja. To je podlaga za razvoj in pospeševanje semenske pridelave v Sloveniji in zagotavljanje stabilne oskrbe s semeni oziroma sortami rastlin v okviru zagotavljanja prehranske varnosti.

Žlahtniteljski cilji po kmetijskih rastlinah oziroma skupinah rastlin:

– krompir (KIS): vzgoja novih domačih belo- in rumenomesnatih kakovostnih sort krompirja, ki so primerne za naše pridelovalne razmere za različne potrebe na trgu (zgodnje, ozimnica, sorte z rdečo kožico), vzgoja sort tolerantnih na sušo, vzgoja sort, odpornih proti krompirjevi plesni oziroma proti krompirjevim cistotvornim ogorčicam, vzgoja sort, primernih za ekološko pridelovanje, in vzgoja sort, primernih za pridelovanje kakovostnega semena;
– ajda (KIS): vzgoja novih rodnih in medonosnih sort ajde, ki ne polegajo in so prilagojene našim rastnim razmeram. Eden izmed ciljev je vzgojiti tudi sorte, podobne črni gorenjski ajdi, ki je z naših polj skoraj izginila;
– krmne rastline (KIS): pri črni detelji (*Trifolium pratense* L.) pozne sorte, ki so praviloma trpežnejše, odporne proti glivam rodu *Erysiphe*, ki povzročajo pepelovko, in z visoko vsebnostjo NEL. Cilj žlahtnjenja je tudi odpornost proti glivam iz rodov *Fusarium, Phytum, Rhizoctonia*, ki povzročajo padavico rastlin, in odpornost proti virusom (BYMV, RCVMV). Pri bilnicah, v začetku predvsem travniška bilnica (*Festuca pratensis* Huds.), pa je cilj večja konkurenčnost v travno-deteljnih mešanicah in odpornost proti glivam rodu *Erysiphe* in *Fusarium*;
– zrnate stročnice (KIS): vzgoja novih sort rano zrelega visokega rumenega maslenca, odlične kakovosti, z velikim pridelkom in izboljšano odpornostjo pred boleznimi. Pri nizkih fižolih pa je cilj vzgoja sort, odpornih proti fižolovemu ožigu in virusom ter tolerantnih na abiotski stres;
– zelje (BF): optimiziranje žlahtniteljskega postopka za kontinuirano pridobivanje komercialno zanimivih hibridnih sort, ki bodo v tipu varaždinskega zelja ali sort s primernimi morfološkimi lastnostmi in ustrezno prehransko vrednostjo. Ker gre za vrsto, pri kateri je žlahtnjenje zelo dolgotrajno in tehnično zahtevno, je cilj tudi vzpostavitev ekipe, ki bo lahko na tem področju delala kontinuirano in s tem zagotavljala konkurenčno zmožnost tujim selekcijam.

V zadnjih desetih letih so različni slovenski žlahtnitelji in vzdrževalci skupno razvili več kot 45 novih sort poljščin in zelenjadnic ter ponovno oživili 14 starih sort ali populacij, ki so se doslej ohranjale le v genski banki ali na posameznih kmetijah.

Dosedanji rezultati strokovne naloge žlahtnjenja, uvedene v letu 2014:

– krompir: v letih 2015 in 2016 sta bili v sortno listo vpisani dve novi sorti krompirja (Slavnik in Savinja). V postopku registracije so še 4 sorte (3 od leta 2015, 1 od leta 2017), dve sorti krompirja pa bosta šli v postopek registracije predvidoma v letih 2018 in 2019;
– zelje: leta 2016 je bila v sortno listo vpisana nova vrtičkarska sorta zelja Presnik F1, od leta 2017 pa je v postopku vpisa v sortno listo še ena sorta.

### *Strokovno delo v hmeljarstvu*

IHPS javno službo v hmeljarstvu izvaja na podlagi zakonodaje, ki ureja delo javnih služb in ureditev trga s hmeljem. Obsega strokovne naloge s področja žlahtnjenja hmelja, tehnologije pridelave in predelave hmelja, ocenjevanja letnika hmelja ter introdukcije hmelja.

Glavni namen strokovne naloge **žlahtnjenja hmelja** je vzgoja novih sort hmelja, ki ustrezajo zahtevam trga in pogojem pridelovanja v Sloveniji, s poudarkom na izboljšani kakovosti ter odpornosti proti pomembnejšim boleznim in škodljivcem. S stalnim procesom žlahtnjenja hmelja je bilo v Sloveniji v zadnjih 65 letih vzgojenih 18 sort hmelja, od katerih jih pet pokriva 98 % slovenskih hmeljišč, preostala 2 % pa zajemata tuje sorte in sorte v preizkušanju. V okviru naloge se je leta 2017 oskrbovalo 5,0 ha hmeljišč, posajenih s križanci. V rastlinjaku se je izvedlo umetno okuženje s sporami hmeljeve peronospore in hmeljeve pepelovke na populaciji okrog 10.000 sejančkov; več kot 3.000 jih je prestalo obe selekciji in bodo posajeni spomladi prihodnjega leta na njivo, ko bo opravljena molekulska določitev spola. Različna piva s hmeljem novih sort so bila analizirana in senzorično ocenjena tudi na Seminarju o hmeljarstvu v Laškem, skupaj s hmeljarji. Leta 2017 je bilo opraviljenih 41 testov odpornosti proti verticilijski uvelosti hmelja, pri čemer so bili vsi genotipi okuženi s patotipom PV1 glive V. *albo–atrum*, ki povzroča letalno obliko verticiljske uvelosti v Sloveniji (PV1). 12 genotipov je izkazalo odpornost, 7 jih je izrazilo srednjo odpornost. Več energije se je vložilo v pridobitev ocene o poljski odpornosti novih sort proti glavnim boleznim v poskusu, kjer nasad ni bil tretiran s FFS proti boleznim. V poskusu je bilo posajenih 16 novih in standardnih sort hmelja. Zaključilo se je križanje s poznimi sortami in križanci, vključilo se je 37 maternih rastlin in opravilo 134 kombinacij križanj. Za zagotovitev sadilnega materiala različnih križancev hmelja (potrebnih za nadaljnjo selekcijo na verticilijsko uvelost hmelja, poskus P30) se je 56 genotipov testiralo na prisotnost talnih gliv (*Fusarium* in *Verticillium*) pred prenosom v rastlinjak, pri 41 pa se je določila prisotnost viroidov (HSVd in CBCVd). Po obiranju se je 29 križancem določila okužba s *Pseudoperonospora humuli, Podosphaera macularis, Alternaria alternata, Phoma exigua in Cladosporium sp*. na storžkih hmelja. Nad 200 različnim križancem se je opravila senzorična ocena storžkov hmelja, več deset izmed njih je bilo opisno ovrednotenih, medtem ko so ostali imeli manj izrazito aromo. Opravile so se vse predvidene kemijske analize za določitev grenčic in eteričnega olja, osredotočalo se je zlasti na kakovost in količino pridelka rastlin v poskusih P30. Izvedlo se je poskusno varjenje 6 novih sort v preizkušanju, in sicer 109/27, 163/75, 31/26, 54/79, 85/208, 90/263. Vsa piva so bila hmeljena samo s preizkušenimi križanci v solo varianti in brez kombinacij. Navedene sorte v preizkušanju so se vključile tudi v preizkus določanja skladiščne obstojnosti. V okviru naloge je bilo v skladu z zakonodajo sofinancirano sortno preizkušanje omenjenih križancev, ki je potekalo na treh lokacijah. Med letom se je redno skrbelo za usposabljanje in vzdrževanje senzoričnega spomina skupine ocenjevalcev arome hmelja (sort in križancev). IHPS je registriral novo sorto hmelja, styrian kolibri, ki je že v pridelavi.

V okvir strokovnega dela na področju **tehnologije pridelave in predelave hmelja** spadajo napovedi bolezni in škodljivcev hmelja, namakanje, gnojenje ter proučevanje tehnološke zrelosti hmelja. Obdelujejo se meteorološki podatki za namen spremljanja rasti in razvoja hmelja ter izdajanja navedenih napovedi. IHPS sodeluje v okviru Commodity Expert Group (CEG) Minor Uses – Hops ter izvaja podporo svetovanju v hmeljarstvu. V strokovno nalogo je vključeno tudi usmerjanje uporabe FFS v hmeljarstvu v skladu s smernicami integriranega varstva rastlin in priprava letnega škropilnega programa. Izdelujeta se sistemska analiza konkurenčnosti in globalnih tržnih razmer v hmeljarstvu ter modelna analiza variabilnih stroškov pridelave hmelja v Sloveniji. Glede na potrebe in zanimanje hmeljarjev ter stroke se izvajajo v okviru naloge tudi tehnološki poskusi, izveden je bil tudi Seminar o hmeljarstvu.

Leta 2017 so se preizkušala vodila iz naravnih materialov za uporabo v hmeljarstvu. Nadaljeval se je večletni poskus apnjenja hmeljišč, v sklopu katerega poteka izbira najučinkovitejšega in najprimernejšega apnenega gnojila. Izvedla sta se tudi poskusa o preizkušanju uporabe apnenega dušika za dognojevanje hmelja in vplivu na povzročitelje verticilijske uvelosti hmelja ter poskus za določevanje ostankov akaricidne aktivne snovi v hmelju.

Namen strokovne naloge **ocene letnika hmelja** je bil določitev kakovosti reprezentativnih vzorcev pridelka hmelja po posameznih sortah. Z nalogo so se določili letni reprezentativni vzorci pridelka hmelja po posameznih sortah. Na vseh pobranih vzorcih pridelka hmelja po terenu so se izvedle planirane analize na določene kakovostne parametre. V času obiranja hmelja se je po terenu pobralo, analiziralo in statistično obdelalo skupno 120 vzorcev pridelka zračno suhega hmelja naslednjih sort: aurora, savinjski golding, bobek, celeia, styrian gold, styrian cardinal in styrian wolf. V vseh vzorcih se je določila vsebnost vlage in alfa-kislin (KVH – TE). Vrednosti alfa-kislin so bile pri vseh sortah pod povprečjem ob upoštevanju podatkov zadnjih deset let. Določila se je tudi količina in sestava eteričnih olj po posameznih sortah. V okviru naloge so se objavljala na spletnih straneh IHPS poročila o certificiranem pridelku slovenskega hmelja letnika 2016 in 2017.

V okviru strokovne naloge **introdukcije novih in tujih sort hmelja** so bili cilji v letu 2017 določevanje ustrezne gostote sajenja in napeljave poganjkov za sorto styrian gold, ustrezne gostote sajenja za styrian eureka, ugotavljanje morebitnega pojava fiziopatij pri novih sortah in iskanje njihovega vzroka, določevanje ustreznih rastnih razmer v naših pridelovalnih območjih za zanimive tuje sorte, določevanje načina gnojenja za eno novo sorto hmelja (odvzem hranil s sorto styrian gold) ter pridobivanje informacij o številu storžkov na rastlino in masi storžkov za sorte styrian eureka, styrian eagle, styrian wolf, styrian kolibri in styrian cardinal. Nadaljevala sta se poskusa na sortah styrian gold in styrian eureka z namenom določevanja ustrezne gostote nasada in števila navitih poganjkov, ki sta bila zastavljena v letih 2014 in 2015 v Žalcu. Poskusa sta se oskrbovala po načelih dobre agronomske prakse, izvedla so se opazovanja, meritve in kemijske analize po planu in se nadaljujeta v naslednjem letu. Fiziopatije v letu 2017 niso bile opažene, opazilo pa se je, da se sorta styrian cardinal slabše obira. Na obiralnem stroju se storžki niso odtrgali od pecljev, kot bi želeli, zato je prihajalo do izgube pridelka. Glede na prvoletne rezultate je orientacijski nasvet za odmerjanje hranil za sorto styrian gold (letni odmerek) 120 kg/ha N, 30 kg/ha $P_2O_5$, 60 kg/ha $K_2O$, 8 kg/ha S in 50 kg/ha MgO. Številka pri odvzemu kalija močno odstopa od drugih sort. Povprečje števila storžkov na rastlino je bilo pri sorti styrian eureka 2.774, pri styrian eagle 5.432, pri styrian wolf 4.190, pri styrian cardinal 4.838 in pri styrian kolibri 5.528, določala pa se je tudi masa storžkov. Pridobljeni podatki so se razlikovali glede na preučevani leti 2016 in 2017.

### *Naloge sadjarskih centrov*

Glavni nalogi sadjarskih centrov sta proizvodnja in oskrba domačih drevesničarjev z zdravim izhodiščnim materialom, ki temelji na oskrbi z brezvirusnimi (certificiranimi) in standardnimi (C.A.C.) cepiči različnih sadnih vrst, sort ter podlag. Izvajajo se preizkušanja novih sort in podlag ter preverjanja in uvajanja novih tehnologij pridelovanja sadja.

Leta 2017 je **pridelava cepičev in podlag** potekala po programu. Sadjarski center Gačnik oskrbuje v matičnem nasadu 1.600 matičnih dreves jablan na površini 1,95 ha ter na površini 0,34 ha odpornih in starih sort. Pridelanih je bilo 150.000 certificiranih cepičev in 11.000 standardnih (C.A.C.) cepičev jablan. Vsi ukrepi za vzdrževanje nasadov so bili izvedeni pravočasno in kakovostno, nadzori pa so potrdili pravilnost postopka pridelave.

Sadjarski center Bilje oskrbuje v matičnem nasadu Bilje 65 matičnih dreves za pridelavo cepičev češenj in višenj kategorije standardni, 78 matičnih dreves v mrežniku I za pridelavo brezvirusnih (certificiranih) cepičev breskev, nektarin, marelic ter 70 matičnih dreves v mrežniku II za pridelavo cepičev breskev, nektarin, marelic, sliv kategorije standard. Po programu so bili opravljeni zdravstveni pregledi dreves in odvzeti vzorci za analize na virus šarke (PPV) in fitoplazmo koščičarjev (ESFY). Skupno je bilo v zimskem in poletnem času pridelanih 76.000 očes.

V okviru **preizkušanja novih sort** so se v letu 2017 nadaljevali spremljanje fenoloških faz razvoja, spremljanje poteka dozorevanja in vrednotenje količine pridelka na drevo pri novejših sortah in klonih. Izvedena so bila pomološka opazovanja, meritve vegetativnih in generativnih lastnosti preizkušanih sort na različnih podlagah, kar bo pomembno vplivalo na možne prihodnje izbire in priporočene kombinacije sort in podlag. V centru Gačnik je potekalo preizkušanje podlag in sort jablan in sort češenj, spremljanje dozorevanja pečkatega sadja ter preskušanje sort in podlag odpornejših sort jablan. V preizkušanje je vključen tudi nasad, v katerem so zbrane najzanimivejše proti škrlupu odporne sorte jablan, ki se uporabljajo za proučevanje proizvodnih potencialov teh sort in oblikovanje priporočil za gojenje v ekoloških sadovnjakih. V preizkušanje so bile vključene tudi stare sorte in nove odporne sorte, na katerih so bile izvedene meritve.

V centru Bilje so se spremljale fenološke faze razvoja novejših sort več sadnih vrst (breskev, češenj, sliv, marelic, kakija), podlag češenj, opravljale meritve pridelka/drevo in fizikalno-kemijske analize plodov. Opravljena so bila fenološka opazovanja pri sortah breskev, sliv, češenj in kakija. Pri podlagah sta se spremljala vpliv podlag na bujnost dreves ter rodnost pri breskvah, češnjah in hruškah. Poseben poudarek je bil na spremljanju občutljivosti vseh sort koščičarjev in kakija na škodljive organizme, odpornosti proti ekstremnim razmeram pridelave in prilagodljivosti na dane okoliščine pridelave. V zimskem času se je delo razširilo tudi na spremljanje fizioloških motenj in bolezni, ki bi se lahko pojavile med skladiščenjem, s čimer so se razširile možnosti za uveljavitev določene sorte.

Pridobljeni rezultati dajejo oceno primernosti uspevanja novih sort v naših pedopodnebnih razmerah, kar se dobro uporabi pri izboru sort za sadni izbor Slovenije, ki je revidiran vsake štiri leta. V letu 2018 bo izdan nov sadni izbor. Rezultati neposredno koristijo sadjarjem, da se pri obnovah nasadov lažje odločajo za sortiment zasaditve.

Na področju **preverjanja in iskanja novih tehnologij pridelave** je bilo strokovno delo usmerjeno v iskanje in preizkušanje primernih tehnologij pridelave, tudi v spremenjenih podnebnih razmerah, v poskusnih nasadih z večjim številom dreves pri odbranih sortah in podlagah iz I. faze introdukcije (specifične zahteve glede gostote sajenja, gojitvene oblike, časa in načina rezi in drugih agrotehničnih ukrepov) ter v uvajanje novih, okolju in potrošnikom prijaznejših tehnologij pridelovanja sadja. Leta 2017 so bili izvedeni različni tehnološki poskusi: namakanje, aplikativni poskus strojne rezi, različne tehnike rezi, dinamika spremljanja pojava škodljivcev, preizkušanje različnih škropilnih programov, zmanjšanje vnosa sintetično-kemičnih pripravkov in njihova zamenjava s primerno delujočimi naravnimi učinkovinami in mehanskimi metodami, tehnično preizkušanje stroja za mehanično redčenje cvetov jablan, strojna obdelava pasov pod drevesi kot alternativa uporabi herbicidov in preizkušanje baterijskih škarij. Rezultati lahko pripomorejo k racionalizaciji in optimizaciji tehnologije pridelave. Praktični prikazi so bili zelo dobro sprejeti pri pridelovalcih. V sadjarskem centru so nadaljevali poskus različne intenzitete rezi češenj na podlagi sejanca, ugotavljali primerno osvetlitveno poletno rez češenj in izvedli tehnološki poskus zorenja različnih sort kakija s plinom $CO_2$ v plinotesni komori.

### *Naloge selekcijskih trsničarskih središč*

Naloge selekcijskih trsničarskih središč so izvajanje selekcijskih programov in pridelava certificiranih brezvirusnih trsnih cepljenk in korenjakov za potrebe slovenskih trsničarjev ter s tem zagotavljanje kakovostnega sadilnega materiala za obnovo vinogradov.

Leta 2017 sta se nadaljevala nova cikla klonske selekcije z novimi potrjenimi 39 kloni vinske trte in odbire klonov gospodarsko pomembnih vinskih sort. Selekcijski cilj je odbrati take nove slovenske klone, ki bodo kar najbolj prilagojeni na spremenjene podnebne razmere (odpornost proti sušnemu stresu), ter sorte, ki bodo dajale zmerne pridelke in bodo odpornejše proti grozdni gnilobi. Pri novem ciklu bo dana prednost elitnim sortam laški rizling, renski rizling, šipon, rumeni muškat, sivi pinot, muškat otonel, kraljevina, ranfol, modra frankinja in podlagam 5M, 6M in 8BČ.

Leta 2017 je bilo v Selekcijskem trsničarskem središču **Ivanjkovci** cepljenih 20.600 trsnih cepljenk z izplenom 73 % prvorazrednih cepljenk. Pridelali so 124.000 očes cepičev baza in 120.000 ključev podlag. Opravili so fenološka spremljanja nekaterih fenofaz za vse posajene slovenske klone v matičnem nasadu. V fazi predklonske selekcije pri opredelitvi elementov razpoznavnosti novega klonskega kandidata je bila posebna pozornost namenjena odbiri klonskih kandidatov pri vinskih sortah vinorodnih dežel Podravje in Posavje, ki so bolj prilagojeni naravnim danostim in imajo že vgrajeno odpornost proti stresnim razmeram. Posebna pozornost je bila na podlagi vrste tal namenjena fenotipskemu videzu klonskega kandidata ob stresnih razmerah ter pridelku grozdja in lesa v spremenjenih razmerah. Postopek klonske selekcije je dolgotrajen in je s spremljanji trenutno v fazi predklonske selekcije, pridobljeni podatki pa bodo uporabljeni kot eno izmed meril pri nadaljevanju postopka klonske selekcije pri klonskih kandidatih. Pri potrjenih klonih se ti podatki uporabijo za končno poročilo o preizkušanju klona.

V Selekcijskem trsničarskem središču **Vrhpolje** je bilo pridelanih 7.000 baznih trsnih cepljenk, 100.000 cepičev potrjenih slovenskih klonov, od katerih so jih petino porabili za lastno pridelavo trsnih cepljenk. V baznem vinogradu vzdržujejo 3.340 trsov slovenskih klonov, ki so za vinogradništvo izhodiščni material visoke genetske in zdravstvene vrednosti. Spremljali so fenofaze, pojav suše, sončnih ožigov, vzorčili liste in opravili analize le-teh ter proučili podatke o vsebnosti makro in mikro hranil kot predhodnih pokazateljev sušnega oziroma vodnega stresa. Vzorčili so grozdje pred trgatvijo in spremljali dinamiko dozorevanja. Vzdrževali so tudi kolekcijo starih sort vinske trte (primorskih sort, interspecifičnih sort, namiznih sort). Na izbranih trtah so bili nabrani vzorci listov in narejeni testi ELISA (testiranje na viruse).

### *Naloge poskusnega centra za oljkarstvo*

Na področju oljkarstva se je strokovno delo nanašalo na pridelavo oljk in predelavo le-teh v oljčno olje. V letu 2017 sta se na področju pridelave oljk v poskusnem centru za oljkarstvo izvajali selekcija in introdukcija sort oljk.

V okviru **selekcije sort oljk** se je v letu 2017 opravil pregled dosedanjega dela, katerega namen je vzpostavitev baze podatkov o posamezni sorti/akcesiji kot osnova za nadaljnje sistematično delo na področju selekcije. Na podlagi informacij do zdaj opravljenih genotipizacij so se v letu 2017 zbrale in na novo poimenovale akcesije, opazovane v preteklem obdobju. Pripravil se je seznam opisanih sort iz obdobja 1998–2016. Znotraj posameznih sort so bile ugotovljene genetske razlike.

Selekcija sort oljk se je izvajala na celotnem območju pridelave oljk (slovenska Istra, Goriška brda in Goriška). V letu 2017 se je na 61 vzorcih opisala morfologija listov, na 83 vzorcih

socvetje in na 64 vzorcih morfologija plodov in koščic. Na 52 vzorcih se je preverjala vsebnost olja v plodovih, teža, obarvanost in trdota ter okuženost z oljčno muho in oljčnim moljem. Pri treh vzorcih se je opravila karakterizacija olja. Rezultati morfoloških opazovanj so se dobro ujemali z rezultati genotipizacije.

V okviru **introdukcije** se je v letu 2017 izvajal pregled dosedanjega dela po sortah, katerega namen je vzpostavitev baze podatkov o posamezni sorti kot izhodišča za nadaljnje sistematično delo na področju introdukcije.

Stalna naloga ostaja oskrba matičnega nasada sorte istrska belica, ki je bil postavljen leta 2001 v velikosti 0,7 ha. Potekala je odbira drugih sort (buga, črnica, mata, štorta), nadaljevalo se je urejanje dokumentacije v FITO-registru in prijava pridelave oljk v register FITO-SEME. Investiralo se je v nabavo razmnoževalne mize in mize za utrjevanje sadik, potrebnih za ponovno vzpostavitev pridelave razmnoževalnega materiala oljk.

V okviru naloge ugotavljanja ustrezne tehnologije pridelave Istrske belice se je v kolekcijsko-introdukcijskem nasadu Purissima ugotavljala razlika med različnim razmnoževalnim materialom oljke (potaknjenec, cepljena sadika na sejanec in na potaknjenec sorte črnica). Preverjale so se karakteristike plodov na 100 vzorcih, oljevitost na 4 vzorcih, okuženost z oljčno muho in oljčnim moljem ter povprečen pridelek oljk in olja na drevo.

Tudi v letu 2017 je bila najpomembnejša naloga ugotavljanje stanja prehranjenosti rastlin čez leto med rastjo z analizo listja, ki se opravlja v sodelovanju s KSS Koper. Spremljanje je potekalo v petih oljčnikih sorte istrska belica. V vsakem nasadu je bil odbran pas s petimi do desetimi drevesi, na katerih se čez leto vzorčijo listi. Spremljajo se drevesa na potaknjencih, ki so zatravljena in brez namakanja, namakana drevesa in drevesa, ki so se donedavnega obdelovala in so namakana. Ta drevesa so se primerjala s spremljanjem enako starih dreves, cepljenih na sejance. Listi so bili vzorčeni v petih obdobjih v obdobju rasti, ocenil se je pridelek in opravile so se foliarne analize (40). Vsi zbrani podatki do leta 2016 so bili predstavljeni leta 2017 na Slovenskem sadjarskem kongresu in na Zlati oljčni vejici.

Izvajala se je tudi naloga ugotavljanja ustrezne tehnologije pridelave in primernosti za gojenje drugih sort. V obstoječem kolekcijsko-introdukcijskem nasadu Purissima in na terenu so zasajene tako domače kot tuje registrirane sorte, za katere se je v okviru dosedanjih strokovnih nalog že ugotavljala primernost pridelave, vendar v premajhnem obsegu, da bi se lahko na podlagi teh podatkov pripravile končne ugotovitve o primernosti intenzivnega širjenja v proizvodne nasade. Namen je proučitev nekaterih zanimivih registriranih sort in ugotovitev primernosti za širjenje v proizvodne nasade. Drevesa v kolekciji Purissima so bila glede na rezultate genotipizacije ustrezno označena. Spremljale so se fenofaze (cvetenje, dozorevanje), dobljeni podatki pa so se primerjali s podatki iz prejšnjih let (pridelek, spremljanje bolezni in škodljivcev, oljevitost na 53 vzorcih, proučevanje odprte in zaprte oploditve na 7 sortah, karakterizacija oljčnega olja na 7 vzorcih).

Leta 2017 se je v poskusnem centru za oljkarstvo izvajalo **spremljanje dozorevanja oljk**, katerega namen je določanje primernega časa obiranja oljk, da bi dosegli primerno višino in dobro kakovost pridelka. Spremljali sta se obarvanost plodov in vsebnost olja v plodovih, kar je večinoma potekalo na sortah istrska belica in leccino, nekaj pa tudi na sorti maurino (skupaj 153), na štirih lokacijah v več obdobjih. Ob vsakem obiranju se je ugotavljala povprečna masa 100 plodov, izmerila se je trdota in določil se je indeks zrelosti (glede na obarvanje povrhnjice in mesa).

Zaradi močnega napada z oljčno muho leta 2014 se je nadaljevalo spremljanje tovrstne okužbe, poleg tega se je spremljala poškodovanost koščice zaradi napada oljčnega molja

leta 2016. Pri tolmačenju rezultatov so se upoštevali hidrometeorološki podatki ARSO in meteorološke postaje Adcon.

Dozorevanje se je spremljalo tudi glede kakovosti olja, in sicer na sortah istrska belica in leccino, pri čemer je potekalo v petih terminih na dveh lokacijah v slovenski Istri. Na dvajsetih vzorcih so bile opravljene analize sestave biofenolov (HPLC) in sestave maščobnih kislin.

***Selekcija in vzgoja novih sort sadnih rastlin in vinske trte ter selekcija in ekološka rajonizacija zdravilnih zelišč***

Glavni namen selekcije in vzgoje novih sort sadnih rastlin in vinske trte je vzgoja novih domačih sort in klonov, ki bi v naših podnebnih in talnih razmerah dajale stalne in kakovostne pridelke, poleg tega tudi zagotavljanje genetsko in zdravstveno neoporečnih izvornih matičnih rastlin za nadaljnje razmnoževanje in pridelavo kakovostnih sadik ter nadzorovano uvajanje novih domačih sort in klonov v redno pridelavo.

Delo **pri vzgoji novih sort** sadnih rastlin trenutno poteka pri orehu in kostanju. Pridobivanje novih domačih sort, klonov in tipov je pri teh sadnih vrstah pri nas v glavnem vezano na odbiro ustreznih genotipov iz avtohtone populacije. Odbrani in obetajoči genotipi so nato vključeni v ustrezna preizkušanja, ki vključujejo podrobnejše opazovanje in primerjavo s standardnimi, že uveljavljenimi sortami. V program dela za leto 2017 je bilo vključenih 40 odbranih genotipov oreha, 290 sejancev oreha, 80 sejancev kostanja, 8 odbranih genotipov kostanja. Različni tipi oreha in kostanja so bili odbrani na raznih lokacijah po Sloveniji. Rezultati selekcijskega dela so tudi ena od podlag za spremembe ter dopolnitve slovenskega sadnega izbora.

**Klonska selekcija vinske trte** se izvaja na podlagi selekcijskih knjig in rezultatov pozitivne množične selekcije v standardnih matičnih vinogradih. Trsi, ki so bili v postopku množične selekcije ocenjeni z najvišjimi ocenami, se kot »elitni trsi« vključijo v podrobnejše opazovanje še za nadaljnja tri do štiri leta. To je faza predklonske selekcije, ki se konča z odbiro najboljših trsov, tj. klonskih kandidatov. Nadaljnji postopek klonske selekcije obsega spremljanje fenofaz, ampelografsko obdelavo, tehnološke meritve, preverjanje zdravstvenega stanja (ELISA, indeksiranje) ter mikrovinifikacije s kemijsko analizo in organoleptično oceno vina. Zbrane ugotovitve se uporabijo za odbiro končnih klonskih linij, ki so nato vključene v pripravo vloge za postopek uradne potrditve novih klonov oziroma njihovih baznih matičnih trsov. Rezultati selekcijskega dela so tudi ena izmed podlag za spremembe in dopolnitve zakonsko določenega izbora vinskih sort (trsni izbor), katerih gojenje je priporočeno oziroma dovoljeno v posameznih rajonizacijskih enotah.

Leta 2017 je bilo v postopek odbire klonskih kandidatov in klonske selekcije vključenih v vinorodni deželi Podravje 29 klonskih kandidatov šestih vinskih sort na devetih lokacijah, v vinorodni deželi Primorska 63 klonskih kandidatov sedmih vinskih sort na eni lokaciji in v vinorodni deželi Posavje 28 klonskih kandidatov treh vinskih sort na treh lokacijah. Naloge izvajajo selekcijski trsničarski središči Ivanjkovci in Vrhpolje ter KIS.

Namen **selekcije in ekološke rajonizacije zdravilnih zelišč** je določiti izbor ekotipov semena in sadik za slovenske pridelovalce zelišč, hkrati pa zagotoviti kakovostno domačo surovinsko bazo tudi za predelovalce zelišč. Naloga vključuje proučevanje različnih tehnologij pridelave posameznih zelišč, določanje količine pridelane droge in kakovosti pridelka. V letu 2017 so poskusi potekali na ožepku, laškem smilju, drobnocvetnem vrbovcu, ričku in komarčku. Izvajalec naloge je IHPS.

***Posebno preizkušanje sort sadnih rastlin, vinske trte, poljščin in zelenjadnic za opisno sortno listo***

Namen in glavni cilj **posebnega preizkušanja sort sadnih rastlin** je preizkušanje tržno zanimivih novih tujih sort, ki bi lahko izboljšale našo ponudbo sadja glede na tiste tehnološke značilnosti, ki so pomembne za gospodarno pridelavo kakovostnega sadja v naših agro-ekoloških razmerah, usklajevanje sadnega izbora sort s tržnimi usmeritvami doma in v tujini ter preizkušanje sort, ki so odpornejše proti raznim škodljivim organizmom v skladu z usmeritvijo k okolju prijaznim načinom pridelave. Na podlagi rezultatov posebnega preizkušanja sort se vsaka štiri leta pripravi sadni izbor, v katerem so pri gospodarsko najpomembnejših vrstah sadnih rastlin podatki predstavljeni glede na pomološke lastnosti in pridelovalne oziroma tehnološke zahteve.

Skupno je bilo v sortne poskuse v letu 2017 vključenih 170 sort in 11 podlag sadnih vrst: jablana, hruška, breskev, nektarina, češnja, marelica, sliva, kaki, oreh, leska, kostanj, jagoda, malina, ameriška borovnica na različnih lokacijah v Sloveniji. Nadaljevalo se je spremljanje dozorevanja jablanovih sort, kjer se spremlja dinamika dozorevanja in določa obiralno okno sorte jablan. Določitev pravega časa obiranja določene sorte je ena izmed pomembnejših tehnoloških odločitev.

Pri **vinski trti** sta **posebno preizkušanje** vrednosti sort za pridelavo in vpis v sortno listo obvezna. Posebno preizkušanje se izvaja pri na novo uvedenih sortah vinske trte in podlagah (rod *Vitis* L.) ter pri novoselekcioniranih klonih sort trte in pomeni podlago za pripravo opisne sortne liste – trsni izbor. Naloga obsega preizkušanje novih sort za nadomeščanje ali dopolnjevanje izbora vinskih sort, preizkušanje novih doma vzgojenih in tujih klonov že rajoniziranih vinskih sort, da se dosegajo boljša kakovost, izenačenost rodnosti, večja vsebnost nekaterih snovi v vinu (npr. polifenoli) ali večja odpornost proti boleznim in škodljivcem trte ter za preizkušanje podlag, ki so odpornejše proti boleznim in škodljivcem (npr. trsna uš, nematode, bakterijske bolezni in fitoplazme) ter proti stresnim rastnim razmeram (npr. suša), ki fiziološko bolj ustrezajo našim sortam vinske trte. Glavni namen je izboljšanje trsnega izbora glede na tehnološke značilnosti sort, ki so pomembne za gospodarno pridelavo grozdja in vina.

Leta 2017 so se nadaljevali postopki posebnega preizkušanja tujih in doma selekcioniranih sort vinske trte v vseh treh vinorodnih deželah Slovenije. V vinorodni deželi Posavje so bile v postopek posebnega preizkušanja vključene 3 rdeče vinske sorte in kloni. V vinorodni deželi Primorska je bilo v postopek posebnega preizkušanja vključenih 11 klonov sorte rumeni muškat, 14 namiznih sort in 4 vinske sorte medvrstnih križancev. Izvedeni so bili tehnološki poskusi na sortah malvazija, laški rizling, šipon in dišeči traminec.

Glavni cilj **posebnega preizkušanja sort poljščin** je uporaba primernih sort, ki so prilagojene na rastne razmere, imajo dober pridelek ustrezne kakovosti in so dovolj odporne proti boleznim in škodljivcem, kar je ključno za uspešno pridelavo. Namen te naloge je pridobiti nevtralne in strokovno ustrezne podatke o sortah, preizkušenih na več lokacijah, pri različnih načinih pridelovanja in za različne namene uporabe sort v naših pridelovalnih razmerah. V program so vključene sorte s slovenske in evropske sortne liste. Pridobljeni podatki so podlaga za pripravo opisne sortne liste, na kateri so za posamezne sorte prikazani podatki o pridelku, kakovosti pridelka, primernosti za pridelovanje v posameznih ekoloških območjih Slovenije ter primernosti za različne namene pridelovanja in uporabe pridelka. Leta 2017 so bile vključene naslednje vrste poljščin: koruza za zrnje in za silažo, strna žita (ozimna pšenica, ozimni ječmen, ozimna tritikala, rž), krompir, krmne rastline in zrnate stročnice (soja).

Vpis sort zelenjadnic v sortno listo je obvezen, vendar brez obveznega preverjanja njihovih agronomskih lastnosti oziroma vrednosti za pridelovanje in uporabo. Posebno preizkušanje sort zelenjadnic temelji na odločitvi, da je zaradi ugotavljanja prilagojenosti na naše rastne razmere potrebno preverjanje sort zelenjadnic v naših pridelovalnih razmerah.

Namen in cilj naloge, ki jo izvajata vrtnarska centra v okviru BF in KIS ter vrtnarskih postaj v okviru srednjih kmetijskih šol, je pridobiti podatke o sortah, preizkušenih na več lokacijah, pri različnih načinih pridelovanja in za različne namene uporabe. Ugotavljanje agro-ekološke prilagojenosti in tehnološke vrednosti sort z drugih geografskih območij, ki bi bile lahko pridelovalno in tržno zanimive tudi v naših pridelovalnih razmerah, je podlaga za pripravo opisne sortne liste, ki je namenjena dobaviteljem semenskega materiala, strokovnjakom kmetijske svetovalne službe, predvsem pa pridelovalcem zelenjadnic.

V sortne poskuse zelenjadnic so bile v letu 2017 vključene plodovke (paprika, kumare za solato), kapusnice (zelje za kisanje), stročnice (fižol za stročje) in čebulnice (česen, šalotka). Vrtnarske postaje in centra vsako leto prirejajo dneve odprtih vrat, na katerih omogočijo ogled svojih poskusnih polj in predstavijo svoje delo kmetijskim svetovalcem in pridelovalcem iz različnih območij Slovenije. Sortni poskusi se v različnih pridelovalnih območjih preučijo v različnih terminih pridelave z namenom določiti najprimernejše roke setve in izbrati najprimernejše sorte za posamezne termine pridelave. Vključena je bila pridelava v zaščitenem prostoru, saj takšna pridelava omogoča večji nadzor nad pogoji pridelave in s tem izvensezonsko pridelavo. Izvedeni so bili tehnološki poskusi: cepljenje paprike, tehnike gnojenja in vpliv na skladiščno sposobnost pri avtohtonih sortah čebule, tehnike gnojenja česna in avtohtonih sort čebule ter vpliv na skladiščno sposobnost, tehnologija pridelave fižola za stročje na prostem in v tunelu z uporabo *Rhizobium*. Pridelava plodovk je zaradi pritiska bolezni in možnosti podaljšanja obdobja pobiranja pridelka vezana izključno na zaščiten prostor, poleg tega pa zaščiteni prostori tudi pri drugih vrstah zelenjadnic ponujajo možnost podaljšane sezone pridelave in zmanjšujejo tveganje v vse bolj nepredvidljivih vremenskih razmerah.

## 8.3 Strokovne naloge v živinoreji

Javna služba strokovnih nalog v živinoreji se izvaja v skladu s potrjenimi rejskimi programi za posamezne vrste in pasme domačih živali. Posamezne naloge iz potrjenega rejskega programa izvajajo organizacije v živinoreji, ki so za to pridobile odločbo o priznanju ali odobritvi MKGP.

*Preglednica 62: Število organizacij v živinoreji v letu 2017*

| Vrsta živali | Priznane rejske organizacije | Druge priznane organizacije | Odobrene organizacije | Skupaj |
|---|---|---|---|---|
| Govedo | 5 | 13 | 8 | 26 |
| Drobnica | 1 | 10 | 2 | 13 |
| Prašiči | 2 | 11 | 2 | 15 |
| Konji | 9 | 4 | 2 | 15 |
| Kunci | 1 | 0 | 0 | 1 |
| Perutnina | 1 | 0 | 0 | 1 |
| Čebele | 1 | 1 | 28 | 30 |
| **Skupaj** | **20** | **39** | **42** | **101** |

Vir: MKGP

V okviru potrjenih rejskih programov se izvajajo naslednje strokovne naloge: vodenje rodovniških knjig za čistopasemske plemenske živali in registrov za hibridne plemenske živali, vodenje izvornih rodovniških knjig za slovenske avtohtone pasme živali, registracija in

preverjanje porekla, naloge na področju razmnoževanja in plodnosti plemenskih živali, meritve in obdelava proizvodnih lastnosti živali, vodenje in vzdrževanje informacijskih sistemov, preizkušanje, ocenjevanje in odbiranje plemenskih živali, opravljanje bioloških in genskih testov, napovedovanje genetskih vrednosti, obdelave zbranih podatkov in objave rezultatov, izdajanje zootehniških dokumentov, kontrola prireje mleka in mesa, spremljanje proizvodnosti domačih živali, interpretacija rezultatov, opravljanje meritev pri preizkusu v pogojih reje, spremljanje velikosti populacije in strukture plemenske črede, vzdrževanje genetskih rezerv domačih živali, izdaja publikacij, označevanje plemenskih živali, izvajanje uradnih preizkušanj plemenskih živali oziroma njihovih potomcev, obdelava podatkov merjenj in testiranj, opravljanje laboratorijskih analiz mesa, mleka, disekcij klavnih trupov, vodenje katastra čebelje paše, napoved medenja v čebelarstvu, zbiranje rezultatov na tekmovanjih s kopitarji za potrebe selekcijskega dela ter razvojno-raziskovalne naloge s področja izvajanja rejskih programov.

Z izvajanjem strokovnih nalog v živinoreji se zagotavljajo genetski napredek pri domačih živalih, ohranitev biotske raznovrstnosti, zadostno število plemenskega materiala, povečevanje števila plemenskih živali, ki so vpisane v rodovniške knjige in registre, in doseganje boljše kakovosti živinorejskih proizvodov oziroma višje kakovosti hrane za potrošnika.

### *Govedoreja*

V Sloveniji so na področju govedoreje potrjeni rejski programi za naslednje pasme goveda: lisasta pasma, rjava pasma, črno-bela pasma, limuzin pasma, šarole pasma in cikasto govedo. Proizvodni rezultati živali se ugotavljajo s kontrolo proizvodnje mleka in mesa.

Leta 2017 je bilo na 3.516 kmetijskih gospodarstvih v kontrolo prireje mleka vključenih 80.305 krav ali 81,0 % vseh molznic. V kontroli mlečnosti prevladujejo krave črno-bele, lisaste in rjave pasme. Kontrolirana kmetijska gospodarstva so leta 2017 v povprečju redila 22,8 krave molznice (leta 2016 22,4). Povprečna mlečnost se je v primerjavi z letom 2016 povečala za 168 kg in je leta 2017 znašala 6.858 kg mleka s 4,01 % maščobe in 3,32 % beljakovin. V primerjavi z letom prej se je mlečnost povečala pri vseh pasmah v kontroli, pri vsebnostih maščob in beljakovin so spremembe majhne. Pri cikasti pasmi je bilo le 28 laktacijskih zaključkov.

*Preglednica 63: Mlečnosti kontroliranih krav (standardna laktacija) po pasmah; 2016 in 2017*

| | 2016 | | | | | | 2017 | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | Število | Mleko | Maščobe | | Beljakovine | | Število | Mleko | Maščobe | | Beljakovine | |
| Pasma | zaključkov | (kg) | (kg) | (%) | (kg) | (%) | zaključkov | (kg) | (kg) | (%) | (kg) | (%) |
| LS | 21.855 | 5.568 | 225,5 | 4,05 | 187,5 | 3,37 | 21.760 | 5.719 | 232,1 | 4,06 | 192,7 | 3,37 |
| LSX | 8.500 | 6.173 | 251,8 | 4,08 | 206,5 | 3,35 | 7.992 | 6.292 | 257,8 | 4,10 | 210,8 | 3,35 |
| ČB | 34.094 | 7.839 | 311,1 | 3,97 | 257,4 | 3,28 | 33.956 | 8.042 | 318,5 | 3,96 | 263,3 | 3,27 |
| RJ | 9.454 | 5.870 | 239,1 | 4,07 | 200,0 | 3,41 | 9.072 | 5.966 | 244,1 | 4,09 | 202,4 | 3,39 |
| CK | 28 | 3.034 | 109,4 | 3,61 | 98,0 | 3,23 | 25 | 3.208 | 118,2 | 3,69 | 103,9 | 3,24 |
| Druge | 6.695 | 6.327 | 253,0 | 4,00 | 210,3 | 3,32 | 7.083 | 6.481 | 259,4 | 4,00 | 214,6 | 3,31 |
| **Skupaj** | **80.626** | **6.690** | **268,3** | **4,01** | **222,4** | **3,32** | **79.888** | **6.858** | **275,2** | **4,01** | **227,5** | **3,32** |

Vir: KIS

Leta 2017 je bilo v kontrolo prireje mesa vključenih 1.103 živali, od tega 795 telet, povprečni prirast od starosti 90 do 210 dni pri limuzin pasmi je bil 1.012 g/dan in pri šarole pasmi 1.195 g/dan. V primerjavi z letom 2016 se je dnevni prirast povečal pri limuzin pasmi, pri šarole pasmi pa se je prirast zmanjšal. Zbrani podatki kontrole prireje mesa se uporabljajo pri

odbiri plemenskih živali v mesnih čredah, pri načrtovanju tehnologije reje krav dojilj in pri gospodarskem križanju.

Poleg priprave podatkov za nacionalne obračune plemenskih vrednosti, raznih raziskav, poročil in razstav živali ima selekcija eno najpomembnejših vlog pri odbiri bikovskih mater, saj so njihovi potomci kandidati za bodoče plemenske bike. Leta 2017 je bilo registriranih 956 bikovskih mater, največ za lisasto pasmo (357) in najmanj za cikasto pasmo (58). S predpisi in potrjenimi rejskimi programi je natančno določeno, katera plemenska žival je čistopasemska in s tem primerna za vpis v rodovniško knjigo. Pogoje za vpis v rodovniško knjigo izpolnjuje 77.225 krav, kar je 96,2 % vseh krav, vključenih v kontrolo prireje mleka. Leta 2017 je 62,0 % vseh krav, ki so vpisane v rodovniško knjigo in vključene v kontrolo prireje mleka, izpolnjevalo pogoje za vpis v glavni del rodovniške knjige (čistopasemske plemenske živali). V kontroli prireje je opazen trend zmanjšanja deleža čistopasemskih plemenskih živali. Leta 2017 je bilo v register plemenskih bikov vpisanih 397 novih plemenskih bikov.

Na vzrejališčih se vzrejajo potomci načrtnega parjenja bikovskih mater in elitnih bikov. Na testnih postajah za testiranje potomcev plemenskih bikov na rastnost se testirajo potomci mladih bikov, vključenih v osemenjevanje. Teleta po posameznem biku se izberejo na terenu in uhlevijo na testni postaji, kjer se pitajo pod enakimi pogoji, s čimer se močno zmanjša vpliv okolja in so zato genetske razlike med njimi natančneje ocenjene. Po končanem testu se vsi podatki o masah ob posameznem tehtanju in podatki, ki so bili zbrani v klavnici, vpišejo v podatkovno bazo. Na podlagi pridobljenih podatkov se izračunavajo različni parametri klavne kakovosti, končni cilj pa je izračun plemenske vrednosti posameznih bikov. Z razrezom klavnih polovic se pridobijo najbolj objektivni podatki o njihovi sestavi, kar je najboljši kazalec klavne kakovosti. Pri bikih mesnih pasem je preizkušnja sorodnikov izredno pomembna, saj se najboljše živali uporabljajo za gospodarsko križanje.

### *Prašičereja*

Potrjen rejski program SloHibrid vključuje naslednje pasme prašičev: slovenska landrace (linija 11), large white (linija 22), duroc (33), pietrain (44), slovenska landrace (linija 55), large white (linija 66) in krškopoljski prašič ter naslednje linije prašičev: hibrid 12, hibrid 21, hibrid 53, hibrid 45 in hibrid 54.

Rodovniška knjiga je seznam čistopasemskih plemenskih živali z osnovnimi podatki o identifikaciji, poreklu in izvoru. V rodovniško knjigo so vpisane plemenske živali, ki izpolnjujejo z rejskim programom določene pogoje in so odbrane za razmnoževanje. Rodovniška knjiga se vodi za vse pasme čistopasemskih plemenskih živali in je glede na njihove značilnosti razdeljena na glavni del z razdelki in dodatni del z razdelki. Selekcijskim in razmnoževalnim farmam, vzrejnim središčem in rejcem se podeljujejo rodovniške številke. Leta 2017 je bilo skupno podeljenih 829 rodovniških številk čistopasemskim plemenskim živalim in 1.978 registrskih številk hibridnim plemenskim živalim. Kakovost plemenskih prašičev se preverja na podlagi podatkov o plemenski vrednosti, proizvodnih podatkov in podatkov o poreklu.

Število živorojenih in odstavljenih pujskov na gnezdo pri vseh pasmah skupaj se povečuje. Leta 2017 je bilo v gnezdu povprečno 13,21 živorojenega in 11,29 odstavljenega pujska. Hkrati se zmanjšuje število porabljenih krmnih dni na živorojenega pujska, pri čemer je bilo leta 2017 na živorojenega pujska porabljenih 14,2 krmnih dni. Število gnezd na svinjo letno se zmanjšuje v povprečju za 0,01 gnezda na leto.

Pri krškopoljskem prašiču je opazen rahel trend zmanjšanja števila odstavljenih pujskov na gnezdo. Leta 2017 je bilo v gnezdu povprečno 9,00 živorojenega in 6,68 odstavljenega pujska, na živorojenega pujska pa je bilo porabljenih 27,0 krmnih dni. Število krmnih dni na živorojenega pujska se povečuje v povprečju za 0,30 dneva na leto.

Preizkus mladic v proizvodnih razmerah se izvaja na farmah in v vzrejnih središčih. Preizkus zajema identifikacijo, oceno zunanjosti, tehtanje živali in meritev debeline hrbtne slanine z ultrazvokom. Podatki se vnašajo v informacijski sistem in uporabljajo za odbiro mladic.

V okvir molekularno genetskih metod spadajo testi na sindrom maligne hipertermije, preverjanje porekla, določanje mikrosatelitov itd. Rejcem se posredujejo analize za njihove živali, rezultat za posamezno žival pa je vpisan v zootehniškem spričevalu.

### *Reja drobnice*

Na področju reje drobnice potrjeni rejski programi vključujejo naslednje pasme ovc: jezersko-solčavska ovca, oplemenjena jezersko-solčavska ovca, belokranjska pramenka, istrska pramenka, bovška ovca in oplemenjena bovška ovca ter naslednje pasme koz: drežniška koza, burska koza, slovenska srnasta koza in slovenska sanska koza.

Osnova selekcije pri reji drobnice je aktivna populacija ovc in koz, vključenih v kontrolo porekla in proizvodnje. Opravljajo se biološki test ter ocenjevanje in razvrščanje živali v kakovostne razrede glede na lastnosti zunanjosti in lastnosti proizvodnosti sorodnikov. Leta 2017 je bilo v rejski program vključenih 16.725 ovc in 4.327 koz. V tropu je bilo povprečno 70,6 ovce in 33,5 koze.

*Preglednica 64: Število rejcev ter število ovc in koz v kontroli; 2016 in 2017*

| | 2016 | | | | 2017 | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | Število rejcev | | Število živali | | Število rejcev | | Število živali | |
| | za mleko | za meso | za mleko | za meso | za mleko | za meso | za mleko | za meso |
| Ovce | 36 | 206 | 4.661 | 11.179 | 36 | 201 | 5.016 | 11.709 |
| Koze | 43 | 106 | 2.575 | 1.993 | 43 | 86 | 2.468 | 1.859 |

Vir: BF

Leta 2017 je bilo v mlečno kontrolo vključenih 5.016 ovc v 36 tropih. Povprečna dolžina laktacije je znašala 212 dni, skupna količina mleka v laktaciji pa je bila v povprečju 210 kg in se je v primerjavi z letom 2016 zmanjšala za 11 kg. Mleko ovc je v povprečju vsebovalo 6,2 % maščobe, 5,3 % beljakovin in 4,6 % laktoze. Povprečna vsebnost suhe snovi je bila 16,1 %.

V mlečno kontrolo je bilo v letu 2017 vključenih 2.468 koz v 43 tropih. Povprečna količina mleka je bila 461 kg in se je v primerjavi z letom 2016 povečala za 13 kg. Kozje mleko je v povprečju vsebovalo 3,2 % maščobe, 3,1 % beljakovin in 4,4 % laktoze.

Kontrola porekla in proizvodnje v tropih, ki redijo mesne pasme ovc in koz, se opravlja po A-metodi. V kontrolo porekla in proizvodnje je bilo v letu 2017 vključenih 11.709 ovc mesnih pasem v 201 tropu in 1.859 koz mesnih pasem v 86 tropih. V letu 2017 so imele ovce v povprečju 1,26 rojenega in 1,22 živorojenega jagnjeta na gnezdo, koze pa 1,55 rojenega in 1,50 živorojenega kozliča na gnezdo.

Testiranje ovnov je potekalo na testnih postajah v Logatcu in na Jezerskem. V času testiranja so ovni trikrat stehtani (interval 30 ± 5 dni). Ovni v Logatcu so krmljeni s senom po volji in kilogramom krmil na dan. Postopek testiranja in meritev je enak na testni postaji Jezersko, kjer so ovni v času testa na paši, brez dodajanja krmil. Test na testni postaji

Logatec je leta 2017 končalo 250 ovnov, na testni postaji Jezersko pa je test zaključilo 25 moških jagnjet pasme jezersko-solčavska ovca.

### *Konjereja*

V Sloveniji se vodijo rodovniške knjige za pasme lipicanski konj, slovenski hladnokrvni konj, posavski konj, haflinški konj, ljutomerski kasač, kasaški konj, slovenski toplokrvni konj, angleški polnokrvni konj, arabski polnokrvni konj, arabski konj in islandski konj.

Za vse živali naštetih pasem, ki so vpisane v rodovniške knjige, se vodi in izdaja zootehniška dokumentacija. Leta 2017 je bilo opravljenih 1.389 identifikacijskih pregledov žrebet vseh pasem.

Letni pregled rodovniških kobil in naraščaja ter žrebic za sprejem v rodovnik je potekal na vnaprej določenih preglednih mestih za vse pasme konj in naknadno določenih preglednih mestih za živali slovenske toplokrvne, kasaške in arabske pasme. V rodovniške knjige je bilo vpisanih 242 kobil.

*Preglednica 65: Število kobil, vpisanih v rodovniške knjige, po pasmah; 2010–2017*

| | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Slovenske hladnokrvne kobile | 198 | 158 | 168 | 110 | 101 | 99 | 106 | 109 |
| Posavske kobile | 92 | 71 | 70 | 70 | 52 | 50 | 24 | 51 |
| Haflinške kobile | 43 | 19 | 25 | 22 | 26 | 18 | 23 | 16 |
| Kasaške kobile | 31 | 6 | 15 | 7 | 12 | 17 | 17 | 24 |
| Slovenske toplokrvne kobile | 19 | 20 | 3 | 12 | 18 | 11 | 15 | 10 |
| Ljutomerski kasač | 0 | 7 | 8 | 4 | 3 | 4 | 13 | 8 |
| Angleške polnokrvne kobile | 2 | 1 | 11 | 8 | 4 | 3 | 4 | 3 |
| Arabske polnokrvne in arabske kobile | 7 | 2 | 4 | 2 | 5 | 13 | 8 | 8 |
| Islandske kobile | 11 | 5 | 11 | 5 | 2 | 3 | 1 | 3 |
| Lipicanske kobile | 16 | 7 | 9 | 10 | 6 | 10 | 13 | 6 |
| Šetlandske kobile | 11 | 4 | 4 | 1 | 3 | 5 | 5 | 4 |
| **Skupno sprejete v rodovnik** | **430** | **300** | **328** | **251** | **232** | **233** | **229** | **242** |

Vir: VF

Strokovna komisija za odbiro, ocenjevanje in priznavanje plemenjakov je za plemenilno sezono 2017 odbrala 298 plemenjakov. Leta 2017 je bilo odbranih 10 žrebcev slovenske hladnokrvne pasme, pet žrebcev posavske pasme in štirje haflinški žrebci.

### *Čebelarstvo*

V Sloveniji čebelarimo s kranjsko čebelo, ki je avtohtona pasma. V vzrejališčih čebeljih matic je bilo za potrebe odbire matičarjev zbranih in pregledanih 235 vzorcev čebel. V vzorcu iz vsake družine, ki je potencialni matičar, je bilo okoli 30 čebel delavk.

Leta 2017 je bilo opravljeno progeno testiranje na 690 maticah. Rezultati so bili zanesljivi, saj je imela vsaka matica dovolj testiranih potomk. Povprečna ocena mirnosti v letu 2017 je bila 3,14. Matice s povprečno oceno mirnosti pod tri se ne priporočajo za nadaljnjo vzrejo. Povprečna ocena rojivosti v letu 2017 je bila 3,14. Povprečna ocena donosa medu v letu 2017 je bila 14,6 kg. Opazen je trend zmanjšanja letnega donosa medu. Donosnost medu je močno odvisna od vremenskih razmer. Pri 354 testiranih družinah se je ocenjevala tudi obarvanost čebel; povprečna ocena obarvanosti je bila 3,63 od možnih 4 točk. V izvorno rodovniško knjigo je bilo vpisanih le 378 matic.

*Preglednica 66: Število matic v rodovniški knjigi kranjske čebele, 2010–2017*

| | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Število matic | 26.473 | 28.931 | 31.284 | 31.752 | 33.189 | 38.733 | 36.401 | 42.584 |
| od teh rodovniških | 423 | 472 | 291 | 303 | 228 | 366 | 522 | 378 |
| Prodaja matic | | | | | | | | |
| doma | 14.355 | 17.216 | 17.150 | 20.963 | 20.668 | 25.044 | 21.688 | 25.612 |
| v EU | 9.784 | 7.586 | 9.472 | 7.879 | 9.877 | 11.764 | 12.943 | 15.440 |
| zunaj EU | 2.334 | 4.129 | 4.662 | 2.910 | 2.644 | 1.925 | 1.770 | 1.802 |

Vir: KIS

Delo opazovalno-napovedovalne službe medenja je v letu 2017 obsegalo zbiranje vzorcev za umetno fenološko pospeševanje, terenske preglede zarodnih oblik proizvajalcev mane, kontrolo razvoja proizvajalcev mane in stanja medečih virov, lovljenje ličink kaparja na plošče ter ugotavljanje paritvenega in zalegalnega uspeha proizvajalcev mane.

### *Kunčereja*

Rejski program v kunčereji se izvaja v dveh selekcijskih centrih, in sicer pri maternalni liniji A in pri očetovski liniji C. Leta 2017 je bilo v rodovniško knjigo vpisanih 21 samcev in 450 samic maternalne linije A ter 22 samcev in 59 samic terminalne linije C.

V maternalni liniji A se redno izvaja nadzor nad splošnim stanjem populacije. Zaradi krize v kunčereji, ki je posledica zdravstvenih težav, uporaba plemenskih samic linije A v praksi še vedno ne dosega pričakovanj. Leta 2017 je bilo v gnezdu povprečno 7,9 živorojenega mladiča, na samico pa je bilo vzrejenih 50,20 mladiča.

V očetovski liniji C se je v letu 2017 v primerjavi z letom 2016 število živorojenih mladičev rahlo povečalo, in sicer na 6,69, na samico pa je bilo vzrejenih le 24,93 mladiča letno. Pri vseh gospodarsko pomembnih lastnostih, kot so velikost gnezda ob rojstvu in odstavitvi ter številu vzrejenih mladičev na samico na leto, so opazni znatni negativni trendi.

Plemenske vrednosti so bile leta 2017 napovedane za velikost gnezda pri obeh linijah in za telesno maso pri liniji C.

### *Perutninarstvo*

Selekcija in odbira živali je potekala na domačih linijah kokoši, namenjenih predvsem za kmečke reje. Značilne so dobra nesnost, manjša zahtevnost za rejo in še vedno dobre klavne lastnosti izločenih kokoši. Na področju perutninarstva se izvaja selekcija za kokoši lahkega tipa in kokoši težkega tipa.

V selekcijsko delo lahkega tipa kokoši so bile v letu 2017 vključene pasme slovenska rjava kokoš, slovenska srebrna kokoš, slovenska grahasta kokoš in avtohtona štajerska kokoš. Uspešnost se ocenjuje predvsem na križankah, ki so rezultat selekcijskega dela na posameznih pasmah. Rejski cilj je, da bi pasme slovenska grahasta, rjava in srebrna kokoš spolno dozorele pri starosti 20–22 tednov, štajerska kokoš pa pri starosti 24–26 tednov. Leta 2017 je bil ta cilj dosežen pri vseh pasmah. Pri štajerski kokoši je rezultat ugoden, saj v zadnjih treh letih spolno dozori v povprečju pri 22. tednu starosti, kar je pred postavljenim ciljem.

V selekcijo težkega tipa kokoši je vključena slovenska pozno operjena kokoš, ki se uporablja za pridobivanje končnega križanca, namenjenega za pitanje (prelux-bro).

## 8.4 Raziskovalna dejavnost

MKGP je tako kot v preteklih letih tudi v letu 2017 na področju raziskovalne dejavnosti v kmetijstvu sodelovalo kot sofinancer v aplikativnih, razvojnih in ciljnih raziskovalnih programih ministrstva, pristojnega za znanost, in sicer pri raziskovalnih projektih, katerih predlog in izvedba izkazujeta strateško pomembnost in uporabnost projekta za razvoj resornih področij ministrstva.

Aplikativni raziskovalni projekti, ki predstavljajo izvirno raziskovanje, s katerim naj bi pridobili nova znanja ter so usmerjeni v določene praktične cilje ali namene, pomembne za področje kmetijstva, MKGP podpira v višini do 25 % upravičenih stroškov. Podpora projektom s strani MKGP predstavlja podporo zainteresiranega uporabnika raziskave. Po javnem razpisu za zbiranje predlogov za financiranje projektov temeljnega in aplikativnega raziskovanja na področju matematičnih, tehničnih, biotehničnih, medicinskih, družboslovnih in humanističnih ved (Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Javna agencija za raziskovalno dejavnost RS) iz leta 2015 je MKGP kot interesent v letu 2017 nadaljeval sofinanciranje enega aplikativnega projekta. Skupna prevzeta obveznost za podporo izvajanja aplikativnega projekta je v letu 2017 predstavljala le 3,6 % izplačil za raziskovalno dejavnost na področju kmetijstva.

Aplikativni raziskovalni projekti so koristno dopolnilo in korektor drugim programskim strukturam raziskovanja, predvsem ciljnim raziskovalnim programom, zlasti z vidika načina pridobivanja idej in rešitev.

V okviru raziskovalne dejavnosti ima ministrstvo najpomembnejšo vlogo pri projektih ciljnega raziskovalnega programa (CRP), pri katerih nastopa kot naročnik raziskav in sofinancira projekte CRP med 50 % in 60 % upravičenih stroškov. Ciljni raziskovalni programi so bili oblikovani kot posebna programska struktura Nacionalnega raziskovalnega programa kot podpora sektorskemu razvojnemu načrtovanju.

Leta 2011 je bil oblikovan nov sektorski CRP »Zagotovimo.si hrano za jutri«, ki temelji na strateških ciljih, opredeljenih v sektorskih dokumentih (Resolucija o strateških usmeritvah razvoja slovenskega kmetijstva in živilstva, Resolucija o nacionalnem gozdnem programu, Strategija prilagajanja slovenskega kmetijstva in gozdarstva podnebnim spremembam), ki so skladni s strateškimi usmeritvami Raziskovalne in inovacijske strategije Slovenije.

Usmeritve za pripravo javnih razpisov CRP »Zagotovimo.si hrano za jutri« so določene s prioritetnimi vsebinami v okviru štirih težišč, in sicer:

I. prehranska varnost Slovenije,
cilj: zagotavljanje prehranske varnosti s stabilno pridelavo varne, kakovostne in potrošniku dostopne hrane;

II. konkurenčnost proizvodnje hrane in obnovljivih naravnih virov,
cilj: povečevanje konkurenčne sposobnosti kmetijstva, gozdarstva, ribištva in živilstva;

III. trajnostno gospodarjenje z naravnimi viri,
cilj: trajnostna raba proizvodnih potencialov in zagotavljanje s kmetijstvom, gozdarstvom in ribištvom povezanih javnih dobrin;

IV. razvoj podeželja,
cilj: zagotavljanje skladnega in socialno vzdržnega razvoja podeželja.

Leta 2017 se je nadaljevalo financiranje 16 projektov, ki so bili v financiranje uvrščeni v okviru drugega javnega razpisa CRP »Zagotovimo.si hrano za jutri« iz leta 2014. V letu 2017 se je vseh 16 projektov po tem razpisu tudi uspešno zaključilo. Na podlagi tretjega razpisa v okviru CRP »Zagotovimo.si hrano za jutri« v letu 2016 se je v letu 2017 nadaljevalo

sofinanciranje vseh 22 projektov s področja kmetijstva, uvrščenih v financiranje. MKGP je v letu 2017 izbrane projekte financiralo v višini 456.293 EUR, kar predstavlja 32 % prevzetih obveznosti MKGP po razpisu v letu 2016.

Izbrani projekti s področja kmetijstva pokrivajo vse teme iz javnega razpisa CRP po posameznih težiščih.

*Težišče 1: Prehranska varnost Slovenije, šest projektov*

Projekti pokrivajo vsebine zdravstvenega varstva rastlin (trije projekti): proučitev in ocena stanja odpornosti škodljivih organizmov na FFS v Sloveniji, kar bo podlaga za usmeritve za vključitev antirezistenčnih strategij v obstoječa navodila za tehnologijo pridelave, uporabo metod varstva rastlin z nizkim tveganjem v vrtnarstvu ter zgodnje odkrivanje in obvladovanje bakterijskega ožiga oljk (bakterija *Xylella fastidiosa*). Vsebine zdravstvenega varstva domačih živali pokrivajo (dva projekta): uporabo hmeljevih pripravkov pri zatiranju varoe ter dobrobit in zdravje perutnine in prašičev v intenzivnih in alternativnih sistemih reje. Za preprečevanje tveganja za okolje in zdravje ljudi je bil izbran en projekt s področja varne hrane: izvor in širjenje večkratno odpornih bakterij prek živil živalskega izvora.

*Težišče 2: Konkurenčnost proizvodnje hrane in obnovljivih naravnih virov, sedem projektov*

Na področju kmetijske politike se bodo v podporo pri odločanju proučevali učinki sedanjega modela Skupne kmetijske politike v Sloveniji in modeli sprememb politike v prihodnjem obdobju (en projekt). Z znanstveno podporo se želi urediti tudi pravno-statusna opredelitev kmetije in kmeta v Sloveniji (en projekt). Na področju konkurenčnosti kmetijske pridelave je bil z vidika podnebnih sprememb in racionalne porabe vode ter za optimiranje tehnologije izbran en projekt o natančnosti napovedovanja namakanj v rastlinski pridelavi ter dva projekta v podporo tehnologijam v prireji mleka (iskanje tehnoloških rešitev za kakovostnejšo pridelavo sena in genomska selekcija, ki lahko z večjo natančnostjo in hitreje pridobljeno oceno plemenske vrednosti pomembno izboljša prirejo mleka). V podporo povečanju konkurenčnosti v sadjarstvu je bil izbran en projekt, v okviru katerega se bodo celovito proučile tehnološke rešitve za premostitev zaostajanja v pridelkih pri pridelavi jabolk. S projektom tehnologije pridelave konoplje, ki je bila desetletja zapostavljena in danes doživlja preporod z velikim zanimanjem pridelovalcev in uporabnikov, se želi bolj aktualizirati tehnološka znanja.

*Težišče 3: Trajnostno gospodarjenje z naravnimi viri, sedem projektov*

V okviru tematskega sklopa biotska raznovrstnost in genski viri s področja kmetijstva in ribištva so bili izbrani trije projekti (proučevanje genske erozije registriranih lokalnih sort kmetijskih rastlin, kmetovanje na vrstno bogatih travnikih in vzpostavitev sistema rehabilitacije jadranskega lipana, od selekcije do uvedbe v praksi). V okviru sklopa trajnostne rabe v kmetijstvu so bili izbrani trije projekti (pomen divjih opraševalcev pri opraševanju kmetijskih rastlin, proučevanje možnosti uporabe ostankov proizvodnje v oljkarstvu in pridobitev razvojnih rešitev na področju samodejnih postopkov identifikacije sprememb dejanske rabe kmetijskih zemljišč). Na področju trajnostne rabe tal pa se želi v povezavi s podnebnimi spremembami z izbranim projektom vzpostaviti sistem spremljanja zalog ogljika v kmetijskih in gozdnih tleh za potrebe poročanja o nacionalni bilanci ogljika.

*Težišče 4: Razvoj podeželja, dva projekta*

Izvajanje politike razvoja podeželja se želi podpreti z uporabnimi raziskavami, in sicer v povezavi z umeščanjem kmetijskih objektov v krajino in reševanjem prostorskih konfliktov, ki postajajo čedalje večja ovira pri kmetovanju, ter potencialom za razvoj dopolnilnih dejavnosti.

Sredstva za podporo projektom CRP so obsegala 77,3 % vseh sredstev za raziskovalno dejavnost v kmetijstvu v letu 2017. Za sofinanciranje projektov CRP je bilo v letu 2017 prevzetih za dobrih 17 % več obveznosti kot leta 2016, in sicer zaradi manj prevzetih obveznosti za sofinanciranje aplikativnih projektov in rahlega povečanja proračunskih sredstev. Sredstva MKGP za raziskovalno dejavnost v kmetijstvu so se leta 2017 malenkostno povečala (za 9,8 %) v primerjavi z letom 2016. Povečanje gre delno na račun nacionalnih sredstev EU pri sofinanciranju projektov ERA-NET »Trajnostna živinoreja (SusAn)« in delno za povečanje sredstev za projekte CRP. Kljub temu so sredstva za raziskovalno dejavnost v kmetijstvu še vedno med najbolj okrnjenimi postavkami proračuna.

*Preglednica 67: Raziskave v kmetijstvu, ki jih financira MKGP; 2016 in 2017*

| | Število projektov | | Prevzete obveznosti v letu 2017 (EUR) | Izplačano (EUR) | | Indeks 2017/16 |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | 2016 | 2017 | | 2016 | 2017 | |
| Aplikativni in razvojni programi | 4 | 1 | 35.000 | 106.787 | 35.000 | 32,8 |
| CRP »Zagotovimo.si hrano za jutri« | 46 | 38 | 754.510 | 640.723 | 754.510 | 117,8 |
| ERA-NET (CORE Organic Plus*, ERA NET SusAn) | 5 | 8 | 186.200 | 141.000 | 186.200 | 132,1 |
| **Raziskovalno delo skupaj** | **55** | **47** | **975.710** | **888.510** | **975.710** | **109,8** |

* vključena so tudi sredstva EU (76.200 EUR).
Vir: MKGP

Kljub skromnim sredstvom za raziskovalno dejavnost rezultati raziskovalnih projektov pomembno pripomorejo k prilagajanju kmetijske politike, oblikovanju strategij, razvoju novih tehnologij v kmetijstvu v povezavi z varstvom okolja in ohranjanjem kulturne krajine, prilagajanju in razvoju na področju živilskopredelovalne industrije, pridelavi zdrave hrane ter varovanju in zaščiti potrošnika, razvoju podeželja in večnamenskosti kmetijstva, vzpostavitvam spremljanja v kmetijstvu in informacijskih sistemov.

Dosedanje izkušnje kažejo, da je ob pomoči ciljnega raziskovalnega programa mogoče v veliko večjem obsegu podpreti izvajanje nacionalnih strategij po posameznih področjih dela ministrstva, rezultati raziskav pa se tudi uspešno prenašajo v kmetijsko prakso, prispevajo k tehnološkemu razvoju in povečevanju inovacij v praksi. Za prenos rezultatov do uporabnikov in v kmetijsko prakso raziskovalne skupine organizirajo javne predstavitve tako za financerje kot svetovalce in kmete, dosežke raziskav pa raziskovalci tudi uspešno objavljajo.

Na področju evropskega znanstvenega sodelovanja je MKGP kot partner vključeno v tri kmetijske projekte ERA NET (CORE Organic Plus, ki je prešel v letu 2017 v nov ERA NET CORE Organic Cofund) in ERA NET SusAn, ki se sofinancirata iz Okvirnega programa za raziskave »Obzorje 2020« ter ERA NET ARIMNet 2 iz 7. okvirnega programa EU. Slovenija se vključuje v nadnacionalni razpis na podlagi nacionalnega javnega razpisa po mehanizmu virtual common pot. To pomeni, da vsak partner – financer zagotavlja finančna sredstva, in sicer samo za tiste raziskovalne skupine svoje države, ki so vključene v nadnacionalne konzorcije izbranih projektov.

V okviru pobude ERA-NET CORE Organic Plus, ki je akronim za koordinacijo evropskega nadnacionalnega raziskovanja na področju ekološkega kmetijstva in prehranskih sistemov, ustanovljene za izboljšanje sodelovanja med nacionalnimi raziskovalnimi dejavnostmi na področju ekološkega kmetijstva, sodeluje 23 partnerjev (financerjev raziskav). Financiranje te pobude temelji na izhodišču, da EU na skupna nacionalna sredstva partnerjev prispeva 33-odstotno finančno soudeležbo. Partnerji projekta so v letu 2014 pripravili vse podlage za izvedbo prvega nadnacionalnega razpisa. Izbrani projekti pa so se začeli izvajati v letu 2015. Slovenija je vključena v raziskovalne konzorcije v štirih projektih, ki se izvajajo tri leta. Skupna vrednost teh projektov je 363.568 EUR, od tega 200.000 EUR prispeva MKGP in

163.568 EUR EU. V decembru 2016 je bil s strani Evropske komisije potrjen tudi projekt ERA NET CORE Organic Cofund, ki je nadaljevanje predhodnega projekta CORE Organic Plus.

Leta 2017 so na tem projektu potekale priprave in izvedba novega nadnacionalnega razpisa. Slovenija se je v skladu z nacionalnimi prioritetami s sredstvi vključila v eno razpisano temo. Na podlagi izvedenih postopkov izbora se je v financiranje uvrstilo 12 projektov. Raziskovalci iz Slovenije so vključeni v projekt BIOVINE – Izkoriščanje biodiverzitete v vinogradniških sistemih z namenom zmanjšanja škod in uporabe pesticidov ter povečanja ekosistemskih storitev. Izbrani projekti se bodo začeli izvajati v letu 2018.

Druga evropska iniciativa ERA NET ARIMNet2 se je začela izvajati v letu 2014. Slovenija ima v projekt vključena dva partnerja – MKGP in MIZŠ. V okviru aktivnosti projekta ERA NET ARIMNet2 je bil v letu 2017 izveden nadnacionalni javni razpis, izključno na podlagi nacionalnih finančnih sredstev, v katerem je sodelovalo 10 držav partneric projekta, med njimi tudi Slovenija (MKGP). Predmet razpisa sta bili dve temi, na katerih so lahko kandidirali mladi raziskovalci: spodbujanje trajnostnega kmetijstva za socialno-ekonomski razvoj in uveljavljanje lokalnih proizvodov z izboljšanjem prehranske vrednosti verig.

V financiranje se je na podlagi izvedenih postopkov izbora nadnacionalnih projektov uvrstilo 15 projektov. Slovenija v skladu z nacionalnimi prioritetami sodeluje v projektu MedVitis – Ohranjanje raznolikosti vinske trte (*Vitis sp.)* v spreminjajočem se okolju sredozemskega prostora (Protecting the diversity of Mediterranean Vitis in changing environment), katerega izvajanje se je pričelo v letu 2018.

Tretja evropska iniciativa, v katero se je vključil MKGP kot partner konzorcija držav članic EU, je ERA NET projekt SusAn – Evropski raziskovalni prostor o trajnostnih živinorejskih proizvodnih sistemih (European Research Area on Sustainable Animal Production Systems). Projekt se je s podpisom konzorcijske pogodbe formalno začel izvajati 1. 3. 2016 in bo trajal 60 mesecev.

ERA NET SusAn povezuje 37 partnerjev iz 21 držav članic EU in 2 pridruženi državi. Slovenija sodeluje v vseh 7 delovnih sklopih (DS) projekta: DS1: menedžment in koordinacija konzorcija, DS2: priprava in izvedba razpisa, DS3: evaluacija in izbira projektov, DS4: spremljanje izvedbe, DS5: komunikacija in izmenjava znanja, DS6: skupne aktivnosti, DS7: raziskovalna in inovacijska agenda (mapping, diseminacija).

V okviru aktivnosti DS2 je MKGP januarja 2016 objavilo dvostopenjski nadnacionalni javni razpis. Na podlagi izbora nadnacionalnih projektov se je v financiranje uvrstilo 14 projektov. Na izbranih projektih sodelujeta 102 raziskovalni skupini iz 20 evropskih držav. Obveznost financiranja izbranih projektov s strani financerjev in sredstev EU je 15.905.000 EUR.

Slovenija bo v skladu z nacionalnimi prednostnimi nalogami na področju trajnostne živinoreje sodelovala v štirih izbranih projektih:

1. SuSi – Trajnostni vidik v proizvodnji svinjskega mesa z imunokastracijo (Sustainability in pork production with immunocastration), trajanje: 36 mesecev;
2. EcoLamb – Holističen pristop pri proizvodnji mesa z zmanjšanjem ekološkega odtisa (Holistic production to reduce the ecological footprint of meat), trajanje: 30 mesecev;
3. BPractices – Novi vidiki in prakse za izboljšanje zdravja medonosnih čebel v obdobju Aethina tumida v Evropi (New indicators and on-farm practices to improve honeybee health in the Aethina tumida era in Europe), trajanje: 36 mesecev;
4. FreeWalk – Razvoj ekonomsko upravičenih sistemov proste reje živali, ki bodo izboljšali dobro počutje in zdravje živali ter kakovost gnoja in jih bo družba cenila (Develop

economic sound free walk farming systems elevating animal welfare, health and manure quality, while being appreciated by society), trajanje: 36 mesecev.

Za izvajanje teh projektov je zagotovljenih 294.000 EUR, od tega 160.000 EUR prispeva MKGP in 134.000 EUR EU. Financiranje projektov ERA NET SusAn se je začelo v letu 2017. V letu 2017 je bilo v okviru vseh projektov ERA NET izplačanih 186.200 EUR, kar je 19 % sredstev za raziskave v kmetijstvu.

Podroben pregled raziskovalnih projektov, ki jih sofinancira MKGP, je v prilogi.

## 8.5 Kmetijsko izobraževanje

MKGP v sodelovanju s področnimi organizacijami in socialnimi partnerji nastopa kot enakopravni partner pri vseh tistih vprašanjih, ki so povezana z izobraževanjem s področja kmetijstva, gozdarstva, živilstva, ribištva in veterine.

Visoko in kvalitetno usposobljene strokovne službe in izobraženi kmetovalci so zagotovilo za uspeh, zato za dosego ciljev MKGP sodeluje pri oblikovanju poklicnega in strokovnega izobraževanja. Kot socialni partner s svojim predstavnikom sodeluje v Področnem odboru za poklicne standarde za kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo, prehrano in veterino pri Centru za poklicno izobraževanje.

MKGP izvaja ukrepe, ki izobraževalnim ustanovam, ki izvajajo programe rednega in izrednega formalnega izobraževanja, pomagajo pri izvedbi načrtovanih praktičnih izobraževanj. Leta 2017 je MKGP izvedlo ukrep sofinanciranja praktičnega pouka, pri čemer je bilo na javnem razpisu razpisanih 168.010 EUR. Sredstva so se namenila za pridobivanje znanja za varnejše delo pri kmetijski pridelavi in predelavi ter seznanjanje udeležencev v izobraževalnem procesu z razvojem tehnologij.

Za razpisana sredstva je uspešno kandidiralo 13 izobraževalnih ustanov. Na vse izobraževalne ustanove je bilo vpisanih 4.277 dijakov in 2.658 študentov kmetijskih, gozdarskih, hortikulturnih, naravovarstvenih, veterinarskih in živilskih izobraževalnih smeri. Na omenjenih področjih je bilo tako skupaj vpisanih 6.935 dijakov in študentov.

*Preglednica 68: Število vpisanih dijakov in študentov po področjih izobraževanja; 2012–2017*

| | Število dijakov | | | | | | Število študentov | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | **2012** | **2013** | **2014** | **2015** | **2016** | **2017** | **2012** | **2013** | **2014** | **2015** | **2016** | **2017** |
| Kmetijstvo | 999 | 1.142 | 1.134 | 1.133 | 1.258 | 1.350 | 1.414 | 1.487 | 1.314 | 1.399 | 1.282 | 1.185 |
| Gozdarstvo | 162 | 163 | 168 | 164 | 163 | 177 | 213 | 272 | 255 | 254 | 272 | 221 |
| Hortikultura | 547 | 521 | 466 | 447 | 482 | 485 | 124 | 117 | 164 | 183 | 115 | 135 |
| Naravovarstvo | 386 | 422 | 431 | 440 | 436 | 425 | 249 | 286 | 188 | 250 | 195 | 167 |
| Veterina | 562 | 616 | 625 | 666 | 691 | 703 | 163 | 378 | 385 | 401 | 408 | 387 |
| Živilstvo | 835 | 863 | 870 | 945 | 1.076 | 1.137 | 811 | 775 | 693 | 671 | 667 | 563 |
| **Skupaj** | **3.491** | **3.727** | **3.694** | **3.795** | **4.106** | **4.277** | **2.974** | **3.315** | **2.999** | **3.158** | **2.939** | **2.658** |

Vir: MKGP

## 8.6 Kmetijsko knjigovodstvo po metodologiji FADN

### 8.6.1 Vzorec poročevalskih kmetijskih gospodarstev, vključenih v mrežo FADN

Mreža računovodskih podatkov s kmetijskih gospodarstev (Farm Accountancy Data Network ali FADN) je usklajen sistem poenostavljenega kmetijskega knjigovodstva, ki temelji na spoštovanju enakih računovodskih načel v vseh državah članicah EU. Izvaja se na vzorcu (tržnih) kmetijskih gospodarstev. Sistem je namenjen predvsem spremljanju absolutnih in

relativnih sprememb dohodkov na ravni kmetijskega gospodarstva za potrebe agrarnoekonomskih analiz in za podporo agrarnopolitičnim odločitvam. V Sloveniji segajo začetki knjigovodstva po metodologiji FADN v leto 1994, od leta 2004 pa je knjigovodstvo FADN usklajeno s predpisi na ravni EU.

Število poročevalskih kmetijskih gospodarstev v dejanskem vzorcu FADN za Slovenijo se je v obračunskem letu 2016 v primerjavi z letom 2015 povečalo za okoli 4 %, v primerjavi z letom 2012 pa zmanjšalo za okoli 19 %. Po velikosti je bil dejanski vzorec FADN za obračunsko leto 2016 nekoliko večji kot načrtovani vzorec (+2,3 %).

*Preglednica 69: Število poročevalskih kmetijskih gospodarstev v vzorčnem okviru za nabor ter v načrtovanem in dejanskem vzorcu FADN; 2012–2016*

| | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 |
|---|---|---|---|---|---|
| Vzorčni okvir za nabor | 41.323 | 41.303 | 41.303 | 41.303 | 40.675 |
| Načrtovani vzorec | 908 | 908 | 908 | 908 | 908 |
| Dejanski vzorec | 1.143 | 945 | 904 | 895 | 929 |

Vir: MKGP (načrti vzorčenja 2012–2016), FADN RICA (individualni podatki 2012–2016 na podlagi SO; februar in maj 2018; podatki za leto 2016 začasni), preračuni KIS

Pokritost načrtovanega z dejanskim vzorcem tudi za leto 2016 po začasnih podatkih ni optimalna, v primerjavi z letom prej je v splošnem slabša. Poslabšala se je v treh petinah analiziranih skupin (proizvodni tipi, razredi ekonomske velikosti). Poslabšana pokritost pomeni relativno večje odstopanje števila kmetijskih gospodarstev v posamezni skupini v dejanskem vzorcu od števila gospodarstev v isti skupini v načrtovanem vzorcu kot v predhodnem letu.

*Preglednica 70: Število kmetijskih gospodarstev po tipih kmetovanja (TF8) in ekonomski velikosti v načrtovanem in dejanskem vzorcu FADN; 2012–2016*

| | Načrtovani vzorec | | | | | Dejanski vzorec | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **Tip kmetovanja (TF8)** | **2012** | **2013** | **2014** | **2015** | **2016** | **2012** | **2013** | **2014** | **2015** | **2016** |
| Poljščine | 66 | 100 | 100 | 100 | 108 | 132 | 118 | 124 | 116 | 128 |
| Vrtnarstvo | 15 | 17 | 17 | 17 | 16 | 10 | 13 | 12 | 9 | 9 |
| Vinogradništvo in trajni nasadi | 70 | 88 | 88 | 88 | 94 | 93 | 75 | 65 | 85 | 77 |
| Mleko | 220 | 151 | 151 | 151 | 147 | 329 | 188 | 164 | 148 | 192 |
| Pašna živina | 292 | 303 | 303 | 303 | 298 | 343 | 340 | 360 | 355 | 366 |
| Prašiči/perutnina | 25 | 20 | 20 | 20 | 20 | 17 | 17 | 21 | 24 | 22 |
| Mešano | 220 | 229 | 229 | 229 | 225 | 219 | 194 | 158 | 158 | 135 |
| **Skupaj** | **908** | **908** | **908** | **908** | **908** | **1.143** | **945** | **904** | **895** | **929** |
| | **Načrtovani vzorec** | | | | | **Dejanski vzorec** | | | | |
| **Razred ekonomske velikosti (SO)** | **2012** | **2013** | **2014** | **2015** | **2016** | **2012** | **2013** | **2014** | **2015** | **2016** |
| 4.000–< 8.000 EUR | 386 | 383 | 383 | 383 | 369 | 74 | 121 | 137 | 141 | 135 |
| 8.000–< 25.000 EUR | 342 | 329 | 329 | 329 | 319 | 359 | 372 | 405 | 423 | 425 |
| 25.000–< 100.000 EUR | 126 | 139 | 139 | 139 | 139 | 510 | 352 | 300 | 289 | 317 |
| 100.000–< 500.000 EUR | 35 | 39 | 39 | 39 | 44 | 197 | 98 | 62 | 41 | 50 |
| >= 500.000 EUR | 19 | 18 | 18 | 18 | 37 | 3 | 2 | 0 | 1 | 2 |
| **Skupaj** | **908** | **908** | **908** | **908** | **908** | **1.143** | **945** | **904** | **895** | **929** |

Vir: MKGP (načrti vzorčenja 2012–2016), FADN RICA (individualni podatki 2012–2016 na podlagi SO; februar in maj 2018; podatki za leto 2016 začasni), preračuni KIS

Orientacijska priporočila glede pokritosti načrtovanega vzorca po razredih ekonomske velikosti so podobna kot za leto prej: priporočljivo bi bilo zmanjšati število kmetijskih gospodarstev predvsem v srednjih razredih (od 8.000 do < 25.000 EUR SO in od 25.000 do < 100.000 EUR SO), povečati pa število gospodarstev v skrajnih razredih ekonomske velikosti, torej v najnižjem (od 4.000 do < 8.000 EUR SO) in najvišjem (500.000 EUR SO ali

več). Za boljšo pokritost po proizvodnih tipih bi bilo priporočljivo povečati število kmetijskih gospodarstev predvsem v tipih mešano, vinogradništvo in trajni nasadi ter vrtnarstvo, zmanjšati pa število kmetijskih gospodarstev v tipih mleko, pašna živina in poljščine.

*Slika 33: Odstopanje dejanskega od načrtovanega vzorca FADN po tipih kmetovanja (TF8) in razredih ekonomske velikosti (načrtovani vzorec = 0 %); 2012–2016*

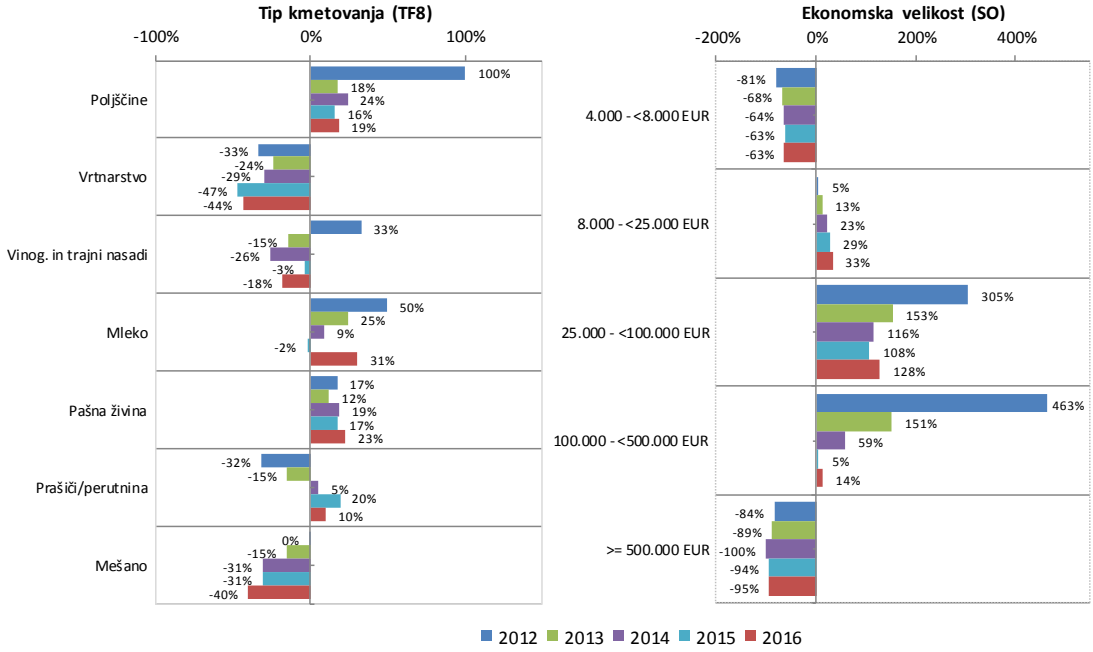


Vir: MKGP (načrti vzorčenja 2012–2016), FADN RICA (individualni podatki 2012–2016 na podlagi SO; februar in maj 2018; podatki za leto 2016 začasni), preračuni KIS

V absolutnem smislu se je v letu 2016 v primerjavi z letom prej število kmetijskih gospodarstev v tretjini analiziranih skupin (proizvodni tipi, razredi ekonomske velikosti) v dejanskem vzorcu zmanjšalo, najbolj v proizvodnem tipu mešano in v najnižjem razredu (od 4.000 do < 8.000 EUR SO), najbolj pa povečalo v tipu mleko in v srednjem ekonomskem razredu po ekonomski velikosti (od 25.000 do < 100.000 EUR SO).

## Okvir 7: FADN (Farm Accountancy Data Network)

V okviru FADN se zbirajo računovodski podatki za vzorec kmetijskih gospodarstev po enotni predpisani metodologiji v vseh državah članicah EU. V vzorec so lahko vključena le gospodarstva, ki presežejo določen prag ekonomske velikosti. Razred ekonomske velikosti, ki je prag zajetja kmetijskih gospodarstev v vzorčni okvir za nabor poročevalskih kmetij, določi posamezna država. Gospodarstva v vzorcu morajo biti izbrana na način, ki zagotavlja reprezentativnost po regijah, ekonomski velikosti in tipu kmetovanja, podlaga za vzorčenje pa so statistični podatki strukturnih raziskovanj kmetijstva.

Ekonomska velikost kmetijskih gospodarstev se od vključno obračunskega leta 2010 opredeljuje na podlagi standardnega prihodka (Standard Output ali SO). SO je standardna vrednost bruto kmetijske proizvodnje po cenah na kmetiji (v EUR), in sicer brez DDV, davkov na proizvode in subvencij, izračunava pa se kot petletno povprečje. V Sloveniji je od leta 2010 prag ekonomske velikosti kmetijskega gospodarstva za vključitev v vzorec FADN enak 4.000 EUR SO.

Poročevalska enota je kmetijsko gospodarstvo, ki ustreza postavljenim merilom in se odloči za vodenje računovodstva. Obračunsko obdobje računovodstva je koledarsko leto. Na začetku koledarskega leta kmetje skupaj s kmetijskimi svetovalci izpolnijo popisne liste o zmogljivostih na kmetijskem gospodarstvu, v mesečnih poročilih pa poročajo o poslovnih dogodkih, ki jih računovodski pisarni KGZ Kranj in KGZ Ptuj ali kmetijska gospodarstva po možnosti sproti vnašajo v računalniški program. Vnos, obdelavo in arhiviranje knjigovodskih podatkov financira EU, nadomestila poročevalskim kmetijskim gospodarstvom za vodenje računovodstva pa se financirajo z državnimi sredstvi.

Metodologija FADN predpisuje izračunavanje več kot 150 standardnih rezultatov, ki so izračunani kot tehtana povprečja, pri čemer vsakemu poročevalskemu kmetijskemu gospodarstvu pripada ustrezna utež glede na število gospodarstev v neki skupini (stratumu). Vsota uteži vseh kmetijskih gospodarstev v vzorcu je skupno število gospodarstev v naboru poročevalskih kmetijskih gospodarstev.

***Temeljni pojmi***

Tip kmetovanja je opredeljen na podlagi deleža, ki ga posamezna kmetijska aktivnost prispeva k skupni vrednosti ekonomskega merila (SO) na kmetijskem gospodarstvu. V prikazih standardnih rezultatov so poročevalska kmetijska gospodarstva razporejena v osem razredov splošnih tipov kmetovanja (TF8).

Vložek dela zajema plačano in neplačano delo, izraženo v ekvivalentu polnovredne delovne moči (PDM), ki predstavlja letno delovno obveznost enega polno zaposlenega delavca (1.800 ur/leto). Vložek neplačanega dela se nanaša na delo družinskih članov (PDMd).

Vrednost proizvodnje vključuje vrednost prodaje, vrednost doma pridelane krme in semen, vrednost porabe v gospodinjstvu in vrednost daril v naravi ter spremembe vrednosti živine in zalog rastlinskih pridelkov.

Vmesna poraba vključuje vse skupne splošne in posebne stroške, povezane z opravljanjem kmetijske dejavnosti v obračunskem letu, vključno s stroški doma pridelanih in porabljenih pridelkov za reprodukcijo na kmetijskem gospodarstvu. Ne vključuje pa finančnih obveznosti (plačane obresti, najemnine), stroškov dela in amortizacije.

Bilanca tekočih subvencij in davkov zajema subvencije in davke, ki izhajajo iz tekoče proizvodnje v obračunskem letu (seštevek v obračunskem letu odobrenih kmetijskih subvencij in bilance DDV na tekoče poslovanje, zmanjšan za kmetijske davke).

Bruto dodana vrednost kmetije je vrednost proizvodnje, zmanjšana za vmesno porabo ter povečana (zmanjšana) za bilanco tekočih subvencij in davkov.

Amortizacija je letno nadomestilo za uporabo stalnega kapitala (zgradbe, stroji in oprema ipd.).

Neto dodana vrednost kmetije (NDV) se izračuna kot bruto dodana vrednost, zmanjšana za amortizacijo. Je nadomestilo za stalne proizvodne dejavnike ne glede na izvor (delo, zemlja, kapital: domače in najeto) in za podjetniška tveganja.

Stroški z zunanjimi dejavniki so nadomestila za vložke (delo, zemlja in kapital), ki niso v lasti imetnika kmetijskega gospodarstva, ter zajemajo stroške plač, najemnin in plačanih obresti.

Bilanca subvencij in davkov na zajema subvencije in davke, ki ne izhajajo iz tekoče proizvodne dejavnosti v obračunskem letu. Izračuna se kot seštevek subvencij za investicije in premij za opustitev mlečne proizvodnje, zmanjšan za DDV, plačan za investicije.

Dohodek kmečke družine je neto dodana vrednost kmetije, zmanjšana za stroške z zunanjimi dejavniki ter povečana (zmanjšana) za bilanco subvencij in davkov na investicije. Ta kazalnik predstavlja povračilo za stalne proizvodne dejavnike v lasti kmetijskega gospodarstva (delo, zemlja, kapital) in nadomestilo za podjetniška tveganja.

### 8.6.2 Osnovna proizvodna zmogljivost in ekonomska velikost po tipih kmetovanja

Leta 2016 so po začasnih podatkih FADN kmetijska gospodarstva v povprečju uporabljala 9,8 ha kmetijskih zemljišč (KZU), kar je skoraj enak obseg kot v letu prej (+0,1 %) in za okoli dve petini več od državnega povprečja po podatkih vzorčnega raziskovanja o strukturi kmetijskih gospodarstev v letu 2016 (6,9 ha KZU/kmetijsko gospodarstvo). V primerjavi z letom prej se je obseg KZU na kmetijsko gospodarstvo leta 2016 izrazito povečal pri proizvodnem tipu vinogradništvo (za petino), najizraziteje pa zmanjšal pri proizvodnem tipu trajni nasadi (–30 %). Enako kot v letih prej so bila po obsegu KZU tudi v letu 2016 v povprečju največja kmetijska gospodarstva proizvodnih tipov prašiči/perutnina in mleko, medtem ko so bila najmanjša v tipih trajni nasadi in vinogradništvo.

*Preglednica 71: Osnovni proizvodni potencial in ekonomska velikost kmetijskih gospodarstev v vzorcu FADN po tipih kmetovanja (TF8); 2012–2016*

| Tip kmetov. (TF8) | KZU (ha/kmet. gospodarstvo) | | | | | Število GVŽ (GVŽ/kmet. gospodarstvo) | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 |
| Poljščine | 9,7 | 9,8 | 8,9 | 8,7 | 8,6 | 2,0 | 1,7 | 1,5 | 1,3 | 1,6 |
| Vrtnarstvo | 7,3 | 7,8 | 7,8 | 10,5 | 10,5 | 1,3 | 1,2 | 1,0 | 1,1 | 0,6 |
| Vinograd. | 4,4 | 4,1 | 4,1 | 4,4 | 5,3 | 0,2 | 0,2 | 0,2 | 0,2 | 0,4 |
| Trajni nas. | 5,0 | 5,7 | 4,7 | 4,9 | 3,4 | 0,3 | 0,3 | 0,5 | 0,6 | 0,3 |
| Mleko | 19,3 | 17,7 | 15,9 | 16,1 | 17,0 | 30,1 | 27,0 | 24,6 | 25,8 | 27,5 |
| Pašna živ. | 10,8 | 10,5 | 10,4 | 10,2 | 9,9 | 10,0 | 10,0 | 9,7 | 9,4 | 9,8 |
| Prašiči/per. | 28,1 | 29,0 | 15,5 | 20,7 | 19,0 | 120,4 | 128,1 | 76,1 | 92,3 | 85,4 |
| Mešano | 9,4 | 8,8 | 8,0 | 7,9 | 8,1 | 9,9 | 9,5 | 8,9 | 8,8 | 9,1 |
| **Skupaj** | **10,9** | **10,6** | **9,8** | **9,8** | **9,8** | **11,2** | **10,8** | **9,9** | **10,0** | **10,5** |
| **Tip kmetov. (TF8)** | **Vložek dela (PDM/kmet. gospodarstvo)** | | | | | **Ekonomska velikost (v 000 EUR SO*/kmet. gospodarstvo)** | | | | |
| | **2012** | **2013** | **2014** | **2015** | **2016** | **2012** | **2013** | **2014** | **2015** | **2016** |
| Poljščine | 1,0 | 1,0 | 1,0 | 0,9 | 0,9 | 15,5 | 15,6 | 13,8 | 13,3 | 13,9 |
| Vrtnarstvo | 2,5 | 3,9 | 3,5 | 5,9 | 3,9 | 48,5 | 51,4 | 55,7 | 66,9 | 84,5 |
| Vinograd. | 1,8 | 1,5 | 1,5 | 1,4 | 1,6 | 11,8 | 10,9 | 10,6 | 11,4 | 14,7 |
| Trajni nas. | 1,5 | 1,6 | 1,3 | 1,4 | 0,9 | 26,2 | 28,0 | 23,2 | 22,1 | 16,2 |
| Mleko | 2,0 | 1,9 | 1,8 | 1,8 | 1,8 | 59,4 | 53,2 | 48,6 | 49,9 | 52,6 |
| Pašna živ. | 1,3 | 1,3 | 1,2 | 1,2 | 1,2 | 14,2 | 14,0 | 13,5 | 12,7 | 12,8 |
| Prašiči/per. | 2,0 | 1,9 | 1,5 | 1,6 | 1,3 | 135,6 | 139,5 | 91,2 | 114,6 | 88,2 |
| Mešano | 1,4 | 1,3 | 1,4 | 1,3 | 1,2 | 18,1 | 17,1 | 16,0 | 16,1 | 16,0 |
| **Skupaj** | **1,4** | **1,4** | **1,3** | **1,3** | **1,2** | **22,9** | **22,0** | **20,3** | **20,2** | **20,7** |

Vir: FADN RICA (individualni podatki 2012–2016 na podlagi SO; februar in maj 2018; podatki za leto 2016 začasni), preračuni KIS

Povprečno število GVŽ na kmetijsko gospodarstvo se je v letu 2016 nekoliko povečalo v primerjavi z letom prej (+5,0 %). Po začasnih podatkih FADN so kmetijska gospodarstva v letu 2016 v povprečju redila 10,5 GVŽ. Tudi v tem letu so bila kmetijska gospodarstva po podatkih FADN po številu GVŽ pričakovano občutno nad državnim povprečjem po podatkih vzorčnega raziskovanja o strukturi kmetijskih gospodarstev v letu 2016 (7,5 GVŽ/kmetijsko gospodarstvo; upoštevana kmetijska gospodarstva z živino). V primerjavi s predhodnim letom se je povprečno število GVŽ v letu 2016 najobčutneje povečalo pri tipih vinogradništvo (+47 %) in poljščine (+17 %), treba pa je dodati, da gre pri obeh tipih za zelo majhne absolutne vrednosti povprečnih obsegov GVŽ na kmetijskih gospodarstvih. Povprečno število GVŽ na kmetijsko gospodarstvo se je v letu 2016 povečalo tudi pri tipu mleko (+6 %), občutno pa se je zmanjšalo pri tipih trajni nasadi in vrtnarstvo (za polovico ali več; pri teh dveh tipih majhne absolutne povprečne vrednosti). V letu 2016 se je pomembno zmanjšalo

povprečno število GVŽ tudi pri tipu prašiči/perutnina (–7,5 %), ki poleg tipa mleko v povprečju redi največ GVŽ v celotnem analiziranem obdobju.

Leta 2016 se je povprečna poraba dela (plačanega in neplačanega) na kmetijskih gospodarstvih po začasnih podatkih FADN zmanjšala in znašala 1,2 PDM na kmetijsko gospodarstvo, kar pa je še vedno nad slovenskim povprečjem po vzorčnem raziskovanju o strukturi kmetijskih gospodarstev v letu 2016 (1,1 PDM/kmetijsko gospodarstvo). V primerjavi z letom prej se je povprečna poraba dela zmanjšala pri skoraj vseh proizvodnih tipih, najizraziteje pri tipih trajni nasadi (–37 %) in vrtnarstvo (–33 %). Pri tipu mleko se je poraba dela ohranila na ravni predhodnega leta, pri tipu vinogradništvo pa se je občutno povečala (+14 %). Najmanjša povprečna poraba dela po začasnih podatkih za leto 2016 je bila izračunana za tipa poljščine in trajni nasadi (oba tipa 0,9 PDM/kmetijsko gospodarstvo). Enako kot v letu prej je bila tudi v letu 2016 povprečna poraba dela največja pri proizvodnih tipih vrtnarstvo (3,9 PDM/kmetijsko gospodarstvo) in mleko (1,8 PDM/kmetijsko gospodarstvo).

Leta 2016 so kmetijska gospodarstva po podatkih FADN v povprečju dosegala ekonomsko velikost okoli 20,7 tisoč EUR standardnega prihodka na kmetijsko gospodarstvo, kar je nekoliko več kot leto prej (+2 %), ponovno pa občutno nad slovenskim povprečjem po vzorčnem raziskovanju o strukturi kmetijskih gospodarstev v letu 2016 (16,6 tisoč EUR standardnega prihodka/kmetijsko gospodarstvo). Enako kot v predhodnem letu so po ekonomski velikosti v povprečju največja kmetijska gospodarstva pri proizvodnih tipih prašiči/perutnina, vrtnarstvo in mleko, najmanjša pa v letu 2016 pri tipu pašna živina.

### 8.6.3 Ključni ekonomski rezultati knjigovodstva po metodologiji FADN

Začasni podatki knjigovodstva FADN kažejo na izrazito izboljšanje ekonomskega stanja kmetijskih gospodarstev v obračunskem letu 2016, pri čemer se je vrednost proizvodnje ohranila na ravni predhodnega leta (+1 %), vrednost skupnega prihodka pa povečala (5 %) predvsem zaradi izrazitega povečanja neto tekočih subvencij (+27 %). K povečanju neto tekočih subvencij je največ prispevalo povečanje podpor iz naslova razvoja podeželja, in sicer plačil za mlade prevzemnike in okoljskih plačil. Amortizacija se je v primerjavi z letom prej nekoliko zmanjšala (–4 %), vmesna poraba pa rahlo povečala (+1 %).

V primerjavi s predhodnim letom se je neto dodana vrednost kmetije v letu 2016 močno povečala (+40 %) in dosegala 6.031 EUR. Ob manjši porabi delovne sile je tako neto dodana vrednost, preračunana na PDM, leta 2016 dosegala 4.924 EUR, kar je za več kot polovico več kot leto prej.

*Preglednica 72: Osnovni ekonomski rezultati knjigovodstva FADN (EUR/gospodarstvo); 2012–2016*

| | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | Indeks 2016/15 |
|---|---|---|---|---|---|---|
| Skupaj vrednost proizvodnje | 24.893 | 22.839 | 22.280 | 23.752 | 23.917 | 101 |
| Bilanca tekočih subvencij in davkov | 6.649 | 7.089 | 5.905 | 5.199 | 6.593 | 127 |
| Skupni prihodek | 31.542 | 29.928 | 28.185 | 28.952 | 30.510 | 105 |
| Skupaj vmesna poraba | 18.681 | 17.204 | 15.641 | 16.797 | 16.970 | 101 |
| Bruto dodana vrednost kmetije | 12.862 | 12.724 | 12.544 | 12.154 | 13.540 | 111 |
| Amortizacija | 7.449 | 7.481 | 7.792 | 7.849 | 7.508 | 96 |
| Neto dodana vrednost kmetije | 5.413 | 5.243 | 4.752 | 4.305 | 6.031 | 140 |
| **Neto dod. vred. km. na PDM (EUR/PDM)** | **3.822** | **3.810** | **3.572** | **3.255** | **4.924** | **151** |

Vir: FADN RICA (individualni podatki 2012–2016 na podlagi SO; februar in maj 2018; podatki za leto 2016 začasni), preračuni KIS

Orientacijska primerjava z rezultati ekonomskih računov za kmetijstvo (ERK) za leto 2016 kaže izrazita odstopanja, predvsem v smeri (faktorski dohodek padec, neto dodana vrednost izrazita rast), pa tudi v velikosti stopnje spremembe v primerjavi s predhodnim letom. Ob upoštevanju razlik v namenu in metodologiji izračunavanja obeh kazalnikov neto dodana vrednost kmetije na PDM po začasnih podatkih FADN ponovno izrazito odstopa od faktorskega dohodka na PDM po ERK, predvsem po smeri spremembe v primerjavi s predhodnim letom, odstopa pa tudi po redu velikosti (faktorski dohodek/PDM: 5.956 EUR/PDM za leto 2016, padec v primerjavi s predhodnim letom).

Obe omenjeni odstopanji med kazalnikoma sta tudi za leto 2016 presenetljivi. Glede odstopanja ravni bi pričakovali, da bo neto dodana vrednost kmetije na PDM po FADN višja od faktorskega dohodka na PDM (ERK), saj knjigovodstvo FADN ne zajema najmanjših kmetijskih gospodarstev (tj. pod ekonomskim pragom 4.000 EUR SO); kot omenjeno, so kmetijska gospodarstva po podatkih FADN po proizvodnih resursih v povprečju večja od nacionalnega statističnega povprečja. Glede odstopanja v smeri sprememb pa gre največji del izboljšanja ekonomskih rezultatov po FADN v letu 2016 v primerjavi z letom prej pripisati porastu neto subvencij, in sicer predvsem iz naslova programa razvoja podeželja (plačila za mlade prevzemnike, okoljska plačila). Z letom 2016 je bilo v vzorec vključenih več deset novih kmetijskih gospodarstev, ki so prejela sredstva za mlade prevzemnike, prišlo pa je tudi do večjega zanimanja za okoljske ukrepe (prehod na nov program razvoja podeželja).

Izrazito nihanje agregatnih ekonomskih rezultatov FADN za leto 2016 v primerjavi s predhodnim letom ponovno nakazuje na nujnost poglobljene preveritve implementacije načrtovanega vzorca in iskanja ustrezn(ejš)ega načina rekrutiranja kmetijskih gospodarstev v vzorec FADN ter obravnave osamelcev, saj oboje običajno pomembno vpliva na agregatne rezultate. Izrazit porast subvencij (na povprečni ravni) lahko povsem zakrije običajne vzroke sprememb ekonomskih rezultatov (obseg proizvodnje, cenovno-stroškovna razmerja), saj je bilo leto 2016 z vidika ekonomskih rezultatov kmetijstva izrazito neugodno (vrednost kmetijske proizvodnje: realno –5 % predvsem zaradi padca vrednosti rastlinske proizvodnje, še posebej v sadjarstvu in vinogradništvu; faktorski dohodek: realno –9 %), kar pa se ne izraža v ustrezni meri v agregatnih rezultatih FADN. Enako kot za leto prej je tudi agregatne ekonomske rezultate FADN za leto 2016 priporočljivo uporabljati z določeno mero previdnosti.

# 9 VARNA HRANA, VETERINARSTVO IN VARSTVO RASTLIN

Uprava za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (UVHVVR) opravlja upravne in strokovne naloge ter naloge uradnega nadzora na področju varnosti, kakovosti in označevanja kmetijskih pridelkov in živil ter krme, vključno z gensko spremenjenimi živili oziroma krmo. Opravlja tudi upravne in strokovne naloge ter naloge uradnega nadzora na področju varstva prebivalstva pred zoonozami, zaščite živali, varstva rastlin in semenskega materiala kmetijskih rastlin, ocenjevanja aktivnih snovi ter ocenjevanja in registracije FFS, nadzira njihov promet in uporabo, testira naprave za nanašanje FFS, izvaja procese analize tveganja in naloge inšpekcijskega nadzora na področju varstva novih sort kmetijskih rastlin.

## 9.1 Področje fitofarmacevtskih sredstev

Sektor za FFS sodeluje v programu ocenjevanja novih aktivnih snovi in v programu revizije odobrenih aktivnih snovi, vključno z njihovimi ostanki v živilih, ki se uporabljajo v FFS za raven EU, in sicer kot država poročevalka ali soporočevalka. Ocenjevanje aktivnih snovi je dolgotrajen postopek, ki traja do tri leta. V njem sodelujejo vse države članice EU, EFSA in Evropska komisija (EK). Po odobritvi snovi je običajno treba ocenjevati skladnost dokumentacije drugih vlagateljev in identičnost snovi drugih proizvajalcev.

*Preglednica 73: Število izvedenih ocen in izdanih odločb v postopku odobritve aktivnih snovi in izdaje odločb o registraciji oziroma dovoljenjih za FFS v letu 2017*

| Vrsta administrativnega ukrepa na področju odobritve dajanja FFS v promet | Število |
|---|---|
| Ocenjevanje aktivnih snovi za EU; število aktivnih snovi v različnih postopkih | 6 |
| EU poročilo o oceni za consko registracijo FFS | 11 |
| Odločbe o registraciji novih FFS v RS | 49 |
| Odločbe o podaljšanju registracije za FFS v RS | 101 |
| Dovoljenja za vzporedno trgovanje oziroma uporabo | 10 |
| Dovoljenja za nujne primere | 10 |
| Dovoljenja za raziskave in razvoj | 44 |
| Odločba o spremembi registracije | 125 |
| Št. registriranih FFS v RS na dan 31. 12. 2017 | 529 |

Vir: UVHVVR

Sektor za FFS ureja promet in uporabo FFS na območju Slovenije: distribucijo, maloprodajo, usposobljenost svetovalcev, prodajalcev in uporabnikov FFS, ki so dovoljena za poklicno rabo, naprav za nanašanje FFS, zbiranje podatkov o prodaji FFS in drugih podatkov.

*Preglednica 74: Število izdanih odločb, opravljenih tečajev in pregledov v prometu ter uporabi FFS na dan 31. 12. 2017*

| Vrsta administrativnega ukrepa na področju prometa in uporabe FFS | Število |
|---|---|
| Število izdanih odločb o dovoljenju za opravljanje prometa s FFS | 27 |
| Število izdanih odločb o prenehanju dovoljenja za opravljanje prometa s FFS | 13 |
| Tekoče število vpisanih distributerjev za promet FFS iz registra pri Upravi na dan 31. 12. 2017 | 376 |
| Število udeležencev osnovnih usposabljanj za ravnanje s FFS in izdane izkaznice o opravljenem usposabljanju | 2.554 |
| Število udeležencev obnovitvenih usposabljanj za ravnanje s FFS in podaljšanje veljavnosti izkaznic | 1.548 |
| Število organiziranih dogodkov pregledov naprav za nanašanje FFS | 138 |
| Število pregledanih naprav za nanašanje FFS, izdanih potrdil in znakov | 8.312 |

Vir: UVHVVR

V skladu z načrtom dela je bilo leta 2017 opravljenih 466 pregledov registracije, označenosti in analiz FFS. Od tega je bilo ugotovljenih 36 nepravilnosti (7,7 %), kar je manj kot v predhodnem letu. Uvedenih je bilo 8 prekrškovnih postopkov. Z namenom preverjanja kemijske sestave in fizikalnih lastnosti sredstev je bilo analiziranih 10 FFS, pri čemer nepravilnosti niso bile ugotovljene. Z namenom ugotavljanja prisotnosti aktivnih snovi je bilo analiziranih še 10 t. i. krepilcev odpornosti. Ugotovljeni sta bili dve nepravilnosti. Za preverjanje aktivnih snovi je bilo analiziranih 25 vzorcev semena, in sicer 10 vzorcev dodelanega semena koruze, 5 vzorcev dodelanega semena oljne ogrščice in 10 vzorcev semena ozimnih žit (2 ječmena in 8 pšenice). V vseh vzorcih semena oljne ogrščice in koruze so bile analizirane aktivne snovi neonikotinoidov, v vzorcih ozimnih žit pa so bila analizirana sredstva, s katerimi je seme tretirano. V enem vzorcu dodelanega semena ječmena je bil ugotovljen tiametoksam. Rezultati so pokazali, da so v vseh neskladnih vzorcih analizirane vsebnosti aktivnih snovi neonikotinskih insekticidov manjše od vrednosti, določene v navodilu št. 3431–30/2012/6. Na podlagi strokovnega mnenja so z analizo določene aktivne snovi posledica tehnološke kontaminacije, ki nima negativnega vpliva na ljudi in okolje, in ni v nasprotju z Odredbo o prepovedi prometa in uporabe določenih fitofarmacevtskih sredstev. Z analizo določeni ostanki neonikotinoidov prav gotovo niso posledica namernega tretiranja semena, saj ugotovljene koncentracije ne zagotavljajo nikakršne zaščite pred škodljivci. Predvideva se, da gre le za slabo očiščeno linijo pri polnjenju tretiranega semena.

*Preglednica 75: Število opravljenih pregledov in ugotovljenih nepravilnosti v letu 2017*

| Vsebinsko področje | Št. pregledov | Št. nepravilnosti | Št. prekrškov |
|---|---|---|---|
| FFS z izdanim predpisanim dovoljenjem skladno z Uredbo 1107/2009/ES (5. čl.) in registracija | 321 | 24 | 8 |
| Označevanje FFS – varstvo čebel | 49 | 5 | 0 |
| Označevanje semena – tretirano s FFS | 86 | 7 | 0 |
| Vzorčenje FFS na fizikalno-kemijsko sestavo | 10 | 0 | 0 |
| Vzorčenje krepilcev odpornosti | 10 | 2 | 0 |
| Prepoved in omejitev prometa oz. uporabe FFS oz. semen, tretiranih s FFS | 50 | 0 | 0 |
| Vzorčenje semena | 25 | 0 | 0 |
| **Skupaj** | **551** | **38** | **8** |

Vir: UVHVVR

Pregled prometa s FFS na debelo in drobno zajema preverjanje registracije, izpolnjevanje pogojev glede opremljenosti prostorov in izobrazbe ter prisotnosti prodajalcev. Fitosanitarni inšpektorji so opravili 284 pregledov. Pri preverjanju prometa s FFS je bilo v upravnem postopku ugotovljenih 61 nepravilnosti (21,5 %) in uvedenih 23 prekrškovnih postopkov. Največ ugotovljenih nepravilnosti je bilo pri prodaji FFS v specializiranih prodajalnah za poklicno uporabo uporabnikom, in sicer brez predložitve veljavnega dokazila o izpolnjevanju pogojev. Leta 2017 je potekal poostren nadzor prodaje FFS v prodajalnah na meji z Italijo, zaradi česar je bilo ugotovljenih tudi več nepravilnosti. V izrednem nadzoru je bilo pregledanih 20 prodajaln, ugotovljenih je bilo 28 neskladij, izdane so bile odločbe o odpravi neskladnosti in uvedenih je bilo 8 prekrškovnih postopkov.

*Preglednica 76: Število pregledov in ugotovljenih nepravilnosti po vsebinskih področjih – promet s FFS v letu 2017*

| Vsebinsko področje | Št. pregledov | Št. nepravilnosti | Št. prekrškov |
|---|---|---|---|
| Prodajalne z izključno neživilskim blagom | 58 | 10 | 0 |
| Pregled distributerjev FFS | 226 | 51 | 23 |
| **Skupaj** | **284** | **61** | **23** |

Vir: UVHVVR

Leta 2017 je bilo opravljenih 226 pregledov distributerja, kar vključuje pregled vpisa v register distributerjev, vodenje podatkov o prometu s FFS pri distributerju, usposobljenost in prisotnost svetovalca za FFS, usposobljenost in prisotnost prodajalcev, prodaja FFS v specializiranih prodajalnah uporabniku FFS za poklicno uporabo, ki predloži veljavno dokazilo o izpolnjevanju pogojev ter opremljenosti prostorov in opreme za promet s FFS na debelo in drobno. Ugotovljenih je bilo 51 nepravilnosti, uvedenih je bilo 23 prekrškovnih postopkov. Pri uporabnikih je bilo opravljenih skupno 2760 pregledov, ugotovljenih 273 nepravilnosti, kar predstavlja 9,9 % vseh pregledov, in uvedenih 33 prekrškovnih postopkov. Ugotovljene nepravilnosti se pretežno nanašajo na pomanjkljivo vodenje evidenc ter uporabo FFS na kulturi, za katero FFS ni registrirano. Leta 2017 so fitosanitarni inšpektorji obravnavali 2 prijavi pomora čebel in odvzeli 2 vzorca mrtvic. Pri prijavah padcev je bilo ugotovljeno, da gre za posamične padce čebel in le-ti niso bili posledica neposredne uporabe FFS.

## 9.2 Varna hrana

Glede na register primarnih pridelovalcev kmetijskih pridelkov rastlinskega izvora na področju **primarne pridelave živil** v letu 2017 ni pomembnejših sprememb v številu zavezancev, ki pridelujejo živila rastlinskega izvora za trg. Registracija primarnih pridelovalcev kmetijskih pridelkov rastlinskega izvora je tudi v tem letu potekala v obliki samodejne registracije večine pridelovalcev. Na področju registracije je bilo opravljenih 333 pregledov in ugotovljenih 20 neskladnosti (6 %, leta 2016 10 %).

Pri izpolnjevanju higienskih standardov v primarni pridelavi je bilo leta 2017 izvedenih 480 pregledov kmetijskih gospodarstev, od tega je bilo 382 podrobnejših pregledov glede higiene pridelave kmetijskih pridelkov rastlinskega izvora za prodajo. Pri tem je bilo odkritih 30 neskladnosti (8 %). Na področju skladnosti glede sledljivosti prodaje je bilo pregledanih 348 nosilcev dejavnosti v primarni proizvodnji in ugotovljenih 8 nepravilnosti (< 2 %). Na področju skladnosti glede virov vode za namakanje je bilo pregledanih 22 primerov in ugotovljenih 6 neskladij. Pri vodi za namakanje svežega sadja in zelenjave (22 primerov) ni bilo ugotovljenih neskladij. V 14 pregledanih primerih glede časa namakanja pred obiranjem le v enem primeru ni bil upoštevan čas nenamakanja pred obiranjem iz Smernic MB tveganja pri pridelavi svežega sadja in zelenjave (14 dni).

Na področju uradnega nadzora nosilcev dejavnosti na področju **predelave živil rastlinskega izvora in distribucije živil** je bilo leta 2017 pregledanih 811 nosilcev dejavnosti. Delež skladnih glede registracije živilskega obrata se je v primerjavi s predhodnim letom izboljšal za 2 %. Največji delež neskladnosti je bil ugotovljen pri preverjanju izpolnjevanja splošnih in posebnih zahtev glede prostorov, kjer so bile pomanjkljivosti ugotovljene pri 23 % pregledanih obratov; primerjava s predhodnimi leti kaže, da se je stanje najbolj poslabšalo na področju higiene premičnih in začasnih obratov ter na področju splošne higiene prostorov, opreme in pri embaliranju in pakiranju. Pri ustreznosti notranjega nadzora primerjava s predhodnim letom kaže na opazno poslabšanje (4 do 7 %) skladnosti v primerjavi s

predhodnim letom ne glede na to, ali je notranji nadzor vzpostavljen na osnovah sistema HACCP oziroma na podlagi smernic dobre higienske prakse. Ugotovljene neskladnosti kažejo na potrebo po stalnem spremljanju nosilcev dejavnosti z rednimi pregledi in vzorčenji. Pomanjkljivo zagotavljanje sledljivosti je bilo ugotovljeno pri 9 % obratov, kar v primerjavi s prejšnjim letom pomeni izboljšanje za odstotno točko. Slednje nakazuje na zelo rahle pozitivne premike ob stalnem preverjanju v okviru rednih in izrednih inšpekcijskih pregledov.

Pri inšpekcijskih pregledih, usmerjenih v **preverjanje kakovosti in označevanja živil, vključno s shemami kakovosti** v vseh stopnjah živilske verige, se preverja tudi označevanje živil. Največ preverjanja je bilo namenjenega označevanju alergenov v gostinstvu, splošnemu označevanju živil (jasnost, čitljivost) in rokom uporabe. Delež neskladnosti se je glede na predhodno leto poslabšal pri rokih uporabe v gostinstvu, alergenih (v gostinstvu na živilih v prometu), veliko slabše stanje je bilo ugotovljeno pri navedbi hranilne vrednosti in aditivih.

*Preglednica 77: Pregledi glede označevanja; 2015–2017*

| Skupina | Področje nadzora | Število preverjanj | | | Delež skladnih (%) | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | 2015 | 2016 | 2017 | 2015 | 2016 | 2017 |
| Označevanje (splošno) | Jasno/čitljivo splošno označevanje | 964 | 1.001 | 850 | 89 | 88 | 88 |
| | Rok uporabe | 849 | 824 | 743 | 90 | 89 | 89 |
| | Rok uporabe v gostinstvu | | 1.066 | 759 | | 94 | 92 |
| | Navodila za uporabo | 178 | 212 | 229 | 99 | 98 | 98 |
| | Alergeni | 564 | 626 | 653 | 82 | 85 | 81 |
| | Alergeni v gostinstvu | | 1.780 | 1.442 | | 80 | 77 |
| | Ostali elementi splošnega označevanja | 867 | 611 | 560 | 78 | 76 | 78 |
| | Hranilna vrednost | 85 | 96 | 176 | 93 | 94 | 86 |
| | Obsevana živila | 1 | 3 | 7 | 100 | 100 | 100 |
| | Aditivi | 31 | 46 | 85 | 74 | 80 | 71 |
| | Zamrznjena živila | 74 | 85 | 74 | 99 | 98 | 100 |
| | Drugo | 131 | 157 | 136 | 75 | 70 | 67 |

Vir: UVHVVR

V zvezi s shemami kakovosti (označba porekla, ekološka pridelava, integrirana pridelava, zajamčena tradicionalna posebnost, višja kakovost in geografska označba) je bilo izvedenih 160 preverjanj. Ugotovljena je bila 77-odstotna skladnost, kar je bistveno slabše od predhodnega leta. Največ napak je bilo ugotovljenih v zvezi z označbo porekla.

Uradni nadzor nad prisotnostjo **gensko spremenjenih živil rastlinskega porekla** poteka v sklopu monitoringa prisotnosti gensko spremenjenih organizmov (GSO) v živilih – z namenom spremljanja stanja skladnosti z zakonodajo o živilih v maloprodaji. Ugotovljene nepravilnosti so se nanašale le na pomanjkljiv nadzor nad dobavitelji. V okviru monitoringa je bilo načrtovanih, odvzetih in analiziranih 44 vzorcev živil, 33 vzorcev beljakovinskih živil, namenjenih športnikom, ter 45 vzorcev ekoloških živil. V dveh vzorcih živil (sojina moka, piškoti) je bila zaznana prisotnost dovoljene GS soje pod 0,1 % in v enem (koruzni vaflji) prisotnost dovoljene GS koruze, ki je bila pod mejo kvantifikacije. V dveh vzorcih ekoloških živil (fermentirano sojino zrnje, koruzni čips z okusom sira) je bila potrjena prisotnost dovoljene GS soje in v enem (koruzni zdrob) dovoljene GS koruze, pod mejo kvantifikacije, v sledeh oziroma pod 0,1 %. Dva vzorca živil, namenjenih športnikom, sta bila neustrezno označena; v beljakovinski ploščici s sladili je bila zaznana prisotnost treh različnih v EU dovoljenih GS soj, ene od njih nad 10 %. V vzorcu brownieja z beljakovinami pa je bila zaznana prisotnost GS soj in koruze, od katerih sta bili dve soji nad 0,9 %, ena od njih

23,0 %. V desetih vzorcih živil, namenjenih športnikom, je bila zaznana prisotnost v EU dovoljene GS soje, ki je bila pod 0,1 % ali pod mejo kvantifikacije.

UVHVVR je bila v zvezi z morebitnim **goljufivim zavajanjem potrošnikov** imenovana za sistem administrativne pomoči – sistem AAC kot organ za zvezo. Sistem AAC ima dodatno varovani del v smislu zaščite podatkov, ki je namenjen komunikaciji med državami članicami v primeru suma na goljufive prakse, povezane z živili oziroma živilsko zakonodajo – sistem AAC FF.

Nadaljevale so se aktivnosti, začete v letu 2016, povezane z vzorcem tunine, pri katerem se je z laboratorijskimi analizami potrdila prisotnost nedovoljenih aditivov. EK je začela obveščati vse države članice o obsežni nedovoljeni praksi proizvajalcev tunine. Nadalje so inšpektorji pri nekaterih nosilcih živilske dejavnosti, ki dobavljajo živila predvsem v gostinstvu, zaznali večjo količino perutninskega mesa, ki je bilo uvoženo v EU iz tretjih držav, z neskladno označenim rokom uporabnosti. EK je države članice v letu 2017 obveščala še glede goljufivih praks v sektorju mesne industrije v Braziliji, posledično se je poostril nadzor nad distribucijo in uvozom perutninskega mesa.

Na področju **živil živalskega izvora** se smejo nekatere dejavnosti izvajati le v odobrenih obratih. Tovrstna dejavnost načeloma pomeni večje tveganje, zato so oblikovani posebej predpisani pogoji delovanja, sistemi notranjih kontrol in posebne zahteve glede izvajanja nadzora. Od leta 2008 se stalno povečuje število odobrenih obratov.

V skladu z zakonodajo uradni veterinarji UVHVVR izvajajo v klavnicah stalen nadzor za zagotavljanje ante in post mortem pregleda živali, ki vstopajo v prehransko verigo, in pregled notranjih kontrol v skladu s frekvenco nadzora.

*Preglednica 78: Število odobrenih obratov in klavnic; 2010–2017*

| Število odobrenih obratov | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Vsi odobreni obrati | 372 | 395 | 405 | 429 | 457 | 480 | 504 | 540 |
| Klavnice za rdeče meso | 46 | 47 | 53 | 59 | 66 | 73 | 77 | 77 |
| Klavnice za belo meso | 8 | 7 | 7 | 7 | 7 | 9 | 9 | 10 |

Vir: UVHVVR

V odobrenih obratih za klanje živali je UVHVVR zagotovila prisotnost vsaj enega uradnega veterinarja v času izvajanja klanja živali in obdelave trupov živali. Večina klavnic izvaja klanje vsak delovni dan, nekatere pa le določene dni v tednu ali delujejo sezonsko. Vsaka žival ali skupina živali (perutnina, kunci), ki vstopi v prehransko verigo, je pregledana pred klanjem in po njem zaradi ugotavljanja zdravstvene ustreznosti za prehrano ljudi.

*Preglednica 79: Število zaklanih živali po vrstah, pregledanih s strani UVHVVR; 2015–2017*

| Zaklane živali | 2015 | 2016 | 2017 |
|---|---|---|---|
| Govedo | 96.714 | 98.878 | 100.928 |
| Teleta | 14.754 | 15.466 | 17.307 |
| Prašiči | 214.248 | 237.474 | 219.716 |
| Plemenske svinje | 11.178 | 2.649 | 6.659 |
| Prašički z manj kot 15 kg | 16.831 | 18.297 | 18.841 |
| Kopitarji | 1.966 | 1.435 | 1.688 |
| Ovce | 369 | 317 | 223 |
| Jagnjeta | 9.343 | 9.885 | 11.306 |
| Koze | 145 | 93 | 92 |
| Kozlički z manj kot 15 kg žive mase | 573 | 1.177 | 773 |
| Velika gojena divjad | 36 | 48 | 41 |

Vir: UVHVVR

*Preglednica 80: Proizvodnja živil živalskega izvora v odobrenih obratih (kg); 2015–2017*

| Proizvodnja živil živalskega izvora | 2015 | 2016 | 2017 |
|---|---|---|---|
| Mesni izdelki | 63.435.285 | 63.074.216 | 62.208.352 |
| Mleto meso | 1.935.526 | 3.687.520 | 2.567.508 |
| Mesni pripravki | 11.175.089 | 12.524.698 | 11.384.658 |
| Celotna sprejeta količina mleka | 530.985.018 | 515.059.048 | 521.860.967 |
| Ribiški proizvodi | 4.875.089 | 4.976.152 | 5.633.820 |
| Uplenjena divjad | 2.709.704 | 3.002.488 | 3.788.681 |
| Preembaliranje črev (m) | 14.257.407 | 12.773.335 | 12.859.505 |
| Odpremni center za školjke | 103.376 | 80.686 | 212.666 |
| Razsek mesa | 78.894.600 | 93.189.800 | 117.263.300 |

Vir: UVHVVR

V okviru **uradnega nadzora onesnaževal** je bilo leta 2017 na vsebnost onesnaževal odvzetih 793 vzorcev živil. Od tega je bilo 83,9 % vzorcev rastlinskega izvora in 16,1 % živalskega izvora, po izvoru pa je bilo 61,4 % vzorcev iz Slovenije, 16,6 % iz drugih držav EU, 21,1 % iz tretjih držav in 0,9 % neznanega izvora. Rezultati analiz so pokazali naslednje: 86,5 % vzorcev živil je glede analiziranih onesnaževal skladnih z Uredbo (ES) št. 1881/2006 in posledično ocenjenih kot varnih po Uredbi (ES) št. 178/2002; pri 3,9 % vseh preiskanih vzorcev so bile ugotovljene vsebnosti onesnaževal, ki so presegale mejne vrednosti tudi ob upoštevanju merilne negotovosti; v 1,5 % vseh preiskanih vzorcev so bile ugotovljene vsebnosti onesnaževal, za katere Uredba (ES) št. 1881/2006 ne predpisuje mejnih vrednosti oziroma mejne vrednosti za zadevne skupine živil niso postavljene ali faktorji predelave niso bili znani; 4,9 % vzorcev je bilo glede analize prisotnosti akrilamida skladnih z okvirnimi vrednostmi iz priporočila Komisije št. 2013/647/EU, 4 vzorci so presegali okvirno vrednost iz priporočila; 1,3 % vzorcev je bilo glede analize prisotnosti etilkarbamata skladnih z okvirno vrednostjo iz priporočila Komisije št. 2016/22/EU; 1,9 % vzorcev je bilo glede analize prisotnosti benzena skladnih z akcijsko mejo za benzen v pitni vodi iz priporočila WHO.

Leta 2017 je bilo na **vsebnost ostankov pesticidov v živilih** preiskanih 894 vzorcev živil, od tega 340 vzorcev zelenjave (sveže ali zamrznjene), 340 vzorcev sadja (svežega ali zamrznjenega), 67 vzorcev žit in izdelkov iz žit, 80 vzorcev predelanih živil in živil, ki se ne uvrščajo v eno izmed navedenih skupin živil, in 67 vzorcev živil živalskega izvora. Pri tem je bilo 76,6 % vzorcev odvzetih v okviru letnega programa vzorčenja, 0,4 % vzorcev v okviru dodatnega nadzora in 23,0 % v okviru uradnega nadzora ob uvozu. Rezultati analiz so pokazali, da je 97,4 % vzorcev živil glede vsebnosti analiziranih pesticidov skladnih z normativi in posledično ocenjenih kot varni.

52,6 % vzorcev ni vsebovalo ostankov pesticidov oziroma so bile vsebnosti pod mejo določanja uporabljene analizne metode. V 1,5 % vzorcev so ugotovljene vsebnosti pesticidov tudi ob upoštevanju merilne negotovosti presegale mejne vrednosti in vzorci niso bili v skladu z določili Uredbe (ES) št. 396/2005. V 1,1 % posušenih začimb, suhega sadja in izdelkov iz riža Uredba (ES) št. 396/2005 ne predpisuje mejnih vrednosti, zato ocena skladnosti po določilih omenjene uredbe ni bila mogoča. Za teh 10 vzorcev je bila izdelana ocena tveganja po določilih 14. člena Uredbe (ES) št. 178/2002 in vzorci so bili ocenjeni kot varni.

V okviru **monitoringa rezidua (ostanki zdravil za uporabo v veterinarski medicini, nedovoljene in prepovedane snovi v živilih živalskega izvora)** je bilo v letu 2017 odvzetih 1.829 vzorcev, od katerih je bilo 7 (0,4 %) vzorcev neskladnih z zakonodajo. Na mejnih veterinarskih postajah je bilo odvzetih 26 vzorcev živil živalskega izvora, ki so se uvažala v EU, pri čemer ni bilo neskladnih vzorcev.

Leta 2017 je bilo na področju **preverjanja biološke varnosti** pregledanih 820 vzorcev živil (33 različnih vrst živil) in 180 vzorcev proizvodnih prostorov in opreme. Rezultati analiz so pokazali, da je bilo 780 (95 %) vzorcev živil glede mikrobioloških kriterijev ocenjenih kot varni, 28 (3,4 %) vzorcev je bilo ocenjenih kot nevarni za prehrano ljudi, 13 (1,5 %) vzorcev pa je bilo pogojno nevarnih, kar pomeni, da se ob ustrezni termični obdelavi živila tveganje za zdravje ljudi odpravi. Prisotnost bakterije *Listeria monocytogenes* se je potrdila pri 1 od 180 vzorcev proizvodnih površin in opreme.

**Uradni nadzor nad vnosom živil neživalskega izvora iz tretjih držav** se izvaja kot splošni nadzor in kot poostreni oziroma nujni nadzor. Leta 2017 je bilo v Sloveniji v prosti promet sproščenih 24.603 pošiljk živil neživalskega izvora, ki so bile obravnavane v 17.295 carinskih deklaracijah. V okviru uvoznih postopkov nadzora varnosti živil neživalskega izvora je bilo obravnavanih 2.125 primerov (542 več kot leta 2016), kar je pomenilo 2.504 pošiljk različnih vrst blaga (230 več kot leta 2016). V okviru splošnega nadzora (kot posledica obravnav zadev, ki jih je odstopil FURS) je bilo obravnavanih 277 vrst blaga oziroma pošiljk. Največ pošiljk je bilo obravnavanih v Luki Koper predvsem zaradi tako načrtovanega vzorčenja ob uvozu, ki je v letu 2017 glede na predhodno leto zajemal precejšnje število vzorcev iz oddaljenih tretjih držav in nekoliko manj vzorcev iz bivših jugoslovanskih republik. V letu 2017 je bilo v okviru uvoznih postopkov nadzora varnosti živil neživalskega izvora odvzetih 382 vzorcev. Največ vzorčenj je bilo opravljenih v okviru poostrenega nadzora nad pošiljkami namiznega grozdja iz Egipta, in sicer 150 vzorcev, sledi nadzor radioaktivnosti v samoniklih gobah (84 vzorcev), skladno z drugimi evropskimi uredbami v okviru nujnih primerov pa je bilo odvzetih še 30 vzorcev. V okviru letnega načrta vzorčenj in podatkov RASFF je bilo dodatno odvzetih še 88 vzorcev živil neživalskega izvora pred sprostitvijo v prosti promet v RS (leta 2016 123 vzorcev), od tega 20 vzorcev ekoloških živil. Največ vzorcev, in sicer 240, je bilo odvzetih v OU Koper (od tega 150 vzorcev namiznega grozdja iz Egipta), sledi Obrežje s 102 vzorcema (od tega 84 vzorcev samoniklih gob), Ljubljana s 33 vzorci, Ptuj s 4 vzorci in Celje s 3 vzorci. Vzorci so bili po večini ocenjeni kot varni in pošiljke sproščene v prosti promet. V okviru poostrenega nadzora in nujnih primerov so bili neskladni 4 vzorci granatnih jabolk iz Turčije in 2 vzorca suhih fig iz Turčije. V okviru letnega programa vzorčenja je bila ugotovljena neskladnost pri enem vzorcu mandarin iz Turčije, in sicer zaradi presežene vsebnosti fenvalerata.

## 9.3 Krma

Uradni nadzor na področju krme je potekal v skladu z načrtom ter smernicami in navodili za izvajanje uradnega nadzora na področju krme. Uradni nadzor v obratih nosilcev dejavnosti poslovanja s krmo se je izvajal v skladu s programom in načrtom dela, v katerih so določene

naloge in frekvenca pregledov na področju uradnega nadzora krme. Skupno število uradnih kontrol je bilo 544, neskladnosti pa so bile ugotovljene pri 243 nosilcih dejavnosti poslovanja s krmo. Opravljenih je bilo tudi 90 izrednih pregledov, ki so bili v največji meri posledica izrednega dogodka (požar). Pri tem je bilo največ neskladij ugotovljenih pri registriranih proizvajalcih krmnih mešanic ter proizvajalcih posamičnih krmil, pri čemer se neskladja največkrat nanašajo na neskladne oznake, neustrezne registracije nosilcev dejavnosti poslovanja s krmo, pomanjkljivosti v načrtih HACCP in vodenje evidenc.

## 9.4 Veterinarstvo

Sloveniji je EK za leto 2017 priznala status države, ki je uradno prosta tuberkuloze govedi, enzootske goveje levkoze, bruceloze govedi, bruceloze drobnice (*B. melitensis*), bolezni Aujeszkega, in glede BSE priznala status države z zanemarljivim tveganjem. Poleg tega se je Slovenija v skladu z zoosanitarnim kodeksom OIE razglasila za državo, ki je prosta stekline. Odobreni in sofinancirani so bili programi za spremljanje, nadzor ali izkoreninjenje naslednjih bolezni: stekline, aviarne influence, bolezni modrikastega jezika, salmonele, raznih oblik TSE, BSE in praskavca. Zaradi pojava in širjenja bolezni modrikastega jezika (sev BTV 4) je bilo območje z omejitvami razširjeno na celotno območje Slovenije. Na tem območju se izvaja program cepljenja govedi in drobnice. Leta 2017 je bilo proti bolezni modrikastega jezika cepljenih 477.556 govedi in 112.866 drobnice.

*Preglednica 81: Število opravljenih preiskav na bolezni v letu 2017*

| Bolezen | | Število preiskanih vzorcev | Število pozitivnih |
|---|---|---|---|
| Aviarna influenca | – perutnina | 2.930 | 0 |
| | – divje ptice | 556 | 170 HPAI H5N8 + 3 HPAI H5N5 |
| Bolezen modrikastega jezika | – govedo | 1.080 | 0 |
| | – drobnica | 172 | 32 |
| Bolezen Aujeszkega | – domači prašiči | 4.467 | 0 |
| Steklina | | 1.720 | 0 |
| Tuberkuloza | | 101.147 | 0 |
| Enzootska goveja leukoza | | 3.822 | 0 |
| Bruceloza | – govedo | 0 (prijava 4 abortusi) | 0 |
| | – drobnica | 3.295 | 0 |
| BSE | – govedo | 6.319 | 0 |
| TSE | – ovce | 2.285 | 3 (atipičen) |
| | – koze | 515 | 0 |

Vir: UVHVVR

**Transmisivne spongiformne encefalopatije**: v letu 2017 je bilo na BSE preiskanih 6.319 govedi, od tega jih je bilo samo 63 iz rednega zakola (zdrave zaklane živali). V letu 2017 je bilo testirano le redno zaklano govedo, rojeno v Romuniji in Bolgariji. Na BSE je bilo testiranih tudi 6.256 govedi, starejših od 48 mesecev, iz več rizičnih skupin živali: poginule živali, v sili zaklane živali (nujni zakol) in živali s kliničnimi znaki pri ante mortem pregledu pred zakolom (bolne živali) ter sumljive živali (klinični sumi na BSE in živali, ki so kazale nespecifične klinične znake motenj centralnega živčevja).

Obseg testiranja na TSE pri drobnici se je povečal z namenom zagotoviti izpolnjevanje pogojev za pridobitev statusa države z zanemarljivim tveganjem za klasični praskavec. Skupaj je bilo na TSE pregledanih 2.285 ovc in 515 koz.

Vzorce zaklanih govedi, ovc in koz so odvzeli uradni veterinarji v odobrenih klavnicah za zakol govedi in drobnice, preostale vzorce pa so odvzeli strokovni delavci NVI v odobrenih

obratih kategorije 1, ki izvajajo vmesne dejavnosti (obratih za zbiranje in obdukcijo živalskih trupel). Vsi rezultati preiskav na TSE v letu 2017 so bili negativni.

Leta 2017 se je **spremljanje odpornosti proti protimikrobnim zdravilom** izvajalo z namenom spremljanja in poročanja o odpornosti (na ravni SLO in EU) zoonotskih in povzročiteljev zoonoz proti protimikrobnim zdravilom. Z namenom pridobiti izolate bakterij za testiranje odpornosti je bilo odvzetih 454 vzorcev, vsak vzorec pa je bil testiran na prisotnost več različnih bakterij. Dodatno so bili v spremljanje odpornosti vključeni še izolati, pridobljeni v okviru monitoringa in nadzora salmonel. Skupaj je bilo v testiranje odpornosti proti protimikrobnim zdravilom vključenih 349 izolatov različnih vrst bakterij.

Pri **spremljanju skladnosti na področju monitoringa in nadzora salmonel pri perutnini** v letu 2017 v nobeni matični jati ni bila ugotovljena prisotnost salmonel. V jatah odraslih nesnic je bila *Salmonella spp*. ugotovljena pri 2,8 % odraslih jat nesnic, kar je približno enako kot v letu 2016. Tudi odstotek odraslih jat nesnic, kjer sta bila ugotovljena ciljna serovara salmonel (*S.Enteritidis/S.Typhimurium*), je bil nižji kot leta 2016 in je znašal 0,9 %. V jatah brojlerjev je bila od ciljnih serovarov salmonel ugotovljena *S.Enteritidis* v eni jati (0,04 %), medtem ko je odstotek jat pozitivnih na *Salmonella spp*. znašal 12,9 %. V jatah brojlerjev je bil najpogosteje ugotovljen serovar *Infantis*, ki je bil ugotovljen pri skoraj 90 % jat pozitivnih na salmonelo. V jatah pitovnih puranov serovara *Enteritidis* in *Typhimurium* nista bila ugotovljena, odstotek jat puranov z ugotovljeno *Salmonella spp*. pa je znašal 0,7 %.

## 9.5 Varstvo rastlin

**Na področju zdravja rastlin** je bilo leta 2017 izvedenih 41 programov preiskav škodljivih organizmov (ŠO). Na podlagi njihovih rezultatov je bila potrjena odsotnost ali prisotnost oziroma je bil določen status ŠO v Sloveniji.

Skupno je bilo opravljenih 12.879 fitosanitarnih pregledov (leta 2016 12.000). Pri nadzoru pošiljk iz uvoza je bilo opravljenih 2.877 fitosanitarnih pregledov, od teh 1.031 pregledov lesenega pakirnega materiala, ki je spremljal nekatere pošiljke blaga, po izvoru iz Kitajske. Pri izvozu pa je bilo opravljenih 6.517 fitosanitarnih pregledov. V notranjosti države so fitosanitarni inšpektorji skupno opravili 3.485 fitosanitarnih pregledov.

Fitosanitarni inšpektorji so zaradi navzočnosti nadzorovanih ŠO ugotovili skupno 755 neskladij (562 leta 2016), vsa v notranjosti države. Na mestih pridelave razmnoževalnega materiala so ugotovili 12 neskladij. V enem matičnem vinogradu je bila dokazana zlata trsna rumenica (*Grapevine Flavescence dorée*), v dveh okrasnih drevesnicah je bila ugotovljena okužba sadik iz rodu *Pinus* z glivo *Scirrhia pini.* Obravnavano je bilo mesto pridelave semenskega materiala zaradi okužbe semenskega fižola z bakterijo *Xanthomonas axonopodis* pv. *phaseoli*. V eni drevesnici je bil na palmah odkrit palmov vrtač (*Paysandisia archon*). Pri registriranih imetnikih za pridelavo razmnoževalnega in sadilnega materiala zelnatih rastlin je bila ugotovljenih 15 navzočnosti virusa Tomato spotted wilt virus (TSWV).

Pri pridelavi izven registriranih mest je bilo ugotovljeno največje število neskladij pri nadzoru v razmejenih območjih zlate trsne rumenice (392 neskladij). Pri pridelovalcih hmelja je bilo v okviru programa preiskav viroidnih zakrnelosti hmelja ugotovljenih 55 neskladij zaradi okužb z viroidnimi zakrnelostmi hmelja in ena okužba z verticilijsko ovelostjo hmelja. Pri pridelavi paradižnika je bila ponovno potrjena najdba ogorčice vrste *Meloidogyne ethiopicae* oziroma *M. luci* v rastlinjaku, kjer so bili v preteklem letu odrejeni ukrepi izkoreninjenja škodljivega organizma. Pri pridelavi krompirja na območju Ilirske Bistrice je bila potrjena bela krompirjeva ogorčica (*Globodera pallida*). V rodnih nasadih breskev je bila v treh primerih potrjena fitoplazma ESFY. Fitosanitarni inšpektorji so dvakrat ukrepali pri pregledih na trgu. V enem

primeru je bila v ostankih zemlje na jedilnem krompirju po poreklu iz Egipta najdena rumena ogorčica (*Globodera rostochiensis*), v drugem pa so bile prestrežene rastline iz rodu *Pieris*, po poreklu iz Nemčije, okužene z glivo *Phytopthora ramorum*. Inšpektorji so ugotovili 275 neskladij zaradi navzočnosti tujerodne rastline pelinolistne ambrozije, ki se vedno pogosteje pojavlja kot invazivna plevelna vrsta na kmetijskih površinah, predvsem v posevkih soje, buč in v strniščih žit.

Zaradi okužb s ŠO so fitosanitarni inšpektorji v upravnem postopku izdali 483 upravnih odločb, kjer so izrekali ukrepe uničenja okuženih rastlin oziroma rastlinskih proizvodov, higienske ukrepe in druge ukrepe za preprečevanje širjenja ŠO. Zaradi navzočnosti tujerodne rastline pelinolistne ambrozije so inšpektorji izrekli 243 ukrepov. V okviru **uradnega nadzora registriranih sort** je bilo leta 2017 vloženih 66 novih prijav za vpis sorte v sortno listo, od teh štiri za obnovo vpisa, štiri prijave so bile umaknjene. Izdanih je bilo 34 odločb o vpisu v SEME-register, ter 1 odločba za obnovo vpisa, 2 odločbi sta bili izdani o zavrnitvi vpisa. Izdanih je bilo tudi 24 odločb o izbrisu iz SEME-registra. Izbrisanih sort iz sortne liste je bilo 12.

V okviru **Uradnega nadzora po ZSMKR**, na podlagi Zakona o semenskem materialu kmetijskih rastlin, so inšpektorji na trgu izdali 261 upravnih odločb. V 128 primerih so izdali odločbo o prepovedi trženja semenskega materiala, v 133 primerih pa odločbo o začasni prepovedi trženja semenskega materiala do odprave pomanjkljivosti.

V okviru **uradnega nadzora pridelave semenskega materiala, ki ni uradno potrjen** (kategorije standard, CAC), je bilo leta 2017 opravljenih 1.344 pregledov pri registriranih dobaviteljih, pri čemer je bilo ugotovljenih 54 neskladij. Največ neskladij je bilo ugotovljenih pri neizpolnjevanju zahtev glede sorte (15). Zaradi ugotovljenih neskladij so inšpektorji izdali 14 upravnih odločb in izrekli 31 opozoril po Zakonu o inšpekcijskem nadzoru.

V zvezi z **uradnim nadzorom pri pridelavi (neregistrirani dobavitelji)** je bilo leta 2017 opravljenih 17 pregledov. Ugotovljena so bila tri neskladja, povezana z zahtevami za vpis v SEME-register.

Pri **uradnem nadzoru semenskega materiala na trgu**, ki je zajel 631 pregledov na trgu, je bilo ugotovljenih 98 neskladij. Največ neskladij je bilo ugotovljenih pri izpolnjevanju zahtev za trženje semenskega materiala kmetijskih rastlin in trženju sort, ki niso vpisane v sortno listo, in sicer v 43 primerih.

V okviru **naknadne kontrole semenskega materiala kmetijskih rastlin** so inšpektorji odvzeli 75 vzorcev semena zelenjadnic, 40 vzorcev krompirja in 33 vzorcev semen žit in krmnih rastlin. Ugotovljenih je bilo 11 neskladij pri zelenjadnicah, pri krompirju ter pri žitih in krmnih rastlinah pa po dve neskladji. Skupno število ugotovljenih neskladij v naknadni kontroli je bilo 15.

# 10 GOZDARSTVO IN LOVSTVO

## 10.1 Gozdarstvo

### 10.1.1 Površina gozdov, lesna zaloga in posek lesa

***Površina gozdov***

Podatki o gozdnih površinah za leto 2017 kažejo, da se je zaraščanje opuščenih kmetijskih zemljišč v Sloveniji po več kot 130 letih večinoma končalo, opazno je le še zaraščanje v odmaknjenih območjih. Ob upoštevanju leta 2017 izdelanih gozdnogospodarskih načrtov (GGE) se je površina slovenskih gozdov zmanjšala za 1.997 ha in znaša 1.180.281 ha ali 58,2 % površine Slovenije. Površina t. i. gospodarskih gozdov (večnamenski gozdovi in gozdovi s posebnim namenom v katerih so gozdnogospodarski ukrepi dovoljeni) je znašala 1.072.011 ha (1.080.674 ha po načrtih GGE), varovalnih gozdov je 98.762 ha, gozdnih rezervatov pa 9.508 ha. Po podatkih MKGP (Raba zemljišč) pa je bilo konec leta 2017 v Sloveniji 1.193.929 ha gozdov, kar je 58,9 % površine Slovenije.

V nasprotju s pojavom zaraščanja odmaknjenih in za kmetijsko proizvodnjo manj primernih zemljišč se v primestnih območjih in v območjih intenzivnega kmetijstva pojavljajo veliki pritiski na gozd in gozdni prostor. Upoštevajoč soglasja in dovoljenja ter nezakonite posege v gozdove, je bilo v letu 2017 zabeleženih 2.965 posegov v gozdove na skupni površini 376 ha, kar je bistveno več od povprečja preteklih obdobij (v obdobju 1995–2000 252 ha; v obdobju 2001–2005 205 ha) in tudi več od predhodnega leta (352 ha). V strukturi vzrokov za posege v gozdove v letu 2017 je na prvem mestu kmetijstvo z 72 %, na drugem in tretjem mestu pa sta urbanizacija (12 %) in infrastruktura (11 %).

*Slika 34: Krčitve v kmetijske namene v urbani in primestni krajini v letu 2017*

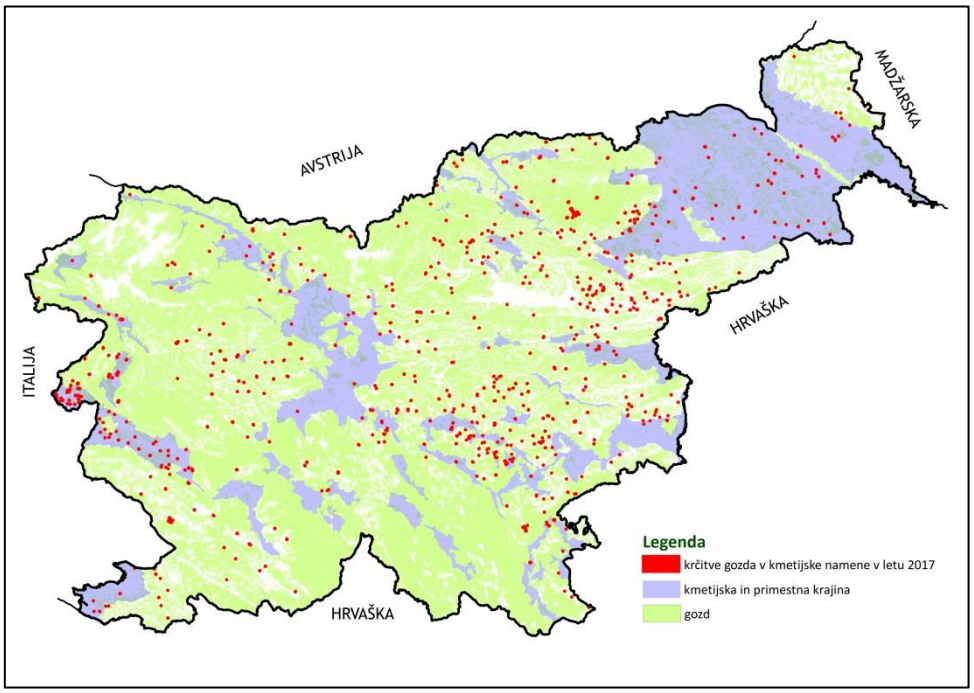


Vir: ZGS

### *Lastništvo gozdov*

Razmerje površin državnih in zasebnih gozdov (z občinskimi) se je spremenilo od 34 : 66 leta 1996 na 21 : 79 leta 2017, predvsme zaradi denacionalizacijskih postopkov. Tako se je od leta 1996 površina državnih gozdov zmanjšala za 124.535 ha, površina zasebnih gozdov pa povečala za 183.569 ha. Po podatkih za GGE je največji delež gozdov v zasebni lasti (76 %; 903.113 ha), sledijo gozdovi v državni lasti (21 %; 244.809) in gozdovi v lasti lokalnih skupnosti (3 %; 32.359 ha).

### *Lesna zaloga*

Ob upoštevanju podatkov za GGE se je lesna zaloga slovenskih gozdov v skupnem obsegu povečala za 0,7 % in je ob koncu leta 2017 znašala 352.878.333 $m^3$ oziroma v povprečju 299 $m^3$ na hektar. V gospodarskih gozdovih je povprečna lesna zaloga 306 $m^3$ na hektar. Razmerje med iglavci in listavci v lesni zalogi je 45 : 55. Opaziti je nadaljevanje trenda zmanjševanja deležev iglavcev in povečevanja deležev listavcev. Zmanjšanje je v zadnjih 5 letih največje pri smreki (za 0,5 odstotne točke), od leta 1998 pa se je najbolj zmanjšal delež jelke (za 1,7 odstotne točke). Zmanjšani delež jelke so nadomestili večji deleži hrasta, plemenitih in trdih listavcev.

*Slika 35: Struktura lesne zaloge po drevesnih vrstah v letu 2017*

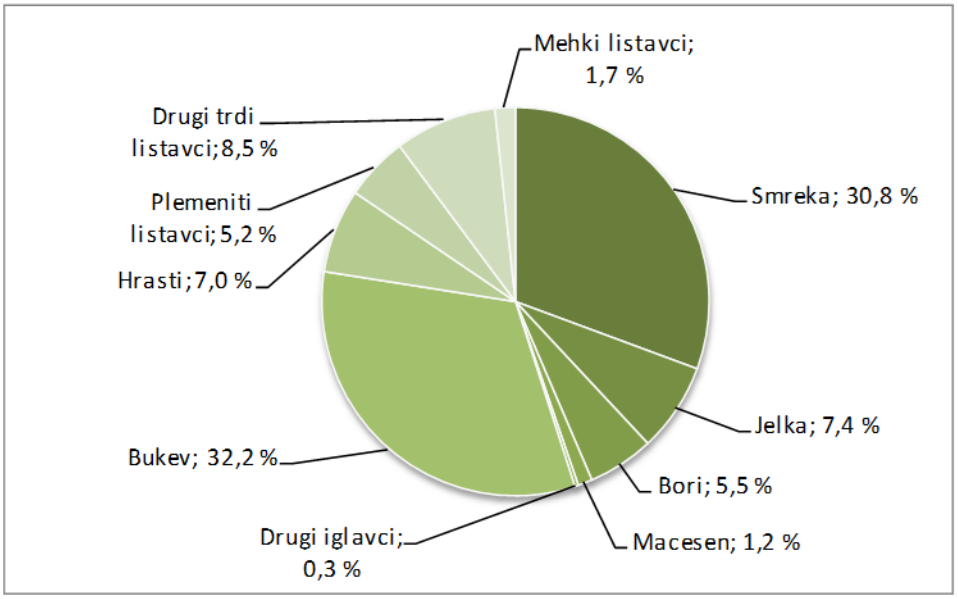


Vir: ZGS

### *Posek lesa v gozdovih*

Letni možni posek na podlagi GGE se je leta 2017 povečal za 2,3 % in je znašal 6.607.265 $m^3$ (leta 2016 6.457.375 $m^3$).

V letu 2017 je bilo evidentiranih 4.984.635 $m^3$ posekanih dreves, od tega 3.295.974 $m^3$ iglavcev in 1.688.661 $m^3$ listavcev. V celoti se je posek v letu 2017 v primerjavi s preteklimi tremi leti (posledice žledoloma v letu 2014 in močna gradacija podlubnikov v letih 2015 in 2016) precej zmanjšal (–18 %) in je glede na možni posek 75-odstoten; pri iglavcih je posek presegel možni posek (111 %), medtem ko je pri listavcih zelo majhen (46 %).

*Preglednica 82: Možni posek, evidentirana količina poseka in delež realizacije; 2016 in 2017*

| | 2016 | 2017 |
|---|---|---|
| **Možni posek ($m^3$), skupaj** | **6.457.375** | **6.607.265** |
| Iglavci | 2.920.939 | 2.973.607 |
| Listavci | 3.536.436 | 3.633.658 |
| **Količina poseka ($m^3$), skupaj** | **6.102.630** | **4.984.635** |
| Iglavci | 4.013.145 | 3.295.974 |
| Listavci | 2.089.485 | 1.688.661 |
| **Realizacija (%), skupaj** | **95** | **75** |
| Iglavci | 137 | 111 |
| Listavci | 59 | 46 |

Vir: ZGS

Posek v državnih gozdovih se realizira blizu količine načrtovanega (možnega), poseka v zasebnih gozdovih pa je pomembno manj od načrtovanega, s čimer se nadaljuje trend nerealiziranega poseka v zasebnih gozdovih. Najpogostejši razlog nerealizirane sečnje v zasebnih gozdovih, zlasti v sestojih s tanjšim drevjem, je premajhna ekonomičnost pridobivanja lesa.

*Preglednica 83: Posek v slovenskih gozdovih po vrstah sečnje ($m^3$); 2017*

| | Iglavci | Listavci | Skupaj |
|---|---|---|---|
| Negovalni | 989.310 | 1.206.375 | 2.195.685 |
| Za obnovo s sadnjo | 5.847 | 8.371 | 14.217 |
| Sanitarni – izredni posek | 1.848.382 | 160.838 | 2.009.220 |
| Prizadeto drevje – med rednim posekom | 329.512 | 204.576 | 534.088 |
| Za gozdno infrastrukturo | 47.081 | 29.411 | 76.492 |
| Krčitve | 40.208 | 45.411 | 85.619 |
| Drugo | 23.136 | 16.963 | 40.099 |
| Brez odobritve | 12.499 | 16.716 | 29.215 |
| **Skupaj** | **3.295.974** | **1.688.661** | **4.984.635** |

Vir: ZGS

V letu 2017 je evidentirani posek brez odobritve znašal le 0,6 % od skupne količine poseka, kar je nekaj več kot v letu 2016 (0,4 %). Pri iglavcih je znašal delež evidentiranega poseka brez odobritve 0,4 %, pri listavcih pa 1,0 %. Največ poseka brez odobritve je bilo v letu 2017 v GGO Sežana (2,2 %), GGO Celje (1,7 %) in GGO Brežice (1,1 %), najmanj (0,1 %) pa v GGO Postojna, Kočevje in Kranj.

### 10.1.2 Varstvo, obnova in nega gozdov

#### *Varstvo gozdov*

Sanitarni posek, skupaj s posekom prizadetega drevja zaradi sečnje, je v letu 2017 znašal 2.543.308 $m^3$ drevja (leta 2016 3.768.894 $m^3$) oziroma 51 % celotnega poseka. Velik sanitarni posek je posledica nadaljevanja varstveno-sanacijske sečnje zaradi žledoloma iz leta 2014 in namnožitve podlubnikov v letih 2015 in 2016. V letih pred žledolomom (v obdobju 1994–2013) je bil delež sanitarnega poseka v povprečju 29 %.

Zaradi žleda je bilo v letu 2017 evidentiranih 0,22 milijona $m^3$ posekanih dreves oziroma 8,7 % celotnega sanitarnega poseka, od tega 25 % iglavcev in 75 % listavcev. V državnih gozdovih se je sanitarna sečnja od žleda poškodovanih dreves večinoma zaključila, v zasebnih gozdovih se bo s posekom dreves z močno poškodovano krošnjo v manjšem obsegu nadaljevala tudi še v prihodnjih letih. Na najbolj poškodovanih območjih bo veliko

lesa ostalo v gozdu za naravno razgradnjo, zato je ZGS v letu 2016 začel popis tega lesa po gozdnih odsekih. Do konca leta 2017 so ga popisali za 0,91 milijona $m^3$.

Močan veter v kombinaciji z obilnim deževjem oziroma razmočenostjo tal je v dneh od 11. do 13. 12. 2017 povzročil večje poškodbe v gozdovih. Najbolj so poškodovani gozdovi v OE Kočevje, Postojna, Slovenj Gradec in Nazarje, do poškodb je prišlo tudi v drugih predelih Slovenije, najmanj pa so poškodovani gozdovi na vzhodu države. Poškodovanega drevja je po oceni za okoli 2,2 milijona $m^3$, večinoma smreke. V vetrolomu poškodovane gozdne površine se večinoma prekrivajo s prizadetimi gozdovi v žledolomu leta 2014 in z območji namnožitve smrekovih podlubnikov v letih po žledolomu. Na novo pa so zlasti močno prizadeti od žleda in podlubnikov manj poškodovani gozdovi na Snežniško-Javorniškem masivu v GGO Postojna, v Logarski dolini v GGO Nazarje ter v Dravski dolini v GGO Slovenj Gradec in GGO Maribor.

*Preglednica 84: Sanitarni posek (000 $m^3$); 2007–2017*

| | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **Sanitarni posek, skupaj** | **1.080** | **1.128** | **929** | **698** | **660** | **715** | **1.377** | **4.207** | **3.942** | **3.769** | **2.543** |
| Iglavci | 945 | 905 | 698 | 539 | 509 | 536 | 811 | 2.464 | 2.857 | 1.018 | 2.178 |
| Listavci | 135 | 223 | 231 | 159 | 151 | 179 | 567 | 1.743 | 1.085 | 2.751 | 365 |
| **Delež v celotnem poseku (%)** | **33** | **33** | **28** | **21** | **17** | **18** | **29** | **66** | **65** | **62** | **51** |

Vir: ZGS

Največji delež porabljenega časa za izvajanje varstvenih del v gozdovih je bil namenjen varstvu pred divjadjo (42 %) in varstvu pred škodljivimi žuželkami (26 %). Sledijo dela požarnega varstva gozdov (24 %) in druga varstvena dela (8 %).

*Preglednica 85: Obseg opravljenih varstvenih del v gozdovih (število dni); 2007–2017*

| | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Varstvo pred divjadjo | 10.095 | 8.333 | 7.342 | 7.076 | 6.586 | 4.401 | 3.419 | 3.058 | 3.329 | 3.723 | 4.392 |
| Varstvo pred podlubniki | 6.772 | 6.388 | 6.209 | 5.543 | 4.228 | 1.864 | 2.253 | 4.903 | 3.167 | 2.928 | 2.764 |
| Varstvo pred požari | 5.535 | 2.457 | 2.493 | 3.731 | 6.045 | 1.659 | 1.748 | 3.277 | 2.155 | 3.723 | 2.482 |
| Drugo varstvo | 2.060 | 1.015 | 714 | 541 | 551 | 338 | 266 | 247 | 282 | 215 | 793 |

Vir: ZGS

Leta 2017 je bilo število gozdnih požarov nekoliko večje od povprečja gozdnih požarov v zadnjih desetih letih (94). Tako je bilo evidentiranih 108 gozdnih požarov, s skupno pogorelo površino 441 ha, od tega je bilo 82 požarov manjših od 1 ha. Največ požarov je bilo na OE Sežana, kjer je bilo popisanih 44 % vseh požarov oziroma 89 % vse opožarjene površine (48 gozdnih požarov s skupno pogorelo površino 394,6 ha).

*Preglednica 86: Število gozdnih požarov in površina pogorišč; 2007–2017*

| | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Število požarov | 133 | 74 | 122 | 32 | 114 | 168 | 75 | 35 | 93 | 90 | 108 |
| Površina pogorišč (ha) | 124 | 75 | 201 | 120 | 288 | 1.006 | 66 | 18 | 65 | 526 | 441 |

Vir: ZGS

### *Obnova in nega gozdov*

V letu 2017 so bila v gozdovih vseh lastništev skupno opravljena negovalna dela na 3.740 ha. Glede na letni program je to 36 % negovalnih del, glede na načrtovano nego v GGE pa 28 %.

V zasebnih gozdovih so bila negovalna dela opravljena na 1.607 ha, kar je 23 % v primerjavi s programom vlaganj v gozdove za leto 2016 in 18 % od obsega negovalnih del, predvidenih z GGE. V državnih gozdovih so bila negovalna dela v letu 2017 opravljena na 2.057 ha, kar je 63 % v primerjavi s programom del za leto 2016 in 53 % obsega negovalnih del, predvidenih z GGE. Največji delež izvedenih del od načrtovanih je bil v državnih gozdovih dosežen pri obžetvi in negi mladja, najmanjši pa pri negi drogovnjaka.

*Preglednica 87: Struktura obnove in nege gozdov; 2014–2017*

| | Program (ha) | | | | Realizacija (ha) | | | | Indeks (program = 100) | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **Vrsta dela** | **2014** | **2015** | **2016** | **2017** | **2014** | **2015** | **2016** | **2017** | **2014** | **2015** | **2016** | **2017** |
| Priprava sestoja | 2.019 | 3.365 | 2.745 | 2.461 | 491 | 600 | 637 | 599 | 24 | 18 | 23 | 24 |
| Priprava tal | 150 | 355 | 409 | 383 | 128 | 112 | 179 | 222 | 85 | 32 | 44 | 58 |
| Saditev in setev | 397 | 525 | 681 | 653,9 | 251 | 260 | 334 | 346 | 63 | 48 | 49 | 53 |
| **Skupaj obnova** | **2.566** | **4.245** | **3.835** | **3.498** | **869** | **972** | **1.150** | **1.167** | **34** | **23** | **30** | **33** |
| Obžetev | 1.516 | 1.419 | 1.457 | 1.620 | 802 | 885 | 887 | 1.037 | 53 | 62 | 61 | 64 |
| Nega mladja | 1.486 | 1.340 | 1.409 | 1.476 | 385 | 516 | 512 | 530 | 26 | 39 | 36 | 36 |
| Nega gošče | 3.038 | 2.795 | 2.618 | 2.821 | 651 | 983 | 787 | 1.019 | 21 | 35 | 30 | 36 |
| Redčenja (I. in II.) | 4.870 | 5.018 | 4.512 | 4.398 | 766 | 1.296 | 1.292 | 1.154 | 16 | 26 | 29 | 26 |
| **Skupaj negovalna dela** | **10.909** | **10.572** | **9.996** | **10.315** | **2.604** | **3.679** | **3.478** | **3.740** | **24** | **35** | **35** | **36** |
| **Skupaj gojitvena dela** | **13.475** | **14.817** | **13.831** | **13.813** | **3.473** | **4.652** | **4.628** | **4.907** | **26** | **31** | **33** | **36** |

Vir: ZGS

### 10.1.3 Dela na gozdnih prometnicah

Po podatkih iz evidence o gozdnih cestah (EGC), ki jo vodi ZGS, je bila leta 2017 skupna dolžina gozdnih cest 12.620 km (gozdne ceste in protipožarne gozdne ceste), od tega 3.806 km v državnih gozdovih, 8.664 km v zasebnih gozdovih in 150 km v gozdovih lokalnih skupnosti. Leta 2017 je bilo zgrajenih 9 km gozdnih cest, kar je 5 km manj kot leta 2016. Obseg gradenj gozdnih cest se je zmanjšal v zasebnih gozdovih in povečal v državnih gozdovih, vendar še vedno zaostaja za cilji območnih GGE. Rekonstruiranih je bilo 3,8 km gozdnih cest, kar je malo več kot leta 2016.

Leta 2017 je ZGS označil (trasiral) okoli 610 km gozdnih vlak (leta 2016 675 km) ter pripravil in na novo zgradil dobrih 570 km gozdnih vlak.

*Preglednica 88: Gradnja in rekonstrukcija gozdnih vlak (km); 2007–2017*

| | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Zasebni gozdovi, od tega: | | | | | | | | | | | |
| – novogradnje | 144,5 | 185,2 | 295,3 | 174,4 | 336,3 | 308,3 | 177,8 | 237,6 | 254,9 | 265,9 | 366,9 |
| – rekonstrukcije | 110,6 | 152,2 | 148,4 | 90,0 | 72,6 | 74,1 | 42,7 | 42,0 | 58,4 | 53,5 | 50,1 |
| Državni gozdovi, od tega: | | | | | | | | | | | |
| – novogradnje | 190,8 | 180,2 | 168,6 | 348,1 | 193,4 | 173,0 | 139,9 | 114,5 | 138,9 | 129,6 | 90,6 |
| – rekonstrukcije | 242,0 | 182,3 | 169,5 | 112,7 | 137,5 | 118,9 | 112,4 | 76,6 | 104,1 | 75,6 | 63,2 |
| **Skupaj, od tega:** | | | | | | | | | | | |
| **– novogradnje** | **335,3** | **365,4** | **463,9** | **522,5** | **529,7** | **481,3** | **317,7** | **352,0** | **394,0** | **395,0** | **457,5** |
| **– rekonstrukcije** | **352,6** | **334,5** | **317,9** | **202,7** | **210,1** | **193,0** | **155,1** | **118,6** | **162,5** | **129,1** | **113,4** |
| **Skupaj, gozdne vlake** | **687,9** | **699,9** | **781,8** | **725,2** | **739,8** | **674,3** | **472,8** | **470,6** | **556,5** | **524,1** | **570,9** |

Vir: ZGS

Skupna sredstva za vzdrževanje gozdnih cest so v letu 2017 znašala 4,72 milijona EUR. Ta sredstva obsegajo predvsem pristojbine lastnikov gozdov ter proračunska sredstva države in občin. Sredstva občin so po območjih porazdeljena zelo neenakomerno. Največji prispevek občin je na območjih, kjer se gozdne ceste uporabljajo tudi v javne namene (npr. območna enota ZGS Slovenj Gradec), na drugih območjih pa je precej manjši ali ga sploh ni.

*Preglednica 89: Struktura virov financiranja za vzdrževanje gozdnih cest; 2007–2017*

| | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **Skupaj (000 EUR)*** | **4.221** | **6.296** | **5.801** | **5.619** | **5.253** | **5.276** | **5.639** | **6.774** | **6.094** | **4.771** | **4.727** |
| **Struktura (%)** | | | | | | | | | | | |
| Proračun RS | 31 | 21 | 22 | 23 | 24 | 24 | 22 | 18 | 21 | 27 | 27 |
| Lastniki gozdov | 36 | 40 | 38 | 35 | 38 | 38 | 36 | 30 | 25 | 33 | 41 |
| Sklad KZGRS | 10 | 20 | 14 | 16 | 14 | 17 | 18 | 20 | 25 | – | – |
| Občine | 23 | 17 | 22 | 26 | 24 | 21 | 24 | 15 | 18 | 21 | 29 |
| Drugo | – | – | 3 | – | – | – | – | 16 | 11 | 18** | 3 |

* do leta 2007 preračunano po povprečnem letnem tečaju Banke Slovenije (tekoči tečaji)
** koncesijska sredstva
Vir: ZGS

### 10.1.4 Gozdni lesni sortimenti in druge gozdne dobrine

#### *Gozdni lesni sortimenti*

Proizvodnja gozdnih lesnih sortimentov (GLS) je bila tudi v letu 2017 pod vplivom sanacije škod zaradi podlubnikov in je bila glede na povprečje v zadnjem desetletju še vedno na visoki ravni (4.610 tisoč $m^3$). Pri tem je bila proizvodnja sortimentov listavcev v primerjavi z rekordnim letom 2016 za 15 % manjša, proizvodnja sortimentov iglavcev pa za 17 %.

Proizvodnja v državnih gozdovih je bila leta 2017 1.158 tisoč $m^3$, kar je na ravni zadnjih let pred žledolomom iz leta 2014. V primerjavi z letom 2016 pa je manjša za 15 %, pri čemer se je izrazito zmanjšala proizvodnja sortimentov iglavcev (–22 %), proizvodnja sortimentov listavcev pa je bila na podobni ravni kot v letu 2016.

*Preglednica 90: Gozdni lesni sortimenti, pridobljeni v Sloveniji (000 $m^3$); 2015–2017*

| | 2015 | | | 2016 | | | 2017* | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | **Iglavci** | **Listavci** | **Skupaj** | **Iglavci** | **Listavci** | **Skupaj** | **Iglavci** | **Listavci** | **Skupaj** |
| Hlodovina | 2.210 | 321 | 2.531 | 2.660 | 329 | 2.989 | 2.200 | 295 | 2.495 |
| Les za celulozo in plošče | 550 | 595 | 1.145 | 578 | 438 | 1.016 | 532 | 400 | 932 |
| Drug okrogli industrijski les | 100 | 77 | 177 | 75 | 60 | 135 | 20 | 50 | 70 |
| Les za kurjavo | 225 | 1.106 | 1.331 | 200 | 1.162 | 1.362 | 170 | 943 | 1.113 |
| **Skupaj**** | **3.085** | **2.099** | **5.184** | **3.513** | **1.988** | **5.501** | **2.922** | **1.688** | **4.610** |

* začasni podatki
** zgornje količine zajemajo gozdne lesne sortimente iz gozdov
Vir: MKGP, preračuni GIS.

V Sloveniji največ okroglega lesa predelajo podjetja v industriji žaganega lesa (nad 1 milijon $m^3$ v letu 2017), sledijo industrije lesnih kompozitov, mehanske celuloze in kemikalij, ki so skupno predelale okoli pol milijona $m^3$. Velik porabnik okroglega lesa so gospodinjstva, ki porabijo letno nad milijon $m^3$ lesa za kurjavo, vendar del tega izvira tudi iz negozdnih virov. Po zadnjih raziskavah Gozdarskega inštituta Slovenije (GIS) se krepi proizvodnja sekancev, ki je v letu 2017 dosegla 2,2 milijona nasutih $m^3$, kar je skoraj 50-odstotno povečanje glede na leto 2010. Med viri prevladujejo sečni ostanki (36 %), okrogli les slabše kakovosti (32 %) in žagarski ostanki (28 %).

Slovenija je izrazita izvoznica nepredelanega okroglega lesa. Zaradi neuravnoteženosti med letno proizvodnjo in porabo se je v zadnjem desetletju močno povečal zunanjetrgovinski presežek v vseh kategorijah okroglega lesa.

*Preglednica 91: Izvoz gozdnih lesnih sortimentov (000 m$^3$); 2013–2017*

| IZVOZ | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017* |
|---|---|---|---|---|---|
| **Okrogli les – skupaj, od tega:** | **1.550** | **2.385** | **2.683** | **3.084** | **2.723** |
| **– Okrogli industrijski les – skupaj, od tega:** | **1.198** | **1.965** | **2.303** | **2.718** | **2.175** |
| – Okrogli industrijski les, iglavci, od tega: | 792 | 1.363 | 1.665 | 2.228 | 1.683 |
| *Hlodi za žago in furnir, iglavci* | 575 | 954 | 1.289 | 1.810 | 1.269 |
| *Les za celulozo in plošče ter drug okrogli industrijski les, iglavci* | 217 | 410 | 375 | 418 | 414 |
| – Okrogli industrijski les, listavci | 406 | 601 | 638 | 489 | 492 |
| **– Les za kurjavo – skupaj** | **351** | **420** | **380** | **366** | **548** |

* začasni podatki
Vir: SURS (2013–2016), Eurostat (2017), preračuni GIS

Izvoz se je v letu 2017 glede na predhodno leto sicer zmanjšal (–12 %), pri čemer se je izvoz okroglega industrijskega lesa iglavcev zmanjšal za slabo četrtino, izvoz okroglega industrijskega lesa listavcev pa je ostal na podobni ravni.

Izvoz je v letu 2017 predstavljal 59 % celotne proizvedene količine gozdnih lesnih sortimentov, izvoz hlodovine iglavcev za žago in furnir pa 58 % proizvedene količine teh sortimentov. V obsegu proizvodnje hlodovine iglavcev imajo zasebni gozdovi 76 % delež in so glavni vir hlodovine iglavcev za izvoz. Celoten izvoz je bil skupaj z lesom za kurjavo nekoliko pod tremi milijoni m$^3$, kar je 12 % manj kot v rekordnem letu 2016. Glavni državi izvoza sta Avstrija in Italija. Po strukturi izvoza se v Avstrijo izvaža hlodovina iglavcev, v Italijo pa les slabše kakovosti listavcev. Izrazito se je povečal izvoz v kategoriji lesa za kurjavo, ki pa po ocenah GIS izvira tudi iz uvoza.

*Preglednica 92: Uvoz gozdnih lesnih sortimentov (000 m$^3$); 2013–2017*

| UVOZ | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017* |
|---|---|---|---|---|---|
| **Okrogli les – skupaj, od tega:** | **574** | **455** | **449** | **459** | **582** |
| **– Okrogli industrijski les – skupaj, od tega:** | **327** | **288** | **297** | **274** | **316** |
| – Okrogli industrijski les, iglavci, od tega: | 194 | 154 | 185 | 144 | 192 |
| *Hlodi za žago in furnir, iglavci* | 10 | 15 | 16 | 24 | 14 |
| *Les za celulozo in plošče ter drug okrogli industrijski les, iglavci* | 184 | 139 | 169 | 120 | 179 |
| – Okrogli industrijski les, listavci | 134 | 134 | 112 | 130 | 124 |
| **– Les za kurjavo – skupaj** | **247** | **168** | **152** | **184** | **266** |

* začasni podatki
Vir: SURS (2013–2016), Eurostat (2017), preračuni GIS

V uvozu, ki se je v letu 2017 povečal za 27 %, prevladuje les slabše kakovosti. Količinsko je bilo največ uvoženega lesa za kurjavo, na drugem mestu je bil uvoz lesa za celulozo in plošče ter drugega okroglega industrijskega lesa, najmanj pa je bilo uvožene hlodovine za žago in furnir.

Med dejavniki, ki so vplivali na zunanjo trgovino, je tudi ukrep Hrvaške, ki je z junijem 2017 omejila (prepovedala) izvoz nepredelane hrastovine. Prepoved izhaja iz sprejetega predpisa o fitosanitarnih ukrepih za preprečevanje širjenja stenice hrastove čipkarice (*Corythucha arcuata*). Prepoved velja za ves okrogli les (hlodovina, les za plošče, drug industrijski les, les za kurjavo), žagan les, če je vlažnost nad 20 %, in lesne ostanke, ki nastanejo pri pridobivanju lesa in predelavi lesa, drevesnih vrst dob in graden.

Odkupne cene iz zasebnih gozdov, ki jih mesečno in letno spremlja SURS, odražajo posledice sanacije ujm (žled, podlubniki, vetrolom) ter dogajanja na trgih v Avstriji in Italiji. Odkupne cene hlodovine iglavcev so bile tudi v letu 2017 pod močnim vplivom sanacije škod zaradi velike namnožitve podlubnikov in zato slabše kakovostne strukture (večji oziroma prevladujoči deleži sortimentov slabše kakovosti), ki tudi zato niso dosegale rekordnih

vrednosti iz leta 2013. V drugi polovici leta 2017 je na ponovno znižanje odkupnih cen vplivalo znižanje cen v Avstriji kot prevladujočemu trgu za hlodovino iglavcev iz zasebnih gozdov.

Na drugi strani je izrazito povečanje cen pri hlodovini hrasta zaradi velikega povpraševanja v Evropi in pri lesu za plošče listavcev, kjer se je proti koncu leta izrazito povečalo povpraševanje domačih in tujih podjetij. Zaradi tega je les slabše kakovosti listavcev pridobil na vrednosti, posledično pa je to vplivalo tudi na cene lesa za kurjavo.

*Preglednica 93: Odkupne cene gozdnih lesnih sortimentov iz zasebnih gozdov (EUR/m$^3$, brez DDV)*

| | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 | 2017_1č | 2017_2č | 2017_3č | 2017_4č |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Hlodi – iglavcev, skupaj | 73,3 | 64,1 | 58,3 | 59,5 | 61,1 | 63,1 | 63,1 | 59,9 | 58,2 |
| Hlodi, hrast | 89,6 | 92,1 | 100,0 | 111,5 | 130,5 | 129,0 | 124,3 | 125,2 | 139,9 |
| Hlodi, bukev | 59,6 | 57,9 | 58,0 | 59,5 | 59,7 | 59,2 | 58,2 | 58,9 | 61,6 |
| Les za celulozo in plošče, iglavcev | 29,3 | 24,5 | 22,5 | 23,4 | 25,3 | 25,0 | 25,0 | 24,9 | 26,3 |
| Les za celulozo in plošče, listavcev | 42,1 | 35,3 | 34,4 | 33,7 | 41,2 | 38,8 | 40,6 | 40,9 | 44,2 |
| Les za kurjavo, listavcev | 38,8 | 36,4 | 29,2 | 31,0 | 37,6 | 35,8 | z | 39,1 | 39,4 |

2017_1č: prvo četrtletje leta 2017
2017_2č: drugo četrtletje leta 2017
2017_3č: tretje četrtletje leta 2017
2017_4č: četrto četrtletje leta 2017
z – zaupni podatki
Vir: SURS, preračuni GIS

V letu 2017 se je zaradi objavljanja cen in cenikov SiDG in GIS preglednost nad cenami na trgu gozdnih lesnih sortimentov povečala. SiDG objavlja cenike za vse GLS in rezultate iz javnih pozivov. GIS je v letu 2017 začel kontinuirano neodvisno spremljanje trga GLS pri odkupovalcih lesa (dvakrat letno), cene pa so tudi javno objavljene na spletnih straneh.

V letu 2017 so bile v povprečju dosežene cene GLS iz državnih gozdov (po podatkih SiDG) v primerjavi s cenami, doseženimi pri odkupu iz zasebnih gozdov (po podatkih SURS), pri hlodovini na podobni ravni, pri lesu slabše kakovosti pa nekoliko višje. Povprečne prodajne cene GLS iz državnih gozdov so bile pri hlodovini iglavcev 60,6 EUR/m$^3$, pri hlodovini listavcev, kjer prevladuje bukovina, 59,8 EUR/m$^3$. Pri lesu za celulozo in plošče iglavcev (celulozni les) je bila dosežena cena 30,0 EUR/m$^3$, pri lesu za plošče listavcev 41,2 EUR/m$^3$ in pri lesu za kurjavo listavcev 41,5 EUR/m$^3$.

### *Gozdno semenarstvo in drevesničarstvo*

Pri MKGP je bilo leta 2017 v register dobaviteljev gozdnega reprodukcijskega materiala vpisanih devet dobaviteljev, ki se ukvarjajo s pridelovanjem, trženjem in uporabo gozdnega reprodukcijskega materiala. Ta obsega semenski material, dele rastlin in sadilni material tistih drevesnih vrst in umetnih križancev, ki se v skladu s predpisi uporabljajo za obnovo gozdov s sadnjo in setvijo, pogozdovanje, snovanje in vzdrževanje trajnih zaščitnih ali protierozijskih pasov gozdnega drevja ter snovanje in vzdrževanje plantaž gozdnega drevja.

Leta 2017 je bilo za obnovo gozdov s sadnjo in za sanacijo po ujmah in v požarih poškodovanih gozdov uporabljenih 749.618 sadik in 38,8 kg semena črnega bora.

Zavod za gozdove Slovenije, ki v skladu z Zakonom o gozdnem reprodukcijskem materialu za potrebe trajnostnega gospodarjenja z gozdovi pripravlja program oblikovanja rezerv semenskega materiala, za leto 2017 tega programa ni uspel pripraviti. Zaradi izredno

slabega semenskega obroda vseh drevesnih vrst v letu 2017 ni bilo možno nabrati semena, načrtovanega za obnovo zalog semena v semenski hranilnici.

### 10.1.5 Proračunski izdatki za naloge na področju gozdarstva in lovstva

V letu 2017 je bilo v okviru proračuna MKGP gozdarstvu namenjenih 35,7 milijona EUR. Del te vrednosti sestavljajo tudi sredstva, zbrana v okviru gozdnega sklada, kjer se zbirajo sredstva od razpolaganja z državnimi gozdovi, iz letnega nadomestila za upravljanje državnih gozdov v višini 20 % prihodkov od zaračunane prodaje lesa in iz koncesijske dajatve za izkoriščanje državnih gozdov. Brez teh sredstev je bilo v gozdarstvu in lovstvu za redno financiranje in sofinanciranje nalog, ki jih določa Zakon o gozdovih porabljenih 24,3 milijona EUR. Sredstva za naloge po Zakonu o gozdovih so bila leta 2017 nekoliko višja kot leta 2016 (+4 %), in sicer zaradi večjega obsega nalog javne gozdarske službe zaradi odprave posledic ujm v gozdovih. Skupaj z nalogami, ki jih določa Zakon o gospodarjenju z gozdovi v lasti RS pa je bilo porabljenih 26,0 milijona EUR oziroma 9 % več kot v predhodnem letu.

*Preglednica 94: Poraba proračunskih sredstev za naloge na področju gozdarstva in lovstva (000 EUR); 2013–2017*

| | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 | Indeks 2017/16 |
|---|---|---|---|---|---|---|
| **JAVNA GOZDARSKA SLUŽBA** | **19.429,8** | **19.263,3** | **19.700,0** | **20.168,6** | **21.103,3** | **104,6** |
| **PROGRAM OBNOVE, NEGE IN VARSTVA GOZDOV** | **1.263,0** | **1.224,3** | **1.315,9** | **1.298,7** | **1.274,3** | **98,1** |
| Obnova gozdov | 270,0 | 40,0 | 177,2 | 173,0 | 172,0 | 99,5 |
| Obnova gozdov na pogoriščih in od ujm poškodovanih gozdov | 104,9 | 331,7 | 194,2 | 184,8 | 195,0 | 105,5 |
| Nega gozdov | 383,9 | 162,7 | 345,3 | 345,6 | 332,7 | 96,3 |
| Varstvo gozdov | 448,2 | 635,1 | 526,6 | 513,6 | 513,4 | 100,0 |
| Semenarska in drevesničarska dejavnost | 5,9 | 5,9 | 2,5 | 11,7 | 3,1 | 26,3 |
| Vzdrževanje življenjskega okolja prostoživečih živali | 50,0 | 49,0 | 70,0 | 70,0 | 58,1 | 83,0 |
| **VZDRŽEVANJE IN GRADNJA GOZDNIH CEST** | **1.264,5** | **1.236,0** | **1.182,4** | **1.215,0** | **1.263,4** | **104,0** |
| **SPREMLJAJOČI UKREPI V GOZDARSTVU IN LOVSTVU** | **533,6** | **536,0** | **512,3** | **672,6** | **645,6** | **96,0** |
| Izvršba odločb ZZG Slovenije | 0,2 | 3,5 | 7,8 | 3,9 | 1,0 | 25,8 |
| Odškodnine zaradi razglasitve gozdov s posebnim namenom | 2,1 | 3,0 | 1,5 | 2,0 | 2,0 | 100,0 |
| Nevladne organizacije, strokovne prireditve, publicistika | 3,7 | 0,0 | 0,0 | 7,1 | 2,7 | 38,2 |
| Znanstvenoraziskovalno delo | 378,2 | 369,5 | 343,0 | 366,2 | 399,5 | 109,1 |
| Odškodnine za škodo, ki jo povzroči divjad | 149,5 | 160,0 | 160,0 | 293,4 | 240,4 | 81,9 |
| **NALOGE PO ZAKONU O GOZDOVIH SKUPAJ** | **22.490,9** | **22.259,6** | **22.710,7** | **23.354,9** | **24.286,5** | **104,0** |
| Odprava posledic žleda (sredstva proračunske rezerve) | – | 2.758,0 | – | – | – | – |
| Solidarnostna pomoč EU (gozdne ceste) | – | – | 298,1 | – | – | – |
| Javna služba za področje divjadi in lovstva | – | – | – | – | 4,0 | – |
| Gozdni sklad | – | – | – | 449,6 | 1.677,4 | 373,1 |
| **NALOGE V GOZDARSTVU IN LOVSTVU SKUPAJ** | **–** | **25.017,6** | **23.008,8** | **23.804,4** | **25.967,9** | **109,1** |
| Gozdni sklad – zbiranje sredstev | – | – | – | 5.621,3 | 9.711,1 | 172,8 |
| **SKUPAJ GOZDARSTVO IN LOVSTVO** | **22.490,9** | **25.017,6** | **23.008,8** | **29.425,7** | **35.679,0** | **121,3** |

Vir: MKGP

Iz proračunskih sredstev je bilo tudi leta 2017 največ sredstev namenjenih javni gozdarski službi (21,1 mio EUR), ki jo izvajata ZGS in GIS v skladu s programom dela in finančnim načrtom, ki ga potrdi MKGP. Za obnovo, nego in varstvo gozdov je bilo namenjenih 1,3 milijona EUR, za vzdrževanje in gradnjo gozdnih cest prav tako 1,3 milijona EUR ter 0,6 milijona EUR za spremljajoče ukrepe v gozdarstvu.

### 10.1.6 Znanstvenoraziskovalno delo in izobraževanje

V Srednji gozdarski in lesarski šoli (SGLŠ) v Postojni je bilo v letu 2017 v program gozdarski tehnik vpisanih 92 dijakov in v program gozdar 82 dijakov, šolanje pa je zaključilo 27 dijakov v programu gozdarski tehnik in 19 dijakov v programu gozdar. Skupno je bilo v gozdarske izobraževalne programe vpisanih 174 dijakov.

SGLŠ je izvedla 23 tečajev za nacionalno poklicno kvalifikacijo, ki se jih je udeležilo 125 oseb. Podeljenih je bilo 356 certifikatov NPK, in sicer 73 za gozdarja gojitelja, 133 za gozdarja sekača, 102 za gozdarja traktorista, 4 za gozdarja žičničarja in 44 za odkupovalca – odpremnika lesa. Poleg tega je šola izvedla 76 tečajev za varno delo z motorno žago, za tehnike dela v gozdu, delo s hidravličnim nakladalnikom, varno delo z gozdarskim traktorjem, upravljanje traktorskih prikolic, upravljanje gozdarskih žičnic in 2 preizkusa iz strojne sečnje. Tečajev se je udeležilo skupaj 899 udeležencev.

Na Biotehniški fakulteti Univerze v Ljubljani, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire, je bilo v letu 2017 vpisanih 88 študentov na visokošolski strokovni program gozdar in 79 študentov na univerzitetni program gozdarstvo in obnovljivi gozdni viri.

### 10.1.7 Gozdarska inšpekcija

Gozdarska inšpekcija, ki deluje v okviru Inšpektorata RS za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo (IRSKGLR), šteje 17 gozdarskih inšpektorjev (vključno z vodjo inšpekcije). Sedež inšpektorjev je v območnih enotah in izpostavah inšpektorata, območje delovanja pa je omejeno z mejami GGO. Obseg dela gozdarskih inšpektorjev se zaradi naravnih ujm in posledične prevelike namnožitve škodljivih insektov, povečanega pritiska na gozd predvsem v okolici urbanih središč (nelegalni posegi v gozd, nedovoljena vožnja, nabiranje gozdnih plodov …) in posledično povečanega števila prijav ter sprememb predpisov oziroma novih predpisov povečuje, število gozdarskih inšpektorjev pa kljub novim in zahtevnejšim nalogam že od leta 1995 ostaja enako.

Prednostna naloga nadzora v letu 2017 je bila nadzor nad izvajanjem sanitarne sečnje in preventivnih varstvenih del zaradi sanacije žledoloma iz leta 2014 in posledične prevelike namnožitve podlubnikov v letih 2015, 2016 in 2017. Gozdarski inšpektorji so leta 2017 opravili 2.706 pregledov, izdali 134 odločb v inšpekcijskem postopku, 332 sklepov v zvezi s temi postopki in 22 sklepov v izvršilnih postopkih.

Povsem v vrhu števila kršitev predpisov je še vedno posek brez ali v nasprotju z izdano odločbo ZGS, pri čemer se kršitve te vrste z leti ne zmanjšujejo. Gozdarska inšpekcija je v letu 2017, podobno kot v zadnjih letih, posebno pozornost namenila nadzoru nad izvajanjem določb Zakona o gozdovih (ZG) s področja varstva in gojenja gozdov, predvsem neizvajanja sanitarnih sečenj v določenih rokih. Zaradi odprave posledic nepravilnosti pri izvedbi varstvenih in gojitvenih del je gozdarska inšpekcija izdala 10 inšpekcijskih odločb in 5 opozoril po Zakonu o inšpektorskem nadzoru (ZIN). Tretja najpogostejša kršitev so posegi v gozd brez soglasja ZGS oziroma sum kršitev 21. člena ZG, kamor po vsebini sodijo tudi krčitve gozdov v kmetijske namene brez dovoljenja ZGS. Izdanih je bilo 13 inšpekcijskih odločb in 17 opozoril po ZIN.

Gozdarska inšpekcija nadzoruje tudi določbe Uredbe (EU) št. 995/2010, ki prepoveduje dajanje nezakonito posekanega lesa na trg. V letu 2017 je gozdarska inšpekcija trem fizičnim osebam zaradi nezakonitega poseka dreves, ko je bil les še v gozdu, z odločbo prepovedala dajanje tega lesa na trg. Zaradi dajanja nezakonito posekanega lesa na trg je gozdarska inšpekcija v letu 2017 fizičnim osebam izrekla 22 glob. Večina izbranih pravnih oseb, kjer je

bil izveden nadzor sistema potrebne skrbnosti, so bili odkupovalci lesa, ki so se pojavili pri nadzoru sistema potrebne skrbnosti pri fizičnih osebah. Trikrat so gozdarski inšpektorji izrekli opozorilo po Zakonu o prekrških (ZP-1) zaradi pomanjkljivega sistema potrebne skrbnosti, enkrat pa globo, ker pravna oseba ni imela vzpostavljenega sistema potrebne skrbnosti.

### 10.1.8 Mednarodno sodelovanje v gozdarstvu

***Sodelovanje na evropski ravni***

Osrednji dogodek na področju gozdarstva v Evropi v letu 2017 je bilo skupno zasedanje ECE – Odbora za gozdove in gozdarsko industrijo (COFFI) in Evropske gozdarske komisije pri FAO (EFC), ki je potekalo 9.–12. 10. 2017 v Varšavi na Poljskem. Na zasedanju so bila obravnavana vprašanja glede globalne gozdarske politike (izvajanje trajnostnih ciljev in Agende 2030 v delu, ki se tičejo gozdov), regionalnega sodelovanja (krepitev sodelovanja med Forest Europe ter FAO in ECE), sistema za ocenjevanje gospodarjenja z gozdovi (SEMAFOR), FRA2020 (okrepljeno in poenostavljeno mednarodno poročanje) in prispevek FAO v gozdarstvu k uresničevanju ciljev trajnostnega razvoja v okviru regionalnih pobud FAO.

Od 14. do 15. 2. 2017 je v Bruslju potekal 8. sestanek v okviru bilateralnega mehanizma za sodelovanje na področju uveljavitve (izvrševanja) gozdarske zakonodaje in upravljanja gozdov med EU in Kitajsko. Na sestanku sta obe strani izrazili svojo zavezanost k nadaljnjim aktivnostim v boju proti nezakoniti sečnji in z njo povezano trgovino.

Tudi v letu 2017 je potekalo intenzivno delo v delovni skupini za gozdarstvo pri Svetu EU. Poudarek dela je bil na pripravi sklepov za udeležbo EU na 12. Forumu Združenih narodov o gozdovih (1.–5. maj 2017, New York) in izvajanju sklepa posebne ministrske konference, ki je potekala v Madridu v letu 2015.

V okviru strokovne skupine FLEGT/EUTR pri Evropski komisiji je bil poudarek dela na izvajanju uredbe o lesu (Uredba EU 995/2010) in pripravah na začetek izdajanja dovoljenj FLEGT za uvoz lesa iz Indonezije. V okviru Stalnega odbora za gozdarstvo pri Evropski komisiji so bile obravnavane aktualne teme, kot so obnovljivi viri energije, gozdarski ukrepi v okviru programa razvoja podeželja 2014–2020 in izvajanje večletnega načrta za izvajanje gozdarske strategije EU.

V okviru Forest Europe sta bila sestanka na strokovni ravni v Zvolenu in Bratislavi (24.–25. 2. 2017 in 17.–18. 10. 2017) namenjena uvedbi posodobljenih panevropskih kriterijev za trajnostno gospodarjenje z gozdovi.

***Sodelovanje med Slovenijo in Kitajsko***

Delegacija RS je 27. in 28. julija 2017 obiskala Ljudsko republiko Kitajsko (LRK). S predstavniki Državne uprave za gozdove LRK so potekali pogovori o dvostranskem sodelovanju na področju gozdarstva. V okviru tega obiska je prvič zasedala stalna delovna skupina za gozdarstvo med RS in LRK.

V Pekingu je 30. in 31. oktobra 2017 potekala Mednarodna konferenca Kitajske in držav Srednje in Vzhodne Evrope o sodelovanju na področju raziskav in razvoja ter izobraževanja v gozdarstvu. Mednarodna konferenca je bila namenjena raziskovalcem sodelujočih držav znotraj Kitajske ter Srednje in Vzhodne Evrope. Na konferenci je sodelovala tudi delegacija GIS in BF – Oddelka za gozdarstvo. Na konferenci so razpravljali o petih osrednjih tematikah s področja znanstveno-raziskovalnega sodelovanja in izobraževanja v okviru usklajevalnega mehanizma 16+1 (gojenje gozdov, ekologija gozdov, varovanje okolja, spremljanje stanja

gozdov, bioekonomija in izobraževanje ter usposabljanje v gozdarstvu). Ob robu konference je GIS skupaj s Kitajsko akademijo za gozdarstvo podpisal memorandum o sodelovanju na področju spodbujanja mednarodnega projektnega sodelovanja.

## 10.2 Lovstvo

Organiziranost slovenskega lovstva ter upravljanje divjadi in njenega življenjskega okolja ureja predvsem Zakon o divjadi in lovstvu, ki je začel veljati leta 2004. Zakon je prinesel posodobljeno ureditev na področju upravljanja, načrtovanja, ohranjanja in trajnostnega gospodarjenja z divjadjo, v nekaterih delih pa ohranja že uveljavljeni pravni red na tem področju. S tem je divjad še naprej državna lastnina in lovska pravica pripada državi, ki pa jo lahko prenese na usposobljeno pravno osebo. Ključni sta tudi koncesija, ki jo državi plačujejo upravljavci lovišč (lovske družine), ter stroga ločitev prostoživečih živali na divjad (lovne vrste) in zavarovane vrste. Med divjad niso več uvrščene velike zveri (rjavi medved, volk in ris), ki so zavarovane s posebno uredbo.

V Sloveniji je ustanovljenih 411 lovišč in 12 lovišč s posebnim namenom. Od 12 lovišč s posebnim pomenom je v 10 loviščih upravljavec ZGS, v enem lovišču Triglavski narodni park in v enem Javni gospodarski zavod protokolarne storitve RS (Brdo pri Kranju). Z divjadjo v loviščih trajnostno gospodarijo lovske družine. Trenutno na območju Slovenije deluje 417 lovskih družin (411 družin je pridobilo koncesijo za trajnostno gospodarjenje z divjadjo), ki so večinoma združene v 20 območnih zvez lovskih družin oziroma lovskih zvez, te pa naprej v Lovsko zvezo Slovenije.

Zakon o divjadi in lovstvu med lovske organizacije uvršča tudi območna združenja upravljavcev lovišč in lovišč s posebnim namenom, v katera se morajo združevati vsi upravljavci lovišč in lovišč s posebnim namenom v določenem lovsko upravljavskem območju. Njihovi glavni nalogi sta urejanje in usklajevanje nalog pri upravljanju divjadi in njenega življenjskega okolja, v sodelovanju z ZGS pa v javnem interesu opravljajo tudi letne preglede odstrela in izgub za presojo pravilnosti izvedenega načrta odvzema divjadi.

### *Usmerjanje razvoja populacij prostoživečih živali*

ZGS je tudi v letu 2017 pripravil in izdelal predloge letnih lovsko upravljavskih načrtov območij v sodelovanju z lovskimi organizacijami, območnimi enotami Zavoda RS za varstvo narave, območnimi enotami KGZS, lokalnimi skupnostmi in drugimi skupnostmi, katerih dejavnost je povezana z divjadjo in njenim okoljem. Osnovna usmeritev vseh predloženih letnih lovsko upravljavskih načrtov območij, ki jih je pozneje s sklepom sprejel minister, pristojen za lovstvo, je ohranjanje vrstne pestrosti avtohtonih vrst divjadi ob sprejemljivem vplivu na njihovo življenjsko okolje (škode). Usmeritve v načrtih so pripravljene na podlagi smernic iz dolgoročnih lovsko upravljavskih načrtov za obdobje 2011–2020, ki jih je ZGS izdelal ob sodelovanju lovskih organizacij in jih uskladil z Zavodom RS za varstvo narave.

Cilj trajnostnega gospodarjenja z rastlinojedimi parkljarji (jelenjad, srnjad, muflon, gams in damjak) in divjim prašičem so zdrave populacije divjadi s stabilno spolno in starostno strukturo, ki so usklajene tudi s populacijami drugih vrst in njihovim okoljem. Stanje male poljske divjadi še vedno vzbuja skrb, pri čemer se je stanje izboljšalo na tistih območjih, kjer se je zaradi garij in povečanega lova zmanjšala številčnost plenilcev male divjadi (lisice, kune belice in zlatice). Leta 2017 so posamezne lovske organizacije in celo skupine lovišč na podlagi ocene stanja poročale o normalizaciji številčnosti divjega prašiča, ki pa je ponekod še vedno velika. Uresničevanje letnih lovskih upravljavskih načrtov območij pri oblikovanju primernega okolja za te vrste divjadi iz preteklih let in ustreznost pri poseganju v populacije se bosta v nadaljnjih letih gotovo še obrestovala.

### *Pregled odstrela in ugotovljenih izgub*

Podatki o odstrelu in izgubah v letu 2017 po vrstah divjadi večinoma niso bistveno drugačni kot leto prej. Večje razlike pa so opazne pri divjem prašiču in jelenjadi.

Pregled odstrela, izgub, načrta odstrela, realizacije načrta in izločeno število štirih najpomembnejših vrst divjadi na 100 ha skupne površine v štirih najbolj reprezentativnih lovsko upravljavskih območjih v Sloveniji kažeta, da je bil načrt odstrela srnjadi v nižinskem slovensko-goriškem lovsko upravljavskem območju skoraj v celoti realiziran. V kočevsko-belokranjskem lovsko upravljavskem območju je bil načrt odstrela jelenjadi realiziran 89-odstotno. V triglavskem lovsko upravljavskem območju je bil odvzem gamsa nekoliko pod načrtovanim, odvzem divjega prašiča v primorskem lovskem upravljavskem območju pa močno nad načrtovanim.

*Preglednica 95: Pregled odstrela in ugotovljenih izgub divjadi in velikih zveri; 2008–2017*

| | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Srna | 43.067 | 42.844 | 41.830 | 40.726 | 41.927 | 41.204 | 41.406 | 41.670 | 40.948 | 41.870 |
| Navadni jelen | 5.099 | 5.198 | 5.369 | 5.131 | 5.780 | 5.983 | 6.344 | 6.591 | 7.101 | 8.229 |
| Damjak | 140 | 174 | 244 | 202 | 245 | 226 | 235 | 228 | 234 | 284 |
| Muflon | 649 | 628 | 713 | 595 | 672 | 659 | 579 | 579 | 580 | 593 |
| Gams | 2.685 | 2.675 | 2.516 | 2.424 | 2.483 | 2.416 | 2.372 | 2.427 | 2.496 | 2.500 |
| Divji prašič | 9.347 | 7.908 | 8.958 | 7.305 | 13.159 | 8.820 | 9.930 | 8.579 | 9.038 | 12.457 |
| Medved | 92 | 85 | 108 | 64 | 132 | 63 | 143 | 113 | 47 | 122 |
| Ris | 0 | 0 | 0 | 0 | 2 | 0 | 1 | 0 | 2 | 0 |
| Volk | 0 | 9 | 10 | 10 | 14 | 3 | 12 | 7 | 2 | 8 |
| Poljski zajec | 3.834 | 3.619 | 3.240 | 3.506 | 3.480 | 3.064 | 2.683 | 2.476 | 2.275 | 2.187 |
| Fazan | 26.853 | 23.636 | 21.095 | 23.952 | 21.195 | 17.187 | 13.976 | 15.822 | 16.450 | 16.432 |
| Poljska jerebica | 1.379 | 1.517 | 1.515 | 1.532 | 1.463 | 1.509 | 1.449 | 1.471 | 1.870 | 1.972 |
| Raca mlakarica | 3.914 | 4.289 | 3.811 | 3.935 | 3.645 | 3.605 | 2.833 | 2.991 | 2.642 | 2.421 |

Vir: Podatki lovskih organizacij, ZGS

*Preglednica 96: Odstrel in ugotovljene izgube na 100 ha površine v letu 2017*

| Vrsta divjadi | Leto 2017 | | | Izločeno število na 100 ha lovne površine LUO | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | Odstrel in ugotovljene izgube | Načrt odvzema | Realizacija načrta (%) | Povp. LUO | Max. LUO | Lovsko upravljavsko območje (LUO) |
| Srna | 2.762 | 2.690 | 103 | 2,23 | 4,20 | slovensko-goriško |
| Navadni jelen | 2.680 | 3.000 | 89 | 0,44 | 1,32 | kočevsko-belokranjsko |
| Gams | 660 | 696 | 95 | 0,13 | 0,61 | triglavsko |
| Divji prašič | 3.122 | 2.600 | 120 | 0,66 | 2,34 | primorsko |

Vir: ZGS

### *Škode, ki jih povzroča divjad*

Škode, ki jih povzroča divjad, so eden najpomembnejših biokazalnikov, na podlagi katerega lahko posredno sklepamo o številčnosti teh vrst in njihovem vplivu na okolje. Povzročene škode (merjene v EUR) rastlinojede divjadi in divjih prašičev precej nihajo in so se v letu 2017 povečale za dobro tretjino.

*Preglednica 97: Škode, ki jih povzročata rastlinojeda divjad in divji prašič; 2008–2017*

| | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Škoda, ki jo povzročata rastlinojeda divjad in divji prašič (000 EUR) | 658,69 | 462,97 | 391,08 | 422,68 | 599,24 | 778,32 | 480,62 | 446,77 | 424,41 | 582,00 |

Vir: Podatki lovskih organizacij, ZGS

*Preglednica 98: Ocena strukture škod na kmetijskih kulturah, ki jih povzročajo divjad in velike zveri; 2008–2017*

| | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Divji prašič | 64 | 39 | 28 | 41 | 47 | 55 | 45 | 38 | 35 | 37 |
| Druga parkljasta divjad | 12 | 13 | 11 | 11 | 11 | 20 | 22 | 25 | 29 | 22 |
| Druga divjad | 2 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 2 |
| Velike zveri | 22 | 47 | 60 | 47 | 42 | 24 | 32 | 36 | 35 | 39 |
| **Skupaj** | **100** | **100** | **100** | **100** | **100** | **100** | **100** | **100** | **100** | **100** |

Vir: Podatki lovskih organizacij, ZGS

V letu 2017 znaša delež škod, ki jih povzroča divji prašič 37 %, delež škod zaradi druge parkljaste divjadi pa 22 %. Škode, ki so jih povzročile druge vrste divjadi, so bile zanemarljive. Odškodnine za škode, ki jih je povzročila divjad na nelovnih površinah, so bile tudi v letu 2017 plačane iz sredstev proračuna RS.

### *Biotehniška dela*

Biotehniški ukrepi so pomembni pri zmanjševanju negativnega vpliva divjadi na njeno življenjsko okolje, predvsem na obseg škod. Zimsko krmljenje je v večini primerov povezano z jelenjadjo, preprečevalno pa z divjim prašičem. Manjši delež zavzemajo gams, muflon in damjak. V večini primerov je zimsko krmljenje koristno, če je krma neprimerna pa ima lahko tudi negativne učinke. Cilj je, da se divjad odvrača od kmetijskih in gozdnih površin, kjer bi lahko nastala večja škoda. Podoben učinek kot krmljenje imajo tudi krmne njive. Razlika je v tem, da so lahko krmne njive za poljsko divjad tudi remize, kjer najdejo mesto za kritje, parjenje, valjenje in vzrejo mladičev.

Prikaz posegov v populacije divjadi, izvedenih biotehniških del in škode, ki jo povzroča divjad, kažejo na umirjanje težav in potrjujejo usklajevanje ukrepov. Pri usmerjanju in izvajanju upravljanja populacij divjadi je namreč treba odnose oziroma ukrepe usklajevati in odpravljati nevarnosti za ustvarjanje prevelikih sporov, ki praviloma onemogočajo premišljeno strokovno ravnanje.

*Preglednica 99: Prikaz opravljenih biotehniških del; 2008–2017*

| | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Zimsko in preprečevalno krmljenje (t) | 3.191 | 3.484 | 3.419 | 3.384 | 2.772 | 2.793 | 2.725 | 2.553 | 2.321 | 2.270 |
| Krmne njive (ha) | 433,3 | 458,2 | 459,0 | 520,7 | 481,0 | 423,6 | 419,1 | 406,2 | 400,4 | 409,4 |
| Pridelovalne njive (ha) | 107,7 | 94,3 | 98,5 | 110,7 | 95,0 | 95,3 | 86,0 | 89,6 | 81,3 | 73,7 |

Vir: Podatki lovskih organizacij, ZGS

### *Vzdrževanje življenjskega okolja prostoživečih živali*

Za vzdrževanje življenjskega okolja prostoživečih živali državni proračun vsako leto namenja določena sredstva, ki so večinoma odvisna od motivacije lastnikov gozdnih parcel. Sredstva so namenjena izključno lastnikom gozdnih zemljišč. Lastniki gozdov so izkoristili pretežni del teh sredstev, preostalo pa so prejeli izvajalci del, zlasti lovske organizacije. Če lastniki gozdov nimajo interesa, da bi delo opravili sami, lahko s pooblastilom in odstopno izjavo odstopijo delo in pravico do prejema subvencije izvajalcu del (upravljavcu lovišča oziroma lovski družini).

Večji obseg del za izboljšanje življenjskega okolja prostoživečih živali izvedejo lovske organizacije, ki od lastnika pridobijo objekt za delo (zemljišče), lastniki pa zadržijo subvencijo kot obliko medsebojne poravnave za najem zemljišča. Pomemben delež pri zagotavljanju primernih pogojev za prostoživeče živali so prispevali tudi delavci ZGS s strokovnim delom in

lastniki gozdov z delom v gozdovih skladno z nasveti in gozdnogojitvenimi načrti. Strokovno pravilna in ob pravem času izvedena dela v gozdovih lahko namreč precej prispevajo k izboljšanju življenjskega okolja prostoživečih živali. Upoštevanje usmeritev za prilagojeno gospodarjenje z gozdom je še posebej pomembno za ohranitev redkih in ogroženih vrst.

# 11 RIBIŠTVO

## 11.1 Morsko ribištvo in ribogojstvo

### *Vzreja in ulov v morskem ribištvu*

V letu 2017 so slovenski morski gospodarski ribiči iztovorili okoli 128 ton svežih ribiških proizvodov. V slovenskih ribiških pristaniščih je bila v primerjavi z letom 2016 iztovorjena skupna masa morskih organizmov manjša za okoli 16 %.

Iztovor rib, ki pomeni večino iztovora slovenskih ribičev (preko 80 %), se je v primerjavi z letom prej zmanjšal za 9 % in leta 2017 znašal 105 ton. V tem letu je v skupnem iztovoru rib prevladoval iztovor pridnenih rib, ki je znašal nekaj manj kot 78 % celotnega iztovora (skoraj 82 ton). Iztovor pelagičnih rib je znašal slabih 22 % oziroma 23 ton celotnega iztovora rib, preostanek pa je predstavljal iztovor drugih rib (0,2 tone).

Iztovor glavonožcev, ki kot druga najpomembnejša skupina obsega okoli 15 % morskega iztovora, je bil v letu 2017 manjši za 23 % (21,3 tone). Manjši kot leta 2016 je bil tudi iztovor školjk in polžev ter rakov, ki je znašal le 1,8 tone.

*Preglednica 100: Ulov, iztovor in vzreja morskih rib, glavonožcev, rakov in školjk (t); 2012–2017*

| | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017* | Indeks 2017/16 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **Morski iztovor skupaj** | **329,4** | **238** | **254,1** | **196,3** | **152,3** | **128,4** | **84,3** |
| Ribe | 279,2 | 204,2 | 216,7 | 169,1 | 115,9 | 105,3 | 90,9 |
| Glavonožci | 48,6 | 32,8 | 34,1 | 23,4 | 27,6 | 21,3 | 77,2 |
| Raki | 1,3 | 0,6 | 2,1 | 2,6 | 7,5 | 1,4 | 18,7 |
| Školjke in polži | 0,3 | 0,4 | 1,2 | 1,2 | 1,3 | 0,4 | 30,8 |
| **Marikultura skupaj** | **364,3** | **387,6** | **496,3** | **631,1** | **664,2** | **722,6** | **108,8** |
| **Prostočasni ribolov** | **9,3** | **9,3** | **6,2** | **6,0** | **14,4** | **14,3** | **99,3** |
| **Morski iztovor, marikultura in prostočasni ribolov skupaj** | **703,0** | **634,9** | **756,6** | **833,4** | **830,9** | **865,3** | **104,1** |

* začasni podatki z dne 1. 5. 2018
Vir: MKGP, SURS, ZZRS

Vzreja morskih rib in mehkužcev (marikultura skupaj) že dlje časa narašča. Tako se je v letu 2017 v primerjavi z letom prej ponovno povečala (+9 %). Predvsem zaradi večje vzreje mehkužcev (večinoma školjk klapavic) in brancinov je po začasnih podatkih znašala 723 ton.

V okviru prostočasnega morskega ribolova, ki združuje športni in rekreacijski ribolov, je po začasnih podatkih ulov v letu 2017 ostal na ravni leta 2016. V kategorijo prostočasnega ribolova spadajo športni ribolov, športni ribolov s podvodno puško in rekreacijski ribolov.

### *Delovno aktivne osebe v morskem gospodarskem ribolovu in morskem ribogojstvu (marikulturi)*

Leta 2016 je bilo v dejavnostih morskega gospodarskega ribolova in marikulture udeleženih 136 delovno aktivnih oseb, kar je 23 oseb manj kot leta 2015. Od tega se je enako kot leta 2015 z marikulturo oziroma akvakulturo ukvarjalo 35 oseb, zato je k zmanjšanju delovno aktivnih oseb pripomoglo zmanjšanje števila oseb, ki so se ukvarjale z gospodarskim ribolovom (leta 2016 101 oseba).

Med osebami, ki so se leta 2016 ukvarjale z dejavnostjo morskega gospodarskega ribolova, so po podatkih SURS prevladovali ribiči, ki so bili samozaposleni (76 oseb). Preostalih 25 oseb pa je bilo zaposlenih v podjetjih ali pri samostojnih podjetnikih. Število zaposlenih v

podjetjih ali pri samostojnih podjetnikih leta 2016 se je v primerjavi z letom 2015 zmanjšalo za okoli 48 %. Čedalje več fizičnih ali pravnih oseb, ki so delovno aktivne v morskem gospodarskem ribolovu, je delovno aktivnih tudi v kakšni drugi gospodarski dejavnosti, na primer v turizmu, trgovini, prevozu potnikov na morju in gostinstvu.

*Preglednica 101: Delovno aktivno prebivalstvo v morskem ribištvu in akvakulturi (marikulturi); 2013–2016*

| | Število delovno aktivnih oseb | | | | Število delovno aktivnih oseb s polnim delovnim časom | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 |
| Gospodarski ribolov | 115 | 125 | 124 | 101 | 73 | 71 | 63 | 50 |
| Marikultura | 39 | 42 | 35 | 35 | 26 | 26 | 22 | 22 |
| **Skupaj** | **154** | **167** | **159** | **136** | **99** | **97** | **85** | **72** |

Vir: SURS

Med številom delovno aktivnih oseb v morskem ribištvu je le približno polovica takšnih, ki dejavnost opravljajo s polnim delovnim časom (leta 2013 preko 60 %). Tako se je leta 2016 z dejavnostjo morskega gospodarskega ribištva za polni delovni čas ukvarjalo 72 oseb, kar je za 13 manj kot leta 2015 in kar 27 manj kot leta 2013. 50 oseb s polnim delovnim časom je delalo v dejavnosti morskega gospodarskega ribolova, 22 oseb pa v stabilnejši dejavnosti marikulture.

### *Ribiška plovila in oprema v morskem ribištvu in ribogojstvu*

Število vseh plovil za morski gospodarski ribolov, ki so bila na dan 31. december 2017 zabeležena v evidenci ribiških plovil v informacijskem sistemu InfoRib (MKGP), je bilo enako kot leto prej (171 plovil).

Tako kot v preteklih letih so tudi v letu 2017 v slovenski ribiški floti prevladovala plovila celotne dolžine do 6 m (47 % vseh plovil), pri čemer je bilo v letu 2017 eno plovilo manj glede na leto prej. Po številu so sledila plovila celotne dolžine med 6 m in 12 m (44 %). Skupno število plovil celotne dolžine med 12 m in 18 m ter plovil nad 18 m zajema le dobrih 8 % celotne flote in se je v primerjavi z lanskim letom povečalo za eno plovilo.

Glede na prvo ribolovno orodje so v slovenski ribiški floti tudi leta 2017 po številu prevladovala plovila z zabodnimi in zapletnimi mrežami. Te so bile kot prvo ribolovno orodje navedene pri 150 plovilih, kar zajema 88 % plovil z veljavnimi dovoljenji za gospodarski ribolov. Sledila so jim plovila, ki so imela kot prvo ribolovno orodje navedene vlečne mreže (16 plovil), in plovila z obkroževalnimi mrežami (5 plovil). Ob tem je treba opozoriti, da pomemben delež celotnega ulova ujamejo plovila z vlečno mrežo, čeprav jih je po številu manj.

*Preglednica 102: Vsa plovila v registru ribiških plovil ter aktivna plovila po dolžini in opremi; 2012–2017*

| | Plovila v registru ribiških plovil* | | | | | | Aktivna plovila** | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| Dolžina 18 m in več | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Dolžina 12 do 17,9 m | 15 | 13 | 13 | 13 | 12 | 13 | 14 | 12 | 12 | 9 | 9 | 9 |
| Dolžina 6 do 11,9 m | 78 | 76 | 75 | 74 | 76 | 76 | 29 | 38 | 46 | 43 | 43 | 41 |
| Dolžina do 5,9 m | 81 | 80 | 80 | 81 | 82 | 81 | 45 | 33 | 34 | 34 | 31 | 29 |
| ***Plovila skupaj*** | **175** | **170** | **169** | **169** | **171** | **171** | **88** | **83** | **92** | **86** | **83** | **79** |
| ***Plovila glede na prvo ribolovno orodje**** | | | | | | | | | | | | |
| Zabodne in zapletne mreže | 152 | 149 | 148 | 148 | 150 | 150 | 70 | 64 | 73 | 70 | 68 | 64 |
| Vlečne mreže | 17 | 16 | 16 | 16 | 16 | 16 | 13 | 14 | 14 | 12 | 11 | 10 |
| Obkroževalne mreže | 6 | 5 | 5 | 5 | 5 | 5 | 5 | 5 | 5 | 4 | 4 | 5 |

* stanje na dan 31. decembra posameznega leta
** vsaj en oddan ladijski dnevnik v posameznem letu
*** segmentirana na podlagi prvega ribolovnega orodja v zadnjem izdanem dovoljenju za gospodarski ribolov
Vir: MKGP (InfoRib)

Že vrsto let je število aktivnih ribiških plovil za približno polovico manjše od števila registriranih ribiških plovil. Med aktivnimi plovili, to je tistimi, ki so oddala vsaj en ladijski dnevnik v posameznem letu (v ladijske dnevnike se vpisuje ulov), je bilo leta 2017 (enako kot leto prej) največ aktivnih ribiških plovil celotne dolžine med 6 in 12 m, kar pomeni dobro polovico (52 %) vseh aktivnih plovil. Sledila so jim plovila celotne dolžine do 6 m (37 %), preostalo (11 %) pa so bila plovila celotne dolžine med 12 m in 18 m. V dolžinski kategoriji nad 18 m namreč leta 2017 ni bilo aktivnih ribiških plovil.

Aktivna plovila so v posameznem letu segmentirana na podlagi tistega ribolovnega orodja, ki ga imajo vpisanega kot prvo oziroma glavno ribolovno orodje v dovoljenju za gospodarski ribolov. To pomeni, da so lahko nekatera ribiška plovila v posameznem letu aktivna z ribolovnimi orodji, ki niso vpisana kot prvo oziroma glavno ribolovno orodje v dovoljenjih za gospodarski ribolov.

Glede na prvo ribolovno orodje, ki so ga imela aktivna ribiška plovila v letu 2017 vpisana v dovoljenju za gospodarski ribolov, je bilo največ (64) z zabodnimi in zapletnimi mrežami (81 %). 10 aktivnih plovil (13 %) je imelo kot prvo ribolovno orodje navedeno vlečene mreže, pet aktivnih plovil (6 %) pa obkroževalne mreže.

Flota plovil, ki se uporablja v marikulturi, je leta 2017 štela 14 plovil. Od teh sta bili dve plovili (14 %) celotne dolžine do 5,9 m, osem plovil (57 %) celotne dolžine od 6 m do 11,9 m, dve plovili (14 %) dolžine med 12 m in 18 m in dve plovili za marikulturo, ki sta merili več kot 18 m.

## 11.2 Sladkovodno ribištvo

### *Vzreja in ulov v sladkovodnem ribištvu*

V Sloveniji je v celinskih oziroma sladkih vodah dovoljen le prostočasni oziroma rekreacijski ribolov. Večino ulova predstavljajo toplovodne vrste. Ribe, ki so vzrejene v ribnikih za trženje športnega ribolova, se po metodologiji štejejo kot v akvakulturi vzrejene ribe. Zato so podatki o ribah, vzrejenih v ribnikih za trženje športnega ribolova, vključeni v podatke o vzreji rib v ribogojnicah.

*Preglednica 103: Ulov in vzreja sladkovodnih rib (t); 2012–2017*

| | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017* | Indeks 2017/16 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **Vzreja v ribogojnicah** | **790,3** | **846,7** | **944,6** | **958,9** | **1161,7** | **985,0** | **84,8** |
| – hladnovodne ribe | 634,4 | 691,5 | 795,8 | 797,7 | 945,6 | 800,0 | 84,6 |
| – toplovodne ribe | 155,9 | 155,2 | 148,8 | 161,2 | 216,1 | 185,0 | 85,6 |
| **Športni sladkovodni ribolov** | **159,9** | **154,1** | **145,0** | **141,1** | **143,5** | **136,4** | **95,1** |
| – hladnovodne ribe | 26,0 | 20,8 | 22,2 | 23,1 | 24,9 | 25,2 | 101,2 |
| – toplovodne ribe | 133,9 | 133,3 | 122,8 | 118,0 | 118,6 | 111,2 | 93,8 |
| **Skupaj sladkovodno ribištvo** | **950,2** | **1.000,8** | **1.089,6** | **1.100,0** | **1.305,0** | **1.121,4** | **85,9** |

* stanje na dan 31. decembra
Vir: MKGP, Javni zavod za ribištvo Slovenije (ribiški kataster), SURS

V letu 2017 je bilo v ribogojnicah vzrejenih 985 ton sladkovodnih rib, kar je za 15 % manj kot leto prej. Pri tem je prevladovala vzreja hladnovodnih rib, ki je znašala 800 ton in je glede na predhodno leto prav tako manjša za 15 %. Vzrok je predvsem v poletni suši in manjšemu dotoku vode v ribogojnice. Tudi vzreja toplovodnih rib je bila v primerjavi z letom 2016 manjša (185 ton). Opazen je trend upadanja vzreje, zlasti krapov, kar je posledica opuščanja vzreje predvsem v večjih zadrževalnikih zaradi zamuljenosti.

Uplen v športnem sladkovodnem ribolovu je leta 2017 znašal 136 ton, kar je 5 % manj kot leta 2016, k čemur je prispeval manjši uplen toplovodnih rib (–6 %), uplen hladnovodnih rib pa se je rahlo povečal.

### *Delovno aktivne osebe v sladkovodnem ribogojstvu*

Z vzrejo sladkovodnih rib se je v letu 2016 ukvarjalo 177 delovno aktivnih oseb, kar je v primerjavi z letom prej manj za 3 osebe.

*Preglednica 104: Število delovno aktivnih oseb v sladkovodnem ribogojstvu; 2012–2016*

| | | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 |
|---|---|---|---|---|---|---|
| Po pogostosti dela: | – polni delovni čas | 53 | 60 | 64 | 65 | 63 |
| | – skrajšani delovni čas | 118 | 132 | 134 | 115 | 114 |
| Po vrsti dela: | – ribogojec | 100 | 117 | 121 | 122 | : |
| | – drugo | 71 | 75 | 77 | 58 | : |
| Po zaposlitvenem statusu: | – zaposlen | 80 | 90 | 96 | 97 | 87 |
| | – samozaposlen | 91 | 102 | 102 | 83 | 90 |
| **Skupaj** | | **171** | **192** | **198** | **180** | **177** |

Vir: SURS

Glede na strukturo delovno aktivnih oseb v sladkovodni akvakulturi so tudi leta 2016, podobno kot v predhodnih letih, prevladovale osebe s skrajšanim delovnim časom. Zadnjih nekaj let znaša delež teh oseb okoli 65 %. Približno polovica aktivnih oseb pri vzreji rib v celinskih vodah so samozaposlene osebe, preostalo pa zaposlene.

## 11.3 Finančni ukrepi v ribištvu

Tudi v letu 2017 je MKGP finančno podprlo razvoj ribištva. Skupaj je bilo za ribištvo v letu 2017 izplačanih za 62 % sredstev manj kot v letu 2016, ki so bremenila le državni proračun.

V okviru namenskih sredstev za informacijski sistem ribištva so bila ta v letu 2017 namenjena za vzdrževanje informacijskega sistema Inforib, informacijskega sistema za elektronsko izpolnjevanje in pošiljanje ladijskih dnevnikov ter za mesečna plačila signala za satelitski nadzor ribiških plovil. V ta namen je bilo izplačanih skoraj 53 tisoč EUR.

*Preglednica 105: Proračunska sredstva za ribištvo; 2013–2017*

| | Izplačano (000 EUR) | | | | | Indeks |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 | 2017/16 |
| Informacijski sistem ribištva | 4,0 | 19,7 | 13,0 | 80,1 | 52,8 | 66,0 |
| Javni zavod za ribištvo Slovenije | 415,4 | 405,0 | 400,0 | 406,3 | 561,6 | 138,2 |
| Varstvo naravnih virov v ribištvu | 0,0 | 45,1 | 14,3 | 19,1 | 16,3 | 85,3 |
| Ukrepi v ribištvu (EU + SLO) | 245,4 | 163,6 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | – |
| Evropski sklad za ribištvo 2007–13 (EU+SLO) | 4.894,2 | 4.558,9 | 2.984,1 | 2.049,5 | 0,0 | – |
| Evropski sklad za pomorstvo in ribištvo 2014–2020 (EU + SLO) | 0,0 | 118,9 | 133,1 | 422,1 | 520,0 | 123,2 |
| **Skupaj državni proračun** | **5.559,0** | **5.311,1** | **3.544,5** | **2.977,0** | **1.150,7** | **38,7** |
| Evropski sklad za ribištvo 2007–13 (sredstva občin) | 163,4 | 0,0 | 211,2 | 43,5 | 0,0 | – |
| **Skupaj ribištvo** | **5.722,4** | **5.311,1** | **3.755,7** | **3.020,5** | **1.150,7** | **38,1** |

Vir: MKGP

Zavodu za ribištvo Slovenije je bilo leta 2017 zagotovljeno financiranje javne službe na področju ribištva, ki se izvaja na podlagi potrjenega letnega programa dela ter finančnega načrta. Letni program zajema naslednje naloge: vodenje ribiškega katastra, priprava soglasij in strokovnih mnenj za poseg na vodah, izvajanje monitoringa rib in populacij rib, izdelava ribiškogojitvenih načrtov, priprava strokovnih podlag za podeljevanje koncesij, upravljanje izločenih voda, raziskovanje ribolovnih virov, spremljanje stanja za zagotavljanje trajnostne rabe rib ter poročanje državnim organom in organom EU. Za izvajanje teh nalog je bilo v letu 2017 na voljo skoraj 562 tisoč EUR, kar je 38 % več kot v preteklem letu.

Sredstva v okviru varstva naravnih virov v ribištvu so bila v letu 2017 manjša za 15 % glede na predhodno leto.

Sredstva v okviru Evropskega sklada za pomorstvo in ribištvo 2014–2020 so bila namenjena za izvajanje ukrepa zbiranje podatkov v skupne ribiške politike EU ter za izvajanje ukrepa tehnična pomoč. V ta namen je bilo v letu 2017 izplačanih 520 tisoč EUR.

# LITERATURA IN VIRI

## 1) Statistični in drugi podatki (razpoložljivi do 31. 5. 2018)


***SURS (Statistični urad Republike Slovenije):***

Osnovni podatki po naročilu.

– *Celotni odkup kmetijskih pridelkov po skupinah in vrstah, Slovenija (mesečni in letni podatki),*
– *Količine in vrednosti prodanih pridelkov in proizvodov na živilskih trgih, Slovenija (letni podatki),*
– *Uvoz in izvoz živilskih proizvodov po državah (KN 1–24; 8-mestna) (mesečni podatki),*
– *Proizvodnja, zaloge, poraba in prodaja živilskih proizvodov, Slovenija (mesečni podatki).*

Objave s področja *kmetijstvo, gozdarstvo in ribištvo*.

– *Rastlinska pridelava, Slovenija, 2017. 28. 3. 2018.*
http://www.stat.si/StatWeb/News/Index/7210

– *Popis intenzivnih sadovnjakov, Slovenija, 2017. 17. 5. 2018.*
http://www.stat.si/StatWeb/News/Index/7390

– *Realni dohodek iz kmetijstva – druga ocena, Slovenija, 2017. 31. 1. 2018.*
http://www.stat.si/StatWeb/News/Index/7111

– Živinoreja, Slovenija, 2017 – začasni podatki. 14. 5. 2018.
http://www.stat.si/StatWeb/News/Index/7392

– *Struktura kmetijskih gospodarstev, Slovenija, 2016.*
http://www.stat.si/StatWeb/News/Index/6208 (29. 6. 2017)
http://www.stat.si/StatWeb/News/Index/7121 (20. 12. 2017)

– Različne objave s področja *okolje in naravni viri*, podpodročje *kmetijstvo in ribištvo*, ter drugih področij (ekonomsko področje – podpodročje *nacionalni računi*, *cene*, *rudarstvo in predelovalne dejavnosti*).
http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/statfile2.asp

***Eurostat:***

Eurostat, Database. Različne objave s področja *kmetijstvo, nacionalni računi (kupna moč).*
http://ec.europa.eu/eurostat/data/database

Eurostat, Main tables. Različne objave s področja *kmetijstvo*.
http://ec.europa.eu/eurostat/data/database

***Evropska komisija:***

Kmetijstvo in razvoj podeželja:

https://ec.europa.eu/agriculture/index_en

Agricultural markets
https://ec.europa.eu/agriculture/markets_en

Agricultural markets and prices
http://ec.europa.eu/agriculture/statistics/agricultural/index_en.htm

https://ec.europa.eu/agriculture/markets-and-prices_en

EU Market observatories
https://ec.europa.eu/agriculture/market-observatory_en

***Drugi podatki:***

AJPES. Informacije o poslovanju gospodarskih družb s področja predelovalnih dejavnosti v Republiki Sloveniji. Ljubljana, Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve.
https://www.ajpes.si/Letna_porocila/Splosno

ARSKTRP. Ljubljana, Agencija Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja:

– *Tržna poročila.*
http://www.arsktrp.gov.si/si/storitve_ukrepi/trzni_ukrepi/trzno_informacijski_sistem_trzna_porocila
– *Novice.*
http://www.arsktrp.gov.si/nc/si/splosno/cns/arhiv_novic/
– *Storitve (ukrepi).*
http://www.arsktrp.gov.si/si/storitve_ukrepi

ARSO. Mesečni bilten ARSO – Letnik 2016. Ljubljana, Agencija RS za okolje.
http://www.arso.gov.si/o%20agenciji/knji%C5%BEnica/mese%C4%8Dni%20bilten/bilten2016.htm (14. 11. 2017)

ARSO. Mesečni bilten ARSO – Letnik 2017. Ljubljana, Agencija RS za okolje.

http://www.arso.gov.si/o%20agenciji/knji%C5%BEnica/mese%C4%8Dni%20bilten/bilten2017.htm (28. 5. 2018)

Centralna podatkovna zbirka Govedo (CPZ Govedo). Ljubljana, Kmetijski inštitut Slovenije. https://www.govedo.si/cpz-govedo/

FADN RICA. Individualni standardni rezultati za Slovenijo na podlagi SO:
– *Obračunsko leto 2012–2015 (podatki Evropske komisije, februar 2018),*
– *Obračunsko leto 2016 (podatki Evropske komisije, maj 2018).*

MKGP/ARSKTRP. Specifikacija proračuna po proračunskih postavkah in namenih (interni, neobjavljeni podatki). Ljubljana, Ministrstvo za kmetijstvo gozdarstvo in prehrano Republike Slovenije, Agencija Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja.

MKGP. Podatki iz registra pridelovalcev grozdja in vina. Ljubljana, Ministrstvo za kmetijstvo gozdarstvo in prehrano Republike Slovenije.

MKGP. Podatki iz registra kmetijskih pridelovalcev. Ljubljana, Ministrstvo za kmetijstvo gozdarstvo in prehrano Republike Slovenije.

Modelni izračuni KIS. Ljubljana, Kmetijski inštitut Slovenije. http://kis.dev.splet1.si21.com/Modelne_kalkulacije_OEK

Služba za uradno potrjevanje semenskega in sadilnega materiala kmetijskih rastlin. Pridelava semena kmetijskih rastlin. Ljubljana, Kmetijski inštitut Slovenije.

**2) Drugi viri**

Javni razpisi MKGP/MKO. Ljubljana, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in okolje (Ministrstvo za kmetijstvo in okolje) Republike Slovenije. http://www.mkgp.gov.si/si/javne_objave/javni_razpisi/

Program razvoja podeželja Republike Slovenije 2014–2020 (3. sprememba). Ljubljana, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (17. 11. 2017).

https://www.program-podezelja.si/images/SPLETNA_STRAN_PRP_NOVA/1_PRP_2014-2020/1_1_Kaj_je_program_razvoja_pode%C5%BEelja/3._sprememba_PRP/Tretja_sprememba_PRP_Programme_2014SI06RDNP001_5_1_sl.pdf

Analiza izvajanja Programa razvoja podeželja Republike Slovenije 2014–2020 do 31. 12. 2017. Ljubljana, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano: delovno gradivo.

UMAR. 2017. Jesenska napoved gospodarskih gibanj 2017. Ljubljana, september 2017. Urad RS za makroekonomske analize in razvoj. http://www.umar.gov.si/napovedi/

UMAR. 2018a. Pomladanska napoved gospodarskih gibanj 2018. Ljubljana, marec 2018. Urad RS za makroekonomske analize in razvoj. http://www.umar.gov.si/napovedi/

UMAR. 2018b. Poročilo o razvoju 2018. Ljubljana, april 2018. Urad RS za makroekonomske analize in razvoj. http://www.umar.gov.si/publikacije/porocilo-o-razvoju/?no_cache=1

# Poročilo o stanju kmetijstva, živilstva, gozdarstva in ribištva v letu 2017

**Statistične priloge**

# Kazalo prilog

**STRUKTURA KMETIJSKIH GOSPODARSTEV ..... 174**
Priloga 1: Število kmetijskih gospodarstev; 2000–2016 ..... 174
Priloga 2: Raba zemljišč na kmetijskih gospodarstvih; 2000–2016 ..... 174
Priloga 3: Povprečna površina kmetijskih zemljišč v uporabi na kmetijsko gospodarstvo; 2000–2016 ..... 175
Priloga 4: Kmetijska gospodarstva po velikostnih razredih kmetijskih zemljišč v uporabi; 2000–2016 ..... 175
Priloga 5: Kmetijska gospodarstva z živino; 2000–2016 ..... 176
Priloga 6: Kmetijska gospodarstva po velikostnih razredih števila GVŽ; 2000–2016 ..... 177
Priloga 7: Povprečno število živali na kmetijsko gospodarstvo z živino; 2000–2016 ..... 177
Priloga 8: Delovna sila v kmetijstvu; 2000–2016 ..... 178
Priloga 9: Polnovredne delovne moči v kmetijstvu; 2000–2016 ..... 178
Priloga 10: Splošna izobrazba gospodarjev-upraviteljev na družinskih kmetijah; 2000–2016 ..... 179
Priloga 11: Kmetijska izobrazba gospodarjev-upraviteljev na družinskih kmetijah; 2000–2016 ..... 179
Priloga 12: Starostna struktura na družinskih kmetijah; 2000–2016 ..... 179
Priloga 13: Kmetijska gospodarstva, KZU in ekonomska velikost po glavnih tipih kmetovanja; 2016 ..... 180
Priloga 14: Kmetijska gospodarstva, KZU, ekonomska velikost, GVŽ in PDM po velikostnih razredih ekonomske velikosti; 2016 ..... 180
Priloga 15: Dopolnilne dejavnosti na družinskih kmetijah; 2000–2016 ..... 181
Priloga 16: Kmetijska gospodarstva po rabi kmetijskih zemljišč po statističnih regijah v Sloveniji; 2016 ..... 182
Priloga 17: Kmetijska gospodarstva z živino po statističnih regijah v Sloveniji; 2016 ..... 182
Priloga 18: Kmetijska gospodarstva po velikostnih razredih KZU po statističnih regijah v Sloveniji; 2016 ..... 183
Priloga 19: Število kmetijskih gospodarstev po tipu kmetovanja po statističnih regijah v Sloveniji; 2016 ..... 184
Priloga 20: Kmetijska zemlja v uporabi (ha) po tipu kmetovanja po statističnih regijah v Sloveniji; v letu 2016 ..... 184
Priloga 21: Število kmetijskih gospodarstev in KZU po velikostnih razredih ekonomske velikosti po statističnih regijah v Sloveniji; 2016 ..... 185
Priloga 22: Število kmetijskih gospodarstev, KZU, PDM in ekonomska velikost po statističnih regijah v Sloveniji; 2016 ..... 186
**OBSEG KMETIJSKE PROIZVODNJE ..... 187**
Priloga 23: Indeksi obsega kmetijske proizvodnje (2015 = 100); 2005–2017 ..... 187
Priloga 24: Kmetijska zemlja v rabi na kmetijskih gospodarstvih (osnovna površina; ha); 2005–2017 ..... 188
Priloga 25: Struktura kmetijske zemlje v rabi na kmetijskih gospodarstvih (osnovna površina; %); 2005–2017 ..... 189
Priloga 26: Pridelovalna površina na kmetijskih gospodarstvih (ha); 2005–2017 ..... 190
Priloga 27: Rastlinska pridelava na kmetijskih gospodarstvih (t); 2005–2017 ..... 191
Priloga 28: Hektarski pridelki v rastlinski pridelavi na kmetijskih gospodarstvih (t/ha); 2005–2017 ..... 192
Priloga 29: Število živine in živinorejska proizvodnja; 2005–2017 ..... 193
Priloga 30: Odkup in prodaja na tržnicah za nekatere pomembnejše kmetijske pridelke (t); 2005–2017 ..... 194

Priloga 31: Zakol živine v klavnicah; 2005–2017 ....195
Priloga 32: Poraba kmetijskih proizvodov na prebivalca (kg; koledarsko leto); 2005–2017 ....196
Priloga 33: Stopnja samooskrbe s kmetijskimi proizvodi (%; koledarsko leto); 2005–2017 ....197

**CENE V KMETIJSTVU ....198**

Priloga 34: Nominalni indeksi cen kmetijskih pridelkov pri pridelovalcih (2015 = 100); 2005–2017 ....198
Priloga 35: Realni indeksi cen kmetijskih pridelkov pri pridelovalcih (2015 = 100); 2005–2017 ....199
Priloga 36: Indeksi cen inputov za kmetijstvo; 2005–2017 ....200
Priloga 37: Povprečne letne odkupne cene pomembnejših kmetijskih pridelkov (EUR/t, tekoči tečaj); 2005–2017 ....201

**EKONOMSKI RAČUNI ZA KMETIJSTVO ....202**

Priloga 38: Vrednost kmetijske proizvodnje po osnovnih cenah (mio EUR, tekoči tečaj, tekoče cene); 2005–2017 ....202
Priloga 39: Delež posameznih proizvodov v vrednosti proizvodnje po osnovnih cenah (%); 2005–2017 ....203
Priloga 40: Vrednost in struktura vmesne potrošnje v kmetijstvu; 2005–2017 ....204
Priloga 41: Osnovni kazalniki ekonomskih računov za kmetijstvo in primerjava z EU (mio EUR, tekoče cene, tekoči tečaj); 2005–2017 ....205
Priloga 42: Indeksi osnovnih kazalnikov ekonomskih računov za kmetijstvo in primerjava z EU (realno; 2015 = 100); 2005–2017 ....206

**PRORAČUNSKA IZPLAČILA ZA KMETIJSTVO ....207**

Priloga 43: Proračunska izplačila, povezana s kmetijstvom (000 EUR, koledarsko leto, tekoči tečaj); 2005–2017 ....207
Priloga 44: Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem (000 EUR, koledarsko leto, tekoči tečaj); 2005–2017 ....208
Priloga 45: Proračunska izplačila za razvoj podeželja in kmetijsko strukturno politiko (000 EUR, koledarsko leto, tekoči tečaj); 2005–2017 ....209
Priloga 46: Proračunska izplačila za splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva (000 EUR, koledarsko leto, tekoči tečaj); 2005–2017 ....210

**ZUNANJA TRGOVINA Z AGROŽIVILSKIMI PROIZVODI ....211**

Priloga 47: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga (000 EUR); 2005–2017 ....211
Priloga 48: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga (000 EUR); 2005–2017 ....212
Priloga 49: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga (000 EUR); 2005–2017 ....213
Priloga 50: Količinski izvoz nekaterih kmetijskih pridelkov in agroživilskih izdelkov (t); 2005–2017 ....214
Priloga 51: Količinski uvoz nekaterih kmetijskih pridelkov in agroživilskih izdelkov (t); 2005–2017 ....215
Priloga 52: Količinska zunanjetrgovinska bilanca nekaterih kmetijskih pridelkov in agroživilskih izdelkov (t); 2005–2017 ....216
Priloga 53: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga v države EU–15 (000 EUR); 2005–2017 ....217
Priloga 54: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga iz držav EU–15 (000 EUR); 2005–2017 ....218
Priloga 55: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga z državami EU–15 (000 EUR); 2005–2017 ....219
Priloga 56: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga v države EU–10 in EU–2 (000 EUR); 2005–2017 ....220
Priloga 57: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga iz držav EU–10 in EU–2 (000 EUR); 2005–2017 ....221

Priloga 58: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga z državami EU–10 in EU–2 (000 EUR); 2005–2017 ....222
Priloga 59: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga na Hrvaško (000 EUR); 2005–2017 ....223
Priloga 60: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga iz Hrvaške (000 EUR); 2005–2017 ....224
Priloga 61: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga s Hrvaško (000 EUR); 2005–2017 ....225
Priloga 62: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga v države EU–28 (000 EUR); 2005–2017 ....226
Priloga 63: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga iz držav EU–28 (000 EUR); 2005–2017 ....227
Priloga 64: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga z državami EU–28 (000 EUR); 2005–2017 ....228
Priloga 65: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga v države nekdanje Jugoslavije – brez Hrvaške (000 EUR); 2005–2017 ....229
Priloga 66: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga iz držav nekdanje Jugoslavije – brez Hrvaške (000 EUR); 2005–2017 ....230
Priloga 67: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga z državami nekdanje Jugoslavije – brez Hrvaške (000 EUR); 2005–2017 ....231

**UKREPI KMETIJSKE POLITIKE ....232**

Priloga 68: Razpoložljiva sredstva, izplačila, nepravilnosti in finančni popravki pri neposrednih plačilih in tržnih ukrepih za evropsko proračunsko leto 2017 (od 16. 10. 2016 do 15. 10. 2017) ter ukrepi PRP 2014–2020, kumulativno za celotno programsko obdobje do 15. 10. 2017 ....232
Priloga 69: Vrste in višina neposrednih plačil na enoto (tekoči tečaj); 2004–2014 ....233
Priloga 70: Izplačana neposredna plačila glede na uredbeno leto; 2013–2017 ....234
Priloga 71: Vrste in višina izravnalnih plačil na enoto za območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost (tekoči tečaj); 2005–2017 ....235
Priloga 72: Izplačana izravnalna plačila za območja z omejenimi dejavniki glede na uredbeno leto; 2013–2017 ....236
Priloga 73: Vrste in višina plačil na enoto za kmetijsko-okoljske ukrepe; 2001–2014 – se nadaljuje ....237
Priloga 74: Izplačana kmetijsko-okoljska plačila glede na uredbeno leto; 2010–2014 ....239
Priloga 75: Vrste in višina plačil na enoto za kmetijsko-okoljsko-podnebne ukrepe; 2015–2017 – se nadaljuje ....240
Priloga 76: Vloženi zahtevki za kmetijsko-okoljska-podnebna plačila; 2015–2017 (uredbeno leto) – se nadaljuje ....243
Priloga 77: Vrste in višina plačil na enoto za ukrep dobrobit živali (EUR/GVŽ); 2014–2017 ....245
Priloga 78: Število kmetijskih gospodarstev in izplačana izravnalna plačila za ukrep dobrobit živali po uredbah; 2014–2017 (subvencijsko leto) ....245
Priloga 79: Sredstva za ukrepe Programa razvoja podeželja 2014–2020 (do 31. 12. 2017) – se nadaljuje ....246

**JAVNE SLUŽBE IN DRUGE STORITVE ZA KMETIJSTVO ....248**

Priloga 80: Aktivnosti kmetijske svetovalne službe v letu 2017 – se nadaljuje ....248
Priloga 81: Raziskovalni projekti s področja kmetijstva in živilstva, ki jih je v letu 2017 financiralo MKGP ....251

**GOZDARSTVO ....254**

Priloga 82: Površine gozdov po gozdnogospodarskih območjih glede na gozdnogospodarski načrt in lastniška struktura (ha); 2017 ....254
Priloga 83: Lesna zaloga gozdov po gozdnogospodarskih območjih; 2017 ....254

Priloga 84: Letni možni posek lesa po gozdnogospodarskih območjih na podlagi gozdnogospodarskega načrta ($m^3$); 2017 ....255
Priloga 85: Delež poseka glede na možni posek (%); 2001–2017 ....255
Priloga 86: Posek lesa v gozdovih ($m^3$); 1991–2017 ....256
Priloga 87: Sortimentna sestava lesa iz državnih gozdov (%); 2007–2017 ....256
Priloga 88: Gozdni lesni sortimenti, pridobljeni v Sloveniji (000 $m^3$); 2007–2017 ....257
Priloga 89: Zunanja trgovina z gozdnimi lesnimi sortimenti; 2007–2017 ....258
Priloga 90: Poraba proračunskih sredstev v gozdarstvu in lovstvu (000 EUR, koledarsko leto, tekoči tečaj); 2005–2017 ....259
**RIBIŠTVO ....260**
Priloga 91: Poraba proračunskih sredstev v ribištvu (000 EUR, koledarsko leto, tekoči tečaj); 2005–2017 ....260

## STRUKTURA KMETIJSKIH GOSPODARSTEV

### Priloga 1: Število kmetijskih gospodarstev; 2000–2016

| | Število | | | | | Indeks 2000 = 100 | | | | Delež (%) | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | 2000 | 2005 | 2010 | 2013 | 2016 | 2005 | 2010 | 2013 | 2016 | 2000 | 2005 | 2010 | 2013 | 2016 |
| **Gospodarstva skupaj** | **86.467** | **77.175** | **74.646** | **72.377** | **69.902** | **89,3** | **86,3** | **83,7** | **80,8** | **100,0** | **100,0** | **100,0** | **100,0** | **100,0** |
| Brez kmetijskih zemljišč v rabi | 44 | 34 | 191 | 100 | 82 | 77,3 | 434,1 | 227,3 | 186,4 | 0,1 | 0,0 | 0,3 | 0,1 | 0,1 |
| Gospodarstva s kmetijskimi zemljišči v uporabi | 86.423 | 77.141 | 74.455 | 72.277 | 69.820 | 89,3 | 86,2 | 83,6 | 80,8 | 99,9 | 100,0 | 99,7 | 99,9 | 99,9 |
| Gospodarstva s kmetijskimi zemljišči v zaraščanju | 26.068 | 21.089 | 13.985 | 12.537 | : | 80,9 | 53,6 | 48,1 | – | 30,1 | 27,3 | 18,7 | 17,3 | – |
| Gosp. z drugimi neobdelanimi kmet. zemljišči | 3.668 | 1.945 | 2.479 | 3.254 | : | 53,0 | 67,6 | 88,7 | – | 4,2 | 2,5 | 3,3 | 4,5 | – |
| Gosp. s kmet. zemljišči v zaraščanju in drugimi neobdelanimi kmetijskimi zemljišči | 29.736 | 23.034 | 16.464 | 15.791 | 10.163 | 77,5 | 55,4 | 53,1 | 34,2 | 34,4 | 29,8 | 22,1 | 21,8 | 14,5 |
| Gospodarstva z njivami in vrtovi | 80.858 | 71.981 | 63.272 | 68.744 | 66.675 | 89,0 | 78,3 | 85,0 | 82,5 | 93,5 | 93,3 | 84,8 | 95,0 | 95,4 |
| Gosp. z drevesnicami, trsnicami in matičnjaki | 273 | 169 | 289 | 487 | 403 | 61,9 | 105,9 | 178,4 | 147,6 | 0,3 | 0,2 | 0,4 | 0,7 | 0,6 |
| Gospodarstva s sadovnjaki in oljčniki | 42.727 | 28.870 | 22.161 | 21.994 | 20.717 | 67,6 | 51,9 | 51,5 | 48,5 | 49,4 | 37,4 | 29,7 | 30,4 | 29,6 |
| Gospodarstva z vinogradi | 35.129 | 27.337 | 26.328 | 26.480 | 23.041 | 77,8 | 74,9 | 75,4 | 65,6 | 40,6 | 35,4 | 35,3 | 36,6 | 33,0 |
| Gospodarstva s trajnimi travniki in pašniki | 74.230 | 64.236 | 61.949 | 62.301 | 60.401 | 86,5 | 83,5 | 83,9 | 81,4 | 85,8 | 83,2 | 83,0 | 86,1 | 86,4 |
| Gospodarstva z gozdom | 76.670 | 68.935 | 62.832 | 64.541 | 62.242 | 89,9 | 82,0 | 84,2 | 81,2 | 88,7 | 89,3 | 84,2 | 89,2 | 89,0 |
| Nerodovitno | 81.314 | 75.070 | 74.646 | 72.377 | 69.902 | 92,3 | 91,8 | 89,0 | 86,0 | 94,0 | 97,3 | 100,0 | 100,0 | 100,0 |

Vir: SURS

### Priloga 2: Raba zemljišč na kmetijskih gospodarstvih; 2000–2016

| | Površina (ha) | | | | | Indeks 2000 = 100 | | | | Delež (%) | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | 2000 | 2005 | 2010 | 2013 | 2016 | 2005 | 2010 | 2013 | 2016 | 2000 | 2005 | 2010 | 20103 | 2016 |
| **Skupaj zemljišča** | **950.269** | **921.312** | **897.769** | **893.431** | **897.650** | **97,0** | **94,5** | **94,0** | **94,5** | **100,0** | **100,0** | **100,0** | **100,0** | **100,0** |
| Kmetijska zemljišča – skupaj | 537.249 | 526.660 | 507.091 | 499.414 | 494.641 | 98,0 | 94,4 | 93,0 | 92,1 | 56,5 | 57,2 | 56,5 | 55,9 | 55,1 |
| Kmetijska zemljišča v uporabi | 485.879 | 485.432 | 474.432 | 477.023 | 479.589 | 99,9 | 97,6 | 98,2 | 98,7 | 51,1 | 52,7 | 52,8 | 53,4 | 53,4 |
| Kmet. zemljišča v zaraščanju in druga neobdelana kmet. zemljišča | 51.370 | 41.229 | 32.659 | 22.391 | 15.052 | 80,3 | 63,6 | 43,6 | 29,3 | 5,4 | 4,5 | 3,6 | 2,5 | 1,7 |
| Kmetijska zemljišča v zaraščanju | 46.639 | 38.524 | 29.923 | 17.726 | : | 82,6 | 64,2 | 38,0 | – | 4,9 | 4,2 | 3,3 | 2,0 | – |
| Druga neobdelana kmet. zemljišča | 4.731 | 2.705 | 2.736 | 4.665 | : | 57,2 | 57,8 | 98,6 | – | 0,5 | 0,3 | 0,3 | 0,5 | – |
| Njive in vrtovi | 170.571 | 175.864 | 170.144 | 173.697 | 176.518 | 103,1 | 99,7 | 101,8 | 103,5 | 17,9 | 19,1 | 19,0 | 19,4 | 19,7 |
| Drevesnice, trsnice in matičnjaki | 233 | 294 | 362 | 344 | 288 | 126,2 | 155,4 | 147,6 | 123,6 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| Sadovnjaki in oljčniki | 13.062 | 10.727 | 10.082 | 10.700 | 11.297 | 82,1 | 77,2 | 81,9 | 86,5 | 1,4 | 1,2 | 1,1 | 1,2 | 1,3 |
| Vinogradi | 16.603 | 16.428 | 16.351 | 16.234 | 15.241 | 98,9 | 98,5 | 97,8 | 91,8 | 1,7 | 1,8 | 1,8 | 1,8 | 1,7 |
| Trajni travniki in pašniki* | 285.410 | 282.119 | 277.492 | 276.047 | 276.244 | 98,8 | 97,2 | 96,7 | 96,8 | 30,0 | 30,6 | 30,9 | 30,9 | 30,8 |
| Gozd | 394.701 | 376.741 | 373.629 | 375.504 | 387.868 | 95,4 | 94,7 | 95,1 | 98,3 | 41,5 | 40,9 | 41,6 | 42,0 | 43,2 |
| Nerodovitno | 18.320 | 17.911 | 17.049 | 18.513 | 15.142 | 97,8 | 93,1 | 101,1 | 82,7 | 1,9 | 1,9 | 1,9 | 2,1 | 1,7 |

* brez skupnih travnikov in pašnikov
Vir: SURS

## *Priloga 3: Povprečna površina kmetijskih zemljišč v uporabi na kmetijsko gospodarstvo; 2000–2016*

| | Ha/KMG | | | | | Indeks 2000 = 100 | | | | Delež (%) | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | 2000 | 2005 | 2010 | 2013 | 2016 | 2005 | 2010 | 2013 | 2016 | 2000 | 2005 | 2010 | 2013 | 2016 |
| **Kmetijska zemljišča v uporabi** | **5,6** | **6,3** | **6,4** | **6,6** | **6,9** | **111,9** | **113,1** | **117,3** | **122,1** | **100** | **100** | **100** | **100** | **100** |
| Njive in vrtovi | 2,1 | 2,4 | 2,7 | 2,5 | 2,6 | 115,8 | 127,5 | 119,8 | 125,5 | 37,5 | 38,8 | 42,3 | 38,3 | 38,6 |
| Drevesnice, trsnice in matičnjaki | 0,9 | 1,7 | 1,3 | 0,7 | 0,7 | 203,8 | 146,8 | 82,8 | 83,7 | 15,2 | 27,7 | 19,7 | 10,7 | 10,4 |
| Sadovnjaki in oljčniki | 0,3 | 0,4 | 0,5 | 0,5 | 0,5 | 121,5 | 148,8 | 159,1 | 178,4 | 5,4 | 5,9 | 7,2 | 7,4 | 7,9 |
| Vinogradi | 0,5 | 0,6 | 0,6 | 0,6 | 0,7 | 127,1 | 131,4 | 129,7 | 140,0 | 8,4 | 9,6 | 9,8 | 9,3 | 9,6 |
| Trajni travniki in pašniki* | 3,8 | 4,4 | 4,5 | 4,4 | 4,6 | 114,2 | 116,5 | 115,2 | 118,9 | 68,4 | 69,8 | 70,5 | 67,2 | 66,7 |

* brez skupnih travnikov in pašnikov
Vir: SURS

## *Priloga 4: Kmetijska gospodarstva po velikostnih razredih kmetijskih zemljišč v uporabi; 2000–2016*

| | Število KMG | | | | | Indeks 2000 = 100 | | | | Struktura (%) | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | 2000 | 2005 | 2010 | 2013 | 2016 | 2005 | 2010 | 2013 | 2016 | 2000 | 2005 | 2010 | 2013 | 2016 |
| **KMG (število)** | **86.467** | **77.175** | **74.646** | **72.377** | **69.902** | **89,3** | **86,3** | **83,7** | **80,8** | **100** | **100** | **100** | **100** | **100** |
| > 0–2 | 23.042 | 17.975 | 20.593 | 18.654 | 17.583 | 78,0 | 89,4 | 81,0 | 76,3 | 26,6 | 23,3 | 27,6 | 25,8 | 25,2 |
| 2 –< 10 | 52.444 | 47.639 | 42.665 | 42.337 | 40.510 | 90,8 | 81,4 | 80,7 | 77,2 | 60,7 | 61,7 | 57,2 | 58,5 | 58,0 |
| 10 –< 20 | 9.165 | 8.819 | 8.100 | 7.882 | 7.922 | 96,2 | 88,4 | 86,0 | 86,4 | 10,6 | 11,4 | 10,9 | 10,9 | 11,3 |
| 20 –< 30 | 1.264 | 1.709 | 1.916 | 1.956 | 2.100 | 135,2 | 151,6 | 154,7 | 166,1 | 1,5 | 2,2 | 2,6 | 2,7 | 3,0 |
| 30 –< 50 | 377 | 723 | 920 | 1.043 | 1.195 | 191,8 | 244,0 | 276,7 | 317,0 | 0,4 | 0,9 | 1,2 | 1,4 | 1,7 |
| >= 50 | 175 | 311 | 452 | 506 | 593 | 177,7 | 258,3 | 289,1 | 338,9 | 0,2 | 0,4 | 0,6 | 0,7 | 0,8 |
| **KZU (ha)** | **485.879** | **485.432** | **474.432** | **477.023** | **479.589** | **99,9** | **97,6** | **98,2** | **98,7** | **100** | **100** | **100** | **100** | **100** |
| > 0–2 | 26.399 | 20.783 | 22.050 | 20.999 | 19.784 | 78,7 | 83,5 | 79,5 | 74,9 | 5,4 | 4,3 | 4,6 | 4,4 | 4,1 |
| 2 –< 10 | 256.390 | 232.311 | 205.954 | 202.490 | 191.615 | 90,6 | 80,3 | 79,0 | 74,7 | 52,8 | 47,9 | 43,4 | 42,4 | 40,0 |
| 10 –< 20 | 121.063 | 118.142 | 109.491 | 107.004 | 107.498 | 97,6 | 90,4 | 88,4 | 88,8 | 24,9 | 24,3 | 23,1 | 22,4 | 22,4 |
| 20 –< 30 | 29.927 | 40.452 | 45.939 | 47.318 | 50.454 | 135,2 | 153,5 | 158,1 | 168,6 | 6,2 | 8,3 | 9,7 | 9,9 | 10,5 |
| 30 –< 50 | 13.805 | 26.345 | 34.250 | 38.955 | 45.169 | 190,8 | 248,1 | 282,2 | 327,2 | 2,8 | 5,4 | 7,2 | 8,2 | 9,4 |
| >= 50 | 38.294 | 47.399 | 56.750 | 60.258 | 65.069 | 123,8 | 148,2 | 157,4 | 169,9 | 7,9 | 9,8 | 12,0 | 12,6 | 13,6 |
| **KZU/KMG (ha)** | **5,6** | **6,3** | **6,4** | **6,6** | **6,9** | **111,9** | **113,1** | **117,3** | **122,1** | **–** | **–** | **–** | **–** | **–** |

Vir: SURS

## *Priloga 5: Kmetijska gospodarstva z živino; 2000–2016*

| | Število KMG | | | | | Indeks 2000 = 100 | | | | Delež (%) | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | 2000 | 2005 | 2010 | 2013 | 2016 | 2005 | 2010 | 2013 | 2016 | 2000 | 2005 | 2010 | 2013 | 2016 |
| **Gospodarstva skupaj** | **86.467** | **77.175** | **74.646** | **72.377** | **69.902** | **89,3** | **86,3** | **83,7** | **80,8** | **100** | **100** | **100** | **100** | **100** |
| Gospodarstva z živino | 77.452 | 66.909 | 58.648 | 57.749 | 55.782 | 86,4 | 75,7 | 74,6 | 72,0 | 89,6 | 86,7 | 78,6 | 79,8 | 79,8 |
| Gospodarstva z govedom | 56.097 | 43.675 | 36.119 | 34.087 | 32.805 | 77,9 | 64,4 | 60,8 | 58,5 | 64,9 | 56,6 | 48,4 | 47,1 | 46,9 |
| Gospod. s kravami molznicami | 28.588 | 19.711 | 10.953 | 9.770 | 9.572 | 68,9 | 38,3 | 34,2 | 33,5 | 33,1 | 25,5 | 14,7 | 13,5 | 13,7 |
| Gosp. z drugimi kravami | 19.357 | 17.452 | 20.288 | 18.928 | 16.131 | 90,2 | 104,8 | 97,8 | 83,3 | 22,4 | 22,6 | 27,2 | 26,2 | 23,1 |
| Gospodarstva s prašiči | 44.623 | 33.945 | 26.441 | 23.700 | 22.649 | 76,1 | 59,3 | 53,1 | 50,8 | 51,6 | 44,0 | 35,4 | 32,7 | 32,4 |
| Gosp. s plemenskimi svinjami | 10.132 | 7.615 | 5.070 | 4.218 | 3.435 | 75,2 | 50,0 | 41,6 | 33,9 | 11,7 | 9,9 | 6,8 | 5,8 | 4,9 |
| Gospodarstva z ovcami | 4.330 | 5.747 | 6.181 | 6.243 | 6.150 | 132,7 | 142,7 | 144,2 | 142,0 | 5,0 | 7,4 | 8,3 | 8,6 | 8,8 |
| Gospodarstva s kozami | 4.775 | 4.108 | 4.214 | 4.022 | 4.598 | 86,0 | 88,3 | 84,2 | 96,3 | 5,5 | 5,3 | 5,6 | 5,6 | 6,6 |
| Gospodarstva s konji | 4.634 | 5.128 | 5.948 | 6.029 | 5.766 | 110,7 | 128,4 | 130,1 | 124,4 | 5,4 | 6,6 | 8,0 | 8,3 | 8,2 |
| Gospodarstva s perutnino | 58.929 | 45.512 | 36.240 | 36.657 | 37.840 | 77,2 | 61,5 | 62,2 | 64,2 | 68,2 | 59,0 | 48,5 | 50,6 | 54,1 |
| Gosp. s pitovnimi piščanci | 6.363 | 4.355 | 2.911 | 4.652 | 5.514 | 68,4 | 45,7 | 73,1 | 86,7 | 7,4 | 5,6 | 3,9 | 6,4 | 7,9 |
| Gosp. s kokošmi nesnicami | 55.773 | 43.818 | 34.837 | 35.499 | 36.711 | 78,6 | 62,5 | 63,6 | 65,8 | 64,5 | 56,8 | 46,7 | 49,0 | 52,5 |
| Gospodarstva s kunci | 12.682 | 10.303 | 8.051 | 8.300 | 8.672 | 81,2 | 63,5 | 65,4 | 68,4 | 14,7 | 13,4 | 10,8 | 11,5 | 12,4 |
| Gosp. z jelenjadjo | 190 | 235 | 352 | 505[M] | 406[M] | 123,7 | 185,3 | 265,8 | 213,7 | 0,2 | 0,3 | 0,5 | 0,7 | 0,6 |
| **Živina** | | | | | | | | | | | | | | |
| **Glave velike živine (GVŽ)** | **470.498** | **421.587** | **421.553** | **399.349** | **418.684** | **89,6** | **89,6** | **84,9** | **89,0** | **–** | **–** | **–** | **–** | **–** |
| Govedo | 499.546 | 461.224 | 472.333 | 462.066 | 486.014 | 92,3 | 94,6 | 92,5 | 97,3 | – | – | – | – | – |
| Krave molznice | 141.574 | 130.683 | 107.957 | 103.849 | 111.115 | 92,3 | 76,3 | 73,4 | 78,5 | – | – | – | – | – |
| Druge krave | 54.431 | 54.850 | 66.738 | 65.207 | 60.679 | 100,8 | 122,6 | 119,8 | 111,5 | – | – | – | – | – |
| Prašiči | 601.953 | 505.161 | 382.031 | 287.498 | 273.359 | 83,9 | 63,5 | 47,8 | 45,4 | – | – | – | – | – |
| Plemenske svinje | 49.621 | 42.499 | 27.940 | 18.743 | 16.625 | 85,6 | 56,3 | 37,8 | 33,5 | – | – | – | – | – |
| Ovce | 96.027 | 131.126 | 137.737 | 130.657 | 134.929 | 136,6 | 143,4 | 136,1 | 140,5 | – | – | – | – | – |
| Koze | 29.385 | 30.826 | 34.864 | 34.542 | 38.564 | 104,9 | 118,6 | 117,5 | 131,2 | – | – | – | – | – |
| Konji | 14.407 | 19.249 | 22.673 | 21.832 | 19.453 | 133,6 | 157,4 | 151,5 | 135,0 | – | – | – | – | – |
| Perutnina (000 kljunov) | 6.731.009 | 3.292.826 | 4.900.990 | 4.858.025 | 6.222.661 | 48,9 | 72,8 | 72,2 | 92,4 | – | – | – | – | – |
| Pitovni piščanci | 4.253.811 | 1.714.779 | 2.797.207 | 2.855.129 | 3.941.612 | 40,3 | 65,8 | 67,1 | 92,7 | – | – | – | – | – |
| Kokoši nesnice | 1.581.388 | 1.072.156 | 1.500.192 | 1.177.654 | 1.607.519 | 67,8 | 94,9 | 74,5 | 101,7 | – | – | – | – | – |
| Kunci | 180.274 | 130.106 | 85.088 | 96.218 | 109.753 | 72,2 | 47,2 | 53,4 | 60,9 | – | – | – | – | – |
| Jelenjad | 4.189 | 4.513 | 7.341 | 9.745 | 8.790 | 107,7 | 175,2 | 232,6 | 209,8 | – | – | – | – | – |

M- manj natančna ocena-previdna uporaba
Vir: SURS

## *Priloga 6: Kmetijska gospodarstva po velikostnih razredih števila GVŽ; 2000–2016*

| | Število KMG | | | | | Indeks 2000 = 100 | | | | Struktura (%) | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | 2000 | 2005 | 2010 | 2013 | 2016 | 2005 | 2010 | 2013 | 2016 | 2000 | 2005 | 2010 | 2013 | 2016 |
| **Gospodarstva z GVŽ** | **77.452** | **66.909** | **58.648** | **57.749** | **55.782** | **86,4** | **75,7** | **74,6** | **72,0** | **100** | **100** | **100** | **100** | **100** |
| > 0–2 | 29.108 | 26.787 | 22.861 | 23.478 | 23.084 | 92,0 | 78,5 | 80,7 | 79,3 | 37,6 | 40,0 | 39,0 | 40,7 | 41,4 |
| 2 –< 10 | 36.319 | 29.111 | 24.570 | 23.899 | 21.984 | 80,2 | 67,7 | 65,8 | 60,5 | 46,9 | 43,5 | 41,9 | 41,4 | 39,4 |
| 10 –< 20 | 8.328 | 7.099 | 6.678 | 6.122 | 5.698 | 85,2 | 80,2 | 73,5 | 68,4 | 10,8 | 10,6 | 11,4 | 10,6 | 10,2 |
| 20 –< 30 | 2.209 | 2.142 | 2.176 | 1.943 | 2.355 | 97,0 | 98,5 | 88,0 | 106,6 | 2,9 | 3,2 | 3,7 | 3,4 | 4,2 |
| 30 –< 50 | 1.037 | 1.213 | 1.510 | 1.426 | 1.600 | 117,0 | 145,6 | 137,5 | 154,3 | 1,3 | 1,8 | 2,6 | 2,5 | 2,9 |
| >= 50 | 451 | 557 | 853 | 880 | 1.061 | 123,5 | 189,1 | 195,1 | 235,3 | 0,6 | 0,8 | 1,5 | 1,5 | 1,9 |
| **Število GVŽ** | **470.498** | **421.587** | **421.553** | **399.349** | **418.684** | **89,6** | **89,6** | **84,9** | **89,0** | **100** | **100** | **100** | **100** | **100** |
| > 0–2 | 22.701 | 19.621 | 15.871 | 14.991 | 14.208 | 86,4 | 69,9 | 66,0 | 62,6 | 4,8 | 4,7 | 3,8 | 3,8 | 3,4 |
| 2 –< 10 | 172.436 | 139.281 | 118.346 | 114.350 | 105.840 | 80,8 | 68,6 | 66,3 | 61,4 | 36,6 | 33,0 | 28,1 | 28,6 | 25,3 |
| 10 –< 20 | 114.864 | 98.041 | 93.327 | 86.171 | 79.690 | 85,4 | 81,3 | 75,0 | 69,4 | 24,4 | 23,3 | 22,1 | 21,6 | 19,0 |
| 20 –< 30 | 53.106 | 51.919 | 52.873 | 47.556 | 56.545 | 97,8 | 99,6 | 89,5 | 106,5 | 11,3 | 12,3 | 12,5 | 11,9 | 13,5 |
| 30 –< 50 | 38.026 | 45.141 | 56.908 | 53.928 | 60.330 | 118,7 | 149,7 | 141,8 | 158,7 | 8,1 | 10,7 | 13,5 | 13,5 | 14,4 |
| >= 50 | 69.365 | 67.584 | 84.227 | 82.353 | 102.072 | 97,4 | 121,4 | 118,7 | 147,2 | 14,7 | 16,0 | 20,0 | 20,6 | 24,4 |
| **Povprečno št. GVŽ/KMG** | **6,1** | **6,3** | **7,2** | **6,9** | **7,5** | **103,7** | **118,3** | **113,8** | **123,6** | **–** | **–** | **–** | **–** | **–** |

Vir: SURS

## *Priloga 7: Povprečno število živali na kmetijsko gospodarstvo z živino; 2000–2016*

| | Število KMG | | | | | Indeks 2000 = 100 | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | 2000 | 2005 | 2010 | 2013 | 2016 | 2005 | 2010 | 2013 | 2016 |
| **GVŽ** | **6,1** | **6,3** | **7,2** | **6,9** | **7,5** | **103,7** | **118,3** | **113,8** | **123,6** |
| Govedo | 8,9 | 10,6 | 13,1 | 13,6 | 14,8 | 118,6 | 146,9 | 152,2 | 166,4 |
| Krave molznice | 5,0 | 6,6 | 9,9 | 10,6 | 11,6 | 133,9 | 199,0 | 214,6 | 234,4 |
| Druge krave | 2,8 | 3,1 | 3,3 | 3,4 | 3,8 | 111,8 | 117,0 | 122,5 | 133,8 |
| Prašiči | 13,5 | 14,9 | 14,4 | 12,1 | 12,1 | 110,3 | 107,1 | 89,9 | 89,5 |
| Perutnina | 114,2 | 72,4 | 135,2 | 132,5 | 164,4 | 63,3 | 118,4 | 116,0 | 144,0 |
| Kokoši nesnice | 28,4 | 24,5 | 43,1 | 33,2 | 43,8 | 86,3 | 151,9 | 117,0 | 154,4 |
| Pitovni piščanci | 668,5 | 393,7 | 960,9 | 613,7 | 714,8 | 58,9 | 143,7 | 91,8 | 106,9 |
| Konji | 3,1 | 3,8 | 3,8 | 3,6 | 3,4 | 120,7 | 122,6 | 116,5 | 108,5 |
| Ovce | 22,2 | 22,8 | 22,3 | 20,9 | 21,9 | 102,9 | 100,5 | 94,4 | 98,9 |
| Koze | 6,2 | 7,5 | 8,3 | 8,6 | 8,4 | 121,9 | 134,4 | 139,6 | 136,3 |
| Kunci | 14,2 | 12,6 | 10,6 | 11,6 | 12,7 | 88,8 | 74,3 | 81,6 | 89,0 |
| Jelenjad | 22,0 | 19,2 | 20,9 | 19,3[M] | 21,7[M] | 87,1 | 94,6 | 87,5 | 98,2 |

M- manj natančna ocena-previdna uporaba
Vir: SURS

## *Priloga 8: Delovna sila v kmetijstvu; 2000–2016*

| | Število oseb | | | | | Indeks 2000 = 100 | | | | Struktura (%) | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | 2000 | 2005 | 2010 | 2013 | 2016 | 2005 | 2010 | 2013 | 2016 | 2000 | 2005 | 2010 | 2013 | 2016 |
| **Skupaj delovna sila v kmetijstvu** | **256.783** | **208.766** | **211.191** | **203.618** | **199.071** | **81,3** | **82,2** | **79,3** | **77,5** | **100** | **100** | **100** | **100** | **100** |
| Redno in sezonsko zaposleni v podjetjih in zadrugah | 4.058 | 4.466 | 5.594 | 5.266 | 5.358 | 110,1 | 137,9 | 129,8 | 132,0 | 1,6 | 2,1 | 2,6 | 2,6 | 2,7 |
| Redno zaposleni na družinskih kmetijah | 197 | 283 | 352 | 354 | 544 | 143,7 | 178,7 | 179,7 | 276,1 | 0,1 | 0,1 | 0,2 | 0,2 | 0,3 |
| **Družinska delovna sila** | **252.528** | **204.017** | **205.245** | **197.998** | **193.169** | **80,8** | **81,3** | **78,4** | **76,5** | **98,3** | **97,7** | **97,2** | **97,2** | **97,0** |
| Gospodar-upravitelj | 86.336 | 77.042 | 74.425 | 72.176 | 69.671 | 89,2 | 86,2 | 83,6 | 80,7 | 33,6 | 36,9 | 35,2 | 35,4 | 35,0 |
| Drugi družinski člani | 166.192 | 126.975 | 130.820 | 125.822 | 123.498 | 76,4 | 78,7 | 75,7 | 74,3 | 64,7 | 60,8 | 61,9 | 61,8 | 62,0 |

Vir: SURS

## *Priloga 9: Polnovredne delovne moči v kmetijstvu; 2000–2016*

| | Število PDM | | | | | Indeks 2000 = 100 | | | | Struktura (%) | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | 2000 | 2005 | 2010 | 2013 | 2016 | 2005 | 2010 | 2013 | 2016 | 2000 | 2005 | 2010 | 2013 | 2016 |
| **Skupaj delovna sila v kmetijstvu** | **107.809** | **95.263** | **77.012** | **82.746** | **79.967** | **88,4** | **71,4** | **76,8** | **74,2** | **100** | **100** | **100** | **100** | **100** |
| Redno in szonsko zaposleni v podjetjih in zadrugah | 4.032 | 3.124 | 2.610 | 1.942 | 2.078 | 77,5 | 64,7 | 48,2 | 51,5 | 3,7 | 3,3 | 3,4 | 2,3 | 2,6 |
| Redno zaposleni na družinskih kmetijah | 156 | 221 | 225 | 246 | 359 | 141,7 | 144,2 | 157,7 | 230,1 | 0,1 | 0,2 | 0,3 | 0,3 | 0,4 |
| Sezonska delovna sila na kmetijah | 3.622 | 4.558 | 4.686 | 2.658 | 3.255 | 125,8 | 129,4 | 73,4 | 89,9 | 3,4 | 4,8 | 6,1 | 3,2 | 4,1 |
| Sezonska delovna sila v kmet. podjetjih in zadrugah | : | 315 | 573 | 389 | 494 | – | – | – | – | – | 0,3 | 0,7 | 0,5 | 0,6 |
| Družinska delovna sila | 99.718 | 86.758 | 68.682 | 77.286 | 73.587 | 87,0 | 68,9 | 77,5 | 73,8 | 92,5 | 91,1 | 89,2 | 93,4 | 92,0 |
| Gospodar-upravitelj | 44.690 | 40.912 | 34.645 | 38.866 | 36.609 | 91,5 | 77,5 | 87,0 | 81,9 | 41,5 | 42,9 | 45,0 | 47,0 | 45,8 |
| Drugi družinski člani | 55.028 | 45.846 | 34.037 | 38.420 | 36.978 | 83,3 | 61,9 | 69,8 | 67,2 | 51,0 | 48,1 | 44,2 | 46,4 | 46,2 |
| Strojne storitve na družinskih kmetijah | 281 | 277 | 227 | 210 | 177 | 98,6 | 80,8 | 74,7 | 63,0 | 0,3 | 0,3 | 0,3 | 0,3 | 0,2 |
| Strojne storitve v kmetijskih podjetjih in zadrugah | : | 10 | 10 | 15 | 17 | – | – | – | – | – | – | – | – | – |
| **PDM/100 ha KZU** | **22,2** | **19,6** | **16,2** | **17,3** | **16,7** | **88,4** | **73,2** | **78,2** | **75,1** | **–** | **–** | **–** | **–** | **–** |
| **PDM/KMG** | **1,25** | **1,23** | **1,03** | **1,14** | **1,14** | **99,0** | **82,7** | **91,7** | **91,8** | **–** | **–** | **–** | **–** | **–** |

Vir: SURS

## *Priloga 10: Splošna izobrazba gospodarjev-upraviteljev na družinskih kmetijah; 2000–2016*

| | Število oseb | | | | | Indeks 2000 = 100 | | | | Struktura (%) | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | 2000 | 2005 | 2010 | 2013 | 2016 | 2005 | 2010 | 2013 | 2016 | 2000 | 2005 | 2010 | 2013 | 2016 |
| **Gospodarji-upravitelji skupaj** | **86.336** | **77.042** | **74.425** | **72.176** | **69.671** | **89,2** | **86,2** | **83,6** | **80,7** | **100** | **100** | **100** | **100** | **100** |
| Brez izobrazbe ali nepopolna osnovna izobrazba | 19.434 | 15.344 | 8.992 | 1.949 | 1.832 | 79,0 | 46,3 | 10,0 | 9,4 | 22,5 | 19,9 | 12,1 | 2,7 | 2,6 |
| Osnovna izobrazba | 40.698 | 32.813 | 27.704 | 20.953 | 17.567 | 80,6 | 68,1 | 51,5 | 43,2 | 47,1 | 42,6 | 37,2 | 29,0 | 25,2 |
| Nižja ali srednja izobrazba | 33.044 | 33.221 | 37.627 | 42.477 | 42.256 | 100,5 | 113,9 | 128,5 | 127,9 | 38,3 | 43,1 | 50,6 | 58,9 | 60,7 |
| Višja ali visoka izobrazba | 2.781 | 2.874 | 4.598 | 6.798 | 8.016 | 103,3 | 165,3 | 244,4 | 288,2 | 3,2 | 3,7 | 6,2 | 9,4 | 11,5 |
| Ni podatka | 96 | 461 | 0 | 0 | 0 | 480,2 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,1 | 0,6 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |

Vir: SURS

## *Priloga 11: Kmetijska izobrazba gospodarjev-upraviteljev na družinskih kmetijah; 2000–2016*

| | Število oseb | | | | | Indeks 2000 = 100 | | | | Struktura (%) | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | 2000 | 2005 | 2010 | 2013 | 2016 | 2005 | 2010 | 2013 | 2016 | 2000 | 2005 | 2010 | 2013 | 2016 |
| **Gospodarji-upravirelji skupaj** | **86.336** | **77.042** | **74.425** | **72.176** | **69.671** | **89,2** | **86,2** | **83,6** | **80,7** | **100** | **100** | **100** | **100** | **100** |
| Samo praktične izkušnje | 72.440 | 55.562 | 47.970 | 36.152 | 34.969 | 76,7 | 66,2 | 49,9 | 48,3 | 83,9 | 72,1 | 64,5 | 50,1 | 50,2 |
| Tečaji iz kmetijstva | 7.045 | 16.368 | 19.896 | 27.618 | 24.720 | 232,3 | 282,4 | 392,0 | 350,9 | 8,2 | 21,2 | 26,7 | 38,3 | 35,5 |
| Poklicna ali srednja izobrazba | 4.340 | 4.429 | 5.540 | 6.835 | 7.907 | 102,1 | 127,6 | 157,5 | 182,2 | 5,0 | 5,7 | 7,4 | 9,5 | 11,3 |
| Višja ali visoka izobrazba | 642 | 681 | 1.019 | 1.570 | 2.074 | 106,1 | 158,7 | 244,5 | 323,1 | 0,7 | 0,9 | 1,4 | 2,2 | 3,0 |
| Ni podatka | 1.869 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 2,2 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |

Vir: SURS

## *Priloga 12: Starostna struktura na družinskih kmetijah; 2000–2016*

| | Število oseb | | | Indeks 2010 = 100 | | Struktura (%) | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | 2010 | 2013 | 2016 | 2013 | 2016 | 2010 | 2013 | 2016 |
| **Družinska delovna sila skupaj** | **205.245** | **197.998** | **193.169** | **96,5** | **94,1** | **100** | **100** | **100** |
| < 25 let | 25.456 | 23.001 | 16.494 | 90,4 | 64,8 | 12,4 | 11,6 | 8,5 |
| 25–34 let | 28.008 | 27.055 | 24.201 | 96,6 | 86,4 | 13,6 | 13,7 | 12,5 |
| 35–44 let | 34.387 | 32.321 | 31.137 | 94,0 | 90,5 | 16,8 | 16,3 | 16,1 |
| 45–54 let | 39.963 | 40.452 | 39.997 | 101,2 | 100,1 | 19,5 | 20,4 | 20,7 |
| 55–64 let | 36.157 | 38.807 | 40.087 | 107,3 | 110,9 | 17,6 | 19,6 | 20,8 |
| >= 65 let | 41.274 | 36.362 | 41.254 | 88,1 | 100,0 | 20,1 | 18,4 | 21,4 |
| **Povprečna starost gospodarjev** | **57** | **56** | **57** | **98,2** | **100,0** | **–** | **–** | **–** |
| **Povprečna starost drugih družinskih članov** | **43** | **43** | **46** | **100,0** | **107,0** | **–** | **–** | **–** |
| Število gospodarjev | 74.425 | 72.176 | 69.671 | 97,0 | 93,6 | 36,3 | 36,5 | 36,1 |
| Število drugih družinskih članov | 130.820 | 125.822 | 123.498 | 96,2 | 94,4 | 63,7 | 63,5 | 63,9 |

Vir: SURS

## *Priloga 13: Kmetijska gospodarstva, KZU in ekonomska velikost po glavnih tipih kmetovanja; 2016*

| Tip kmetovanja | Število KMG | KZU (ha) | KZU/KMG | Standardni prihodek (000 EUR) | | | Struktura (%) | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | Skupaj | Na KMG | Na ha KZU | KMG | KZU | Standardni prihodek |
| **Skupaj** | **69.902** | **479.589** | **6,9** | **1.158.773** | **16,58** | **2,42** | **100** | **100** | **100** |
| Specializirani pridelovalec poljščin | 13.413 | 80.114 | 6,0 | 106.024 | 7,90 | 1,32 | 19,2 | 16,7 | 9,1 |
| Specializirani vrtnar | 432 | 1.678 | 3,9 | 27.631 | 63,96 | 16,47 | 0,6 | 0,3 | 2,4 |
| Specializirani gojitelj trajnih nasadov | 9.189 | 28.153 | 3,1 | 160.069 | 17,42 | 5,69 | 13,1 | 5,9 | 13,8 |
| Specializirani rejec pašne živine | 24.983 | 242.447 | 9,7 | 503.913 | 20,17 | 2,08 | 35,7 | 50,6 | 43,5 |
| Specializirani prašičerejci in perutninarji | 410 | 5.248 | 12,8 | 93.768 | 228,70 | 17,87 | 0,6 | 1,1 | 8,1 |
| Mešana rastlinska pridelava | 5.720 | 23.544 | 4,1 | 60.449 | 10,57 | 2,57 | 8,2 | 4,9 | 5,2 |
| Mešana živinoreja | 3.793 | 21.048 | 5,5 | 42.767 | 11,28 | 2,03 | 5,4 | 4,4 | 3,7 |
| Mešano rastlinska pridelava - živinoreja | 11.962 | 77.356 | 6,5 | 164.152 | 13,72 | 2,12 | 17,1 | 16,1 | 14,2 |

Vir: SURS

## *Priloga 14: Kmetijska gospodarstva, KZU, ekonomska velikost, GVŽ in PDM po velikostnih razredih ekonomske velikosti; 2016*

| Velikostni razred ekonomske velikosti | Število KG | KZU (ha) | Standardni prihodek (000 EUR) | Število GVŽ | Število PDM | Struktura (%) | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | | Število KG | KZU | Standardni prihodek | GVŽ | PDM |
| **Skupaj** | **69.902** | **479.589** | **1.158.773** | **418.684** | **79.967** | **100** | **100** | **100** | **100** | **100** |
| < 2.000 EUR | 10.002 | 14.913 | 12.676 | 3.463[M] | 4.746 | 14,3 | 3,1 | 1,1 | 0,8 | 5,9 |
| 2.000 –< 4.000 EUR | 13.248 | 32.794 | 39.278 | 12.552 | 9.497 | 19,0 | 6,8 | 3,4 | 3,0 | 11,9 |
| 4.000 –< 8.000 EUR | 17.857 | 68.851 | 102.796 | 39.582 | 18.303 | 25,5 | 14,4 | 8,9 | 9,5 | 22,9 |
| 8.000 –< 15.000 EUR | 13.332 | 86.530 | 145.857 | 62.208 | 16.651 | 19,1 | 18,0 | 12,6 | 14,9 | 20,8 |
| 15.000 –< 25.000 EUR | 5.843 | 55.939 | 111.921 | 48.146 | 8.468 | 8,4 | 11,7 | 9,7 | 11,5 | 10,6 |
| 25.000 –< 50.000 EUR | 5.168 | 74.182 | 183.630 | 74.501 | 9.329 | 7,4 | 15,5 | 15,8 | 17,8 | 11,7 |
| 50.000 < 100.000 EUR | 2.901 | 66.006 | 199.272 | 75.626 | 6.354 | 4,2 | 13,8 | 17,2 | 18,1 | 7,9 |
| > 100.000 EUR | 1.552 | 80.374 | 363.343 | 102.607 | 6.620 | 2,2 | 16,8 | 31,4 | 24,5 | 8,3 |

M – manj natančna ocena, z – zaupno
Vir: SURS

## *Priloga 15: Dopolnilne dejavnosti na družinskih kmetijah; 2000–2016*

| | Število | | | | | Indeks 2000 = 100 | | | | Struktura (%) | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | **2000** | **2005** | **2010** | **2013** | **2016** | **2005** | **2010** | **2013** | **2016** | **2000** | **2005** | **2010** | **2013** | **2016** |
| **Gospodarstva z vsaj eno dopolnilno dejavnostjo** | **3.987** | **3.146** | **12.517** | **11.676** | **12.486** | **78,9** | **313,9** | **292,9** | **313,2** | | | | | |
| Predelava mesa | 221 | 189 | 155 | 337[M] | 257[M] | 85,5 | 70,1 | 152,5 | 116,3 | 5,5 | 6,0 | 1,2 | 2,9 | 2,1 |
| Predelava mleka | 247 | 185 | 242 | 241[M] | 264[M] | 74,9 | 98,0 | 97,6 | 106,9 | 6,2 | 5,9 | 1,9 | 2,1 | 2,1 |
| Predelava sadja in zelenjave | 394 | 390 | 502 | 342[M] | 403[M] | 99,0 | 127,4 | 86,8 | 102,3 | 9,9 | 12,4 | 4,0 | 2,9 | 3,2 |
| Druge dejavnosti, povezane s predelavo hrane | 172 | 200 | 1.637 | 1.135[M] | 623[M] | 116,3 | 951,7 | 659,9 | 362,2 | 4,3 | 6,4 | 13,1 | 9,7 | 5,0 |
| Predelava lesa | 699 | 449 | 513 | 520[M] | 415[M] | 64,2 | 73,4 | 74,4 | 59,4 | 17,5 | 14,3 | 4,1 | 4,5 | 3,3 |
| Opravljanje storitev s kmetijsko mehanizacijo za druge | 750 | 796 | 310 | 262[M] | 243[M] | 106,1 | 41,3 | 34,9 | 32,4 | 18,8 | 25,3 | 2,5 | 2,2 | 1,9 |
| Turizem na kmetijskem gospodarstvu | 692 | 628 | 642 | 726[M] | 665[M] | 90,8 | 92,8 | 104,9 | 96,1 | 17,4 | 20,0 | 5,1 | 6,2 | 5,3 |
| Domača obrt | 268 | 171 | 167 | 181[M] | 153[M] | 63,8 | 62,3 | 67,5 | 57,1 | 6,7 | 5,4 | 1,3 | 1,6 | 1,2 |
| Ribogojstvo | 75 | 13 | 28 | 61 | 20[M] | 17,3 | 37,3 | 81,3 | 26,7 | 1,9 | 0,4 | 0,2 | 0,5 | 0,2 |
| Gozdarske storitve | 200 | 300 | 173 | 239[M] | 153[M] | 150,0 | 86,5 | 119,5 | 76,5 | 5,0 | 9,5 | 1,4 | 2,0 | 1,2 |
| Gozdarstvo | 104 | 80 | : | : | : | 76,9 | – | – | – | 2,6 | 2,5 | – | – | – |
| Trgovina z lesom | : | : | 9.078 | 8.705 | 9.809 | – | – | – | – | – | – | 72,5 | 74,6 | 78,6 |
| Komunalne storitve | 330 | 297 | 328 | 391[M] | 626[M] | 90,0 | 99,4 | 118,5 | 189,7 | 8,3 | 9,4 | 2,6 | 3,3 | 5,0 |
| Proizvodnja in trženje energije iz obnovljivih virov energije | : | 79 | 78 | 96[M] | 167[M] | – | – | – | – | – | 2,5 | 0,6 | 0,8 | 1,3 |
| Drugo | : | 16 | 407 | 81 | 303[M] | – | – | – | – | – | 0,5 | 3,3 | 0,7 | 2,4 |

M- manj natančna ocena-previdna uporaba
Vir: SURS

## *Priloga 16: Kmetijska gospodarstva po rabi kmetijskih zemljišč po statističnih regijah v Sloveniji; 2016*

| | Število KMG | | | | Površina (ha) | | | | Povprečna površina (ha) | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | KZU | Njive | Trajni nasadi | Travniki in pašniki | KZU | Njive | Trajni nasadi | Travniki in pašniki | KZU | Njive | Trajni nasadi | Travniki in pašniki |
| **SLOVENIJA** | **69.902** | **66.675** | **36.476** | **60.401** | **479.589** | **176.518** | **26.538** | **276.244** | **6,9** | **2,6** | **0,7** | **4,6** |
| Pomurska | 7.914 | 7.736 | 3.859 | 5.239 | 68.807 | 57.727 | 2.232 | 8.836 | 8,7 | 7,5 | 0,6 | 1,7 |
| Podravska | 10.990 | 10.528 | 5.714 | 9.220 | 79.490 | 45.477 | 5.381 | 28.517 | 7,2 | 4,3 | 0,9 | 3,1 |
| Koroška | 2.839 | 2.785 | 1.230$^{M}$ | 2.833 | 21.353 | 3.576 | 631$^{M}$ | 17.132 | 7,5 | 1,3 | 0,5 | 6,0 |
| Savinjska | 10.274 | 9.972 | 5.617 | 9.717 | 63.664 | 14.656 | 2.881 | 46.088 | 6,2 | 1,5 | 0,5 | 4,7 |
| Zasavska | 1.674 | 1.572 | 645$^{M}$ | 1.658$^{M}$ | 9.907 | 856 | 300$^{M}$ | 8.750$^{M}$ | 5,9 | 0,5 | 0,5 | 5,3 |
| Posavska | 5.189 | 4.960 | 3.699 | 4.652 | 29.713 | 10.846 | 2.804 | 16.051 | 5,7 | 2,2 | 0,8 | 3,5 |
| Jugovzhodna Slovenija | 8.141 | 7.865 | 6.021 | 7.220 | 49.039 | 14.117 | 2.067 | 32.841 | 6,0 | 1,8 | 0,3 | 4,5 |
| Osrednjeslovenska | 7.621 | 7.184 | 2.146 | 7.271 | 59.256 | 15.845 | 645 | 42.749 | 7,8 | 2,2 | 0,3 | 5,9 |
| Gorenjska | 4.398 | 4.086 | 995 | 4.285 | 31.391 | 7.636 | 421 | 23.325 | 7,1 | 1,9 | 0,4 | 5,4 |
| Primorsko-notranjska | 2.427 | 2.265 | 1.035$^{M}$ | 2.315 | 20.924 | 1.833 | 409$^{M}$ | 18.672 | 8,6 | 0,8 | 0,4 | 8,1 |
| Goriška | 5.311 | 4.952 | 3.033 | 4.202 | 30.989 | 2.712 | 5.099 | 23.131 | 5,8 | 0,5 | 1,7 | 5,5 |
| Obalno-kraška | 3.124 | 2.769 | 2.482 | 1.789 | 15.058 | 1.238 | 3.668 | 10.152 | 4,8 | 0,4 | 1,5 | 5,7 |

M- manj natančna ocena-previdna uporaba, z – zaupno
Vir: SURS

## *Priloga 17: Kmetijska gospodarstva z živino po statističnih regijah v Sloveniji; 2016*

| | Število KMG | | | | Število živine | | | | Povprečno število glav (kljunov) na KMG | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | GVŽ | Govedo | Prašiči | Perutnina | GVŽ | Govedo | Prašiči | Perutnina | GVŽ | Govedo | Prašiči | Perutnina |
| **SLOVENIJA** | **55.782** | **32.805** | **22.649** | **37.840** | **418.684** | **486.014** | **273.359** | **6.222.661** | **7,5** | **14,8** | **12,1** | **164,4** |
| Pomurska | 5.980 | 1.464 | 4.428 | 3.797 | 38.056 | 32.973 | 106.351 | 924.111$^{M}$ | 6,4 | 22,5 | 24,0 | 243,4 |
| Podravska | 8.876 | 4.160 | 5.933 | 6.521 | 73.173 | 81.696 | 69.374 | 2.317.211 | 8,2 | 19,6 | 11,7 | 355,3 |
| Koroška | 2.709 | 2.281 | 1.392$^{M}$ | 1.421$^{M}$ | 26.281 | 32.346 | 5.224$^{M}$ | 278.899$^{M}$ | 9,7 | 14,2 | 3,8 | 196,3 |
| Savinjska | 8.577 | 6.883 | 4.546 | 5.615 | 70.261 | 88.998 | 19.358 | 864.493 | 8,2 | 12,9 | 4,3 | 154,0 |
| Zasavska | 1.546$^{M}$ | 1.246$^{M}$ | 341$^{M}$ | 808$^{M}$ | 9.995$^{M}$ | 12.468$^{M}$ | : | 56.901$^{M}$ | 6,5 | 10,0 | : | 70,4 |
| Posavska | 4.375 | 2.222$^{M}$ | 2.242$^{M}$ | 3.641 | 22.815 | 25.794 | 18.905$^{M}$ | 112.608$^{M}$ | 5,2 | 11,6 | 8,4 | 30,9 |
| Jugovzhodna Slovenija | 6.825 | 3.558 | 1.903$^{M}$ | 5.443 | 41.211 | 50.443 | 13.805$^{M}$ | 129.788 | 6,0 | 14,2 | 7,3 | 23,8 |
| Osrednjeslovenska | 6.340 | 4.722 | 756 | 3.806 | 60.871 | 74.143 | 31.797 | 740.554 | 9,6 | 15,7 | 42,1 | 194,6 |
| Gorenjska | 3.702 | 2.974 | 408$^{M}$ | 2.057 | 38.054 | 49.631 | 2.450$^{M}$ | 92.739$^{M}$ | 10,3 | 16,7 | 6,0 | 45,1 |
| Primorsko-notranjska | 1.663$^{M}$ | 1.052$^{M}$ | 154$^{M}$ | 862$^{M}$ | 12.742 | 13.397 | 824$^{M}$ | : | 7,7 | 12,7 | 5,4 | : |
| Goriška | 3.708 | 1.943 | 413$^{M}$ | 2.611 | 19.700 | 21.074 | 2.409$^{M}$ | 177.132$^{M}$ | 5,3 | 10,8 | 5,8 | 67,8 |
| Obalno-kraška | 1.483 | 301$^{M}$ | 133$^{M}$ | 1.259 | 5.525 | 3.052$^{M}$ | : | 190.639$^{M}$ | 3,7 | 10,1 | 10,3 | 151,4 |

M- manj natančna ocena-previdna uporaba, z – zaupno
Vir: SURS

## *Priloga 18: Kmetijska gospodarstva po velikostnih razredih KZU po statističnih regijah v Sloveniji; 2016*

| | Število KMG | | | | | | KZU (ha) | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | >0–5 ha | 5–10 ha | 10–20 ha | 20–30 ha | 30–50 ha | <50 ha | >0–5 ha | 5–10 ha | 10–20 ha | 20–30 ha | 30–50 ha | <50 ha |
| **SLOVENIJA** | **41.835** | **16.174** | **7.922** | **2.100** | **1.195** | **593** | **98.318** | **113.081** | **107.498** | **50.454** | **45.169** | **65.069** |
| Pomurska | 4.825 | 1.570 | 885 | 253 | 196 | 161 | 11.100 | 11.030 | 12.567 | 6.184 | 7.676 | 20.250 |
| Podravska | 6.771 | 2.253 | 1.246 | 366 | 244 | 98 | 14.859 | 15.646 | 17.203 | 8.966 | 9.251 | 13.565 |
| Koroška | 1.297 | 7.56[M] | 617 | 145 | z | z | 2.761[M] | 5.551[M] | 8.309[M] | 3.414[M] | z | z |
| Savinjska | 6.042 | 2.619 | 1.155 | 287 | 144 | 24 | 15.801 | 18.366 | 15.162 | 6.834[M] | 5.348 | 2.153 |
| Zasavska | 906 | 528 | 182 | 43 | z | z | 2.283[M] | 3.614[M] | 2.562[M] | 1.019[M] | z | z |
| Posavska | 3.555 | 970 | 479 | 80 | 72 | 30 | 9.224[M] | 6.908[M] | 6.564[M] | 1.926[M] | 2.690[M] | 2.401 |
| Jugovzhodna Slovenija | 5.121 | 2.058 | 580 | 200 | 116 | 61 | 11.544 | 13.997 | 7.852[M] | 4.779[M] | 4.413[M] | 6.453 |
| Osrednjeslovenska | 3.997 | 2.023 | 1.051 | 268 | 181 | 80 | 10.432 | 14.248 | 14.303 | 6.436 | 6.772[M] | 7.065 |
| Gorenjska | 2.343 | 1.113 | 686 | 168 | 60 | 18 | 6.019 | 7.963 | 9.061 | 3.996 | 2.128[M] | 2.223 |
| Primorsko-notranjska | 1.123 | 765 | 362 | 81[M] | 46 | 49 | 2.734[M] | 5.440[M] | 4.760[M] | 1.942[M] | 1.901[M] | 4.148[M] |
| Goriška | 3.475 | 1.070 | 492 | 165 | 77 | 32 | 7.575 | 7.349 | 6.704 | 3.881 | 2.841 | 2.641[M] |
| Obalno-kraška | 2.379 | 448 | 185 | 44 | 32 | 33 | 3.986 | 2.968[M] | 2451[M] | 1.079[M] | 1.216[M] | 3.358 |

M- manj natančna ocena-previdna uporaba, z – zaupno
Vir: SURS

## *Priloga 19: Število kmetijskih gospodarstev po tipu kmetovanja po statističnih regijah v Sloveniji; 2016*

| | Poljedelstvo | Vrtnarstvo | Trajni nasadi | Pašna živina | Prašiči in perutnina | Mešana rastlinska pridelava | Mešana živinoreja | Mešano rastlinska prid. - živinoreja |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **SLOVENIJA** | **69.902** | **13.413** | **432$^{M}$** | **9.189** | **24.983** | **410** | **5.720** | **3.793** |
| Pomurska | 7.914 | 3.545 | : | 738$^{M}$ | 492$^{M}$ | 133 $^{M}$ | 1.063 $^{M}$ | 199 $^{M}$ |
| Podravska | 10.990 | 2.563 | 90$^{M}$ | 1.340$^{M}$ | 2.261 | 127 | 923 $^{M}$ | 896 $^{M}$ |
| Koroška | 2.839 | : | z | z | 2.021$^{M}$ | 15 $^{M}$ | : | : |
| Savinjska | 10.274 | 1.570$^{M}$ | 55$^{M}$ | 775$^{M}$ | 4.914 | 47 | 489 $^{M}$ | 820 $^{M}$ |
| Zasavska | 1.674 $^{M}$ | : | z | z | 1.067$^{M}$ | 7 $^{M}$ | : | : |
| Posavska | 5.189 | 581$^{M}$ | 43$^{M}$ | 869$^{M}$ | 1.228$^{M}$ | 7$^{M}$ | 545$^{M}$ | 328$^{M}$ |
| Jugovzhodna Slovenija | 8.141 | 1.073$^{M}$ | 14$^{M}$ | 1.144$^{M}$ | 2.277 | 9$^{M}$ | 1.341$^{M}$ | 676$^{M}$ |
| Osrednjeslovenska | 7.621 | 1.313 | 52$^{M}$ | 243$^{M}$ | 4.702 | 14$^{M}$ | 366$^{M}$ | 272$^{M}$ |
| Gorenjska | 4.398 | 661$^{M}$ | : | : | 2.985 | 9$^{M}$ | : | : |
| Primorsko-notranjska | 2.427 | 699$^{M}$ | Z | Z | 920$^{M}$ | 11$^{M}$ | : | : |
| Goriška | 5.311 | 672$^{M}$ | 23$^{M}$ | 1.847 | 1.847 | : | 319$^{M}$ | 151$^{M}$ |
| Obalno-kraška | 3.124 | 494$^{M}$ | 4$^{M}$ | 1.873 | 270$^{M}$ | 8$^{M}$ | 221$^{M}$ | : |

M- manj natančna ocena-previdna uporaba, z – zaupno
Vir: SURS

## *Priloga 20: Kmetijska zemlja v uporabi (ha) po tipu kmetovanja po statističnih regijah v Sloveniji; v letu 2016*

| | Poljedelstvo | Vrtnarstvo | Trajni nasadi | Pašna živina | Prašiči in perutnina | Mešana rastlinska pridelava | Mešana živinoreja | Mešano rastlinska prid. - živinoreja |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **SLOVENIJA** | **479.589** | **80.114** | **1.678$^{M}$** | **28.153** | **242.447** | **5.248** | **23.544** | **21.048** |
| Pomurska | 68.807 | 31.681 | : | 2.445$^{M}$ | 8.841 | 1.349$^{M}$ | 4.591 | 2.839$^{M}$ |
| Podravska | 79.490 | 16.202 | : | 5.645 | 28.646 | 1.502 | 4.000$^{M}$ | 4.484$^{M}$ |
| Koroška | 21.353 | 630$^{M}$ | z | z | 15.822 | 199$^{M}$ | : | 1.509$^{M}$ |
| Savinjska | 63.664 | 6.139$^{M}$ | 115$^{M}$ | 2.578$^{M}$ | 38.851 | 967 | 2.190$^{M}$ | 4.085$^{M}$ |
| Zasavska | 9.907$^{M}$ | : | z | z | 7.008$^{M}$ | 91$^{M}$ | : | : |
| Posavska | 29.713 | 3.348$^{M}$ | 365$^{M}$ | 3.088$^{M}$ | 10.276 | : | 2.631$^{M}$ | 2.075$^{M}$ |
| Jugovzhodna Slovenija | 49.039 | 3.978$^{M}$ | 60$^{M}$ | 1.916$^{M}$ | 27.220 | : | 4.103$^{M}$ | 3.068$^{M}$ |
| Osrednjeslovenska | 59.256 | 6.681 | : | 515$^{M}$ | 44.519 | 314 | 1.451$^{M}$ | 1.289$^{M}$ |
| Gorenjska | 31.391 | 2.925$^{M}$ | 89$^{M}$ | : | 24.721 | : | 489$^{M}$ | 488$^{M}$ |
| Primorsko-notranjska | 20.924 | 3.257$^{M}$ | z | z | 14.072 | : | : | : |
| Goriška | 30.989 | 2.713$^{M}$ | 86 | 6.145 | 17.137 | 85$^{M}$ | 1.316$^{M}$ | 635$^{M}$ |
| Obalno-kraška | 15.058 | 2.082$^{M}$ | 2$^{M}$ | 4.868 | 5.334 | : | 965$^{M}$ | : |

M- manj natančna ocena-previdna uporaba, z – zaupno
Vir: SURS

## *Priloga 21: Število kmetijskih gospodarstev in KZU po velikostnih razredih ekonomske velikosti po statističnih regijah v Sloveniji; 2016*

| | Število KMG | | | | | | | | KZU (ha) | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | >2.000 EUR | 2.000 – 4.000 EUR | 4.000 – 8.000 EUR | 8.000 – 15.000 EUR | 15.000 – 25.000 EUR | 25.000 – 50.000 EUR | 50.000 – 100.000 EUR | <100.000 EUR | >2.000 EUR | 2.000 – 4.000 EUR | 4.000 – 8.000 EUR | 8.000 – 15.000 EUR | 15.000 – 25.000 EUR | 25.000 – 50.000 EUR | 50.000 – 100.000 EUR | <100.000 EUR |
| **SLOVENIJA** | **10.002** | **13.248** | **17.857** | **13.332** | **5.843** | **5.168** | **2.901** | **1.552** | **14.913** | **32.794** | **68.851** | **86.530** | **55.939** | **74.182** | **66.006** | **80.374** |
| Pomurska | 1.000$^{M}$ | 1.326$^{M}$ | 2.075 | 1.632 | 590 | 667 | 394 | 229 | 1.241$^{M}$ | 2.503$^{M}$ | 7.194 | 9.506 | 6.154 | 10.628 | 11.598 | 19.982 |
| Podravska | 1.711$^{M}$ | 1.898$^{M}$ | 2.597$^{M}$ | 1.967 | 820$^{M}$ | 939 | 640 | 417 | 2.202$^{M}$ | 4.030$^{M}$ | 8.322 | 11.407 | 7.048 | 11.813 | 13.322 | 21.347 |
| Koroška | : | : | 481$^{M}$ | 590$^{M}$ | 325$^{M}$ | 352$^{M}$ | 197$^{M}$ | 37$^{M}$ | : | : | 1.858$^{M}$ | 4.632$^{M}$ | 337$^{M}$ | 5.095$^{M}$ | 3.496$^{M}$ | 1.365$^{M}$ |
| Savinjska | 1.486$^{M}$ | 1.593$^{M}$ | 2.748$^{M}$ | 2.236 | 792$^{M}$ | 830 | 403$^{M}$ | 186 | 2.649 $^{M}$ | 4.250$^{M}$ | 10.578$^{M}$ | 14.221 | 681$^{M}$ | 10.247 | 8.314 | 6.591 |
| Zasavska | : | : | 673$^{M}$ | 288$^{M}$ | : | 97$^{M}$ | 70$^{M}$ | 12$^{M}$ | : | : | 2.922$^{M}$ | 2.070$^{M}$ | : | 1.311$^{M}$ | 1.379$^{M}$ | 334 $^{M}$ |
| Posavska | : | 990$^{M}$ | 1.673$^{M}$ | 962$^{M}$ | 539$^{M}$ | 345$^{M}$ | 134$^{M}$ | 87 | : | 2.142$^{M}$ | 6.040$^{M}$ | 5.823$^{M}$ | 4.588$^{M}$ | 4.352$^{M}$ | 2.880M | 3.393 |
| Jugovzhodna Slovenija | 1.086$^{M}$ | 2.192$^{M}$ | 2.007$^{M}$ | 1.503$^{M}$ | 678$^{M}$ | 373$^{M}$ | 190$^{M}$ | 111 | 1.460$^{M}$ | 4.824$^{M}$ | 8.120$^{M}$ | 9.327$^{M}$ | 6.886$^{M}$ | 6.075$^{M}$ | 5.288 | 7.059 |
| Osrednjeslovenska | 1.096$^{M}$ | 1.578 | 1.948 | 1.374 | 619 | 516 | 308 | 183 | 1.842$^{M}$ | 4.900 | 8.953 | 10.653 | 7.433 | 8.978 | 7.365 | 9.131 |
| Gorenjska | 789$^{M}$ | 777$^{M}$ | 870$^{M}$ | 841 | 384$^{M}$ | 376 | 220 | 141 | 1.315$^{M}$ | 2.492$^{M}$ | 3.854 | 5.837 | 4.224 | 4.683 | 3.966 | 5.019 |
| Primorsko-notranjska | : | 507$^{M}$ | 655$^{M}$ | 498$^{M}$ | 149$^{M}$ | 116$^{M}$ | 53 | 16$^{M}$ | : | 1.754$^{M}$ | 4.127$^{M}$ | 4.981$^{M}$ | 1.790$^{M}$ | 3.389$^{M}$ | 2.842$^{M}$ | 1.153$^{M}$ |
| Goriška | 769$^{M}$ | 883$^{M}$ | 1.247 | 1.068 | 620 | 407 | 223 | 94 | 1.180$^{M}$ | 2.494$^{M}$ | 4.429 | 5.863 | 4.951 | 5.081 | 3.830 | 3.162 |
| Obalno-kraška | 557$^{M}$ | 831$^{M}$ | 884$^{M}$ | 373$^{M}$ | 220$^{M}$ | 152$^{M}$ | 69$^{M}$ | 38$^{M}$ | 820$^{M}$ | 1.746$^{M}$ | 2.453$^{M}$ | 2.209$^{M}$ | 1.733$^{M}$ | 2.531$^{M}$ | 1.726$^{M}$ | 1.839 |

M- manj natančna ocena-previdna uporaba, z – zaupno
Vir: SURS

## *Priloga 22: Število kmetijskih gospodarstev, KZU, PDM in ekonomska velikost po statističnih regijah v Sloveniji; 2016*

| | Število KMG | KZU (ha) | Polnovredne delovne moči (PDM) | Standardni prihodek (000 EUR) | PDM/ KMG | ESU/ KMG | PDM/ ha KZU | ESU/ ha KZU |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **SLOVENIJA** | **69.902** | **479.589** | **79.967** | **1.158.773** | **1,14** | **16.577** | **0,17** | **2.416** |
| Pomurska | 7.914 | 68.807 | 8.434 | 159.021 | 1,07 | 20.094 | 0,12 | 2.311 |
| Podravska | 10.990 | 79.490 | 12.975 | 236.841 | 1,18 | 21.551 | 0,16 | 2.980 |
| Koroška | 2.839 | 21.353 | 3.765 | 51.624 | 1,33 | 18.184 | 0,18 | 2.418 |
| Savinjska | 10.274 | 63.664 | 13.069 | 160.133 | 1,27 | 15.586 | 0,21 | 2.515 |
| Zasavska | 1.674[M] | 9.907[M] | 1.948[M] | 19.961[M] | 1,16 | 11.924 | 0,20 | 2.015 |
| Posavska | 5.189 | 29.713 | 6.353 | 75.579 | 1,22 | 14.565 | 0,21 | 2.544 |
| Jugovzhodna Slovenija | 8.141 | 49.039 | 8.595 | 97.328 | 1,06 | 11.955 | 0,18 | 1.985 |
| Osrednjeslovenska | 7.621 | 59.256 | 9.184 | 131.230 | 1,21 | 17.220 | 0,15 | 2.215 |
| Gorenjska | 4.398 | 31.391 | 4.941 | 79.033 | 1,12 | 17.970 | 0,16 | 2.518 |
| Primorsko-notranjska | 2.427 | 20.924 | 2.157 | 28.158 | 0,89 | 11.602 | 0,10 | 1.346 |
| Goriška | 5.311 | 30.989 | 5.711 | 80.673 | 1,08 | 15.190 | 0,18 | 2.603 |
| Obalno-kraška | 3.124 | 15.058 | 2.836 | 39.192 | 0,91 | 12.545 | 0,19 | 2.603 |

M- manj natančna ocena-previdna uporaba, z – zaupno
Vir: SURS

## ***OBSEG KMETIJSKE PROIZVODNJE***

### *Priloga 23: Indeksi obsega kmetijske proizvodnje (2015 = 100); 2005–2017*

| | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017* | 2017/16 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Žito | 88,4 | 76,5 | 83,1 | 89,7 | 83,8 | 90,0 | 97,4 | 92,9 | 73,5 | 103,8 | 100,0 | 102,2 | 85,3 | –16,6 % |
| Industrijske rastline | 129,8 | 128,1 | 90,9 | 84,5 | 95,6 | 102,2 | 105,8 | 81,1 | 66,6 | 101,8 | 100,0 | 128,4 | 96,6 | –24,8 % |
| Krmne rastline | 103,1 | 81,5 | 91,7 | 94,5 | 94,7 | 97,6 | 90,8 | 78,8 | 71,1 | 91,7 | 100,0 | 101,7 | 77,2 | –24,1 % |
| Zelenjadnice, sadike in okrasne rastline | 93,3 | 85,7 | 72,4 | 81,3 | 89,3 | 69,6 | 80,3 | 77,7 | 80,4 | 92,8 | 100,0 | 105,3 | 98,1 | –6,9 % |
| Krompir | 126,3 | 102,3 | 128,9 | 102,9 | 96,5 | 110,4 | 106,3 | 86,2 | 68,1 | 107,8 | 100,0 | 93,0 | 86,1 | –7,5 % |
| Sadje, grozdje, oljke | 93,5 | 97,1 | 99,1 | 86,3 | 87,1 | 96,8 | 89,8 | 63,8 | 79,7 | 81,5 | 100,0 | 64,1 | 37,1 | –42,2 % |
| Vino | 86,6 | 77,1 | 84,8 | 74,8 | 84,6 | 86,8 | 97,8 | 72,7 | 85,6 | 87,1 | 100,0 | 78,9 | 75,4 | –4,5 % |
| Drugi rastlinski pridelki | 107,1 | 114,3 | 114,3 | 107,1 | 107,1 | 107,1 | 107,1 | 107,1 | 83,3 | 100,0 | 100,0 | 100,0 | 100,0 | 0,0 % |
| **Rastlinska pridelava** | **96,3** | **84,4** | **87,8** | **86,4** | **89,1** | **90,4** | **92,0** | **77,0** | **76,0** | **91,6** | **100,0** | **92,3** | **75,2** | **–18,5 %** |
| Govedo | 102,9 | 98,1 | 102,2 | 98,0 | 98,8 | 99,1 | 101,2 | 97,7 | 95,2 | 96,6 | 100,0 | 106,9 | 109,0 | 1,9 % |
| Prašiči | 233,8 | 245,3 | 229,7 | 214,6 | 171,7 | 164,1 | 145,5 | 124,5 | 107,1 | 112,8 | 100,0 | 109,5 | 106,8 | –2,5 % |
| Konji | 80,3 | 85,2 | 76,5 | 78,8 | 79,8 | 84,0 | 91,4 | 100,1 | 106,9 | 111,4 | 100,0 | 100,6 | 100,6 | 0,0 % |
| Drobnica | 126,1 | 123,1 | 121,9 | 111,5 | 118,3 | 118,6 | 99,2 | 92,0 | 76,1 | 104,8 | 100,0 | 101,2 | 107,4 | 6,1 % |
| Perutnina | 92,6 | 83,9 | 100,4 | 100,8 | 103,4 | 104,7 | 99,6 | 101,5 | 97,9 | 101,8 | 100,0 | 109,0 | 115,1 | 5,6 % |
| Druge živali | 152,0 | 137,3 | 120,8 | 117,3 | 129,1 | 134,4 | 91,8 | 82,3 | 100,0 | 100,0 | 100,0 | 122,7 | 122,7 | 0,0 % |
| Mleko | 97,4 | 94,9 | 98,5 | 96,6 | 95,0 | 95,6 | 95,2 | 97,8 | 94,3 | 97,6 | 100,0 | 102,8 | 103,6 | 0,7 % |
| Jajca | 61,7 | 65,3 | 80,8 | 90,8 | 90,5 | 89,6 | 92,7 | 81,0 | 90,9 | 85,5 | 100,0 | 101,3 | 109,3 | 7,9 % |
| Drugi živalski proizvodi | 81,2 | 88,0 | 89,5 | 86,2 | 93,5 | 88,7 | 137,5 | 78,1 | 106,1 | 64,9 | 100,0 | 80,8 | 76,3 | –5,6 % |
| **Živinoreja** | **106,7** | **104,5** | **109,0** | **106,5** | **103,4** | **103,2** | **102,6** | **98,3** | **96,1** | **97,0** | **100,0** | **104,1** | **106,1** | **1,9 %** |
| **PROIZVODNJA KMETIJSKIH PROIZVODOV** | **100,4** | **93,0** | **96,9** | **95,0** | **95,2** | **95,9** | **96,6** | **86,0** | **84,5** | **94,0** | **100,0** | **97,3** | **88,0** | **–9,6 %** |
| Kmetijske storitve | 127,7 | 127,7 | 109,9 | 115,2 | 110,5 | 110,3 | 107,2 | 107,2 | 99,1 | 100,1 | 100,0 | 87,8 | 87,8 | 0,0 % |
| **KMETIJSKA PROIZVODNJA** | **100,8** | **93,6** | **97,1** | **95,3** | **95,4** | **96,1** | **96,7** | **86,3** | **84,7** | **94,1** | **100,0** | **97,1** | **88,0** | **–9,4 %** |

* začasni podatki
Vir: Eurostat, SURS, preračuni KIS

## *Priloga 24: Kmetijska zemlja v rabi na kmetijskih gospodarstvih (osnovna površina; ha); 2005–2017*

| | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 | Indeks 2017/16 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **Kmetijska zemlja v rabi skupaj** | **508.759** | **490.318** | **498.466** | **492.424** | **468.496** | **482.653** | **458.195** | **479.653** | **478.888** | **482.218** | **476.862** | **477.671** | **481.415** | **100,8** |
| **Trajni nasadi** | **27.539** | **27.538** | **26.147** | **26.148** | **26.003** | **26.796** | **26.848** | **26.827** | **27.303** | **27.234** | **27.017** | **27.636** | **27.835** | **100,7** |
| Sadovnjaki | 9.997 | 9.997 | 8.928 | 8.928 | 8.783 | 9.191 | 9.243 | 9.223 | 9.949 | 9.885 | 9.905 | 10.351 | 10.466 | 101,1 |
| – intenzivni sadovnjaki | 4.442 | 4.442 | 4.022 | 4.022 | 3.893 | 3.901 | 3.952 | 3.933 | 3.917 | 3.855 | 3.857 | 3.920 | 4.016 | 102,5 |
| – ekstenzivni sadovnjaki | 5.555 | 5.555 | 4.906 | 4.906 | 4.890 | 5.290 | 5.291 | 5.290 | 6.032 | 6.031 | 6.050 | 6.433 | 6.451 | 100,3 |
| Vinogradi | 16.428 | 16.427 | 16.086 | 16.086 | 16.086 | 16.351 | 16.352 | 16.351 | 16.085 | 16.009 | 15.692 | 15.824 | 15.839 | 100,1 |
| Oljčniki | 820 | 820 | 910 | 910 | 910 | 892 | 892 | 892 | 925 | 996 | 1.076 | 1.173 | 1.243 | 106,0 |
| Drevesnice in trsnice | 294 | 294 | 224 | 224 | 224 | 362 | 362 | 362 | 344 | 344 | 344 | 288 | 288 | 100,0 |
| **Travniki in pašniki*** | **304.906** | **285.000** | **297.284** | **285.973** | **267.304** | **285.713** | **262.603** | **281.159** | **277.475** | **279.916** | **278.678** | **276.247** | **279.216** | **101,1** |
| **Njive in vrtovi** | **176.314** | **177.780** | **175.035** | **180.303** | **175.189** | **170.144** | **168.744** | **171.667** | **174.110** | **175.070** | **171.167** | **173.787** | **174.363** | **100,3** |
| Žito | 94.637 | 95.951 | 98.586 | 105.016 | 100.173 | 93.941 | 94.125 | 98.377 | 97.830 | 98.293 | 96.975 | 95.508 | 95.193 | 99,7 |
| Suhe stročnice | 2.009 | 3.905 | 2.337 | 1.578 | 1.030 | 886 | 1.134 | 748 | 686 | 691 | 847 | 1.258 | 1.306 | 103,8 |
| Krompir | 6.306 | 5.900 | 5.736 | 4.427 | 4.175 | 4.124 | 3.640 | 3.386 | 3.307 | 3.600 | 3.319 | 3.164 | 3.165 | 100,0 |
| Krmne korenovke ipd. | 954 | 357 | 527 | 559 | 469 | 352 | 231 | 260 | 248 | 221 | 175 | 147 | 223 | 151,7 |
| Sladkorna pesa | 5.057 | 6.684 | – | – | – | – | – | – | – | – | – | – | : | |
| Oljnice | 6.580 | 7.500 | 9.666 | 8.161 | 9.054 | 11.787 | 11.021 | 10.242 | 10.309 | 10.526 | 8.939 | 11.698 | 11.447 | 97,9 |
| Hmelj | 1.453 | 1.507 | 1.572 | 1.638 | 1.660 | 1.488 | 1.376 | 1.159 | 1.166 | 1.296 | 1.405 | 1.485 | 1.591 | 107,1 |
| Druge industrijske rastline | 17 | 27 | 17 | 17 | 17 | 46 | 27 | 50 | 73 | 45 | 75 | 90 | 142 | 157,8 |
| Zelenjadnice in jagode | 2.995 | 3.273 | 2.861 | 3.545 | 3.516 | 2.378 | 3.387 | 3.923 | 3.987 | 4.138 | 4.115 | 4.630 | 4.559 | 98,5 |
| Zelena krma z njiv | 53.665 | 51.361 | 51.467 | 54.404 | 54.007 | 54.374 | 52.992 | 52.709 | 55.761 | 55.650 | 53.894 | 54.213 | 54.973 | 101,4 |
| Seme | 246 | 216 | 183 | 183 | 183 | 230 | 230 | 230 | 187 | 187 | 187 | 375 | 375 | 100,0 |
| Cvetje in okrasne rastline | 169 | 139 | 154 | 154 | 154 | 76 | 78 | 72 | 96 | 73 | 53 | 85 | 48 | 56,5 |
| Drugo na njivah** | 118 | 88 | 42 | 37 | 37 | 112 | 24 | 24 | 13 | 13 | 13 | 27 | 27 | 100,0 |
| Neobdelane njive | 2.108 | 872 | 1.887 | 584 | 714 | 349 | 479 | 487 | 448 | 338 | 1.170 | 1.109 | 1.313 | 118,4 |

* vključeni skupni pašniki
** sadike zelenjadnic, zelišč in jagod ter drugo
Vir: SURS

## *Priloga 25: Struktura kmetijske zemlje v rabi na kmetijskih gospodarstvih (osnovna površina; %); 2005–2017*

| | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **Kmetijska zemlja v rabi skupaj** | **100,0** | **100,0** | **100,0** | **100,0** | **100,0** | **100,0** | **100,0** | **100,0** | **100,0** | **100,0** | **100,0** | **100,0** | **100,0** |
| **Trajni nasadi** | **5,4** | **5,6** | **5,2** | **5,3** | **5,6** | **5,6** | **5,9** | **5,6** | **5,7** | **5,6** | **5,7** | **5,8** | **5,8** |
| Sadovnjaki | 2,0 | 2,0 | 1,8 | 1,8 | 1,9 | 1,9 | 2,0 | 1,9 | 2,1 | 2,0 | 2,1 | 2,2 | 2,2 |
| Vinogradi | 3,2 | 3,4 | 3,2 | 3,3 | 3,4 | 3,4 | 3,6 | 3,4 | 3,4 | 3,3 | 3,3 | 3,3 | 3,3 |
| Oljčniki | 0,2 | 0,2 | 0,2 | 0,2 | 0,2 | 0,2 | 0,2 | 0,2 | 0,2 | 0,2 | 0,2 | 0,2 | 0,3 |
| Drevesnice in trsnice | 0,1 | 0,1 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,1 | 0,1 | 0,1 | 0,1 | 0,1 | 0,1 | 0,1 | 0,1 |
| **Travniki in pašniki*** | **59,9** | **58,1** | **59,6** | **58,1** | **57,1** | **59,2** | **57,3** | **58,6** | **57,9** | **58,0** | **58,4** | **57,8** | **58,0** |
| **Njive in vrtovi** | **34,7** | **36,3** | **35,1** | **36,6** | **37,4** | **35,3** | **36,8** | **35,8** | **36,4** | **36,3** | **35,9** | **36,4** | **36,2** |
| Žito | 18,6 | 19,6 | 19,8 | 21,3 | 21,4 | 19,5 | 20,5 | 20,5 | 20,4 | 20,4 | 20,3 | 20,0 | 19,8 |
| Suhe stročnice | 0,4 | 0,8 | 0,5 | 0,3 | 0,2 | 0,2 | 0,2 | 0,2 | 0,1 | 0,1 | 0,2 | 0,3 | 0,3 |
| Krompir | 1,2 | 1,2 | 1,2 | 0,9 | 0,9 | 0,9 | 0,8 | 0,7 | 0,7 | 0,7 | 0,7 | 0,7 | 0,7 |
| Krmne korenovke ipd. | 0,2 | 0,1 | 0,1 | 0,1 | 0,1 | 0,1 | 0,1 | 0,1 | 0,1 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| Sladkorna pesa | 1,0 | 1,4 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| Oljnice | 1,3 | 1,5 | 1,9 | 1,7 | 1,9 | 2,4 | 2,4 | 2,1 | 2,2 | 2,2 | 1,9 | 2,4 | 2,4 |
| Hmelj | 0,3 | 0,3 | 0,3 | 0,3 | 0,4 | 0,3 | 0,3 | 0,2 | 0,2 | 0,3 | 0,3 | 0,3 | 0,3 |
| Druge industrijske rastline | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| Zelenjadnice in jagode | 0,6 | 0,7 | 0,6 | 0,7 | 0,8 | 0,5 | 0,7 | 0,8 | 0,8 | 0,9 | 0,9 | 1,0 | 0,9 |
| Zelena krma z njiv | 10,5 | 10,5 | 10,3 | 11,0 | 11,5 | 11,3 | 11,6 | 11,0 | 11,6 | 11,5 | 11,3 | 11,3 | 11,4 |
| Seme | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,1 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,1 | 0,1 |
| Cvetje in okrasne rastline | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| Drugo na njivah** | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| Neobdelane njive | 0,4 | 0,2 | 0,4 | 0,1 | 0,2 | 0,1 | 0,1 | 0,1 | 0,1 | 0,1 | 0,2 | 0,2 | 0,3 |

* vključeni skupni pašniki
** sadike zelenjadnic, zelišč in jagod ter drugo
Vir: SURS, preračuni KIS

## *Priloga 26: Pridelovalna površina na kmetijskih gospodarstvih (ha); 2005–2017*

| | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 | Indeks 2017/16 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Žito* | 95.547 | 96.186 | 99.275 | 105.564 | 100.866 | 94.760 | 94.979 | 99.733 | 98.972 | 99.884 | 98.955 | 98.355 | 98.461 | 100,1 |
| – pšenica in pira | 30.059 | 32.083 | 32.040 | 35.413 | 34.534 | 31.946 | 29.665 | 34.586 | 31.759 | 33.124 | 30.734 | 31.461 | 28.017 | 89,1 |
| – koruza za zrnje | 42.369 | 39.839 | 40.906 | 43.698 | 38.611 | 36.433 | 40.185 | 39.166 | 41.857 | 38.331 | 37.743 | 36.388 | 38.290 | 105,2 |
| – ječmen | 15.451 | 17.044 | 18.532 | 19.229 | 20.089 | 18.730 | 17.477 | 17.967 | 17.314 | 18.482 | 20.110 | 19.184 | 20.369 | 106,2 |
| – rž | 1.320 | 766 | 820 | 714 | 892 | 796 | 808 | 902 | 1.489 | 1.640 | 1.236 | 970 | 1.081 | 111,4 |
| – oves | 2.731 | 2.471 | 2.332 | 1.887 | 1.773 | 1.773 | 1.842 | 1.369 | 1.203 | 1.364 | 1.506 | 1.332 | 1.448 | 108,7 |
| – tritikala | 1.986 | 2.869 | 3.091 | 3.241 | 3.399 | 3.477 | 3.347 | 3.640 | 3.490 | 4.229 | 4.491 | 5.288 | 5.032 | 95,2 |
| – drugo žito* | 1.631 | 1.114 | 1.554 | 1.382 | 1.568 | 1.605 | 1.655 | 2.103 | 1.860 | 2.714 | 3.135 | 3.732 | 4.224 | 113,2 |
| Suhe stročnice | 2.009 | 3.905 | 2.337 | 1.578 | 1.030 | 886 | 1.134 | 748 | 686 | 691 | 847 | 1.258 | 1.306 | 103,8 |
| Krompir | 6.306 | 5.900 | 5.736 | 4.427 | 4.175 | 4.124 | 3.640 | 3.386 | 3.307 | 3.600 | 3.319 | 3.164 | 3.165 | 100,0 |
| Krmne korenovke ipd.* | 3.472 | 1.834 | 1.977 | 1.564 | 1.911 | 1.314 | 1.381 | 1.350 | 1.266 | 1.195 | 921 | 891 | 971 | 109,0 |
| Sladkorna pesa | 5.057 | 6.684 | – | – | – | – | – | – | – | – | – | – | : | |
| Oljnice | 6.580 | 7.500 | 9.666 | 8.161 | 9.054 | 11.787 | 11.021 | 10.242 | 10.309 | 10.526 | 8.939 | 11.698 | 11.447 | 97,9 |
| – oljna ogrščica | 2.260 | 2.809 | 5.358 | 4.442 | 4.424 | 5.303 | 4.770 | 5.141 | 6.131 | 5.563 | 1.629 | 3.156 | 3.435 | 108,8 |
| – sončnice | 40 | 156 | 246 | 256 | 227 | 203 | 374 | 367 | 273 | 252 | 230 | 241 | 299 | 124,1 |
| – soja | 172 | 226 | 126 | 49 | 66 | 109 | 107 | 140 | 278 | 404 | 1.705 | 2.466 | 2.908 | 117,9 |
| – oljne buče | 4.108 | 4.302 | 3.936 | 3.414 | 4.324 | 6.141 | 5.718 | 4.512 | 3.433 | 3.943 | 4.939 | 5.410 | 4.500 | 83,2 |
| Hmelj | 1.453 | 1.507 | 1.572 | 1.638 | 1.660 | 1.488 | 1.376 | 1.159 | 1.166 | 1.296 | 1.405 | 1.485 | 1.591 | 107,1 |
| Zelena krma z njiv* | 61.585 | 57.869 | 59.207 | 61.454 | 63.736 | 62.355 | 61.186 | 61.464 | 65.288 | 62.710 | 59.767 | 61.298 | 62.447 | 101,9 |
| – silažna koruza | 31.525 | 27.008 | 26.802 | 26.543 | 26.125 | 25.868 | 25.970 | 27.438 | 30.011 | 29.485 | 28.735 | 28.689 | 29.194 | 101,8 |
| – drugi enoletni posevki | 2.357 | 1.655 | 2.182 | 986 | 1.127 | 983 | 915 | 1.061 | 856 | 662 | 661 | 824 | 771 | 93,6 |
| – detelje in lucerna | 3.070 | 2.481 | 3.090 | 4.351 | 5.860 | 5.548 | 5.452 | 5.338 | 5.722 | 5.549 | 8.507 | 10.499 | 10.159 | 96,8 |
| – trave in travno-deteljne mešanice | 24.633 | 26.725 | 27.133 | 29.574 | 30.624 | 29.956 | 28.849 | 27.627 | 28.699 | 27.014 | 21.864 | 21.286 | 22.323 | 104,9 |
| Zelenjadnice* | 3.614 | 4.099 | 3.550 | 4.294 | 4.275 | 2.803 | 4.048 | 4.371 | 4.845 | 5.057 | 5.002 | 5.515 | 5.434 | 98,5 |
| Sadje** | 10.101 | 10.101 | 9.037 | 9.052 | 8.893 | 9.293 | 9.342 | 9.303 | 10.055 | 9.973 | 10.012 | 10.462 | 10.574 | 101,1 |
| – jabolka | 5.385 | 5.385 | 4.855 | 4.855 | 4.697 | 4.945 | 4.915 | 4.882 | 4.889 | 4.790 | 4.717 | 4.807 | 4.753 | 98,9 |
| – hruške | 1.054 | 1.054 | 890 | 890 | 881 | 928 | 926 | 932 | 981 | 971 | 966 | 1.016 | 1.023 | 100,7 |
| – breskve | 799 | 799 | 674 | 674 | 669 | 591 | 617 | 557 | 590 | 555 | 515 | 512 | 494 | 96,6 |
| – drugo sadje | 2.863 | 2.863 | 2.619 | 2.634 | 2.647 | 2.829 | 2.884 | 2.932 | 3.595 | 3.656 | 3.815 | 4.127 | 4.303 | 104,3 |
| Grozdje | 16.428 | 16.427 | 16.086 | 16.086 | 16.086 | 16.351 | 16.352 | 16.351 | 16.085 | 16.009 | 15.692 | 15.824 | 15.839 | 100,1 |
| Oljke | 820 | 820 | 910 | 910 | 910 | 892 | 892 | 892 | 925 | 996 | 1.076 | 1.173 | 1.243 | 106,0 |
| Krma s trajnih travnikov in pašnikov*** | 304.906 | 285.000 | 297.284 | 285.973 | 267.304 | 285.712 | 262.603 | 281.159 | 277.475 | 279.916 | 278.678 | 276.247 | 279.216 | 101,1 |

* skupaj z naknadnimi posevki; ** skupaj z jagodami; *** vključeni skupni pašniki
Vir: SURS, preračuni KIS

## *Priloga 27: Rastlinska pridelava na kmetijskih gospodarstvih (t); 2005–2017*

| | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 | Indeks 2017/16 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Žito* | 576.287 | 493.560 | 531.888 | 579.634 | 532.845 | 568.846 | 607.798 | 576.407 | 457.339 | 648.887 | 624.047 | 638.064 | 546.994 | 85,7 |
| – pšenica in pira | 141.293 | 134.449 | 133.339 | 160.297 | 136.905 | 153.481 | 153.575 | 188.065 | 138.235 | 173.245 | 157.058 | 163.165 | 140.961 | 86,4 |
| – koruza za zrnje | 351.168 | 276.106 | 308.259 | 319.902 | 302.600 | 311.117 | 349.030 | 277.358 | 226.634 | 350.583 | 338.712 | 346.211 | 272.177 | 78,6 |
| – ječmen | 61.239 | 61.623 | 67.904 | 76.788 | 70.793 | 80.120 | 79.386 | 84.727 | 69.303 | 89.700 | 93.174 | 91.653 | 97.929 | 106,8 |
| – rž | 4.092 | 2.126 | 2.509 | 2.080 | 2.318 | 2.676 | 2.843 | 3.422 | 5.012 | 6.737 | 4.658 | 3.978 | 4.415 | 111,0 |
| – oves | 7.629 | 6.285 | 5.547 | 4.987 | 4.260 | 5.168 | 5.818 | 4.351 | 3.107 | 4.448 | 5.023 | 4.327 | 4.641 | 107,3 |
| – tritikala | 7.846 | 10.946 | 12.032 | 13.260 | 13.532 | 14.067 | 14.767 | 15.917 | 12.641 | 20.068 | 20.934 | 24.719 | 22.923 | 92,7 |
| – drugo žito* | 3.020 | 2.025 | 2.298 | 2.320 | 2.437 | 2.217 | 2.379 | 2.567 | 2.407 | 4.106 | 4.488 | 4.011 | 3.948 | 98,4 |
| Suhe stročnice | 5.640 | 10.475 | 6.005 | 4.248 | 2.089 | 1.921 | 3.281 | 1.527 | 920 | 1.522 | 1.895 | 2.882 | 2.692 | 93,4 |
| Krompir | 144.714 | 106.974 | 131.049 | 100.319 | 103.425 | 101.208 | 96.179 | 79.253 | 62.155 | 96.819 | 91.036 | 84.907 | 77.075 | 90,8 |
| Krmne korenovke ipd.* | 73.461 | 35.089 | 38.841 | 31.648 | 36.415 | 23.852 | 21.235 | 20.032 | 19.025 | 17.639 | 16.635 | 16.411 | 17.294 | 105,4 |
| Sladkorna pesa | 260.095 | 262.031 | – | – | – | – | – | – | – | – | – | – | : | |
| Oljnice | 8.730 | 9.258 | 18.333 | 13.321 | 12.899 | 20.227 | 19.300 | 20.492 | 17.812 | 23.965 | 12.657 | 21.008 | 20.020 | 95,3 |
| – oljna ogrščica | 5.352 | 4.991 | 14.740 | 10.949 | 9.845 | 15.522 | 13.948 | 16.692 | 15.113 | 19.883 | 3.643 | 8.590 | 8.999 | 104,8 |
| – sončnice | 89 | 190 | 427 | 414 | 330 | 476 | 976 | 868 | 506 | 527 | 578 | 600 | 524 | 87,3 |
| – soja | 333 | 527 | 348 | 137 | 193 | 290 | 292 | 343 | 463 | 1.046 | 4.689 | 7.387 | 7.713 | 104,4 |
| – oljne buče | 2.957 | 3.550 | 2.818 | 1.821 | 2.532 | 3.888 | 3.985 | 2.542 | 1.588 | 2.269 | 3.410 | 4.117 | 2.517 | 61,1 |
| Hmelj | 2.501 | 1.916 | 2.157 | 2.304 | 2.669 | 2.073 | 2.154 | 1.338 | 1.227 | 2.270 | 2.065 | 2.478 | 2.160 | 87,2 |
| Zelena krma z njiv* | 1.668.718 | 1.246.438 | 1.335.869 | 1.374.488 | 1.433.188 | 1.389.257 | 1.427.350 | 1.245.106 | 1.066.651 | 1.626.587 | 1.622.649 | 1.635.467 | 1.354.772 | 82,8 |
| – silažna koruza | 1.472.972 | 1.052.364 | 1.121.160 | 1.133.259 | 1.173.053 | 1.132.813 | 1.189.013 | 1.057.298 | 889.991 | 1.390.295 | 1.398.512 | 1.398.014 | 1.162.804 | 83,2 |
| – drugi enoletni posevki | 25.275 | 16.293 | 16.716 | 15.140 | 15.385 | 12.529 | 14.562 | 11.301 | 8.717 | 12.216 | 10.110 | 13.076 | 8.310 | 63,6 |
| – detelje in lucerna | 23.004 | 15.763 | 21.084 | 29.461 | 34.543 | 38.687 | 35.460 | 30.157 | 29.612 | 38.675 | 58.540 | 75.507 | 59.222 | 78,4 |
| – trave in travno-deteljne mešanice | 147.467 | 162.018 | 176.909 | 196.628 | 210.207 | 205.228 | 188.315 | 146.350 | 138.331 | 185.401 | 155.487 | 148.870 | 124.436 | 83,6 |
| Zelenjadnice* | 87.579 | 78.831 | 65.223 | 78.194 | 83.866 | 59.984 | 77.292 | 70.759 | 71.273 | 86.209 | 95.546 | 105.504 | 96.354 | 91,3 |
| Sadje** | 142.166 | 157.861 | 152.423 | 132.342 | 132.822 | 153.668 | 142.355 | 97.587 | 133.865 | 133.493 | 156.114 | 90.955 | 39.721 | 43,7 |
| – jabolka | 106.196 | 119.176 | 114.493 | 102.893 | 95.662 | 117.569 | 105.355 | 74.263 | 92.449 | 99.909 | 115.091 | 59.566 | 20.019 | 33,6 |
| – hruške | 8.213 | 11.447 | 11.823 | 9.299 | 11.459 | 10.889 | 11.425 | 6.509 | 11.138 | 10.208 | 11.068 | 8.280 | 3.623 | 43,8 |
| – breskve | 13.337 | 11.158 | 9.252 | 6.780 | 9.950 | 7.962 | 8.603 | 6.203 | 6.998 | 5.459 | 6.938 | 5.556 | 2.996 | 53,9 |
| – drugo sadje | 14.420 | 16.079 | 16.855 | 13.370 | 15.751 | 17.248 | 16.972 | 10.612 | 23.280 | 17.917 | 23.017 | 17.553 | 13.083 | 74,5 |
| Grozdje | 120.868 | 105.486 | 122.543 | 105.719 | 112.855 | 108.541 | 121.396 | 92.323 | 100.177 | 94.209 | 117.586 | 94.780 | 89.416 | 94,3 |
| Oljke | 2.907 | 1.893 | 1.604 | 2.455 | 1.823 | 1.895 | 1.704 | 740 | 1.479 | 814 | 1.578 | 1.662 | 1.685 | 101,4 |
| Krma s trajnih travnikov in pašnikov*** | 1.712.588 | 1.331.878 | 1.525.022 | 1.572.063 | 1.538.220 | 1.638.819 | 1.451.932 | 1.283.162 | 1.174.446 | 1.589.103 | 1.633.585 | 1.661.714 | 1.247.770 | 75,1 |

* skupaj z naknadnimi posevki; ** skupaj z jagodami; *** vključeni skupni pašniki
Vir: SURS, preračuni KIS

## *Priloga 28: Hektarski pridelki v rastlinski pridelavi na kmetijskih gospodarstvih (t/ha); 2005–2017*

| | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 | Indeks 2017/16 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Žito* | 6,0 | 5,1 | 5,4 | 5,5 | 5,3 | 6,0 | 6,4 | 5,8 | 4,6 | 6,5 | 6,31 | 6,5 | 5,6 | 85,6 |
| – pšenica in pira | 4,7 | 4,2 | 4,2 | 4,5 | 4,0 | 4,8 | 5,2 | 5,4 | 4,4 | 5,2 | 5,1 | 5,2 | 5,0 | 97,0 |
| – koruza za zrnje | 8,3 | 6,9 | 7,5 | 7,3 | 7,8 | 8,5 | 8,7 | 7,1 | 5,4 | 9,1 | 9,0 | 9,5 | 7,1 | 74,7 |
| – ječmen | 4,0 | 3,6 | 3,7 | 4,0 | 3,5 | 4,3 | 4,5 | 4,7 | 4,0 | 4,9 | 4,6 | 4,8 | 4,8 | 100,6 |
| – rž | 3,1 | 2,8 | 3,1 | 2,9 | 2,6 | 3,4 | 3,5 | 3,8 | 3,4 | 4,1 | 3,8 | 4,1 | 4,1 | 99,6 |
| – oves | 2,8 | 2,5 | 2,4 | 2,6 | 2,4 | 2,9 | 3,2 | 3,2 | 2,6 | 3,3 | 3,3 | 3,2 | 3,2 | 98,7 |
| – tritikala | 4,0 | 3,8 | 3,9 | 4,1 | 4,0 | 4,0 | 4,4 | 4,4 | 3,6 | 4,7 | 4,7 | 4,7 | 4,6 | 97,5 |
| – drugo žito* | 1,9 | 1,8 | 1,5 | 1,7 | 1,6 | 1,4 | 1,4 | 1,2 | 1,3 | 1,5 | 1,4 | 1,1 | 0,9 | 87,0 |
| Suhe stročnice | 2,8 | 2,7 | 2,6 | 2,7 | 2,0 | 2,2 | 2,9 | 2,0 | 1,3 | 2,2 | 2,2 | 2,3 | 2,1 | 90,0 |
| Krompir | 22,9 | 18,1 | 22,8 | 22,7 | 24,8 | 24,5 | 26,4 | 23,4 | 18,8 | 26,9 | 27,4 | 26,8 | 24,4 | 90,7 |
| Krmne korenovke ipd.* | 21,2 | 19,1 | 19,6 | 20,2 | 19,1 | 18,2 | 15,4 | 14,8 | 15,0 | 14,8 | 18,1 | 18,4 | 17,8 | 96,7 |
| Sladkorna pesa | 51,4 | 39,2 | – | – | – | – | – | – | – | – | – | – | : | |
| Oljnice | 1,3 | 1,2 | 1,9 | 1,6 | 1,4 | 1,7 | 1,8 | 2,0 | 1,7 | 2,3 | 1,4 | 1,8 | 1,7 | 97,4 |
| – oljna ogrščica | 2,4 | 1,8 | 2,8 | 2,5 | 2,2 | 2,9 | 2,9 | 3,2 | 2,5 | 3,6 | 2,2 | 2,7 | 2,6 | 96,3 |
| – sončnice | 2,2 | 1,2 | 1,7 | 1,6 | 1,5 | 2,3 | 2,6 | 2,4 | 1,9 | 2,1 | 2,5 | 2,5 | 1,8 | 70,4 |
| – soja | 1,9 | 2,3 | 2,8 | 2,8 | 2,9 | 2,7 | 2,7 | 2,5 | 1,7 | 2,6 | 2,8 | 3,0 | 2,7 | 88,5 |
| – oljne buče | 0,7 | 0,8 | 0,7 | 0,5 | 0,6 | 0,6 | 0,7 | 0,6 | 0,5 | 0,6 | 0,7 | 0,8 | 0,6 | 73,5 |
| Hmelj | 1,7 | 1,3 | 1,4 | 1,4 | 1,6 | 1,4 | 1,6 | 1,2 | 1,1 | 1,8 | 1,5 | 1,7 | 1,4 | 81,4 |
| Zelena krma z njiv* | 27,1 | 21,5 | 22,6 | 22,4 | 22,5 | 22,3 | 23,3 | 20,3 | 16,3 | 25,9 | 27,1 | 26,7 | 21,7 | 81,3 |
| – silažna koruza | 46,7 | 39,0 | 41,8 | 42,7 | 44,9 | 43,8 | 45,8 | 38,5 | 29,7 | 47,2 | 48,7 | 48,7 | 39,8 | 81,7 |
| – drugi enoletni posevki | 10,7 | 9,8 | 7,7 | 15,4 | 13,7 | 12,7 | 15,9 | 10,7 | 10,2 | 18,5 | 15,3 | 15,9 | 10,8 | 67,9 |
| – detelje in lucerna | 7,5 | 6,4 | 6,8 | 6,8 | 5,9 | 7,0 | 6,5 | 5,6 | 5,2 | 7,0 | 6,9 | 7,2 | 5,8 | 81,1 |
| – trave in travno-deteljne mešanice | 6,0 | 6,1 | 6,5 | 6,6 | 6,9 | 6,9 | 6,5 | 5,3 | 4,8 | 6,9 | 7,1 | 7,0 | 5,6 | 79,7 |
| Zelenjadnice* | 24,2 | 19,2 | 18,4 | 18,2 | 19,6 | 21,4 | 19,1 | 16,2 | 14,7 | 17,0 | 19,1 | 19,1 | 17,7 | 92,7 |
| Sadje** | 14,1 | 15,6 | 16,9 | 14,6 | 14,9 | 16,5 | 15,2 | 10,5 | 13,3 | 13,4 | 15,6 | 8,7 | 3,8 | 43,2 |
| – jabolka | 19,7 | 22,1 | 23,6 | 21,2 | 20,4 | 23,8 | 21,4 | 15,2 | 18,9 | 20,9 | 24,4 | 12,4 | 4,2 | 34,0 |
| – hruške | 7,8 | 10,9 | 13,3 | 10,5 | 13,0 | 11,7 | 12,3 | 7,0 | 11,4 | 10,5 | 11,5 | 8,1 | 3,5 | 43,4 |
| – breskve | 16,7 | 14,0 | 13,7 | 10,1 | 14,9 | 13,5 | 13,9 | 11,1 | 11,9 | 9,8 | 13,5 | 10,9 | 6,1 | 55,8 |
| – drugo sadje | 5,0 | 5,6 | 6,4 | 5,1 | 6,0 | 6,1 | 5,9 | 3,6 | 6,5 | 4,9 | 6,0 | 4,3 | 3,0 | 71,5 |
| Grozdje | 7,4 | 6,4 | 7,6 | 6,6 | 7,0 | 6,6 | 7,4 | 5,6 | 6,2 | 5,9 | 7,5 | 6,0 | 5,6 | 94,3 |
| Oljke | 3,5 | 2,3 | 1,8 | 2,7 | 2,0 | 2,1 | 1,9 | 0,8 | 1,6 | 0,8 | 1,5 | 1,4 | 1,4 | 95,7 |
| Krma s trajnih travnikov in pašnikov*** | 5,6 | 4,7 | 5,1 | 5,5 | 5,8 | 5,7 | 5,5 | 4,6 | 4,2 | 5,7 | 5,9 | 6,0 | 4,5 | 74,3 |

* skupaj z naknadnimi posevki; ** skupaj z jagodami; *** vključeni skupni pašniki
Vir: SURS, preračuni KIS

## *Priloga 29: Število živine in živinorejska proizvodnja; 2005–2017*

| | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017* | Indeks 2017/16 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **ŠTEVILO ŽIVINE (konec leta)** | | | | | | | | | | | | | | |
| Govedo | 452.517 | 454.033 | 479.581 | 469.983 | 472.878 | 470.151 | 462.300 | 460.063 | 460.576 | 468.253 | 484.192 | 488.598 | 479.614 | 98,2 |
| – od tega krave | 177.228 | 173.021 | 177.636 | 175.962 | 174.076 | 173.354 | 170.739 | 167.525 | 165.785 | 168.316 | 169.875 | 171.339 | 168.727 | 98,5 |
| Prašiči | 547.432 | 575.116 | 542.590 | 432.011 | 415.230 | 395.593 | 347.310 | 296.097 | 288.350 | 281.319 | 271.385 | 265.744 | 257.241 | 96,8 |
| – od tega plemenske svinje | 41.176 | 42.501 | 37.054 | 31.500 | 29.141 | 26.052 | 22.303 | 17.566 | 17.340 | 16.410 | 15.886 | 15.146 | 15.828 | 104,5 |
| Drobnica | 154.832 | 159.326 | 159.408 | 163.186 | 168.004 | 155.985 | 146.621 | 140.503 | 130.019 | 135.931 | 136.365 | 142.250 | 133.978 | 94,2 |
| – od tega plemenska drobnica | 107.488 | 109.335 | 109.803 | 111.825 | 117.127 | 110.287 | 100.610 | 94.099 | 88.093 | 93.150 | 93.649 | 96.132 | 95.970 | 99,8 |
| Perutnina (000) | 3.177 | 3.057 | 4.559 | 4.575 | 5.212 | 4.618 | 4.007 | 4.839 | 4.907 | 5.259 | 5.754 | 6.116 | 6.410 | 104,8 |
| Konji** | 19.249 | | 19.623 | 19.623 | | | 22.673 | | | 21.832 | | | | |
| Kunci** | 130.106 | | 115.572 | | | 85.088 | | | 96.218 | | | 109.753 | | |
| Čebelje družine** | 40.105 | | 41.245 | | | 59.857 | | | 62.716 | | | 86.500 | | |
| Damjaki in navadna jelenjad** | 4.513 | | 4.803 | | | 7.341 | | | 9.745 | | | 8.790 | | |
| **PROIZVODNJA (000 t)** | | | | | | | | | | | | | | |
| Prirast (živa masa) | **240,4** | **232,5** | **242,3** | **236,6** | **222,1** | **223,0** | **214,9** | **206,9** | **195,0** | **200,4** | **196,3** | **211,9** | **218,2** | **103,0** |
| Govedo | 80,6 | 76,5 | 77,8 | 77,2 | 74,7 | 77,6 | 80,2 | 77,7 | 75,2 | 74,8 | 76,8 | 81,8 | 81,1 | 99,1 |
| Prašiči | 79,2 | 83,1 | 77,7 | 72,2 | 57,8 | 55,3 | 49,2 | 42,3 | 36,1 | 38,1 | 33,6 | 36,8 | 37,5 | 101,9 |
| Perutnina | 76,4 | 68,8 | 82,6 | 83,2 | 85,3 | 86,4 | 82,2 | 83,7 | 80,8 | 84,0 | 82,5 | 89,9 | 96,2 | 107,0 |
| Drobnica | 4,2 | 4,1 | 4,2 | 4,0 | 4,3 | 3,7 | 3,3 | 3,2 | 2,9 | 3,5 | 3,4 | 3,4 | 3,4 | 101,1 |
| Domača prireja mesa (klavna masa) | **162,5** | **157,4** | **167,3** | **168,6** | **150,8** | **153,3** | **147,7** | **143,4** | **131,4** | **132,6** | **128,0** | **141,0** | **148,9** | **105,6** |
| Govedo | 44,1 | 42,2 | 43,0 | 44,5 | 41,0 | 43,2 | 44,7 | 43,4 | 41,1 | 39,6 | 38,6 | 44,4 | 47,4 | 106,8 |
| Prašiči | 61,4 | 63,1 | 62,4 | 61,3 | 45,3 | 44,5 | 40,2 | 36,0 | 29,0 | 29,6 | 26,4 | 29,0 | 29,8 | 102,8 |
| Perutnina | 55,0 | 50,1 | 59,8 | 60,9 | 62,5 | 63,6 | 60,9 | 62,2 | 59,7 | 61,8 | 61,3 | 66,0 | 70,0 | 106,1 |
| Drobnica | 2,0 | 2,0 | 2,1 | 1,9 | 2,0 | 2,0 | 1,9 | 1,8 | 1,6 | 1,6 | 1,7 | 1,6 | 1,7 | 104,9 |
| Vse pridobljeno meso (klavna masa) | **165,0** | **152,2** | **157,3** | **153,6** | **143,1** | **144,1** | **135,9** | **131,2** | **121,1** | **123,3** | **121,8** | **132,8** | **138,7** | **104,4** |
| Govedo | 45,4 | 39,4 | 38,4 | 37,2 | 35,6 | 35,7 | 35,8 | 33,5 | 31,9 | 31,5 | 33,4 | 35,7 | 36,0 | 100,8 |
| Prašiči | 62,6 | 61,2 | 57,3 | 54,6 | 44,1 | 44,2 | 39,0 | 35,6 | 29,4 | 29,7 | 27,3 | 30,8 | 31,7 | 102,9 |
| Perutnina | 55,0 | 49,6 | 59,5 | 59,9 | 61,4 | 62,2 | 59,2 | 60,3 | 58,2 | 60,5 | 59,4 | 64,7 | 69,3 | 107,1 |
| Drobnica | 2,0 | 2,0 | 2,1 | 1,9 | 2,0 | 2,0 | 1,9 | 1,8 | 1,6 | 1,6 | 1,7 | 1,6 | 1,7 | 104,9 |
| Namolzeno mleko | **660,8** | **644,0** | **668,3** | **655,7** | **627,8** | **605,8** | **603,3** | **622,6** | **596,9** | **618,5** | **633,8** | **651,4** | **654,4** | **100,5** |
| Kravje mleko | 659,0 | 642,3 | 666,5 | 653,7 | 625,5 | 603,9 | 601,6 | 620,9 | 595,5 | 616,6 | 631,7 | 649,7 | 654,4 | 100,7 |
| Ovčje in kozje mleko | 1,7 | 1,7 | 1,8 | 2,0 | 2,3 | 1,9 | 1,7 | 1,7 | 1,4 | 1,9 | 2,2 | 1,7 | 0,0 | 0,0 |
| Znesena jajca (mio kosov) | 238,8 | 263,4 | 322,4 | 358,8 | 360,3 | 357,1 | 369,2 | 322,7 | 357,6 | 340,3 | 391,3 | 386,9 | 397,0 | 102,6 |
| Natočeni med | 1,7 | 2,3 | 1,5 | 1,6 | 1,9 | 1,7 | 2,5 | 1,0 | 2,4 | 0,5 | 2,0 | 1,3 | 0,8 | 61,9 |
| Nastrižena volna | 0,18 | 0,18 | 0,18 | 0,19 | 0,19 | 0,18 | 0,16 | 0,16 | 0,15 | 0,16 | 0,15 | 0,16 | 0,16 | 95,7 |

* začasni podatki; ** stanje sredi leta (strukturno raziskovanje)
Vir: SURS

## *Priloga 30: Odkup in prodaja na tržnicah za nekatere pomembnejše kmetijske pridelke (t); 2005–2017*

| | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 | Indeks 2017/16 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **RASTLINSKI PRIDELKI** | | | | | | | | | | | | | | |
| Žito | 103.182 | 80.237 | 101.763 | 108.224 | 130.915 | 132.079 | 147.917 | 170.799 | 118.718 | 180.460 | 175.160 | 147.215 | 185.668 | 126,1 |
| Od tega: | | | | | | | | | | | | | | |
| – pšenica | 68.422 | 51.147 | 52.532 | 54.528 | 56.584 | 64.777 | 74.116 | 99.570 | 67.242 | 84.081 | 76.393 | 51.251 | 85.674 | 167,2 |
| – koruza | 31.752 | 25.726 | 44.288 | 46.786 | 68.497 | 59.258 | 65.131 | 59.376 | 42.634 | 84.376 | 83.852 | 81.697 | 79.249 | 97,0 |
| – ječmen | 2.476 | 2.261 | 3.169 | 5.667 | 3.029 | 6.056 | 6.742 | 9.345 | 5.712 | 7.020 | 11.078 | 11.805 | 15.620 | 132,3 |
| Fižol za zrnje | 77 | 89 | 92 | 79 | 138 | 90 | 66 | 71 | 47 | 66 | 81 | 82 | z | |
| – odkup | 1 | 2 | 1 | 2 | 2 | 5 | 1 | 1 | 1 | 9 | 9 | 9 | z | |
| – prodaja na tržnicah | 76 | 87 | 92 | 76 | 136 | 85 | 64 | 70 | 46 | 57 | 72 | 73 | 66 | 90,1 |
| Krompir | 11.310 | 6.025 | 6.634 | 7.076 | 6.550 | 7.902 | 7.124 | 5.875 | 4.626 | 5.629 | 6.221 | 5.219 | 7.290 | 139,7 |
| – odkup | 10.455 | 5.241 | 5.655 | 6.078 | 5.671 | 7.100 | 6.365 | 5.220 | 4.122 | 5.237 | 5.862 | 4.802 | 6.864 | 142,9 |
| – prodaja na tržnicah | 856 | 784 | 979 | 998 | 879 | 802 | 760 | 655 | 504 | 393 | 358 | 417 | 426 | 102,2 |
| Oljnice | 4.865 | 5.369 | 11.031 | 4.779 | 7.352 | 9.430 | 8.806 | 9.653 | 9.476 | 9.455 | 5.372 | 8.793 | 8.757 | 99,6 |
| Hmelj | 1.845 | 1.528 | 1.792 | 1.064 | 1.608 | 1.715 | 977 | 1.331 | 1.128 | 1.328 | 882 | 1.198 | 1.449 | 121,0 |
| Zelenjadnice | 14.399 | 12.516 | 13.302 | 10.929 | 9.677 | 9.193 | 8.571 | 7.594 | 8.090 | 12.362 | 12.462 | 15.155 | 17.641 | 116,4 |
| – odkup | 11.463 | 9.613 | 9.792 | 7.664 | 6.953 | 6.545 | 6.268 | 5.496 | 5.999 | 10.300 | 10.194 | 12.616 | 15.055 | 119,3 |
| – prodaja na tržnicah | 2.935 | 2.902 | 3.510 | 3.265 | 2.724 | 2.648 | 2.303 | 2.098 | 2.090 | 2.062 | 2.268 | 2.540 | 2.587 | 101,8 |
| Sadje | 49.011 | 40.230 | 42.667 | 35.666 | 32.063 | 33.031 | 40.207 | 26.228 | 24.186 | 26.295 | 30.719 | 24.863 | 9.728 | 39,1 |
| – odkup | 47.794 | 39.022 | 41.179 | 34.180 | 30.797 | 31.766 | 39.271 | 25.394 | 23.357 | 25.573 | 29.965 | 24.004 | 8.904 | 37,1 |
| – prodaja na tržnicah | 1.217 | 1.208 | 1.488 | 1.486 | 1.265 | 1.265 | 936 | 834 | 829 | 721 | 754 | 859 | 824 | 95,9 |
| Grozdje za predelavo | 33.442 | 24.953 | 33.234 | 27.415 | 25.150 | 20.486 | 20.813 | 15.615 | 15.233 | 14.394 | 15.288 | 12.310 | 17.005 | 138,1 |
| Vino (000 l) | 14.850 | 14.909 | 12.874 | 12.391 | 13.412 | 13.499 | 10.892 | 10.791 | 15.528 | 14.122 | 10.598 | 10.345 | 10.375 | 100,3 |
| Oljčno olje (tržnice) (000 l) | 7,3 | 2,9 | 1,0 | 0,7 | 0,8 | 0,8 | 1,5 | 1,8 | 1,7 | 1,7 | 11,5 | 11,4 | 10,6 | 93,0 |
| **ŽIVALSKI PROIZVODI** | | | | | | | | | | | | | | |
| Kravje mleko | 508.341 | 511.017 | 530.374 | 524.311 | 516.792 | 519.500 | 525.592 | 535.057 | 516.971 | 531.694 | 553.678 | 574.714 | 578.852 | 100,7 |
| Jedilna jajca (000) | 131.085 | 137.520 | 130.563 | 131.021 | 121.825 | 121.950 | 133.315 | 136.481 | 141.012 | 138.023 | 145.439 | 157.072 | 180.019 | 114,6 |
| – odkup | 128.135 | 134.263 | 127.123 | 127.378 | 119.797 | 120.082 | 131.739 | 134.062 | 139.049 | 135.799 | 144.532 | 156.249 | 179.288 | 114,7 |
| – prodaja na tržnicah | 2.950 | 3.257 | 3.440 | 3.642 | 2.028 | 1.868 | 1.576 | 2.418 | 1.963 | 2.223 | 907 | 822 | 731 | 89,0 |
| Valilna jajca (000) | 22.045 | 23.920 | 17.528 | 18.609 | 19.887 | 28.611 | 27.908 | 18.410 | 15.541 | 17.568 | 15.072 | 15.093 | z | |
| Med | 295 | 576 | 364 | 319 | 450 | 340 | 395 | 198 | 192 | 105 | 118 | 105 | 107 | 102,3 |
| – odkup | 253 | 525 | 318 | 249 | 366 | 203 | 264 | 111 | 132 | 55 | 66 | 45 | 45 | 100,2 |
| – prodaja na tržnicah | 42 | 51 | 47 | 70 | 84 | 137 | 131 | 87 | 61 | 50 | 52 | 60 | 62 | 103,9 |

z – zaupno
Vir: SURS, preračuni KIS

## *Priloga 31: Zakol živine v klavnicah; 2005–2017*

| | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 | Indeks 2017/16 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **ŠTEVILO** | | | | | | | | | | | | | | |
| Govedo* | 137.618 | 136.785 | 128.087 | 131.533 | 125.264 | 124.858 | 124.447 | 115.711 | 110.326 | 108.391 | 112.038 | 116.952 | 120.116 | 102,7 |
| Prašiči* | 391.788 | 409.590 | 405.311 | 380.703 | 291.588 | 289.303 | 273.904 | 252.512 | 227.856 | 238.871 | 239.309 | 257.747 | 245.377 | 95,2 |
| Perutnina (000) | 27.777 | 26.626 | 33.356 | 33.893 | 33.188 | 32.678 | 31.843 | 32.041 | 32.316 | 33.594 | 33.322 | 35.986 | 38.500 | 107,0 |
| Drobnica | 8.801 | 9.471 | 10.663 | 10.143 | 9.548 | 9.413 | 9.678 | 9.290 | 7.863 | 9.311 | 9.681 | 10.529 | 12.074 | 114,7 |
| Konji | 1.029 | 1.096 | 1.379 | 1.315 | 1.493 | 1.632 | 1.689 | 1.721 | 1.393 | 1.544 | 1.391 | 1.417 | 1.301 | 91,8 |
| Kunci | 40.355 | 32.123 | 22.119 | 29.615 | 24.441 | 17.730 | 13.452 | 12.971 | 14.209 | 16.034 | 11.151 | 13.925 | 11.302 | 81,2 |
| **MASA TRUPOV (t)** | | | | | | | | | | | | | | |
| Govedo* | 37.382 | 37.908 | 36.203 | 36.943 | 35.260 | 35.772 | 35.571 | 33.089 | 32.104 | 31.566 | 33.583 | 35.656 | 35.795 | 100,4 |
| Prašiči* | 31.675 | 33.626 | 33.187 | 31.406 | 24.113 | 24.903 | 22.954 | 21.033 | 18.953 | 20.208 | 20.371 | 22.686 | 21.885 | 96,5 |
| Perutnina | 53.417 | 48.137 | 58.910 | 58.692 | 59.543 | 61.431 | 58.284 | 58.661 | 57.088 | 59.798 | 58.761 | 64.006 | 68.663 | 107,3 |
| Drobnica | 110 | 119 | 134 | 125 | 119 | 116 | 118 | 115 | 92 | 115 | 119 | 131 | 151 | 115,6 |
| Konji | 239 | 253 | 324 | 305 | 352 | 382 | 381 | 381 | 307 | 344 | 317 | 319 | 287 | 90,1 |
| Kunci | 49 | 43 | 29 | 38 | 32 | 23 | 17 | 17 | 18 | 21 | 14 | 19 | 15 | 78,4 |
| **POVPREČNA MASA (kg)** | | | | | | | | | | | | | | |
| Govedo | 271,6 | 277,1 | 282,6 | 280,9 | 281,5 | 286,5 | 285,8 | 286,0 | 291,0 | 291,2 | 299,8 | 304,9 | 298,0 | 97,7 |
| Prašiči | 80,9 | 82,1 | 81,9 | 82,5 | 82,7 | 86,1 | 83,8 | 83,3 | 83,2 | 84,6 | 85,1 | 88,0 | 89,2 | 101,3 |
| Perutnina | 1,9 | 1,8 | 1,8 | 1,7 | 1,8 | 1,9 | 1,8 | 1,8 | 1,8 | 1,8 | 1,8 | 1,8 | 1,8 | 100,0 |
| Drobnica | 12,5 | 12,5 | 12,6 | 12,3 | 12,5 | 12,4 | 12,2 | 12,4 | 11,7 | 12,3 | 12,3 | 12,4 | 12,5 | 100,8 |
| Konji | 231,9 | 231,3 | 235,3 | 232,2 | 235,6 | 234,2 | 225,7 | 221,6 | 220,2 | 222,8 | 227,9 | 224,9 | 220,8 | 98,2 |
| Kunci | 1,2 | 1,3 | 1,3 | 1,3 | 1,3 | 1,3 | 1,3 | 1,3 | 1,3 | 1,3 | 1,3 | 1,4 | 1,3 | 96,3 |

* skupaj z uvoženo klavno živino
Vir: SURS

## *Priloga 32: Poraba kmetijskih proizvodov na prebivalca (kg; koledarsko leto); 2005–2017*

| | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017* | Indeks 2017/16 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Žito** (brez riža) | 92,0 | 93,0 | 91,9 | 88,6 | 80,7 | 90,1 | 87,6 | 85,4 | 83,0 | 88,6 | 89,9 | 90,3 | 89,8 | 99,4 |
| – pšenica** | 74,2 | 75,3 | 72,4 | 70,3 | 63,9 | 74,7 | 72,5 | 70,5 | 68,2 | 75,4 | 76,3 | 76,1 | 74,7 | 98,1 |
| – koruza** | 11,1 | 10,5 | 12,4 | 11,5 | 10,7 | 9,4 | 10,0 | 9,9 | 9,3 | 6,4 | 7,3 | 8,0 | 8,0 | 100,0 |
| – rž** | 3,5 | 3,9 | 3,6 | 3,5 | 3,5 | 3,1 | 2,4 | 2,2 | 2,3 | 2,9 | 2,1 | 2,3 | 2,3 | 101,0 |
| Riž | 4,0 | 4,1 | 4,2 | 4,1 | 4,3 | 5,1 | 5,8 | 5,5 | 5,7 | 5,6 | 4,9 | 5,0 | 4,7 | 94,5 |
| Krompir (svež in predelan, brez škroba) | 76,8 | 78,9 | 81,4 | 77,5 | 72,0 | 70,3 | 66,4 | 63,3 | 59,6 | 62,4 | 68,3 | 68,5 | 68,2 | 99,5 |
| Sladkor*** | 39,6 | 33,4 | 33,1 | 36,4 | 38,1 | 38,5 | 40,1 | 36,1 | 34,5 | 36,9 | 35,2 | 33,6 | 36,8 | 109,4 |
| Zelenjava (sveža in predelana) | 91,3 | 95,6 | 90,3 | 101,0 | 103,2 | 91,8 | 97,1 | 95,3 | 96,4 | 103,9 | 109,9 | 113,4 | 113,2 | 99,8 |
| Sadje (sveže in predelano) | 125,1 | 124,4 | 131,7 | 151,7 | 148,5 | 135,2 | 129,3 | 113,0 | 129,4 | 131,1 | 134,2 | 122,7 | 121,2 | 98,8 |
| Vino (l) – tržno leto | 43,4 | 39,5 | 39,6 | 37,1 | 37,8 | 37,7 | 39,7 | 37,1 | 36,1 | 37,2 | 39,3 | 38,6 | : | |
| Meso (skupaj z drobovino) | 97,3 | 94,2 | 94,7 | 96,6 | 94,1 | 93,7 | 89,5 | 88,1 | 82,2 | 85,0 | 88,3 | 94,2 | 93,2 | 98,9 |
| – goveje in telečje meso | 23,6 | 20,7 | 21,1 | 21,3 | 20,5 | 19,9 | 19,8 | 18,9 | 18,6 | 18,1 | 19,0 | 20,0 | 20,8 | 104,1 |
| – prašičje meso | 44,2 | 45,2 | 42,0 | 43,2 | 40,5 | 41,6 | 39,6 | 37,7 | 35,5 | 36,8 | 37,0 | 40,7 | 37,8 | 92,7 |
| – perutninsko meso | 24,7 | 23,0 | 26,1 | 26,7 | 28,1 | 27,7 | 26,2 | 27,7 | 24,8 | 27,0 | 28,9 | 30,0 | 31,0 | 103,5 |
| – meso drobnice | 1,0 | 1,0 | 1,0 | 1,0 | 1,0 | 1,0 | 0,9 | 0,9 | 0,8 | 0,9 | 0,9 | 1,0 | 0,9 | 94,7 |
| Mleko, skupaj (ekvivalent SS) | 235,3 | 218,9 | 223,6 | 234,0 | 230,0 | 223,7 | 218,9 | 225,9 | 218,6 | 219,9 | 218,7 | 213,2 | 209,7 | 98,3 |
| Mlečni izdelki – tržna bilanca | | | | | | | | | | | | | | |
| – sveže mleko | 63,5 | 51,3 | 54,3 | 58,0 | 56,0 | 53,5 | 53,4 | 51,9 | 55,5 | 58,9 | 51,1 | 41,7 | 38,5 | 92,3 |
| – fermentirani izdelki | 16,6 | 17,6 | 17,9 | 17,8 | 19,0 | 19,4 | 19,5 | 19,1 | 18,3 | 17,9 | 17,9 | 17,9 | 18,8 | 104,5 |
| – smetana | 7,3 | 6,9 | 7,8 | 8,5 | 7,6 | 6,2 | 6,8 | 6,1 | 6,4 | 6,2 | 6,6 | 7,4 | 7,9 | 107,2 |
| – sir in skuta | 12,2 | 13,0 | 14,0 | 15,0 | 14,7 | 14,3 | 14,3 | 14,6 | 14,5 | 14,9 | 15,5 | 15,1 | 15,1 | 100,3 |
| – maslo | 1,2 | 1,2 | 1,2 | 1,2 | 1,3 | 1,4 | 1,5 | 1,6 | 1,8 | 1,9 | 2,0 | 2,2 | 2,2 | 100,0 |
| Jajca | 6,5 | 7,0 | 8,9 | 10,0 | 10,2 | 10,1 | 10,1 | 9,1 | 10,3 | 9,8 | 11,1 | 10,7 | 11,5 | 107,9 |
| Med | 1,1 | 1,4 | 0,9 | 1,0 | 1,1 | 1,1 | 1,4 | 1,0 | 1,4 | 1,1 | 1,4 | 1,1 | 0,9 | 81,1 |

* začasni podatki
** v ekvivalentu moke
*** v ekvivalentu belega sladkorja
Vir: SURS, preračuni KIS

## *Priloga 33: Stopnja samooskrbe s kmetijskimi proizvodi (%; koledarsko leto); 2005–2017*

| | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017* |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Žito (brez riža) | 60,0 | 50,0 | 53,6 | 63,5 | 56,6 | 56,6 | 71,1 | 70,2 | 54,7 | 76,6 | 72,1 | 74,1 | 63,1 |
| – pšenica | 48,0 | 44,0 | 46,6 | 55,1 | 47,9 | 49,3 | 54,9 | 64,8 | 46,8 | 59,0 | 52,1 | 52,5 | 46,4 |
| – koruza | 72,1 | 57,0 | 58,0 | 72,3 | 63,3 | 61,5 | 82,4 | 71,5 | 57,9 | 91,0 | 86,9 | 92,0 | 71,4 |
| – ječmen | 50,5 | 44,7 | 52,7 | 57,1 | 52,8 | 54,3 | 68,0 | 81,3 | 62,0 | 72,2 | 73,4 | 74,2 | 74,3 |
| – rž | 36,3 | 17,3 | 21,6 | 18,8 | 22,0 | 31,1 | 43,2 | 49,6 | 74,6 | 72,6 | 61,1 | 47,0 | 60,7 |
| Svež krompir | 87,3 | 74,8 | 90,0 | 75,5 | 83,5 | 85,3 | 84,0 | 77,9 | 64,4 | 91,4 | 80,5 | 77,4 | 67,0 |
| Krompir (svež in predelan, brez škroba) | 74,1 | 59,8 | 70,4 | 57,4 | 62,8 | 62,9 | 63,0 | 55,1 | 46,3 | 67,5 | 58,8 | 54,9 | 49,7 |
| Sladkor | 48,5 | 58,1 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| Sveža zelenjava | 56,9 | 49,9 | 45,6 | 46,2 | 48,3 | 40,5 | 48,1 | 45,3 | 44,8 | 49,7 | 51,6 | 54,7 | 51,8 |
| Zelenjava (sveža in predelana) | 44,9 | 38,6 | 33,8 | 36,0 | 37,4 | 30,1 | 36,5 | 34,0 | 33,8 | 37,8 | 39,6 | 41,7 | 38,7 |
| Sveže sadje | 62,9 | 65,5 | 68,9 | 59,8 | 57,6 | 64,3 | 63,5 | 50,4 | 56,5 | 56,2 | 60,4 | 44,0 | 21,3 |
| Sadje (sveže in predelano) | 48,8 | 52,5 | 49,0 | 37,7 | 38,5 | 46,7 | 46,5 | 37,2 | 42,9 | 41,9 | 47,0 | 31,8 | 14,6 |
| Vino – tržno leto | 95,5 | 91,3 | 105,1 | 96,8 | 100,2 | 96,3 | 102,1 | 83,2 | 92,7 | 84,2 | 99,5 | 81,8 | : |
| Meso (skupaj z drobovino) | 88,4 | 88,1 | 92,5 | 91,0 | 82,6 | 84,2 | 84,7 | 83,4 | 81,9 | 79,8 | 73,9 | 76,4 | 81,5 |
| – goveje in telečje meso | 93,4 | 101,4 | 101,3 | 103,1 | 98,1 | 106,0 | 109,7 | 111,5 | 107,4 | 106,3 | 98,6 | 107,7 | 110,4 |
| – prašičje meso | 69,5 | 69,7 | 73,6 | 70,2 | 54,8 | 52,3 | 49,5 | 46,5 | 39,6 | 39,0 | 34,6 | 34,5 | 38,2 |
| – perutninsko meso | 112,4 | 108,2 | 113,7 | 112,9 | 109,1 | 112,2 | 113,3 | 109,3 | 117,4 | 111,4 | 103,1 | 106,7 | 109,5 |
| – meso drobnice | 99,7 | 99,6 | 99,1 | 98,6 | 97,4 | 99,0 | 98,9 | 99,0 | 95,4 | 87,4 | 85,4 | 81,7 | 90,4 |
| Mleko, skupaj (ekvivalent SS) | 113,4 | 120,2 | 120,3 | 114,6 | 113,8 | 116,4 | 119,7 | 117,4 | 118,2 | 120,3 | 125,1 | 131,7 | 134,4 |
| Mlečni izdelki – tržna bilanca | | | | | | | | | | | | | |
| – sveže mleko | 135,2 | 116,5 | 126,7 | 98,6 | 105,5 | 110,8 | 107,9 | 109,6 | 109,7 | 115,9 | 139,0 | 175,0 | 214,3 |
| – fermentirani izdelki | 101,1 | 97,3 | 92,3 | 92,1 | 82,8 | 79,5 | 83,9 | 86,3 | 92,5 | 83,6 | 80,7 | 92,5 | 108,6 |
| – smetana | 105,8 | 99,4 | 96,8 | 92,6 | 95,9 | 114,5 | 101,9 | 106,1 | 97,0 | 94,3 | 89,8 | 79,1 | 74,3 |
| – sir in skuta | 89,9 | 77,8 | 66,5 | 64,5 | 61,5 | 63,7 | 63,6 | 59,8 | 54,6 | 55,4 | 48,6 | 50,0 | 54,3 |
| – maslo | 156,5 | 119,4 | 102,3 | 92,9 | 86,7 | 89,7 | 89,0 | 76,7 | 63,5 | 60,4 | 53,6 | 52,2 | 60,2 |
| Jajca | 94,4 | 96,8 | 95,1 | 95,4 | 93,1 | 92,7 | 96,2 | 92,3 | 91,4 | 90,4 | 93,0 | 94,8 | 90,5 |
| Med | 75,2 | 81,0 | 77,9 | 81,6 | 85,1 | 74,2 | 85,2 | 51,2 | 82,2 | 20,1 | 70,5 | 58,9 | 44,9 |

* začasni podatki
Vir: SURS, preračuni KIS

## *CENE V KMETIJSTVU*

### *Priloga 34: Nominalni indeksi cen kmetijskih pridelkov pri pridelovalcih (2015 = 100); 2005–2017*

| | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 | 2017/16 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **Rastlinski pridelki** | **71,5** | **85,2** | **97,6** | **111,1** | **90,4** | **92,2** | **96,5** | **103,7** | **115,7** | **95,5** | **100,0** | **104,8** | **116,1** | **10,8 %** |
| Žito | 69,9 | 74,2 | 121,5 | 108,8 | 77,0 | 97,8 | 117,8 | 136,2 | 110,2 | 93,7 | 100,0 | 87,3 | 98,0 | 12,3 % |
| – navadna pšenica | 60,2 | 59,2 | 92,2 | 99,4 | 66,6 | 74,6 | 114,3 | 114,1 | 104,7 | 96,1 | 100,0 | 78,5 | 89,2 | 13,6 % |
| – koruza za zrnje | 75,6 | 88,8 | 155,8 | 111,4 | 83,0 | 126,5 | 119,8 | 161,6 | 113,8 | 88,3 | 100,0 | 95,6 | 108,4 | 13,3 % |
| – krmni ječmen | 79,8 | 79,4 | 109,5 | 109,5 | 88,0 | 77,4 | 131,0 | 131,1 | 129,3 | 113,2 | 100,0 | 97,8 | 93,8 | –4,2 % |
| Krompir | 69,3 | 151,9 | 163,3 | 131,9 | 101,8 | 115,5 | 114,4 | 110,7 | 224,6 | 130,9 | 100,0 | 126,0 | 127,5 | 1,2 % |
| Oljnice | 52,1 | 57,6 | 65,9 | 111,5 | 84,7 | 85,6 | 105,0 | 109,9 | 98,9 | 88,9 | 100,0 | 92,1 | 85,0 | –7,8 % |
| Druge industrijske rastline (hmelj) | 65,3 | 67,9 | 122,5 | 258,7 | 122,3 | 69,6 | 41,3 | 52,4 | 68,2 | 81,0 | 100,0 | 122,3 | 112,3 | –8,2 % |
| Zelenjadnice | 65,4 | 77,4 | 80,7 | 89,4 | 82,2 | 92,3 | 92,3 | 100,5 | 119,6 | 98,8 | 100,0 | 101,3 | 106,5 | 5,1 % |
| Cvetje, okrasne rastline, sadike | 99,1 | 99,9 | 89,2 | 94,1 | 99,3 | 90,4 | 87,2 | 90,8 | 88,6 | 90,2 | 100,0 | 106,9 | 105,5 | –1,2 % |
| Sveže sadje | 67,3 | 73,4 | 88,7 | 116,7 | 93,4 | 90,6 | 98,2 | 106,3 | 124,3 | 91,9 | 100,0 | 105,6 | 139,6 | 32,2 % |
| Grozdje za predelavo | 84,2 | 102,7 | 91,5 | 104,5 | 94,9 | 89,9 | 85,6 | 94,2 | 90,2 | 93,0 | 100,0 | 113,8 | 117,8 | 3,5 % |
| Vino | 65,2 | 73,4 | 83,0 | 86,2 | 78,2 | 82,9 | 90,7 | 89,9 | 78,3 | 86,6 | 100,0 | 105,5 | 109,2 | 3,5 % |
| Oljčno olje | 86,9 | 80,0 | 80,0 | 91,7 | 91,7 | 91,7 | 91,7 | 83,3 | 91,7 | 91,7 | 100,0 | 100,0 | 100,0 | 0,0 % |
| **Živali in živalski proizvodi** | **83,3** | **85,1** | **88,2** | **99,8** | **89,0** | **90,0** | **99,9** | **103,8** | **108,3** | **109,8** | **100,0** | **94,5** | **101,8** | **7,7 %** |
| Govedo | 75,8 | 79,6 | 80,4 | 84,7 | 85,1 | 84,6 | 95,0 | 105,3 | 103,0 | 99,3 | 100,0 | 97,1 | 100,7 | 3,7 % |
| Prašiči | 92,8 | 93,5 | 86,8 | 96,7 | 89,4 | 89,6 | 96,4 | 108,9 | 110,6 | 106,1 | 100,0 | 98,8 | 106,6 | 7,9 % |
| Jagnjeta | 70,7 | 75,0 | 77,0 | 78,0 | 80,0 | 78,7 | 76,2 | 77,1 | 80,7 | 88,8 | 100,0 | 101,2 | 100,5 | –0,8 % |
| Perutnina | 76,1 | 76,6 | 84,3 | 99,8 | 95,0 | 94,6 | 100,6 | 101,8 | 108,9 | 103,3 | 100,0 | 98,3 | 92,6 | –5,8 % |
| Konji | 81,7 | 99,1 | 94,8 | 90,6 | 101,1 | 95,4 | 92,4 | 101,5 | 100,7 | 93,4 | 100,0 | 105,0 | z | |
| Mleko, kravje | 93,4 | 94,5 | 98,8 | 116,2 | 92,2 | 94,1 | 107,0 | 106,4 | 114,0 | 121,9 | 100,0 | 88,7 | 106,6 | 20,2 % |
| Jajca, jedilna | 72,8 | 71,5 | 81,4 | 84,7 | 85,7 | 88,5 | 90,3 | 99,3 | 104,1 | 103,0 | 100,0 | 99,0 | 98,1 | –0,9 % |
| Drugi živalski proizvodi | 58,2 | 68,3 | 67,3 | 58,9 | 33,8 | 63,9 | 75,4 | 74,6 | 83,4 | 100,3 | 100,0 | 107,4 | 99,8 | –7,0 % |
| **KMETIJSTVO SKUPAJ** | **79,4** | **85,2** | **91,4** | **103,6** | **89,5** | **90,8** | **98,7** | **103,8** | **110,9** | **104,7** | **100,0** | **98,2** | **106,9** | **8,9 %** |

z – zaupno
Vir: SURS, preračuni KIS

## *Priloga 35: Realni indeksi cen kmetijskih pridelkov pri pridelovalcih (2015 = 100); 2005–2017*

| | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 | 2017/16 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **Rastlinski pridelki** | **87,2** | **101,5** | **112,2** | **120,8** | **97,5** | **97,7** | **100,5** | **105,1** | **115,3** | **95,0** | **100,0** | **104,9** | **114,6** | **9,3 %** |
| Žito | 85,3 | 88,4 | 139,7 | 118,4 | 83,0 | 103,6 | 122,6 | 138,1 | 109,9 | 93,2 | 100,0 | 87,3 | 96,7 | 10,7 % |
| – navadna pšenica | 73,5 | 70,5 | 105,9 | 108,1 | 71,8 | 79,0 | 119,0 | 115,7 | 104,4 | 95,6 | 100,0 | 78,6 | 88,0 | 12,0 % |
| – koruza za zrnje | 92,3 | 105,7 | 179,0 | 121,2 | 89,5 | 134,0 | 124,7 | 163,9 | 113,4 | 87,8 | 100,0 | 95,7 | 106,9 | 11,7 % |
| – krmni ječmen | 97,4 | 94,5 | 125,8 | 119,1 | 94,9 | 82,0 | 136,3 | 133,0 | 128,9 | 112,6 | 100,0 | 97,9 | 92,5 | –5,5 % |
| Krompir | 84,6 | 180,9 | 187,7 | 143,5 | 109,7 | 122,4 | 119,0 | 112,3 | 223,9 | 130,2 | 100,0 | 126,0 | 125,8 | –0,2 % |
| Oljnice | 63,6 | 68,6 | 75,7 | 121,3 | 91,4 | 90,7 | 109,2 | 111,5 | 98,6 | 88,4 | 100,0 | 92,2 | 83,8 | –9,1 % |
| Druge industrijske rastline (hmelj) | 79,7 | 80,9 | 140,8 | 281,4 | 131,9 | 73,8 | 43,0 | 53,2 | 68,0 | 80,6 | 100,0 | 122,4 | 110,8 | –9,5 % |
| Zelenjadnice | 79,8 | 92,2 | 92,8 | 97,2 | 88,7 | 97,8 | 96,1 | 101,9 | 119,2 | 98,3 | 100,0 | 101,4 | 105,0 | 3,6 % |
| Cvetje, okrasne rastline, sadike | 121,0 | 119,0 | 102,5 | 102,4 | 107,1 | 95,8 | 90,7 | 92,1 | 88,3 | 89,7 | 100,0 | 106,9 | 104,1 | –2,6 % |
| Sveže sadje | 82,2 | 87,4 | 102,0 | 127,0 | 100,8 | 96,0 | 102,2 | 107,8 | 123,9 | 91,4 | 100,0 | 105,6 | 137,7 | 30,4 % |
| Grozdje za predelavo | 102,7 | 122,3 | 105,1 | 113,7 | 102,3 | 95,3 | 89,0 | 95,6 | 89,9 | 92,5 | 100,0 | 113,8 | 116,2 | 2,1 % |
| Vino | 79,5 | 87,4 | 95,4 | 93,7 | 84,3 | 87,9 | 94,3 | 91,2 | 78,1 | 86,2 | 100,0 | 105,5 | 107,7 | 2,0 % |
| Oljčno olje | 106,1 | 95,3 | 92,0 | 99,7 | 98,9 | 97,1 | 95,4 | 84,5 | 91,4 | 91,2 | 100,0 | 100,1 | 98,6 | –1,4 % |
| **Živali in živalski proizvodi** | **101,6** | **101,3** | **101,4** | **108,6** | **96,0** | **95,4** | **103,9** | **105,3** | **107,9** | **109,2** | **100,0** | **94,6** | **100,5** | **6,2 %** |
| Govedo | 92,5 | 94,8 | 92,4 | 92,1 | 91,8 | 89,7 | 98,9 | 106,8 | 102,7 | 98,7 | 100,0 | 97,1 | 99,3 | 2,2 % |
| Prašiči | 113,2 | 111,3 | 99,7 | 105,2 | 96,4 | 95,0 | 100,3 | 110,5 | 110,2 | 105,5 | 100,0 | 98,9 | 105,1 | 6,3 % |
| Jagnjeta | 86,3 | 89,4 | 88,5 | 84,9 | 86,3 | 83,4 | 79,3 | 78,2 | 80,5 | 88,3 | 100,0 | 101,3 | 99,1 | –2,2 % |
| Perutnina | 92,9 | 91,3 | 96,8 | 108,5 | 102,4 | 100,2 | 104,6 | 103,3 | 108,6 | 102,8 | 100,0 | 98,4 | 91,4 | –7,1 % |
| Konji | 99,7 | 118,1 | 108,9 | 98,5 | 109,1 | 101,1 | 96,1 | 102,9 | 100,4 | 92,9 | 100,0 | 105,1 | z | |
| Mleko, kravje | 114,0 | 112,6 | 113,6 | 126,4 | 99,4 | 99,6 | 111,4 | 107,9 | 113,6 | 121,2 | 100,0 | 88,7 | 105,1 | 18,5 % |
| Jajca, jedilna | 88,8 | 85,1 | 93,5 | 92,2 | 92,4 | 93,7 | 93,9 | 100,7 | 103,7 | 102,4 | 100,0 | 99,0 | 96,8 | –2,3 % |
| Drugi živalski proizvodi | 71,0 | 81,4 | 77,4 | 64,0 | 36,5 | 67,7 | 78,4 | 75,7 | 83,2 | 99,8 | 100,0 | 107,5 | 98,5 | –8,3 % |
| **KMETIJSTVO SKUPAJ** | **96,8** | **101,4** | **105,1** | **112,7** | **96,6** | **96,2** | **102,7** | **105,2** | **110,5** | **104,2** | **100,0** | **98,2** | **105,5** | **7,3 %** |

z – zaupno
Vir: SURS, preračuni KIS

## *Priloga 36: Indeksi cen inputov za kmetijstvo; 2005–2017*

| | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 | 2017/16 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **NOMINALNO** | | | | | | | | | | | | | | |
| **Inputi za tekočo porabo (1)** | **69,8** | **72,8** | **80,3** | **99,0** | **88,2** | **90,3** | **102,6** | **107,8** | **110,7** | **104,8** | **100,0** | **97,0** | **97,3** | **0,3 %** |
| Semena in sadike | 72,6 | 71,3 | 79,1 | 88,3 | 91,7 | 82,7 | 92,4 | 96,9 | 102,1 | 100,8 | 100,0 | 95,5 | 95,6 | 0,2 % |
| Energija; maziva | 75,3 | 80,6 | 82,1 | 96,4 | 83,8 | 96,6 | 106,2 | 116,2 | 116,4 | 113,6 | 100,0 | 91,6 | 99,7 | 8,9 % |
| Gnojila in sredstva za izboljšavo tal | 52,4 | 54,1 | 61,4 | 118,8 | 88,6 | 82,5 | 106,2 | 113,8 | 105,4 | 92,7 | 100,0 | 88,7 | 78,7 | –11,2 % |
| Sredstva za varstvo rastlin | 70,4 | 72,0 | 73,1 | 76,5 | 81,4 | 83,6 | 86,6 | 91,5 | 95,9 | 98,7 | 100,0 | 101,1 | 99,7 | –1,4 % |
| Veterinarske storitve | 68,6 | 82,4 | 84,8 | 90,0 | 92,9 | 94,7 | 96,4 | 98,1 | 99,7 | 100,0 | 100,0 | 100,0 | 104,8 | 4,8 % |
| Krmila | 69,0 | 69,1 | 86,7 | 109,2 | 88,8 | 89,8 | 111,7 | 115,9 | 126,1 | 110,7 | 100,0 | 101,2 | 99,2 | –2,0 % |
| Vzdrževanje opreme | 62,0 | 66,7 | 71,9 | 80,4 | 86,1 | 88,6 | 90,8 | 92,8 | 96,4 | 98,9 | 100,0 | 100,3 | 101,6 | 1,2 % |
| Vzdrževanje zgradb | 74,6 | 79,6 | 84,0 | 90,2 | 93,1 | 93,6 | 94,7 | 99,0 | 97,7 | 97,8 | 100,0 | 100,6 | 100,4 | –0,2 % |
| Drugi proizvodi in storitve | 89,3 | 91,4 | 93,0 | 94,0 | 95,3 | 95,5 | 95,3 | 95,6 | 96,9 | 99,9 | 100,0 | 100,4 | 100,7 | 0,3 % |
| **Inputi za investicije (2)** | **77,9** | **78,8** | **81,6** | **85,8** | **90,9** | **91,2** | **94,1** | **95,7** | **97,6** | **97,9** | **100,0** | **101,5** | **103,5** | **1,9 %** |
| Oprema | 76,5 | 78,1 | 80,4 | 84,5 | 91,7 | 91,1 | 94,0 | 95,6 | 97,5 | 97,6 | 100,0 | 101,4 | 103,1 | 1,7 % |
| Mehanizacija in druga oprema | 75,5 | 76,6 | 79,2 | 83,4 | 90,7 | 89,7 | 92,7 | 94,5 | 96,1 | 96,5 | 100,0 | 100,9 | 102,9 | 1,9 % |
| Transportna oprema (traktorji) | 77,5 | 79,7 | 81,6 | 85,7 | 92,7 | 92,6 | 95,3 | 96,7 | 99,0 | 98,9 | 100,0 | 101,9 | 103,4 | 1,5 % |
| Zgradbe | 81,7 | 80,3 | 84,4 | 88,8 | 88,8 | 91,4 | 94,6 | 96,1 | 97,8 | 98,7 | 100,0 | 101,8 | 104,4 | 2,6 % |
| **INPUTI ZA KMETIJSTVO, skupaj (1 + 2)** | **72,4** | **74,6** | **80,7** | **94,9** | **89,0** | **90,6** | **100,0** | **104,0** | **106,7** | **102,7** | **100,0** | **98,4** | **99,2** | **0,8 %** |
| **REALNO** | | | | | | | | | | | | | | |
| **Inputi za tekočo porabo (1)** | **85,2** | **86,7** | **92,3** | **107,7** | **95,1** | **95,7** | **106,7** | **109,3** | **110,4** | **104,3** | **100,0** | **97,0** | **95,9** | **–1,1 %** |
| Semena in sadike | 88,6 | 84,9 | 90,8 | 96,1 | 98,9 | 87,6 | 96,2 | 98,3 | 101,8 | 100,2 | 100,0 | 95,5 | 94,3 | –1,2 % |
| Energija; maziva | 91,9 | 96,0 | 94,3 | 104,9 | 90,3 | 102,3 | 110,6 | 117,8 | 116,0 | 113,0 | 100,0 | 91,6 | 98,4 | 7,4 % |
| Gnojila in sredstva za izboljšavo tal | 64,0 | 64,5 | 70,6 | 129,2 | 95,6 | 87,4 | 110,6 | 115,4 | 105,0 | 92,2 | 100,0 | 88,7 | 77,7 | –12,5 % |
| Sredstva za varstvo rastlin | 85,9 | 85,7 | 84,0 | 83,2 | 87,8 | 88,6 | 90,2 | 92,8 | 95,5 | 98,2 | 100,0 | 101,2 | 98,4 | –2,8 % |
| Veterinarske storitve | 83,7 | 98,2 | 97,4 | 97,9 | 100,1 | 100,3 | 100,3 | 99,5 | 99,4 | 99,5 | 100,0 | 100,1 | 103,3 | 3,3 % |
| Krmila | 84,3 | 82,3 | 99,7 | 118,7 | 95,8 | 95,1 | 116,3 | 117,5 | 125,7 | 110,1 | 100,0 | 101,2 | 97,8 | –3,4 % |
| Vzdrževanje opreme | 75,7 | 79,4 | 82,6 | 87,4 | 92,8 | 93,9 | 94,5 | 94,1 | 96,1 | 98,4 | 100,0 | 100,4 | 100,2 | –0,2 % |
| Vzdrževanje zgradb | 91,1 | 94,8 | 96,5 | 98,1 | 100,4 | 99,2 | 98,6 | 100,4 | 97,3 | 97,3 | 100,0 | 100,7 | 99,0 | –1,7 % |
| Drugi proizvodi in storitve | 108,9 | 108,8 | 106,9 | 102,3 | 102,8 | 101,2 | 99,2 | 97,0 | 96,6 | 99,4 | 100,0 | 100,4 | 99,3 | –1,1 % |
| **Inputi za investicije (2)** | **95,1** | **93,8** | **93,7** | **93,3** | **98,0** | **96,6** | **98,0** | **97,1** | **97,3** | **97,4** | **100,0** | **101,5** | **102,0** | **0,5 %** |
| Oprema | 93,4 | 93,1 | 92,4 | 91,9 | 98,9 | 96,5 | 97,8 | 97,0 | 97,2 | 97,1 | 100,0 | 101,4 | 101,7 | 0,3 % |
| Mehanizacija in druga oprema | 92,1 | 91,2 | 91,0 | 90,7 | 97,9 | 95,0 | 96,5 | 95,9 | 95,8 | 96,0 | 100,0 | 101,0 | 101,5 | 0,5 % |
| Transportna oprema (traktorji) | 94,5 | 94,9 | 93,8 | 93,2 | 100,0 | 98,1 | 99,2 | 98,1 | 98,7 | 98,3 | 100,0 | 101,9 | 102,0 | 0,1 % |
| Zgradbe | 99,7 | 95,6 | 97,0 | 96,6 | 95,8 | 96,8 | 98,4 | 97,5 | 97,5 | 98,2 | 100,0 | 101,8 | 103,0 | 1,1 % |
| **INPUTI ZA KMETIJSTVO, skupaj (1 + 2)** | **88,3** | **88,9** | **92,7** | **103,2** | **96,0** | **96,0** | **104,0** | **105,5** | **106,3** | **102,1** | **100,0** | **98,4** | **97,8** | **–0,6 %** |

Vir: SURS, preračuni KIS

## *Priloga 37: Povprečne letne odkupne cene pomembnejših kmetijskih pridelkov (EUR/t, tekoči tečaj); 2005–2017*

| | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 | Indeks 2017/16 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **RASTLINSKI PRIDELKI** | | | | | | | | | | | | | | |
| Pšenica (brez semenske) | 105,9 | 109,1 | 170,9 | 178,4 | 119,3 | 135,7 | 193,1 | 195,6 | 181,0 | 169,1 | 168,3 | 133,8 | 154,0 | 115,1 |
| Koruza za zrnje (brez semenske) | 91,8 | 109,6 | 199,1 | 114,3 | 98,8 | 155,1 | 170,3 | 199,8 | 169,2 | 125,3 | 131,8 | 130,6 | 141,3 | 108,1 |
| Krmni ječmen | 100,2 | 110,0 | 145,7 | 159,4 | 104,6 | 108,4 | 180,8 | 179,6 | 177,3 | 153,3 | 133,8 | 133,0 | 128,8 | 96,9 |
| Jedilni krompir | 105,4 | 225,5 | 219,7 | 199,7 | 148,1 | 173,8 | 170,9 | 177,5 | 391,7 | 209,8 | 186,4 | 232,8 | 231,6 | 99,5 |
| Fižol v zrnju (suh) | 1.039,5 | 1.849,8 | 1.460,5 | 1.353,5 | 2.515,1 | 2.933,4 | 2.938,2 | 3.136,7 | 3.730,3 | 3.294,4 | 3.400,2 | 3.637,2 | z | |
| Oljna ogrščica | 175,8 | 198,3 | 220,3 | 380,8 | 255,3 | 273,5 | 421,7 | 449,6 | 358,4 | 307,5 | 363,6 | 326,6 | 320,1 | 98,0 |
| Seme buč | 1.492,5 | 2.033,7 | 1.987,6 | 2.389,1 | 2.610,2 | 3.111,8 | 2.998,4 | 2.938,4 | 2.833,5 | 3.377,6 | 3.774,7 | 2.955,7 | 2.430,5 | 82,2 |
| Hmelj | 3.285,4 | 3.886,1 | 8.746,1 | 13.240,5 | 5.310,4 | 3.377,3 | 2.599,5 | 3.243,2 | 3.384,8 | 4.622,8 | 5.623,0 | 6.608,6 | 6.204,1 | 93,9 |
| Čebula | 182,0 | 364,5 | 410,3 | 283,5 | 408,5 | 414,8 | 324,2 | 432,4 | 542,7 | 369,8 | 322,1 | 409,3 | 426,5 | 104,2 |
| Korenje | 277,4 | 336,6 | 387,3 | 429,3 | 244,9 | 489,2 | 468,9 | 493,9 | 438,0 | 381,8 | 471,1 | 443,6 | z | |
| Paradižnik | 549,1 | 665,4 | 625,7 | 671,1 | 519,8 | 624,9 | 515,9 | 907,7 | 944,4 | 1.328,3 | 1.302,2 | z | z | |
| Cvetača | 501,9 | 606,8 | 677,9 | 586,4 | 644,5 | 706,0 | 622,1 | 697,9 | 753,3 | 791,8 | 836,4 | 952,0 | z | |
| Zelje | 140,3 | 171,4 | 195,8 | 229,9 | 196,7 | 223,5 | 235,3 | 240,2 | 312,4 | 236,6 | 254,3 | 236,1 | 246,2 | 104,3 |
| Solata | 540,7 | 527,5 | 639,1 | 718,7 | 641,7 | 653,1 | 567,2 | 584,4 | 981,1 | 703,6 | 822,3 | 737,9 | 760,3 | 103,0 |
| Namizna jabolka | 308,6 | 316,1 | 418,5 | 592,2 | 434,5 | 410,6 | 452,0 | 473,6 | 575,2 | 409,9 | 461,1 | 494,9 | 628,5 | 127,0 |
| Namizne hruške | 529,8 | 567,8 | 589,3 | 674,9 | 647,3 | 747,7 | 713,4 | 722,1 | 817,7 | 650,2 | 727,9 | 817,0 | 895,9 | 109,7 |
| Namizne breskve | 490,5 | 556,5 | 596,8 | 747,6 | 696,5 | 709,2 | 658,9 | 834,9 | 1.052,5 | 799,9 | 740,4 | 746,4 | 892,4 | 119,6 |
| Grozdje za predelavo | 399,9 | 491,5 | 446,3 | 439,2 | 461,0 | 445,0 | 426,4 | 474,7 | 461,4 | 456,8 | 501,5 | 554,6 | 595,4 | 107,4 |
| Vino (000 l) | 1.616,2 | 1.749,2 | 2.030,2 | 2.160,6 | 1.985,8 | 2.161,0 | 2.373,5 | 2.243,7 | 1.912,0 | 2.136,9 | 2.598,7 | 2.671,7 | 2.695,6 | 100,9 |
| **ŽIVALI IN ŽIVALSKI PROIZVODI** | | | | | | | | | | | | | | |
| Živina za zakol (živa masa) | | | | | | | | | | | | | | |
| Teleta | 2.044,7 | 2.167,3 | 2.270,5 | 2.282,3 | 2.229,3 | 2.182,3 | 2.193,6 | 2.268,5 | 2.334,7 | 2.340,2 | 2.321,5 | 2.294,4 | 2.224,5 | 97,0 |
| Mlado govedo (vse kategorije) | 1.385,7 | 1.441,3 | 1.444,5 | 1.523,8 | 1.549,1 | 1.549,0 | 1.712,7 | 1.878,9 | 1.826,2 | 1.783,9 | 1.790,0 | 1.746,3 | 1.801,8 | 103,2 |
| Biki do 24 mesecev | 1.403,6 | 1.455,5 | 1.459,4 | 1.537,7 | 1.572,2 | 1.572,1 | 1.740,6 | 1.915,1 | 1.849,9 | 1.801,5 | 1.809,5 | 1.759,1 | 1.821,6 | 103,6 |
| Prašiči (do 150 kg) | 1.152,8 | 1.162,4 | 1.080,0 | 1.204,6 | 1.102,8 | 1.117,3 | 1.204,2 | 1.348,4 | 1.372,2 | 1.317,2 | 1.240,2 | 1.223,4 | 1.321,8 | 108,0 |
| Piščanci | 821,3 | 824,3 | 905,1 | 1.083,0 | 1.025,9 | 1.024,0 | 1.089,2 | 1.096,5 | 1.180,9 | 1.105,8 | 1.076,5 | 1.057,0 | 994,5 | 94,1 |
| Jagnjeta | 1.853,4 | 1.998,2 | 2.050,1 | 2.069,4 | 2.088,1 | 2.063,3 | 1.997,7 | 2.033,7 | 2.127,4 | 2.332,9 | 2.612,7 | 2.646,3 | 2.625,2 | 99,2 |
| Konji | 1.470,5 | 1.584,2 | 1.764,7 | 1.574,0 | 1.832,5 | 1.729,2 | 1.664,0 | 1.824,2 | 1.815,8 | 1.760,4 | 1.808,2 | 1.863,7 | z | |
| Kravje mleko | 263,3 | 266,6 | 278,3 | 327,9 | 259,9 | 265,5 | 302,2 | 300,3 | 321,5 | 344,6 | 282,5 | 250,0 | 300,5 | 120,2 |
| Jedilna jajca (000 kosov) | 77,3 | 76,1 | 86,8 | 90,2 | 91,1 | 93,9 | 95,5 | 105,4 | 110,4 | 108,9 | 105,9 | 104,8 | 104,0 | 99,3 |
| Med | 2.196,0 | 2.209,9 | 1.780,5 | 1.979,3 | 2.407,0 | 3.184,4 | 3.675,7 | 3.388,3 | 4.035,4 | 4.316,5 | 4.835,9 | 4.655,7 | 4.775,7 | 102,6 |

z – zaupno
Vir: SURS, preračuni KIS

## *Priloga 38: Vrednost kmetijske proizvodnje po osnovnih cenah (mio EUR, tekoči tečaj, tekoče cene); 2005–2017*

| | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017* | Indeks 2017/16 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Žito | 80,3 | 80,2 | 94,6 | 79,6 | 54,8 | 79,6 | 105,6 | 109,0 | 77,4 | 91,2 | 87,1 | 82,8 | 75,0 | 90,6 |
| *Od tega: – pšenica* | *22,8* | *23,8* | *22,3* | *28,1* | *16,0* | *20,4* | *29,0* | *36,2* | *24,6* | *29,0* | *26,0* | *21,5* | *21,4* | *99,5* |
| *– ječmen* | *9,7* | *11,3* | *9,3* | *11,5* | *6,9* | *8,2* | *13,5* | *14,4* | *11,5* | *13,0* | *11,8* | *11,5* | *11,5* | *100,0* |
| *– koruza za zrnje* | *42,8* | *40,3* | *58,7* | *35,0* | *28,9* | *46,4* | *57,1* | *52,7* | *36,5* | *41,8* | *42,5* | *43,0* | *35,0* | *81,2* |
| Industrijske rastline | 28,2 | 30,1 | 30,3 | 41,5 | 25,5 | 25,6 | 26,8 | 21,8 | 16,6 | 28,4 | 31,5 | 39,7 | 28,4 | 71,6 |
| *Od tega: – oljnice* | *6,7* | *9,8* | *9,1* | *8,8* | *9,2* | *16,7* | *18,6* | *15,6* | *10,6* | *15,1* | *17,0* | *18,5* | *11,9* | *64,3* |
| *– hmelj* | *8,8* | *8,1* | *19,0* | *30,7* | *14,4* | *7,0* | *5,6* | *4,3* | *4,2* | *10,5* | *11,6* | *16,4* | *:* | |
| Krmne rastline | 178,1 | 146,1 | 176,5 | 173,5 | 167,9 | 185,3 | 205,0 | 192,5 | 180,2 | 213,7 | 195,6 | 199,4 | 160,8 | 80,6 |
| *Od tega: – silažna koruza* | *46,8* | *36,7* | *37,3* | *31,4* | *30,2* | *33,5* | *43,5* | *42,8* | *35,6* | *48,0* | *43,6* | *43,5* | *:* | |
| Zelenjadnice, sadike, okrasne rastline | 68,9 | 69,2 | 63,8 | 76,0 | 83,0 | 69,7 | 77,0 | 80,8 | 93,7 | 101,9 | 117,2 | 120,8 | 115,4 | 95,5 |
| *Od tega: – sveže vrtnine* | 39,2 | 42,6 | 39,3 | 50,5 | 52,2 | 41,8 | 50,0 | 50,7 | 60,7 | 67,0 | 79,1 | 83,4 | 79,7 | 95,6 |
| Krompir | 14,0 | 23,5 | 28,1 | 23,5 | 18,8 | 20,7 | 19,4 | 15,9 | 23,1 | 21,5 | 17,0 | 19,8 | 18,3 | 92,2 |
| Sadje, grozdje, oljke | 66,4 | 76,9 | 91,7 | 98,3 | 86,3 | 95,4 | 102,3 | 77,6 | 110,5 | 90,3 | 124,2 | 88,0 | 61,0 | 69,3 |
| *Sadje* | *49,7* | *60,2* | *71,8* | *82,0* | *69,3* | *81,0* | *87,2* | *63,8* | *97,6* | *81,7* | *107,6* | *72,4* | *44,8* | *61,9* |
| *Grozdje* | *16,8* | *16,7* | *19,9* | *16,3* | *17,0* | *14,4* | *15,1* | *13,9* | *12,9* | *8,7* | *16,6* | *15,6* | *16,2* | *103,9* |
| Vino | 83,0 | 79,6 | 100,4 | 92,7 | 96,0 | 105,6 | 128,8 | 95,9 | 93,6 | 105,9 | 147,6 | 121,0 | 120,8 | 99,8 |
| Oljčno olje | 5,4 | 3,3 | 2,9 | 4,5 | 3,9 | 4,4 | 3,9 | 1,8 | 3,7 | 2,1 | 4,2 | 4,1 | 3,0 | 73,6 |
| Drugi rastlinski proizvodi | 0,2 | 0,2 | 0,2 | 0,2 | 0,2 | 0,2 | 0,2 | 0,2 | 0,2 | 0,3 | 0,3 | 0,3 | 0,3 | 112,1 |
| **Rastlinska pridelava** | **524,5** | **509,0** | **588,4** | **589,8** | **536,4** | **586,3** | **669,1** | **595,4** | **598,7** | **655,3** | **724,6** | **675,9** | **583,0** | **86,3** |
| Živina | 323,4 | 330,2 | 310,0 | 327,2 | 304,8 | 302,1 | 315,2 | 312,2 | 300,1 | 299,3 | 293,4 | 309,6 | 320,1 | 103,4 |
| *Od tega: – govedo* | *154,8* | *160,2* | *136,0* | *136,9* | *138,7* | *138,1* | *154,5* | *150,9* | *143,1* | *141,2* | *147,0* | *152,9* | *160,4* | *104,9* |
| *– prašiči* | *90,1* | *97,4* | *84,0* | *86,4* | *64,5* | *61,4* | *58,6* | *56,5* | *49,1* | *49,8* | *41,8* | *44,9* | *47,4* | *105,7* |
| *– drobnica* | *9,0* | *9,1* | *8,7* | *8,1* | *8,6* | *7,9* | *6,5* | *6,1* | *5,0* | *7,2* | *8,4* | *8,6* | *9,1* | *105,3* |
| *– perutnina* | *65,4* | *59,3* | *77,2* | *92,0* | *88,6* | *90,4* | *91,5* | *94,0* | *97,5* | *95,8* | *91,2* | *97,6* | *97,4* | *99,9* |
| Živalski proizvodi | 192,4 | 199,5 | 199,2 | 229,6 | 190,6 | 194,6 | 229,6 | 223,2 | 242,2 | 252,6 | 238,8 | 218,8 | 252,0 | 115,2 |
| *Mleko* | *164,3* | *169,6* | *164,3* | *189,8* | *147,9* | *152,1* | *172,4* | *175,9* | *181,6* | *201,5* | *169,3* | *154,1* | *186,7* | *121,2* |
| *Jajca* | *16,9* | *17,6* | *24,6* | *29,2* | *29,3* | *29,5* | *31,0* | *29,9* | *35,2* | *32,7* | *37,2* | *36,3* | *38,7* | *106,8* |
| *Drugi živalski proizvodi* | *11,1* | *12,2* | *10,3* | *10,5* | *13,4* | *13,1* | *26,1* | *17,4* | *25,4* | *18,4* | *32,4* | *28,5* | *26,6* | *93,5* |
| **Živinoreja** | **515,8** | **529,6** | **509,2** | **556,7** | **495,4** | **496,7** | **544,8** | **535,4** | **542,4** | **551,9** | **532,3** | **528,4** | **572,1** | **108,3** |
| **PROIZVODNJA KMETIJSKIH PROIZVODOV** | **1.040,2** | **1.038,6** | **1.097,6** | **1.146,5** | **1.031,7** | **1.083,0** | **1.213,9** | **1.130,8** | **1.141,1** | **1.207,3** | **1.256,9** | **1.204,3** | **1.155,1** | **95,9** |
| Kmetijske storitve | 18,7 | 19,4 | 18,8 | 20,7 | 20,5 | 20,6 | 20,0 | 20,3 | 19,2 | 19,7 | 19,9 | 17,7 | 18,0 | 101,7 |
| **KMETIJSKA PROIZVODNJA** | **1.059,0** | **1.058,0** | **1.116,4** | **1.167,2** | **1.052,2** | **1.103,6** | **1.233,8** | **1.151,1** | **1.160,3** | **1.227,0** | **1.276,7** | **1.222,0** | **1.173,1** | **96,0** |

* predhodni podatki
Vir: SURS, Eurostat, preračuni KIS

## *Priloga 39: Delež posameznih proizvodov v vrednosti proizvodnje po osnovnih cenah (%); 2005–2017*

| | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017* |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Žito | 7,6 | 7,6 | 8,5 | 6,8 | 5,2 | 7,2 | 8,6 | 9,5 | 6,7 | 7,4 | 6,8 | 6,8 | 6,4 |
| *Od tega: – pšenica* | 2,2 | 2,2 | 2,0 | 2,4 | 1,5 | 1,8 | 2,4 | 3,1 | 2,1 | 2,4 | 2,0 | 1,8 | 1,8 |
| *– ječmen* | 0,9 | 1,1 | 0,8 | 1,0 | 0,7 | 0,7 | 1,1 | 1,3 | 1,0 | 1,1 | 0,9 | 0,9 | 1,0 |
| *– koruza za zrnje* | 4,0 | 3,8 | 5,3 | 3,0 | 2,7 | 4,2 | 4,6 | 4,6 | 3,1 | 3,4 | 3,3 | 3,5 | 3,0 |
| Industrijske rastline | 2,7 | 2,8 | 2,7 | 3,6 | 2,4 | 2,3 | 2,2 | 1,9 | 1,4 | 2,3 | 2,5 | 3,2 | 2,4 |
| *Od tega: – oljnice* | 0,6 | 0,9 | 0,8 | 0,8 | 0,9 | 1,5 | 1,5 | 1,4 | 0,9 | 1,2 | 1,3 | 1,5 | 1,0 |
| *– hmelj* | 0,8 | 0,8 | 1,7 | 2,6 | 1,4 | 0,6 | 0,5 | 0,4 | 0,4 | 0,9 | 0,9 | 1,3 | : |
| Krmne rastline | 16,8 | 13,8 | 15,8 | 14,9 | 16,0 | 16,8 | 16,6 | 16,7 | 15,5 | 17,4 | 15,3 | 16,3 | 13,7 |
| *Od tega: – silažna koruza* | 4,4 | 3,5 | 3,3 | 2,7 | 2,9 | 3,0 | 3,5 | 3,7 | 3,1 | 3,9 | 3,4 | 3,6 | : |
| Zelenjadnice, sadike, okrasne rastline | 6,5 | 6,5 | 5,7 | 6,5 | 7,9 | 6,3 | 6,2 | 7,0 | 8,1 | 8,3 | 9,2 | 9,9 | 9,8 |
| *Od tega: – sveže vrtnine* | 3,7 | 4,0 | 3,5 | 4,3 | 5,0 | 3,8 | 4,1 | 4,4 | 5,2 | 5,5 | 6,2 | 6,8 | 6,8 |
| Krompir | 1,3 | 2,2 | 2,5 | 2,0 | 1,8 | 1,9 | 1,6 | 1,4 | 2,0 | 1,8 | 1,3 | 1,6 | 1,6 |
| Sadje, grozdje, oljke | 6,3 | 7,3 | 8,2 | 8,4 | 8,2 | 8,6 | 8,3 | 6,7 | 9,5 | 7,4 | 9,7 | 7,2 | 5,2 |
| *Sadje* | 4,7 | 5,7 | 6,4 | 7,0 | 6,6 | 7,3 | 7,1 | 5,5 | 8,4 | 6,7 | 8,4 | 5,9 | 3,8 |
| *Grozdje* | 1,6 | 1,6 | 1,8 | 1,4 | 1,6 | 1,3 | 1,2 | 1,2 | 1,1 | 0,7 | 1,3 | 1,3 | 1,4 |
| Vino | 7,8 | 7,5 | 9,0 | 7,9 | 9,1 | 9,6 | 10,4 | 8,3 | 8,1 | 8,6 | 11,6 | 9,9 | 10,3 |
| Oljčno olje | 0,5 | 0,3 | 0,3 | 0,4 | 0,4 | 0,4 | 0,3 | 0,2 | 0,3 | 0,2 | 0,3 | 0,3 | 0,3 |
| Drugi rastlinski proizvodi | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| **Rastlinska pridelava** | **49,5** | **48,1** | **52,7** | **50,5** | **51,0** | **53,1** | **54,2** | **51,7** | **51,6** | **53,4** | **56,8** | **55,3** | **49,7** |
| Živina | 30,5 | 31,2 | 27,8 | 28,0 | 29,0 | 27,4 | 25,5 | 27,1 | 25,9 | 24,4 | 23,0 | 25,3 | 27,3 |
| *Od tega: – govedo* | 14,6 | 15,1 | 12,2 | 11,7 | 13,2 | 12,5 | 12,5 | 13,1 | 12,3 | 11,5 | 11,5 | 12,5 | 13,7 |
| *– prašiči* | 8,5 | 9,2 | 7,5 | 7,4 | 6,1 | 5,6 | 4,8 | 4,9 | 4,2 | 4,1 | 3,3 | 3,7 | 4,0 |
| *– drobnica* | 0,8 | 0,9 | 0,8 | 0,7 | 0,8 | 0,7 | 0,5 | 0,5 | 0,4 | 0,6 | 0,7 | 0,7 | 0,8 |
| *– perutnina* | 6,2 | 5,6 | 6,9 | 7,9 | 8,4 | 8,2 | 7,4 | 8,2 | 8,4 | 7,8 | 7,1 | 8,0 | 8,3 |
| Živalski proizvodi | 18,2 | 18,9 | 17,8 | 19,7 | 18,1 | 17,6 | 18,6 | 19,4 | 20,9 | 20,6 | 18,7 | 17,9 | 21,5 |
| *Mleko* | 15,5 | 16,0 | 14,7 | 16,3 | 14,1 | 13,8 | 14,0 | 15,3 | 15,7 | 16,4 | 13,3 | 12,6 | 15,9 |
| *Jajca* | 1,6 | 1,7 | 2,2 | 2,5 | 2,8 | 2,7 | 2,5 | 2,6 | 3,0 | 2,7 | 2,9 | 3,0 | 3,3 |
| *Drugi živalski proizvodi* | 1,1 | 1,2 | 0,9 | 0,9 | 1,3 | 1,2 | 2,1 | 1,5 | 2,2 | 1,5 | 2,5 | 2,3 | 2,3 |
| **Živinoreja** | **48,7** | **50,1** | **45,6** | **47,7** | **47,1** | **45,0** | **44,2** | **46,5** | **46,7** | **45,0** | **41,7** | **43,2** | **48,8** |
| **PROIZVODNJA KMETIJSKIH PROIZVODOV** | **98,2** | **98,2** | **98,3** | **98,2** | **98,1** | **98,1** | **98,4** | **98,2** | **98,3** | **98,4** | **98,4** | **98,6** | **98,5** |
| Kmetijske storitve | 1,8 | 1,8 | 1,7 | 1,8 | 1,9 | 1,9 | 1,6 | 1,8 | 1,7 | 1,6 | 1,6 | 1,4 | 1,5 |
| **KMETIJSKA PROIZVODNJA** | **100,0** | **100,0** | **100,0** | **100,0** | **100,0** | **100,0** | **100,0** | **100,0** | **100,0** | **100,0** | **100,0** | **100,0** | **100,0** |

* predhodni podatki
Vir: SURS, Eurostat, preračuni KIS

## *Priloga 40: Vrednost in struktura vmesne potrošnje v kmetijstvu; 2005–2017*

| | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017* | Indeks 2017/16 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **Vrednost (mio EUR; tekoče cene; tekoči tečaj)** | | | | | | | | | | | | | | |
| Seme in sadike | 29,1 | 27,9 | 29,9 | 31,1 | 31,0 | 29,8 | 31,6 | 32,4 | 35,7 | 35,4 | 36,3 | 34,7 | 34,8 | 100,4 |
| Energija | 80,2 | 83,3 | 86,8 | 101,1 | 88,6 | 101,4 | 110,1 | 117,5 | 118,6 | 115,8 | 99,9 | 91,9 | 97,6 | 106,2 |
| Gnojila | 32,7 | 34,2 | 35,1 | 68,7 | 43,8 | 49,3 | 57,1 | 58,9 | 54,6 | 52,9 | 57,2 | 48,6 | 43,9 | 90,3 |
| Sredstva za varstvo rastlin | 19,9 | 20,6 | 20,7 | 22,6 | 23,1 | 23,4 | 21,3 | 21,5 | 22,0 | 23,3 | 23,5 | 25,4 | 25,1 | 99,0 |
| Veterinarski izdatki | 24,5 | 26,6 | 26,7 | 28,0 | 28,5 | 26,8 | 25,9 | 26,5 | 26,0 | 27,0 | 26,9 | 27,9 | 28,2 | 101,0 |
| Krma | 306,7 | 315,1 | 399,7 | 420,4 | 343,9 | 359,4 | 400,7 | 397,1 | 386,7 | 383,6 | 383,4 | 394,5 | 414,3 | 105,0 |
| *Kupljena krma* | 118,1 | 119,6 | 147,5 | 187,9 | 125,2 | 114,8 | 124,8 | 121,3 | 135,7 | 144,8 | 132,4 | 140,2 | 209,0 | 149,0 |
| *Domača krma* | 188,6 | 195,4 | 252,2 | 232,5 | 218,8 | 244,6 | 275,9 | 275,8 | 251,0 | 238,8 | 251,0 | 254,3 | 205,4 | 80,8 |
| Vzdrževanje strojev in opreme | 24,7 | 26,1 | 30,7 | 32,2 | 34,1 | 33,8 | 34,0 | 35,2 | 35,8 | 36,7 | 38,0 | 38,7 | 38,5 | 99,6 |
| Vzdrževanje zgradb | 10,6 | 10,6 | 12,1 | 12,7 | 13,2 | 13,3 | 13,2 | 13,2 | 13,7 | 13,8 | 14,0 | 14,2 | 14,2 | 100,2 |
| Kmetijske storitve | 18,7 | 19,4 | 18,8 | 20,7 | 20,5 | 20,6 | 20,0 | 20,3 | 19,2 | 19,7 | 19,9 | 17,7 | 18,0 | 101,7 |
| Posredno merjene storitve finančnega posredništva | 2,0 | 2,1 | 1,4 | 1,5 | 2,6 | 2,2 | 1,7 | 1,4 | 1,1 | 1,2 | 1,3 | 1,1 | 1,1 | 99,8 |
| Drugi proizvodi in storitve | 36,6 | 33,5 | 35,7 | 35,5 | 37,4 | 39,4 | 41,1 | 39,1 | 39,5 | 41,9 | 43,0 | 42,7 | 42,8 | 100,4 |
| **VMESNA POTROŠNJA** | **585,7** | **599,2** | **697,5** | **774,5** | **666,7** | **699,5** | **756,6** | **763,1** | **752,8** | **751,2** | **743,3** | **737,2** | **758,6** | **102,9** |
| **Struktura (%)** | | | | | | | | | | | | | | |
| Seme in sadike | 5,0 | 4,7 | 4,3 | 4,0 | 4,7 | 4,3 | 4,2 | 4,2 | 4,7 | 4,7 | 4,9 | 4,7 | 4,6 | |
| Energija | 13,7 | 13,9 | 12,4 | 13,1 | 13,3 | 14,5 | 14,6 | 15,4 | 15,8 | 15,4 | 13,4 | 12,5 | 12,9 | |
| Gnojila | 5,6 | 5,7 | 5,0 | 8,9 | 6,6 | 7,0 | 7,5 | 7,7 | 7,3 | 7,0 | 7,7 | 6,6 | 5,8 | |
| Sredstva za varstvo rastlin | 3,4 | 3,4 | 3,0 | 2,9 | 3,5 | 3,3 | 2,8 | 2,8 | 2,9 | 3,1 | 3,2 | 3,4 | 3,3 | |
| Veterinarski izdatki | 4,2 | 4,4 | 3,8 | 3,6 | 4,3 | 3,8 | 3,4 | 3,5 | 3,5 | 3,6 | 3,6 | 3,8 | 3,7 | |
| Krma | 52,4 | 52,6 | 57,3 | 54,3 | 51,6 | 51,4 | 53,0 | 52,0 | 51,4 | 51,1 | 51,6 | 53,5 | 54,6 | |
| *Kupljena krma* | *20,2* | *20,0* | *21,1* | *24,3* | *18,8* | *16,4* | *16,5* | *15,9* | *18,0* | *19,3* | *17,8* | *19,0* | *27,5* | |
| *Domača krma* | *32,2* | *32,6* | *36,2* | *30,0* | *32,8* | *35,0* | *36,5* | *36,1* | *33,3* | *31,8* | *33,8* | *34,5* | *27,1* | |
| Vzdrževanje strojev in opreme | 4,2 | 4,4 | 4,4 | 4,2 | 5,1 | 4,8 | 4,5 | 4,6 | 4,8 | 4,9 | 5,1 | 5,2 | 5,1 | |
| Vzdrževanje zgradb | 1,8 | 1,8 | 1,7 | 1,6 | 2,0 | 1,9 | 1,8 | 1,7 | 1,8 | 1,8 | 1,9 | 1,9 | 1,9 | |
| Kmetijske storitve | 3,2 | 3,2 | 2,7 | 2,7 | 3,1 | 2,9 | 2,6 | 2,7 | 2,6 | 2,6 | 2,7 | 2,4 | 2,4 | |
| Posredno merjene storitve finančnega posredništva | 0,3 | 0,4 | 0,2 | 0,2 | 0,4 | 0,3 | 0,2 | 0,2 | 0,1 | 0,2 | 0,2 | 0,1 | 0,1 | |
| Drugi proizvodi in storitve | 6,2 | 5,6 | 5,1 | 4,6 | 5,6 | 5,6 | 5,4 | 5,1 | 5,3 | 5,6 | 5,8 | 5,8 | 5,6 | |
| **VMESNA POTROŠNJA** | **100,0** | **100,0** | **100,0** | **100,0** | **100,0** | **100,0** | **100,0** | **100,0** | **100,0** | **100,0** | **100,0** | **100,0** | **100,0** | |

* predhodni podatki
Vir: SURS, Eurostat, preračuni KIS

## *Priloga 41: Osnovni kazalniki ekonomskih računov za kmetijstvo in primerjava z EU (mio EUR, tekoče cene, tekoči tečaj); 2005–2017*

| | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017* | Indeks 2017/16 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Vrednost proizvodnje po proizvajalčevih cenah | 976,6 | 957,7 | 1.105,7 | 1.156,0 | 1.041,4 | 1.092,7 | 1.222,7 | 1.151,1 | 1.160,3 | 1.227,0 | 1.276,7 | 1.222,0 | 1.173,1 | 96,0 |
| Subvencije na proizvod | 82,4 | 100,3 | 10,7 | 11,2 | 10,8 | 10,9 | 11,2 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | |
| Davki na proizvod | – | – | – | – | – | – | – | – | – | – | – | – | – | |
| Vrednost proizvodnje po osnovnih cenah | 1.059,0 | 1.058,0 | 1.116,4 | 1.167,2 | 1.052,2 | 1.103,6 | 1.233,8 | 1.151,1 | 1.160,3 | 1.227,0 | 1.276,7 | 1.222,0 | 1.173,1 | 96,0 |
| Vmesna potrošnja | 585,7 | 599,2 | 697,5 | 774,5 | 666,7 | 699,5 | 756,6 | 763,1 | 752,8 | 751,2 | 743,3 | 737,2 | 758,6 | 102,9 |
| Bruto dodana vrednost po osnovnih cenah (BDV) | 473,3 | 458,8 | 418,9 | 392,7 | 385,5 | 404,1 | 477,3 | 388,0 | 407,5 | 475,7 | 533,5 | 484,7 | 414,5 | 85,5 |
| Poraba fiksnega kapitala | 205,1 | 213,0 | 224,3 | 237,0 | 245,5 | 241,5 | 243,1 | 245,6 | 250,5 | 256,5 | 258,1 | 259,7 | 256,2 | 98,6 |
| Neto dodana vrednost po osnovnih cenah (NDV) | 268,1 | 245,7 | 194,6 | 155,7 | 140,0 | 162,6 | 234,2 | 142,4 | 157,0 | 219,2 | 275,4 | 225,0 | 158,3 | 70,4 |
| Druge subvencije na proizvodnjo | 149,8 | 161,4 | 254,4 | 254,7 | 247,8 | 241,8 | 237,1 | 253,8 | 258,9 | 251,0 | 243,5 | 252,7 | 257,0 | 101,7 |
| Drugi davki na proizvodnjo | 4,1 | 3,6 | 3,3 | 2,5 | 1,5 | 1,4 | 1,4 | 1,4 | 1,4 | 1,3 | 1,4 | 1,4 | 1,4 | 101,6 |
| Faktorski dohodek (FD) | 413,8 | 403,6 | 445,7 | 408,0 | 386,3 | 402,9 | 469,9 | 394,9 | 414,5 | 468,9 | 517,5 | 476,3 | 413,9 | 86,9 |
| Število polnovrednih delovnih moči (000 PDM) | 90,0 | 88,7 | 84,0 | 83,2 | 80,2 | 77,0 | 78,0 | 80,8 | 82,7 | 81,8 | 81,4 | 79,968 | 78,948 | 98,7 |
| BDV/PDM (EUR) | 5.256 | 5.174 | 4.989 | 4.721 | 4.808 | 5.247 | 6.120 | 4.802 | 4.924 | 5.816 | 6.556 | 6.062 | 5.251 | 86,6 |
| NDV/PDM (EUR) | 2.978 | 2.771 | 2.318 | 1.872 | 1.746 | 2.111 | 3.003 | 1.763 | 1.897 | 2.680 | 3.384 | 2.814 | 2.005 | 71,3 |
| **FD/PDM (EUR)** | **4.596** | **4.551** | **5.309** | **4.904** | **4.817** | **5.232** | **6.025** | **4.887** | **5.009** | **5.732** | **6.359** | **5.956** | **5.243** | **88,0** |
| **EU–28** | | | | | | | | | | | | | | |
| BDV/PDM (EUR) | 11.986 | 11.811 | 13.517 | 13.634 | 12.118 | 14.924 | 16.379 | 16.596 | 17.348 | 17.648 | 17.844 | 17.597 | 19.435 | 110,4 |
| NDV/PDM (EUR) | 8.151 | 7.752 | 9.014 | 8.815 | 7.171 | 9.415 | 10.546 | 10.595 | 11.195 | 11.407 | 11.426 | 11.211 | 13.018 | 116,1 |
| FD/PDM (EUR) | 10.080 | 10.765 | 12.353 | 12.346 | 10.996 | 13.835 | 15.251 | 15.258 | 15.985 | 16.366 | 16.133 | 16.222 | 17.846 | 110,0 |

* predhodni podatki
Vir: SURS, Eurostat, preračuni KIS

## *Priloga 42: Indeksi osnovnih kazalnikov ekonomskih računov za kmetijstvo in primerjava z EU (realno; 2015 = 100); 2005–2017*

| | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017* | 2017/16 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Vrednost proizvodnje po proizvajalčevih cenah | 91,6 | 87,9 | 97,4 | 97,4 | 84,9 | 89,9 | 99,6 | 93,3 | 92,5 | 97,1 | 100,0 | 94,9 | 89,5 | –5,6 % |
| Subvencije na proizvod | – | – | – | – | – | – | – | – | – | – | – | – | – | |
| Davki na proizvod | – | – | – | – | – | – | – | – | – | – | – | – | – | |
| Vrednost proizvodnje po osnovnih cenah | 99,3 | 97,1 | 98,3 | 98,4 | 85,7 | 90,8 | 100,5 | 93,3 | 92,5 | 97,1 | 100,0 | 94,9 | 89,5 | –5,6 % |
| Vmesna potrošnja | 94,3 | 94,4 | 105,5 | 112,1 | 93,3 | 98,9 | 105,8 | 106,2 | 103,1 | 102,1 | 100,0 | 98,3 | 99,4 | 1,2 % |
| Bruto dodana vrednost po osnovnih cenah (BDV) | 106,2 | 100,7 | 88,3 | 79,2 | 75,2 | 79,6 | 93,0 | 75,2 | 77,8 | 90,1 | 100,0 | 90,1 | 75,7 | –15,9 % |
| Poraba fiksnega kapitala | 95,2 | 96,7 | 97,7 | 98,8 | 99,0 | 98,3 | 97,9 | 98,4 | 98,8 | 100,4 | 100,0 | 99,7 | 96,7 | –3,0 % |
| Neto dodana vrednost po osnovnih cenah (NDV) | 116,6 | 104,5 | 79,4 | 60,8 | 52,9 | 62,1 | 88,4 | 53,5 | 58,0 | 80,4 | 100,0 | 81,0 | 56,0 | –30,8 % |
| Druge subvencije na proizvodnjo | 73,6 | 77,7 | 117,5 | 112,5 | 105,9 | 104,3 | 101,2 | 107,8 | 108,2 | 104,1 | 100,0 | 102,9 | 102,9 | 0,0 % |
| Drugi davki na proizvodnjo | 341,4 | 297,0 | 262,1 | 185,6 | 108,4 | 104,4 | 101,8 | 99,8 | 98,2 | 95,3 | 100,0 | 99,1 | 99,0 | –0,1 % |
| Faktorski dohodek (FD) | 95,7 | 91,4 | 96,8 | 84,8 | 77,7 | 81,8 | 94,4 | 78,9 | 81,5 | 91,5 | 100,0 | 91,2 | 77,9 | –14,6 % |
| Število polnovrednih delovnih moči (000 PDM) | 110,7 | 109,0 | 103,2 | 102,2 | 98,5 | 94,6 | 95,8 | 99,3 | 101,7 | 100,5 | 100,0 | 98,3 | 97,0 | –1,3 % |
| BDV/PDM (EUR) | 96,0 | 92,4 | 85,6 | 77,5 | 76,3 | 84,1 | 97,0 | 75,8 | 76,5 | 89,6 | 100,0 | 91,6 | 78,0 | –14,8 % |
| NDV/PDM (EUR) | 105,3 | 95,9 | 77,0 | 59,5 | 53,7 | 65,6 | 92,2 | 53,9 | 57,1 | 80,0 | 100,0 | 82,4 | 57,7 | –29,9 % |
| **FD/PDM (EUR)** | **86,5** | **83,8** | **93,9** | **83,0** | **78,8** | **86,5** | **98,5** | **79,5** | **80,2** | **91,0** | **100,0** | **92,8** | **80,3** | **–13,5 %** |
| **EU–28** | | | | | | | | | | | | | | |
| BDV/PDM (EUR) | 78,5 | 75,1 | 82,7 | 81,3 | 73,2 | 88,6 | 96,2 | 96,1 | 99,6 | 100,4 | 100,0 | 99,0 | 107,8 | 8,9 % |
| NDV/PDM (EUR) | 83,5 | 77,0 | 85,8 | 81,6 | 67,5 | 87,0 | 96,4 | 95,5 | 100,2 | 101,2 | 100,0 | 98,7 | 112,9 | 14,4 % |
| **FD/PDM (EUR)** | **72,8** | **75,4** | **83,3** | **81,2** | **73,5** | **90,8** | **99,0** | **97,6** | **101,6** | **103,0** | **100,0** | **101,0** | **109,5** | **8,4 %** |

* predhodni podatki
Vir: Eurostat, SURS, preračuni KIS

## ***PRORAČUNSKA IZPLAČILA ZA KMETIJSTVO***

### *Priloga 43: Proračunska izplačila, povezana s kmetijstvom (000 EUR, koledarsko leto, tekoči tečaj); 2005–2017*

| | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 | Indeks 2017/16 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **PRORAČUN MKGP IN ORGANOV V SESTAVI*** | **320.358** | **372.801** | **379.908** | **466.321** | **479.220** | **427.894** | **421.645** | **604.215** | **617.335** | **743.532** | **398.099** | **380.645** | **385.391** | **101,2** |
| *Operativni in upravni stroški*** | *44.510* | *55.932* | *52.878* | *53.942* | *54.737* | *55.127* | *57.429* | *205.951* | *236.336* | *389.624* | *49.209* | *55.901* | *49.887* | *89,2* |
| *Proračunski transferji gozdarstvu (MKGP)**** | *22.140* | *22.894* | *24.625* | *25.130* | *27.471* | *27.080* | *26.326* | *23.307* | *22.491* | *22.260* | *23.009* | *29.426* | *35.679* | *121,3* |
| *Proračunski transferji ribištvu (MKGP)* | *872* | *1.073* | *2.763* | *1.765* | *957* | *3.589* | *4.623* | *5.749* | *5.559* | *5.311* | *3.545* | *2.977* | *1.151* | *38,7* |
| **Proračunski transferji kmetijstvu (MKGP)****** | **252.835** | **292.902** | **299.641** | **385.484** | **396.056** | **342.098** | **333.267** | **369.207** | **352.950** | **326.337** | **322.337** | **292.342** | **298.674** | **102,2** |
| **PRORAČUNSKI TRANSFERJI KMETIJSTVU IZ DRUGIH VIROV** | **12.109** | **15.757** | **14.225** | **12.036** | **8.070** | **13.445** | **16.105** | **14.943** | **22.271** | **24.035** | **20.205** | **20.352** | **24.114** | **118,5** |
| *Državna pomoč ob naravnih nesrečah (proračunska rezerva)* | *7.099* | *10.056* | *9.143* | *5.654* | *339* | *26* | *37* | *0* | *5.604* | *5.223* | *0* | *0* | *3.500* | |
| *Vračilo trošarine za gorivo (Ministrstvo za finance)* | *5.010* | *5.701* | *5.082* | *6.381* | *7.731* | *13.418* | *16.068* | *14.943* | *16.667* | *18.812* | *20.205* | *20.352* | *20.614* | *101,3* |
| **SKUPAJ PRORAČUNSKA IZPLAČILA ZA KMETIJSTVO** | **264.944** | **308.659** | **313.866** | **397.519** | **404.126** | **355.543** | **349.373** | **384.150** | **375.221** | **350.372** | **342.542** | **312.694** | **322.789** | **103,2** |
| *Od tega EU* | *129.727* | *150.488* | *142.778* | *214.384* | *232.094* | *203.743* | *215.140* | *263.466* | *266.720* | *253.492* | *250.465* | *228.430* | *230.651* | *101,0* |
| **Po skupinah ukrepov:** | | | | | | | | | | | | | | |
| TRŽNI UKREPI IN NEPOSREDNE PODPORE PROIZVAJALCEM | 110.962 | 132.631 | 97.292 | 183.008 | 178.784 | 162.879 | 161.895 | 163.218 | 169.217 | 163.987 | 155.430 | 163.889 | 166.855 | 101,8 |
| RAZVOJ PODEŽELJA IN KMETIJSKA STRUKTURNA POLITIKA | 114.307 | 133.030 | 175.361 | 170.887 | 181.512 | 149.775 | 143.418 | 182.510 | 169.011 | 149.518 | 149.479 | 112.131 | 115.876 | 103,3 |
| SPLOŠNE STORITVE V PODPORO RAZVOJU KMETIJSTVA | 39.675 | 42.998 | 41.213 | 43.625 | 43.830 | 42.889 | 44.060 | 38.421 | 36.993 | 36.867 | 37.633 | 36.674 | 40.058 | 109,2 |

* v letih 2012–2014 proračun Ministrstva za kmetijstvo in okolje (MKO), v preostalih letih proračun MKGP skupaj z organi v sestavi; podatki med seboj niso primerljivi
** plače, materialni stroški, upravni transferji in projekti, vračila sredstev proračunu EU
*** v letu 2014 brez sredstev proračunske rezerve za odpravo posledic žleda
**** brez izplačil škode po divjadi, ki je vključena med transferje gozdarstvu
Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

## *Priloga 44: Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem (000 EUR, koledarsko leto, tekoči tečaj); 2005–2017*

| | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 | Indeks 2017/16 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **Ukrepi za podporo trgu** | **6.337** | **5.897** | **4.104** | **3.012** | **3.120** | **2.341** | **1.561** | **3.414** | **3.653** | **927** | **944** | **1.032** | **1.105** | **107,1** |
| Izvozne podpore | 5.772 | 4.095 | 2.505 | 835 | 813 | 702 | 546 | 261 | 2 | 0 | 0 | 0 | 0 | |
| Tržni ukrepi | 480 | 1.581 | 1.406 | 2.073 | 2.209 | 1.576 | 1.012 | 2.948 | 3.651 | 927 | 944 | 1.032 | 1.105 | 107,1 |
| *Podpore odkupu in zasebnemu skladiščenju* | *81* | *139* | *22* | *73* | *31* | *0* | *0* | *0* | *0* | *0* | *0* | *0* | *0* | |
| *Podpore porabi kmetijskih proizvodov* | *399* | *1.443* | *1.383* | *2.000* | *2.178* | *1.576* | *1.012* | *2.948* | *3.651* | *927* | *944* | *1.032* | *1.105* | *107,1* |
| Splošni stroški intervencijskih ukrepov | 85 | 221 | 193 | 104 | 98 | 64 | 3 | 206 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | |
| **Ukrepi neposrednih podpor proizvajalcem** | **104.625** | **126.733** | **93.188** | **179.996** | **175.664** | **160.538** | **160.334** | **159.804** | **165.564** | **163.060** | **154.486** | **162.857** | **165.750** | **101,8** |
| **Neposredna plačila in ukrepi za zniževanje stroškov** | **97.395** | **115.138** | **83.660** | **151.436** | **172.985** | **151.710** | **158.735** | **159.579** | **159.211** | **157.151** | **153.842** | **159.113** | **158.670** | **99,7** |
| Neposredna plačila proizvajalcem | 92.385 | 107.699 | 74.607 | 138.703 | 152.364 | 131.643 | 137.494 | 140.249 | 137.873 | 134.242 | 131.720 | 137.353 | 135.811 | 98,9 |
| *Neposredna plačila na enoto pridelka* | *5.079* | *10.776* | *18.136* | *29* | *12* | *245* | *1.936* | *1.808* | *1.919* | *1.936* | *1.913* | *0* | *0* | |
| *Neposredna plačila na površino/žival* | *87.233* | *96.923* | *56.441* | *17.617* | *19.040* | *18.306* | *17.488* | *17.786* | *6.612* | *6.513* | *6.392* | *20.513* | *20.284* | *98,9* |
| *Proizvodno nevezana neposredna plačila* | *0* | *0* | *0* | *121.455* | *133.797* | *115.235* | *118.836* | *121.106* | *129.543* | *126.067* | *123.674* | *116.840* | *115.527* | *98,9* |
| *Nerazporejeno, nepravilnosti, vračila* | *73* | *0* | *29* | *–398* | *–485* | *–2.143* | *–767* | *–451* | *–201* | *–275* | *–260* | *0* | *0* | |
| Ukrepi za zniževanje stroškov kmetovanja | 5.010 | 7.440 | 9.054 | 12.733 | 20.621 | 20.067 | 21.242 | 19.329 | 21.337 | 22.908 | 22.123 | 21.760 | 22.860 | 105,1 |
| *Vračilo trošarine za gorivo* | *5.010* | *5.701* | *5.082* | *6.381* | *7.731* | *13.418* | *16.068* | *14.943* | *16.667* | *18.812* | *20.205* | *20.352* | *20.614* | *101,3* |
| *Podpore za zavarovanje* | *0* | *1.739* | *3.972* | *6.351* | *12.890* | *6.648* | *5.174* | *4.387* | *4.670* | *4.097* | *1.918* | *1.408* | *2.245* | *159,5* |
| **Odškodnine in druga izredna plačila** | **7.230** | **11.595** | **9.528** | **28.560** | **2.679** | **8.828** | **1.598** | **225** | **6.353** | **5.910** | **644** | **3.744** | **7.080** | **189,1** |
| Nadomestila za zmanjšanje proizvodnje | 17 | 15 | 18 | 21.667 | 329 | 501 | 524 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | |
| Izredna pomoč na posameznih trgih | 0 | 0 | 0 | 1.056 | 1.848 | 4.330 | 571 | 25 | 139 | 395 | 478 | 3.599 | 3.514 | 97,6 |
| Druge odškodnine in nadomestila | 7.213 | 11.581 | 9.510 | 5.837 | 502 | 3.996 | 504 | 200 | 6.214 | 5.514 | 166 | 146 | 3.566 | 2.450,7 |
| **TRŽNI UKREPI IN NEPOSREDNE PODPORE PROIZVAJALCEM** | **110.962** | **132.631** | **97.292** | **183.008** | **178.784** | **162.879** | **161.895** | **163.218** | **169.217** | **163.987** | **155.430** | **163.889** | **166.855** | **101,8** |
| *Od tega EU* | *48.223* | *53.407* | *32.123* | *80.272* | *83.400* | *85.754* | *101.908* | *118.679* | *131.906* | *134.844* | *132.920* | *140.377* | *138.467* | *98,6* |

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

## *Priloga 45: Proračunska izplačila za razvoj podeželja in kmetijsko strukturno politiko (000 EUR, koledarsko leto, tekoči tečaj); 2005–2017*

| | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 | Indeks 2017/16 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **Ukrepi za krepitev konkurenčnosti agroživilstva** | **39.518** | **60.773** | **81.391** | **52.971** | **69.119** | **49.110** | **36.232** | **55.702** | **55.066** | **54.011** | **53.496** | **16.200** | **23.832** | **147,1** |
| **Posodabljanje in prestrukturiranje kmetijskih gospodarstev** | **27.807** | **48.384** | **71.020** | **26.132** | **32.864** | **26.679** | **17.363** | **33.400** | **32.983** | **34.065** | **30.385** | **12.080** | **18.770** | **155,4** |
| Podpore naložbam na kmetijskih gospodarstvih | 11.484 | 7.770 | 10.589 | 17.744 | 20.740 | 17.604 | 15.273 | 25.099 | 18.909 | 25.041 | 29.720 | 5.225 | 9.474 | 181,3 |
| *Naložbe v posodobitev kmetijske proizvodnje* | *5.744* | *3.646* | *7.781* | *15.234* | *17.888* | *14.634* | *12.419* | *21.010* | *14.689* | *20.533* | *25.166* | *555* | *4.975* | *896,3* |
| *Naložbe v trajne nasade* | *4.360* | *2.401* | *2.153* | *2.405* | *2.789* | *2.915* | *2.854* | *4.089* | *4.220* | *4.508* | *4.554* | *4.670* | *4.499* | *96,4* |
| *Naložbe v izboljšanje zemljišč in infrastrukturo na gospodarstvih* | *1.380* | *1.724* | *655* | *104* | *63* | *54* | *0* | *0* | *0* | *0* | *0* | *0* | *0* | |
| Druge strukturne podpore kmetijskim gospodarstvom | 16.323 | 40.614 | 60.430 | 8.388 | 12.125 | 9.075 | 2.090 | 8.301 | 14.074 | 9.024 | 665 | 6.855 | 9.296 | 135,6 |
| *Pomoč za zagon kmetijske dejavnosti (mladi kmetje)* | *2.067* | *3.337* | *277* | *6.769* | *11.060* | *7.841* | *1.025* | *7.380* | *13.062* | *8.393* | *–170* | *6.241* | *8.538* | *136,8* |
| *Prilagajanje in izvajanje standardov* | *12.900* | *35.945* | *59.518* | *1.507* | *186* | *66* | *10* | *0* | *0* | *0* | *0* | *0* | *0* | |
| *Sodelovanje kmetovalcev v shemah kakovosti proizvodov* | *253* | *478* | *487* | *34* | *65* | *45* | *51* | *86* | *104* | *119* | *137* | *0* | *166* | |
| *Uporaba storitev svetovanja* | *0* | *0* | *0* | *0* | *0* | *0* | *0* | *0* | *0* | *0* | *247* | *154* | *240* | *155,9* |
| *Druge podpore kmetijskim gospodarstvom* | *1.103* | *853* | *149* | *78* | *814* | *1.123* | *1.005* | *836* | *908* | *512* | *450* | *461* | *353* | *76,6* |
| **Izboljšanje kmetijske infrastrukture** | **1.602** | **3.243** | **3.846** | **4.089** | **5.324** | **4.769** | **4.260** | **4.308** | **6.916** | **9.370** | **8.711** | **1.714** | **1.403** | **81,8** |
| *Naložbe v zemljiške operacije* | *240* | *400* | *807* | *1.481* | *2.470* | *1.794* | *1.528* | *1.616* | *4.444* | *6.857* | *6.747* | *288* | *305* | *105,9* |
| *Zgodnje upokojevanje kmetov* | *950* | *2.337* | *2.568* | *2.468* | *2.641* | *2.794* | *2.569* | *2.604* | *2.377* | *2.215* | *1.640* | *1.082* | *757* | *70,0* |
| *Druge infrastrukturne podpore kmetijstvu* | *412* | *506* | *471* | *141* | *213* | *182* | *163* | *88* | *94* | *298* | *325* | *345* | *341* | *99,0* |
| **Organiziranost, predelava, trženje in promocija agroživilstva** | **10.109** | **9.145** | **6.526** | **22.749** | **30.931** | **17.662** | **14.610** | **17.994** | **15.167** | **10.576** | **14.400** | **2.406** | **3.659** | **152,1** |
| Skupine in organizacije proizvajalcev | 0 | 0 | 0 | 49 | 886 | 1.151 | 1.354 | 1.560 | 1.220 | 1.890 | 2.404 | 18 | 0 | |
| Naložbe v skladiščenje, predelavo in trženje kmetijskih proizvodov in živil | 7.655 | 6.705 | 3.665 | 8.222 | 4.093 | 13.761 | 10.364 | 13.815 | 11.464 | 6.495 | 9.508 | 372 | 1.423 | 382,5 |
| *Naložbe v predelavo kmetijskih proizvodov na kmetijah* | *500* | *846* | *486* | *1.017* | *380* | *1.279* | *964* | *1.360* | *3.241* | *3.030* | *6.645* | *202* | *0* | *0,0* |
| *Naložbe v živilsko industrijo* | *7.155* | *5.859* | *3.179* | *7.206* | *3.712* | *12.482* | *9.401* | *12.455* | *8.223* | *3.465* | *2.863* | *170* | *1.423* | *835,4* |
| Trženje in promocija kmetijskih proizvodov in živil | 2.454 | 2.440 | 2.861 | 1.977 | 2.748 | 2.750 | 2.891 | 2.619 | 2.483 | 2.191 | 2.488 | 2.016 | 2.237 | 110,9 |
| Druge podpore agroživilstvu (prestrukturiranje TSO) | 0 | 0 | 0 | 12.502 | 23.204 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | |
| **Ukrepi za zagotavljanje okoljskih in drugih družbenih koristi** | **69.015** | **66.854** | **91.721** | **110.342** | **94.236** | **74.049** | **79.851** | **94.425** | **85.457** | **66.838** | **75.683** | **93.659** | **87.692** | **93,6** |
| Izravnalna plačila kmetovalcem na OMD | 40.594 | 27.289 | 44.566 | 69.694 | 53.337 | 35.959 | 41.512 | 55.750 | 46.995 | 27.688 | 35.642 | 60.550 | 44.392 | 73,3 |
| Plačila za kmetijsko-okoljsko-podnebne storitve | 26.132 | 34.349 | 41.088 | 34.774 | 34.903 | 32.330 | 31.562 | 31.822 | 29.923 | 29.601 | 28.655 | 24.300 | 28.857 | 118,8 |
| Plačila za ekološko kmetovanje | 2.288 | 5.216 | 6.068 | 5.874 | 5.996 | 5.760 | 6.777 | 6.854 | 8.540 | 9.549 | 10.007 | 7.587 | 8.734 | 115,1 |
| Plačila za zagotavljanje dobrobiti živali v kmetijstvu | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1.380 | 1.222 | 5.710 | 467,3 |
| **Ukrepi v podporo podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu** | **5.774** | **5.403** | **2.248** | **7.575** | **18.157** | **26.616** | **27.335** | **32.382** | **28.487** | **28.670** | **20.299** | **2.273** | **4.351** | **191,5** |
| **Podpore razvoju gozdarstva in gozdno-lesne verige** | **659** | **1.361** | **419** | **4.909** | **6.096** | **7.540** | **3.226** | **3.847** | **6.121** | **3.072** | **1.570** | **1.128** | **3.788** | **335,9** |
| **Vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti na podeželju** | **3.461** | **3.612** | **1.638** | **2.656** | **10.134** | **11.656** | **13.500** | **12.414** | **5.868** | **11.829** | **9.116** | **31** | **153** | **487,1** |
| *Podpore diverzifikaciji kmetijskih gospodarstev v nekmetijske dejavnosti* | *3.461* | *3.612* | *1.638* | *1.700* | *4.412* | *3.335* | *2.763* | *4.664* | *2.076* | *4.787* | *5.475* | *0* | *0* | |
| *Podpore razvoju nekmetijskih dejavnosti na podeželju* | *0* | *0* | *0* | *956* | *5.722* | *8.321* | *10.737* | *7.750* | *3.792* | *7.041* | *3.641* | *31* | *153* | *487,1* |
| **Podeželska infrastruktura, osnovne storitve in obnova vasi** | **1.654** | **429** | **192** | **10** | **963** | **2.934** | **6.006** | **11.390** | **9.125** | **8.237** | **6.570** | **0** | **120** | |
| **Krepitev lokalnih razvojnih pobud (LEADER)** | **0** | **0** | **0** | **0** | **963** | **4.486** | **4.603** | **4.731** | **7.373** | **5.532** | **3.043** | **1.113** | **290** | **26,1** |
| **RAZVOJ PODEŽELJA IN STRUKTURNA POLITIKA** | **114.307** | **133.030** | **175.361** | **170.887** | **181.512** | **149.775** | **143.418** | **182.510** | **169.011** | **149.518** | **149.479** | **112.131** | **115.876** | **103,3** |
| *Od tega EU* | *78.687* | *94.082* | *108.609* | *131.675* | *146.065* | *115.527* | *110.807* | *142.170* | *131.361* | *115.587* | *113.366* | *84.202* | *87.425* | *103,8* |

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

## *Priloga 46: Proračunska izplačila za splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva (000 EUR, koledarsko leto, tekoči tečaj); 2005–2017*

| | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 | Indeks 2017/16 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **Raziskovalne, razvojne, svetovalne in strokovne storitve** | **22.014** | **23.030** | **22.705** | **24.191** | **24.508** | **23.705** | **23.977** | **20.365** | **18.940** | **18.901** | **18.088** | **18.339** | **19.880** | **108,4** |
| Raziskave in razvoj | 1.518 | 1.799 | 1.847 | 1.958 | 2.066 | 1.864 | 2.507 | 2.007 | 1.397 | 1.450 | 1.453 | 1.609 | 1.897 | 117,9 |
| Svetovalna služba | 10.091 | 10.358 | 10.760 | 11.603 | 11.624 | 11.585 | 11.069 | 9.739 | 8.396 | 8.228 | 7.732 | 7.940 | 8.487 | 106,9 |
| Kmetijsko šolstvo in infrastruktura | 785 | 522 | 490 | 456 | 713 | 445 | 442 | 201 | 1.027 | 961 | 738 | 300 | 637 | 212,2 |
| Strokovne naloge v kmetijstvu | 9.620 | 10.351 | 9.609 | 10.174 | 10.105 | 9.812 | 9.959 | 8.418 | 8.120 | 8.262 | 8.165 | 8.490 | 8.858 | 104,3 |
| **Nadzor nad varnostjo in kakovostjo hrane in krme** | **13.609** | **15.906** | **15.369** | **16.323** | **15.907** | **16.052** | **16.939** | **13.670** | **12.669** | **12.869** | **12.633** | **12.713** | **15.781** | **124,1** |
| Ukrepi na področju veterinarstva | 11.825 | 13.872 | 13.158 | 14.034 | 13.623 | 13.952 | 13.557 | 11.268 | 10.395 | 10.610 | 10.311 | 10.066 | 13.156 | 130,7 |
| Fitosanitarni ukrepi ter varstvo in registracija sort | 1.584 | 1.665 | 1.810 | 1.999 | 1.997 | 2.016 | 3.229 | 2.319 | 1.909 | 1.854 | 1.858 | 2.184 | 2.441 | 111,8 |
| Ukrepi na področju kakovosti hrane in krme | 200 | 370 | 400 | 289 | 287 | 84 | 152 | 83 | 365 | 405 | 464 | 463 | 184 | 39,8 |
| **Druge splošne storitve** | **4.053** | **4.062** | **3.139** | **3.112** | **3.415** | **3.131** | **3.144** | **4.386** | **5.384** | **5.097** | **6.913** | **5.623** | **4.398** | **78,2** |
| Podpora nevladnim organizacijam | 188 | 256 | 285 | 275 | 168 | 269 | 280 | 187 | 200 | 214 | 305 | 326 | 341 | 104,5 |
| Tehnična pomoč | 74 | 1.114 | 1.004 | 1.434 | 1.737 | 1.646 | 1.763 | 2.009 | 2.324 | 2.041 | 3.490 | 3.413 | 4.000 | 117,2 |
| Drugo | 3.792 | 2.692 | 1.850 | 1.402 | 1.511 | 1.216 | 1.100 | 2.190 | 2.859 | 2.843 | 3.117 | 1.884 | 57 | 3,0 |
| **SPLOŠNE STORITVE V PODPORO RAZVOJU KMETIJSTVA** | **39.675** | **42.998** | **41.213** | **43.625** | **43.830** | **42.889** | **44.060** | **38.421** | **36.993** | **36.867** | **37.633** | **36.674** | **40.058** | **109,2** |
| *Od tega EU* | *2.817* | *2.998* | *2.046* | *2.437* | *2.628* | *2.461* | *2.425* | *2.617* | *3.453* | *3.061* | *4.179* | *3.851* | *4.759* | *123,6* |

Vir: MKGP, preračuni KIS

## ***ZUNANJA TRGOVINA Z AGROŽIVILSKIMI PROIZVODI***

### *Priloga 47: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga (000 EUR); 2005–2017*

| KNCT | | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017* | Indeks 2017/16 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 01 | Žive živali | 8.358 | 23.334 | 21.191 | 35.901 | 27.510 | 32.586 | 41.867 | 45.801 | 46.130 | 43.112 | 39.896 | 45.983 | 60.947 | 132,5 |
| 02 | Meso in drugi užitni klavnični proizvodi | 35.887 | 39.520 | 51.218 | 55.057 | 47.999 | 54.393 | 63.720 | 61.022 | 68.004 | 71.946 | 80.975 | 85.377 | 95.518 | 111,9 |
| 03 | Ribe, raki | 2.109 | 2.846 | 2.767 | 4.430 | 4.027 | 1.919 | 1.988 | 1.837 | 2.970 | 8.539 | 8.352 | 9.291 | 8.571 | 92,2 |
| 04 | Mlečni izdelki, jajca, med | 65.298 | 86.641 | 106.260 | 122.135 | 96.121 | 123.558 | 132.569 | 132.801 | 142.018 | 143.012 | 136.124 | 140.679 | 175.135 | 124,5 |
| 05 | Proizvodi živalskega porekla | 491 | 380 | 566 | 663 | 1.295 | 1.061 | 1.650 | 2.734 | 2.298 | 1.611 | 1.393 | 2.088 | 2.471 | 118,3 |
| 06 | Živo drevje, čebulnice, cvetje | 2.304 | 3.169 | 5.373 | 4.919 | 5.054 | 5.213 | 5.560 | 6.430 | 6.886 | 8.476 | 9.976 | 11.867 | 13.320 | 112,2 |
| 07 | Užitne vrtnine | 4.545 | 4.979 | 7.818 | 9.283 | 7.158 | 10.157 | 11.534 | 12.211 | 13.989 | 18.141 | 20.192 | 22.639 | 22.569 | 99,7 |
| 08 | Užitno sadje | 25.473 | 19.557 | 34.058 | 51.445 | 50.886 | 43.179 | 54.007 | 30.086 | 33.605 | 54.831 | 74.454 | 64.432 | 75.361 | 117,0 |
| 09 | Kava, čaj, začimbe | 2.367 | 3.515 | 3.512 | 3.663 | 3.456 | 2.946 | 3.768 | 8.831 | 14.128 | 12.700 | 15.129 | 20.724 | 26.535 | 128,0 |
| 10 | Žita | 4.181 | 7.527 | 6.883 | 11.314 | 12.583 | 19.328 | 23.012 | 38.988 | 33.829 | 27.480 | 35.451 | 34.841 | 51.496 | 147,8 |
| 11 | Proizvodi mlinske industrije | 1.286 | 1.053 | 1.309 | 1.291 | 3.657 | 7.724 | 8.433 | 9.066 | 5.947 | 5.396 | 6.912 | 8.355 | 13.519 | 161,8 |
| 12 | Oljna semena in plodovi | 14.572 | 18.121 | 22.600 | 78.049 | 20.617 | 92.712 | 105.397 | 37.524 | 34.954 | 24.785 | 26.462 | 42.486 | 50.032 | 117,8 |
| 13 | Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti | 2.592 | 3.283 | 5.436 | 12.498 | 8.473 | 9.072 | 7.342 | 7.799 | 6.492 | 9.927 | 11.244 | 12.178 | 13.429 | 110,3 |
| 14 | Rastlinski material za pletarstvo | 70 | 75 | 64 | 67 | 72 | 22 | 29 | 13 | 12 | 14 | 7 | 7 | 9 | 130,7 |
| 15 | Masti in olja | 7.626 | 7.289 | 13.421 | 14.803 | 10.020 | 11.007 | 14.658 | 21.120 | 17.880 | 25.522 | 22.681 | 23.768 | 25.613 | 107,8 |
| 16 | Izdelki iz mesa | 55.091 | 57.403 | 54.526 | 60.165 | 59.025 | 61.995 | 65.931 | 67.865 | 72.505 | 74.495 | 84.594 | 90.845 | 99.708 | 109,8 |
| 17 | Sladkor in sladkorni proizvodi | 35.937 | 34.647 | 26.428 | 17.085 | 14.436 | 25.163 | 34.820 | 39.595 | 37.222 | 40.677 | 32.932 | 31.340 | 21.004 | 67,0 |
| 18 | Kakav in kakavovi izdelki | 9.046 | 8.112 | 8.798 | 11.189 | 9.685 | 8.317 | 10.898 | 14.410 | 15.172 | 15.019 | 16.440 | 17.996 | 19.043 | 105,8 |
| 19 | Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka | 22.453 | 24.230 | 26.598 | 28.616 | 26.806 | 27.958 | 32.339 | 37.892 | 45.310 | 53.719 | 56.809 | 62.599 | 71.562 | 114,3 |
| 20 | Izdelki iz vrtnin, sadja | 12.435 | 11.274 | 12.888 | 13.090 | 12.777 | 13.259 | 13.003 | 12.460 | 11.934 | 11.382 | 11.835 | 13.422 | 13.432 | 100,1 |
| 21 | Razna živila | 24.952 | 30.740 | 38.961 | 68.108 | 76.486 | 75.011 | 77.759 | 83.426 | 101.162 | 105.524 | 119.750 | 138.318 | 192.219 | 139,0 |
| 22 | Pijače, alkoholi in kis | 63.518 | 64.145 | 67.489 | 72.724 | 73.805 | 73.698 | 81.352 | 87.901 | 92.882 | 105.398 | 115.430 | 116.419 | 111.141 | 95,5 |
| 23 | Ostanki in odpadki živil, krma | 15.163 | 67.686 | 128.448 | 102.608 | 135.484 | 80.528 | 83.626 | 67.188 | 82.243 | 105.584 | 132.721 | 139.472 | 104.550 | 75,0 |
| 24 | Tobak | 232 | 1.105 | 52 | 52 | 143 | 147 | 70 | 91 | 145 | 311 | 349 | 2.512 | 1.822 | 72,5 |
| | **SKUPAJ** | **415.987** | **520.633** | **646.665** | **779.154** | **707.573** | **780.954** | **875.333** | **827.092** | **887.717** | **967.600** | **1.060.108** | **1.137.638** | **1.269.005** | **111,5** |

* začasni podatki
Vir: SURS, preračuni KIS

## *Priloga 48: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga (000 EUR); 2005–2017*

| KNCT | | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017* | Indeks 2017/16 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 01 | Žive živali | 20.430 | 18.709 | 16.188 | 16.886 | 20.448 | 19.676 | 19.868 | 20.690 | 20.349 | 23.172 | 26.473 | 25.732 | 29.493 | 114,6 |
| 02 | Meso in drugi užitni klavnični proizvodi | 99.441 | 112.902 | 124.241 | 146.934 | 149.663 | 159.304 | 171.499 | 183.196 | 190.079 | 197.679 | 211.361 | 226.538 | 225.714 | 99,6 |
| 03 | Ribe, raki | 25.040 | 30.994 | 32.639 | 37.168 | 36.206 | 35.529 | 41.135 | 39.841 | 38.970 | 44.094 | 49.118 | 63.786 | 64.332 | 100,9 |
| 04 | Mlečni izdelki, jajca, med | 46.259 | 69.459 | 86.633 | 108.639 | 102.054 | 125.481 | 132.501 | 134.897 | 152.541 | 154.435 | 150.925 | 148.380 | 173.814 | 117,1 |
| 05 | Proizvodi živalskega porekla | 4.304 | 4.360 | 4.736 | 6.899 | 6.013 | 5.793 | 5.678 | 7.646 | 8.181 | 5.692 | 5.407 | 5.523 | 7.611 | 137,8 |
| 06 | Živo drevje, čebulnice, cvetje | 24.857 | 28.853 | 38.741 | 43.340 | 40.928 | 42.235 | 40.463 | 40.623 | 44.600 | 40.165 | 40.747 | 45.873 | 50.318 | 109,7 |
| 07 | Užitne vrtnine | 61.917 | 74.330 | 87.546 | 91.343 | 90.187 | 99.813 | 93.446 | 95.149 | 107.733 | 100.941 | 107.583 | 114.445 | 123.826 | 108,2 |
| 08 | Užitno sadje | 102.339 | 97.805 | 117.348 | 153.602 | 142.098 | 140.962 | 143.028 | 138.657 | 152.505 | 157.379 | 187.063 | 194.567 | 221.486 | 113,8 |
| 09 | Kava, čaj, začimbe | 20.948 | 23.684 | 28.550 | 30.970 | 30.260 | 33.713 | 44.000 | 46.808 | 46.215 | 44.484 | 53.051 | 53.524 | 66.490 | 124,2 |
| 10 | Žita | 45.344 | 60.865 | 88.622 | 75.430 | 48.898 | 55.933 | 89.741 | 68.217 | 85.670 | 82.319 | 70.591 | 66.630 | 82.059 | 123,2 |
| 11 | Proizvodi mlinske industrije | 20.150 | 19.566 | 28.963 | 37.467 | 29.252 | 25.973 | 34.036 | 33.318 | 33.324 | 32.525 | 32.416 | 31.216 | 32.842 | 105,2 |
| 12 | Oljna semena in plodovi | 19.546 | 21.115 | 17.744 | 57.951 | 20.051 | 92.094 | 112.512 | 43.214 | 39.270 | 27.799 | 35.316 | 37.847 | 35.902 | 94,9 |
| 13 | Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti | 7.800 | 6.477 | 9.231 | 10.581 | 8.342 | 10.726 | 10.875 | 8.440 | 9.863 | 12.417 | 11.654 | 12.298 | 13.295 | 108,1 |
| 14 | Rastlinski material za pletarstvo | 362 | 394 | 528 | 507 | 471 | 464 | 415 | 356 | 410 | 413 | 460 | 619 | 850 | 137,2 |
| 15 | Masti in olja | 44.562 | 50.578 | 54.974 | 68.684 | 55.769 | 68.722 | 69.241 | 75.780 | 70.344 | 72.822 | 72.015 | 73.967 | 75.241 | 101,7 |
| 16 | Izdelki iz mesa | 25.578 | 30.326 | 40.588 | 50.599 | 54.256 | 55.021 | 60.757 | 61.929 | 64.827 | 64.354 | 69.418 | 72.017 | 77.973 | 108,3 |
| 17 | Sladkor in sladkorni proizvodi | 41.214 | 46.332 | 50.759 | 59.300 | 65.201 | 59.676 | 100.063 | 97.223 | 83.963 | 84.402 | 75.142 | 62.925 | 66.808 | 106,2 |
| 18 | Kakav in kakavovi izdelki | 52.982 | 56.148 | 64.943 | 67.709 | 67.434 | 72.649 | 78.875 | 76.358 | 81.484 | 85.965 | 89.244 | 97.207 | 95.573 | 98,3 |
| 19 | Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka | 69.773 | 75.076 | 86.878 | 99.047 | 108.038 | 114.670 | 120.236 | 128.424 | 136.151 | 142.039 | 146.446 | 153.905 | 167.991 | 109,2 |
| 20 | Izdelki iz vrtnin, sadja | 50.926 | 56.219 | 70.088 | 73.207 | 70.143 | 72.147 | 76.783 | 76.039 | 79.654 | 78.389 | 81.697 | 85.572 | 94.073 | 109,9 |
| 21 | Razna živila | 71.025 | 79.139 | 88.312 | 118.712 | 129.263 | 122.850 | 135.040 | 133.172 | 147.423 | 144.460 | 152.740 | 167.184 | 176.651 | 105,7 |
| 22 | Pijače, alkoholi in kis | 52.590 | 67.196 | 86.080 | 96.147 | 96.664 | 102.088 | 106.534 | 112.350 | 108.390 | 120.791 | 138.859 | 142.742 | 148.944 | 104,3 |
| 23 | Ostanki in odpadki živil, krma | 62.712 | 106.649 | 180.801 | 162.237 | 199.430 | 95.074 | 145.396 | 149.718 | 161.676 | 188.736 | 221.463 | 233.051 | 230.222 | 98,8 |
| 24 | Tobak | 52.701 | 53.042 | 56.167 | 71.492 | 71.214 | 70.340 | 73.714 | 78.772 | 66.855 | 64.436 | 68.184 | 65.783 | 68.214 | 103,7 |
| | **SKUPAJ** | **1.022.801** | **1.190.218** | **1.461.301** | **1.684.851** | **1.642.282** | **1.680.934** | **1.905.838** | **1.850.816** | **1.930.479** | **1.969.908** | **2.097.372** | **2.181.330** | **2.329.723** | **106,8** |

* začasni podatki
Vir: SURS, preračuni KIS

## *Priloga 49: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga (000 EUR); 2005–2017*

| KNCT | | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017* |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 01 | Žive živali | –12.072 | 4.625 | 5.003 | 19.015 | 7.062 | 12.909 | 21.999 | 25.111 | 25.781 | 19.940 | 13.423 | 20.251 | 31.454 |
| 02 | Meso in drugi užitni klavnični proizvodi | –63.554 | –73.382 | –73.023 | –91.877 | –101.664 | –104.911 | –107.779 | –122.173 | –122.076 | –125.733 | –130.387 | –141.161 | –130.196 |
| 03 | Ribe, raki | –22.931 | –28.148 | –29.872 | –32.738 | –32.178 | –33.611 | –39.147 | –38.005 | –36.001 | –35.554 | –40.767 | –54.494 | –55.762 |
| 04 | Mlečni izdelki, jajca, med | 19.039 | 17.182 | 19.627 | 13.496 | –5.933 | –1.923 | 67 | –2.095 | –10.523 | –11.423 | –14.801 | –7.702 | 1.321 |
| 05 | Proizvodi živalskega porekla | –3.813 | –3.980 | –4.170 | –6.235 | –4.718 | –4.732 | –4.028 | –4.912 | –5.883 | –4.081 | –4.014 | –3.435 | –5.141 |
| 06 | Živo drevje, čebulnice, cvetje | –22.553 | –25.684 | –33.368 | –38.421 | –35.875 | –37.022 | –34.903 | –34.193 | –37.713 | –31.689 | –30.771 | –34.006 | –36.998 |
| 07 | Užitne vrtnine | –57.373 | –69.351 | –79.728 | –82.060 | –83.029 | –89.656 | –81.913 | –82.938 | –93.744 | –82.800 | –87.391 | –91.806 | –101.257 |
| 08 | Užitno sadje | –76.866 | –78.248 | –83.290 | –102.157 | –91.212 | –97.783 | –89.021 | –108.571 | –118.900 | –102.548 | –112.609 | –130.134 | –146.125 |
| 09 | Kava, čaj, začimbe | –18.581 | –20.169 | –25.039 | –27.307 | –26.805 | –30.767 | –40.232 | –37.976 | –32.087 | –31.784 | –37.921 | –32.800 | –39.955 |
| 10 | Žita | –41.164 | –53.338 | –81.739 | –64.117 | –36.315 | –36.605 | –66.729 | –29.229 | –51.841 | –54.839 | –35.140 | –31.789 | –30.562 |
| 11 | Proizvodi mlinske industrije | –18.863 | –18.513 | –27.654 | –36.176 | –25.595 | –18.249 | –25.602 | –24.253 | –27.376 | –27.129 | –25.504 | –22.860 | –19.322 |
| 12 | Oljna semena in plodovi | –4.974 | –2.994 | 4.856 | 20.098 | 566 | 618 | –7.115 | –5.689 | –4.316 | –3.014 | –8.853 | 4.639 | 14.130 |
| 13 | Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti | –5.208 | –3.194 | –3.795 | 1.917 | 131 | –1.654 | –3.533 | –641 | –3.371 | –2.490 | –409 | –120 | 134 |
| 14 | Rastlinski material za pletarstvo | –293 | –319 | –465 | –440 | –399 | –443 | –386 | –343 | –398 | –399 | –453 | –612 | –841 |
| 15 | Masti in olja | –36.937 | –43.289 | –41.553 | –53.881 | –45.749 | –57.714 | –54.583 | –54.660 | –52.464 | –47.300 | –49.334 | –50.199 | –49.629 |
| 16 | Izdelki iz mesa | 29.513 | 27.077 | 13.938 | 9.566 | 4.769 | 6.974 | 5.174 | 5.937 | 7.678 | 10.141 | 15.176 | 18.828 | 21.735 |
| 17 | Sladkor in sladkorni proizvodi | –5.277 | –11.685 | –24.330 | –42.215 | –50.765 | –34.512 | –65.243 | –57.628 | –46.741 | –43.726 | –42.210 | –31.585 | –45.804 |
| 18 | Kakav in kakavovi izdelki | –43.936 | –48.036 | –56.145 | –56.520 | –57.749 | –64.333 | –67.977 | –61.948 | –66.312 | –70.947 | –72.803 | –79.211 | –76.530 |
| 19 | Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka | –47.320 | –50.846 | –60.280 | –70.431 | –81.233 | –86.713 | –87.897 | –90.532 | –90.841 | –88.320 | –89.637 | –91.306 | –96.429 |
| 20 | Izdelki iz vrtnin, sadja | –38.490 | –44.945 | –57.199 | –60.118 | –57.366 | –58.888 | –63.780 | –63.580 | –67.720 | –67.007 | –69.861 | –72.150 | –80.641 |
| 21 | Razna živila | –46.072 | –48.399 | –49.351 | –50.603 | –52.777 | –47.839 | –57.281 | –49.746 | –46.261 | –38.935 | –32.990 | –28.866 | 15.568 |
| 22 | Pijače, alkoholi in kis | 10.928 | –3.051 | –18.591 | –23.423 | –22.859 | –28.390 | –25.182 | –24.449 | –15.508 | –15.393 | –23.429 | –26.323 | –37.804 |
| 23 | Ostanki in odpadki živil, krma | –47.548 | –38.963 | –52.353 | –59.630 | –63.946 | –14.545 | –61.769 | –82.530 | –79.433 | –83.152 | –88.742 | –93.579 | –125.671 |
| 24 | Tobak | –52.469 | –51.937 | –56.115 | –71.441 | –71.071 | –70.192 | –73.644 | –78.681 | –66.710 | –64.125 | –67.835 | –63.271 | –66.392 |
| | **SKUPAJ** | **–606.814** | **–669.585** | **–814.637** | **–905.697** | **–934.709** | **–899.980** | **–1.030.505** | **–1.023.724** | **–1.042.762** | **–1.002.308** | **–1.037.265** | **–1.043.692** | **–1.060.718** |

* začasni podatki
Vir: SURS, preračuni KIS

## *Priloga 50: Količinski izvoz nekaterih kmetijskih pridelkov in agroživilskih izdelkov (t); 2005–2017*

| KNCT | | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017* | Indeks 2017/16 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 0102 | Živo govedo | 4.408 | 11.305 | 8.685 | 13.731 | 13.104 | 16.835 | 18.799 | 20.855 | 20.921 | 19.419 | 19.481 | 23.362 | 28.960 | 124,0 |
| 0103 | Živi prašiči | 419 | 3.735 | 7.180 | 9.798 | 4.320 | 2.617 | 3.787 | 2.675 | 1.436 | 1.965 | 761 | 219 | 2 | 0,9 |
| 02 | Meso, drugi užitni klavnični proizv. | 14.726 | 14.852 | 17.977 | 21.298 | 20.040 | 24.950 | 25.951 | 24.281 | 27.357 | 27.796 | 27.671 | 30.438 | 33.873 | 111,3 |
| 0201, 0202 | Od tega: – goveje | 2.520 | 2.313 | 2.343 | 2.547 | 2.441 | 3.312 | 3.633 | 2.047 | 2.057 | 2.833 | 5.229 | 5.216 | 5.521 | 105,8 |
| 0203 | – prašičje | 828 | 706 | 970 | 1.260 | 1.196 | 1.531 | 1.531 | 1.276 | 1.051 | 1.459 | 1.901 | 1.800 | 2.470 | 137,2 |
| 0207 | – perutninsko | 8.601 | 9.273 | 12.584 | 14.429 | 13.601 | 17.204 | 17.669 | 18.145 | 21.331 | 19.800 | 16.554 | 19.415 | 21.730 | 111,9 |
| 0401 | Mleko in smetana, nekoncentrirana | 104.441 | 192.081 | 218.882 | 225.927 | 224.606 | 254.308 | 254.003 | 276.222 | 273.241 | 272.775 | 305.319 | 319.578 | 314.152 | 98,3 |
| 0402 | Mleko v prahu, koncentrirano mleko | 1.096 | 334 | 69 | 561 | 503 | 2.012 | 612 | 606 | 119 | 452 | 129 | 520 | 565 | 108,6 |
| 0403, 0404 | Fermentirani izdelki in sirotka | 26.652 | 38.614 | 37.398 | 29.058 | 14.781 | 17.819 | 31.924 | 28.237 | 20.932 | 17.479 | 13.272 | 18.978 | 31.513 | 166,0 |
| 0405 | Maslo in namazi | 1.911 | 876 | 656 | 590 | 719 | 870 | 613 | 436 | 91 | 187 | 97 | 97 | 175 | 180,1 |
| 0406 | Sir in skuta | 4.711 | 3.394 | 2.936 | 3.069 | 3.926 | 4.299 | 3.967 | 3.029 | 3.632 | 3.625 | 5.257 | 8.144 | 10.170 | 124,9 |
| 0407 | Jajca v lupini | 1.341 | 1.679 | 1.593 | 1.927 | 1.800 | 1.892 | 2.162 | 1.718 | 1.459 | 1.859 | 1.811 | 2.262 | 1.880 | 83,1 |
| 07 | Užitne vrtnine | 3.837 | 4.819 | 7.645 | 10.671 | 6.618 | 11.917 | 21.156 | 14.599 | 12.925 | 17.685 | 19.859 | 22.843 | 23.831 | 104,3 |
| 08 | Užitno sadje | 52.545 | 44.498 | 72.814 | 87.849 | 89.528 | 87.129 | 96.509 | 60.057 | 66.302 | 96.413 | 129.053 | 93.280 | 99.887 | 107,1 |
| 0808 | Od tega: jabolka, hruške | 26.414 | 21.683 | 35.949 | 29.766 | 25.912 | 36.269 | 40.985 | 33.433 | 35.596 | 44.477 | 63.251 | 31.729 | 24.582 | 77,5 |
| 10 | Žita | 26.300 | 47.057 | 31.186 | 57.652 | 87.119 | 110.133 | 104.970 | 164.644 | 150.194 | 149.113 | 199.177 | 189.099 | 252.235 | 133,4 |
| 1001 | Od tega: – pšenica | 1.459 | 1.565 | 11.290 | 4.941 | 29.205 | 35.995 | 12.383 | 65.046 | 54.011 | 51.913 | 61.173 | 62.152 | 87.251 | 140,4 |
| 1003 | – ječmen | 1.725 | 2.193 | 862 | 3.247 | 2.371 | 4.880 | 7.138 | 8.161 | 4.847 | 5.412 | 10.640 | 5.566 | 23.008 | 413,4 |
| 1005 | – koruza | 21.494 | 41.193 | 16.871 | 46.589 | 53.766 | 67.032 | 82.927 | 88.356 | 88.756 | 88.744 | 124.102 | 118.600 | 136.984 | 115,5 |
| 11 | Proizvodi mlinske industrije | 2.251 | 2.045 | 2.601 | 2.022 | 11.170 | 23.714 | 17.044 | 21.534 | 10.997 | 12.664 | 18.268 | 27.153 | 41.899 | 154,3 |
| 1101 | Od tega: pšenična moka | 452 | 246 | 581 | 364 | 9.061 | 20.669 | 13.191 | 17.992 | 3.570 | 9.507 | 12.202 | 13.452 | 19.065 | 141,7 |
| 1210 | Hmelj | 1.963 | 1.574 | 1.680 | 1.474 | 1.628 | 2.642 | 1.632 | 1.262 | 1.403 | 1.831 | 1.826 | 2.152 | 2.572 | 119,5 |
| 15 | Masti in olja | 18.090 | 16.377 | 19.741 | 15.915 | 13.128 | 13.517 | 15.385 | 22.506 | 21.394 | 31.419 | 28.534 | 29.226 | 28.860 | 98,8 |
| 1512 | Od tega: olje iz sončnic | 1.429 | 1.576 | 3.151 | 2.208 | 182 | 973 | 762 | 3.689 | 1.095 | 5.744 | 5.538 | 2.831 | 5.042 | 178,1 |
| 16 | Izdelki iz mesa | 19.483 | 21.039 | 20.865 | 22.556 | 20.944 | 20.693 | 20.628 | 21.149 | 20.982 | 22.124 | 25.164 | 26.846 | 29.244 | 108,9 |
| 17 | Sladkor in sladkorni proizvodi | 51.238 | 54.353 | 30.005 | 12.121 | 8.271 | 30.890 | 30.520 | 37.128 | 38.589 | 63.189 | 52.969 | 43.222 | 21.323 | 49,3 |
| 1701 | Od tega: sladkor iz trsa ali pese | 35.492 | 38.120 | 19.333 | 6.919 | 3.662 | 26.180 | 25.305 | 32.327 | 34.319 | 58.393 | 48.115 | 38.384 | 16.590 | 43,2 |
| 19 | Izdelki iz žit, škroba in mleka | 12.690 | 14.005 | 15.193 | 15.262 | 13.353 | 14.354 | 14.225 | 16.399 | 18.600 | 21.073 | 24.050 | 26.953 | 32.944 | 122,2 |
| 20 | Izdelki iz vrtnin, sadja | 8.394 | 8.173 | 9.170 | 8.570 | 8.309 | 8.809 | 7.772 | 7.441 | 9.928 | 7.594 | 8.566 | 7.721 | 7.739 | 100,2 |
| 2204 | Vino | 4.091 | 5.291 | 4.317 | 5.129 | 6.199 | 5.227 | 5.576 | 4.682 | 8.086 | 7.686 | 5.295 | 4.677 | 5.851 | 125,1 |
| 2304 | Oljne pogače in tropine iz soje | 4.114 | 279.399 | 502.217 | 246.075 | 378.703 | 183.823 | 201.507 | 135.717 | 148.609 | 204.818 | 281.715 | 321.032 | 228.929 | 71,3 |

* začasni podatki
Vir: SURS, preračuni KIS

## *Priloga 51: Količinski uvoz nekaterih kmetijskih pridelkov in agroživilskih izdelkov (t); 2005–2017*

| KNCT | | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017* | Indeks 2017/16 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 0102 | Živo govedo | 6.501 | 5.800 | 4.535 | 4.606 | 4.476 | 4.260 | 4.139 | 3.821 | 3.999 | 5.205 | 7.668 | 5.857 | 6.354 | 108,5 |
| 0103 | Živi prašiči | 2.003 | 1.265 | 680 | 1.177 | 2.728 | 2.234 | 2.264 | 2.149 | 1.952 | 2.135 | 1.923 | 2.524 | 2.437 | 96,6 |
| 02 | Meso, drugi užitni klavnični proizv. | 44.719 | 50.803 | 52.733 | 58.309 | 62.954 | 66.149 | 66.890 | 68.617 | 70.100 | 75.451 | 83.726 | 87.686 | 82.671 | 94,3 |
| 0201, 0202 | Od tega: – goveje | 3.626 | 3.822 | 5.572 | 6.904 | 7.291 | 6.862 | 7.070 | 5.995 | 7.013 | 7.649 | 10.102 | 9.828 | 10.415 | 106,0 |
| 0203 | – prašičje | 31.253 | 34.514 | 33.952 | 36.116 | 39.582 | 42.188 | 42.065 | 43.109 | 43.200 | 45.370 | 49.135 | 53.443 | 46.864 | 87,7 |
| 0207 | – perutninsko | 6.887 | 8.279 | 8.879 | 10.559 | 11.083 | 12.091 | 13.191 | 14.810 | 14.896 | 15.364 | 17.424 | 17.700 | 18.228 | 103,0 |
| 0401 | Mleko in smetana, nekoncentrirana | 14.388 | 52.917 | 41.835 | 67.584 | 57.699 | 85.330 | 84.130 | 87.408 | 75.193 | 56.802 | 53.062 | 46.763 | 44.661 | 95,5 |
| 0402 | Mleko v prahu, koncentrirano mleko | 1.681 | 1.958 | 2.567 | 2.758 | 2.789 | 4.627 | 3.285 | 4.032 | 4.315 | 4.612 | 5.374 | 5.339 | 5.593 | 104,8 |
| 0403, 0404 | Fermentirani izdelki in sirotka | 9.172 | 11.358 | 15.176 | 16.325 | 18.757 | 19.172 | 18.332 | 18.828 | 17.925 | 18.701 | 19.166 | 16.094 | 14.926 | 92,7 |
| 0405 | Maslo in namazi | 317 | 482 | 609 | 733 | 1.065 | 1.174 | 943 | 1.205 | 1.382 | 1.716 | 2.074 | 2.287 | 2.014 | 88,1 |
| 0406 | Sir in skuta | 6.507 | 9.267 | 12.150 | 14.418 | 14.907 | 15.042 | 14.825 | 15.070 | 16.967 | 17.581 | 21.415 | 23.332 | 24.938 | 106,9 |
| 0407 | Jajca v lupini | 1.016 | 906 | 1.536 | 2.059 | 2.244 | 2.319 | 1.817 | 2.175 | 2.161 | 2.094 | 1.866 | 1.995 | 2.040 | 102,3 |
| 07 | Užitne vrtnine | 83.816 | 110.459 | 111.958 | 123.122 | 119.952 | 116.438 | 121.748 | 114.597 | 128.272 | 125.590 | 128.492 | 130.702 | 141.077 | 107,9 |
| 08 | Užitno sadje | 150.731 | 142.121 | 157.399 | 194.738 | 203.193 | 189.601 | 193.876 | 174.532 | 188.010 | 218.222 | 249.898 | 230.085 | 269.204 | 117,0 |
| 0808 | Od tega: jabolka, hruške | 11.655 | 13.448 | 12.606 | 22.177 | 23.068 | 25.668 | 24.655 | 32.295 | 34.956 | 49.267 | 64.232 | 35.018 | 57.529 | 164,3 |
| 10 | Žita | 340.680 | 440.815 | 432.481 | 354.430 | 317.160 | 305.685 | 385.131 | 290.315 | 370.735 | 385.278 | 343.262 | 346.602 | 411.880 | 118,8 |
| 1001 | Od tega: – pšenica | 118.910 | 157.237 | 138.757 | 142.525 | 121.056 | 106.156 | 157.977 | 101.391 | 144.036 | 142.415 | 145.836 | 166.754 | 171.410 | 102,8 |
| 1003 | – ječmen | 45.007 | 52.000 | 36.157 | 30.069 | 22.821 | 31.013 | 30.213 | 15.718 | 19.719 | 33.604 | 26.429 | 22.142 | 31.411 | 141,9 |
| 1005 | – koruza | 133.980 | 192.885 | 231.090 | 158.062 | 149.913 | 149.764 | 175.514 | 152.243 | 189.535 | 188.499 | 153.326 | 138.343 | 191.856 | 138,7 |
| 11 | Proizvodi mlinske industrije | 65.664 | 67.528 | 76.485 | 81.132 | 72.997 | 72.181 | 75.566 | 73.047 | 69.798 | 72.570 | 75.811 | 82.808 | 95.583 | 115,4 |
| 1101 | Od tega: pšenična moka | 10.138 | 10.562 | 14.454 | 19.156 | 18.610 | 19.767 | 18.726 | 19.122 | 18.246 | 19.174 | 23.076 | 27.492 | 28.885 | 105,1 |
| 1210 | Hmelj | 186 | 244 | 182 | 141 | 115 | 241 | 40 | 37 | 63 | 36 | 53 | 143 | 132 | 92,8 |
| 15 | Masti in olja | 69.810 | 77.064 | 71.829 | 66.207 | 67.675 | 76.540 | 60.366 | 68.747 | 63.124 | 76.696 | 74.326 | 82.961 | 76.561 | 92,3 |
| 1512 | Od tega: olje iz sončnic | 14.258 | 23.314 | 21.266 | 15.972 | 21.017 | 18.986 | 16.665 | 20.008 | 20.727 | 27.441 | 25.631 | 23.009 | 30.677 | 133,3 |
| 16 | Izdelki iz mesa | 6.961 | 8.436 | 10.575 | 12.984 | 14.040 | 14.349 | 15.101 | 14.761 | 15.174 | 15.164 | 17.003 | 18.225 | 19.362 | 106,2 |
| 17 | Sladkor in sladkorni proizvodi | 54.461 | 63.414 | 64.688 | 78.184 | 94.560 | 91.326 | 126.619 | 113.236 | 107.134 | 127.131 | 124.815 | 88.490 | 94.990 | 107,3 |
| 1701 | Od tega: sladkor iz trsa ali pese | 35.383 | 40.913 | 40.892 | 54.918 | 72.535 | 68.933 | 103.217 | 90.510 | 85.646 | 104.011 | 99.266 | 65.308 | 72.834 | 111,5 |
| 19 | Izdelki iz žit, škroba in mleka | 36.532 | 40.495 | 43.885 | 48.249 | 51.591 | 54.108 | 53.954 | 56.947 | 61.039 | 61.475 | 64.558 | 69.157 | 74.964 | 108,4 |
| 20 | Izdelki iz vrtnin, sadja | 48.891 | 52.434 | 64.054 | 70.103 | 69.260 | 66.421 | 62.709 | 60.456 | 61.772 | 62.067 | 64.505 | 69.455 | 71.212 | 102,5 |
| 2204 | Vino | 2.987 | 6.534 | 6.703 | 6.861 | 6.502 | 7.175 | 9.931 | 8.697 | 9.454 | 12.971 | 13.953 | 13.391 | 12.049 | 90,0 |
| 2304 | Oljne pogače in tropine iz soje | 116.265 | 354.113 | 625.973 | 365.438 | 488.881 | 133.227 | 262.761 | 231.445 | 208.846 | 287.598 | 382.550 | 448.238 | 432.853 | 96,6 |

* začasni podatki
Vir: SURS, preračuni KIS

## *Priloga 52: Količinska zunanjetrgovinska bilanca nekaterih kmetijskih pridelkov in agroživilskih izdelkov (t); 2005–2017*

| KNCT | | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017* |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 0102 | Živo govedo | –2.093 | 5.505 | 4.150 | 9.125 | 8.627 | 12.575 | 14.659 | 17.034 | 16.923 | 14.214 | 11.813 | 17.505 | 22.606 |
| 0103 | Živi prašiči | –1.583 | 2.471 | 6.500 | 8.620 | 1.592 | 383 | 1.523 | 525 | –516 | –170 | –1.162 | –2.305 | –2.435 |
| 02 | Meso, drugi užitni klavnični proizv. | –29.993 | –35.951 | –34.757 | –37.011 | –42.914 | –41.199 | –40.939 | –44.336 | –42.743 | –47.655 | –56.055 | –57.248 | –48.798 |
| 0201, 0202 | Od tega: – goveje | –1.106 | –1.509 | –3.228 | –4.357 | –4.850 | –3.550 | –3.437 | –3.948 | –4.956 | –4.816 | –4.873 | –4.612 | –4.893 |
| 0203 | – prašičje | –30.425 | –33.808 | –32.982 | –34.856 | –38.386 | –40.657 | –40.534 | –41.834 | –42.149 | –43.912 | –47.234 | –51.643 | –44.394 |
| 0207 | – perutninsko | 1.714 | 994 | 3.705 | 3.870 | 2.518 | 5.113 | 4.478 | 3.336 | 6.435 | 4.437 | –870 | 1.716 | 3.501 |
| 0401 | Mleko in smetana, nekoncentrirana | 90.052 | 139.164 | 177.046 | 158.343 | 166.907 | 168.978 | 169.873 | 188.815 | 198.047 | 215.973 | 252.256 | 272.815 | 269.490 |
| 0402 | Mleko v prahu, koncentrirano mleko | –585 | –1.624 | –2.498 | –2.197 | –2.286 | –2.614 | –2.674 | –3.426 | –4.196 | –4.159 | –5.245 | –4.819 | –5.028 |
| 0403, 0404 | Fermentirani izdelki in sirotka | 17.480 | 27.256 | 22.222 | 12.734 | –3.976 | –1.352 | 13.592 | 9.410 | 3.007 | –1.222 | –5.894 | 2.884 | 16.587 |
| 0405 | Maslo in namazi | 1.594 | 394 | 47 | –144 | –346 | –304 | –330 | –769 | –1.291 | –1.528 | –1.976 | –2.190 | –1.839 |
| 0406 | Sir in skuta | –1.796 | –5.873 | –9.214 | –11.349 | –10.981 | –10.743 | –10.858 | –12.041 | –13.335 | –13.957 | –16.158 | –15.188 | –14.769 |
| 0407 | Jajca v lupini | 325 | 773 | 58 | –132 | –445 | –426 | 345 | –457 | –702 | –235 | –55 | 267 | –160 |
| 07 | Užitne vrtnine | –79.978 | –105.639 | –104.312 | –112.452 | –113.335 | –104.521 | –100.592 | –99.998 | –115.347 | –107.905 | –108.633 | –107.859 | –117.247 |
| 08 | Užitno sadje | –98.186 | –97.622 | –84.584 | –106.889 | –113.665 | –102.472 | –97.367 | –114.476 | –121.707 | –121.809 | –120.845 | –136.804 | –169.317 |
| 0808 | Od tega: jabolka, hruške | 14.760 | 8.235 | 23.343 | 7.589 | 2.844 | 10.600 | 16.329 | 1.138 | 640 | –4.790 | –981 | –3.289 | –32.947 |
| 10 | Žita | –314.381 | –393.758 | –401.296 | –296.779 | –230.041 | –195.551 | –280.160 | –125.671 | –220.541 | –236.165 | –144.085 | –157.503 | –159.644 |
| 1001 | Od tega: – pšenica | –117.451 | –155.672 | –127.467 | –137.584 | –91.852 | –70.161 | –145.594 | –36.345 | –90.025 | –90.502 | –84.663 | –104.602 | –84.158 |
| 1003 | – ječmen | –43.283 | –49.806 | –35.295 | –26.823 | –20.449 | –26.133 | –23.075 | –7.557 | –14.872 | –28.192 | –15.788 | –16.575 | –8.402 |
| 1005 | – koruza | –112.486 | –151.692 | –214.219 | –111.473 | –96.147 | –82.732 | –92.586 | –63.887 | –100.779 | –99.754 | –29.223 | –19.743 | –54.872 |
| 11 | Proizvodi mlinske industrije | –63.412 | –65.483 | –73.884 | –79.110 | –61.826 | –48.466 | –58.521 | –51.513 | –58.801 | –59.906 | –57.543 | –55.655 | –53.683 |
| 1101 | Od tega: pšenična moka | –9.685 | –10.316 | –13.873 | –18.792 | –9.549 | 902 | –5.535 | –1.130 | –14.676 | –9.667 | –10.874 | –14.040 | –9.820 |
| 1210 | Hmelj | 1.776 | 1.330 | 1.498 | 1.333 | 1.512 | 2.400 | 1.592 | 1.224 | 1.340 | 1.795 | 1.773 | 2.010 | 2.440 |
| 15 | Masti in olja | –51.720 | –60.686 | –52.088 | –50.293 | –54.547 | –63.023 | –44.980 | –46.241 | –41.730 | –45.277 | –45.791 | –53.736 | –47.701 |
| 1512 | Od tega: olje iz sončnic | –12.829 | –21.738 | –18.114 | –13.764 | –20.836 | –18.013 | –15.903 | –16.318 | –19.632 | –21.698 | –20.093 | –20.178 | –25.635 |
| 16 | Izdelki iz mesa | 12.522 | 12.603 | 10.289 | 9.572 | 6.904 | 6.344 | 5.527 | 6.387 | 5.808 | 6.960 | 8.161 | 8.621 | 9.882 |
| 17 | Sladkor in sladkorni proizvodi | –3.223 | –9.061 | –34.683 | –66.063 | –86.289 | –60.436 | –96.099 | –76.108 | –68.545 | –63.942 | –71.846 | –45.268 | –73.667 |
| 1701 | Od tega: sladkor iz trsa ali pese | 109 | –2.793 | –21.559 | –47.999 | –68.873 | –42.752 | –77.912 | –58.184 | –51.327 | –45.618 | –51.151 | –26.924 | –56.243 |
| 19 | Izdelki iz žit, škroba in mleka | –23.843 | –26.490 | –28.692 | –32.988 | –38.239 | –39.754 | –39.729 | –40.548 | –42.439 | –40.402 | –40.508 | –42.204 | –42.019 |
| 20 | Izdelki iz vrtnin, sadja | –40.497 | –44.261 | –54.884 | –61.532 | –60.952 | –57.612 | –54.937 | –53.015 | –51.844 | –54.473 | –55.939 | –61.733 | –63.473 |
| 2204 | Vino | 1.104 | –1.243 | –2.385 | –1.732 | –303 | –1.948 | –4.355 | –4.015 | –1.368 | –5.285 | –8.658 | –8.714 | –6.198 |
| 2304 | Oljne pogače in tropine iz soje | –112.151 | –74.714 | –123.755 | –119.363 | –110.178 | 50.596 | –61.254 | –95.728 | –60.237 | –82.780 | –100.836 | –127.206 | –203.924 |

* začasni podatki
Vir: SURS, preračuni KIS

## *Priloga 53: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga v države EU–15 (000 EUR); 2005–2017*

| KNCT | | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017* | Indeks 2017/16 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 01 | Žive živali | 6.898 | 20.846 | 19.425 | 31.799 | 23.988 | 28.854 | 40.868 | 44.619 | 42.108 | 38.148 | 37.535 | 39.560 | 50.994 | 128,9 |
| 02 | Meso in drugi užitni klavnični proizvodi | 26.091 | 29.550 | 37.676 | 37.191 | 31.472 | 33.284 | 38.062 | 33.163 | 37.322 | 34.145 | 37.215 | 38.705 | 39.424 | 101,9 |
| 03 | Ribe, raki | 1.192 | 1.412 | 964 | 2.643 | 2.601 | 971 | 639 | 550 | 1.999 | 3.595 | 3.237 | 2.820 | 2.526 | 89,6 |
| 04 | Mlečni izdelki, jajca, med | 38.503 | 64.123 | 83.243 | 94.970 | 70.747 | 89.627 | 94.499 | 95.973 | 98.467 | 103.542 | 90.469 | 81.458 | 99.990 | 122,8 |
| 05 | Proizvodi živalskega porekla | 203 | 127 | 183 | 245 | 181 | 209 | 457 | 901 | 741 | 1.288 | 1.028 | 1.597 | 1.994 | 124,8 |
| 06 | Živo drevje, čebulnice, cvetje | 592 | 1.129 | 2.255 | 1.404 | 1.094 | 1.216 | 1.604 | 1.249 | 1.543 | 2.266 | 2.528 | 4.219 | 3.252 | 77,1 |
| 07 | Užitne vrtnine | 2.644 | 2.786 | 4.324 | 3.123 | 3.929 | 5.277 | 7.153 | 7.935 | 8.051 | 11.476 | 14.397 | 15.968 | 14.648 | 91,7 |
| 08 | Užitno sadje | 15.838 | 8.970 | 17.032 | 16.130 | 13.607 | 12.913 | 13.572 | 7.283 | 13.493 | 20.594 | 25.766 | 18.468 | 22.036 | 119,3 |
| 09 | Kava, čaj, začimbe | 144 | 232 | 426 | 367 | 448 | 326 | 632 | 1.372 | 1.080 | 1.817 | 3.609 | 5.765 | 6.669 | 115,7 |
| 10 | Žita | 2.918 | 5.801 | 4.954 | 7.818 | 10.839 | 15.459 | 16.903 | 32.813 | 29.467 | 22.994 | 30.728 | 31.419 | 45.760 | 145,6 |
| 11 | Proizvodi mlinske industrije | 43 | 52 | 226 | 53 | 120 | 81 | 137 | 90 | 548 | 705 | 1.262 | 2.247 | 4.265 | 189,8 |
| 12 | Oljna semena in plodovi | 6.603 | 11.667 | 10.010 | 43.824 | 9.737 | 84.936 | 96.154 | 28.807 | 25.799 | 15.734 | 17.269 | 27.516 | 24.995 | 90,8 |
| 13 | Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti | 2.276 | 2.810 | 3.756 | 3.183 | 3.933 | 5.613 | 4.263 | 5.275 | 3.748 | 5.453 | 6.276 | 8.446 | 9.732 | 115,2 |
| 14 | Rastlinski material za pletarstvo | 22 | 27 | 2 | 0 | 12 | 0 | 1 | 1 | 0 | 6 | 0 | 1 | 3 | 249,7 |
| 15 | Masti in olja | 3.521 | 2.128 | 5.538 | 3.472 | 2.796 | 4.433 | 6.143 | 6.545 | 5.419 | 6.160 | 12.268 | 15.937 | 15.230 | 95,6 |
| 16 | Izdelki iz mesa | 19.143 | 18.132 | 19.496 | 23.112 | 23.375 | 27.322 | 32.888 | 32.727 | 36.544 | 36.510 | 41.508 | 43.871 | 46.879 | 106,9 |
| 17 | Sladkor in sladkorni proizvodi | 30.179 | 25.573 | 21.702 | 11.679 | 8.700 | 17.340 | 25.918 | 23.396 | 22.696 | 21.234 | 16.695 | 12.791 | 8.653 | 67,7 |
| 18 | Kakav in kakavovi izdelki | 5.208 | 4.326 | 4.617 | 6.305 | 5.007 | 4.628 | 5.403 | 7.269 | 7.463 | 7.178 | 7.020 | 8.421 | 8.461 | 100,5 |
| 19 | Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka | 1.072 | 2.821 | 3.814 | 4.906 | 5.882 | 7.460 | 9.415 | 10.789 | 14.033 | 16.730 | 19.038 | 22.654 | 30.839 | 136,1 |
| 20 | Izdelki iz vrtnin, sadja | 2.165 | 2.257 | 2.969 | 2.693 | 3.779 | 3.853 | 3.255 | 3.544 | 4.243 | 3.073 | 3.126 | 5.069 | 4.211 | 83,1 |
| 21 | Razna živila | 3.282 | 2.104 | 3.316 | 6.976 | 7.352 | 9.482 | 15.393 | 18.884 | 25.205 | 32.492 | 43.532 | 50.131 | 55.562 | 110,8 |
| 22 | Pijače, alkoholi in kis | 10.427 | 11.731 | 13.815 | 16.581 | 18.694 | 16.676 | 19.303 | 27.914 | 28.472 | 35.423 | 41.562 | 48.779 | 34.541 | 70,8 |
| 23 | Ostanki in odpadki živil, krma | 3.090 | 36.177 | 67.608 | 62.068 | 69.242 | 13.077 | 14.932 | 3.844 | 8.627 | 8.142 | 8.822 | 17.543 | 16.688 | 95,1 |
| 24 | Tobak | 0 | 0 | 0 | 0 | 11 | 105 | 42 | 0 | 0 | 0 | 83 | 1.003 | 95 | 9,5 |
| | **SKUPAJ** | **182.053** | **254.784** | **327.352** | **380.541** | **317.547** | **383.141** | **447.637** | **394.943** | **417.069** | **428.705** | **464.973** | **504.388** | **547.450** | **108,5** |

* začasni podatki
Vir: SURS, preračuni KIS

## *Priloga 54: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga iz držav EU–15 (000 EUR); 2005–2017*

| KNCT | | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017* | Indeks 2017/16 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 01 | Žive živali | 4.912 | 4.744 | 5.115 | 6.419 | 8.872 | 7.447 | 7.502 | 7.768 | 8.593 | 8.368 | 7.508 | 8.976 | 10.585 | 117,9 |
| 02 | Meso in drugi užitni klavnični proizvodi | 80.352 | 92.008 | 103.428 | 122.857 | 129.386 | 137.129 | 148.404 | 157.889 | 158.261 | 151.948 | 144.785 | 154.650 | 155.722 | 100,7 |
| 03 | Ribe, raki | 19.960 | 24.152 | 25.516 | 29.666 | 28.266 | 28.288 | 31.745 | 30.267 | 28.641 | 29.879 | 30.336 | 36.903 | 41.716 | 113,0 |
| 04 | Mlečni izdelki, jajca, med | 38.977 | 51.370 | 73.005 | 87.033 | 89.444 | 100.633 | 104.565 | 109.485 | 126.841 | 132.688 | 122.147 | 110.327 | 122.915 | 111,4 |
| 05 | Proizvodi živalskega porekla | 3.901 | 3.685 | 4.142 | 6.157 | 5.431 | 5.091 | 4.681 | 4.862 | 5.482 | 4.529 | 3.938 | 3.856 | 5.722 | 148,4 |
| 06 | Živo drevje, čebulnice, cvetje | 24.321 | 28.031 | 38.072 | 42.554 | 40.230 | 41.216 | 39.468 | 38.943 | 42.383 | 38.530 | 38.670 | 42.253 | 45.314 | 107,2 |
| 07 | Užitne vrtnine | 47.962 | 59.376 | 72.215 | 75.737 | 75.781 | 82.922 | 76.873 | 77.434 | 87.570 | 78.396 | 80.908 | 82.479 | 86.650 | 105,1 |
| 08 | Užitno sadje | 64.629 | 68.462 | 87.898 | 106.811 | 91.458 | 97.529 | 90.169 | 100.302 | 103.276 | 103.168 | 115.677 | 122.519 | 138.001 | 112,6 |
| 09 | Kava, čaj, začimbe | 8.193 | 10.686 | 14.434 | 14.391 | 15.446 | 15.104 | 18.471 | 20.504 | 21.141 | 20.993 | 22.895 | 24.960 | 28.754 | 115,2 |
| 10 | Žita | 12.378 | 13.314 | 23.601 | 22.053 | 16.169 | 15.120 | 32.149 | 18.222 | 22.459 | 23.832 | 21.597 | 22.124 | 22.300 | 100,8 |
| 11 | Proizvodi mlinske industrije | 15.415 | 12.487 | 20.477 | 25.145 | 18.739 | 17.567 | 21.580 | 19.325 | 20.896 | 20.816 | 21.110 | 18.060 | 16.215 | 89,8 |
| 12 | Oljna semena in plodovi | 11.431 | 12.695 | 13.640 | 17.841 | 14.472 | 16.327 | 17.617 | 16.850 | 20.523 | 19.193 | 21.841 | 21.983 | 22.449 | 102,1 |
| 13 | Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti | 6.793 | 5.805 | 8.105 | 9.913 | 7.736 | 9.973 | 10.289 | 7.688 | 8.871 | 10.073 | 8.759 | 10.481 | 11.149 | 106,4 |
| 14 | Rastlinski material za pletarstvo | 261 | 258 | 335 | 327 | 253 | 217 | 268 | 244 | 254 | 243 | 290 | 439 | 691 | 157,6 |
| 15 | Masti in olja | 24.878 | 24.064 | 22.500 | 31.453 | 25.888 | 25.030 | 30.911 | 30.661 | 36.008 | 31.024 | 31.030 | 32.241 | 29.081 | 90,2 |
| 16 | Izdelki iz mesa | 17.819 | 22.727 | 32.137 | 40.242 | 42.750 | 43.255 | 47.702 | 48.528 | 49.848 | 47.344 | 43.640 | 41.755 | 43.543 | 104,3 |
| 17 | Sladkor in sladkorni proizvodi | 18.283 | 20.692 | 25.122 | 31.156 | 24.845 | 24.467 | 31.434 | 23.547 | 28.293 | 49.668 | 48.186 | 35.593 | 37.345 | 104,9 |
| 18 | Kakav in kakavovi izdelki | 39.993 | 42.899 | 51.998 | 53.680 | 52.720 | 58.309 | 62.837 | 60.826 | 64.772 | 63.576 | 61.344 | 67.129 | 54.986 | 81,9 |
| 19 | Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka | 46.602 | 52.293 | 63.575 | 72.581 | 79.329 | 85.384 | 89.261 | 95.933 | 99.937 | 100.623 | 98.149 | 104.417 | 112.340 | 107,6 |
| 20 | Izdelki iz vrtnin, sadja | 35.892 | 39.845 | 50.149 | 54.442 | 54.266 | 57.150 | 60.387 | 59.238 | 62.149 | 59.410 | 60.724 | 62.004 | 68.420 | 110,3 |
| 21 | Razna živila | 44.255 | 48.383 | 55.338 | 67.267 | 71.551 | 74.560 | 83.419 | 82.013 | 92.317 | 86.856 | 88.844 | 93.905 | 98.014 | 104,4 |
| 22 | Pijače, alkoholi in kis | 38.927 | 49.841 | 65.185 | 72.813 | 71.787 | 68.067 | 69.666 | 74.121 | 66.601 | 75.903 | 89.032 | 88.320 | 90.891 | 102,9 |
| 23 | Ostanki in odpadki živil, krma | 29.692 | 30.833 | 34.902 | 41.022 | 46.496 | 44.991 | 52.777 | 56.855 | 62.201 | 56.914 | 60.335 | 57.837 | 56.405 | 97,5 |
| 24 | Tobak | 48.397 | 31.894 | 20.688 | 23.069 | 16.589 | 15.652 | 13.750 | 16.483 | 15.655 | 14.342 | 12.945 | 11.198 | 13.593 | 121,4 |
| | **SKUPAJ** | **684.223** | **750.545** | **911.576** | **1.054.629** | **1.027.904** | **1.071.425** | **1.145.928** | **1.157.988** | **1.232.972** | **1.228.313** | **1.234.690** | **1.254.407** | **1.312.803** | **104,7** |

* začasni podatki
Vir: SURS, preračuni KIS

## *Priloga 55: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga z državami EU–15 (000 EUR); 2005–2017*

| KNCT | | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017* |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 01 | Žive živali | 1.986 | 16.102 | 14.310 | 25.380 | 15.116 | 21.407 | 33.365 | 36.852 | 33.515 | 29.780 | 30.027 | 30.584 | 40.409 |
| 02 | Meso in drugi užitni klavnični proizvodi | –54.260 | –62.457 | –65.753 | –85.666 | –97.914 | –103.845 | –110.342 | –124.726 | –120.939 | –117.803 | –107.570 | –115.945 | –116.299 |
| 03 | Ribe, raki | –18.768 | –22.740 | –24.552 | –27.024 | –25.665 | –27.317 | –31.106 | –29.717 | –26.643 | –26.284 | –27.099 | –34.083 | –39.190 |
| 04 | Mlečni izdelki, jajca, med | –474 | 12.753 | 10.238 | 7.937 | –18.696 | –11.006 | –10.066 | –13.512 | –28.374 | –29.146 | –31.679 | –28.870 | –22.925 |
| 05 | Proizvodi živalskega porekla | –3.698 | –3.558 | –3.958 | –5.911 | –5.249 | –4.883 | –4.223 | –3.961 | –4.742 | –3.241 | –2.910 | –2.259 | –3.728 |
| 06 | Živo drevje, čebulnice, cvetje | –23.730 | –26.902 | –35.818 | –41.151 | –39.135 | –40.000 | –37.863 | –37.695 | –40.840 | –36.265 | –36.142 | –38.034 | –42.062 |
| 07 | Užitne vrtnine | –45.318 | –56.589 | –67.890 | –72.615 | –71.852 | –77.644 | –69.720 | –69.499 | –79.519 | –66.919 | –66.510 | –66.511 | –72.002 |
| 08 | Užitno sadje | –48.791 | –59.491 | –70.867 | –90.681 | –77.851 | –84.616 | –76.598 | –93.019 | –89.782 | –82.574 | –89.911 | –104.051 | –115.965 |
| 09 | Kava, čaj, začimbe | –8.050 | –10.454 | –14.008 | –14.024 | –14.998 | –14.778 | –17.839 | –19.132 | –20.061 | –19.176 | –19.286 | –19.195 | –22.084 |
| 10 | Žita | –9.459 | –7.513 | –18.647 | –14.235 | –5.330 | 339 | –15.247 | 14.591 | 7.008 | –837 | 9.131 | 9.295 | 23.460 |
| 11 | Proizvodi mlinske industrije | –15.372 | –12.436 | –20.250 | –25.091 | –18.619 | –17.486 | –21.443 | –19.234 | –20.349 | –20.111 | –19.847 | –15.813 | –11.950 |
| 12 | Oljna semena in plodovi | –4.828 | –1.028 | –3.630 | 25.983 | –4.735 | 68.609 | 78.537 | 11.957 | 5.277 | –3.459 | –4.572 | 5.533 | 2.546 |
| 13 | Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti | –4.517 | –2.995 | –4.348 | –6.730 | –3.803 | –4.360 | –6.026 | –2.413 | –5.123 | –4.620 | –2.482 | –2.035 | –1.417 |
| 14 | Rastlinski material za pletarstvo | –239 | –231 | –333 | –327 | –242 | –216 | –268 | –243 | –253 | –237 | –290 | –437 | –688 |
| 15 | Masti in olja | –21.357 | –21.936 | –16.962 | –27.981 | –23.092 | –20.597 | –24.768 | –24.116 | –30.589 | –24.864 | –18.763 | –16.304 | –13.851 |
| 16 | Izdelki iz mesa | 1.324 | –4.595 | –12.641 | –17.130 | –19.375 | –15.933 | –14.814 | –15.801 | –13.305 | –10.834 | –2.132 | 2.116 | 3.336 |
| 17 | Sladkor in sladkorni proizvodi | 11.896 | 4.882 | –3.420 | –19.477 | –16.145 | –7.126 | –5.516 | –152 | –5.597 | –28.434 | –31.491 | –22.802 | –28.692 |
| 18 | Kakav in kakavovi izdelki | –34.785 | –38.573 | –47.381 | –47.375 | –47.714 | –53.681 | –57.435 | –53.557 | –57.308 | –56.398 | –54.324 | –58.707 | –46.525 |
| 19 | Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka | –45.530 | –49.472 | –59.761 | –67.675 | –73.447 | –77.924 | –79.846 | –85.144 | –85.903 | –83.893 | –79.112 | –81.763 | –81.501 |
| 20 | Izdelki iz vrtnin, sadja | –33.727 | –37.588 | –47.180 | –51.749 | –50.487 | –53.297 | –57.133 | –55.694 | –57.906 | –56.337 | –57.597 | –56.935 | –64.209 |
| 21 | Razna živila | –40.973 | –46.278 | –52.021 | –60.291 | –64.199 | –65.077 | –68.026 | –63.129 | –67.112 | –54.364 | –45.312 | –43.774 | –42.452 |
| 22 | Pijače, alkoholi in kis | –28.500 | –38.110 | –51.369 | –56.232 | –53.093 | –51.391 | –50.363 | –46.207 | –38.129 | –40.480 | –47.470 | –39.542 | –56.350 |
| 23 | Ostanki in odpadki živil, krma | –26.603 | 5.344 | 32.707 | 21.046 | 22.745 | –31.913 | –37.844 | –53.011 | –53.574 | –48.771 | –51.513 | –40.293 | –39.717 |
| 24 | Tobak | –48.397 | –31.894 | –20.688 | –23.069 | –16.578 | –15.546 | –13.707 | –16.483 | –15.655 | –14.342 | –12.862 | –10.194 | –13.498 |
| | **SKUPAJ** | **–502.169** | **–495.761** | **–584.224** | **–674.088** | **–710.357** | **–688.284** | **–698.290** | **–763.045** | **–815.903** | **–799.609** | **–769.717** | **–750.019** | **–765.353** |

* začasni podatki
Vir: SURS, preračuni KIS

## *Priloga 56: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga v države EU–10 in EU–2 (000 EUR); 2005–2017*

| KNCT | | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017* | Indeks 2017/16 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 01 | Žive živali | 415 | 617 | 693 | 754 | 198 | 1.043 | 99 | 233 | 1.039 | 1.298 | 250 | 96 | 198 | 205,9 |
| 02 | Meso in drugi užitni klavnični proizvodi | 1.336 | 1.668 | 3.917 | 5.834 | 2.794 | 3.071 | 2.656 | 3.760 | 3.932 | 2.293 | 2.288 | 1.794 | 3.810 | 212,4 |
| 03 | Ribe, raki | 0 | 213 | 299 | 296 | 327 | 299 | 689 | 339 | 286 | 1.112 | 467 | 1.575 | 588 | 37,3 |
| 04 | Mlečni izdelki, jajca, med | 2.799 | 1.093 | 1.032 | 1.669 | 825 | 2.399 | 2.761 | 2.043 | 1.911 | 3.322 | 2.029 | 2.785 | 5.437 | 195,2 |
| 05 | Proizvodi živalskega porekla | 166 | 182 | 147 | 272 | 155 | 178 | 249 | 1.101 | 1.186 | 146 | 256 | 250 | 98 | 39,4 |
| 06 | Živo drevje, čebulnice, cvetje | 183 | 243 | 245 | 528 | 933 | 745 | 845 | 2.325 | 2.569 | 3.755 | 4.425 | 3.884 | 5.158 | 132,8 |
| 07 | Užitne vrtnine | 38 | 163 | 687 | 2.592 | 248 | 1.081 | 913 | 282 | 889 | 857 | 777 | 1.223 | 1.639 | 134,0 |
| 08 | Užitno sadje | 454 | 1.954 | 6.515 | 19.600 | 23.541 | 17.404 | 28.236 | 8.963 | 9.482 | 11.109 | 14.801 | 10.737 | 13.560 | 126,3 |
| 09 | Kava, čaj, začimbe | 147 | 273 | 597 | 718 | 737 | 386 | 272 | 445 | 6.029 | 2.573 | 1.137 | 1.067 | 2.404 | 225,2 |
| 10 | Žita | 11 | 171 | 290 | 1.081 | 126 | 1.835 | 4.280 | 4.019 | 1.887 | 289 | 854 | 474 | 359 | 75,7 |
| 11 | Proizvodi mlinske industrije | 5 | 2 | 18 | 6 | 0 | 0 | 20 | 216 | 372 | 559 | 454 | 357 | 1.336 | 374,4 |
| 12 | Oljna semena in plodovi | 755 | 768 | 2.977 | 8.832 | 845 | 802 | 2.942 | 2.028 | 3.674 | 1.050 | 1.134 | 6.160 | 10.985 | 178,3 |
| 13 | Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti | 3 | 1 | 6 | 1.217 | 12 | 85 | 369 | 454 | 393 | 768 | 514 | 791 | 329 | 41,5 |
| 14 | Rastlinski material za pletarstvo | 23 | 3 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 1 | 0 | 0 | |
| 15 | Masti in olja | 7 | 817 | 2.647 | 2.715 | 1.627 | 1.085 | 2.510 | 3.270 | 898 | 1.063 | 2.301 | 1.386 | 2.805 | 202,3 |
| 16 | Izdelki iz mesa | 339 | 622 | 1.044 | 1.086 | 1.174 | 1.481 | 1.837 | 1.969 | 2.298 | 2.576 | 3.211 | 4.345 | 5.661 | 130,3 |
| 17 | Sladkor in sladkorni proizvodi | 629 | 653 | 680 | 773 | 1.314 | 3.906 | 3.805 | 10.649 | 9.087 | 7.466 | 2.808 | 2.720 | 2.574 | 94,6 |
| 18 | Kakav in kakavovi izdelki | 892 | 1.267 | 1.089 | 1.419 | 1.473 | 1.574 | 1.849 | 2.706 | 2.876 | 2.284 | 2.231 | 2.475 | 2.888 | 116,7 |
| 19 | Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka | 562 | 570 | 602 | 1.016 | 649 | 885 | 1.248 | 1.380 | 1.901 | 1.773 | 2.699 | 4.015 | 3.441 | 85,7 |
| 20 | Izdelki iz vrtnin, sadja | 1.113 | 1.155 | 1.550 | 1.326 | 1.155 | 1.640 | 1.797 | 1.129 | 661 | 806 | 886 | 1.030 | 1.022 | 99,3 |
| 21 | Razna živila | 1.382 | 2.007 | 4.058 | 9.130 | 13.644 | 6.051 | 6.303 | 7.580 | 13.249 | 12.486 | 12.698 | 15.622 | 24.088 | 154,2 |
| 22 | Pijače, alkoholi in kis | 1.429 | 2.325 | 1.991 | 2.530 | 2.375 | 3.572 | 3.424 | 2.608 | 6.923 | 7.728 | 6.789 | 5.059 | 5.551 | 109,7 |
| 23 | Ostanki in odpadki živil, krma | 2.165 | 20.372 | 46.170 | 20.154 | 47.787 | 47.548 | 55.007 | 51.615 | 51.393 | 56.486 | 81.021 | 68.209 | 44.043 | 64,6 |
| 24 | Tobak | 3 | 6 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 14 | |
| | **SKUPAJ** | **14.856** | **37.143** | **77.255** | **83.548** | **101.938** | **97.070** | **122.111** | **109.116** | **122.934** | **121.802** | **144.030** | **136.055** | **137.987** | **101,4** |

* začasni podatki
Vir: SURS, preračuni KIS

## *Priloga 57: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga iz držav EU–10 in EU–2 (000 EUR); 2005–2017*

| KNCT | | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017* | Indeks 2017/16 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 01 | Žive živali | 15.512 | 13.741 | 10.878 | 10.444 | 11.561 | 12.207 | 12.237 | 12.288 | 10.769 | 13.029 | 15.077 | 14.226 | 16.094 | 113,1 |
| 02 | Meso in drugi užitni klavnični proizvodi | 18.892 | 20.490 | 20.435 | 23.387 | 20.038 | 21.354 | 22.268 | 24.827 | 29.144 | 35.711 | 42.600 | 43.509 | 43.730 | 100,5 |
| 03 | Ribe, raki | 237 | 311 | 237 | 176 | 348 | 325 | 496 | 709 | 669 | 1.561 | 1.042 | 1.230 | 1.836 | 149,3 |
| 04 | Mlečni izdelki, jajca, med | 5.380 | 15.334 | 11.141 | 19.103 | 9.573 | 20.064 | 22.270 | 20.023 | 19.732 | 14.009 | 13.424 | 16.693 | 26.707 | 160,0 |
| 05 | Proizvodi živalskega porekla | 96 | 100 | 36 | 89 | 141 | 259 | 270 | 248 | 803 | 355 | 541 | 684 | 647 | 94,6 |
| 06 | Živo drevje, čebulnice, cvetje | 151 | 458 | 348 | 405 | 431 | 434 | 355 | 627 | 997 | 694 | 602 | 1.888 | 3.302 | 174,9 |
| 07 | Užitne vrtnine | 2.579 | 3.600 | 4.604 | 4.855 | 4.362 | 3.859 | 3.805 | 4.646 | 4.988 | 5.245 | 5.436 | 5.980 | 5.812 | 97,2 |
| 08 | Užitno sadje | 4.133 | 3.902 | 3.396 | 5.876 | 5.138 | 4.807 | 5.804 | 6.441 | 8.598 | 5.664 | 6.326 | 7.576 | 11.451 | 151,1 |
| 09 | Kava, čaj, začimbe | 242 | 201 | 573 | 699 | 442 | 725 | 760 | 978 | 5.495 | 2.539 | 1.584 | 1.701 | 2.096 | 123,2 |
| 10 | Žita | 31.845 | 44.374 | 55.409 | 51.171 | 31.240 | 38.942 | 54.675 | 45.731 | 48.959 | 41.887 | 35.144 | 30.930 | 39.083 | 126,4 |
| 11 | Proizvodi mlinske industrije | 3.387 | 4.261 | 3.521 | 7.175 | 7.526 | 5.370 | 6.967 | 7.787 | 6.018 | 6.512 | 5.775 | 5.477 | 9.645 | 176,1 |
| 12 | Oljna semena in plodovi | 6.604 | 2.579 | 914 | 2.123 | 2.745 | 2.795 | 2.998 | 3.320 | 2.797 | 2.398 | 2.747 | 3.329 | 2.843 | 85,4 |
| 13 | Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti | 50 | 17 | 20 | 17 | 57 | 31 | 50 | 147 | 38 | 44 | 112 | 238 | 171 | 71,9 |
| 14 | Rastlinski material za pletarstvo | 6 | 13 | 6 | 2 | 3 | 39 | 1 | 1 | 33 | 4 | 1 | 4 | 3 | 70,4 |
| 15 | Masti in olja | 7.521 | 8.310 | 8.735 | 9.193 | 7.871 | 10.923 | 7.449 | 20.201 | 22.760 | 29.559 | 22.067 | 17.748 | 20.292 | 114,3 |
| 16 | Izdelki iz mesa | 2.933 | 3.228 | 3.011 | 3.759 | 4.287 | 4.915 | 5.684 | 6.076 | 6.523 | 7.228 | 8.212 | 10.947 | 11.824 | 108,0 |
| 17 | Sladkor in sladkorni proizvodi | 13.449 | 13.157 | 9.754 | 14.098 | 17.436 | 10.764 | 20.480 | 40.057 | 29.621 | 17.925 | 16.232 | 14.244 | 15.307 | 107,5 |
| 18 | Kakav in kakavovi izdelki | 5.503 | 5.718 | 5.426 | 5.229 | 5.132 | 5.583 | 6.788 | 7.797 | 8.062 | 7.484 | 6.281 | 6.890 | 3.601 | 52,3 |
| 19 | Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka | 9.819 | 8.609 | 8.525 | 9.032 | 9.435 | 9.705 | 9.347 | 9.981 | 10.187 | 11.292 | 12.969 | 13.213 | 13.939 | 105,5 |
| 20 | Izdelki iz vrtnin, sadja | 9.978 | 9.643 | 11.755 | 9.742 | 7.922 | 8.267 | 8.089 | 8.468 | 7.740 | 6.850 | 7.518 | 8.775 | 10.104 | 115,1 |
| 21 | Razna živila | 11.807 | 15.152 | 15.786 | 26.846 | 28.100 | 26.632 | 29.985 | 30.600 | 35.301 | 32.519 | 33.671 | 40.436 | 41.377 | 102,3 |
| 22 | Pijače, alkoholi in kis | 6.010 | 8.373 | 8.759 | 10.041 | 10.342 | 10.728 | 12.547 | 13.301 | 15.135 | 15.763 | 15.088 | 16.133 | 15.907 | 98,6 |
| 23 | Ostanki in odpadki živil, krma | 9.970 | 8.343 | 10.677 | 15.276 | 13.396 | 12.681 | 13.137 | 15.102 | 17.877 | 18.037 | 19.504 | 20.853 | 23.874 | 114,5 |
| 24 | Tobak | 2.658 | 19.527 | 33.778 | 46.619 | 52.577 | 52.636 | 56.266 | 58.610 | 48.519 | 47.813 | 52.632 | 52.434 | 53.971 | 102,9 |
| | **SKUPAJ** | **168.763** | **209.440** | **227.725** | **275.357** | **250.102** | **264.046** | **302.729** | **337.963** | **340.763** | **324.124** | **324.586** | **335.140** | **373.617** | **111,5** |

* začasni podatki
Vir: SURS, preračuni KIS

## *Priloga 58: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga z državami EU–10 in EU–2 (000 EUR); 2005–2017*

| KNCT | | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017* |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 01 | Žive živali | –15.097 | –13.124 | –10.185 | –9.690 | –11.363 | –11.164 | –12.138 | –12.055 | –9.729 | –11.731 | –14.826 | –14.130 | –15.896 |
| 02 | Meso in drugi užitni klavnični proizvodi | –17.557 | –18.822 | –16.519 | –17.553 | –17.244 | –18.283 | –19.611 | –21.067 | –25.211 | –33.417 | –40.312 | –41.715 | –39.920 |
| 03 | Ribe, raki | –237 | –99 | 62 | 121 | –21 | –26 | 193 | –369 | –383 | –449 | –575 | 346 | –1.248 |
| 04 | Mlečni izdelki, jajca, med | –2.581 | –14.242 | –10.109 | –17.434 | –8.748 | –17.665 | –19.509 | –17.980 | –17.821 | –10.686 | –11.396 | –13.908 | –21.270 |
| 05 | Proizvodi živalskega porekla | 70 | 82 | 111 | 182 | 14 | –82 | –21 | 854 | 382 | –209 | –285 | –434 | –549 |
| 06 | Živo drevje, čebulnice, cvetje | 32 | –215 | –103 | 123 | 502 | 311 | 489 | 1.698 | 1.572 | 3.060 | 3.823 | 1.996 | 1.856 |
| 07 | Užitne vrtnine | –2.541 | –3.438 | –3.916 | –2.262 | –4.114 | –2.778 | –2.892 | –4.364 | –4.099 | –4.388 | –4.659 | –4.757 | –4.173 |
| 08 | Užitno sadje | –3.680 | –1.948 | 3.120 | 13.724 | 18.403 | 12.597 | 22.432 | 2.522 | 884 | 5.445 | 8.474 | 3.161 | 2.109 |
| 09 | Kava, čaj, začimbe | –95 | 72 | 24 | 19 | 296 | –339 | –489 | –532 | 534 | 34 | –446 | –634 | 307 |
| 10 | Žita | –31.833 | –44.203 | –55.120 | –50.090 | –31.114 | –37.108 | –50.395 | –41.712 | –47.072 | –41.598 | –34.291 | –30.456 | –38.724 |
| 11 | Proizvodi mlinske industrije | –3.383 | –4.258 | –3.502 | –7.169 | –7.526 | –5.369 | –6.947 | –7.570 | –5.646 | –5.954 | –5.321 | –5.120 | –8.309 |
| 12 | Oljna semena in plodovi | –5.850 | –1.811 | 2.063 | 6.709 | –1.900 | –1.993 | –56 | –1.292 | 877 | –1.348 | –1.613 | 2.831 | 8.142 |
| 13 | Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti | –47 | –16 | –13 | 1.200 | –45 | 54 | 319 | 307 | 355 | 724 | 402 | 553 | 158 |
| 14 | Rastlinski material za pletarstvo | 17 | –10 | –5 | –2 | –3 | –39 | –1 | 0 | –32 | –4 | 0 | –4 | –3 |
| 15 | Masti in olja | –7.514 | –7.493 | –6.088 | –6.478 | –6.244 | –9.838 | –4.940 | –16.931 | –21.862 | –28.496 | –19.766 | –16.362 | –17.488 |
| 16 | Izdelki iz mesa | –2.594 | –2.606 | –1.967 | –2.674 | –3.113 | –3.434 | –3.847 | –4.107 | –4.225 | –4.653 | –5.002 | –6.602 | –6.163 |
| 17 | Sladkor in sladkorni proizvodi | –12.820 | –12.504 | –9.074 | –13.324 | –16.122 | –6.858 | –16.675 | –29.407 | –20.534 | –10.459 | –13.423 | –11.524 | –12.733 |
| 18 | Kakav in kakavovi izdelki | –4.612 | –4.451 | –4.337 | –3.811 | –3.659 | –4.009 | –4.940 | –5.091 | –5.185 | –5.200 | –4.050 | –4.416 | –713 |
| 19 | Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka | –9.257 | –8.039 | –7.924 | –8.016 | –8.785 | –8.820 | –8.099 | –8.601 | –8.286 | –9.519 | –10.271 | –9.198 | –10.497 |
| 20 | Izdelki iz vrtnin, sadja | –8.865 | –8.488 | –10.206 | –8.416 | –6.767 | –6.627 | –6.292 | –7.338 | –7.080 | –6.043 | –6.633 | –7.746 | –9.081 |
| 21 | Razna živila | –10.424 | –13.144 | –11.728 | –17.716 | –14.456 | –20.581 | –23.682 | –23.020 | –22.052 | –20.033 | –20.973 | –24.813 | –17.289 |
| 22 | Pijače, alkoholi in kis | –4.580 | –6.049 | –6.768 | –7.511 | –7.968 | –7.156 | –9.122 | –10.693 | –8.212 | –8.035 | –8.299 | –11.075 | –10.356 |
| 23 | Ostanki in odpadki živil, krma | –7.806 | 12.029 | 35.492 | 4.878 | 34.392 | 34.867 | 41.870 | 36.513 | 33.516 | 38.449 | 61.517 | 47.356 | 20.169 |
| 24 | Tobak | –2.655 | –19.521 | –33.778 | –46.619 | –52.577 | –52.636 | –56.266 | –58.610 | –48.519 | –47.813 | –52.632 | –52.434 | –53.957 |
| | **SKUPAJ** | **–153.907** | **–172.296** | **–150.471** | **–191.809** | **–148.164** | **–166.975** | **–180.618** | **–228.847** | **–217.829** | **–202.322** | **–180.556** | **–199.085** | **–235.630** |

* začasni podatki
Vir: SURS, preračuni KIS

## *Priloga 59: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga na Hrvaško (000 EUR); 2005–2017*

| KNCT | | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017* | Indeks 2017/16 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 01 | Žive živali | 528 | 1.002 | 647 | 452 | 375 | 227 | 330 | 262 | 429 | 714 | 797 | 4.067 | 3.516 | 86,5 |
| 02 | Meso in drugi užitni klavnični proizvodi | 3.688 | 3.391 | 3.734 | 3.793 | 2.648 | 2.789 | 2.664 | 2.924 | 4.680 | 11.440 | 14.152 | 14.373 | 18.273 | 127,1 |
| 03 | Ribe, raki | 52 | 413 | 658 | 884 | 702 | 532 | 625 | 885 | 580 | 3.340 | 3.448 | 4.398 | 5.456 | 124,1 |
| 04 | Mlečni izdelki, jajca, med | 4.534 | 5.111 | 5.832 | 6.513 | 5.416 | 7.417 | 8.516 | 8.543 | 13.571 | 13.043 | 21.118 | 31.398 | 40.290 | 128,3 |
| 05 | Proizvodi živalskega porekla | 24 | 10 | 4 | 1 | 874 | 626 | 428 | 269 | 154 | 83 | 66 | 155 | 299 | 192,9 |
| 06 | Živo drevje, čebulnice, cvetje | 1.357 | 1.358 | 1.899 | 2.117 | 2.044 | 2.627 | 2.399 | 2.244 | 2.261 | 1.782 | 2.137 | 2.707 | 3.512 | 129,8 |
| 07 | Užitne vrtnine | 538 | 635 | 849 | 830 | 636 | 753 | 770 | 1.081 | 1.867 | 2.797 | 2.385 | 3.410 | 4.693 | 137,6 |
| 08 | Užitno sadje | 3.332 | 3.410 | 2.857 | 4.709 | 2.949 | 1.870 | 2.127 | 3.503 | 3.363 | 15.466 | 25.473 | 27.396 | 33.213 | 121,2 |
| 09 | Kava, čaj, začimbe | 966 | 1.312 | 1.003 | 979 | 1.005 | 979 | 1.583 | 4.977 | 5.079 | 6.561 | 8.480 | 11.372 | 12.135 | 106,7 |
| 10 | Žita | 711 | 892 | 912 | 1.071 | 941 | 1.156 | 900 | 1.108 | 1.146 | 2.533 | 2.533 | 1.800 | 3.139 | 174,4 |
| 11 | Proizvodi mlinske industrije | 641 | 628 | 586 | 600 | 554 | 964 | 1.506 | 1.738 | 3.401 | 1.137 | 1.194 | 1.896 | 3.049 | 160,9 |
| 12 | Oljna semena in plodovi | 2.816 | 2.944 | 3.328 | 3.561 | 2.758 | 1.734 | 1.631 | 1.602 | 1.258 | 2.223 | 1.539 | 2.056 | 5.017 | 244,0 |
| 13 | Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti | 89 | 49 | 69 | 68 | 89 | 341 | 464 | 285 | 224 | 194 | 171 | 149 | 212 | 141,9 |
| 14 | Rastlinski material za pletarstvo | 8 | 16 | 23 | 27 | 16 | 8 | 15 | 3 | 4 | 3 | 5 | 3 | 5 | 131,4 |
| 15 | Masti in olja | 3.139 | 3.255 | 3.567 | 6.110 | 3.553 | 3.749 | 4.171 | 8.892 | 9.842 | 16.908 | 7.034 | 5.512 | 5.600 | 101,6 |
| 16 | Izdelki iz mesa | 7.538 | 8.088 | 8.258 | 8.430 | 8.082 | 6.852 | 6.109 | 7.183 | 8.415 | 11.606 | 14.812 | 17.014 | 19.974 | 117,4 |
| 17 | Sladkor in sladkorni proizvodi | 2.197 | 5.526 | 1.521 | 1.891 | 1.594 | 1.619 | 1.987 | 2.057 | 2.479 | 6.086 | 9.055 | 11.275 | 4.614 | 40,9 |
| 18 | Kakav in kakavovi izdelki | 954 | 821 | 1.240 | 2.090 | 1.793 | 757 | 1.893 | 2.486 | 2.785 | 2.669 | 3.334 | 3.739 | 4.427 | 118,4 |
| 19 | Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka | 7.784 | 7.845 | 9.070 | 9.185 | 6.832 | 6.169 | 6.122 | 6.491 | 7.050 | 9.032 | 12.362 | 13.303 | 16.120 | 121,2 |
| 20 | Izdelki iz vrtnin, sadja | 4.280 | 3.917 | 5.084 | 4.901 | 4.270 | 3.987 | 3.768 | 3.550 | 2.768 | 3.468 | 3.477 | 3.282 | 3.537 | 107,8 |
| 21 | Razna živila | 8.886 | 8.831 | 9.591 | 9.408 | 8.709 | 7.196 | 7.769 | 7.632 | 9.406 | 11.185 | 12.502 | 16.464 | 19.557 | 118,8 |
| 22 | Pijače, alkoholi in kis | 16.381 | 14.766 | 16.193 | 16.306 | 13.176 | 14.733 | 17.161 | 16.857 | 15.773 | 18.026 | 18.190 | 20.018 | 26.421 | 132,0 |
| 23 | Ostanki in odpadki živil, krma | 2.607 | 3.102 | 2.952 | 2.198 | 1.422 | 1.449 | 2.074 | 1.867 | 10.221 | 31.560 | 32.427 | 42.693 | 31.502 | 73,8 |
| 24 | Tobak | 0 | 41 | 1 | 3 | 10 | 0 | 0 | 19 | 0 | 0 | 18 | 1.144 | 1.172 | 102,4 |
| | **SKUPAJ** | **73.050** | **77.362** | **79.879** | **86.128** | **70.447** | **68.535** | **75.013** | **86.459** | **106.755** | **171.854** | **196.708** | **239.624** | **265.735** | **110,9** |

* začasni podatki
Vir: SURS, preračuni KIS

## *Priloga 60: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga iz Hrvaške (000 EUR); 2005–2017*

| KNCT | | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017* | Indeks 2017/16 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 01 | Žive živali | 1 | 170 | 105 | 1 | 5 | 3 | 118 | 619 | 972 | 1.775 | 3.886 | 2.524 | 2.786 | 110,4 |
| 02 | Meso in drugi užitni klavnični proizvodi | 94 | 398 | 378 | 690 | 234 | 791 | 668 | 349 | 2.626 | 9.867 | 23.776 | 28.183 | 25.725 | 91,3 |
| 03 | Ribe, raki | 1.531 | 1.929 | 2.124 | 2.474 | 2.870 | 2.554 | 3.232 | 2.761 | 4.905 | 7.633 | 12.023 | 19.247 | 16.602 | 86,3 |
| 04 | Mlečni izdelki, jajca, med | 1.893 | 2.703 | 2.353 | 2.395 | 2.984 | 4.520 | 5.485 | 5.156 | 5.773 | 7.311 | 14.752 | 20.942 | 23.723 | 113,3 |
| 05 | Proizvodi živalskega porekla | 16 | 184 | 27 | 181 | 216 | 53 | 87 | 490 | 585 | 677 | 745 | 663 | 842 | 127,1 |
| 06 | Živo drevje, čebulnice, cvetje | 33 | 27 | 63 | 67 | 67 | 57 | 73 | 91 | 392 | 279 | 577 | 1.076 | 963 | 89,5 |
| 07 | Užitne vrtnine | 828 | 1.241 | 1.622 | 1.837 | 935 | 822 | 997 | 1.617 | 3.634 | 4.893 | 6.782 | 7.749 | 7.811 | 100,8 |
| 08 | Užitno sadje | 830 | 3.328 | 3.365 | 3.987 | 3.311 | 4.299 | 3.135 | 3.943 | 6.613 | 7.225 | 6.370 | 8.425 | 10.049 | 119,3 |
| 09 | Kava, čaj, začimbe | 822 | 738 | 566 | 949 | 988 | 1.023 | 1.411 | 1.491 | 1.258 | 1.611 | 2.520 | 4.600 | 6.359 | 138,2 |
| 10 | Žita | 575 | 687 | 3.976 | 457 | 1.139 | 572 | 485 | 1.879 | 11.189 | 14.635 | 12.994 | 11.959 | 15.824 | 132,3 |
| 11 | Proizvodi mlinske industrije | 8 | 795 | 1.267 | 756 | 122 | 270 | 1.110 | 2.356 | 2.300 | 2.927 | 4.289 | 5.598 | 6.072 | 108,5 |
| 12 | Oljna semena in plodovi | 453 | 680 | 1.133 | 607 | 1.044 | 1.228 | 1.025 | 449 | 871 | 3.586 | 4.203 | 3.069 | 6.638 | 216,3 |
| 13 | Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti | 146 | 123 | 197 | 69 | 80 | 214 | 172 | 123 | 201 | 477 | 499 | 524 | 593 | 113,2 |
| 14 | Rastlinski material za pletarstvo | 43 | 24 | 22 | 28 | 24 | 34 | 39 | 39 | 37 | 52 | 35 | 42 | 33 | 79,5 |
| 15 | Masti in olja | 4.555 | 4.418 | 5.530 | 4.485 | 4.795 | 4.555 | 3.792 | 4.259 | 3.489 | 4.234 | 6.229 | 11.670 | 9.977 | 85,5 |
| 16 | Izdelki iz mesa | 4.272 | 3.782 | 4.704 | 5.674 | 6.384 | 6.279 | 6.765 | 6.749 | 8.020 | 9.178 | 16.861 | 18.807 | 21.805 | 115,9 |
| 17 | Sladkor in sladkorni proizvodi | 6.809 | 10.345 | 12.128 | 9.576 | 19.694 | 23.237 | 29.498 | 28.657 | 5.526 | 8.949 | 6.511 | 6.264 | 8.871 | 141,6 |
| 18 | Kakav in kakavovi izdelki | 4.836 | 4.160 | 4.465 | 5.319 | 5.514 | 5.186 | 5.497 | 4.760 | 5.688 | 12.274 | 18.707 | 19.758 | 33.961 | 171,9 |
| 19 | Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka | 9.532 | 9.995 | 10.496 | 11.739 | 13.162 | 13.121 | 14.135 | 14.320 | 16.777 | 21.114 | 25.782 | 26.401 | 31.190 | 118,1 |
| 20 | Izdelki iz vrtnin, sadja | 1.491 | 2.915 | 2.717 | 3.133 | 2.696 | 2.598 | 2.605 | 2.611 | 2.774 | 4.127 | 6.672 | 7.928 | 9.263 | 116,8 |
| 21 | Razna živila | 9.415 | 9.837 | 11.241 | 16.550 | 19.934 | 12.533 | 12.686 | 12.319 | 12.453 | 19.345 | 23.598 | 25.963 | 30.216 | 116,4 |
| 22 | Pijače, alkoholi in kis | 4.266 | 4.360 | 4.975 | 5.433 | 6.926 | 14.670 | 15.603 | 16.376 | 16.619 | 17.567 | 22.243 | 25.344 | 28.866 | 113,9 |
| 23 | Ostanki in odpadki živil, krma | 1.283 | 1.112 | 2.304 | 2.372 | 3.404 | 1.282 | 2.703 | 1.691 | 2.798 | 5.742 | 5.991 | 6.969 | 7.242 | 103,9 |
| 24 | Tobak | 1.527 | 1.532 | 1.560 | 1.697 | 1.931 | 1.765 | 2.100 | 1.917 | 1.624 | 1.341 | 1.379 | 1.433 | 61 | 4,3 |
| | **SKUPAJ** | **55.259** | **65.484** | **77.317** | **80.476** | **98.458** | **101.664** | **113.422** | **115.022** | **117.124** | **166.816** | **227.425** | **265.138** | **305.473** | **115,2** |

* začasni podatki
Vir: SURS, preračuni KIS

## *Priloga 61: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga s Hrvaško (000 EUR); 2005–2017*

| KNCT | | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017* |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 01 | Žive živali | 527 | 832 | 542 | 451 | 369 | 224 | 212 | –357 | –542 | –1.061 | –3.089 | 1.543 | 731 |
| 02 | Meso in drugi užitni klavnični proizvodi | 3.594 | 2.993 | 3.356 | 3.103 | 2.414 | 1.999 | 1.996 | 2.576 | 2.055 | 1.573 | –9.624 | –13.811 | –7.452 |
| 03 | Ribe, raki | –1.479 | –1.516 | –1.466 | –1.590 | –2.168 | –2.021 | –2.607 | –1.875 | –4.326 | –4.294 | –8.575 | –14.848 | –11.146 |
| 04 | Mlečni izdelki, jajca, med | 2.641 | 2.407 | 3.479 | 4.118 | 2.433 | 2.896 | 3.030 | 3.387 | 7.798 | 5.732 | 6.366 | 10.456 | 16.567 |
| 05 | Proizvodi živalskega porekla | 8 | –175 | –23 | –180 | 658 | 573 | 341 | –221 | –431 | –594 | –679 | –508 | –543 |
| 06 | Živo drevje, čebulnice, cvetje | 1.324 | 1.331 | 1.836 | 2.050 | 1.978 | 2.571 | 2.326 | 2.152 | 1.869 | 1.504 | 1.560 | 1.631 | 2.549 |
| 07 | Užitne vrtnine | –290 | –606 | –773 | –1.007 | –300 | –69 | –227 | –537 | –1.767 | –2.096 | –4.397 | –4.338 | –3.119 |
| 08 | Užitno sadje | 2.502 | 81 | –508 | 722 | –362 | –2.429 | –1.008 | –440 | –3.250 | 8.242 | 19.103 | 18.970 | 23.165 |
| 09 | Kava, čaj, začimbe | 144 | 575 | 437 | 30 | 17 | –44 | 172 | 3.486 | 3.821 | 4.950 | 5.960 | 6.772 | 5.776 |
| 10 | Žita | 136 | 205 | –3.064 | 614 | –198 | 585 | 415 | –771 | –10.043 | –12.101 | –10.461 | –10.159 | –12.685 |
| 11 | Proizvodi mlinske industrije | 633 | –167 | –681 | –155 | 432 | 694 | 395 | –618 | 1.101 | –1.790 | –3.095 | –3.702 | –3.022 |
| 12 | Oljna semena in plodovi | 2.364 | 2.264 | 2.195 | 2.954 | 1.714 | 506 | 606 | 1.153 | 388 | –1.363 | –2.664 | –1.013 | –1.621 |
| 13 | Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti | –57 | –74 | –127 | –1 | 9 | 127 | 292 | 162 | 23 | –283 | –328 | –375 | –382 |
| 14 | Rastlinski material za pletarstvo | –35 | –8 | 1 | –1 | –8 | –26 | –23 | –35 | –33 | –49 | –30 | –39 | –29 |
| 15 | Masti in olja | –1.416 | –1.163 | –1.964 | 1.625 | –1.242 | –806 | 380 | 4.633 | 6.353 | 12.674 | 805 | –6.158 | –4.377 |
| 16 | Izdelki iz mesa | 3.266 | 4.306 | 3.554 | 2.757 | 1.698 | 573 | –655 | 434 | 395 | 2.428 | –2.050 | –1.794 | –1.831 |
| 17 | Sladkor in sladkorni proizvodi | –4.612 | –4.819 | –10.607 | –7.686 | –18.099 | –21.618 | –27.511 | –26.600 | –3.047 | –2.863 | 2.543 | 5.011 | –4.257 |
| 18 | Kakav in kakavovi izdelki | –3.882 | –3.339 | –3.225 | –3.229 | –3.721 | –4.429 | –3.603 | –2.275 | –2.903 | –9.605 | –15.373 | –16.019 | –29.533 |
| 19 | Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka | –1.748 | –2.151 | –1.425 | –2.554 | –6.330 | –6.952 | –8.013 | –7.829 | –9.728 | –12.082 | –13.420 | –13.097 | –15.069 |
| 20 | Izdelki iz vrtnin, sadja | 2.789 | 1.002 | 2.368 | 1.767 | 1.574 | 1.389 | 1.163 | 939 | –6 | –659 | –3.195 | –4.646 | –5.726 |
| 21 | Razna živila | –529 | –1.006 | –1.649 | –7.142 | –11.226 | –5.337 | –4.917 | –4.687 | –3.047 | –8.160 | –11.096 | –9.499 | –10.659 |
| 22 | Pijače, alkoholi in kis | 12.115 | 10.406 | 11.218 | 10.873 | 6.250 | 63 | 1.558 | 481 | –846 | 459 | –4.053 | –5.326 | –2.446 |
| 23 | Ostanki in odpadki živil, krma | 1.324 | 1.990 | 647 | –174 | –1.982 | 167 | –629 | 176 | 7.422 | 25.817 | 26.436 | 35.724 | 24.260 |
| 24 | Tobak | –1.527 | –1.491 | –1.559 | –1.694 | –1.921 | –1.765 | –2.100 | –1.898 | –1.624 | –1.341 | –1.361 | –289 | 1.110 |
| | **SKUPAJ** | **17.791** | **11.878** | **2.562** | **5.652** | **–28.011** | **–33.129** | **–38.408** | **–28.562** | **–10.370** | **5.038** | **–30.716** | **–25.515** | **–39.738** |

* začasni podatki
Vir: SURS, preračuni KIS

## *Priloga 62: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga v države EU–28 (000 EUR); 2005–2017*

| KNCT | | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017* | Indeks 2017/16 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 01 | Žive živali | 7.841 | 22.465 | 20.765 | 33.005 | 24.561 | 30.124 | 41.297 | 45.114 | 43.576 | 40.159 | 38.582 | 43.724 | 54.708 | 125,1 |
| 02 | Meso in drugi užitni klavnični proizvodi | 31.115 | 34.609 | 45.327 | 46.818 | 36.914 | 39.144 | 43.383 | 39.847 | 45.935 | 47.879 | 53.656 | 54.872 | 61.506 | 112,1 |
| 03 | Ribe, raki | 1.244 | 2.037 | 1.922 | 3.824 | 3.630 | 1.802 | 1.953 | 1.775 | 2.864 | 8.046 | 7.151 | 8.794 | 8.571 | 97,5 |
| 04 | Mlečni izdelki, jajca, med | 45.837 | 70.326 | 90.107 | 103.152 | 76.988 | 99.443 | 105.776 | 106.559 | 113.948 | 119.907 | 113.615 | 115.640 | 145.718 | 126,0 |
| 05 | Proizvodi živalskega porekla | 393 | 319 | 334 | 519 | 1.210 | 1.012 | 1.135 | 2.271 | 2.081 | 1.517 | 1.350 | 2.002 | 2.392 | 119,5 |
| 06 | Živo drevje, čebulnice, cvetje | 2.132 | 2.729 | 4.398 | 4.048 | 4.072 | 4.588 | 4.848 | 5.818 | 6.372 | 7.803 | 9.090 | 10.810 | 11.923 | 110,3 |
| 07 | Užitne vrtnine | 3.220 | 3.584 | 5.861 | 6.545 | 4.812 | 7.112 | 8.836 | 9.298 | 10.807 | 15.131 | 17.559 | 20.601 | 20.980 | 101,8 |
| 08 | Užitno sadje | 19.624 | 14.334 | 26.404 | 40.439 | 40.097 | 32.187 | 43.935 | 19.749 | 26.339 | 47.170 | 66.040 | 56.601 | 68.809 | 121,6 |
| 09 | Kava, čaj, začimbe | 1.257 | 1.818 | 2.026 | 2.064 | 2.191 | 1.692 | 2.486 | 6.794 | 12.188 | 10.950 | 13.227 | 18.204 | 21.208 | 116,5 |
| 10 | Žita | 3.641 | 6.864 | 6.156 | 9.970 | 11.906 | 18.450 | 22.082 | 37.940 | 32.500 | 25.817 | 34.115 | 33.693 | 49.258 | 146,2 |
| 11 | Proizvodi mlinske industrije | 689 | 682 | 831 | 659 | 674 | 1.045 | 1.663 | 2.045 | 4.321 | 2.401 | 2.910 | 4.500 | 8.651 | 192,3 |
| 12 | Oljna semena in plodovi | 10.174 | 15.379 | 16.315 | 56.217 | 13.341 | 87.472 | 100.728 | 32.437 | 30.731 | 19.007 | 19.942 | 35.732 | 40.998 | 114,7 |
| 13 | Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti | 2.368 | 2.860 | 3.832 | 4.468 | 4.034 | 6.039 | 5.096 | 6.013 | 4.365 | 6.415 | 6.961 | 9.386 | 10.273 | 109,4 |
| 14 | Rastlinski material za pletarstvo | 53 | 47 | 26 | 28 | 28 | 9 | 16 | 5 | 4 | 10 | 6 | 5 | 8 | 165,4 |
| 15 | Masti in olja | 6.668 | 6.200 | 11.751 | 12.297 | 7.976 | 9.266 | 12.824 | 18.708 | 16.159 | 24.131 | 21.602 | 22.834 | 23.635 | 103,5 |
| 16 | Izdelki iz mesa | 27.020 | 26.842 | 28.798 | 32.628 | 32.631 | 35.655 | 40.835 | 41.879 | 47.256 | 50.692 | 59.531 | 65.229 | 72.514 | 111,2 |
| 17 | Sladkor in sladkorni proizvodi | 33.004 | 31.753 | 23.903 | 14.343 | 11.608 | 22.865 | 31.710 | 36.102 | 34.262 | 34.786 | 28.558 | 26.787 | 15.842 | 59,1 |
| 18 | Kakav in kakavovi izdelki | 7.053 | 6.415 | 6.946 | 9.814 | 8.273 | 6.959 | 9.145 | 12.460 | 13.125 | 12.131 | 12.585 | 14.635 | 15.776 | 107,8 |
| 19 | Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka | 9.419 | 11.236 | 13.486 | 15.107 | 13.363 | 14.514 | 16.785 | 18.661 | 22.984 | 27.535 | 34.098 | 39.973 | 50.401 | 126,1 |
| 20 | Izdelki iz vrtnin, sadja | 7.557 | 7.329 | 9.603 | 8.919 | 9.204 | 9.480 | 8.820 | 8.224 | 7.672 | 7.347 | 7.489 | 9.381 | 8.770 | 93,5 |
| 21 | Razna živila | 13.550 | 12.942 | 16.966 | 25.513 | 29.704 | 22.729 | 29.465 | 34.096 | 47.859 | 56.163 | 68.732 | 82.217 | 99.207 | 120,7 |
| 22 | Pijače, alkoholi in kis | 28.238 | 28.822 | 31.999 | 35.418 | 34.245 | 34.980 | 39.888 | 47.379 | 51.169 | 61.177 | 66.540 | 73.856 | 66.512 | 90,1 |
| 23 | Ostanki in odpadki živil, krma | 7.861 | 59.651 | 116.729 | 84.420 | 118.450 | 62.074 | 72.014 | 57.325 | 70.240 | 96.188 | 122.270 | 128.444 | 92.233 | 71,8 |
| 24 | Tobak | 3 | 47 | 1 | 3 | 21 | 105 | 42 | 19 | 0 | 0 | 101 | 2.147 | 1.280 | 59,6 |
| | **SKUPAJ** | **269.959** | **369.289** | **484.486** | **550.217** | **489.932** | **548.746** | **644.762** | **590.518** | **646.758** | **722.361** | **805.710** | **880.066** | **951.172** | **108,1** |

* začasni podatki
Vir: SURS, preračuni KIS

## *Priloga 63: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga iz držav EU–28 (000 EUR); 2005–2017*

| KNCT | | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017* | Indeks 2017/16 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 01 | Žive živali | 20.425 | 18.655 | 16.097 | 16.864 | 20.437 | 19.656 | 19.858 | 20.675 | 20.333 | 23.172 | 26.470 | 25.727 | 29.465 | 114,5 |
| 02 | Meso in drugi užitni klavnični proizvodi | 99.338 | 112.896 | 124.241 | 146.934 | 149.658 | 159.273 | 171.340 | 183.065 | 190.031 | 197.526 | 211.162 | 226.343 | 225.178 | 99,5 |
| 03 | Ribe, raki | 21.728 | 26.391 | 27.878 | 32.316 | 31.484 | 31.167 | 35.474 | 33.736 | 34.216 | 39.073 | 43.401 | 57.379 | 60.154 | 104,8 |
| 04 | Mlečni izdelki, jajca, med | 46.250 | 69.408 | 86.500 | 108.531 | 102.000 | 125.217 | 132.320 | 134.664 | 152.346 | 154.008 | 150.324 | 147.962 | 173.346 | 117,2 |
| 05 | Proizvodi živalskega porekla | 4.013 | 3.969 | 4.204 | 6.427 | 5.787 | 5.403 | 5.038 | 5.600 | 6.871 | 5.561 | 5.223 | 5.203 | 7.211 | 138,6 |
| 06 | Živo drevje, čebulnice, cvetje | 24.506 | 28.516 | 38.483 | 43.025 | 40.727 | 41.706 | 39.896 | 39.662 | 43.772 | 39.504 | 39.849 | 45.217 | 49.579 | 109,6 |
| 07 | Užitne vrtnine | 51.368 | 64.217 | 78.440 | 82.429 | 81.078 | 87.602 | 81.675 | 83.697 | 96.192 | 88.534 | 93.126 | 96.207 | 100.274 | 104,2 |
| 08 | Užitno sadje | 69.593 | 75.692 | 94.659 | 116.674 | 99.907 | 106.635 | 99.108 | 110.687 | 118.487 | 116.057 | 128.373 | 138.520 | 159.501 | 115,1 |
| 09 | Kava, čaj, začimbe | 9.257 | 11.625 | 15.573 | 16.039 | 16.876 | 16.852 | 20.642 | 22.972 | 27.895 | 25.142 | 26.999 | 31.261 | 37.208 | 119,0 |
| 10 | Žita | 44.797 | 58.376 | 82.987 | 73.681 | 48.548 | 54.634 | 87.310 | 65.832 | 82.607 | 80.353 | 69.736 | 65.012 | 77.207 | 118,8 |
| 11 | Proizvodi mlinske industrije | 18.811 | 17.543 | 25.264 | 33.075 | 26.387 | 23.207 | 29.658 | 29.467 | 29.215 | 30.255 | 31.173 | 29.136 | 31.932 | 109,6 |
| 12 | Oljna semena in plodovi | 18.488 | 15.954 | 15.687 | 20.570 | 18.261 | 20.350 | 21.640 | 20.619 | 24.190 | 25.177 | 28.791 | 28.381 | 31.930 | 112,5 |
| 13 | Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti | 6.989 | 5.945 | 8.322 | 9.998 | 7.873 | 10.218 | 10.511 | 7.957 | 9.110 | 10.594 | 9.369 | 11.243 | 11.914 | 106,0 |
| 14 | Rastlinski material za pletarstvo | 310 | 296 | 364 | 358 | 280 | 290 | 309 | 284 | 323 | 299 | 326 | 485 | 728 | 150,0 |
| 15 | Masti in olja | 36.955 | 36.792 | 36.765 | 45.131 | 38.554 | 40.507 | 42.152 | 55.121 | 62.256 | 64.816 | 59.326 | 61.659 | 59.351 | 96,3 |
| 16 | Izdelki iz mesa | 25.024 | 29.737 | 39.852 | 49.675 | 53.421 | 54.449 | 60.151 | 61.353 | 64.391 | 63.750 | 68.713 | 71.510 | 77.172 | 107,9 |
| 17 | Sladkor in sladkorni proizvodi | 38.541 | 44.193 | 47.005 | 54.830 | 61.975 | 58.468 | 81.412 | 92.261 | 63.440 | 76.542 | 70.930 | 56.102 | 61.523 | 109,7 |
| 18 | Kakav in kakavovi izdelki | 50.332 | 52.777 | 61.889 | 64.228 | 63.366 | 69.078 | 75.122 | 73.383 | 78.521 | 83.333 | 86.332 | 93.777 | 92.548 | 98,7 |
| 19 | Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka | 65.953 | 70.897 | 82.596 | 93.352 | 101.926 | 108.210 | 112.743 | 120.234 | 126.902 | 133.029 | 136.901 | 144.031 | 157.468 | 109,3 |
| 20 | Izdelki iz vrtnin, sadja | 47.360 | 52.403 | 64.621 | 67.317 | 64.884 | 68.015 | 71.081 | 70.317 | 72.664 | 70.386 | 74.914 | 78.707 | 87.787 | 111,5 |
| 21 | Razna živila | 65.477 | 73.371 | 82.364 | 110.662 | 119.585 | 113.724 | 126.090 | 124.932 | 140.071 | 138.719 | 146.113 | 160.303 | 169.608 | 105,8 |
| 22 | Pijače, alkoholi in kis | 49.203 | 62.575 | 78.918 | 88.288 | 89.055 | 93.464 | 97.816 | 103.798 | 98.355 | 109.233 | 126.363 | 129.797 | 135.664 | 104,5 |
| 23 | Ostanki in odpadki živil, krma | 40.945 | 40.288 | 47.883 | 58.670 | 63.296 | 58.954 | 68.617 | 73.648 | 82.876 | 80.694 | 85.830 | 85.659 | 87.521 | 102,2 |
| 24 | Tobak | 52.582 | 52.953 | 56.025 | 71.384 | 71.097 | 70.052 | 72.116 | 77.009 | 65.797 | 63.496 | 66.956 | 65.064 | 67.625 | 103,9 |
| | **SKUPAJ** | **908.244** | **1.025.469** | **1.216.619** | **1.410.462** | **1.376.463** | **1.437.135** | **1.562.079** | **1.610.973** | **1.690.859** | **1.719.253** | **1.786.701** | **1.854.685** | **1.991.893** | **107,4** |

* začasni podatki
Vir: SURS, preračuni KIS

## *Priloga 64: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga z državami EU–28 (000 EUR); 2005–2017*

| KNCT | | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017* |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 01 | Žive živali | –12.584 | 3.810 | 4.668 | 16.141 | 4.123 | 10.468 | 21.440 | 24.439 | 23.243 | 16.987 | 12.111 | 17.997 | 25.243 |
| 02 | Meso in drugi užitni klavnični proizvodi | –68.223 | –78.286 | –78.915 | –100.116 | –112.744 | –120.129 | –127.957 | –143.217 | –144.096 | –149.647 | –157.506 | –171.471 | –163.671 |
| 03 | Ribe, raki | –20.484 | –24.354 | –25.956 | –28.493 | –27.854 | –29.365 | –33.521 | –31.961 | –31.351 | –31.027 | –36.249 | –48.585 | –51.584 |
| 04 | Mlečni izdelki, jajca, med | –414 | 919 | 3.607 | –5.379 | –25.012 | –25.775 | –26.545 | –28.105 | –38.398 | –34.100 | –36.709 | –32.322 | –27.628 |
| 05 | Proizvodi živalskega porekla | –3.620 | –3.651 | –3.871 | –5.909 | –4.577 | –4.391 | –3.903 | –3.328 | –4.790 | –4.044 | –3.874 | –3.201 | –4.819 |
| 06 | Živo drevje, čebulnice, cvetje | –22.374 | –25.787 | –34.085 | –38.978 | –36.656 | –37.119 | –35.048 | –33.844 | –37.399 | –31.701 | –30.759 | –34.407 | –37.656 |
| 07 | Užitne vrtnine | –48.149 | –60.633 | –72.580 | –75.884 | –76.266 | –80.491 | –72.839 | –74.399 | –85.385 | –73.403 | –75.567 | –75.606 | –79.294 |
| 08 | Užitno sadje | –49.968 | –61.358 | –68.255 | –76.235 | –59.810 | –74.448 | –55.173 | –90.937 | –92.148 | –68.887 | –62.333 | –81.919 | –90.692 |
| 09 | Kava, čaj, začimbe | –8.001 | –9.807 | –13.547 | –13.975 | –14.685 | –15.161 | –18.156 | –16.178 | –15.706 | –14.192 | –13.772 | –13.057 | –16.001 |
| 10 | Žita | –41.156 | –51.512 | –76.831 | –63.711 | –36.642 | –36.185 | –65.227 | –27.892 | –50.107 | –54.536 | –35.621 | –31.319 | –27.949 |
| 11 | Proizvodi mlinske industrije | –18.122 | –16.861 | –24.434 | –32.416 | –25.713 | –22.162 | –27.995 | –27.422 | –24.894 | –27.854 | –28.263 | –24.636 | –23.281 |
| 12 | Oljna semena in plodovi | –8.314 | –575 | 628 | 35.646 | –4.921 | 67.123 | 79.087 | 11.818 | 6.541 | –6.170 | –8.849 | 7.351 | 9.068 |
| 13 | Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti | –4.621 | –3.085 | –4.489 | –5.531 | –3.839 | –4.179 | –5.415 | –1.944 | –4.745 | –4.179 | –2.408 | –1.857 | –1.641 |
| 14 | Rastlinski material za pletarstvo | –257 | –249 | –337 | –330 | –252 | –281 | –292 | –279 | –319 | –290 | –320 | –480 | –720 |
| 15 | Masti in olja | –30.287 | –30.591 | –25.014 | –32.834 | –30.578 | –31.241 | –29.328 | –36.413 | –46.097 | –40.685 | –37.723 | –38.825 | –35.716 |
| 16 | Izdelki iz mesa | 1.996 | –2.895 | –11.054 | –17.047 | –20.790 | –18.794 | –19.316 | –19.474 | –17.135 | –13.058 | –9.183 | –6.280 | –4.658 |
| 17 | Sladkor in sladkorni proizvodi | –5.536 | –12.441 | –23.102 | –40.487 | –50.367 | –35.603 | –49.702 | –56.159 | –29.179 | –41.755 | –42.372 | –29.315 | –45.682 |
| 18 | Kakav in kakavovi izdelki | –43.279 | –46.362 | –54.943 | –54.415 | –55.093 | –62.119 | –65.978 | –60.923 | –65.397 | –71.202 | –73.747 | –79.142 | –76.772 |
| 19 | Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka | –56.534 | –59.661 | –69.110 | –78.245 | –88.563 | –93.696 | –95.958 | –101.573 | –103.918 | –105.495 | –102.802 | –104.058 | –107.067 |
| 20 | Izdelki iz vrtnin, sadja | –39.803 | –45.074 | –55.018 | –58.398 | –55.680 | –58.534 | –62.262 | –62.094 | –64.992 | –63.039 | –67.425 | –69.326 | –79.017 |
| 21 | Razna živila | –51.926 | –60.429 | –65.399 | –85.149 | –89.881 | –90.996 | –96.625 | –90.836 | –92.212 | –82.557 | –77.381 | –78.086 | –70.401 |
| 22 | Pijače, alkoholi in kis | –20.965 | –33.753 | –46.919 | –52.870 | –54.811 | –58.485 | –57.927 | –56.419 | –47.186 | –48.057 | –59.823 | –55.942 | –69.152 |
| 23 | Ostanki in odpadki živil, krma | –33.084 | 19.363 | 68.846 | 25.750 | 55.155 | 3.120 | 3.397 | –16.322 | –12.636 | 15.495 | 36.440 | 42.786 | 4.712 |
| 24 | Tobak | –52.580 | –52.906 | –56.024 | –71.381 | –71.077 | –69.947 | –72.074 | –76.991 | –65.797 | –63.496 | –66.855 | –62.917 | –66.345 |
| | **SKUPAJ** | **–638.285** | **–656.179** | **–732.133** | **–860.245** | **–886.531** | **–888.388** | **–917.317** | **–1.020.454** | **–1.044.101** | **–996.893** | **–980.990** | **–974.619** | **–1.040.722** |

* začasni podatki
Vir: SURS, preračuni KIS

## *Priloga 65: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga v države nekdanje Jugoslavije – brez Hrvaške (000 EUR); 2005–2017*

| KNCT | | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017* | Indeks 2017/16 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 01 | Žive živali | 402 | 346 | 344 | 1.907 | 716 | 306 | 376 | 126 | 256 | 101 | 194 | 168 | 61 | 36,6 |
| 02 | Meso in drugi užitni klavnični proizvodi | 4.772 | 4.905 | 5.877 | 8.168 | 8.566 | 8.477 | 10.766 | 10.529 | 11.305 | 12.592 | 15.757 | 16.062 | 16.006 | 99,6 |
| 03 | Ribe, raki | 812 | 771 | 780 | 606 | 354 | 117 | 35 | 0 | 105 | 487 | 1.196 | 497 | 0 | |
| 04 | Mlečni izdelki, jajca, med | 18.550 | 16.055 | 16.079 | 18.920 | 17.956 | 20.795 | 23.165 | 21.580 | 23.711 | 20.880 | 19.567 | 21.651 | 22.177 | 102,4 |
| 05 | Proizvodi živalskega porekla | 98 | 62 | 175 | 145 | 85 | 49 | 42 | 100 | 126 | 94 | 44 | 77 | 79 | 102,7 |
| 06 | Živo drevje, čebulnice, cvetje | 172 | 417 | 542 | 841 | 962 | 484 | 604 | 613 | 514 | 640 | 886 | 1.056 | 1.336 | 126,5 |
| 07 | Užitne vrtnine | 1.312 | 1.362 | 1.768 | 2.660 | 2.315 | 2.981 | 2.665 | 2.730 | 3.099 | 2.970 | 2.590 | 1.906 | 1.554 | 81,6 |
| 08 | Užitno sadje | 5.725 | 5.145 | 7.572 | 10.764 | 9.794 | 9.972 | 8.551 | 8.958 | 6.361 | 7.372 | 7.425 | 7.322 | 6.419 | 87,7 |
| 09 | Kava, čaj, začimbe | 1.062 | 1.559 | 1.435 | 1.393 | 1.206 | 1.169 | 1.222 | 1.989 | 1.853 | 1.667 | 1.827 | 2.186 | 4.656 | 213,0 |
| 10 | Žita | 529 | 657 | 711 | 1.341 | 674 | 875 | 926 | 1.040 | 935 | 1.058 | 995 | 1.118 | 973 | 87,0 |
| 11 | Proizvodi mlinske industrije | 587 | 359 | 476 | 510 | 678 | 742 | 1.110 | 579 | 699 | 689 | 613 | 1.026 | 1.299 | 126,6 |
| 12 | Oljna semena in plodovi | 3.943 | 1.766 | 4.915 | 5.929 | 3.603 | 2.901 | 2.941 | 2.910 | 2.310 | 2.869 | 2.743 | 2.625 | 3.047 | 116,1 |
| 13 | Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti | 201 | 114 | 61 | 730 | 75 | 91 | 83 | 80 | 69 | 103 | 148 | 212 | 292 | 138,1 |
| 14 | Rastlinski material za pletarstvo | 16 | 28 | 37 | 39 | 35 | 12 | 13 | 8 | 8 | 2 | 1 | 2 | 1 | 49,7 |
| 15 | Masti in olja | 625 | 743 | 1.216 | 1.765 | 1.539 | 992 | 1.159 | 1.740 | 1.035 | 787 | 573 | 497 | 708 | 142,3 |
| 16 | Izdelki iz mesa | 26.499 | 27.915 | 23.670 | 25.033 | 22.882 | 22.851 | 21.191 | 20.934 | 19.399 | 17.426 | 18.633 | 18.757 | 20.012 | 106,7 |
| 17 | Sladkor in sladkorni proizvodi | 1.949 | 2.094 | 1.627 | 2.117 | 2.290 | 1.872 | 2.602 | 2.633 | 2.519 | 2.221 | 2.328 | 2.232 | 2.428 | 108,8 |
| 18 | Kakav in kakavovi izdelki | 1.261 | 944 | 1.200 | 979 | 1.126 | 1.005 | 1.215 | 1.385 | 1.569 | 2.692 | 3.579 | 3.006 | 2.731 | 90,8 |
| 19 | Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka | 2.277 | 1.990 | 1.595 | 1.867 | 2.574 | 1.664 | 2.022 | 1.959 | 2.590 | 6.963 | 5.838 | 6.377 | 5.449 | 85,5 |
| 20 | Izdelki iz vrtnin, sadja | 4.536 | 3.484 | 2.809 | 3.530 | 3.213 | 3.351 | 3.593 | 3.683 | 3.685 | 3.409 | 3.576 | 3.560 | 4.101 | 115,2 |
| 21 | Razna živila | 7.847 | 7.003 | 6.418 | 21.877 | 30.236 | 28.732 | 30.460 | 32.505 | 34.216 | 35.560 | 37.489 | 38.384 | 43.684 | 113,8 |
| 22 | Pijače, alkoholi in kis | 28.018 | 27.501 | 28.687 | 30.324 | 32.992 | 28.656 | 31.853 | 31.076 | 31.876 | 34.763 | 32.535 | 32.596 | 34.729 | 106,5 |
| 23 | Ostanki in odpadki živil, krma | 3.571 | 4.063 | 7.722 | 14.462 | 13.996 | 15.142 | 7.661 | 7.074 | 9.386 | 7.017 | 7.564 | 7.119 | 6.958 | 97,7 |
| 24 | Tobak | 2 | 46 | 51 | 49 | 122 | 42 | 28 | 71 | 143 | 229 | 199 | 212 | 343 | 162,1 |
| | **SKUPAJ** | **114.767** | **109.329** | **115.766** | **155.955** | **157.989** | **153.278** | **154.285** | **154.300** | **157.768** | **162.593** | **166.299** | **168.647** | **179.042** | **106,2** |

* začasni podatki
Vir: SURS, preračuni KIS

## *Priloga 66: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga iz držav nekdanje Jugoslavije – brez Hrvaške (000 EUR); 2005–2017*

| KNCT | | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017* | Indeks 2017/16 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 01 | Žive živali | 4 | 2 | 37 | 20 | 1 | 0 | 11 | 1 | 0 | 0 | 0 | 2 | 1 | 50,2 |
| 02 | Meso in drugi užitni klavnični proizvodi | 23 | 6 | 0 | 0 | 5 | 21 | 4 | 3 | 49 | 102 | 162 | 164 | 237 | 144,4 |
| 03 | Ribe, raki | 59 | 20 | 2 | 0 | 94 | 238 | 489 | 547 | 295 | 497 | 775 | 451 | 657 | 145,9 |
| 04 | Mlečni izdelki, jajca, med | 6 | 0 | 75 | 38 | 0 | 203 | 154 | 219 | 186 | 415 | 593 | 406 | 453 | 111,6 |
| 05 | Proizvodi živalskega porekla | 0 | 1 | 0 | 84 | 42 | 23 | 132 | 1.244 | 1.054 | 92 | 14 | 67 | 61 | 90,7 |
| 06 | Živo drevje, čebulnice, cvetje | 72 | 166 | 71 | 121 | 35 | 347 | 358 | 795 | 754 | 565 | 657 | 473 | 536 | 113,3 |
| 07 | Užitne vrtnine | 4.581 | 5.228 | 4.457 | 5.362 | 5.546 | 6.284 | 4.960 | 5.221 | 5.683 | 6.386 | 6.208 | 6.086 | 5.495 | 90,3 |
| 08 | Užitno sadje | 2.502 | 2.323 | 2.421 | 2.282 | 2.270 | 2.310 | 2.131 | 3.395 | 5.202 | 3.858 | 3.479 | 5.824 | 7.343 | 126,1 |
| 09 | Kava, čaj, začimbe | 801 | 1.064 | 1.135 | 1.800 | 1.535 | 1.632 | 1.988 | 1.242 | 1.403 | 1.449 | 1.587 | 1.986 | 2.332 | 117,4 |
| 10 | Žita | 408 | 2.404 | 609 | 197 | 266 | 1.250 | 2.348 | 425 | 2.064 | 1.272 | 855 | 605 | 572 | 94,5 |
| 11 | Proizvodi mlinske industrije | 1.096 | 1.509 | 2.957 | 3.317 | 2.106 | 2.165 | 3.695 | 3.105 | 3.170 | 1.440 | 791 | 1.585 | 534 | 33,7 |
| 12 | Oljna semena in plodovi | 837 | 571 | 1.040 | 1.851 | 584 | 557 | 1.170 | 361 | 408 | 181 | 626 | 324 | 715 | 221,1 |
| 13 | Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti | 5 | 0 | 0 | 0 | 4 | 44 | 1 | 10 | 30 | 22 | 9 | 13 | 66 | 506,6 |
| 14 | Rastlinski material za pletarstvo | 23 | 64 | 55 | 44 | 15 | 8 | 8 | 0 | 0 | 0 | 2 | 0 | 0 | |
| 15 | Masti in olja | 7.367 | 5.260 | 10.988 | 18.940 | 15.104 | 26.686 | 24.923 | 20.057 | 7.058 | 6.879 | 11.336 | 10.862 | 14.533 | 133,8 |
| 16 | Izdelki iz mesa | 4 | 2 | 10 | 0 | 11 | 38 | 15 | 9 | 53 | 27 | 74 | 38 | 24 | 62,4 |
| 17 | Sladkor in sladkorni proizvodi | 1.031 | 613 | 1.454 | 2.633 | 2.063 | 561 | 6.373 | 3.724 | 18.858 | 6.836 | 3.667 | 6.100 | 4.514 | 74,0 |
| 18 | Kakav in kakavovi izdelki | 1.198 | 1.767 | 1.586 | 1.623 | 1.629 | 1.344 | 1.343 | 1.033 | 1.237 | 1.464 | 1.747 | 1.869 | 2.020 | 108,1 |
| 19 | Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka | 3.678 | 4.073 | 4.175 | 5.447 | 5.931 | 6.166 | 7.345 | 8.024 | 8.870 | 8.842 | 9.293 | 9.636 | 10.283 | 106,7 |
| 20 | Izdelki iz vrtnin, sadja | 1.710 | 1.418 | 2.493 | 2.450 | 2.651 | 2.906 | 4.689 | 4.250 | 5.670 | 6.607 | 5.058 | 5.381 | 4.831 | 89,8 |
| 21 | Razna živila | 1.902 | 1.710 | 1.899 | 2.415 | 2.828 | 2.694 | 2.395 | 2.672 | 2.300 | 2.383 | 2.960 | 2.654 | 1.911 | 72,0 |
| 22 | Pijače, alkoholi in kis | 1.765 | 1.637 | 2.263 | 1.770 | 2.435 | 2.802 | 3.155 | 3.197 | 4.351 | 5.190 | 5.209 | 4.707 | 4.871 | 103,5 |
| 23 | Ostanki in odpadki živil, krma | 198 | 256 | 219 | 557 | 1.242 | 1.159 | 957 | 954 | 918 | 661 | 1.052 | 1.136 | 2.645 | 232,9 |
| 24 | Tobak | 14 | 31 | 58 | 23 | 25 | 4 | 1.077 | 1.055 | 841 | 776 | 882 | 530 | 490 | 92,5 |
| | **SKUPAJ** | **29.285** | **30.125** | **38.004** | **50.975** | **46.423** | **59.441** | **69.722** | **61.543** | **70.454** | **55.944** | **57.037** | **60.898** | **65.126** | **106,9** |

* začasni podatki
Vir: SURS, preračuni KIS

***Priloga 67: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga z državami nekdanje Jugoslavije – brez Hrvaške (000 EUR); 2005–2017***

| KNCT | | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017* |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 01 | Žive živali | 398 | 344 | 307 | 1.887 | 714 | 306 | 365 | 125 | 256 | 101 | 194 | 165 | 60 |
| 02 | Meso in drugi užitni klavnični proizvodi | 4.749 | 4.899 | 5.877 | 8.168 | 8.562 | 8.456 | 10.762 | 10.526 | 11.256 | 12.490 | 15.595 | 15.898 | 15.769 |
| 03 | Ribe, raki | 752 | 752 | 778 | 606 | 260 | –121 | –454 | –547 | –189 | –10 | 421 | 47 | –657 |
| 04 | Mlečni izdelki, jajca, med | 18.544 | 16.055 | 16.004 | 18.882 | 17.956 | 20.593 | 23.012 | 21.360 | 23.526 | 20.465 | 18.974 | 21.245 | 21.723 |
| 05 | Proizvodi živalskega porekla | 98 | 60 | 175 | 61 | 43 | 27 | –90 | –1.143 | –928 | 2 | 29 | 9 | 18 |
| 06 | Živo drevje, čebulnice, cvetje | 100 | 250 | 472 | 720 | 927 | 137 | 246 | –182 | –240 | 75 | 228 | 583 | 800 |
| 07 | Užitne vrtnine | –3.269 | –3.865 | –2.689 | –2.702 | –3.231 | –3.303 | –2.295 | –2.491 | –2.584 | –3.416 | –3.618 | –4.180 | –3.941 |
| 08 | Užitno sadje | 3.223 | 2.822 | 5.151 | 8.482 | 7.523 | 7.662 | 6.420 | 5.563 | 1.159 | 3.514 | 3.946 | 1.498 | –924 |
| 09 | Kava, čaj, začimbe | 261 | 495 | 300 | –408 | –329 | –464 | –766 | 748 | 450 | 218 | 240 | 200 | 2.323 |
| 10 | Žita | 122 | –1.748 | 102 | 1.144 | 408 | –374 | –1.422 | 614 | –1.129 | –213 | 140 | 513 | 401 |
| 11 | Proizvodi mlinske industrije | –509 | –1.150 | –2.481 | –2.807 | –1.428 | –1.423 | –2.585 | –2.526 | –2.472 | –751 | –178 | –559 | 765 |
| 12 | Oljna semena in plodovi | 3.107 | 1.195 | 3.875 | 4.078 | 3.019 | 2.344 | 1.771 | 2.549 | 1.901 | 2.688 | 2.117 | 2.301 | 2.331 |
| 13 | Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti | 195 | 114 | 61 | 730 | 71 | 47 | 81 | 70 | 39 | 82 | 138 | 199 | 226 |
| 14 | Rastlinski material za pletarstvo | –7 | –36 | –18 | –5 | 20 | 5 | 5 | 8 | 8 | 2 | –1 | 2 | 1 |
| 15 | Masti in olja | –6.742 | –4.517 | –9.772 | –17.175 | –13.565 | –25.694 | –23.764 | –18.317 | –6.024 | –6.092 | –10.764 | –10.365 | –13.825 |
| 16 | Izdelki iz mesa | 26.495 | 27.912 | 23.660 | 25.033 | 22.871 | 22.813 | 21.176 | 20.924 | 19.346 | 17.399 | 18.559 | 18.718 | 19.988 |
| 17 | Sladkor in sladkorni proizvodi | 918 | 1.481 | 172 | –516 | 227 | 1.311 | –3.770 | –1.092 | –16.339 | –4.615 | –1.338 | –3.868 | –2.087 |
| 18 | Kakav in kakavovi izdelki | 62 | –823 | –387 | –644 | –502 | –339 | –128 | 352 | 332 | 1.229 | 1.831 | 1.137 | 711 |
| 19 | Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka | –1.400 | –2.083 | –2.580 | –3.579 | –3.357 | –4.503 | –5.323 | –6.065 | –6.280 | –1.880 | –3.455 | –3.259 | –4.834 |
| 20 | Izdelki iz vrtnin, sadja | 2.825 | 2.065 | 316 | 1.080 | 562 | 445 | –1.095 | –567 | –1.985 | –3.198 | –1.481 | –1.821 | –730 |
| 21 | Razna živila | 5.946 | 5.293 | 4.519 | 19.462 | 27.408 | 26.038 | 28.065 | 29.832 | 31.916 | 33.178 | 34.529 | 35.731 | 41.772 |
| 22 | Pijače, alkoholi in kis | 26.253 | 25.865 | 26.423 | 28.553 | 30.556 | 25.854 | 28.698 | 27.879 | 27.525 | 29.572 | 27.326 | 27.890 | 29.859 |
| 23 | Ostanki in odpadki živil, krma | 3.373 | 3.807 | 7.502 | 13.904 | 12.754 | 13.983 | 6.704 | 6.121 | 8.468 | 6.356 | 6.512 | 5.983 | 4.313 |
| 24 | Tobak | –12 | 15 | –7 | 26 | 97 | 38 | –1.050 | –984 | –698 | –547 | –683 | –318 | –147 |
| | **SKUPAJ** | **85.482** | **79.204** | **77.762** | **104.980** | **111.566** | **93.837** | **84.563** | **92.757** | **87.314** | **106.649** | **109.262** | **107.749** | **113.916** |

* začasni podatki
Vir: SURS, preračuni KIS

## *UKREPI KMETIJSKE POLITIKE*

### *Priloga 68: Razpoložljiva sredstva, izplačila, nepravilnosti in finančni popravki pri neposrednih plačilih in tržnih ukrepih za evropsko proračunsko leto 2017 (od 16. 10. 2016 do 15. 10. 2017) ter ukrepi PRP 2014–2020, kumulativno za celotno programsko obdobje do 15. 10. 2017*

| | PRP 2014–2020 (pravice porabe 2014–2020)* | Neposredna plačila 2016** | Tržni ukrepi*** |
|---|---|---|---|
| Razpoložljiva sredstva (EUR) | 837.849.803,00 | 137.000.000,00 | / |
| Neto izplačila (EUR) | 187.447.606,15 | 134.764.585,64 | 8.581.199,10 |
| Razlika (EUR) | 650.402.196,85 | 2.235.414,36 | / |
| Razlika (%) | 77,6 | 1,63 | / |
| | | | |
| Nepravilnosti (EUR)***** | 129.267,86 | 376.699,28 | 137.950,77 |
| Nepravilnosti (%) | 20,08 | 58,50 | 21,42 |
| Nepravilnosti upravičencev (EUR) | 129.095,36 | 376.699,28 | 137.950,77 |
| Administrativne napake (EUR) | 172,50 | 0,00 | 0,00 |
| | | | |
| Finančni popravki (EUR)**** | 288.289,30 | 465.290,52 | 0 |
| Finančni popravki (%) | | 0,35 | / |

* Za PRP 2014–2020 je med razpoložljivimi sredstvi upoštevana višina pravic porabe za EU del. V neto izplačilih je upoštevana kumulativna višina izplačil EU sredstev za celotno programsko obdobje, in sicer na dan 15. 10. 2017.

** Podatki o neposrednih plačilih se nanašajo na uredbeno leto 2016, v izplačilih pa je zajet EU del za obdobje od 16. 10. 2016 do 15. 10. 2017.

*** Razpoložljiva sredstva za tržne ukrepe so določena za ukrepe podpore tržne ureditve za vino (EU del v višini 5.045.000,00 EUR), program ukrepov v čebelarstvu (EU del v višini 382.814,00 EUR) ) in spodbujanje promocijskih ukrepov (EU del v višini 1.905.452,00 EUR). Za ostale ukrepe, kot je informiranje o kmetijskih proizvodih in njihova promocija v tretjih državah, šolsko sadje, šolsko mleko, intervencijski ukrepi in programi informiranja na notranjih trgih finančna ovojnica ni določena. V proračunskem letu 2017 so se v sklopu tržnih ukrepov izplačala sredstva za čebelarstvo, promocijo, šolsko mleko, šolsko sadje, intervencijske ukrepe in sredstva za ukrepe vinarstva.
Ker so razpoložljiva sredstva določena le za dva ukrepa, opisana zgoraj, razlika ne bi bila smiselna.

**** V letu 2017 je EK Republiki Sloveniji izrekla več finančnih popravkov, ki so bili posledica ugotovljenih neupravičenih izdatkov:
EK je Sloveniji odbila znesek v višini 561.965,04 EUR na EKJS in 271.223,32 EUR na EKSRP, pri obeh skladih zaradi kontrole na kraju samem (navzkrižna skladnost v letih 2012 do 2014) in vrnila 285,33 EUR na EKJS zaradi potrditve skladnosti.
Pri potrditvi letnega obračuna 2016 za sklad EKSRP je Komisija Sloveniji odbila 17.065,98 EUR zaradi zaokroževanja in izključitve nekaterih neupravičenih izdatkov na Tehnični pomoči. Pri potrditvi letnega obračuna 2016 za sklad EKJS pa je Komisija odbila 472,11 EUR iz naslova Annexa II ter vrnila Sloveniji znesek 98.590,94 EUR zaradi velikega števila vrnjenih terjatev ob koncu proračunskega leta 2016, ki jih ni bilo mogoče kompenzirati v zadnji T104. Komisija je med proračunskim letom 2017 izključila iz financiranja 16.957,99 EUR zaradi prekoračitve zgornje finančne meje na ukrepu mladi kmetje (EKJS), od tega smo v letu 2017 že prejeli vsa vračila prejemnikov iz istega naslova v skupnem znesku 15.228,35 EUR.
Finančnih popravkov na tržnih ukrepih v letu 2017 ni bilo.

***** Za vse ukrepe so zajete nepravilnosti za EU del za evropsko proračunsko leto 2017 (od 16. 10. 2016 do 15. 10. 2017).

Vir: ARSKTRP

## *Priloga 69: Vrste in višina neposrednih plačil na enoto (tekoči tečaj); 2004–2014*

| | Enota | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **RASTLINSKA PRIDELAVA** | | | | | | | | | | | | |
| Žito, oljnice, stročnice | EUR/ha | 281,6 | 297,7 | 314,31 | – | – | – | – | – | – | – | – |
| Lan in konoplja za vlakna | EUR/ha | – | 199,2 | 215,80 | – | – | – | – | – | – | – | – |
| Suhe stročnice | EUR/ha | 30,6 | 33,3 | 36,12 | 38,89 | 44,45 | 50,00 | 55,57 | 55,57 | * | * | * |
| Energetske rastline | EUR/ha | 24,7 | 27,0 | 29,25 | 31,65 | 45,00 | 45,00 | – | – | – | – | – |
| Oljne buče | EUR/ha | 240,7 | 240,7 | 239,94 | – | – | – | – | – | – | – | – |
| Sladkorna pesa | EUR/ha | – | – | 341,71 | * | * | * | * | * | * | * | * |
| Hmelj | EUR/ha | 408,8 | 432,0 | 456,0 | 120,0 | 120,0 | 120,0 | * | * | * | * | * |
| Lupinasto sadje | EUR/ha | 30,1 | 72,5 | 78,49 | 84,52 | 96,60 | 108,67 | 120,75 | 120,75 | * | * | * |
| Oljčno olje – proizvodna pomoč | EUR/t | – | 793,5 | – | – | – | – | – | – | – | – | – |
| Oljčno olje – plačilo na površino | EUR/ha | – | – | 567,00 | – | – | – | – | – | – | – | – |
| Pridelava semena (različna višina glede na vrsto semena) | EUR/t | : | : | : | – | – | – | – | – | – | – | – |
| Semenski krompir – nasadi v 100-m izolacijskem pasu | EUR/ha | 418,7 | 417,3 | 417,3 | 170,0 | 170,0 | 170,00 | – | – | – | – | – |
| – semenski nasadi | EUR/ha | 669,8 | 667,7 | 667,7 | 420,0 | 420,0 | 420,00 | – | – | – | – | – |
| **REJA ŽIVALI** | | | | | | | | | | | | |
| Mleko – osnovna premija | EUR/t kvote | 6,94 | 14,67 | 23,27 | * | * | * | * | * | * | * | * |
| Mleko – dodatno plačilo (povprečna vrednost) | EUR/t kvote | 3,74 | 7,03 | 10,93 | * | * | * | * | * | * | * | * |
| Mleko – gorsko višinske in strme kmetije (povprečna vrednost) | EUR/t kvote | – | – | – | – | – | – | 17,06 | 17,50 | 16,57 | 16,67 | 17,13 |
| Odraslo govedo – klavna premija | EUR/glavo | 67,88 | 72,00 | 76,00 | * | * | * | * | * | * | * | * |
| Teleta – klavna premija | EUR/glavo | 42,31 | 44,89 | 47,39 | * | * | * | * | * | * | * | * |
| Odraslo govedo – dodatno plačilo (povprečna vrednost) | EUR/glavo | 22,19 | 22,23 | 20,81 | * | * | * | * | * | * | * | * |
| Krave dojilje – osnovna premija | EUR/glavo | 169,70 | 180,00 | 190,00 | * | * | * | * | * | * | * | * |
| Krave dojilje – dodatna premija | EUR/glavo | 20,48 | 21,73 | 22,94 | * | * | * | * | * | * | * | * |
| Biki – posebna premija | EUR/glavo | 177,21 | 188,02 | 198,52 | 136,50 | 136,50 | 136,50 | 136,50 | 136,50 | * | * | * |
| Voli – posebna premija | EUR/glavo | 127,27 | 135,00 | 142,50 | 97,50 | 97,50 | 97,50 | 97,50 | 97,50 | * | * | * |
| Ekstenzivna reja govedi | EUR/glavo | 74,0 | 84,8 | 90,0 | * | * | * | * | * | * | * | * |
| Ekstenzivna reja ženskih govedi (povprečna vrednost) | EUR/glavo | – | – | – | 161,0 | 193,2 | 182,3 | 133,4 | 133,5 | 151,8 | 126,1 | 122,4 |
| Ovce mesnih pasem – osnovna premija | EUR/glavo | 17,72 | 18,80 | 19,85 | 10,50 | 10,50 | 10,50 | * | * | * | * | * |
| Koze in mlečne ovce – osnovna premija | EUR/glavo | 14,26 | 15,13 | 15,97 | 8,40 | 8,40 | 8,40 | * | * | * | * | * |
| Ovce in koze – dodatna premija za težje razmere | EUR/glavo | 5,91 | 6,27 | 6,62 | 3,50 | 3,50 | 3,50 | * | * | * | * | * |
| Ovce in koze – dodatno plačilo (povprečna vrednost) | EUR/glavo | 0,94 | 1,10 | 0,97 | – | – | – | – | – | – | – | – |
| **SHEMA ENOTNIH PLAČIL** | | | | | | | | | | | | |
| Enotno (regionalno) plačilo za njive | EUR/ha | – | – | – | 332,00 | 332,00 | 332,00 | 332,00 | 332,00 | 332,00 | 338,15 | 322,94 |
| Enotno (regionalno) plačilo za trajno travinje | EUR/ha | – | – | – | 108,70 | 108,70 | 108,70 | 108,70 | 108,70 | 108,70 | 114,85 | 109,68 |
| Plačilne pravice (povprečna vrednost, skupaj z individualnimi dodatki) | EUR/ha | – | – | – | 272,81 | 273,23 | 275,16 | 292,50 | 292,75 | 314,74 | 318,59 | 310,67 |

* deloma ali v celoti pretvorjeno v individualni dodatek k plačilnim pravicam posameznega kmetijskega gospodarstva
Vir: Uradni list RS (več številk); ARSKTRP

## *Priloga 70: Izplačana neposredna plačila glede na uredbeno leto; 2013–2017*

| Datum zajema podatkov | | 31. 5. 2015 | | | 31. 5. 2015 | | | 31. 5. 2016 | | | 31. 5. 2017 | | | 31. 5. 2018 | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | **2013** | | | **2014** | | | **2015** | | | **2016** | | | **2017** | | |
| | **Enota** | **KMG** | **Št. enot** | **000 EUR** | **KMG** | **Št. enot** | **000 EUR** | **KMG** | **Št. enot** | **000 EUR** | **KMG** | **Št. enot** | **000 EUR** | **KMG** | **Št. enot** | **000 EUR** |
| **Proizvodno vezana plačila** | | | | **8.434** | | | **8.291** | | | **20.346** | | | **20.342** | | | **17.448** |
| Podpora za mleko v gorskih območjih | tona | 1.708 | 116.465 | 1.941 | | 111.802 | 1.915 | – | – | – | – | – | – | – | – | – |
| Žensko govedo | glava | 16.640 | 51.496 | 6.493 | | 52.098 | 6.376 | – | – | – | – | – | – | – | – | – |
| Podpora za beljakovinske rastline | ha | – | – | – | – | – | – | 4.760 | 8.425 | 2.701 | 5.845 | 11.229 | 2.697 | 34 | 22 | 7 |
| Podpora za strna žita | ha | – | – | – | – | – | – | 21.103 | 55.833 | 6.807 | 20.990 | 55.834 | 6.807 | 19.688 | 53.513 | 6.763 |
| Podpora za zelenjadnice | ha | – | – | – | – | – | – | 600 | 1.005 | 1.985 | 877 | 1.672 | 2.063 | 912 | 1.853 | 1.909 |
| Podpora za rejo govedi (biki, voli) | glava | – | – | – | – | – | – | 19.750 | 140.084 | 4.098 | 16.940 | 77.332 | 4.045 | 16.465 | 78.296 | 4.027 |
| Podpora za mleko v gorskih območjih | glava | – | – | – | – | – | – | 2.917 | 36.096 | 4.755 | 2.924 | 36.303 | 4.730 | 2.916 | 36.270 | 4.743 |
| **Proizvodno nevezana plačila** | | | | **131.497** | | | **127.418** | | | **116.014** | | | **115.183** | | | **117.143** |
| Shema enotnih plačil | ha | 56.521 | 412.745 | 131.497 | | 410.137 | 127.418 | – | – | – | – | – | – | – | – | – |
| Shema osnovnega plačila | ha | – | – | – | – | – | – | 56.512 | 448.319 | 72.189 | 56.282 | 445.148 | 71.730 | 56.247 | 444.616 | 71.715 |
| Plačilo za zeleno komponento | ha | – | – | – | – | – | – | 56.603 | 449.061 | 41.094 | 56.297 | 445.192 | 40.702 | 56.265 | 444.738 | 40.669 |
| Dodatno plačilo za mlade kmete | ha | – | – | – | – | – | – | 3.665 | 38.841 | 2.730 | 4.181 | 44.097 | 2.750 | 4.342 | 44.971 | 2.633 |
| Plačilo za območja z naravnimi omejitvami (PONO) | ha | – | – | – | – | – | – | – | – | – | – | – | – | 14.829 | 35.804 | 2.125 |
| **Skupaj NP** | | **56.656** | | **139.931** | **56.478** | | **135.709** | **56.719** | | **136.360** | **56.418** | | **135.525** | **56.339** | | **134.590** |

Vir: ARSKTRP

## *Priloga 71: Vrste in višina izravnalnih plačil na enoto za območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost (tekoči tečaj); 2005–2017*

| | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **FIKSNI DEL PLAČIL (EUR/ha)** | | | | | | | | | | | | | |
| **OMD plačila po območjih*** | | | | | | | | | | | | | |
| Gorsko-višinska območja | 201,6 | 201,6 | 185,30 | 183,45 | 183,45 | 114,45 | 114,45 | 114,45 | 114,45 | 114,45 | 107,50 | 107,50 | 107,50 |
| KMG – planine | 201,6 | 201,6 | 185,30 | 183,45 | 183,45 | 114,45 | 114,45 | 114,45 | 114,45 | 114,45 | 107,50 | 107,50 | 107,50 |
| Strma območja | 172,4 | 172,4 | 158,40 | 156,82 | 156,82 | 85,69 | 85,69 | 85,69 | 85,69 | 85,69 | 80,50 | 80,50 | 80,50 |
| Kraška območja | 172,4 | 172,4 | 158,40 | 156,82 | 156,82 | 99,18 | 99,18 | 99,18 | 99,18 | 99,18 | 93,20 | 93,20 | 93,20 |
| Gričevnato-hribovita območja | 141,8 | 141,8 | 130,30 | 129,00 | 129,00 | 70,49 | 70,49 | 70,49 | 70,49 | 70,49 | 66,20 | 66,20 | 66,20 |
| Različni neugodni pogoji (druga KMG) | 69,5 | 69,5 | 63,90 | 63,26 | 63,26 | 34,43 | 34,43 | 34,43 | 34,43 | 34,43 | 32,30 | 32,30 | 32,30 |
| Osnovna KMG | 25,3 | 25,3 | 25,00 | 25,00 | 25,00 | 13,66 | 13,66 | 13,66 | 13,66 | 13,66 | 12,80 | 12,80 | 12,80 |
| **Nacionalna prehodna plačila**** | | | | | | | | | | | | | |
| Gorsko-višinska območja | 79,3 | 79,3 | – | – | – | – | – | – | – | – | – | – | – |
| Strma območja | 77,2 | 77,2 | – | – | – | – | – | – | – | – | – | – | – |
| Kraška območja | 64,7 | 64,7 | – | – | – | – | – | – | – | – | – | – | – |
| Gričevnato-hribovita območja | 56,3 | 56,3 | – | – | – | – | – | – | – | – | – | – | – |
| Različni neugodni pogoji (druga KMG) | 52,2 | 52,2 | – | – | – | – | – | – | – | – | – | – | – |
| Osnovna KMG | 25,0 | 25,0 | – | – | – | – | – | – | – | – | – | – | – |
| **VARIABILNI DEL PLAČIL** | | | | | | | | | | | | | |
| Vrednost točke za variabilni del | – | – | – | – | – | 0,43 | 0,43 | 0,43 | 0,43 | 0,43 | 0,40 | 0,40 | 0,40 |
| Delež variabilnega dela (%) | – | – | – | – | – | 45 | 45 | 45 | 45 | 45 | 45 | 45 | 45 |

* od leta 2004 ukrep v okviru Programa razvoja podeželja (PRP)
** plačila za kmetijska gospodarstva, ki niso bila več upravičena do izravnalnih plačil za OMD v okviru PRP 2004–2006, so pa razvrščena v OMD po seznamu iz leta 2003

Vir: Uradni list RS (več številk)

## *Priloga 72: Izplačana izravnalna plačila za območja z omejenimi dejavniki glede na uredbeno leto; 2013–2017*

| **Datum zajema podatkov** | | | 31. 5. 2014 | | | 31. 5. 2015 | | | 31. 5. 2016 | | | 31. 5. 2018 | | | 31. 5. 2018 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | **2013** | | | **2014** | | | **2015** | | | **2016** | | | **2017** | |
| | **KMG** | **Ha** | **000 EUR** | **KMG** | **Ha** | **000 EUR** | **KMG** | **Ha** | **000 EUR** | **KMG** | **Ha** | **000 EUR** | **KMG** | **Ha** | **000 EUR** |
| Gorsko-višinska KMG | 12.681 | 94.175 | 16.906 | 12.720 | 94.353 | 16.935 | : | : | : | : | : | : | : | : | : |
| Strma KMG | 2.242 | 18.985 | 2.922 | 2.241 | 19.029 | 2.927 | : | : | : | : | : | : | : | : | : |
| Gričevnato-hribovita KMG | 13.042 | 78.003 | 9.821 | 13.157 | 78.649 | 9.910 | : | : | : | : | : | : | : | : | : |
| Kraška KMG | 5.941 | 42.496 | 6.383 | 6.002 | 41.468 | 6.339 | : | : | : | : | : | : | : | : | : |
| Različni neugodni pogoji (druga KMG) | 8.116 | 57.544 | 6.215 | 8.130 | 59.166 | 6.289 | : | : | : | : | : | : | : | : | : |
| Osnovna KMG | 4.502 | 29.271 | 1.675 | 4.538 | 29.277 | 1.678 | : | : | : | : | : | : | : | : | : |
| KMG – planine | 193 | 5.957 | 1.045 | 193 | 5.903 | 1.040 | : | : | : | : | : | : | : | : | : |
| Gorska območja | : | : | : | : | : | : | 34.004 | 237.477 | 31.895 | 34.135 | 238.770 | 32.059,5 | 34.233 | 240.267 | 32.271 |
| Območja s posebnimi omejitvami | : | : | : | : | : | : | 9.976 | 73.643 | 7.197 | 9.959 | 74.176 | 7.242,5 | 9.919 | 74.342 | 7.240 |
| Druga območja | : | : | : | : | : | : | 2.583 | 15.840 | 2.483 | 2.600 | 15.962 | 2.504,8 | 2.591 | 16.013 | 2.507 |
| **Skupaj OMD** | **46.717** | **326.431** | **44.967** | **46.981** | **327.844** | **45.119** | **46.563** | **326.960** | **41.575** | **46.694** | **328.908** | **41.807** | **46.743** | **330.622** | **42.019** |
| Povprečno EUR/ha | | | 137,8 | | | 137,6 | | | 127,2 | | | 127,1 | | | 127,1 |

Vir: ARSKTRP

## *Priloga 73: Vrste in višina plačil na enoto za kmetijsko-okoljske ukrepe; 2001–2014 – se nadaljuje*

| | Enota | SKOP (tekoči tečaj) | | | SKOP 2004–2006* | | KOP 2007–2014 | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | 2001 | 2002 | 2003 | 2004–06 | 2007–10 | 2007–09 | 2010–11 | 2012–14 |
| **Zmanjševanje negativnih vplivov kmetijstva na okolje** | | | | | | | | | |
| Odpravljanje zaraščanja | EUR/ha | 193,38 | 185,66 | 179,71 | – | – | – | – | – |
| Zmanjšanje erozije v sadjarstvu in vinogradništvu | EUR/ha | – | – | – | 232,00 | 139,20 | – | – | – |
| Ohranjanje kolobarja | EUR/ha | 46,04 | 44,20 | 42,79 | 147,00 | 88,20 | 91,84 | 91,84 | 91,84 |
| Ozelenitev njivskih površin | EUR/ha | – | 176,82 | 171,16 | 211,00 | 126,60 | 172,20 | 172,20 | 172,20 |
| Neprezimni posevki | EUR/ha | – | – | – | – | – | – | – | 61,09 |
| Integrirana pridelava | | | | | | | | | |
| – poljedelstvo | EUR/ha | – | – | – | 253,00 | 151,80 | 197,21 | 197,21 | 197,21 |
| – sadjarstvo | EUR/ha | 276,26 | 265,22 | 256,73 | 442,00 | 265,20 | 336,61 | 336,61 | 336,61 |
| – vinogradništvo | EUR/ha | 276,26 | 265,22 | 256,73 | 442,00 | 265,20 | 381,71 | 381,71 | 381,71 |
| – vrtnarstvo | EUR/ha | 276,26 | 265,22 | 256,73 | 402,00 | 214,20 | 184,91 | 184,91 | 184,91 |
| Ekološko kmetovanje (do leta 2012 tudi preusmerjanje v ekološko pridelavo) | | | | | | | | | |
| – njive, poljščine | EUR/ha | 370,65 | 355,84 | 344,45 | 463,00 | 277,80 | 298,07 | 298,07 | 298,07 |
| – vrtnine na prostem | EUR/ha | 476,55 | 457,51 | 442,87 | 548,00 | 328,80 | 551,45 | 551,45 | 551,45 |
| – vrtnine v zavarovanih prostorih | EUR/ha | 555,98 | 533,76 | 516,68 | 590,00 | 354,00 | 487,90 | 487,90 | 487,90 |
| – intenzivni sadovnjaki in oljčniki | EUR/ha | 555,98 | 533,76 | 516,68 | 800,00 | 480,00 | 554,73 | 554,73 | 554,73 |
| – travniški visokodebelni sadovnjaki | EUR/ha | 230,22 | 221,02 | 213,95 | 295,00 | 177,00 | 237,80 | 237,80 | 237,80 |
| – vinogradi, hmeljišča, drevesnice | EUR/ha | 555,98 | 533,76 | 516,68 | 800,00 | 480,00 | 578,92 | 578,92 | 578,92 |
| – travinje (travinje na njivah, trajno travinje): obtežba 0,2–0,5 GVŽ/ha | EUR/ha | – | – | – | 232,00 | 139,20 | 227,55 | 213,20 | 213,20 |
| – travinje (travinje na njivah, trajno travinje): obtežba 0,5–1,9 GVŽ/ha | EUR/ha | – | – | – | 232,00 | 139,20 | 227,55 | 227,55 | 227,55 |
| Ekološko kmetovanje – preusmerjanje | | | | | | | | | |
| – njive, poljščine | EUR/ha | – | – | – | – | – | – | – | 357,52 |
| – vrtnine na prostem | EUR/ha | – | – | – | – | – | – | – | 600,00 |
| – vrtnine v zavarovanih prostorih | EUR/ha | – | – | – | – | – | – | – | 600,00 |
| – intenzivni sadovnjaki in oljčniki | EUR/ha | – | – | – | – | – | – | – | 753,58 |
| – travniški visokodebelni sadovnjaki | EUR/ha | – | – | – | – | – | – | – | 411,23 |
| – vinogradi, hmeljišča, drevesnice | EUR/ha | – | – | – | – | – | – | – | 635,91 |
| – travinje (travinje na njivah, trajno travinje): obtežba 0,2–0,5 GVŽ/ha | EUR/ha | – | – | – | – | – | – | – | 197,21 |
| – travinje (travinje na njivah, trajno travinje): obtežba 0,5–1,9 GVŽ/ha | EUR/ha | – | – | – | – | – | – | – | 450,00 |

## *Priloga 73: Vrste in višina plačil na enoto za kmetijsko-okoljske ukrepe; 2001–2014 – nadaljevanje*

| | | SKOP (tekoči tečaj) | | | SKOP 2004–2006* | | KOP 2007–2014 | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | Enota | 2001 | 2002 | 2003 | 2004–06 | 2007–10 | 2007–09 | 2010–14 |
| **Ohranjanje naravnih danosti, biotske pestrosti, rodovitnosti tal in tradicionalne kulturne krajine** | | | | | | | | |
| Planinska paša – brez pastirja | EUR/ha | 18,42 | 17,68 | 17,12 | 61,00 | 36,60 | 61,09 | 61,09 |
| – s pastirjem | EUR/ha | 18,42 | 30,94 | 29,95 | 82,00 | 49,20 | 72,57 | 72,57 |
| Košnja strmih travnikov – nagib 35–50 % | EUR/ha | – | – | – | 168,00 | 100,80 | 90,20 | 90,20 |
| – nagib nad 50 % | EUR/ha | – | – | – | 253,00 | 151,80 | 147,27 | 147,27 |
| Košnja grbinastih travnikov | EUR/ha | – | – | – | 253,00 | 151,80 | 132,84 | 132,84 |
| Travniški sadovnjaki | EUR/ha | 124,32 | 119,35 | 115,53 | 190,00 | 114,00 | 93,89 | 93,89 |
| Strmi vinogradi – nagib 30–40 % | EUR/ha | – | – | – | – | – | – | 326,77 |
| – nagib nad 40 % | EUR/ha | – | – | – | – | – | – | 900,00 |
| Reja avtohtonih in tradicionalnih pasem domačih živali – vse živali | EUR/GVŽ | – | – | – | – | – | 89,38 | 89,38 |
| – govedo, konji | EUR/žival | – | – | – | 120,00 | 72,00 | – | – |
| – ovce in koze | EUR/žival | – | – | – | 18,00 | 10,80 | – | – |
| – prašiči | EUR/žival | – | – | – | 48,00 | 28,00 | – | – |
| – perutnina | EUR/žival | – | – | – | 1,68 | 1,008 | – | – |
| Pridelava avtohtonih in tradicionalnih sort kmetijskih rastlin | EUR/ha | – | – | – | 126,00 | 75,60 | 102,91 | 102,91 |
| Sonaravna reja domačih živali | EUR/ha | 41,44 | 39,78 | 38,51 | 84,00 | 50,40 | 84,46 | 84,46 |
| Ohranjanje ekstenzivnega travinja | EUR/ha | – | – | 21,39 | 84,00 | 50,40 | 48,38 | 48,38 |
| Ohranjanje ekstenzivnih kraških pašnikov | EUR/ha | – | – | – | – | – | – | 191,40 |
| **Varovanje zavarovanih območij** | | | | | | | | |
| Reja domačih živali v osrednjem območju pojavljanja velikih zveri | EUR/ha | – | 30,94 | 29,95 | 31,00 | 18,60 | 29,11 | 29,11 |
| Ohranjanje posebnih traviščnih habitatov | EUR/ha | – | – | – | 147,00 | 88,20 | 66,83 | 121,36 |
| Ohranjanje traviščnih habitatov metuljev | EUR/ha | – | – | – | – | – | 66,83 | 121,36 |
| Ohranjanje steljnikov | EUR/ha | – | – | – | – | – | 143,91 | 198,44 |
| Ohranjanje habitatov ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov (Natura 2000) | EUR/ha | – | – | – | – | – | 83,23 | 83,23 |
| Pokritost tal na vodovarstvenem območju – njive | EUR/ha | – | – | 256,73 | 337,00 | 202,20 | 83,64 | 83,64** |
| – trajni nasadi | EUR/ha | – | – | 128,37 | 253,00 | 151,80 | 184,50 | 184,50** |
| – travinje | EUR/ha | – | – | 128,37 | 211,00 | 126,60 | 31,57 | 31,57 |
| Zatravljanje in zelena praha | EUR/ha | – | – | – | 253,00 | 151,80 | – | – |
| **Delno pokrivanje stroškov kontrole pridelave** | | | | | | | | |
| Delno pokrivanje stroškov kontrole integrirane pridelave | EUR/KMG | – | – | – | 63,00 | 37,80 | – | – |
| Delno pokrivanje stroškov kontrole ekološkega kmetovanja | EUR/KMG | – | – | – | 110,00 | 37,80 | – | – |

* Na zavarovanih območjih so upravičenci lahko uveljavljali dodatek na skupni znesek plačil (20 % na območjih narodnih parkov, 15 % na območjih regijskih parkov, 10 % na drugih zavarovanih območjih) za druge ukrepe SKOP, razen za ukrepe zmanjševanje erozije v sadjarstvu in vinogradništvu, ohranjanje posebnih traviščnih habitatov, pokritost tal na vodovarstvenem območju, zatravljanje in zelena praha.
** Od leta 2011 so plačila na najožjih vodovarstvenih območjih znižana na 55,56 EUR/ha za njive in 140,63 EUR/ha za trajne nasade (zaradi prekrivanja zahteve po prepovedi uporabe fitofarmacevtskih sredstev).
Vir: Uradni list RS (več številk)

## *Priloga 74: Izplačana kmetijsko-okoljska plačila glede na uredbeno leto; 2010–2014*

| Datum zajema podatkov | | | 31. 5. 2012 | | | 31. 5. 2013 | | | 31. 5. 2014 | | | Proračun 2014 | | | 31. 5. 2016 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | **2010** | | | **2011** | | | **2012** | | | **2013** | | | **2014** | |
| | **KMG** | **Ha** | **000 EUR** | **KMG** | **Ha** | **000 EUR** | **KMG** | **Ha** | **000 EUR** | **KMG** | **Ha** | **000 EUR** | **KMG** | **Ha** | **000 EUR** |
| Ohranjanje kolobarja | 1.973 | 17.782 | 1.599 | 1.957 | 18.035 | 1.548 | 1.645 | 17.100 | 1.533 | : | : | 1.547 | 1.563 | 16.837 | 1.508 |
| Neprezimni posevki | – | – | – | – | – | – | 215 | 1.275 | 69 | : | : | 69 | 233 | 1.407 | 77 |
| Ozelenitev njivskih površin | 4.669 | 59.085 | 8.962 | 4.657 | 60.423 | 9.103 | 3.992 | 59.806 | 9.032 | : | : | 9.066 | 3.815 | 57.120 | 8.717 |
| Integrirano poljedelstvo | 1.766 | 44.555 | 7.234 | 1.759 | 44.683 | 7.247 | 1.655 | 45.156 | 7.357 | : | : | 7.401 | 1.598 | 44.565 | 7.253 |
| Integrirano sadjarstvo | 778 | 3.089 | 941 | 769 | 3.068 | 934 | 627 | 2.787 | 861 | : | : | 856 | 553 | 2.527 | 793 |
| Integrirano vinogradništvo | 2.131 | 8.054 | 2.721 | 2.130 | 7.988 | 2.707 | 1.841 | 7.603 | 2.575 | : | : | 2.445 | 1.672 | 7.006 | 2.383 |
| Integrirano vrtnarstvo | 251 | 788 | 143 | 251 | 757 | 138 | : | 697 | 127 | : | : | 124 | 188 | 600 | 109 |
| Planinska paša | : | 4.428 | 301 | : | 4.596 | 311 | 100 | 4.170 | 279 | : | : | 267 | 100 | 4.169 | 281 |
| Košnja strmih travnikov | : | 17.823 | 1.838 | : | 17.809 | 1.829 | : | 12.466 | 1.286 | : | : | 1.197 | : | 11.997 | 1.235 |
| Košnja grbinastih travnikov | 29 | 22 | 3 | 26 | 22 | 3 | 20 | 19 | 3 | : | : | 2 | 21 | 19 | 2 |
| Travniški sadovnjaki | 727 | 610 | 56 | 722 | 604 | 55 | 533 | 456 | 42 | : | : | 36 | 513 | 420 | 38 |
| Strmi vinogradi | : | 1.592 | 613 | : | 1.603 | 625 | : | 1.656 | 650 | : | : | 645 | : | 1.590 | 637 |
| Reja avtohtonih in tradicionalnih pasem živali (na GVŽ) | 1.040 | – | 491 | 1.022 | – | 486 | 848 | – | 449 | : | – | 430 | 2 | – | 457 |
| Pridelava avtohtonih in tradicionalnih sort rastlin | 1.863 | 4.588 | 421 | 1.889 | 4.851 | 444 | 1.402 | 3.605 | 344 | : | : | 328 | 1.260 | 3.256 | 310 |
| Sonaravna reja domačih živali | 9.074 | 70.444 | 5.798 | 9.095 | 70.832 | 5.807 | 6.966 | 59.283 | 4.891 | : | : | 4.586 | 6.259 | 52.392 | 4.322 |
| Ohranjanje ekstenzivnega travinja | 1.338 | 7.109 | 328 | 1.353 | 7.268 | 334 | 1.024 | 5.719 | 263 | : | : | 235 | 913 | 4.543 | 217 |
| Ohranjanje ekstenzivnih kraških pašnikov | 16 | 419 | 59 | 17 | 387 | 64 | 20 | 434 | 73 | : | : | 78 | 23 | 450 | 76 |
| Ohranjanje krajine na zavarovanih območjih (dodatek) | 8 | – | 2 | – | – | – | – | – | – | – | – | – | – | – | – |
| Reja živali v osrednjem območju pojavljanja velikih zveri | 596 | 7.314 | 192 | 600 | 7.459 | 195 | 495 | 6.738 | 176 | : | : | 164 | 460 | 6.260 | 165 |
| Ohranjanje posebnih traviščnih habitatov | 213 | 622 | 72 | 200 | 604 | 72 | 171 | 615 | 72 | : | : | 75 | 166 | 659 | 79 |
| Pokritost tal na vodovarstvenem območju | : | 604 | 30 | : | 599 | 27 | : | 240 | 8 | : | : | 7 | : | 211 | 7 |
| Ohranjanje habitatov ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov | 39 | 373 | 25 | 40 | 383 | 26 | 38 | 363 | 24 | : | : | 25 | 41 | 405 | 27 |
| Ohranjanje steljnikov | 28 | 40 | 7 | 21 | 32 | 6 | 19 | 40 | 8 | : | : | 7 | 15 | 26 | 5 |
| Ohranjanje traviščnih habitatov metuljev | 97 | 224 | 26 | 95 | 218 | 26 | 87 | 270 | 31 | : | : | 32 | 101 | 299 | 35 |
| Ekološko kmetovanje | : | 28.758 | 6.667 | : | 29.902 | 6.916 | : | 27.846 | 6.415 | : | : | 6.597 | : | 31.345 | 7.285 |
| Ekološko kmetovanje – preusmerjanje | – | – | – | – | – | – | 1.417 | 5.287 | 2.167 | : | : | 2.951 | : | 6.725 | 2.704 |
| Stroški kontrole – ekološka pridelava | 9 | – | 1 | – | – | – | – | – | – | – | – | – | – | – | – |
| **SKUPAJ** | **:** | **278.322** | **38.532** | **:** | **282.121** | **38.902** | **:** | **263.630** | **38.736** | **:** | **:** | **39.173** | **:** | **254.831** | **38.721** |
| **Skupaj neto (eden ali več ukrepov na isti površini)** | **18.343** | **197.662** | | **18.456** | **:** | | **16.163** | **:** | | | | | **15.915** | **188.975** | |

Vir: MKGP, ARSKTRP

## *Priloga 75: Vrste in višina plačil na enoto za kmetijsko-okoljsko-podnebne ukrepe; 2015–2017 – se nadaljuje*

| | Operacije in zahteve | Enota | 2015 | 2016 | 2017 |
|---|---|---|---|---|---|
| 1 | **Poljedelstvo in zelenjadarstvo** | | | | |
| | Petletni kolobar (POZ_KOL) | EUR/ha | 114,78 | 114,78 | 114,78 |
| | Nmin analiza (POZ_NMIN) | EUR/ha | 22,62 | 22,62 | 22,62 |
| | POZ_NMIN na najožjih VVO (VVO_I_DR) | EUR/ha | | 15,77 | 15,77 |
| | Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (POZ_NIZI) | EUR/ha | 95,28 | | |
| | Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (POZ_NIZI) | EUR/m$^3$ | | 3,81 | 3,81 |
| | Setev rastlin za podor (zeleno gnojenje) (POZ_POD) | EUR/ha | 126,00 | 126,00 | 126,00 |
| | Uporaba protiinsektnih mrež (POZ_FFSM) | EUR/ha | 215,34 | 215,34 | 215,34 |
| | Uporaba samo FFS, ki so dovoljena na najožjih VVO (POZ_FFSV) | EUR/ha | 26,52 | 26,52 | 26,52 |
| | Uporaba zastirk ali mehansko zatiranje plevelov (POZ_MEHZ) | EUR/ha | 89,46 | 89,46 | 89,46 |
| | Konzervirajoča obdelava tal (POZ_KONZ) | EUR/ha | 40,68 | 40,68 | 40,68 |
| | Ozelenitev njivskih površin (POZ_ZEL) | EUR/ha | 113,88 | 113,88 | 113,88 |
| | Neprezimni medonosni posevki (POZ_NEP) | EUR/ha | 93,60 | 93,60 | 93,60 |
| 2 | **Hmeljarstvo** | | | | |
| | Pokritost tal v medvrstnem prostoru (HML_POKT) | EUR/ha | 100,80 | 100,80 | 100,80 |
| | Nmin analiza (HML_NMIN) | EUR/ha | 22,86 | 22,86 | 22,86 |
| | Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (HML_NIZI) | EUR/ha | 95,34 | | |
| | Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (HML_NIZI) | EUR/m$^3$ | | 3,81 | 3,81 |
| | Kompostiranje rastlinskih odpadkov po obiranju hmelja (HML_KOMP) | EUR/ha | 27,60 | 27,60 | 27,60 |
| | Uporaba biorazgradljivih vrvic (HML_BIOV) | EUR/ha | 158,10 | 158,10 | 158,10 |
| 3 | **Sadjarstvo** | | | | |
| | Uporaba feromonskih in lepljivih vab (SAD_VABE) | EUR/ha | 144,96 | 144,96 | 144,96 |
| | Gnojenje samo z gnojili, ki so dovoljena v ekološki pridelavi (SAD_EKGN) | EUR/ha | 69,24 | 69,24 | 69,24 |
| | Uporaba metode konfuzije in dezorientacije (SAD_KONF) | EUR/ha | 180,30 | 180,30 | 180,30 |
| | Mehansko zatiranje plevelov (pod drevesi) (SAD_MEHZ) | EUR/ha | 155,10 | 155,10 | 155,10 |
| | Pokritost tal v medvrstnem prostoru z negovano ledino (SAD_POKT) | EUR/ha | 114,96 | 229,92 | 229,92 |
| 4 | **Vinogradništvo** | | | | |
| | Uporaba feromonskih in lepljivih vab (VIN_VABE) | | | | |
| | VIN_VABE: nagib do 35 % | EUR/ha | 143,04 | 143,04 | 143,04 |
| | VIN_VABE: nagib nad 35 % | EUR/ha | 188,10 | 188,10 | 188,10 |
| | Gnojenje samo z gnojili, ki so dovoljena v ekološki pridelavi (VIN_EKGN) | | | | |
| | VIN_EKGN: nagib do 35 % | EUR/ha | 76,80 | 76,80 | 76,80 |
| | VIN_EKGN: nagib nad 35 % | EUR/ha | 96,96 | 96,96 | 96,96 |
| | Uporaba metode konfuzije in dezorientacije (nagib do 35 %) (VIN_KONF) | EUR/ha | 180,30 | | |
| | Mehansko zatiranje plevelov (pod trtami) (VIN_MEHZ) | | | | |
| | VIN_MEHZ: nagib do 35 % | EUR/ha | 163,44 | 163,44 | 163,44 |
| | VIN_MEHZ: nagib nad 35 % | EUR/ha | 227,10 | 227,10 | 227,10 |
| | Opustitev uporabe insekticidov (VIN_INSK) | | | | |
| | VIN_INSK: nagib do 35 % | EUR/ha | | 191,54 | 191,54 |
| | VIN_INSK: nagib nad 35 % | EUR/ha | | 270,74 | 270,74 |
| | Pokritost tal v medvrstnem prostoru z negovano ledino (VIN_POKT) | | | | |
| | VIN_POKT: nagib do 35 % | EUR/ha | 105,42 | | |
| | VIN_POKT: nagib do 35 %, vertikala | EUR/ha | | 217,45 | 217,45 |
| | VIN_POKT: nagib do 35 %, terasa | EUR/ha | | 278,68 | 278,68 |
| | VIN_POKT: nagib nad 35 % | EUR/ha | 171,12 | | |
| | VIN_POKT: nagib nad 35 %, vertikala | EUR/ha | | 392,02 | 392,02 |
| | VIN_POKT: nagib nad 35 %, terasa | EUR/ha | | 516,66 | 516,66 |
| | Pokritost tal v medvrstnem prostoru čez zimo (VIN_MEDV) | | | | |
| | VIN_MEDV: nagib do 35 % | EUR/ha | 105,42 | | |
| | VIN_MEDV: nagib do 35 %, vertikala | EUR/ha | | 217,45 | 217,45 |
| | VIN_MEDV: nagib do 35 %, terasa | EUR/ha | | 278,68 | 278,68 |
| | VIN_MEDV: nagib nad 35 % | EUR/ha | 171,12 | | |
| | VIN_MEDV: nagib nad 35 %, vertikala | EUR/ha | | 392,02 | 392,02 |
| | VIN_MEDV: nagib nad 35 %, terasa | EUR/ha | | 516,66 | 516,66 |

## *Priloga 75: Vrste in višina plačil na enoto za kmetijsko-okoljsko-podnebne ukrepe; 2015–2017 – se nadaljuje*

| | Operacije in zahteve | Enota | 2015 | 2016 | 2017 |
|---|---|---|---|---|---|
| 5 | **Trajno travinje I (0,5–1,8 GVŽ/ha)** | | | | |
| | Nepokošen strnjen pas (5–10 % površine) (TRZ_I_NPAS) | EUR/ha | 50,04 | 50,04 | 50,04 |
| | TRZ_I_NPAS: območja HAB1 in HAB2 | EUR/ha | 42,50 | 42,50 | 42,50 |
| | TRZ_I_NPAS: območja MET1 in MET2 | EUR/ha | 28,70 | 28,70 | 28,70 |
| | TRZ_I_NPAS: območja VTR1 in VTR2 | EUR/ha | 20,10 | 20,10 | 20,10 |
| | TRZ_I_NPAS: območja STE1 in STE2 | EUR/ha | 20,10 | 20,10 | 20,10 |
| | Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (TRZ_I_NIZI) | EUR/ha | 38,52 | | |
| | Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (TRZ_I_NIZI) | EUR/m$^3$ | | 1,28 | 1,28 |
| | Spravilo mrve s travinja (TRZ_I_MRVA) | EUR/ha | 25,26 | 25,26 | 25,26 |
| | TRZ_I_MRVA: območja HAB1 in HAB2 | EUR/ha | 7,10 | 7,10 | 7,10 |
| | TRZ_I_MRVA: območja MET1 in MET2 | EUR/ha | 8,10 | 8,10 | 8,10 |
| | Opustitev silaže (TRZ_I_OSIL) | EUR/ha | 45,84 | 45,84 | 45,84 |
| 6 | **Trajno travinje II (0,5–1,8 GVŽ/ha)** | | | | |
| | Opustitev silaže (TRZ_II_OSIL) | EUR/ha | 45,84 | 45,84 | 45,84 |
| | Nepokošen strnjen pas (5 –10 % površine) (TRZ_II_NPAS) | EUR/ha | 50,04 | 50,04 | 50,04 |
| | TRZ_II_NPAS: območja HAB1 in HAB2 | EUR/ha | 42,50 | 42,50 | 42,50 |
| | TRZ_II_NPAS: območja MET1 in MET2 | EUR/ha | 28,70 | 28,70 | 28,70 |
| | TRZ_II_NPAS: območja VTR1 in VTR2 | EUR/ha | 20,10 | 20,10 | 20,10 |
| | TRZ_II_NPAS: območja STE1 in STE2 | EUR/ha | 20,10 | 20,10 | 20,10 |
| | Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (TRZ_II_NIZI) | EUR/ha | 41,64 | | |
| | Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (TRZ_II_NIZI) | EUR/m$^3$ | | 1,39 | 1,39 |
| 7 | **Posebni traviščni habitati (0,2–1,5 GVŽ/ha)** | | | | |
| | Košnja/paša ni dovoljena do 30. junija (HAB_KOS) | | | | |
| | HAB_KOS: območja HAB1 | EUR/ha | 238,20 | 238,20 | 238,20 |
| | HAB_KOS: območja HAB2 | EUR/ha | 157,50 | 157,50 | 157,50 |
| | HAB_KOS + KRA_S50 | EUR/ha | 53,10 | 53,10 | 53,10 |
| | HAB_KOS + KRA_GRB | EUR/ha | 81,60 | 81,60 | 81,60 |
| | HAB_KOS + EKp | EUR/ha | 25,00 | 25,00 | 25,00 |
| | HAB_KOS + EK: območja HAB1 | EUR/ha | 102,10 | 102,10 | 102,10 |
| | HAB_KOS + EK: območja HAB2 | EUR/ha | 25,00 | 25,00 | 25,00 |
| | Gnojenje samo z organskimi gnojili v omejeni količini (HAB_ORGG) | | | | |
| | HAB_ORGG: območja HAB1 in HAB2 | EUR/ha | 25,60 | 25,60 | 25,60 |
| | HAB_ORGG: območja HAB1 in HAB2 v kombinaciji s KRA_S50 | EUR/ha | 25,60 | 25,60 | 25,60 |
| | HAB_ORGG: območja HAB1 in HAB2 v kombinaciji s KRA_GRB | EUR/ha | 25,60 | 25,60 | 25,60 |
| | HAB_ORGG: območja HAB1 in HAB2v kombinaciji z EK | EUR/ha | 25,60 | 25,60 | 25,60 |
| | Spravilo mrve s travinja (HAB_MRVA) | | | | |
| | HAB_MRVA: območja HAB1 in HAB2 | EUR/ha | 7,10 | 7,10 | 7,10 |
| | HAB_MRVA: območja HAB1 in HAB2 v kombinaciji z EK | EUR/ha | 7,10 | 7,10 | 7,10 |
| | Nepokošen strnjen pas (5–10 % površine) (HAB_NPAS) | | | | |
| | HAB_NPAS: območja HAB1 in HAB2 | EUR/ha | 42,50 | 67,90 | 67,90 |
| | HAB_NPAS: območja HAB1 in HAB2 v kombinaciji z EK | EUR/ha | 42,50 | 67,90 | 67,90 |
| 8 | **Traviščni habitati metuljev (0–1,5 GVŽ/ha)** | | | | |
| | Košnja/paša ni dovoljena med 15. junijem in 15. septembrom (MET_KOS) | | | | |
| | MET_KOS: območja MET1 | EUR/ha | 238,20 | 329,79 | 329,79 |
| | MET_KOS: območja MET2 | EUR/ha | 142,20 | 160,24 | 160,24 |
| | MET_KOS + KRA_S50 | EUR/ha | 78,70 | 88,13 | 88,13 |
| | MET_KOS + KRA_GRB | EUR/ha | 107,20 | 120,18 | 120,18 |
| | MET_KOS + EKp | EUR/ha | 62,50 | | |
| | MET_KOS + EKp: območja MET1 | EUR/ha | | 70,00 | 70,00 |
| | MET_KOS + EKp: območja MET2 | EUR/ha | | 65,00 | 65,00 |
| | MET_KOS + EK: območja MET1 | EUR/ha | 102,10 | 200,00 | 200,00 |
| | MET_KOS + EK: območja MET2 | EUR/ha | 62,50 | 65,00 | 65,00 |
| | Nepokošen strnjen pas (5–10 % površine) (MET_NPAS) | | | | |
| | MET_NPAS: območja HAB1 in HAB2 | EUR/ha | 28,70 | 54,10 | 54,10 |
| | MET_NPAS + EK: območja HAB1 in HAB2 | EUR/ha | 28,70 | 54,10 | 54,10 |
| | Spravilo mrve s travinja (MET_MRVA) | EUR/ha | 8,10 | 8,10 | 8,10 |

## *Priloga 75: Vrste in višina plačil na enoto za kmetijsko-okoljsko-podnebne ukrepe; 2015–2017 – nadaljevanje*

| | Operacije in zahteve | Enota | 2015 | 2016 | 2017 |
|---|---|---|---|---|---|
| 9 | **Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov (0–1,5 GVŽ/ha)** | | | | |
| | Košnja ni dovoljena pred 1. avgustom (VTR_KOS) | | | | |
| | VTR_KOS: območja VTR1 | EUR/ha | 258,40 | 349,99 | 349,99 |
| | VTR_KOS: območja VTR2 | EUR/ha | 158,20 | 223,10 | 223,10 |
| | VTR_KOS + KRA_S50: območja VTR1 in VTR2 | EUR/ha | 78,70 | 131,80 | 131,80 |
| | VTR_KOS + KRA_GRB: območja VTR1 in VTR2 | EUR/ha | 107,20 | 172,38 | 172,38 |
| | VTR_KOS + EKp | EUR/ha | 60,50 | | |
| | VTR_KOS + Ekp: območja VTR1 | EUR/ha | | 90,20 | 90,20 |
| | VTR_KOS + Ekp: območja VTR2 | EUR/ha | | 85,20 | 85,20 |
| | VTR_KOS + EK: območja VTR1 | EUR/ha | 122,30 | 220,20 | 220,20 |
| | VTR_KOS + EK: območja VTR2 | EUR/ha | 60,50 | 85,20 | 85,20 |
| | Nepokošen strnjen pas (5–10 % površine) (VTR_NPAS) | | | | |
| | VTR_NPAS: območja VTR1 in VTR2 | EUR/ha | 20,10 | 45,50 | 45,50 |
| | VTR_NPAS + EK: območja VTR1 in VTR2 | EUR/ha | 20,10 | 45,50 | 45,50 |
| 10 | **Steljniki (0–1,5 GVŽ/ha)** | | | | |
| | Košnja/paša ni dovoljena do 25. avgusta (STE_KOS) | | | | |
| | STE_KOS: območja STE1 | EUR/ha | 238,20 | 329,79 | 329,79 |
| | STE_KOS: območja STE2 | EUR/ha | 138,00 | 202,90 | 202,90 |
| | STE_KOS + KRA_S50, območja STE1 in STE2 | EUR/ha | 78,70 | 111,60 | 111,60 |
| | STE_KOS + KRA_GRB, območja STE1 in STE2 | EUR/ha | 107,20 | 152,18 | 152,18 |
| | STE_KOS + EKp | EUR/ha | 40,30 | | |
| | STE_KOS + EKp: območja STE1 | EUR/ha | | 70,00 | 70,00 |
| | STE_KOS + EKp: območja STE2 | EUR/ha | | 65,00 | 65,00 |
| | STE_KOS + EK: območja STE1 | EUR/ha | 102,10 | 200,00 | 200,00 |
| | STE_KOS + EK: območja STE2 | EUR/ha | 40,30 | 65,00 | 65,00 |
| | Nepokošen strnjen pas (5 –10 % površine) (STE_NPAS) | | | | |
| | STE_NPAS: območja STE1 in STE2 | EUR/ha | 20,10 | 45,50 | 45,50 |
| | STE_NPAS + EK: območja STE1 in STE2 | EUR/ha | 20,10 | 45,50 | 45,50 |
| 11 | **Vodni viri** | | | | |
| | Ozelenitev njivskih površin (VOD_ZEL) | EUR/ha | 189,80 | 189,80 | 189,80 |
| | Uporaba samo FFS, ki so dovoljena na najožjih VVO (VOD_FFSV) | EUR/ha | 44,20 | 44,20 | 44,20 |
| | Neprezimni medonosni posevki (VOD_NEP) | EUR/ha | 156,00 | 156,00 | 156,00 |
| | Setev rastlin za podor (zeleno gnojenje) (VOD_POD) | EUR/ha | 210,00 | 210,00 | 210,00 |
| 12 | **Ohranjanje habitatov strmih travnikov (KRA_S50)** | EUR/ha | 217,50 | 217,50 | 217,50 |
| 13 | **Grbinasti travniki (KRA_GRB)** | EUR/ha | 144,20 | 144,20 | 144,20 |
| 14 | **Reja domačih živali na območju pojavljanja velikih zveri** | | | | |
| | Varovanje črede z visokimi premičnimi elektromrežami (KRA_OGRM) | EUR/ha | 119,90 | 119,90 | 119,90 |
| | Varovanje črede ob prisotnosti pastirja (KRA_VARPA) | EUR/ha | 112,60 | 112,60 | 112,60 |
| | Varovanje črede s pastirskimi psi (KRA_VARPP) | EUR/ha | 107,60 | 107,60 | 107,60 |
| 15 | **Planinska paša (0,5–1,5 GVŽ/ha)** | | | | |
| | Paša po čredinkah na planini (KRA_CRED) | EUR/ha | 64,30 | 64,30 | 64,30 |
| | Planinska paša s pastirjem (KRA_PAST) | EUR/ha | 112,60 | 112,60 | 112,60 |
| 16 | **Visokodebelni travniški sadovnjaki (KRA_VTSA)** | EUR/ha | 204,20 | 204,20 | 204,20 |
| 17 | **Ohranjanje mejic (KRA_MEJ)** | EUR/m | 1,60 | 1,60 | 1,60 |
| 18 | **Reja lokalnih pasem, ki jim grozi prenehanje reje (GEN_PAS)** | | | | |
| | GEN_PAS | EUR/GVŽ | 116,17 | | |
| | GEN_PAS: avtohtone pasme | EUR/GVŽ | | 193,62 | 193,62 |
| | GEN_PAS: tradicionalne pasme | EUR/GVŽ | | 116,17 | 116,17 |
| 19 | **Ohranjanje rastlinskih genskih virov, ki jim grozi genska erozija** | | | | |
| | GEN_SOR: Pridelava avtohtonih in tradicionalnih sort kmetijskih rastlin | EUR/ha | 136,38 | 136,38 | 136,38 |
| | GEN_SEME: Pridelava semenskega materiala avtohtonih in tradicionalnih sort kmetijskih rastlin | EUR/ha | | 167,76 | 279,59 |

Vir: Uradni list RS, št. 13/15, 21/15, 30/15, 54/15, 16/16, 51/16 in 84,16

## *Priloga 76: Vloženi zahtevki za kmetijsko-okoljska-podnebna plačila; 2015–2017 (uredbeno leto) – se nadaljuje*

| Operacija | Zahteva | 2015 | | 2016 | | 2017 | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | Št. vlog | Št. ha | Št. vlog | Št. ha | Št. vlog | Št. ha |
| Poljedelstvo in zelenjadarstvo | Petletni kolobar (POZ_KOL) | 2.706 | 58.867 | 2.894 | 62.731 | 2.883 | 63.696 |
| | Nmin analiza (POZ_NMIN) | 2.706 | 58.867 | 2.894 | 62.731 | 2.883 | 63.696 |
| | Setev rastlin za podor (zeleno gnojenje) (POZ_POD) | 565 | 3.612 | 683 | 4.925 | 678 | 5.139 |
| | Ozelenitev njivskih površin (POZ_ZEL) | 903 | 7.701 | 965 | 8.843 | 959 | 9.114 |
| | Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (POZ_NIZI) | 437 | 16.221 | 541 | 19.048 | 541 | 19.508 |
| | Uporaba protiinsektnih mrež (POZ_FFSM) | 0 | 0 | 0 | 0 | | |
| | Uporaba zastirk ali mehansko zatiranje plevelov (POZ_MEHZ) | 41 | 392 | 48 | 439 | 48 | 473 |
| | Neprezimni medonosni posevki (POZ_NEP) | 38 | 829 | 43 | 1.135 | 44 | 1.067 |
| | Konzervirajoča obdelava tal (POZ_KONZ) | 270 | 8.290 | 996 | 24.499 | 995 | 25.548 |
| | Uporaba samo FFS, ki so dovoljena na najožjih VVO (POZ_FFSV) | 549 | 5.876 | 603 | 7.180 | 607 | 7.315 |
| Hmeljarstvo | Pokritost tal v medvrstnem prostoru (HML_POKT) | 34 | 527 | 37 | 590 | 37 | 655 |
| | Nmin analiza (HML_NMIN) | 34 | 527 | 37 | 590 | 37 | 655 |
| | Uporaba biorazgradljivih vrvic (HML_BIOV) | 2 | 8 | 1 | 5 | 1 | 8 |
| | Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (HML_NIZI) | 26 | 332 | 26 | 293 | 26 | 344 |
| | Kompostiranje rastlinskih odpadkov po obiranju hmelja (HML_KOMP) | 20 | 284 | 21 | 297 | 22 | 317 |
| Sadjarstvo | Uporaba feromonskih in lepljivih vab (SAD_VABE) | 218 | 936 | 461 | 1.973 | 458 | 1.999 |
| | Gnojenje samo z gnojili, ki so dovoljena v ekološki pridelavi (SAD_EKGN) | 218 | 936 | 141 | 363 | 138 | 343 |
| | Uporaba metode konfuzije in dezorientacije (SAD_KONF) | 28 | 475 | 68 | 810 | 67 | 807 |
| | Pokritost tal v medvrstnem prostoru z negovano ledino (SAD_POKT) | 38 | 84 | 350 | 1.488 | 348 | 1.534 |
| | Mehansko zatiranje plevelov (pod drevesi) (SAD_MEHZ) | 62 | 104 | 157 | 227 | 151 | 220 |
| Vinogradništvo | Uporaba feromonskih in lepljivih vab (VIN_VABE) | | | | | 1.083 | 6.431 |
| | VIN_VABE: nagib do 35 % | 472 | 2.586 | 1.056 | 5.775 | | |
| | VIN_VABE: nagib nad 35 % | 113 | 360 | 264 | 555 | | |
| | Gnojenje samo z gnojili, ki so dovoljena v ekološki pridelavi (VIN_EKGN) | | | | | 658 | 3.619 |
| | VIN_EKGN: nagib do 35 % | 472 | 2.586 | 631 | 3.182 | | |
| | VIN_EKGN: nagib nad 35 % | 113 | 360 | 156 | 409 | | |
| | Opustitev uporabe insekticidov (VIN_INSK) | | | | | 807 | 4.998 |
| | VIN_INSK: nagib do 35 % | | | 788 | 4.480 | | |
| | VIN_INSK: nagib nad 35 % | | | 221 | 446 | | |
| | Pokritost tal v medvrstnem prostoru z negovano ledino (VIN_POKT) | | | | | 793 | 4.566 |
| | VIN_POKT: nagib do 35 % | 128 | 410 | 774 | 4.086 | | |
| | VIN_POKT: nagib nad 35 % | 16 | 105 | 182 | 426 | | |
| | Mehansko zatiranje plevelov (pod trtami) (VIN_MEHZ) | | | | | 313 | 1.061 |
| | VIN_MEHZ: nagib do 35 % | 126 | 346 | 310 | 989 | | |
| | VIN_MEHZ: nagib nad 35 % | 23 | 29 | 45 | 45 | | |
| | Pokritost tal v medvrstnem prostoru čez zimo (VIN_MEDV) | | | | | 110 | 273 |
| | VIN_MEDV: nagib do 35 % | 0 | 0 | 107 | 214 | | |
| | VIN_MEDV: nagib nad 35 % | 0 | 0 | 30 | 44 | | |
| Trajno travinje I | Nepokošen strnjen pas (5–10 % površine) (TRZ_I_NPAS) | 209 | 1.472 | 225 | 1.518 | 222 | 1.565 |
| | Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (TRZ_I_NIZI) | 18 | 216 | 21 | 234 | 21 | 240 |
| | Spravilo mrve s travinja (TRZ_I_MRVA) | 15 | 140 | 15 | 147 | 15 | 148 |
| | Opustitev silaže (TRZ_I_OSIL) | 28 | 128 | 34 | 159 | 34 | 165 |
| Trajno travinje II | Opustitev silaže (TRZ_II_OSIL) | 757 | 5.571 | 836 | 5.929 | 820 | 6.062 |
| | Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (TRZ_II_NIZI) | 29 | 376 | 29 | 355 | 29 | 349 |
| | Nepokošen strnjen pas (5–10 % površine) (TRZ_II_NPAS) | 135 | 692 | 147 | 727 | 143 | 735 |

## *Priloga 76: Vloženi zahtevki za kmetijsko-okoljsko-podnebna plačila; 2015–2017 (uredbeno leto) – nadaljevanje*

| Operacija | Zahteva | 2015 | | 2016 | | 2017 | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | Št. vlog | Št. ha | Št. vlog | Št. ha | Št. vlog | Št. ha |
| **Posebni traviščni habitati** | Košnja/paša ni dovoljena do 30. junija (HAB_KOS) | | | | | 658 | 3.854 |
| | HAB_KOS: območja HAB1 | 146 | 887 | 208 | 1.171 | | |
| | HAB_KOS: območja HAB2 | 405 | 2.313 | 464 | 2.470 | | |
| | Gnojenje samo z organskimi gnojili v omejeni količini (HAB_ORGG) | 531 | 3.200 | 648 | 3.641 | 658 | 3.854 |
| | Spravilo mrve s travinja (HAB_MRVA) | 214 | 982 | 239 | 1.003 | 243 | 1.127 |
| | Nepokošen strnjen pas (5–10 % površine) (HAB_NPAS) | 90 | 568 | 114 | 721 | 115 | 744 |
| **Traviščni habitati metuljev** | Košnja/paša ni dovoljena med 15. junijem in 15. septembrom (MET_KOS) | | | | | 262 | 610 |
| | MET_KOS: območja MET1 | 173 | 415 | 241 | 530 | | |
| | MET_KOS: območja MET2 | 13 | 53 | 14 | 52 | | |
| | Nepokošen strnjen pas (5–10 % površine) (MET_NPAS) | 79 | 228 | 156 | 373 | 163 | 406 |
| | Spravilo mrve s travinja (MET_MRVA) | 45 | 134 | 55 | 148 | 55 | 159 |
| **Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov** | Košnja ni dovoljena pred 1. avgustom (VTR_KOS) | | | | | 220 | 1.292 |
| | VTR_KOS: območja VTR1 | 91 | 309 | 116 | 397 | | |
| | VTR_KOS: območja VTR2 | 86 | 754 | 97 | 843 | | |
| | Nepokošen strnjen pas (5–10 % površine) (VTR_NPAS) | 28 | 349 | 38 | 396 | 39 | 386 |
| **Steljniki** | Košnja/paša ni dovoljena do 25. avgusta (STE_KOS) | | | | | 8 | 15 |
| | STE_KOS: območja STE1 | 8 | 14 | 8 | 15 | | |
| | STE_KOS: območja STE2 | 0 | 0 | 0 | 0 | | |
| | Nepokošen strnjen pas (5–10 % površine) (STE_NPAS) | 5 | 11 | 7 | 12 | | |
| **Vodni viri** | Ozelenitev njivskih površin (VOD_ZEL) | 1.867 | 27.409 | 1.965 | 29.258 | 1.970 | 29.829 |
| | Uporaba samo FFS, ki so dovoljena na najožjih VVO (VOD_FFSV) | 1.848 | 34.694 | 1.940 | 36.526 | 1.941 | 37.104 |
| | Neprezimni medonosni posevki (VOD_NEP) | 38 | 1.041 | 39 | 1.036 | 42 | 1.135 |
| | Setev rastlin za podor (zeleno gnojenje) (VOD_POD) | 752 | 7.498 | 915 | 9.456 | 926 | 10.010 |
| **Ohranjanje habitatov strmih travnikov** | | 266 | 350 | 283 | 371 | 282 | 394 |
| **Grbinasti travniki** | | 6 | 12 | 5 | 6 | 5 | 9 |
| **Reja živali na območju pojavljanja zveri** | Varovanje črede z visokimi premičnimi elektromrežami (KRA_OGRM) | 26 | 504 | 56 | 1.072 | 55 | 1.081 |
| | Varovanje črede s pastirskimi psi (KRA_VARPP) | 12 | 557 | 17 | 674 | 20 | 758 |
| | Varovanje črede ob prisotnosti pastirja (KRA_VARPA) | 0 | 0 | 4 | 169 | 4 | 182 |
| **Planinska paša** | Paša po čredinkah na planini (KRA_CRED) | 22 | 871 | 23 | 924 | 25 | 928 |
| | Planinska paša s pastirjem (KRA_PAST) | 91 | 4.429 | 99 | 4.785 | 105 | 4.932 |
| **Visokodebelni travniški sadovnjaki** | KRA_VTSA | 591 | 617 | 688 | 719 | 702 | 761 |
| **Ohranjanje mejic*** | KRA_MEJ | – | – | – | – | 98 | 131,7 |
| **Reja lokalnih pasem, ki jim grozi prenehanje reje**** | GEN_PAS | 613 | 4.816 | 760 | 5.933 | 759 | 6.471 |
| **Ohranjanje rastlinskih genskih virov, ki jim grozi genska erozija** | GEN_SOR | 995 | 9.467 | 1.354 | 13.780 | 1.416 | 14.778 |
| **Pridelava semenskega mat. avtohtonih in tradicionalnih sort kmet. rastlin** | GEN_SEME | – | – | 0 | 0 | 2 | 7 |
| **SKUPAJ** | | **20.590** | **282.727** | **27.390** | **338.433** | **26.744** | **347.004** |

* kilometrov, ** število GVŽ

Vir: MKGP

## *Priloga 77: Vrste in višina plačil na enoto za ukrep dobrobit živali (EUR/GVŽ); 2014–2017*

| Zahteva | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
|---|---|---|---|---|
| **PRAŠIČI*** | | | | |
| Minimalno število plemenskih svinj in mladic | 20 | 20 | 10 | 10 |
| Minimalno število prašičev pitancev | 100 | 100 | 50 | 50 |
| **Zahteva** | | | | |
| 10 % večja neovirana talna površina na žival v skupinskih boksih | | | | |
| – plemenske svinje in mladice | 129,62 | 129,62 | 129,62 | 129,62 |
| – tekači in pitanci | 36,70 | 36,70 | 36,70 | 36,70 |
| Skupinska reja z izpustom | | | | |
| – plemenske svinje in mladice | 61,77 | 61,77 | 61,77 | 61,77 |
| – tekači in pitanci | 33,83 | 33,83 | 33,83 | 33,83 |
| Dodatna ponudba voluminozne krme za plemenske svinje in mladice | 48,30 | 48,30 | 48,30 | 48,3 |
| Kirurška kastracija sesnih pujskov moškega spola z uporabo anestezije | | | | 17,1 |
| Toplotno ugodje plemenskih svinj in sesnih pujskov | 25,64 | 25,64 | 25,64 | 25,64 |
| Intenzivnost osvetlitve | | | | |
| – plemenske svinje in mladice | 5,17 | | | |
| – tekači in pitanci | 1,44 | | | |
| Preprečevanje vročinskega stresa | | | | |
| – plemenske svinje in mladice | 14,16 | | | |
| – tekači in pitanci | 3,95 | | | |
| Napajanje | | | | |
| – plemenske svinje in mladice | 2,74 | | | |
| – pitanci | 1,89 | | | |
| Preprečevanje izčrpanosti plemenskih svinj v laktaciji | 7,60 | | | |
| **GOVEDO**** | | | | |
| Minimalno število GVŽ govedi v ukrepu | | | 2 | 2 |
| **Zahteva** | | | | |
| Paša govedi | | | 53,40 | 53,40 |
| **DROBNICA** | | | | |
| Minimalno število GVŽ drobnice v ukrepu | | | | 2 |
| **Zahteva** | | | | |
| Paša drobnice | | | | 27,60 |

* od leta 2016 ukrep lahko izvajajo rejci, ki imajo najmanj 10 plemenskih svinj in mladic oziroma 50 prašičev pitancev ali tekačev
** ukrep lahko izvajajo rejci, ki imajo v ukrepu najmanj 2 GVŽ govedi
Vir: MKGP

## *Priloga 78: Število kmetijskih gospodarstev in izplačana izravnalna plačila za ukrep dobrobit živali po uredbah; 2014–2017 (subvencijsko leto)*

| | **Uredba 2014** (proračun 2015) | | **Uredba 2015** (izplačano 31. 5. 2016) | | **Uredba 2016** (izplačano 31. 8. 2017) | | **Uredba 2017** (izplačano 31. 5. 2018) | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | **KMG** | **000 EUR** | **KMG** | **000 EUR** | **KMG** | **000 EUR** | **KMG** | **000 EUR** |
| Prašiči | 155 | 1.302,6 | 169 | 1.222,0 | 225 | 1.982,1 | 247 | 2.039,4 |
| Govedo | | | | | 6.765 | 3.739,1 | 7.377 | 4.394,7 |
| Drobnica | | | | | | | 590 | 102,1 |
| **Skupaj** | **155** | **1.302,6** | **169** | **1.222,0** | **6.990** | **5.721,2** | **8.214** | **6.536,1** |

Vir: MKGP, ARSKTRP

## *Priloga 79: Sredstva za ukrepe Programa razvoja podeželja 2014–2020 (do 31. 12. 2017) – se nadaljuje*

| | Ime ukrepa | Razpoložljivo 2014–2020 (000 EUR) | Število objavljenih razpisov | Razpisano (000 EUR) | Dodeljena sredstva (000 EUR) | Izplačano (000 EUR) | | Delež (dodeljeno/ razpoložljivo) | Delež (izplačano/ razpoložljivo) |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | | Skupaj | 2017 | | |
| **1.** | **Prenos znanja in dejavnosti informiranja** | **12.500,0** | | | **1.262,0** | **699,0** | **453,2** | **10,1** | **5,6** |
| 1.1 | Poklicno usposabljanje in pridobivanja spretnosti | 11.500,0 | | | 1.262,0 | 699,0 | 453,2 | 11,0 | 6,1 |
| 1.2 | Podpora za demonstracijske aktivnosti | 1.000,0 | | | | | | | |
| **2.1** | **Pomoč pri uporabi svetovalnih storitev** | **10.768,0** | | | **1.432,8** | **640,6** | **239,7** | **13,3** | **5,9** |
| **3.1** | **Sheme kakovosti za kmetijske proizvode in živila** | **3.400,0** | **2** | **3.300,0** | **1.947,2** | **183,4** | **165,6** | **57,3** | **5,4** |
| | Izplačila iz naslova ukrepa 133 PRP 2007–2013 | | | | 17,9 | 17,9 | | | |
| **4.** | **Naložbe v fizična sredstva** | **206.465,8** | **15** | **165.500,0** | **90.661,4** | **21.406,2** | **7.105,0** | **43,9** | **10,4** |
| 4.1 | Naložbe v kmetijska gospodarstva | 98.634,0 | 7 | 93.000,0 | 57.025,0 | 10.653,3 | 4.974,7 | 57,8 | 10,8 |
| | Obveznosti iz PRP 2007–2013 | | | | 5.933,4 | 5.933,4 | 254,8 | | |
| 4.2 | Naložbe v predelavo, trženje in razvoj kmet. proizvodov | 74.761,3 | 3 | 45.000,0 | 15.716,8 | 4.244,8 | 1.422,8 | 21,0 | 5,7 |
| | Obveznosti iz PRP 2007–2013 | | | | 2.822,0 | 2.822,0 | | | |
| 4.3 | Naložbe v kmetijsko-gozdarsko infrastrukturo | 33.070,6 | 5 | 27.500,0 | 17.919,6 | 6.508,1 | 707,5 | 54,2 | 19,7 |
| | Obveznosti iz PRP 2007–2013 | | | | 6.088,5 | 6.088,5 | 287,8 | | |
| **6.** | **Razvoj kmetij in podjetij** | **123.011,3** | **4** | **58.000,0** | **30.958,9** | **14.963,8** | **8.691,6** | **25,2** | **12,2** |
| 6.1 | Pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete | 60.650,0 | 3 | 38.000,0 | 30.774,0 | 14.779,0 | 8.538,2 | 50,7 | 24,4 |
| 6.3 | Pomoč za zagon dejavnosti, namenjen razvoju majhnih kmetij | 20.000,0 | 1 | 20.000,0 | | | | | |
| 6.4 | Naložbe v vzpostavitev nekmetijskih dejavnosti | 42.361,3 | | | 184,9 | 184,9 | 153,4 | 0,4 | 0,4 |
| | Obveznosti iz PRP 2007–2013 | | | | 184,9 | 184,9 | 153,4 | | |
| **7.3** | **Podpora za širokopasovno infrastrukturo ter zagotavljanje dostopa do širokopasovnega interneta** | **10.000,0** | | | **119,9** | **119,9** | **119,9** | **1,2** | **1,2** |
| | Obveznosti iz PRP 2007–2013 | | | | 119,9 | 119,9 | 119,9 | | |
| **8.** | **Naložbe v razvoj in izboljšanje gozdov** | **59.481,1** | **6** | **30.700,0** | **15.887,4** | **4.341,8** | **3.080,3** | **26,7** | **7,3** |
| 8.4 | Odprava škode v gozdovih – naravne nesreče | 20.454,4 | 2 | 3.700,0 | 881,5 | 754,6 | 754,6 | 4,3 | 3,7 |
| 8.6 | Naložbe v gozdarske tehnologije ter predelavo, mobilizacijo in trženje gozdarskih proizvodov | 39.026,7 | 4 | 27.000,0 | 15.005,9 | 3.587,2 | | 38,5 | 9,2 |
| | Obveznosti iz PRP 2007–2013 | | | | 1.349,1 | 1.349,1 | | | |
| **9.** | **Ustanovitev skupin in organizacij proizvajalcev** | **2.228,0** | | | | | | | |
| **10.** | **Kmetijsko-okoljsko-podnebni ukrepi** | **203.607,4** | | | **113.647,4** | **81.934,2** | **28.857,3** | **55,9** | **40,3** |
| 10.1 | Plačilo kmetijsko-okoljskih-podnebnih obveznosti (KOPOP) | 203.287,4 | | | 113.647,4 | 81.934,2 | 28.857,3 | 55,9 | 40,3 |
| 10.2 | Podpora za ohranjanje, trajnostno rabo in razvoj genskih virov v kmetijstvu | 320,0 | | | | | | | |

## *Priloga 79: Sredstva za ukrepe Programa razvoja podeželja 2014–2020 (do 31. 12. 2017) – nadaljevanje*

| | Ime ukrepa | Razpoložljivo 2014–2020 (000 EUR) | Število objavljenih razpisov | Razpisano (000 EUR) | Dodeljena sredstva (000 EUR) | Izplačano (000 EUR) | | Delež (dodeljeno/ razpoložljivo) | Delež (izplačano/ razpoložljivo) |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | | Skupaj | 2017 | | |
| **11.** | **Ekološko kmetovanje** | **65.300,0** | | | **35.937,5** | **26.327,0** | **8.733,3** | **55,0** | **40,3** |
| 11.1 | Plačila za preusmeritev v ekološko kmetovanje | 16.978,0 | | | 9.617,3 | 4.322,8 | 2.124,3 | 56,6 | 25,5 |
| 11.2 | Plačila za ekološko kmetovanje | 48.322,0 | | | 26.310,3 | 22.004,1 | 6.609,0 | 54,4 | 45,5 |
| **13.** | **Plačila območjem z naravnimi ali drugimi posebnimi omejitvami** | **265.933,3** | | | **125.697,9** | **120.443,3** | **44.390,9** | **47,3** | **45,3** |
| 13.1 | Izplačilo nadomestil v gorskih območjih | 207.428,0 | | | 96.540,6 | 92.267,8 | 33.791,3 | 46,5 | 44,5 |
| 13.2 | Nadomestila za druga območja z naravnimi omejitvami | 10.637,3 | | | 7.525,5 | 7.300,1 | 2.696,3 | 70,7 | 68,6 |
| 13.3 | Nadomestila za druga območja s posebnimi omejitvami | 47.868,0 | | | 21.641,7 | 20.875,3 | 7.903,3 | 45,2 | 43,6 |
| | Pretekle obveznosti, večletne sankcije in obresti | | | | –9,9 | –7,9 | 2,1 | | |
| **14.** | **Dobrobit živali** | **32.533,3** | | | **15.134,9** | **8.234,9** | **5.710,3** | **46,5** | **25,3** |
| **16.** | **Sodelovanje** | **20.062,5** | **2** | **2.800,0** | | | | | |
| 16.2 | Pilotni projekti ter razvoj novih proizvodov, praks … | 9.198,1 | | | | | | | |
| 16.4 | Horizontalno in vertikalno sodelovanje v dobavni verigi za vzpostavitev in razvoj kratkih dobavnih verig | 3.932,5 | | 1.800,0 | | | | | |
| 16.5 | Blažitev podnebnih sprememb ali prilagajanje nanje ter skupni pristop k okoljskim projektom in praksam | | | | | | | | |
| 16.9 | Diverzifikacija kmetijskih dejavnosti v dejavnosti v zvezi z zdravstvenim varstvom in socialnim vključevanjem … | 5.332,1 | | 1.000,0 | | | | | |
| **19.** | **LEADER** | **53.365,6** | **4** | **5.000,0** | **16.426,5** | **1.403,6** | **290,2** | **30,8** | **2,6** |
| 19.1 | Pripravljalna podpora | 600,0 | 1 | 1.000,0 | 401,7 | 401,7 | 0,0 | 66,9 | 66,9 |
| 19.2 | Podpora za izvajanje operacij v okviru strategije lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost | 37.608,1 | 0 | 0,0 | 3.554,0 | 724,9 | 13,1 | 9,4 | 1,9 |
| | Obveznosti iz PRP 2007–2013 | | | | 724,9 | 724,9 | 13,1 | | |
| 19.3 | Priprava in izvajanje dejavnosti sodelovanja lokalne akcijske skupine | 4.000,0 | 3 | 4.000,0 | 1.377,2 | | | 34,4 | 0,0 |
| 19.4 | Podpora za tekoče stroške in stroške animacije | 11.355,8 | | 1.000,0 | 11.093,7 | 277,0 | 277,0 | 97,7 | 2,4 |
| | Tehnična pomoč | 33.261,3 | | | 8.960,5 | 8.960,5 | 4.007,3 | 26,9 | 26,9 |
| | Zgodnje upokojevanje 2007–2013 | 5.295,0 | | | 1.838,6 | 1.838,6 | 756,9 | 34,7 | 34,7 |
| | **Skupaj** | **1.107.212,7** | **32** | **265.300,0** | **459.912,8** | **291.496,7** | **112.601,4** | **41,5** | **26,3** |

Vir: MKGP

## ***JAVNE SLUŽBE IN DRUGE STORITVE ZA KMETIJSTVO***

### *Priloga 80: Aktivnosti kmetijske svetovalne službe v letu 2017 – se nadaljuje*

### *Tehnološko-okoljsko svetovanje in varovanje proizvodnih virov*

| Opis ukrepa | Št. ur |
|---|---|
| Izobraževanje in usposabljanje kmetov in njihovih družin | 144.431 |
| Predavanja, tečaji, seminarji, delavnice | 12.548 |
| Krožki | 2.030 |
| Članki, prispevki, tehnološka navodila, brošure, knjige, zborniki, obvestila | 8.315 |
| Prikazi tehnologij, veščin, poskusov, ogledi vzorčnih objektov in izvajanje preskusov | 5.178 |
| Osebno svetovanje | 97.872 |
| Svetovanje mladim kmetom | 4.880 |
| Izdelava krmnih obrokov | 2.457 |
| Obisk kmetije v zvezi z izvajanjem zahtev NS | 11.154 |
| Organizacija in izvedba strokovno-pospeševalnih prireditev | 4.209 |
| Prenos znanja in izkušenj v prakso in svetovalna orodja | 17.182 |
| Sodelovanje z znanstvenimi, raziskovalnimi, strokovnimi in izobraževalnimi institucijami doma in v tujini, prenos znanja in izkušenj v prakso | 12.074 |
| Kolegiji strokovnih skupin | 5.109 |
| Varstvo rastlin – napovedovalna služba | 7.022 |
| Kmetijska pridelava in prireja | 15.224 |
| Svetovanje pri pripravi tehnoloških projektov – novogradnje in adaptacije | 2.339 |
| Svetovanje pri pripravi trajnih nasadov | 759 |
| Svetovanje pri pripravi vlog in poslovnih načrtov | 7.493 |
| Svetovanje pri pripravi zahtevka za izplačilo | 2.985 |
| Priprava programov sanacij | 36 |
| Pregled kmetij ob in po izpeljani investiciji | 1.613 |
| Svetovanje pri izpolnjevanju obrazcev | 16.477 |
| Svetovanje pri izpolnjevanju obrazcev | 2.408 |
| Vpis podatkov in dokumentacije o PA | 14.070 |
| Strokovna pomoč komisijam in odborom pri uveljavljanju ukrepov kmetijske politike (tudi na ravni lokalnih skupnosti) | 3.791 |
| **Tehnološko-okoljsko svetovanje in varovanje proizvodnih virov, skupaj** | **208.335** |

## *Priloga 80: Aktivnosti kmetijske svetovalne službe v letu 2017 – se nadaljuje*

### *Podjetniško svetovanje in poslovno povezovanje*

| Opis ukrepa | Št. ur |
|---|---|
| Izobraževanje in usposabljanje kmetov in njihovih družin | 16.489 |
| Predavanja, tečaji, seminarji, delavnice | 2.799 |
| Krožki | 368 |
| Članki, prispevki, tehnološka navodila, brošure, knjige, zborniki, obvestila | 1.290 |
| Prikazi tehnologij, veščin, poskusov, ogledi vzorčnih objektov, izvajanje preizkusov | 963 |
| Osebno svetovanje | 11.070 |
| Organizacija in izvedba strokovno-pospeševalnih prireditev | 5.643 |
| Razstave in druge prireditve | 3.138 |
| Ocenjevanje izdelkov | 2.505 |
| Prenos znanja in izkušenj v prakso in svetovalna orodja | 4.621 |
| Sodelovanje z znanstvenimi, raziskovalnimi, strokovnimi in izobraževalnimi institucijami doma in v tujini, prenos znanja in izkušenj v prakso | 3.155 |
| Kolegiji strokovnih skupin | 1.467 |
| Razvoj podeželja – strokovna pomoč pri uvajanju blagovnih znamk in projektih trženja | 1.394 |
| Strokovna pomoč pri delovanju različnih oblik združevanja (zadruge, GIZ itd.) | 1.406 |
| Ekonomske vsebine in FADN | 12.857 |
| Svetovanje pri izbiri najustreznejšega načina obdavčitve | 1.525 |
| Izdelava kalkulacij | 808 |
| Svetovanje pri vodenju knjigovodstva FADN | 10.525 |
| **Podjetniško svetovanje in poslovno povezovanje, skupaj** | **42.409** |

### *Izvajanje ukrepov kmetijske politike*

| Opis ukrepa | Št. ur |
|---|---|
| Izobraževanje, usposabljanje ter informiranje kmetov in njihovih družin | 8.725 |
| Predavanja, tečaji, krožki, seminarji, delavnice | 946 |
| Članki, prispevki, tehnološka navodila, obvestila | 245 |
| Osebno svetovanje | 7.534 |
| Svetovanje in pomoč pri uveljavljanju ukrepov kmetijske politike – odpravljanje napak, dopolnitve, preveritve | 4.616 |
| Vlaganje zahtevkov za ukrepe kmetijske politike – pomoč pri pripravi in vnos zbirnih vlog | 44.110 |
| **Izvajanje ukrepov kmetijske politike, skupaj** | **57.450** |

### *Krepitev razvojnega potenciala kmetijstva in podeželja*

| Opis ukrepa | Št. ur |
|---|---|
| Izobraževanje ter usposabljanje kmetov in njihovih družin – predavanja, tečaji, krožki, seminarji, delavnice | 781 |
| Organizacija in sodelovanje na društvenih prireditvah | 1.950 |
| Svetovanje in pomoč pri organizaciji in delovanju društev, zvez itd. | 8.622 |
| Društva, združenja, zveze društev | 8.300 |
| Izvedba državnih in regijskih tekmovanj | 323 |
| Izvajanje programov državnega pomena po posebnih pogodbah – naravne nesreče | 3.811 |
| Ocene škode po naravnih nesrečah | 1.862 |
| Izpolnjevanje obrazcev v zvezi z naravnimi nesrečami | 1.949 |
| **Krepitev razvojnega potenciala kmetijstva in podeželja, skupaj** | **15.163** |

## *Priloga 80: Aktivnosti kmetijske svetovalne službe v letu 2017 – nadaljevanje*

### *Aktivnosti KGZ, financirane iz drugih virov*

| Opis ukrepa | Št. ur |
|---|---|
| Posebne storitve individualnim uporabnikom | 39.098 |
| Poslovni načrti – izdelava | 12.886 |
| Priprava vloge za investicije | 9.104 |
| Strokovna mnenja, potrdila itd. | 2.918 |
| Razne cenitve | 103 |
| Predavanja | 1.372 |
| Izpolnjevanje obrazcev | 5.921 |
| Varnost in zdravje pri delu – izdelava izjave | 13 |
| Varnost in zdravje pri delu – izobraževanje | 6 |
| Svetovanje pooblaščenega svetovalca z licenco pri pripravi portfolia za NPK in sodelovanje v komisijah | 937 |
| Usposabljanje za delo v kmetijskem, gozdarskem in živilskem sektorju | 256 |
| Jemanje vzorcev | 410 |
| Hitri talni in rastlinski N-test | 453 |
| Gnojilni načrt, bilanca gnojil, pisna navodila za gnojenje | 2.574 |
| Izračun krmnega obroka, bilanca krme | 15 |
| Načrt kolobarja | 8 |
| Izdelava izračunov za najustreznejši način obdavčitve | 329 |
| Tehnološki projekti – novogradnje | 1.079 |
| Tehnološki projekti – adaptacije | 65 |
| Program agromelioracije | 308 |
| Program namakanja | 118 |
| Program za ureditev pašnika | 27 |
| Program naprave ali obnove trajnih nasadov | 200 |
| Izvajanje programov državnega pomena po posebnih pogodbah | 2.977 |
| Statistični popisi in ocene | 1.125 |
| Strokovne ekspertize pri pripravi prostorskih programov | 80 |
| Tečaji za uporabnike FFS | 1.772 |
| Ostale aktivnosti po posebnih pogodbah | 12.486 |
| Projekti, dobljeni na javnih razpisih | 14.186 |
| **Aktivnosti KGZ, financirane iz drugih virov, skupaj** | **68.747** |

### *Splošne organizacijske naloge*

| Opis ukrepa | Št. ur |
|---|---|
| Izdelava poročil o delu in lastna organizacija dela | 28.815 |
| Izobraževanje in usposabljanje kmetijskih svetovalcev | 27.095 |
| Kolegij oddelkov – teren | 4.293 |
| Vodenje oddelkov | 6.544 |
| Naloge po naročilu MKGP | 5.175 |
| **Splošne organizacijske naloge, skupaj** | **71.921** |

Vir: KGZS – Sektor za kmetijstvo in gozdarstvo

## *Priloga 81: Raziskovalni projekti s področja kmetijstva in živilstva, ki jih je v letu 2017 financiralo MKGP*

### *Aplikativni in razvojni projekti*

1. L4-7520 UPORABNA VREDNOST GENSKIH VIROV NAVADNEGA FIŽOLA ZA TRAJNOSTNO IZBOLJŠANJE PRIDELKOV IN ZDRAVO HRANO, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec prof. dr. Vladimir Meglič (2017), skupna vrednost projekta v letu 2017: 137.776,70 EUR, delež MKGP: 25,40 % (35.000,00 EUR).

### *Ciljni raziskovalni program »Zagotovimo.si hrano za jutri« 2011–2020*

**Razpis 2014**

1. V4-1403 POJAVLJANJE NOVIH TOKSIČNIH SUBSTANC V SLOVENSKI KRMI, Univerza v Ljubljani, Veterinarska fakulteta, nosilka: Breda Jakovac Strajn, skupna vrednost projekta v letu 2017: 23.805,00 EUR, delež MKGP: 58,81 % (14.000,00 EUR)
2. V4-1405 RAZVOJ TEHNOLOGIJ ZA PREPREČEVANJE NOVIH VIROIDNIH OBOLENJ HMELJA, Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije, nosilec: Sebastjan Radišek, skupna vrednost projekta v letu 2017: 4.000,00 EUR, delež MKGP: 100 % (4.000,00 EUR)
3. V4-1406 OBVLADOVANJE BOLEZNI METLIČAVOSTI JABLAN V NASADIH SADILNEGA MATERIALA, Nacionalni inštitut za biologijo, nosilka: Marina Dermastia, skupna vrednost projekta v letu 2017: 23.805,00 EUR, delež MKGP: 58,81 % (14.000,00 EUR)
4. V4-1407 SOJA, Univerza v Mariboru, Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede, nosilec: Franc Bavec, skupna vrednost projekta v letu 2017: 36.208,00 EUR, delež MKGP: 59,37 % (21.500,00 EUR)
5. V4-1409 TEHNOLOGIJA PRIDELAVE HRUŠK IN ČEŠENJ, Univerza v Mariboru, Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede, nosilka: Tatjana Unuk, skupna vrednost projekta v letu 2017: 41.168,00 EUR, delež MKGP: 59,51 % (24.500,00 EUR)
6. V4-1410 SMERNICE PRIDELAVE NAMIZNEGA GROZDJA V SLOVENIJI S CILJEM POVEČANJA SAMOOSKRBE, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec: Denis Rusjan, skupna vrednost projekta v letu 2017: 28.766,00 EUR, delež MKGP: 59,09 % (17.000,00 EUR)
7. V4-1411 IZDELAVA TEHNOLOŠKIH SMERNIC ZA NAMAKANJE OLJK V SLOVENIJI, Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče Universita del Litorale Centro di ricerche scientifiche, nosilec: Bojan Butinar, skupna vrednost projekta v letu 2017: 28.766,00 EUR, delež MKGP: 59,09 % (17.000,00 EUR)
8. V4-1413 VZPOSTAVITEV SISTEMA VZDRŽEVALNE SELEKCIJE IN PRIDELAVE SEMENSKEGA MATERIALA SORT KMETIJSKIH RASTLIN ZA SONARAVNE OBLIKE KMETOVANJA, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec: Ludvik Rozman, skupna vrednost projekta v letu 2017: 45.610,00 EUR, delež MKGP: 57 % (26.000,00 EUR)
9. V4-1414 TEHNOLOŠKE REŠITVE ZA BOLJŠE IZKORIŠČANJE LUCERNE V PREHRANI PREŽVEKOVALCEV, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec: Jože Verbič, skupna vrednost projekta v letu 2017: 40.292,00 EUR, delež MKGP: 61,55 % (24.800,00 EUR)
10. V4-1415 TEHNOLOŠKO EKONOMSKI MODELI PRIREJE GOVEJEGA MESA NA TRAVINJU, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec: Drago Babnik, skupna vrednost projekta v letu 2017: 23.082,00 EUR, delež MKGP: 58,05 % (13.400,00 EUR)
11. V4-1416 EKOLOŠKA IN KONVENCIONALNA REJA KOZ ZA PRIREJO MLEKA, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec: Dragomir Kompan, skupna vrednost projekta v letu 2017: 37.208,00 EUR, delež MKGP: 60,74 % (22.500,00 EUR)
12. V4-1417 TEHNOLOGIJE REJE PRAŠIČEV IN UPORABA ALTERNATIVNIH KRMIL IN NARAVNIH DODATKOV ZA NAMENE PROIZVODOV VIŠJE KAKOVOSTI V KONVENCIONALNIH IN EKOLOŠKIH REJAH, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilka: Marjeta Čandek Potokar, skupna vrednost projekta v letu 2017: 40.112,00 EUR, delež MKGP: 61,37 % (24.617,00 EUR)
13. V4-1418 DOLOČITEV MOLEKULARNIH PARAMETROV ZA OHRANJANJE KRANJSKE ČEBELE, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec: Peter Dovč, skupna vrednost projekta v letu 2017: 5.200,00 EUR, delež MKGP: 100 % (5.200,00 EUR)
14. V4-1423 RAZVOJ CELOVITEGA MODELA KMETIJSKIH GOSPODARSTEV IN POVEZANIH PODATKOVNIH ZBIRK ZA PODPORO PRI ODLOČANJU V SLOVENSKEM KMETIJSTVU, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilka: Tinca Volk, skupna vrednost projekta v letu 2017: 59.513,00 EUR, delež MKGP: 58,81 % (35.000,00 EUR)
15. V4-1433 OPREDELITEV STROŠKOVNO UČINKOVITEJŠIH STRATEGIJ OHRANJANJA AVTOHTONIH PASEM DOMAČIH ŽIVALI, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec: Luka Juvančič, skupna vrednost projekta v letu 2017: 24.613,00 EUR, delež MKGP: 61,75 % (15.200,00 EUR)
16. V4-1435 VARSTVENA GENETIKA AVTOHTONE POTOČNE POSTRVI V SLOVENIJI, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec: Aleš Snoj, skupna vrednost projekta v letu 2017: 34.208,00 EUR, delež MKGP: 57 % (19.500,00 EUR)

**Razpis 2016**

1. V4-1601 OCENA STANJA ODPORNOSTI ŠKODLJIVIH ORGANIZMOV NA FITOFARMACEVTSKA SREDSTVA V SLOVENIJI, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec: Andrej Simončič, skupna vrednost projekta v letu 2017: 27.897,00 EUR, delež MKGP: 63,08 % (17.600,00 EUR)

2. V4-1602 UPORABA METOD Z NIZKIM TVEGANJEM ZA VARSTVO ZELENJADNIC, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec: Jaka Razinger, skupna vrednost projekta v letu 2017: 33.585,00 EUR, delež MKGP: 63,22 % (21.233,00 EUR)

3. V4-1603 SINERGIJA ZNANJ – RAZVOJ METOD IN POSTOPKOV ZA HITRO ODKRIVANJE IN OBVLADOVANJE BOLEZNI, KI JIH POVZROČA XYLELLA FASTIDIOSA IN NJENIH PRENAŠALCEV (VEKTORJEV), Nacionalni inštitut za biologijo, nosilec projekta: Tanja Dreo, skupna vrednost projekta v letu 2017: 25.065,00 EUR, delež MKGP: 63,03 % (15.800,00 EUR)

4. V4-1604 DOBROBIT V POVEZAVI Z ZDRAVSTVENIM VARSTVOM PERUTNINE TER PRAŠIČEV V KONVENCIONALNIH IN ALTERNATIVNIH SISTEMIH REJ, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec projekta: Manja Zupan, skupna vrednost projekta v letu 2017: 52.936,00 EUR, delež MKGP: 64,98 % (34.400,00 EUR)

5. V4-1605 UPORABA HMELJNIH PRIPRAVKOV ZA EKOLOŠKO ZATIRANJE VAROJE (VARROA DESTRUCTOR), Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije, nosilec projekta: Iztok Jože Košir, skupna vrednost projekta v letu 2017: 27.977,00 EUR, delež MKGP: 63,19 % (17.680,00 EUR)

6. V4-1606 IZVOR IN ŠIRJENJE ODPORNIH BAKTERIJ PREKO ŽIVIL ŽIVALSKEGA IZVORA, Univerza v Ljubljani, Veterinarska fakulteta, nosilec projekta: Irena Zdovc, skupna vrednost projekta v letu 2017: 44.105,00 EUR, delež MKGP: 64,98 % (28.660,00 EUR)

7. V5-1607 PRAVNA OPREDELITEV STATUSA KMETA IN KMETIJE VKLJUČNO Z GOSPODARSKIMI, OKOLJSKIMI IN SOCIALNIMI UKREPI, Evropska pravna fakulteta, nosilec projekta: Alenka Temeljotov Salaj, skupna vrednost projekta v letu 2017: 25.558,00 EUR, delež MKGP: 67,37 % (17.220,00 EUR)

8. V4-1608 UČINKI IN PERSPEKTIVE SKP NA SLOVENSKO KMETIJSTVO IN PODEŽELJE, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec projekta: Luka Juvančič, skupna vrednost projekta v letu 2017: 47.750,00 EUR, delež MKGP: 60,21 % (26.500,00 EUR)

9. V4-1609 NATANČNOST NAPOVEDOVANJA NAMAKANJA – TRIN, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec projekta: Marina Pintar, skupna vrednost projekta v letu 2017: 48.488,00 EUR, delež MKGP: 64,96 % (31.500,00 EUR)

10. V4-1610 TEHNOLOŠKE REŠITVE ZA PRIDELAVO KAKOVOSTNEGA SENA, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec projekta: Viktor Jejčič, skupna vrednost projekta v letu 2017: 27.897,00 EUR, delež MKGP: 63,08 % (17.600,00 EUR)

11. V4-1611 PRIDELAVA INDUSTRIJSKE KONOPLJE (CANNABIS SATIVA L.) V SLOVENIJI, Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije, nosilec projekta: Barbara Čeh, skupna vrednost projekta v letu 2017: 30.727,00 EUR, delež MKGP: 63,13 % (19.400,00 EUR)

12. V4-1612 TEHNOLOGIJE ZA KONKURENČNEJŠO PRIDELAVO JABOLK, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec projekta: Matej Stopar, skupna vrednost projekta v letu 2017: 37.915,00 EUR, delež MKGP: 61,98 % (23.500,00 EUR)

13. V4-1613 UVEDBA GENOMSKE SELEKCIJE IN GENOTIPIZACIJE PRI MLEČNIH PASMAH GOVEDI V SLOVENIJI, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec projekta: Marija Klopčič, skupna vrednost projekta v letu 2017: 30.727,00 EUR, delež MKGP: 63,13 % (19.400,00 EUR)

14. V4-1617 PROGRAM REHABILITACIJE JADRANSKEGA LIPANA (THYMALLUS AELIANI) V SLOVENIJI NA OSNOVI NOVIH GENETSKIH OZNAČEVALCEV, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec projekta: Aleš Snoj, skupna vrednost projekta v letu 2017: 20.722,00 EUR, delež MKGP: 62,73 % (13.000,00 EUR)

15. V4-1618 OGROŽENOST LOKALNIH SORT ZARADI GENSKE EROZIJE IN NJIHOVA VREDNOST ZA PRIDELAVO IN UPORABO, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec projekta: Kristina Ugrinović, skupna vrednost projekta v letu 2017: 33.552,00 EUR, delež MKGP: 63,18 % (21.200,00 EUR)

16. V4-1619 KMETOVANJE NA VRSTNO BOGATIH TRAVNIKIH, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec projekta: Jože Verbič, skupna vrednost projekta v letu 2017: 27.897,00 EUR, delež MKGP: 63,08 % (17.600,00 EUR)

17. V2-1620 SAMODEJNI POSTOPKI IDENTIFIKACIJE SPREMEMB DEJANSKE RABE KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ, Geodetski inštitut Slovenije, nosilec projekta: Mihaela Triglav Čekada, skupna vrednost projekta v letu 2017: 39.915,00 EUR, delež MKGP: 63,88 % (25.500,00 EUR)

18. V4-1621 MOŽNOSTI UPORABE OSTANKOV PROIZVODNJE V OLJKARSTVU, Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče Universita del Litorale Centro di ricerche scientifiche, nosilec projekta: Bojan Butinar, skupna vrednost projekta v letu 2017: 25.165,00 EUR, delež MKGP: 63,18 % (15.900,00 EUR)

19. V4-1622 POMEN DIVJIH OPRAŠEVALCEV PRI OPRAŠEVANJU KMETIJSKIH RASTLIN IN TRAJNOSTNO UPRAVLJANJE V KMETIJSTVU ZA ZAGOTOVITEV ZANESLJIVEGA OPRAŠEVANJA, Nacionalni inštitut za biologijo, nosilec projekta: Al Vrezec, skupna vrednost projekta v letu 2017: 35.254,00 EUR, delež MKGP: 64,95 % (22.900,00 EUR)

20. V4-1628 SPREMLJANJE ZALOG OGLJIKA V KMETIJSKIH IN GOZDARSKIH RABAH TAL ZA POTREBE POROČANJA O NACIONALNI BILANCI OGLJIKA, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec projekta: Borut Vrščaj, skupna vrednost projekta v letu 2017: 30.199,00 EUR, delež MKGP: 60,00 % (17.000,00 EUR)

21. V6-1629 UMEŠČANJE KMETIJSKIH OBJEKTOV V KRAJINO IN REŠEVANJE PROSTORSKIH KONFLIKTOV, Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti, nosilec projekta: Nika Razpotnik Visković, skupna vrednost projekta v letu 2017: 34.152,00 EUR, delež MKGP: 63,83 % (21.800,00 EUR)

22. V4-1631 POTENCIALI IN OVIRE ZA RAZVOJ DOPOLNILNIH DEJAVNOSTI NA KMETIJAH V SLOVENIJI, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec projekta: Andrej Udovč, skupna vrednost projekta v letu 2017: 17.073,00 EUR, delež MKGP: 63,84 % (10.900,00 EUR)

## *Mednarodni raziskovalni projekti*

### *ERA-NET CORE ORGANIC PLUS*

1. ReSolVe – OBNOVITEV OPTIMALNE FUNKCIONALNOSTI TAL DEGRADIRANIH OBMOČIJ ZNOTRAJ EKOLOŠKIH VINOGRADOV, Kmetijski inštitut Slovenije, nacionalni nosilec: Hans-Josef Schroers, 2015, celotna vrednost projekta : 83.000,00 EUR, SLO udeležba v letu 2017: 13.610,00 EUR, EU udeležba v letu 2017:13.390,00 EUR, skupna vrednost: 27.000,00 EUR, delež MKGP v letu 2017: 50,40 % (13.610,00 EUR)

2. SoilVeg – IZBOLJŠANJE OHRANJANJA TAL IN RABE VIROV V EKOLOŠKI PRIDELAVI ZELENJAVE Z UVEDBO RASTLIN ZA AGROEKOLOŠKE STORITVE, Univerza v Mariboru, Fakulteta za kmetijske in biosistemske vede, nacionalna nosilka: dr. Martina Bavec, 2015, celotna vrednost projekta: 63.000,00 EUR, SLO udeležba v letu 2017: 10.090,00 EUR, EU udeležba v letu 2017: 9.910,00 EUR, skupna vrednost: 20.000,00 EUR, delež MKGP v letu 2017: 50,45 % (10.090,00 EUR)

3. 2-ORG-COWS – V SMERI PREVENTIVNEGA ZDRAVSTVENEGA MENEDŽMENTA PRI IZVIRNIH KOMBINIRANIH PASMAH GOVEDA, PRILAGOJENIH EKOLOŠKEMU PROIZVODNEMU SISTEMU, KI BAZIRA NA TRAVINJU, PREKO NOVIH REJSKIH STRATEGIJ, KI TEMELJIJO NA SPREMLJANJU NOVIH LASTNOSTI, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nacionalna nosilka: Marija Klopčič, 2015, celotna vrednost projekta: 136.068,00 EUR, SLO udeležba v letu 2017: 22.690,00 EUR, EU udeležba v letu 2017: 22.310,00 EUR, skupna vrednost v letu 2017: 45.000,00 EUR, delež MKGP v letu 2017: 50,42 % (22.690,00 EUR)

4. FertilCrop – UKREPI ZA POVEČANJE RODOVITNOSTI TAL V EKOLOŠKEM KMETIJSTVU, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nacionalna nosilka: dr. Marjetka Suhadolc, 2015, celotna vrednost projekta: 81.500,00 EUR, SLO udeležba v letu 2017: 13.610,00 EUR, EU udeležba v letu 2017: 13.390,00 EUR, skupna vrednost v letu 2017: 27.000,00 EUR, delež MKGP v letu 2017: 50,40 % (13.610,00 EUR)

### *ERA-NET SusAn*

1. FreeWalk – RAZVOJ EKONOMSKO ZANIMIVIH SISTEMOV PROSTE REJE ŽIVALI, KI BODO IZBOLJŠALI DOBRO POČUTJE IN ZDRAVJE ŽIVALI, KAKOVOST GNOJA IN BODO HKRATI CENJENI S STRANI DRUŽBE, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nacionalni nosilec: Marija Klopčič, 2017, celotna vrednost projekta: 75.000,00 EUR, SLO udeležba v letu 2017: 9.300,00 EUR, EU udeležba: 2.900,00 EUR, skupna vrednost v letu 2017: 12.200,00 EUR, delež MKGP v letu 2017: 76,22 % (9.300,00 EUR)

2. BPractices – NOVI INDIKATORJI IN PRAKSE ZA IZBOLJŠANJE ZDRAVSTVENEGA STANJA ČEBEL V OBDOBJU MALEGA PANJSKEGA HROŠČA (AETHINA TUMIDA) V EVROPI, Kmetijski inštitut Slovenije, nacionalni nosilec: Maja Ivana Smodiš Škerl, 2017, celotna vrednost projekta: 69.000,00 EUR, SLO udeležba v letu 2017: 19.000,00 EUR, EU udeležba: 7.200,00 EUR, skupna vrednost v letu 2017: 26.200,00 EUR, delež MKGP v letu 2017: 72,51 % (19.000,00 EUR)

3. SuSi – TRAJNOSTNA PRIREJA PRAŠIČJEGA MESA Z IMUNOKASTRACIJO, Kmetijski inštitut Slovenije, nacionalni nosilec: Marjeta Čandek Potokar, 2017, celotna vrednost projekta: 75.000,00 EUR, SLO udeležba v letu 2017: 9.300,00 EUR, EU udeležba: 2.850,00 EUR, skupna vrednost v letu 2017: 12.150,00 EUR, delež MKGP v letu 2017: 76,54 % (9.300,00 EUR)

4. EcoLamb – CELOVITO OBLIKOVANJE PROIZVODNJE ZA ZMANJŠANJE EKOLOŠKEGA ODTISA MESA, Univerza v Novi Gorici, nacionalni nosilec: Tanja Peric, 2017, celotna vrednost projekta: 75.000,00 EUR, SLO udeležba v letu 2017: 12.400,00, EU udeležba: 4.250,00 EUR, skupna vrednost v letu 2017: 16.650,00 EUR, delež MKGP v letu 2017: 74,47 % (12.400,00 EUR)

## GOZDARSTVO

### Priloga 82: Površine gozdov po gozdnogospodarskih območjih glede na gozdnogospodarski načrt in lastniška struktura (ha); 2017

| GGO | Lastništvo | | | Gozdovi, SKUPAJ | Druga gozda zemljišča |
|---|---|---|---|---|---|
| | Država | Zasebniki | Lokalna skupnost | | |
| Tolmin | 34.305 | 98.615 | 15.924 | 148.844 | 3.836 |
| Bled | 10.977 | 55.053 | 1.119 | 67.149 | 3.371 |
| Kranj | 6.570 | 63.453 | 1.010 | 71.033 | 1.291 |
| Ljubljana | 16.431 | 127.879 | 662 | 144.972 | 1.588 |
| Postojna | 30.728 | 48.091 | 532 | 79.351 | 219 |
| Kočevje | 47.266 | 40.466 | 4.966 | 92.698 | 294 |
| Novo mesto | 22.508 | 73.986 | 1.545 | 98.039 | 327 |
| Brežice | 9.205 | 60.063 | 263 | 69.531 | 446 |
| Celje | 11.610 | 63.211 | 663 | 75.484 | 276 |
| Nazarje | 1.590 | 46.465 | 107 | 48.162 | 1.185 |
| Slovenj Gradec | 16.376 | 43.865 | 0 | 60.241 | 365 |
| Maribor | 20.295 | 76.049 | 77 | 96.421 | 320 |
| Murska Sobota | 8.258 | 31.332 | 298 | 39.888 | 85 |
| Sežana | 8.690 | 74.585 | 5.193 | 88.468 | 761 |
| **SKUPAJ** | **244.809** | **903.113** | **32.359** | **1.180.281** | **14.364** |
| Struktura (%) | 21 | 76 | 3 | 100 | |

Vir: ZGS

### Priloga 83: Lesna zaloga gozdov po gozdnogospodarskih območjih; 2017

| GGO | Lesna zaloga ($m^3$) | | | Lesna zaloga ($m^3$/ha) | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | Iglavci | Listavci | Skupaj | Iglavci | Listavci | Skupaj |
| Tolmin | 9.486.271 | 27.438.699 | 36.924.970 | 63,73 | 184,35 | 248,08 |
| Bled | 15.247.347 | 5.755.928 | 21.003.275 | 227,07 | 85,72 | 312,79 |
| Kranj | 16.787.972 | 9.344.233 | 26.132.205 | 236,34 | 131,55 | 367,89 |
| Ljubljana | 16.708.086 | 23.848.467 | 40.556.553 | 115,25 | 164,5 | 279,75 |
| Postojna | 12.298.639 | 11.776.606 | 24.075.245 | 154,99 | 148,41 | 303,4 |
| Kočevje | 13.779.237 | 16.676.252 | 30.455.489 | 148,65 | 179,9 | 328,55 |
| Novo mesto | 8.500.591 | 21.379.960 | 29.880.551 | 86,71 | 218,08 | 304,79 |
| Brežice | 3.207.571 | 16.297.175 | 19.504.746 | 46,13 | 234,39 | 280,52 |
| Celje | 8.322.473 | 14.822.160 | 23.144.633 | 110,25 | 196,36 | 306,61 |
| Nazarje | 13.213.940 | 4.813.749 | 18.027.689 | 274,36 | 99,95 | 374,31 |
| Slovenj Gradec | 19.037.075 | 3.801.356 | 22.838.431 | 316,02 | 63,1 | 379,12 |
| Maribor | 15.027.088 | 19.984.978 | 35.012.066 | 155,85 | 207,27 | 363,12 |
| Murska Sobota | 2.639.611 | 8.301.210 | 10.940.821 | 66,18 | 208,11 | 274,29 |
| Sežana | 4.596.661 | 9.784.998 | 14.381.659 | 51,96 | 110,6 | 162,56 |
| **SKUPAJ** | **158.852.562** | **194.025.771** | **352.878.333** | **134,59** | **164,39** | **298,98** |

Vir: ZGS

### *Priloga 84: Letni možni posek lesa po gozdnogospodarskih območjih na podlagi gozdnogospodarskega načrta ($m^3$); 2017*

| GGO | Iglavci | Listavci | Skupaj |
|---|---|---|---|
| Tolmin | 178.233 | 504.746 | 682.979 |
| Bled | 188.965 | 58.847 | 247.812 |
| Kranj | 325.520 | 161.012 | 486.532 |
| Ljubljana | 335.392 | 449.955 | 785.347 |
| Postojna | 249.494 | 186.975 | 436.469 |
| Kočevje | 273.095 | 288.477 | 561.572 |
| Novo mesto | 191.596 | 514.113 | 705.709 |
| Brežice | 70.677 | 328.130 | 398.807 |
| Celje | 167.493 | 288.667 | 456.160 |
| Nazarje | 236.766 | 69.193 | 305.959 |
| Slovenj Gradec | 328.930 | 59.863 | 388.793 |
| Maribor | 275.766 | 364.098 | 639.864 |
| Murska Sobota | 46.640 | 164.352 | 210.992 |
| Sežana | 105.040 | 195.230 | 300.270 |
| **SKUPAJ** | **2.973.607** | **3.633.658** | **6.607.265** |

Vir: ZGS

### *Priloga 85: Delež poseka glede na možni posek (%); 2001–2017*

| Posek/ možni posek | Iglavci | Listavci | Skupaj |
|---|---|---|---|
| 2001 | 83 | 67 | 72 |
| 2002 | 81 | 63 | 72 |
| 2003 | 94 | 57 | 75 |
| 2004 | 90 | 53 | 71 |
| 2005 | 99 | 54 | 75 |
| 2006 | 104 | 63 | 82 |
| 2007 | 89 | 48 | 68 |
| 2008 | 87 | 53 | 70 |
| 2009 | 76 | 57 | 66 |
| 2010 | 71 | 56 | 63 |
| 2011 | 79 | 64 | 71 |
| 2012 | 73 | 65 | 68 |
| 2013 | 79 | 54 | 65 |
| 2014 | 122 | 86 | 103 |
| 2015 | 136 | 61 | 95 |
| 2016 | 134 | 60 | 94 |
| 2017 | 111 | 46 | 75 |

Vir: ZGS

## *Priloga 86: Posek lesa v gozdovih ($m^3$); 1991–2017*

| | Iglavci | Listavci | Skupaj |
|---|---|---|---|
| 1991 | 1.242.503 | 856.090 | **2.098.593** |
| 1992 | 1.208.318 | 959.636 | **2.167.954** |
| 1993 | 1.289.585 | 798.081 | **2.087.666** |
| 1994 | 1.411.275 | 843.605 | **2.254.880** |
| 1995 | 1.247.957 | 843.953 | **2.091.909** |
| 1996 | 1.512.284 | 818.119 | **2.330.404** |
| 1997 | 1.387.932 | 1.179.128 | **2.567.060** |
| 1998 | 1.396.052 | 1.074.121 | **2.470.173** |
| 1999 | 1.349.117 | 1.047.198 | **2.396.315** |
| 2000 | 1.422.750 | 1.186.289 | **2.609.039** |
| 2001 | 1.458.837 | 1.155.464 | **2.614.301** |
| 2002 | 1.496.665 | 1.148.889 | **2.645.553** |
| 2003 | 1.822.887 | 1.184.211 | **3.007.097** |
| 2004 | 1.820.390 | 1.137.607 | **2.957.997** |
| 2005 | 2.033.390 | 1.202.710 | **3.236.100** |
| 2006 | 2.242.755 | 1.475.508 | **3.718.263** |
| 2007 | 2.042.735 | 1.199.335 | **3.242.070** |
| 2008 | 2.055.341 | 1.372.031 | **3.427.372** |
| 2009 | 1.853.772 | 1.520.419 | **3.374.191** |
| 2010 | 1.808.066 | 1.566.071 | **3.374.137** |
| 2011 | 2.040.015 | 1.855.622 | **3.895.636** |
| 2012 | 2.152.467 | 1.758.340 | **3.910.807** |
| 2013 | 2.190.572 | 1.733.423 | **3.923.995** |
| 2014 | 3.463.295 | 2.886.440 | **6.349.736** |
| 2015 | 3.922.547 | 2.108.495 | **6.031.042** |
| 2016 | 4.013.145 | 2.089.485 | **6.102.630** |
| 2017 | 3.295.974 | 1.688.661 | **4.984.635** |

Vir: ZGS

## *Priloga 87: Sortimentna sestava lesa iz državnih gozdov (%); 2007–2017*

| | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **Skupaj iglavci** | **100** | **100** | **100** | **100** | **100** | **100** | **100** | **100** | **100** | **100** | **100** |
| – hlodovina | 75 | 71 | 68 | 69 | 71 | 75 | 74 | 64 | 68 | 71 | 74 |
| – drug okrogli industrijski les | 2 | 6 | 5 | 7 | 8 | 4 | 4 | 9 | 7 | 4 | 2 |
| – les za celulozo in plošče ter les za kurjavo | 23 | 23 | 27 | 24 | 21 | 21 | 22 | 27 | 25 | 25 | 24 |
| **Skupaj listavci** | **100** | **100** | **100** | **100** | **100** | **100** | **100** | **100** | **100** | **100** | **100** |
| – hlodovina | 36 | 32 | 28 | 28 | 27 | 22 | 24 | 19 | 21 | 24 | 26 |
| – drugo | 64 | 68 | 72 | 72 | 73 | 78 | 76 | 81 | 79 | 76 | 74 |

Vir: Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS in SiDG, preračuni GIS

## *Priloga 88: Gozdni lesni sortimenti, pridobljeni v Sloveniji (000 m$^3$); 2007–2017*

| | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017* |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **Iglavci** | | | | | | | | | | | |
| Hlodovina | 1.413 | 1.386 | 1.213 | 1.180 | 1.297 | 1.390 | 1.429 | 1.815 | 2.210 | 2.660 | 2.200 |
| Les za celulozo in plošče | 223 | 204 | 211 | 187 | 222 | 232 | 251 | 634 | 550 | 578 | 532 |
| Drug okrogli industrijski les | 27 | 26 | 44 | 52 | 63 | 41 | 42 | 114 | 100 | 75 | 20 |
| Les za kurjavo | 126 | 130 | 114 | 136 | 177 | 192 | 194 | 224 | 225 | 200 | 170 |
| **Skupaj** | **1.789** | **1.746** | **1.582** | **1.555** | **1.759** | **1.855** | **1.915** | **2.787** | **3.085** | **3.513** | **2.922** |
| **Listavci** | | | | | | | | | | | |
| Hlodovina | 286 | 300 | 301 | 272 | 284 | 252 | 266 | 303 | 321 | 329 | 295 |
| Les za celulozo in plošče | 131 | 112 | 159 | 129 | 158 | 302 | 241 | 581 | 595 | 438 | 400 |
| Drug okrogli industrijski les | 15 | 34 | 19 | 21 | 27 | 23 | 79 | 106 | 77 | 60 | 50 |
| Les za kurjavo | 662 | 798 | 869 | 968 | 1.159 | 1.009 | 1.013 | 1.476 | 1.106 | 1.162 | 943 |
| **Skupaj** | **1.093** | **1.244** | **1.348** | **1.390** | **1.629** | **1.586** | **1.599** | **2.465** | **2.099** | **1.988** | **1.688** |
| **Iglavci in listavci** | | | | | | | | | | | |
| Hlodovina | 1.699 | 1.686 | 1.514 | 1.452 | 1.582 | 1.641 | 1.695 | 2.118 | 2.531 | 2.989 | 2.495 |
| Les za celulozo in plošče | 353 | 316 | 370 | 316 | 380 | 534 | 492 | 1.215 | 1.145 | 1.016 | 932 |
| Drug okrogli industrijski les | 41 | 60 | 63 | 73 | 90 | 65 | 121 | 219 | 177 | 135 | 70 |
| Les za kurjavo | 788 | 928 | 983 | 1.104 | 1.336 | 1.201 | 1.207 | 1.700 | 1.331 | 1.362 | 1.113 |
| **Skupaj** | **2.882** | **2.990** | **2.930** | **2.945** | **3.388** | **3.440** | **3.515** | **5.252** | **5.184** | **5.501** | **4.610** |

* začasni podatki
Vir: MKGP, preračuni GIS

## *Priloga 89: Zunanja trgovina z gozdnimi lesnimi sortimenti; 2007–2017*

| | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017* |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **Izvoz** | | | | | | | | | | | |
| Okrogli industrijski les, iglavci | 309.217 | 274.147 | 306.086 | 337.479 | 512.886 | 669.902 | 791.844 | 1.363.466 | 1.664.675 | 2.228.329 | 1.682.573 |
| Okrogli industrijski les, listavci | 197.271 | 201.375 | 200.778 | 228.138 | 295.381 | 358.391 | 406.397 | 601.376 | 638.478 | 489.203 | 492.116 |
| Les za kurjavo | 213.618 | 248.844 | 260.081 | 278.399 | 334.147 | 295.251 | 351.444 | 419.989 | 379.503 | 366.014 | 548.342 |
| **Skupaj** | **720.106** | **724.366** | **766.945** | **844.016** | **1.142.414** | **1.323.544** | **1.549.685** | **2.384.831** | **2.682.656** | **3.083.546** | **2.723.031** |
| **Uvoz** | | | | | | | | | | | |
| Okrogli industrijski les, iglavci | 74.446 | 48.360 | 58.677 | 59.245 | 103.779 | 119.280 | 193.705 | 153.654 | 184.824 | 143.723 | 192.250 |
| Okrogli industrijski les, listavci | 121.628 | 111.924 | 104.774 | 134.271 | 141.852 | 85.193 | 133.501 | 134.117 | 112.086 | 130.407 | 123.500 |
| Les za kurjavo | 63.651 | 80.822 | 97.871 | 113.347 | 202.556 | 255.911 | 246.591 | 167.677 | 151.626 | 184.371 | 265.810 |
| **Skupaj** | **259.725** | **241.106** | **261.322** | **306.863** | **448.187** | **460.384** | **573.797** | **455.448** | **448.536** | **458.501** | **581.560** |
| **Izvoz – uvoz** | | | | | | | | | | | |
| Okrogli industrijski les, iglavci | 234.771 | 225.787 | 247.409 | 278.234 | 409.107 | 550.622 | 598.139 | 1.209.812 | 1.479.851 | 2.084.606 | 1.490.323 |
| Okrogli industrijski les, listavci | 75.643 | 89.451 | 96.004 | 93.867 | 153.529 | 273.198 | 272.896 | 467.259 | 526.392 | 358.796 | 368.616 |
| Les za kurjavo | 149.967 | 168.022 | 162.210 | 165.052 | 131.591 | 39.340 | 104.853 | 252.312 | 227.877 | 181.643 | 282.532 |
| **Skupaj** | **460.381** | **483.260** | **505.623** | **537.153** | **694.227** | **863.160** | **975.888** | **1.929.383** | **2.234.120** | **2.625.045** | **2.141.471** |

* začasni podatki
Vir: SURS, preračuni GIS

## *Priloga 90: Poraba proračunskih sredstev v gozdarstvu in lovstvu (000 EUR, koledarsko leto, tekoči tečaj); 2005–2017*

| | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Javna gozdarska služba | 18.484,7 | 18.656,4 | 18.648,3 | 20.341,5 | 22.656,9 | 22.654,5 | 21.524,0 | 20.317,5 | 19.429,8 | 19.263,3 | 19.700,0 | 20.168,6 | 21.103,3 |
| Obnova gozdov | 576,3 | 611,6 | 1.656,4 | 1.594,1 | 1.196,0 | 822,9 | 786,3 | 373,0 | 374,9 | 371,7 | 371,5 | 357,8 | 367,0 |
| Nega gozdov | 354,9 | 266,0 | 319,8 | 352,6 | 390,4 | 570,0 | 676,8 | 341,0 | 383,9 | 162,7 | 345,3 | 345,6 | 332,7 |
| Varstvo gozdov | 776,6 | 899,4 | 1.410,7 | 852,7 | 1.055,7 | 1.007,0 | 1.071,3 | 341,6 | 448,2 | 635,1 | 526,6 | 513,6 | 513,4 |
| Vzdrževanje in gradnja gozdnih cest | 1.111,1 | 1.272,6 | 1.525,8 | 1.335,9 | 1.268,3 | 1.257,1 | 1.233,5 | 1.266,7 | 1.264,5 | 1.236,0 | 1.182,4 | 1.215,0 | 1.263,4 |
| Druge naloge | 572,1 | 838,5 | 782,1 | 606,8 | 604,9 | 636,5 | 884,4 | 563,5 | 440,1 | 430,9 | 424,9 | 460,9 | 466,4 |
| *Semenarska in drevesničarska dejavnost* | : | : | : | *7,8* | *7,3* | *2,6* | *14,1* | *3,3* | *5,9* | *5,9* | *2,5* | *11,7* | *3,1* |
| *Vzdrževanje življenjskega okolja prostoživečih živali* | : | : | : | *97,1* | *73,9* | *74,3* | *97,9* | *43,0* | *50,0* | *49,0* | *70,0* | *70,0* | *58,1* |
| *Nakup varovalnih gozdov in gozdov s posebnim namenom* | : | : | : | *0,0* | *3,4* | *76,0* | *0,0* | *0,0* | *0,0* | *0,0* | *0,0* | *0,0* | *0,0* |
| *Izvršba odločb ZZG Slovenije* | : | : | : | *0,3* | *3,5* | *4,3* | *7,3* | *0,1* | *0,2* | *3,5* | *7,8* | *3,9* | *1,0* |
| *Odškodnine zaradi razglasitve gozdov s posebnim namenom* | : | : | : | *0,5* | *8,0* | *2,0* | *0,0* | *2,6* | *2,1* | *3,0* | *1,5* | *2,0* | *2,0* |
| *Nevladne organizacije, strokovne prireditve, publicistika* | : | : | : | *52,0* | *4,7* | *18,5* | *4,7* | *3,3* | *3,7* | *0,0* | *0,0* | *7,1* | *2,7* |
| *Znanstvenoraziskovalno delo v gozdarstvu* | *386,5* | *552,4* | *480,2* | *449,2* | *504,1* | *458,8* | *760,4* | *511,2* | *378,2* | *369,5* | *343,0* | *366,2* | *399,5* |
| *Gozdarstvo – drugo* | *185,6* | *286,1* | *301,8* | *0,0* | *0,0* | *0,0* | *0,0* | *0,0* | *0,0* | *0,0* | *0,0* | *0,0* | *0,0* |
| Odškodnina za škodo od divjadi | 62,4 | 116,9 | 31,7 | 46,6 | 156,6 | 131,9 | 149,6 | 104,1 | 149,5 | 160,0 | 160,0 | 293,4 | 240,4 |
| **Naloge na področju gozdarstva po ZGS** | **21.938,3** | **22.661,6** | **24.374,8** | **25.130,3** | **27.329,0** | **27.079,8** | **26.325,9** | **23.307,3** | **22.490,9** | **22.259,6** | **22.710,7** | **23.354,9** | **24.286,5** |
| Odprava posledic žleda (proračunska rezerva) | – | – | – | – | – | – | – | – | – | 2.758,0 | – | – | – |
| Solidarnostna pomoč EU (žled) | – | – | – | – | – | – | – | – | – | – | 298,1 | – | – |
| Javna služba za področje divjadi in lova | – | – | – | – | – | – | – | – | – | – | – | – | 4,0 |
| Forest focus (EU + SLO) | 201,8 | 232,0 | 250,5 | – | 141,8 | – | – | – | – | – | – | – | – |
| Gozdni sklad | – | – | – | – | – | – | – | – | – | – | – | 449,6 | 1.677,4 |
| **GOZDARSTVO IN LOVSTVO SKUPAJ** | **22.140,1** | **22.893,5** | **24.625,3** | **25.130,3** | **27.470,8** | **27.079,8** | **26.325,9** | **23.307,3** | **22.490,9** | **25.017,6** | **23.008,8** | **23.804,4** | **25.967,9** |
| Gozdni sklad – zbiranje sredstev | – | – | – | – | – | – | – | – | – | – | – | 5.621,3 | 9.711,1 |
| **SKUPAJ** | **22.140,1** | **22.893,5** | **24.625,3** | **25.130,3** | **27.470,8** | **27.079,8** | **26.325,9** | **23.307,3** | **22.490,9** | **25.017,6** | **23.008,8** | **29.425,7** | **35.679,0** |

Vir: MKGP, ARSKTRP

## ***RIBIŠTVO***

### *Priloga 91: Poraba proračunskih sredstev v ribištvu (000 EUR, koledarsko leto, tekoči tečaj); 2005–2017*

| | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Informacijski sistem | – | – | – | 2,7 | 178,2 | 61,6 | 3,2 | 16,2 | 3,9 | 19,7 | 13,0 | 80,1 | 52,8 |
| Javni zavod za ribištvo | 398,1 | 523,3 | 703,9 | 882,3 | 565,1 | 565,2 | 537,6 | 471,8 | 415,4 | 405,0 | 400,0 | 406,3 | 561,6 |
| Varstvo naravnih virov | 61,8 | 41,7 | 128,6 | 100,5 | 12,7 | 32,6 | 101,8 | 14,7 | – | 45,1 | 14,3 | 19,1 | 16,3 |
| Morsko ribištvo in marikultura | 124,1 | 87,6 | – | 127,3 | – | – | – | – | – | – | – | – | – |
| Ribogojstvo, predelava in trženje – EPD 2004–06 (EU + SLO) | 188,3 | 147,7 | 1.517,1 | – | – | – | – | – | – | – | – | – | – |
| Posodobitev plovil in mali priobalni ribolov – EPD 2004–06 (EU + SLO) | 99,8 | 122,6 | 0,0 | 466,9 | – | – | – | – | – | – | – | – | – |
| Ukrepi v ribištvu | – | 150,5 | 413,5 | 185,6 | 144,8 | 185,8 | 230,7 | 214,1 | 245,4 | 163,6 | – | – | – |
| Evropski sklad za ribištvo 2007–13 (EU + SLO) | – | – | – | – | 55,6 | 2.744,2 | 3.749,7 | 5.032,4 | 4.894,2 | 4.558,9 | 2.984,1 | 2.049,5 | 0,0 |
| Evropski sklad za pomorstvo in ribištvo 2014–2020 (EU + SLO) | – | – | – | – | – | – | – | – | – | 118,9 | 133,1 | 422,1 | 520,0 |
| **Ribištvo skupaj** | **872,1** | **1.073,4** | **2.763,1** | **1.765,3** | **956,4** | **3.589,4** | **4.623,0** | **5.749,2** | **5.558,9** | **5.311,1** | **3.544,5** | **2.977,0** | **1.150,7** |
| *Od tega EU* | *216,1* | *272,0* | *1.240,3* | *427,9* | *106,3* | *2.296,8* | *3.142,4* | *3.860,6* | *3.935,6* | *3.618,2* | *2.344,6* | 80,1 | 52,8 |
| Sredstva občin (Evropski sklad za ribištvo) | | | | | | 209,7 | 279,5 | 51,5 | 163,4 | 0,0 | 211,2 | 43,5 | 0,0 |
| **SKUPAJ** | **872,1** | **1.073,4** | **2.763,1** | **1.765,2** | **956,5** | **3.799,1** | **4.902,5** | **5.800,7** | **5.722,3** | **5.311,1** | **3.755,7** | **3.020,5** | **1.150,7** |

Vir: MKGP

Kmetijski inštitut Slovenije

www.kis.si